1
C R

CHARLES DICKENS

PRIETENUL NOSTRU COMUN

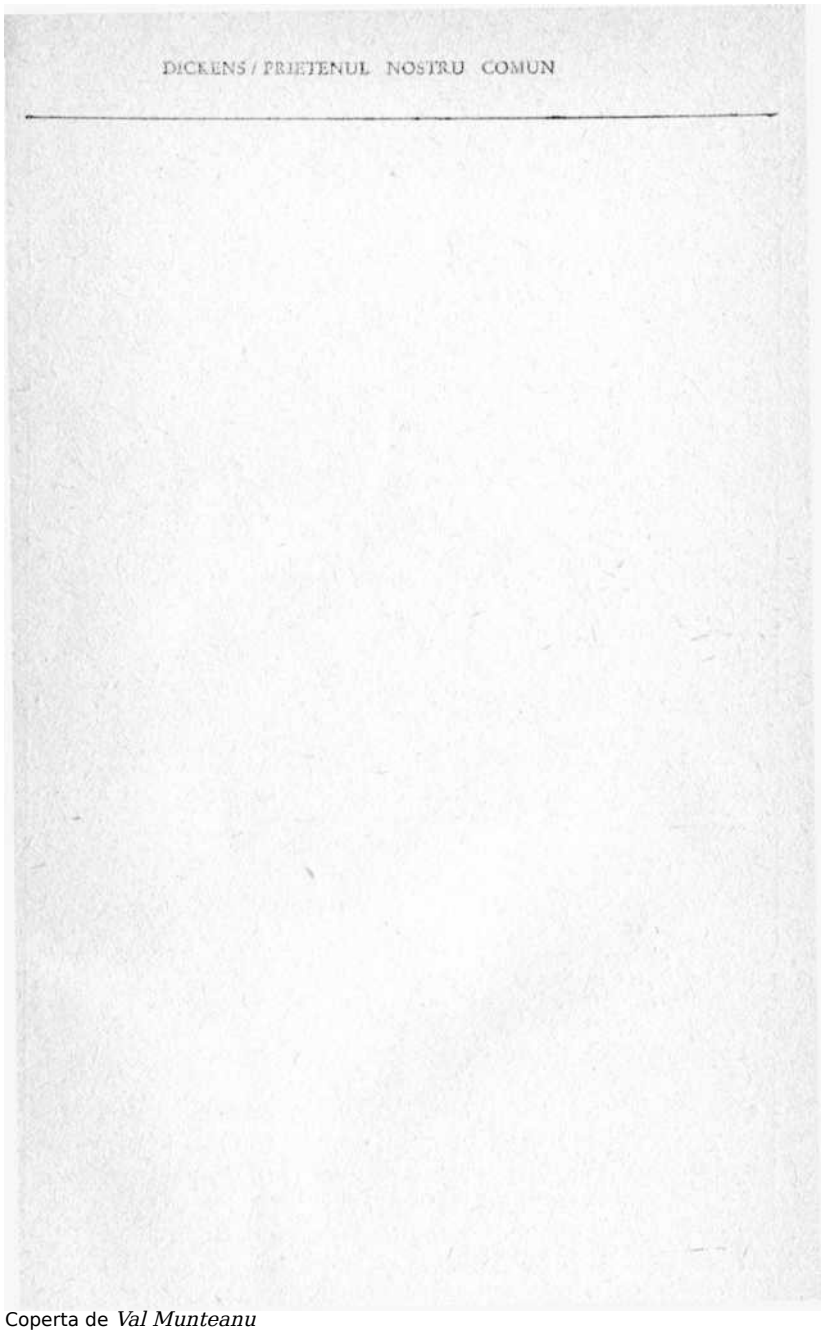

Coperta de *Val Munteanu*

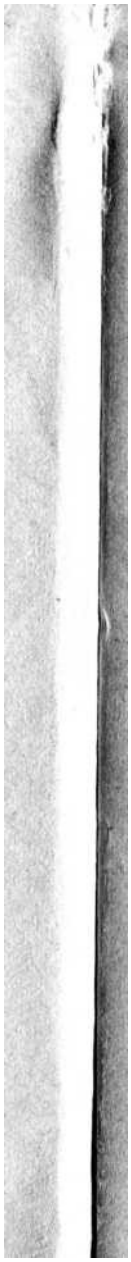

CHARLES DICKENS OUR MUTUAL FRIEND London, Oxford University Press, 1967 THE OXFORD II.T.USTRATED DICKENS

CHARLES DICKENS

PRIETENUL

NOSTRU COMUN

★

Traducere, cuvînt înainte şi note de
EDITURA CARTEA ROMANEASCA
NI CULAI POPESCU

Iniţial, romanul *Prietenul nostru comun* a fost publicat în fascicole lunare, începînd din mai 1864 pînă în noiembrie 1865, cu ilustraţii de Marcus Stone. A apărut prima oară sub forma de volum în noiembrie 1865

.Dickens cunoştea îndeosebi oamenii mai umili din Londra şi era socotit, încă de la publicarea primelor schiţe, mai presus de cei mai valoroşi dintre contemporanii săi în descrierea acestor caractere Pe de altă parte, Dickens are o arie de desfăşurare a epicii cu mult mai amplă decît cei mai mari prozatori englezi, plasînd desfăşurarea acţiunii din romanele sale într-o vastă varietate de regiuni, încît o analiză a formelor dialectale din scrierile lui ar putea constitui studiul formelor dialectale[1] din Anglia şi în acelaşi timp ne-ar ajuta sa înţelegem metodele pe care un scriitor le utilizează pentru a deştepta şi mai mult interesul şi a conferi un subliniat caracter real personajelor sale. Pentru că Dickens, atunci cînd indică o diversitate de expresie, el stabileşte cel puţin adevărul important că oamenii nu vorbesc la fel şi de aceea îşi individualizează caracterele, în urma unui contact nemijlocit, prin cunoaşterea amănunţită a acestor dialecte regionale.

în 1823. cînd Dickcrîs avea unsprezece ani, familia lui se mută clin Chaiham, pe strada Bayham nr. 6, C'amdcn Town. Rcferindu-se la acea perioadă, biograful său Forster scrie : „Pe atunci, strada Bayham era poate cea mai săracă parte din mahalalele Londrei... Alături de familia Dickcns locuia o spălătoreasă... De aici şi-a desprins primele impresii despre sărăcia chinuită, care nicăieri nu apare mai viu decît pe străzile din aceasta mahala şi care i-au îmbogăţit scrierile timpurii cu o mare prospeţime umoristică..(J. Forster : *Life of Charles Dickens,* 2 voi.. Londra, 1948) Forster citează, de asemenea, chiar cuvintele lui Dickens în legătură cu experienţele clin 1824 la atelierul de cremă de ghete, unde a lucrat cînd tatăl său fusese dus la închisoarea pentru datornici, Marshalsca : „Nu exista cuv inte să pot exprima suferinţa sufletească tăinuită cînd a trebuit să mă cufund zilnic în acest mediu, spre deosc bire de copilăria mea fericită". în perioada aceasta se juca „uneori... cu Pol Grecn şi Bob Fagin, la ora prînzului..." (E. Johnson) şi se ducea la tatăl lui la Marshalsea. Johnson notează apoi : „Charles

---

1 In scrierea vorbirii dialectale, Dickens se folosea de dicţionare, aşa cum demonstrează K. J. Fielding în cazul romanului *Dar/J Copperfield* (în articolul *David Copperfield and dialect,* 1949), pentru care autorul a folosit *Suffolk uords and phrases* de Moor. De asemenea, cînd a plănuit să scrie ceva în dialectul vorbit în Cornwall, Dickens i-a cerut lui Mark Lemon (12 febr. 1854) sl-i comunice termeni dialectali „folosiţi de artiştii de circ, de care îşi aminteşte", pentru romanul *Timpuri -grele.* In cartea lui Edgar Johnson *(Charles Dickens : Iiis tragedy and triumph,* 2 voi., New York, 1952) găsim referiri la neobosita năzuinţă a lui Dickens spre desăvîrşire : „Dickens stăruia tiranic în urmărirea perfecţiunii. Numai în scrierile de început improviza ; apoi a devenit un adevărat meşteşugar, care mergea pînă în cele mai mici amănunte ale stilului şi structurii*.

manifesta o marc curiozitate faţă de cei întemniţaţi, faţă de povestea vieţii lor, şi era un atent observator al firii şi purtării lor".

Cînd, la vîrsta de cincisprezece ani, Dickcns lucra ca secretar pe lingă un avocat, după cum mărturiseşte li. Johnson, „explora cu băgare de scamă viaţa Londrei. ISTici un aspect din forfota sumedeniei de străzi şi pieţe nu scăpa observaţiei lui extraordinare".

„Credeam că ştiu cîte ceva despre oraşul ăsta“, declară George Lear, citat de Johnson, „dar după ce am stat puţin de vorbă cu Dickens mi-am dat seama că nu ştiu nimic. Cunoştea Londra de la Bow la Brentford.“ „Ştia mai mult decît străzile"

— continua Johnson — „cunoştca lumea. Era fermecat de cîte o femeie bătrînă şi murdară, pocea numele unei slujnice care era plătită să aprindă focurile în birourile de la Holborn şi care cînd dădea cu mătura pe jos ridica nori de praf; putea să imite felul ci de a vorbi cînd îşi cerca scuze." „Imita nemaipomenit dc bine" — spune Lear — „lumea umilă de pc străzile Londrei, de toate categoriile, fie că era vorba de pierde-vară, dc vînzători de zarzavaturi sau dc fructe etc., şi în afară de asta pe toţi actorii şi eîntăreţii populari ai zilei, co mici sau de melodii patriotice."

Dickcns s-a interesat de Londra de-a lungul întregii sale vieţi. Forster scrie : „Domnul Sala... povesteşte cum l-a în- tîlnit pe Dickcns în locurile cele mai ciudate >i pe un timp cît se poate de neprielnic, pe Ratcliffe Highvvay, la Mavers- tock Hill, la Camberwell Cîrcen, pe străduţa hanului Grey, pe şoseaua Wandsworth, la Lfammersmith Broadway, la Norton Folgate şi la Kensal New Town... De asemenea se simţea ca acasă pe străduţele lăturalnice şi înguste, pe şoselele largi, oriunde era ceva de văzut >i de auzit, pe străzile din dosul Holbornului, prin Borough, pe cheiurile şi bulevardele din centrul oraşului, pe la locuinţele de oameni nevoiaşi, în închisori, ateliere de muncă, prin şcolile cu copii zdrenţăroşi, prin prăvăliile de vechituri, prin Ici de fel de dugheni şi pieţe din mahalalele sărace..."

Acestea erau aşa numitele expediţii „slumming“ în inima mahalalelor sordide ale Londrei, unde Dickens lua uneori şi însoţitori cu el. Cînd poetul american Longfcilow l-a vizitat pe Dickens la Londra, „întovărăşiţi de Forster şi Maclise şi conduşi de un poliţist au explorat hrubele cele mai mizerabile din Borough locuite de hoţi primejdioşi... Mulţi ani mai tîrziu, în vara lui 1854, Dickens s-a dus cu dr. Wilkes în ceea cc se cheamă cuiburile de hoţi din Londra'* (E. Johnson)*. Către sfîrşitul vieţii, în 1869, a avut loc o altă expediţie prin Londra, consemnată de Johnson : „într-o seară, protejaţi de poliţia dctectivă, i-a luat pe Fields, Eytinge şi pe Dolby prin localurile cele mai rău famate din Ratcliffe Highway, frecventate de marinari, lascari etc., şi într-una din maghernitele unde se fuma opiu a dat cu ochii de o bătrînă hidoasă, care avea să-i slujească lui Dickens drept model pentru Prinţesa Lulea din *Misterul lui Edwin Droo<l*“

.Este explicabil atunci că Dickcns, cu douăzeci dc ani mai devreme, în 1849 (13 nov.), putuse să scrie în *The Times:* „Am văzut deseori unele dintre cele mai păcătoase focare de contaminare şi corupţie, în general, din ţara asta şi cred că nu există multe aspecte ale vieţii din Londra care să mă mai poată surprinde".

Talentul lui Dickcns de a imita mimica altora îi dezvăluie predilecţia

pentru limba vorbită, pentru dialog şi iscusinţa de a face distincţii nete atunci cînd le reproduce în scris[2] ; dar nu trebuie uitată pasiunea lui Dickens pentru teatru. Dickens a fost dus la teatru dc către o rudă de-a sa, Lamert, încă la o vîrstă fragedă. La şcoală, „Dickens a înjghebat totdeauna reprezentaţii teatrale". Ca secretar la un avocat, „ei (Dickens şi un coleg de servici numit Potter) nu pierdeau niciodată ocazia să meargă la vreun teatru de mîna a doua" (Forster).

Graţie teatrului, Dickens şi-a format impresii despre diferite tipuri de vorbire. Actori comici precum Liston erau renumiţi în imitarea diferitelor dialeete din Anglia. La reprezentaţiile extrem de populare numite At Home (Acasă), prietenul lui Dickens, Charles Mathews, imita deseori dialectul din Yorkshire (nordul Angliei), iar tipuri de oameni din Yorkshira apăreau frecvent pe scena londoneză.

Din dorinţa de a oferi impresia contactului direct cu diferite locuri unde se desfăşoară acţiunea romanelor sale, Dic- kens făcea călătorii în toate colţurile ţării. Vizita scurtă din ianuarie — februarie 1838 la G ret na Bridge din Yorkshire, înainte de a scrie *Nicholas Nickleby,* este poate cea mai cunoscută. A vizitat de asemenea Prcston (Lancaster) pentru a asista la greva muncitorilor, anterioară scrierii romanului *Timpuri grele* (1854).

Ca şi cărţile anterioare — cu excepţia romanelor *Povestea celor două oraşe* şi *Timpuri grele — Prietenul nostru comun* a început să apară în fascicole lunare, cu mult înainte de a fi terminat. Modul acesta de apariţie, care în tinereţe i se păruse

2 într una din numeroasele călătorii, la 9 iunie 1865, chiar înainte de a termina *Prietenul nostru comun,* Dickens are un accident la Staplehurst, lîngă Maidstone, venind de la Paris, accident despre care scrie în post-scriptum : „Vineri, 9 iunie, anul curent, domnul şi doamna Boffin (îmbrăcaţi în straiele descrise în manuscris, ca să-i primească pe domnul şi doamna I.amrole la gustarea de dimineaţă) se găseau cu mine pe linia de cale ferată dinspre sud- est, cînd a avut loc un accident groaznic. După ce am făcut tot ce mi-a stat în putinţă să-i ajut pe ceilalţi, m-am suit din nou în vagonul meu — cît pe-aci să se prăvale peste un viaduct, dar s-a înţepenit de-a curmezişul în cădere — spre a-i scoate afară pe cei doi soţi demni de toată stima. I-am găsit înnămoliţi din cap pînă-n picioare, dar altminteri nevătămaţi."

convenabil, acum era un chin. Intenţionase să aibă cinci părţi pregătite pînă să înceapă tipărirea, clar clin corespondenţă reiese că „a terminat cartea foarte puţin înainte de a fi apărut". Aşa se explică de ce aproape fiecare capitol cuprinde întîm plări şi personaje echilibrat distribuite şi că fiecare parte se termină cu un fel dc deznodămînt. Dc aceea, în mai toate romanele lui Dickcns descoperim — ca o adăugire la acţiunea principală şi alături de caracterele principale — acţiuni subsidiare şi caractere minore, menite să întreţină interesul de-a lungul întregii cărţi. Adesea, cu greu ne putem aminti cărui roman anume aparţin cutare sau cutare personaje, iar altek- răsar la fel de viu în minte, aidoma unor personaje istorice : Pickwick, Weller, Micawber, Bounderby, Bumble, Crisparkle şi multe altele.

S-a apucat să scrie această carte în toamna anului 1863, şi este ultimul roman terminat, totodată cea din urmă dintr-un cvartet foarte ambiţios de romane, care încep cu *Dombey § Fiul* şi cuprinde apoi *Casa umbrelor* şi *Mica Dorrit.* Iată cele patru cărţi care conţin viziunea vastă şi in acelaşi timp com- prehensivă a unei lumi minunate, clar altminteri roasă dc mizerie. Fiecare dintre aceste patru opere, în «acţiune continuă şi încărcate de tipuri reprezentative clin întreaga ierarhie socială, se constituie autonom, printr-o complexitate unică de teme şi simboluri.

Prietenul nostru comun este opera unui mare scriitor în ultima lui decadă de viaţă. Unele părţi ale naraţiunii, Dickens le avea în minte cu cîţiva ani înainte de a începe să scrie cartea, spre deosebire dc *Documentele postume ale clubului Pic- kzvick* de pildă, pe care a început să o scrie numai opt zile după ce ideea cărţii i-a fost sugerată de editor.

într-o scrisoare adresată în 1861 prietenului şi biografului său John Forster, Dickens notează : „...Cred că un bărbat tînăr şi poate excentric, dîndu-se drept ucis şi fiind îndeobşte considerat ca atare vreme îndelungată, ar fi un subiect nimerit pentru o carte... Un biet impostor care se căsătoreşte pentru bani. Ea se mărită cu *el* tot pentru bani ; după căsătorie, amîri doi îşi dau scama de greşeală... îmi propun să facă unele legături cu oameni absolut noi. Totul în jurul lor să fie nou. Dacă şi-ar prezenta tatăl sau mama, să pară că sînt la fel de nou-nouţi, ca şi mobila, echipajul — lucind de atîta lustru — aduse proaspăt în casă chiar de la cet care le-au confecţionat...
Va trebui să pre?im şi cine >iic ce iată grosolan îmbrăcat, în pîn/.ă de sac, iar Jiul, educat — ambii deseori înulniţi de Leech şi de mine la Chatham..."

Aici avem în germene o bună parte din eroii romanului de faţă : John Harmon, soţii Lammle, soţii Veneering, Gafffcr Hcxam şi liul lui. Intr-un *Memorandum* (cartea II), un soi de jurnal pe care Dickens l-a ţinut cam zece ani, începînd din ianuarie 1855, se găsesc dovezile unor proiecte sau măcar gîn- duri legale de *Prietenul nostru comun.* Există şi o listă de titluri unde apare nu numai *Ottr mutual friend,* ci şi alte patru variante : *Rokesmith's forge (Născocirea lui Rokcsmith), The cinder heap (Mormanul de cenuşa), Dust (Gunoi), Broken croc- kery* (Oale sparte).

în privinţa sensului pe care il avea titlul ales de autor, o notă inserată înaintea paginii 1 a primei fascicole din cartea apărută în nouăsprezece numere lunare (la preţul de un şiling lascicola) urma să preîntîmpine eventualele obiecţii : „Cititorul are să înţeleagă tîlcul expresiei populare *Prietenul nostru comun,* titlul acestei cărţi, atunci cînd va ajunge la capitolul 1X“ ’. în notele de lucru există şi liste cu numele posibile ale personajeloriar partea principală a *Memorandumului* conţine idei şi schiţe despre întîinplările incluse, creionări ale personajelor şi frînturi sugerate de dialog. Sînt prefigurate aici clar cinci situaţii care vor fi tratate pe larg în *Prietenul nostru comun: „*1. Lectura lui Wegg din Gibbon ', de-a lungul căreia nu se ştie prea bine dacă citeşte pagini de istorie din trecut, sau contemporane ; 2. Bella Wilfer, zglobie, merge cu tatăl ei după cumpărături ; 3. Atitudinea concesivă a lui Pods- nap faţă de prieteni ; 4. Secretarul lui Lightwood, neavînrf ce face, stă şi priveşte tot timpul pe fereastra biroului ; 5 Eugene îi spune lui Lizsue că ar li mai bine pentru el să moara dccîi să se însănătoşească.

Doi ani după scrisoarea din 1861 către I'orster, Dickens îi scrie lui Wilkie Collins : „Mereu mă lot trudesc să scriu o carte vastă şi încă n-am început lucrul". în octombrie 1863, tot nu începuse treaba, dar îi spunea lui I'orster că e pe punctul sa se apuce de lucru. La sfîrşitul lui ianuarie 1864, într-o corespondenţă adresată lui \Y. Collins, Dickens îşi anunţa prietenul ca terminase de scris doua fascicole, o începuse pe a treia şi era plin de încredere. Aceasta este poate ultima însemnare din corespondenţa lui despre încrederea în sine, pe cînd lucra la *Prietenul nostru comun,* pentru că întocmirea romanului a fost însoţită de eforturi continue, cum nu se întîmplase cu Dickens pînă atunci. Manuscrisul ajunsese să fie „lanţurile" lui. Cînd în sfîrşit prezintă manuscrisul tipografului Day of Clowes & Son, el spune că va vedea (probabil din pricina numeroaselor transformări şi corecturi pe care le conţinea) „ce mult am pătimit scriind această carte". în timp ce încă scria cartea, i-a mărturisit lui I’orster că „îmi lipseşte nu hărnicia, ci inventivitatea". Puţin mai înainte, nota : „Am început să scriu foarte încet, şi cu greu mă mulţumeşte ceea ce fac ; sînt atîtea lucruri la care trebuie să mă gîndesc — nu în domeniul ficţiunii — tocmai atunci cînd *nu vreau* să mă gîndesc, înciît sînt silit să fiu mai atent ca odinioară". „Atîtea lucruri" se referă deopotrivă la dezamăgirile din viaţa personală cu şi la vederile lui pesimiste în legătură cu situaţia din Anglia pe plan social.

Pentru *Prietenul nostru comun*, Dickens a primit suma de şase mii lire sterline de la editorii săi Edward şi Fredcrick Chapman, cărora autorul cărţii li se adresează în aceşti termeni : „...înţelegeţi că nu vă presez să daţi suma menţionată de mine aici şi că nu mă veţi incomoda sau jigni cîtuşi de puţin dacă veţi prefera să-mi îngăduiţi de a face alte aranjamente". (Monroe Engel, extras din scrisoarea nepublicată, aflată la Picrpont Morgan Library, din New York. O copie semnată a contractului se găseşte în Berg Collection, din New York Public Library.) Edward şi Fredcrick Chapman, care ştiau din trecut valoarea unui roman de Dickens, nu pregetă să accepte condiţiile. Bineînţeles, cartea a justificat cu prisosinţă încrederea lor.

1i Interesanta este şi corespondenţa dintre Dickens şi Marcus Stone, ilustratorul romanului *Prietenul nostru comun.* Dickens j-nuea, dar fără a fi obligat, să-i sugereze ilustratorului subiectele (cîte două desene pentru fiecare fascicolă, în total deci patruzeci de imagini) ; de astă dată, Stone singur a făcut alegerea subiectelor. Apoi, Stone trebuia să-i trimită lui Dickens schiţele preliminare, pe care acesta i le restituia însoţite de riduri şi uneori de sugestii pentru corecturi sau revizuiri. Anumite însemnări, desprinse fie din corespondenţa sa, fie din *Memorandum,* dezvăluie preocuparea autorului pentru probleme de ilustraţie : „Atenţie, chipul Gunoierului trebuie sa lie hazliu, dar nu respingător... Doamna Lammle, *un peii pas- <ce* (puţin trecută), încă drăguţă — fermecătoare chiar, cînd vrea... Doamna Boffin, după cum se vede din schiţă, este foarte reuşită... Atenţie, Inspectorul nu apare în uniformă ; dacă s-ar putea ca din trăsăturile feţei să reiasă că este poliţist, cu atît mai bine... Croitoreasa pentru păpuşi este infinit mai bine decît era. Cred că acum o să iasă perfect; o vioiciune stranie, nu lipsită de frumuseţe, asta vreau... Aş dori ca barba falsă şi favoriţii lui John cînd vine în prăvălia de ama- netat să fie mai zbîrliţi, mai stufoşi."

Unui romancier care considera că eficienţa merge mînă în mînă cu popularitatea şi seriozitatea îi era absolut necesar să găsească o linie de mijloc între caracteristic şi ceea ce putea ti exagerat, şarjat şi în acelaşi timp jignitor. Aceasta a fost linia crucială din *Prietenul nostru comun,* ca de altfel din toate romanele ultimei perioade de creaţie dickensiană. Deoarecc vi- ziunea lui despre lume, destul de sumbră şi în tinereţe, deve- rea un adevărat iad o dată cu înaintarea în vîrstă, iar umorul din ultimele romane, semnificativ şi de cele mai multe ori înveninat, dezvăluie această viziune. N-a mai rămas prea mult din veselia spontană a primelor lui romane.

în *Prietenul nostru comun,* viziunea aceasta este exprimată în primul rînd prin referirea la un lanţ de evenimente legate de anumite teme dominante. Cartea începe cu două scene în contrast izbitor. într-una, Gaffer Hexani, „pasărea de pradă", împreună cu fiica lui, Lizzie, se află într-o barcă pe Tamisa, în căutarea trupurilor de înecaţi, sursa lor de existenţă. în cea de-a doua, soţii Vennering dau un banchet. Cei prezenţi sînt descrişi cu umor, deşi cu destulă maliţiozitate — prilej de a face cunoştinţă cu mai toate personajele cărţii.

Aceste doua planuri sc întrepătrund 111 tot cursul povestirii — fluviul cu atmosfera de mister şi oroare, prielnic şi nefast deopotrivă în viaţa personajelor, iar celălalt plan, al oamenilor din „lumea bună", cărora Dickens le-a atribuit numele de „podsnapism", satirizirudu-â pentru ostentaţia lor, lipsa de sinceritate, pentru îngustimea, suficienţa şi dispreţul faţă de oamenii simpli, pe care Dickens i-a iubit.

Interesul lui Dickens pentru sărăcimea din Londra este o preocupare mai veche a scriitorilor englezi. Ar fi interesant să vedem care era, cu un secol mai înainte, poziţia unui alt romancier, Henry Fielding (1707—1754), faţă de clasa de jos.

Mai toţi pamfletarii veacului al XVIII-lea, îngrijoraţi de soarta „calicimii", veneau cu propuneri bazate pe legile în vigoare, pentru a-şi întări punctul lor dc vedere, aducînd citate din culegerile dc legi care guvernau această pătură socială absolut neprivilegiată : Legea elizabetană privind sărăcimca (în vigoare din 1563), Statutul şi Legea vagabondajului din 1597.

Cele trei culegeri dc legi enumerate constituie punctul de plecare al statutelor ulterioare, care aveau să lase întrajutorarea nevoiaşilor pe seama parohiei. Cei care sc ocupau de aceasta erau aleşi din rîndul „cetăţenilor onorabili" ; ci, prin rapoarte periodice, dădeau socoteală unor „judecători de pace", iar faptul că nu lucrau onest explică apariţia unui şir întreg de pamflete scrise de Mathew Hale sau de Fielding, mai ales după Restauraţie, cînd, prin sistemul uceniciei, copiii săraci încăpuţi pe mîna unor stăpîni „filantropi" erau aprig exploataţi — băieţii puteau fi, prin lege, numai homari, iar felele numai slujnicc.

Legea vagabondajului în vigoare pînă în 1822, prin urmare şi în timpul lui Dickens, împărţea vagabonzii în trei categorii ; 1. Indivizi leneşi şi dezordonaţi; 2. Pungaşi şi vagabonzi; 3. Pungaşi înrăiţi, incorigibili. La ţară şi în oraşele mici, vagabonzii *(vagrants)* erau în majoritate în trecere, mergînd spre Londra, ori cîntăreţi ambulanţi de profesie, precum menestrelii (rapsozi), ţiganii şi actorii, şi puteau fi detectaţi uşor în localităţile rurale cu populaţie restrînsă, iar dacă funcţionarii care se ocupau de sărăcime voiau, puteau să-i şi aresteze, (Păpuşarul şi ţiganii din *Tom Jones* ar face parte clin categoria „pungaşi şi vagabonzi".)

Cerşetorii, care împînzeau oraşele mari şi îndeosebi Londra, erau de asemenea un subiect de predilecţie pentru pamfletari, aşa îneît legile vagabondajului se dovedeau ineficiente în controlarea acestei vaste tagme de oameni.

în veacul al XVIII-lea, „clasa de jos" avea o importanţa primordială, iar Holding îi considera pe nevoiaşi „cea mai utilă parte a omenirii". Legile elizabetane, sterile din naştere, după un secol şi jumătate de aplicare defectuoasă, ajung din ce în ce ţinta ironiei pamfletarilor, mai ales cînd accentul se pune pe munca obligatorie a săracilor în aşa-numitcle atelier; de muncă *(workhouses),* care cu timpul se transformă într-o adevărată industrie. Accste ateliere, iniţial puţine la număr, încep să se înmulţească, dat fiind că ele nu reprezentau doar un mijloc de a reglementa situaţia nevoiaşilor, ci şi un instrument în sprijinul unei economii depinzînd în mare măsură de mîna de lucru ieftină.

înainte ca revoluţia industrială să fi avut loc — însoţită de schimbările de atitudine faţă de starea economică şi socială a clasci de jos — opinia pe plan social, juridic, economic, preconiza o revizuire a feudalismului, prin care clasa inferioară să 1 ie obligată să lucreze nu pentru stăpîn, ci pentru naţiune, în această direcţie, biserica vine cu sprijinul său, condamnînd păcatul „trîndăviei" : cine nu munceşte, nu mănîncă (Thomas Cooke). Tot acum apar orfelinatele, unde copiii trebuiau să trudească, cel puţin trei sferturi din zi.

în primul din pamfletele sale — *Investigaţii asupra cauzelor creşterii numărului hoţilor în ultima, vreme* — H. Fielding îşi dezvăluie dispreţul faţă de „maimuţărelile" nobililor, respectul pentru dîrzenie şi virtute, oriunde s-ar afla ele. *Investigaţiile* conţin o *Dedicaţie,* o *Prefaţa,* o *Introducere* şi un număr de unsprezece capitole, în care scriitorul iluminist englez studiază diferitele cauze ale sărăciei şi crimei. Dedicaţia adresată cancelarului Hardwicke (cu care Fielding coresponda în legătură cu nenumăratele probleme privind funcţia lui de magistrat) este scurtă ; Fielding sc scuză că-1 „stînjeneşte cu chestiuni atît de mărunte", cum sînt acelea despre „'anumite părţi inferioare ale corpului politic" şi că „îmbolnăvirea" acestora „va afecta cu timpul corpul în întregime". Punctul său di vedere este că schimbarea unui element din vechea constituţie a Angliei (prin care el înţelege legile fundamentale ale ţării, autoritatea legislativă şi executivă, dar şi obiceiurile, moravurile şi „apucăturile" poporului) ar atrage după sine in mod inevitabil schimbarea constituţiei însăşi, aşa cum o „strună dezacordată ar strica armonia unei

harpe". Fielding remarcă faptul că o dată cu înflorirea comerţului, sărăcimea se îmbogăţeşte, iar în „balanţa puterii" se petrece un dezechilibru i cei de jos încep sa capete oarecare putere, deşi aceasta nu este însoţită şi de o sporire a autorităţii civile.

Printr-o serie de întrebări retorice, Fielding încearcă să demonstreze această schimbare în balanţa puterii şi zdruncinarea securităţii interne la care duce ca. Enunţă apoi scopul principal al lucrării — „de a trezi puterea civilă din letargia în care se află, ceea ce contrazice atît concepţia absurdă despre libertate, CÎt şi prioicctele nefaste ale guvernului, care calea în picioare adevărata libertate".

Prefaţa dă tonul întregului pamflet. Fielding se arată interesat atît de cauzele răului social (înmulţirea hoţilor), ale delictului, sub forma unei sociologii a infracţiunii, cît şi de metodele de control asupra activităţii infractorilor. Cauzele principale sun două : viaţa de „luxură" şi reglementarea nefirească a situaţiei celor nevoiaşi. Faptul că săracii nu muncesc pentru că nu pot găsi de lucru, sau nu muncesc de bunăvoie, explică în parte cazurile de furt, frecvente la Londra. Şomajul în concepţia lui Fielding „se datorează în mare parte anumitor legi... totalei neglijări a altora... şi poate şi unora defectuoase". Analizînd legile care-i privesc pe nevoiaşi, Fielding ajunge la concluzia ca este absolut necesar să li se găsească acestora de lucru şi astfel să se proclame obligativitatea muncii pentru săraci. Prin „luxură", Fielding înţelege orice apucături „extravagante" sau atitudini „licenţioase", neconforme cu poziţia socială a celui în cauză. Băutura şi jocurile de noroc sînt „extravaganţe" care, practicate de oameni ce nu-şi pot permite acest „lux", duc cu repeziciune şi în mod inevitabil la sărăcie, şi de aici fără doar şi poate la furt.

Fielding susţine însă un punct de vedere pe care nu-1 aplică şi celor bogaţi, stăruind asupra amănuntului că deşi anumite „extravaganţe" ale acestora sînt moralmente reprobabile, stupide şi nesăbuite, nu au efecte dezastruoase pentru „bunul mers al ţării" ca în cazul săracilor. El aduce în sprijinul demonstraţiilor sale argumente istorice : referiri la *Biblie,* la Saturnalele romane, la opiniile lui Seneca asupra distracţiilor etc. ; în legătură cu viciul beţiei este invocat Aristotel, iar pentru jocurile de noroc — Flerodot ş.a.m.d. în sfîr>it, în privinţa muncii săracilor, Fielding preconizează obligarea celor apţi de a accepta munca oferită, dar fără să facă şi alte precizări ; Ie va aduce doi ani mai tîrziu, în cel de-al doilea pamflet — *Propunere pentru întocmirea unor legi eficace privind sărăcimea* (1753), care ar putea fi considerat o lungă adnotare Ia capitolul despre săraci din primul pamflet. Şi acesta conţine o *Dedicaţie,* o *Introducere,* după care sînt preconizate legi suplimentare vizînd atelierele de muncă.

Autorul îşi dedică pamfletul lui Ilenry Pelham. Face mai întîi o descriere tipic mercantilistă a situaţiei nevoiaşilor, „bogaţii naţiunii", şi subliniază încă o dată necesitatea utilizării lor în diferite munci. Susţine că diviziunea egală a muncii în societate ar fi ceva absurd, punct de vedere întîlnit şi la un teoretician mercantilist, Gregory King (el împărţea poporul englez în două categorii : cei care sporesc bunăstarea naţiunii şi cei care o scad). De aici concluzia că în pamfletele sale Fielding acceptă în mod absolut o societate ierarhică, statică, aproape feudală sub unele aspecte, influenţat fiind de legile existente ale ţării, de teoriile economice din epoca sa, înrîurit de preceptele religioase şi de opinia publică în legătură cu poziţia socială şi îndatoririle celor săraci, ceea ce l-a determinat să considere pătura de jos ca pc un „copil vitreg" al societăţii, ceva care ar putea fi folosit în chip forţat pentru binele unui organism metafizic.

Revenind la *Prietenul nostru comun,* poziţia lui Dickens este absolut fără nici un echivoc ; el condamnă legea privind sărăcimea, în diferite ocazii, iar în post-scriptumul cărţii, *In loc de prefaţa*, îşi expune cît sc poate de succint şi de limpede părerea sa în această direcţie: „De-a lungul experienţelor mele sociale, din clipa cînd doamna Bctty Fligden a apărut şi apoi a părăsit scena, am descoperit eroi palavragii gata să se bată cu pumnii în piept pe tema

vederilor mele asupra legii pentru săraci. Prietenul meu, domnul Bounderby, n-a putut niciodată vedea vreo deosebire între a-i lăsa pe minerii din bazinul carbonifer exact în situaţia de mai înainte şi a cere să fie hrăniţi cu supă de ţestoasă şi carne de căprioară în tacîmuri de aur. Propuneri absurde de cam acelaşi soi mi s-au servit berechet să le iau' în considerare, cerîndu-mi-se să renunţ a sprijini legea pentru săraci, în favoarea oricui, oriunde şi ori- cînd. Lăsînd fleacul ăsta la o parte, am observat tendinţa dubioasă a eroilor ăstora de a se împărţi în două tagme : unii susţinînd că n-ar exista săraci atît de merituoşi care să prefere moartea prin înfometare lentă si să îndure vitregia vremii, la cheremul cîtorva funcţionari oblăduitori şi al unor aziluri ; alţii, pornind de la ideea că există astfel de săraci, neagă că ar avea vreun motiv sau justificare de a face acest lucru. însemnările din presă, ultima dezvăluire din *The Lancet (Bisturiul),* bunul-simţ şi înţelepciunea oamenilor de rînd furnizează dovezi împotriva ambelor teorii. Dar ca nu cumva punctul meu de vedere asupra legii pentru săraci să fie greşit înţeles ori denaturat, îl voi expune. Cred că niciodată în Anglia, din vremea Stuarţilor, n-a mai existat o lege atît de mîrşav aplicată, o lege atît de adesea şi de vădit călcată în picioare, o lege îndeobşte atît de prost supravegheată. în majoritatea ca-zurilor ruşinoase de boală şi de moarte din pricina lipsurilor care zguduie lumea şi fac ţara de ocară, ilegalitatea merge mînă-n mînă cu neomenia, aşa că fărădelegile se ţin lanţ."

Sporirea instituţiilor de caritate *(Charitahle Institutions)* pe vremea lui Dickens este limpede arătată în cifrele comunicate de *London Charities* în 1862, oferite de Samsom Low şi republicate de E. Lascclas. Din totalul de 640 instituţii, 279 fuseseră fundate între 1800 şi 1850, şi 144 între 1850 şi 1860. Dickens descrie una dintre aceste instituţii în *Prietenul nostru comun,* şi anume Spitalul pentru copii (sfîrşitul cap. IX, cartea II), identificat cu *Great Ormond Street Hospital,* la

- inaugurarea căruia, în 1858, Dickens ţinuse un discurs strălucit.

Betty Higden umblă din loc în loc prin ţară, cu banii de îngropăciune cusuţi în îmbrăcăminte, şi trăieşte izolată numai ca să fie departe de „parohie... Năzuinţa pămîntească cea mai aprigă era să cîştige răbdătoare o pîine amară şi să moară în tihnă, neatinsă de mîinile azilului." Pentru cititorul modern, ea este un personaj mai puţin interesant din galeria eroilor dickensieni, Swinburne însă, destul de ciudat, o consideră unul dintre „marile caractere" din opera romancierului „...Martiriul lui Betty Higden — serie Swinburne în lucrarea sa *Charles Dickens* (1913) — este aproape cea mai intolerabilă tragedie din întreaga operă tragică a lui Dickens."

Betty Higden refuză sprijinul soţilor Bolfin şi îşi continuă exodul sumbru, care se va sfîrşi prin moartea ei : „în orăşelele acelea plăcute de pe Tamisa se poate auzi căderea apei peste stăvilare, sau chiar, pe vreme liniştită, foşnet de păpuriş, iar
de pe pod se vede tînărul fluviu, cu gropiţe de copilaş, lune- cînd jucăuş priiure copaci, neîntinat de impurităţile care-1 aşteaptă în calc, departe totuşi de mugetul mării... Nimeni n-ar putea pretinde că Betty ar fi avut asemenea gînduri ; nu, dar auzea molcom fluviul şoptind multora ca ea : «Vino la mine, vino la mine ! Dacă ruşinea cumplită şi spaima, de care ai fugit atît, te vor copleşi, vino la mine ! Eu sînt un liman al celor nenorociţi, împuternicit cu zapis veşnic să-mi duc munca, altminteri nu mai sînt preţuit dacă n-o fac. Pieptul meu e mai dulce ca sînul unei doice de sărac, în braţele melc moartea e mai senină decît la azil. Vino la mine !»"

Aceste rinduri au fost scrise treizeci de ani după *Oliver Tziisl :* „Bătrîna Beţiv Higden, oricît de obosită, oricît de mari dureri ar fi avut în picioare, îşi vedea de drum mai departe, hăituită de spaima care se trezea într-însa că ar putea să cadă în ghearele milosteniei. Un progres creştinesc remarcabil este acela de a fi făcut din bunul samaritean o furie a persecuţiei ; dar aşa era în cazul acesta, şi tipic pentru multe, nuilte altele.“

Din nenumăratele exemple de severitate a aplicării legii pentru săraci chiar şi în deceniul 1860—1870, este interesant de notat faptul ca în

octombrie 1862, cînd pentru prima oară Dickens se gîndise să scrie *Prietenul nostru comun,* în urma cercetărilor făcute în cazul unei anume Charlotte Crippin, care murise de foame, anchetatorul acestui deces declara : „Se ştie că decedata şi familia ei, înfometaţi cu toţii, s-au prezentat la parohie... Au fost plasaţi într-o odăiţă, şi acolo au avut de îndurat chinurile unei înfometări atît de cumplite, din care pricină femeia a murit, şi ar fi murit şi întreaga ei familie dacă văicărelile lor n-ar fi atras atenţia localnicilor din vecinătate."

Cea mai importantă dintre temele dominante ale cărţii este desigur tenia banului. Printr-o analogie clară şi repetată, banul este asemănat cu murdăria, resturile, gunoiul, iar mormanele de gunoi au un tîlc nu numai în sine, pentru ceea ce sînt, ci şî simbolic, pentru valoarea ncrcală, abjectă, de care omul este corupt în viaţă. Analogia bani—gunoi şi efectul simbolic al gunoiului sînt mai obsedante aici decît este simbolul ceţei îri *Casa umbrelor* şi poate chiar decît simbolul temniţei din *Mica Dorrit.* în *Prietenul nostru comun,* tot timpul se vorbeşte despre bani, analogia bani — gunoi mereu prezentă sugerează că întreaga bază a structurii sociale este falsă, nefirească.

Banii sînt mobilul celor trei căsătorii din roman ; banul constituie un clement, o forţă coruptivă căreia doar puţini oameni îi pot rezista. Nici şcoala şi nici căminul nu oferă alternative reale faţă de valoarea banului în lumea zugrăvită de Dickens. Cu excepţia cîtorva instituţii filantropice, toate celelalte organisme sociale sînt corupte din pricina banului, chiar şi guvernul britanic. Aristocraţia de sînge, responsabilitatea şi talentul au dispărut sau sînt pe cale de dispariţie, aşa că în Britania controlul se face de către oameni numai şi numai ai banului. Nu întîmplator cartea din care Silas Wcgg îi citeşte lui Boflin este *Declinul şi căderea imperiului roman.*

Prin analogia aceasta bani — gunoi, Dickens sugerează o lume cu totul ireală, şi în ciuda acestor repetări tematice, oricît de esenţiale ar fi, cartea atinge uneori o forţă stranie, neaşteptată, ca atunci cînd Jenny Wren, pe acoperişul de la Pubsey & Comp., din centrul comercial al Londrei, îşi închipuie că acolo sus se simte moartă în chip fericit. „—Aa ! exclamă Jenny. Dar e aşa de sus ! Şi apoi, se văd norii zburînd peste străzile înguste, fără să le ia în seamă, vezi săgeţile d; aur îndreptate spre munţii înalţi pînă la cer, de unde vine vîntul, şi te simţi de parcă ai fi mort... Sărmana micuţă făptură se uita în sus ridicînd o mînă firavă şi străvezie. — Şi cum te simţi cînd eşti moartă ? întrebă Fledgeby foarte încurcat. — Oo, aşa de bine ! strigă micuţa făptură zîm- bind. — Oo, plină de recunoştinţă pentru pacea care te înconjoară ! Şi auzi oamenii, care sînt vii, cum ţipă, cum muncesc, cum se strigă unii pe alţii, jos, pe străzile strimte şi întunecoase, şi parcă ţi se face milă de ci ! Te simţi descătuşat, şi simţi cum te cuprinde o fericire ciudată, bună ţi totodată tristă !“

îndărătul societăţii corupte şi de o nestatornicie amarnică, Dickens sugerează în atîiea şi atîtca rînduri că exista cel puţin, dar totdeauna, statornicia morţii. Dickens îşi pune ultimele speranţe în posibilitatea unei regenerări, într-un fel sau altul, ' în condiţia de fiinţă muritoare a omului şi totodată în perpetuarea tenace pe care această mortalitate o presupune. Moartea şi mizeria sînt realităţi împotriva cărora nerealitatea alea tuirilor sociale poate fi dovedită. Simbol a! morţii şi realităţii, aici ca şi în alte scrieri dickensiene, este ! Iu viul pe care
Swinburnc l-a numit adevăratul protagonist din *Prietenul nostru comun.* De asemenea, indicînd continuitatea dincolo do mortalitatea omenească — neîntrerupta curgere a fluviului —, este şi, pe de o parte, felul în care ceea ce-i viu se confundă pînă către marginea morţii, sau, pe de altă parte, modul în care viaţa se întreţine din moarte şi datorită fluviului. Iată dialogul dintre Lizzie şi tatăl ei : „— Eu cred că tu urăşti pînă şi priveliştea fluviului. — Nu, nu-mi place, tată. — De parcă n-ar fi totul în viaţa ta. De parcă nu după urma lui ai ce mînca şi ce bea... Cum de poţi fi atît de nerecunoscătoare faţă de cel mai bun prieten al tău ! Focul acela care te-a încălzit, mică fiind, era făcut cu cărbuni adunaţi din apă, din dreptul luntrilor de transport. Coşul în care dormeai a fost aruncat pe mal de apa fluviului. Tălpicile pe care le-am adău-

gat ca să-ţi fac un leagăn din el au fost tăiate clintr-o bucată de lemn adusă de mai ştiu eu ce vas."

Temele sociale din *Prietenul nostru comun*, clăditc pe relaţia bani—gunoi şi cu referiri la nevoiaşi, la educaţie, la guvern şi la lege (cu deosebire la legea moştenirii), sînt scoase în evidenţă şi devin coerente prin continua prezenţă a fluviului, simbolizind veşnica perindare din viaţă spre nefiinţă, agent de retribuire şi regenerare deopotrivă, de fapt un soi de fluviu-Dumnezeu, într-un roman în care nici o altă divinitate nu pare să existe.

Marea avere a lui Ilarmon, în jurul căreia pivotează întreaga acţiune a cărţii, nu a fost făcută prin speculaţii de bursă, nu prin cine ştie ce construcţii de căi ferate, ci pur şi simplu din gunoi. Dickens a avut desigur în minte acele grămezi mari de gunoi aflate la „periferia metropolei". Un soi de articol de reportaj apăruse pe această temă în *Household Words,* la 13 iulie 1850. „Valoarea cea mai însemnată a gunoiului consta în cenuşa care se folosea pentru fabricarea cărămizilor, iar funinginea slujea drept îngrăşământ ctc. în 1820, mormanele de gunoi de la Marylebone au adus un venit între patru şi cinci mii ele lire sterline. în 1832, domnul Stapleton primea cinci sute de lire pe an numai ca să nu lase gunoaiele pe cîmp, ci să fie transportate. Desigur, acesta n-avea decît să se bucure că era aşa de bine plătit pentru vînzarea gunoiului."

Mai existau şi alte bunuri întîmplătoare : obiecte de aur şi argint puteau fi uneori găsite, iar în 1847, într-un morman de gunoi s-a descoperit „un cec de bancă reprczentînd o sumă considerabilă de bani". Una din atribuţiile antreprenorului gunoier *(dust-contractor)* în Londra din epoca victoriană timpurie era să strîngă conţinutul toaletelor şi movilele de gunoi şi .cenuşă care se adunau pe străzile din mahalalele săracilor, iar cuvîntul gunoi *(dust)* se folosea ca un eufemism pentru excremente umane, cu o mare valoare de îngrăşământ în solul cultivat.

Alegînd o asemenea sursă pentru procurarea de venituri, pe care se întemeiază întregul roman, adăugînd şi un amestec complicat de testamente, Dickens demonstrează că întreaga străduanie de a face bani şi de a lăsa moştenire poate fi detaşată cu totul de orice proiect raţional posibil în viaţă. în afară de averea Ilarmon, sistemul financiar este şi mai explicit condamnat ; Podsnapii, Veneeringii, soţii Lammle trăiesc într-o lume în care investiţia a luat locul muncii. „După cum înţelepţii acestei generaţii prea bine ştiu, traficul de acţiuni este singurul lucru din lume cu care te-ai putea îndeletnici. Nu-i nevoie să ai o practică îndelungată, nici să fii format, nu-i nevoie să ai idei, nici maniere, ci să ai acţiuni. Suficiente acţiuni ca să poţi figura pe clădirile directoriale în litere de-o şchioapă ; să faci naveta între Londra şi Paris pentru nişte afaceri misterioase şi să-ţi dai aere de om mare. De unde-a apărut ? Acţiuni. încotro se duce ? Acţiuni. Ce gusturi are ; Acţiuni. Are principii ? Acţiuni. Cine l-o fi împins în Parlament ? Acţiuni. Poate ca prin el însuşi n-a avut niciodată succes, n-a izbutit să realizeze nimic ; poate că niciodată n-a întreprins ceva şi niciodată n-a dus ceva pînă la capăt ! Acelaşi şi acelaşi răspuns: acţiuni... De s-ar proţăpi odată sus de tot mutrele acelea simandicoase, iar noi să avem parte de mai puţini para/iţi şi, ca sub înrîurirea măselariţei sau a opiului, să zbierăm zi şi noapte : «Scăpaţi-ne de banii noştri, risipi- ţi-i în locul nostru, cumpăraţi-ne şi vindeţi-ne — doar atît vă implorăm : instalaţi-vă printre puterile lumii, îmbuibaţi-vă pe spinarea noastră !»“

O dată cu înmulţirea clasei rentierilor şi a întregii tagme de parveniţi, ca Veneeringii, pe Dickens l-a preocupat un gînd, ţi anume în ce măsură cei buni ar putea reface răul şi inechitatea socială. S-a scris adesea că din pricina faptului că Bofiin apare în *Prietenul nostru comun,* Dickens n-a abandonat niciodată cu adevărat ideea optimistă că dacă ar fi destui oameni cu suflet bun (ca de pildă Cheeryble Brothers) faţa lumii s-ar schimbai în bine. Dar atitudinea lui Bol fin e atit de diferita de aceea a fraţilor Chceryble, încît pare că aici îi ia aproape în derîdcre. Astfel, domnul Boffin face concesii, de dragul soţiei lui. în materie de mondenitate, la care fraţii Cheeryble nici n-ar fi visat (Boffinii se plimbă în trăsură, la fel ca soţii Ve- neering).

Prietenul noştri/ comun tratează aşadar despre „bani, bani, bani, şi ceea ce banii pot face din viaţă". Această temă joacă un rol important în creaţia dickensiană timpurie, dar niciodată Dickens nu-şi concentrează atît de mult atenţia asupra puterii banului ca în ultimele dintre romanele sale complete. Intriga centrală, crima Harmon, demonstrează cum moştenirea unei averi mari îi corupe vizibil pc moştenitori — Noddy Boffin şi protejata lui, Bel la Wilfer — tot aşa cum dorinţa de a deveni „respectabil în ierarhia socială" îl falsifică pe Char- ley Hexani, (ratele lui Lizzie. în această parte a cărţii ca şi în allele deopotrivă, Dickens este profund conştient de deosebirea dintre oameni datorită distincţiilor de clasă. „— Cum pot cu crede ca dumneata ai fi egal cu mine } îl întreabă Lizzie pe Eugene Vi rayburn. — Daca mintea mea te-ar pune pc picior de egalitate cu mine, atunci n-ai mai putea fi dumneata." Rangul social al lui Eugene este prin urmare o parte din el însuşi, un fel de barieră care se ridică între ci, aproape palpabilă. Deosebirile de clasă sîiu în *Prietenul nostru comun* împletite cu forţa banului. Şi „Gura lumii" se opune la căsătoria lui Eugene, pentru că Lizzie nu are bani şi pentru că este fiica unui „barcagiu, riveran al Tamisei, ajunsă muncitoare în fabrică". în Anglia clin *Prietenul nostru comun,* rangul moştenit este pe calc să cedeze locul oamenilor bogaţi, iar majoritatea personajelor îşi pun toate speranţele în bani.

Valoarea domnului Podsnap în ochii domnului Podsnap însuşi este riguros determinată de suma de bani pe care o posedă, întocmai cum averea lui arc valoare pentru el numai deoarece reprezintă cutare sumă lichidă. Lăcomia după bani îi motivează în aceeaşi măsură pc Silas Wcgg şi pe Rogue Riderhood, caractcre de pe treapta cea mai de jos a societăţii, ca şi pc soţii Veneering, Lammle, pe Fascinantul Fledgcby, precum şi pe alţii clin vîrful ierarhiei sociale. Un personaj minor cum este Twemlovv devine ineficient pentru toată viaţa prin renta anuală acordată de vărul lui, lordul Snigsworth. Mortimex
Lightwood mărturiseşte : „Micul meu venit reprezintă ceva în sensul că mă scuteşte să mă apuc de altceva".

Oamenii buni clin carte sînt şi ci obsedaţi de bani. Scopul lui John Harmon în viaţă este să găsească o modalitate de a înlătura blestemul care stăruie asupra averii Harmon ; aceeaşi dorinţă tainică îl stăpîneşte şi pe domnul Boffin. Evreul ba- trîn, Riah, suferă din pricina poziţiei false de a li luat drept zgripţuroiul care conduce afacerile firmei Pubsey & Comp. Chiar şi Betty Higden îşi adună puterile firave ca să poată scăpa de azil, cu banii cusuţi în îmbrăcăminte, fiindcă vrea să fie independentă. Pentru majoritatea personajelor din *Prietenul vostru comun,* din vîrlul ierarhiei sociale şi pînă jos de tor, vieţile lor sînt determinate într-un fel sau altul de bani şi aproape nu se mai gîndesc la altceva.

Dar ce este banul pentru Dickens ? Şi ce a făcut din viaţă ? După el, banul înseamnă să pui preţ pe ceva lipsit de valoare : bancnote, aur, gunoi, pămînt, noroi. Averea Harmon a apărut din gunoi, gunoiul care se înalţă în movile în jurul Boschetului Boffin, iar Noddy Boffin este, precum ştim, Gunoierul de aur. într-un fragment remarcabil al cărţii, gunoiul, sursa materială a banilor, este prezent pretutindeni în oraş alături de „misterul" înrudit, bancnota, care înlocuieşte multe forme de monede. „Vîntul, hîrîind, mai mult tăia cu ferăstrăul parcă decît bătea ; şi tot tăind cu ferăstrăul, rumeguşul se învolbura pretutindeni în groapa de tăiat lemne. Fiece stradă era o groapă de tăiat lemne, şi nu exista un staroste al tăietorilor de lemne fiecare trecător era ucenic de tăietor, iar rumeguşul îi intra în ochi şi-l făcea să se înece. Hîrtiile acelea misterioase clin Londra, cînd suflă vîntul, zburau ici-coio şi pretutindeni. De unde să fi .venit, încotro s-or duce ? Se agaţă în fiecare tuiiş, ilutură în orice copac, sînt oprite clin zbor de firele de telegraf, umblă prin toate cotloanele, se adapă la fiece pompă de apă, zadarnic caută tihna dinapoia legiunilor de căi le rate."

Dacă banul înseamnă a atribui valoare unui obiect lipsit de valoare, de aici, forţa nefastă asupra omului provine tocmai din ignorarea acestui fapt.

Prietenul nostru comun creează o întreagă lume care a uitat acest lucru. în loc să vadă că omul „stoarce" bani din gunoi, falsă sursă de valori, lumea aceasta consideră banul drept ultima valoare în sine, etalonul şi sursa tuturor celorlalte valori. Romanul este astfel dezvăluirea rezultatelor pseudoprosternării în faţa banului.

Cinci banul este desprins aut de temeiul material, cît şi de originea lui umana, capătă lorţă de multiplicare la infinit: „Banul face bani, spune domnul Bol fin, aşa după cum face orice altceva...", de pilcîă acelc acţiuni care, în puterea lor neistovită de multiplicare, creează „totul din nimic..." — iată totuşi un alt Dumnezeu virtual descris de Dickens intr-o lume a banului. La fel ca şi misterioasele bancnote zburînd pretutindeni prin Londra, acţiunile pătrund în toate ungherele vieţii din aceasta ţară căreia ii schimbă faţa : „O, atotputernice acţiuni !“

Banul, intr-o profilare haotică, este rupt cu desăvîrşire dc orice valoare autentică omenească. Infinitatea lui înseamnă nimicnicie. Fiinţele omeneşti care se măsoară pe sine şi unele pe altele folosind acest etalon sînt deopotrivă nule. Cu aceasta găunoşenie a oamenilor şi înstrăinarea lor tot mai mult de realitate avem de-a face aproape la fiecare pas în *Prietenul nostru comun,* mai cu seamă cînd e vorba de „lumea bună" de teapa Veneeringilor, a soţilor Lammle, laolaltă cu prietenii acestora. După cum trădează şi numele, Vcneeringii sînt oameni cu o suprafaţă înşelătoare, goi pe dinăuntru.

Dacă cei din lumea bună valorează exact cît suma de bani sau cît acţiunile de care dispun şi dacă banii sînt o născocire a oamenilor, atunci aparenţa bogăţiei este deopotrivă de reală ca şi posesiunea ei în sine, pînă ce adevărul nu iese la iveală. Dar posesiunea de bani nu înseamnă nimic în sine, iar falsa posesiune înseamnă nimic la puterea a doua, care nu-i nici mai bine, nici mai rău dccît nimic. Dineurile de la Veneeringi sînt o ceremonie teatrală elaborată minuţios, bazată tot pe nimic, şi lumea care ia parte la aceste mese este dezumanizată într-atît de subjugarea ei de către bani, înеît ea nu există ca persoane reale, ci ca noţiuni abstracte : Boots, Brewer etc.

într-un anumit sens se poate spune că Dickens îi transformă pe oameni în nişte obiecte, datorită banilor. în loc să fie individualităţi distincte şi valoroase în sine, personajelor li se conferă o valoare monetară, dc obiecte, care se pot schimba cu alte obiecte. Domnului Podsnap i se pare că fiica lui „ar putea fi rînduită întocmai ca argintăria, pusă la vedere ca argintăria, lustruită ca argintăria, numărată, cîntărită şi evaluată ca argintăria". Unul dintre potentaţii din lumea bună o descrie pe Lizzie Hexam ca şi cum ar li o simplă maşină, aprovizionată cu atîtea ocale dc biftec, cu atîtea stacane de bere neagră, ca sa aibă putere să dea la vîslc. Bclla Wilfer a fost „dăruită prin testament ca un cal, un dine sau o pasăre" sau „ca o duzină de linguri". Amestecul ei în misterul Harmon a făcut-o să se înstrăineze de sine însăşi, devenind 1111 fel dc proprietate a altora, iar „acea mobilă numită Twemlow, frecvent reclamată, reprezenta pentru nenumărate casc masa dc sufragerie în starea sa normală".

Asemenea obiectificare nu constituie totuşi sfîrşitul vrăjii malefice exercitate dc bani asupra omului. Valoarea constă tocmai într-o halucinaţie colectivă a unor existenţe fără nimic dc valoare. Bancnota arc o valoare întru totul mediată, adică nu valorează pentru ceea ce este în sine, ci arc valoarea confcrită de alţii. în *Prietenul nostru comun* sc poate spune că lucrurile şi oamenii au valoarea mediată a unei monezi de Iiîrtie.

John Rokesmith există nu numai pentru sine, ci şi aşa cum apare în ochii altora ; Bclla Wilfer sc conduce la început în răspunsul dat lui nu după reacţia personală onestă, ci după cum gîndesc alţii. Mulţi oameni din *Prietenul nostru comun* sînt neputincioşi în a se confrunta dircct cu alte persoane sau lucruri. Ca şi Bella Wilfer, ci nu-i pot vedea pe ceilalţi decît doar prin pîcla în care totul e învăluit. Aceasta înseamnă că oamenii îşi acordă unii altora exact valoarea pe care societatea le-o acordă în funcţie de lire sterline, şilingi şi pence. Dar banul este real numai cînd se bazează pe o realitate solidă umana sau materială. Caracterele din *Prietenul nostru comun,* în neputinţa lor de a vedea acest lucru şi considcrînd banul ca avînd o valoare intrinsecă, ajung să trăiască într-un soi dc miraj colectiv. Acest miraj înjghebează un circuit închis, în care nimicul este reflectat de nimic. Alegerea lui Veneering în Parlament este un exemplu. Venceringii, care sînt nimic în sine, îi apreciază pe soţii Lammle, pe lady Tippins şi pe ceilalţi, care sînt nimic deopotrivă ; soţii Lammle îi apreciază pe Vcnc- eringi şi aşa mai departe, într-o zadarnică oglindire a nimicului în nimic. Sărmana domnişoară Podsnap şi-a desprins impresiile timpurii asupra vieţii din felul cum se reflectă viaţa în ghetele tatălui său şi în mobila din lemn de nuc şi dc trandafir, din saloanele întunecate, şi în „matahalele de oglinzi oacheşe". Ea confruntă indirect viaţa, parcă prin intermediul prezenţei masive a tatălui ei şi a posesiunilor acestuia.

De-a lungul întregului roman se conturează imaginea unei ierarhii sociale. Personajele se simt mai sus sau mai jos pe această scară după cum posedă mai mulţi ori mai puţini bani sau după cum pot înşela pe alţii ca să le stoarcă bani în jocul de noroc perpetuu susţinut de lumea bună. Domnul Boffin invocă

o lege primara : „Striveşte sau lasă-te să fii strivit". Soţii Lammle, cînd îşi dau seama că s-au căsătorit, crezînd fiecare în mod greşit că celălalt era bogat, hotărăsc să-şi întindă nuna pentru a-i jecmăni pe cei din lumea bună. Fascinantul Fledgeby caută să profite de pe urma altora ; Silas Wegg, exultînd la gîndul puterii pe care crede că testamentul Iui Harmon i-o va da, declară că este de o suta de ori, ba nu, de două sute de ori „mai ceva ca Boi lin".

O societate în care relaţiile personale se reduc de l'apt la o luptă pentru dominare provoacă acea dramă a privirilor furişate, a schimonosii urilor, atît de sugestivă în *Prietenul nostru comun,* cu scene adesea prezentate ca un conflict de măşti. Fiecare personaj încearcă să-şi ascundă propriul său secret şi să pătrundă taina celorlalţi îndărătul unei grimase înşelătoare. Bella Wilfer descoperă că locuinţa Boffin a ajuns „o confruntare de chipuri ascunse". în acelaşi fel, soţii I.ammle schimbă priviri în taină peste capul victimei lor nevinovate, Georgiana Podsnap, iar Silas Wegg şi Venus, legaţi printr-un angajament prietenesc, se uită pe furiş, în vreme ce Wegg îi citeşte domnului Boffin povestiri despre avari. în acest caz, ca şi în altele, stăpîn pe situaţie este cel a cărui faţă nu dezvăluie nimic, ră- mîne opacă.

Nerealitatea banului se întinde ca o pecingine în *Prietenul vostru comuti* pentru a delini viaţa celor mai multe personaje, pc care o destramă în nimicnicie. Stăpîn sau slugă, în vîrful ierarhiei sociale sau la piciorul ei, asemenea caractere mişună libere pe un tărîm labil de fantezie subiectivă : iată calitatea esenţială şi totodată sursa elementelor hazlii din roman. La fd ca în scrierile de început ale lui Dickens, elementele acestea hazlii au rădăcini în absurdul situaţiilor, în grotescul viziunii lucrurilor.

Prietenul nostru comun conţine un mod special de exprimare, în parte datorat limbii utilizate de personaje, în parte legat de felul cum le caracterizează povestitorul. Atît povestitorul, cît şi personajele vorbesc în metafore fără un temei material, rătăcind intr-un domeniu verbal care defineşte însă per- fcct existenţa ciudată a tipurilor umane din roman.

'lotul începe cu un mod sugestiv de a descrie un caracter, un eveniment, care pînă la urmă subminează realitatea omeneasca, aplicîndu-i un soi de nerealitate lipsită de conţinut. Majordomul Venceringilor este mai îndi *„ca* un chimist ana litic posomorit", curînd însă figura de stil înlocuieşte realitatea, iar majordomul devine pur şi simplu „the Analytical". La fel, doamna Podsnap este un cal de lemn, Gaffer Hexam — pa săre de pradă, domnul Wilfer — heruvin etc. LJneori, o întreagă scenă este străbătută de o figură de stil şi transformată într-un coşmar suprarealist — ca în cazul seratei de la Podsnap : o baie de aburi cu mirosuri culinare.

Asemenea fragmente dau la iveală găimoşenia oamenilor aduşi în scenă de Dickens, punîndu-i sa vorbească o limbă care ne face să înţelegem că o metaforă fantasmagorică este la fel de reală ca orice altceva. Personajele se slujcsc de o limbă detaşată în chip hazliu de realitate, aidoma versurilor pe care Wegg le debitează cînd nu te aştepţi, şi sînt potrivite ca nuca-n perete. Caracterele comice din *Prietenul nostru comun* dau curs talentului lor extraordinar de a vorbi, numai ca să-şi dezvăluie goliciunea. Scenele stranii cu Wegg şi Vcnus, peroraţiile celor care reprezintă Gura lumii, convorbirile absurde dintre doamna Wilfer şi Lavinia sînt adevărate triumfuri ale acestui gen de umor. Personajele sîm rupte de orice temei în raport cu sensibilitatea substanţială şi dezvoltă o splendidă forţă de verbiaj care se iroseşte fără încetare zadarnic. Astfel, vorbirea, ca şi banii, ajunge în *Prietenul nostru comun* un trafic de monedă falsă.

Romanul demonstrează însă nu numai ce poate face banul din viaţă, ci arată şi ce se află îndărătul banilor, iar dată f:, personajele sînt în general vrăjite de o pseudodivinitate, car-

S tea privită ca un tot reprezintă o operă de demistificare. Mai

întîi prin limbajul povestitorului, rece şi detaşat, foarte deosebit de pildă de vocea învăluită în emoţie din *David Cop- pcrjield* cînd acesta îşi deapănă viaţa. Mai cu scamă în scenele dineurilor la Vcneeringi, scrise la timpul prezent, într-un limbaj fără duioşie, rezervat, lapidar, pe alocuri eliptic şi sincopat — un procedeu nou pentru Dickens. Uneori sînt omise verbe, articole (amintind de vorbirea lui Jingle. din *Documentele postume ale clubului Pickwick),* şi cititorul este pus în faţa unui şir întreg de substantive cu modificări operate în aşa fel îneît scena dinaintea lui se schimbă în modmiraculos[3] : „Sufrageria nu mai puţin magnifică tlecît salonul ; superbe mese ! Toate cămilele la treabă, încărcate. Torturi splendide, ornate cu cupidoni şi betelă dc argint cu funduliţe perechi. O brăţară splendidă, oferită de Veneeringi înainte de a coborî pentru masă, este prinsă la mîna miresei." Cititorul însuşi devine marea oglindă de pe bufet care arată ce poate face banul în viaţă. Mai mult sau mai puţin, această detaşare prin oglindire constituie perspectiva naraţiunii din întregul roman, permiţind cititorului să scape de vraja care încătuşează personajele.

în *Prietenul nostru comun,* Dickens acordă o atenţie neobişnuită materiei elementare. Dacă banul este într-un anumit sens nereal, în alt sens hîrtia sau metalul din care e făcut au o soliditate cu neputinţă dc a fi posedată. Tava strălucitoare de pe masa domnului Podsnap nu reflectă valoarea posesorului ei ; dorinţa de a avea nu lucruri frumoase, ci doar solide a făcut posibil să se desluşească în argintăria lui inerţia simplă şi masivă a materiei — grea, de nepătruns, ilogică, potrivnică : „Argintăria şi vesela Podsnapilor se caracteriza printr-o monstruoasă soliditate. Totul era făcut să pară cît se poate de masiv şi să ocupe cît mai mult loc posibil. Fiecare obiect ţipa dc la o poştă : «Aici sînt, în toată hidoşenia mea, de parc-aş fi numai plumb ; dar cînd colo, eu am atîtca şi atîtea uncii de metal preţios, în valoare de atît şi atît uncia ; n-aţi vrea să mă topiţi ?» O fructieră dolofană, supraîncărcată, numai pete peste tot de-ai fi zis că avea mai degrabă o erupţie a pielii decît că era împodobită, îşi spunea cuvîntul tronînd pe o tavă de argint invizibilă din centrul mesei. Patru frapiere de argint, fiecare prevăzută cu cîte patru capete bonţate purtînd cu nepăsare cîte un inel mare de argint la fiecare ureche, ofereau aceeaşi impresie jur împrejurul mesei, transmiţînd-o solniţelor pîntecoase de argint. Lingurile şi furculiţele de argint, toate enorme, făceau să se caşte şi mai mult gura oaspeţilor, anume pentru a le turna pc gît această impresie, eu fiecare dumicat pe ca.re-1 înghiţeau. Musafirii, majoritatea lor, erau aidoma argintăriei, împovăraţi de tot soiul de zorzoane grele.“

Reversul materiei elementare din acest fragment este ţinut fără

3 Că dialogul din romanele lui Dickens stîrneşte admiraţie nu numai cititorilor, ci şi ascultătorilor lui, o dovedeşte succesul uimitor cunoscut de Dickens de-a lungul lecturilor lui publice. Există o însemnare în acest sens în cartea lui E .Johnson, despre o femeie mai vîrstnică, muncitoare cu ziua : „Deşi nu putea citi, se ducea regulat în prima zi a săptămînii, la începutul fiecărei luni, într-o prăvălie unde se vindea tabac de prizat ca să asculte lectura, făcută cu glas tare de către proprietarul prăvăliei, din ultima fasCicolă apărută". De la George Ford aflăm că şi poc-tul Swinburne citea adesea cu glas tare din op *era* lui Dickens, prietenului său, Watts-Dunton.

întrerupere dinaintea ochilor cititorului. Este substanţa care mocneşte dincolo de găunoşenia unei societăţi roase dc viermele avariţiei şi a poftei de îmbogăţire. Această substanţă se desluşeşte în focul unde Lizzie Hexani vede imagini din viaţa ei, în vîntul care stîrneştc colbul pe străzi, răscolind norii şi tulburînd liniştea oraşului. Materia elementară este prezentă în gunoiul movilelor lui Harmon, în mîlul fluviului. în mormanele de bălegar unde Noddy Boffin îşi ascunde aurul, în tot aurul de Ia Banca Angliei — prin care Bclîa ar voi să „umble ca o grădinăriţă, cu o lopăţică lucitoare din aramă". Materia elementară este prezentă în fluviul care curge de-a lungul romanului, ca un fundal pentru întreaga acţiune. Toate aceste patru elemente sînt întrunite laolaltă cînd Charley Hexani spune, privind în foc : „Astea-s gaze, asta este, ieşind dintr-un ciot de lemn care a stat sub mîlul de sub apa de pe vremea lui tata Noe".

Aceste elemente materiale, de fapt, nu sînt simboluri : fluviul, praful, vîntul şi focul sînt simplă materie. De aceea. *Prietenul nostru comun* se deosebeşte de romanele timpurii ale lui Dickens. în *Dombey* St *Fiul* sau în *David Copperfield,* marea este simbolul unei realităţi spirituale transcendente. Fluviul din *Prietenul nostru comun,* în majoritatea cazurilor, este pur şi simplu apă, ca şi celelalte elemente materiale, şi poseda o substanţialitate pe care *Gura lumii* n-o are.

Numai personajele care dau piept cu adîncimile materiale şi emoţionale se întorc apoi să-şi trăiască viaţa lor de suprafaţă şi totodată să împace gura lumii şi realitatea. Eugene Wrayburn, aruncat în fluviu, îşi revine aproape de la moarte şi înlătură deosebirile de clasă căsătorindu-se cu Lizzie Flexam, şi scapă de plictiseala care-1 chinuise. Bella Wilfer, ca şi Eugene Wrayburn, renunţă la dorinţa de a se căsători din interes şi se hotărăşte să devină „mireasa cerşetorului". Aceasta dovedeşte că are „o inimă cu adevărat de aur", deşi valoarea omului nu se măsoară în aur. Inima omenească, dc aur sau de tinichea, dă valoare banului şi-l transformă într-o forţă a binelui sau malefică. în mîinile Bel Ici şi ale lui John Harmon, averea bătrînului Harmon iese clin nou la lumină, după ce ruginise în beznă, şi pîna la urmă începe sa strălucească în soare. După cum schimbarea domnului Boffin intr-un zgripţuroi este numai aparentă, după cum Roguc Riderhood rămîne la fel chiar şi cînd e salvat de la înec şi după cum Eugene Wrayburn a fost totdeauna un om la locul lui, iot aşa şi Bella Wilfer nu se schimbă în realitate. Adevărata ei fire apare clar Ia suprafaţă. Chiar şi în ultimul său roman, cu aiît de multe trans- iormări aparente în privinţa personajelor, Dickens rămîne cre-dincios convingerii că fiecare om are o conduită precisă, care poate fi umbrită sau se poate abate de Ia linia obişnuită, dar niciodată nu se modifică în chip esenţial. *Prietenul nostru comun* oferă la tot pasul mărturia că pentru Dickens nimeni nu poate scăpa de locul pe care-1 ocupă în societate. Ceea ce spune el despre John Harmon se potriveşte foarte bine tuturor personajelor : „S-a trezit exact în situaţia în care se afla, aşa cum oamenii adesea se trezesc în felurite situaţii, fără să-şi dea seama de forţa acumulativă a împrejurărilor luate separat".

Omul nu-şi poate da seama de forţa împrejurărilor pentru că acestea sînt identice cu însăşi viaţa lui şi ar fi cu neputinţă să se retragă într-o perspectivă detaşată ca să le privească aşa cum se prezintă ele. Deoarece omul nu se poate detaşa, existenţa lui se împleteşte cu viaţa, cu lumea, iar lumea este străbătută de prezenţa lui, căci poartă cu sine propriul său univers, f iecare personaj este aşadar înfăţişat trăind claustrat 111 însăşi natura lui şi în mediul lui. Fiecare personaj, s-ar putea spune, este ca domnul Păpuşă, care aduce cu el „propria lui atmosferă". La fel Rogue Riderhood, înconjurat de tot soiul de unelte marinăreşti, la fel soţii Weneering, definiţi prin lucrurile noi-nouţe din jurul lor. Dickens nu are nevoie să-i prezinte dez- văluindu-le interiorul, pentru că sînt perfect caracterizaţi priviţi doar pe dinafară. Nu mai este necesar să ni se spună că Veneering, ca şi soţii Lammle, nu au nici un trecut, nu au un caracter format, nu sînt cultivaţi etc. Firea lor se poate defini prin tot ce se află în preajma lor : „Domnul şi doamna Veneering sînt noii locatari într-o casă nou-nouţă dintr-un cartier nou-nouţ al Londrei. Totul la ei este ca scos din cutie de nou. Toată mobila e nouă, toţi prietenii lor sînt noi, toţi servitorii lor sînt noi, vesela e nouă, trăsura e nouă, harnaşa- mentul şi caii sînt noi, tablourile sînt noi. Ei înşişi sînt oameni noi, atît de noi-însurăţei cît permite venirea pe lume legală a unui copil nou născut... Şi ceea ce se observă Ia mo- ilier se poate observa ţi la familia \ cneering — pojghiţa de i suprafaţă amintea puţin cam prea mult a ceva proaspăt onfecţionat şi era niţeluş lipicioasă."

Unicitatea caracterelor în învolburarea lor din viaţă este evidentă şi prin faptul că, privite separat, Dickcns acordă un ton anume, sau stil, fiecărui personaj sau grup omogen dc personaje : povestirea la prezent în cazul „societăţii soţilor Veneering. Podsnap, Lammle ; tonul uşor halucinant, de coşmar, grotesc, al convorbirilor Wegg—Venus ; atmosfera comică, dc farsă, care domneşte în casa Wilfer etc. Stilul de viaţă, unic al personajelor este vizibil şi în limbajul lolosit de Dickens pentru fiecare în parte. Trecînd dc la un capitol la altul, Dickens se ocupă cînd de Veneering, cînd de Pods- *tasp* sau de Weeg şi Boffin etc., ca şi cum ar trece prin lunii cu totul diferite. Povestitorul respectă particularităţile fiecărui caracter sau grup, tehnica structurală de bază a romanului îşi schimbă complet tonul şi cadrul, de la un capitol Ia altul.

Mai mult decît oricare dintre romanele lui Dickens, *Prietenul nostru comun* poate fi comparat cu un colaj cubist. Structura romanului este alcătuită din juxtapunerea unor fragmente incompatibile, pe un fundal distonant, contradictoriu. Romanul pare să fie o multiplicitate dc medii sociale, cu o multitudine de vieţi, necorelatc, fiecare personaj trăind separat în propria sa lume, fără a alcătui un tot mai vast, deşi oamenii aceştia se întîlncsC neîncetat. Chiar şi unii care nu au roluri hotărîtoare asupra vieţii altora sînt puşi în situaţia de a se întîlni şi de a sta de vorbă. De exemplu Fascinantul Fledgeby şi Jenny Wren, Bclla Wilfer şi Lizzie Hexam, domnul şi doamna Lammle şi Boffinii.

Romanul este o imensă ţesătură de relaţii care se între- pătrund, fără ca

vreuna dintre ele să aibă o desfăşurare izolată. înlăturînd în chiar structura romanului ideea că lumea prezintă o unitate în sine, în afara oricăror perspective deformate, *Prietenul nostru comun* zădărniceşte o premisă majoră o romanului englez tradiţional şi anticipă ficţiunea veacului XX. Ultimele capitole din *Prietenul nostru comun* trec iute prin medii ireconciliabile, fără a sugera cîtuşi de puţin că ar putea fi îmbinate laolaltă, iar „Ultimul capitol[1]' se întoarce la cel mai dispersiv dintre toate, sufrageria familiei Veneering. Dacă *Documentele postume ale clubului Pickwick* reprezintă (încheierea triumfală a veacului al XVIII-lea, *Prietenul nostru comun* ar putea fi socotit că vesteşte zorii secolu; Iui XX.

Banul, atribuirea unei valori lucrurilor ce nu au valoare, acest simbol îl avem tot timpul în faţă, prin veniturile scoase de pe urma movilelor de gunoi şi a testamentului ITarmon, prin banii pe care-i doreşte Bclla Wilfer, prin banii pe care Gaffcr Hexam îi fura de la înecaţi, prin banii pe care soţii Veneering îi obţin din nimic. „Pentru bani, omul poate să facă orice, în limitele legii. Dar pentru nimic !... Uh !“

într-o asemenea lume, oricine poate spune ca şi Bella Wilfer : „Gîndurile mele, dorinţele mele se leagă numai de bani ; în viaţă eu nu văd nimic altceva decît un singur lucru : bani, bani, bani şi ccca ce banii ar putea face din viaţă"... Banii scoşi din movilele de gunoi ale lui Harmon, alcătuite din „praf de cărbuni, coji de legume, bucăţi de oase, cioburi de veselă, gunoi brut, gunoi dat prin sită — tot soiul de gunoaie", din fel .şi fel de obiecte sparte, inutile, dar care pentru oameni mai păstrează un sens. Iată ce notează E. Johnson în legătură cu aceasta : „Movilele de gunoi conţin funingine, cenuşă, cioburi de sticla, vase sparte, crătiţi şi tigăi uzate, hîrtie şi zdrenţe, resturi alimentare, pisici moarte — totul era strîns şi sortat spre a fi vîndut: cărămidarilor, celor care făceau săpun, manufacturilor de hîrtie, constructorilor de drumuri, negustorilor de tablă şi sticla, celor care lucrau în beton. Cenuşa şi funinginea se foloseau ca îngrăşămînt, împreună cu resturile de legume, animalele putrezite ; chiar şi pisicile moarte erau vîndute, pentru piele."

Silas Wegg, înconjurat de movilele de gunoi lăsate de Harmon, îi citeşte lui Boffin clin *Declinul şi căderea imperiului roman.* Pentru Dickens, Anglia veacului al XIX-lea repetă căderea Romei „...Urmărind destinele în declin ale acelor stăpîni ai lumii, storşi de vlaga şi stricaţi, reduşi acum la ultimele lor resurse", Dickens dezvăluie o cauza precisă pentru această catastrofa. Anglia modernă, la fel ca Roma antică, a decăzut treptat pentru că n-a avut suficientă forţă să se lepede de formele moarte ale trecutului.

Toate personajele din *Prietenul nostru comun* se află în condiţia tristă a firavei domnişoare Podsnap, care a fost silită să-şi ducă zilele nur-o stare de inerţie spirituală, să ajungă victima masiv iuţii mobilei din casa Podsnap : „Viaţa domnişoarei Podsnap, de cind se ivise pe planeta asta, fusese tot-deauna umbroasă ; lînăra persoană a domnului Podsnap era puţin probabil să fi avut vreun avantaj din asocierea cu alte tinere persoane şi de aceea fusese îngrădită la tovărăşia cu persoane mai vîrstnice — faţă de care nu avea afinităţi — şi cu mobilier masiv". Astfel, o îndoctrinare prin podsnapism ar fi fost inutilă. Mobila tatălui ci i-a impus un anumit mod de a vedea lucrurile : „Impresiile timpurii despre lume ale domnişoarei Podsnap, fiind izvorîte îndeosebi din felul cum se oglindea viaţa în cizmele tatălui ei, în mesele de nuc şi lemn de trandafir din salonul întunecat şi în oglinzile uriaşe şi negri-cioase, aveau un colorit sumbru ; şi nu era de mirare că acum, cînd aproape zilnic trecea solemn prin parc alături de maică-sa, într-un faeton spaţios şi înalt, de culoare crem, se arăta de sub coviltirul vehiculului ca o sărmană fetiţă ridicată în capul oaselor din pat ca să furişeze o privire speriată asupra lucrurilor în general, foarte nerăbdătoare să sc ascundă din nou sub plapumă."

Tatăl ei, de asemenea, este o victimă a „monstruoasei soliditâţi" şi trăieşte într-o lume definitiv ferecată în nişte convenţii şi opinii rigide. Nu există nici o schimbare şi nici o împrospătare în lumea lui, după cum nu se

poate vorbi de aşa ceva în viaţa soţiei sale, ca „un cal de lemn", iscusită în „a se cabra în chip maiestuos, fără măcar să facă vreun efort". Pentru Podsnap, lumea întreagă „se trezeşte la opt, se bărbiereşte la opt şi un sfert fix, ia gustarea de dimineaţă la nouă, pleacă în oraş pentru afaceri la zece, se întoarce acasă la cinci jumătate şi cinează la şapte". Nimic, în afara acestui program repetat cu rigiditate, spune Podsnap, „nu trebuie să existe".

La fel se întîmplă pînă la urmă şi cu familia Veneering. Soţii Veneering, după cum semnifică şi numele lor *(veneer=* spoială), nu au o viaţă lăuntrică şi nici chiar bani, aşa cum se va descoperi pînă la sfîrşit. N-au nici „trecut", au apărut „noi- nouţi" peste noapte, şi nimic în afară de apariţia lor fizică nu este autentic. Dacă Podsnapii au o „monstruoasă soliditate", Veneeringii sînt doar o spoială, o crustă subţire şi friabilă, care nu se poate transforma fără să se fărîme. Ei sînt ca sinistra lady Tippins, care este „vopsită şi dată cu lac" şi care, precum Veneeringii, nu are nici un suport real: „în vîrtejul de stofă şi pălărie, vestit sub numele de lady Tippins, se ascunde oare şi puţină feminitate adevărata ? Poate camerista ci să ştie ; dar de pe strada Bond aţi putea cumpăra lesne tot ce vedeţi pus pe ea. Puteţi s-o scalpaţi. s-o jupuiţi, s-o răzuiţi, să faceţi două lady Tippins dintr-însa, dar de ceva autentic tot n-o să daţi.“

Sensul acesta de nulitate, de nimicnicie, în cazul soţilor Ve- neering şi al averii lor este strălucit ilustrat de Dickens în dcscrierea dineului. Veneeringii şi lucrurile lor, totul reflectat într-o oglindă care le aparţine şi ea, îşi pierd caracterul real şi soliditatea. Vedem totul aşa cum este de fapt: fals şi gol, iar această idee izvorăşte din recunoaşterea amănuntului că nici unul din aceste obiecte, nici chiar oamenii n-au putere să-i înzestreze pe alţii cu valoare şi autenticitate. „Oglinda enormă de deasupra bufetului reflectă masa cu oaspeţii. Reflectă noul blazon a! familiei Veneering, din aur cu margini de argint gravat şi cizelat, reprezentînd o căciulă de toată frumuseţea. Colegiul de heraldică a descoperit la Veneering un strămoş din vremea cruciadelor, care avea o căciulă lucrată pe scut (sau ar fi avut-o dacă eventual se gîndea la aşa ceva)... Oglinda îl reflectă pe Veneering : de patruzeci de ani, cu păr ondulat, oacheş, predispus să ia proporţii, abil, învăluit în mister, nebulos — un fel de profet deghizat, destul de chipeş, care nu profetizează. O refleetă pe doamna Veneering : blondă (cu un păr nu atît de deschis precum l-ar fi putut avea), cu nas şi degete acviline, îmbrăcată ostentativ şi plină de bijuterii, entuziastă, împăciuitoare, conştientă că un crîmpei din vălul soţului său o acoperă şi pe ea.“

Cămilele de aur şi argint împovărate, toaletele şi giuvaeru- rile doamnei Veneering, corpolenţa soţului ei sînt, în ciuda solidităţii lor aparente, firave, învăluite de mister, nebuloase, şi ascund minciuna, dar în oglindă, adevărul este dat la iveală ; aşadar, Veneering reprezintă o pscudoimagine a realităţii, o pură disimulare, lipsită total de substanţă.

Prietenul nostru comun se slujeşte în mod special de metaforă — prezentă în toată opera dickensiană, dar mai ales în ultimele romane, constituind o dominantă a stilului. Limba personajelor este metaforică şi ciudăţenia acestor metafore este că irealitatea lor persistă, sporeşte şi caracterizează personajele în sine, făcîndu-le să existe în termeni metaforici. Folosirea unor asemenea metafore este unealta puternică în mîna lui Dickens pentru a ne face să recunoaştem nulitatea vieţii acestor creaturi. Astfel, Dickens scrie : „Mai existau şi alţi prie-teni intimi care nu trebuiau neapărat chemaţi la masa, dar care aveau dreptul să fie poftiţi de a veni la nouă şi jumătate pentru o. baie de aburi la o ciozvîrtă de berbec". S-ar părea ca Dickens voia să spună că acesta era un fel de a-i face pe ultimii oaspeţi să adulmece mirosul bucatelor pe care nu le mînca- seră ; tind însă se descrie servirea mesei, ceea ce fusese o simplă metaforă devine aidoma, iar rezultatul — o scenă cu totul ireală : în sufragerie, comesenii se îmbăiază pur şi simplu în aburul bunătăţilor culinare. „Dar iată că baia de aburi cu friptură de berbec — după un adaos de vînat şi aroma finală de dulciuri şi cafea — luă sfîrşit dc-a binelea, şi oaspeţii care se îmbăiaseră îşi făceau apariţia... Oaspeţi chelboşi îşi încrucişau braţele şi discutau cu domnul Podsnap pe covorul din faţa căminului ; oaspeţi cu favoriţi lucitori şi cu pălăria în mînă *se* repezeau spre doamna Podsnap, apoi se retrăgeau ; oaspeţi dînd lîrcoale umblau de colo-colo şi cotrobăiau prin casetele ornamentale şi prin vaze, de parcă s-ar fi aşteptat să afle ceva pierdut de ei prin fundul acestor obiecte, suspectîndu-i pe Podsnapi de furt ; oaspeţi de sex frumos stăteau în tăcere, comparîndu-şi umerii lor de fildeş cu ai vecinelor."

Trecerea de la realitatea metaforică la o lume cu totul fictivă are loc adesea prin tranziţia de la simili la metaforă. Am văzut că majordomul Veneeringilor, la început „asemenea unui chimist analitic sumbru", este apoi numai „chimistul analitic". S-ar putea face o listă cu aceste metafore: Gafler Hexam — pasărea de pradă ; domnul Wilfer — heruvimul *;* doamna Podsnap calul de lemn ; Jenny Wren — Cenuşăreasa ; domnul Boffin —- Gunoierul de aur etc., iar dincolo de orice alcătuire, însufleţită sau nu, se ai lă gunoiul inform, din care toate lucrurile vin şi unde toiul se duce. Aceasta metaforă corelează gunoiul cu banii, nu numai gunoiul din movilele lui Harmon, ci şi sub forma unui nobil omniprezent, purtat dintr-un loc intr-altul de vîntul aspru dinspre răsărit. Apoi, fluviul (Tamisa), cu forţa lui (chiar şi destructivă), este un alt simbol important, după ?um am văzut, înrudit cu gunoiul prin nămol, de unde iarăşi totul vine şi unde totul se duce : „Orice barcă neagră şi greoaie, cu pereţii scorojiţi, numai spărturi, parcă îi ameninţa că va sorbi însetată fluviul, doar-doar i-o putea absorbi şi pe ei. Şi totul — cuprul coclit, lemnul putred, piatra găurită ca fagurele, aluviunile miloase şi verzi — atît se lauda cu influenţa distrugătoare a apei, îneît consecinţele strivirii, ale absorbirii şi doborîrii păreau la fel de hîdc în închipuire ca atunci cînd ar fi avut loc aievea."

Dar mai trebuie remarcată şi omniprezenţa morţii : „Luna se culcase ; pe

malurile fluviului se ridica ceaţa, prin care copacii păreau nişte năluci, iar apa, strigoiul apei. Pământul avea ceva fantomatic. La fel ca şi stelele palide, în vreme ce geana rece din răsărit, care nu se ştie dacă era văpaie sau culoare, de la ochiul cerului închis, putea fi asemuită cu privirea sticloasă de mort." Recunoscînd omniprezenţa morţii, trebuie să menţionăm şi : „...ci trăiau şi trebuiau să moară cîndva. N-am adus nimic pe lumea asta şi, desigur, nu putem duce nimic cu noi.“

Pentru John şi Eugene, fluviul este locul unde se petrec schimbări absolute, iar cufundarea lor în Tamisa face posibilă ruptura cu trecutul şi este o întoarcere din „moarte" ca a unor oameni cu totul diferiţi. John Harmon „moare" în apele întunecate ale fluviului şi zace îngropat „la şi mai mare adîncime în pămînt". O cu totul nouă persoană, John Rokesmith, înoată pînă la celălalt capăt al fluviului. Aristocratul blazat, Eugene Wrayburn, incapabil de a se hotărî să se însoare, salvat de la înec, apare cu totul metamorfozat, un nou Eugene, care se căsătoreşte cu Lizzie şi posedă acum „o mină de calităţi şi energie". Personajele care primesc „botezul morţii" şi care revin la viaţă nu se întorc însă într-o lume liberă şi prin urmare nu-şi pot alege după bunul lor plac un nou loc în societate. Reangajarea lor socială este de fapt reafirmarea unei noi forme dintr-o aceeaşi situaţie, anterioară — în care se aflaseră şi de care nu pot scăpa în nici un chip.

N ICUL AI POPESCU■JTNARUL BL1GHT, un funcţionar prăpădit, şi secretar NICODEMUS BOFFIN *(numit* Noddy, *precum* //' Gunoierul de aur), un om vîrstnic ciudat, cîndva servitorul de încredere al bătrînului domn Harmon

DOMNUL CLEAVER (domnul Păpuşă), un beţiv nevolnic şi păcătos DOMNUL FLEDGEBY (Fascinantul Fledgeby), un neghiob de filfizon BOB GLIDDERY, băiat de prăvălie la Cei şase hamali veseli JOHN HARMON, *alias* JULIUS HANDFORD, *alias* JOHN ROKBSMITH, moştenitorul averii Harmon BRADLEY HEADSTONE, profesor la o şcoală JESSE HEXAM (Gaffer), riveran al Tamisei CHARLEY HEXAM, fiul lui, tînăr egoist şi fără suflet DOMNUL INSPECTOR, ofiţer de poliţie JOHNNY, un orfan ; nepotul lui Betty Higden ALFRED LAMMLE, aventurier şi vînător de zestre MORTIMER LIGHTWOOD, tînăr avocat SFINŢIA-SA FRANK M1LVEY, un pastor cu familie numeroasă DOMNUL JOHN PODSNAP, personaj din „lumea bună“ ; un înfumurat, totdeauna mulţumit de sine JOB POTTERSON, chelner pe un vapor DOMNUL RIAH, un evreu venerabil, cu suflet nobil şi generos ROGER RIDERHOOD (Rogue), un om cu o fire înspăimîntatoare, riveran al Tamisei

GEORGE SAMPSON, un tînăr, prieten intim al familiei Wilfer SLOPPY, un copil găsit, adoptat de Betty Higden

DOMNUL MELV1N TWEMLOW, personaj mai sărac din „lumea bună*, prieten cu soţii Veneering DOMNUL HAMILTON VENEERING, un parvenit, tolerat în „lumea bună* datorită averii lui

DOMNUL VENUS, păstrător de animale si păsări SILAS WEGG, vînzător de balade şi tarabagiu, făcîud negoţ cu fructe REGINAI.D WILFER (Heruvimul), funcţionar sărac, sub papucul neveste-si EUGENfi WRAYBURN, avocat pledant fără clientelă, un om cu o fire melancolică, indolent şi lipsit de ambiţie DOMNIŞOARA SOPHRONJA AKERSHEM, o tînără frivolă din „lumea bună“, care se mărită în cele din urmă cu domnul Alfred Lammte DOAMNA HENRIETTA BOFFIN, fericita soţie a domnului Nicodemus Boffin

I'ANNV CLEAVER (Jenny Wren), o croitoreasă pentru păpuşi L1ZZIE HEXAM, curajoasa şi devotata

fiică a lui Jesse Hexam DOAMNA BETTY HIGDEN, stăpîna unui calandru ; îngrijeşte de copiii altora

DOAMNA MARGARETTA MILVEY, o femeie m[illegible] deşteaptă ; soţia sfinţiei-sale

pastorului Frank Milvey DOMNIŞOARA EMMA PF.ECHER, profesoară la o şcoală DOAMNA PODSNAP, nevasta maiestuoasă a domnului John Podsnap DOMNIŞOARA GEORGIANA PODSNAP, fiica ei ; o fată timidă, prostuţă şi sentimentală

DOMNIŞOARA ABBEY POTTERSON, patroana localului La cei şase hamali veseli

PLEASANT RIDERHOOD, cămătăreasă clandestină, fiica lui Roger Rider- hood

I.ADY TIPPINS, face parte din „lumea bună", prietenă a soţilor Veneering DOAMNA ANASTATIA VENEERING, soţia domnului Hamilton Veneering DOAMNA WILFER, consoarta lui Reginald Wilfer ; o femeie înaltă, cio- lănoasă, vajnică

DOMNIŞOARA BELLA WILFER, fiica ei, protejata soţilor Boffin DOMNIŞOARA LAVIN1A WILFER, fiica mai mică a doamnei Wilfer ; o fată ageră la minte, insolentă, zvăpăiat

ă1NTIÎE CEAŞCA ŞI BUZE

Capitolul I

LA PÎNDA

în vremurile astea ale noastre — anul la cc bun să mai fie precizat — o barcă ponosită, ca vai de lume, cu două per soanc înăuntru, plutea pe Tamisa între Podul Southwark, construit din fier, şi Podul Londrei, din piatră, la căderea amur gului, într-o zi de toamnă.

Cele două persoane din acea barcă erau un bărbat vînjos cu păr cărunt nepieptănat, chipul ars de soare, şi o fată oacheşă de vreo nouăsprezece-douăzeci de ani, care îi semăna destul ca să treacă drept fiică-sa. Fata vîslea, trăgînd iscusit la o pereche de rame ; bărbatul, cu cîrma lăsată liberă şi cu mîi- nile-n brîu, era cu ochii în patru. Nu se vedea nici plasă, nici nadă sau undiţă, aşa că nu putea fi vorba de un pescar ; nu existau locuri pentru stat. barca nu era vopsită, n-avea nici o inscripţie, nici un fel de unealtă în afară de un cîrlig ruginit şi un colac de frînghie — omul ăsta nici barcagiu de meserie

* nu putea fi, căci se afla pe o barcă prea năstruşnică şi prea neîncăpătoare ca să fie posibil să ia vreo încărcătură ori să

I facă regulat curse de transport pe fluviu. Nu găseai nici un indiciu despre ce căuta omul nostru, dar umbla după ceva, uitîndu-se peste tot cît se poate de atent, de iscoditor. Fluviul umflat de maree cu un ceas în urmă, era în descreştere ; bârfe batul urmărea clin ochi fiecare undă sau bulboană, oricît de mică, pe şuvoiul imens al apei, cînd barca pornea uşor în "■amonte ori se îndrepta cu pupa înainte, după cum indica el fetei printr-un semn din cap.

Fata îi privea chipul la fel de atentă pe cît de atentă se uita în apă. Dar în fixitatea privirilor ei se desluşea o nota de frică sau de oroare.

Barca asta părea mai potrivită să stea în fundul apei deci t la suprafaţă, atît de mînjită de mîl şi noroi, atît de udă era, iar cele două persoane dintr-însa, se vedea cît de colo, duceau la îndeplinire o treabă nu rareori făcută şi umblau după ceva ce adeseori mai căutaseră.

Aşa cum arăta, pe jumătate sălbăticit, fără nimic pe cap, cu o chică ciufulită, cu braţele brune goale pînă mai sus de coate, cu legătura de la gît

desfăcută, laibără peste pieptul dezgolit, bărbatul acela avea o barbă încîlcită şi nişte perciuni crescuţi de-a valma. Căciula de blană părea parcă din noroiul cu care barca fusese făcută totuna — dar în căutătura lui neobosită se distingea ceva amintind de o ocupaţie obişnuită. La fel şi cu fata : atît în supleţea gesturilor, în orice mişcare din încheietura mîinilor, cît şi poate, mai ales, în frica sau oroarea din privirile ci sc citea obişnuinţa.

— întoarce barca, Lizzic. Curentul e puternic aici. Ţine-o bine să n-o ia vîltoarea.

Avînd încredere în iscusinţa fetei şi fără să se slujească de cîrmă, el urmărea din ochi cu mare atenţie curentul năvalnic al apei. Aşadar, fata se uita la el. întîmplarea făcea însă acum ca o rază de lumină de la soarele în amurg să se abată pe fundul bărcii şi, căzînd peste o pată învechită care semăna într-un fel cu corpul înfăşurat al unui om, să-i dea culoarea de sînge spălăcit. Această pată reţinu privirea fetei, care începu să tremure ca varga.

— Ce-i cu tine ? — întrebă omul, dîndu-şi numaidecît seama, deşi atent la curentul apei. — Nu văd nimic plutind.

O dată cu dispariţia luminii roşietice dispăru şi tremurul, iar privirea lui, întoarsă o clipă spre barcă, se îndreptă din nou în altă parte, oprindu-se oriunde curentul puternic al apei dădea de vreun obstacol. La fiecare lanţ şi frînghie, la fiecare barcă ori luntre care staţiona despicînd curentul într-un uriaş virt de săgeată, la piloanele masive ale podului Southwark, la

fiodelele vaporaşelor riverane bătînd apa murdară, la buştenii egaţi laolaltă, plutind pe lîngă debarcadere, ochii lui scăpărători săgetau priviri înfometate. Cam o oră după ce întunericul se aşternuse, bărbatul apucă strîns cîrma şi îndreptă barca direct către malul dinspre Surrey.

Tot timpul cu ochii pe chipul lui, fata răspunse îndată acţionau! vîslele ; acum, barca se roti, clătinîndu-se ca de-o

smuci tură neaşteptată, bărbatul se aplecă peste pupă cu jumătatea superioară a trupului în afară.

Fata îşi trase peste cap şi peste faţă gluga mantiei de pc ea şi. privind îndărăt, îneît faldurile de dinainte ale glugii să-i fie îndreptate în josul apei, menţinea barca în această direcţic, mergînd de-a lungul curentului. Pînă atunci, barca lunecase în voie, zăbovind pe ici, pe colo : dar acum, malurile luau iute altă înfăţişare ; trecuseră de umbrele tot mai întunecate şi de luminile aprinse de pe Podul Londrei, unde dc o parte şi de alta se aflau ambarcaţiuni aşezate rînduri-rînduii. Abia atunci îşi retrase umerii înapoi în barcă. Avea braţele ude şi pline de mîl ; şi le spălă peste marginea bărcii. în mîna dreaptă ţinea ceva ; erau nişte bani, pe care dc asemenea îi spălă în apă. Zăngăni monezile o dată, apoi suflă peste ele o dată şi scuipă peste ele o dată.

— Să fie cu noroc ! — rosti răguşit, pînă să vîre banii în buzunar. — Lizzie !

Fata întoarse capul spre el, tresărind, şi continuă să vîs-. lească în tăcere. Era foarte palidă.

Bărbatul avea nasul coroiat ; din această pricină şi datorită ochilor seînteietori şi părului răvăşit, semăna într-o oarecarc măsură cu o pasăre de pradă în plin avînt.

— Leapădă aia de pc faţă !

Fata îşi lăsă gluga pe spate.

— Vino aici ! Dă vîslele-ncoace. Vreau să duc treaba pînă la capăt.

— Nu, nu, tată ! Nu î Nu pot, zău. Tată !... Nu pot sta atît de aproape.

Se şi apropie de ea ca să schimbe locurile, dar rugăminţilc-i înfricoşate îl făcură să-şi reia poziţia de mai înainte.

— Da ce rău ar putea să-ţi pricinuiască ?

— Nici un rău... nici unul. Dar mi-e cu neputinţă.

— Eu cred că tu urăşti pînă şi priveliştea fluviului.

— Nu... nu-mi place, tată.

— Dc parcă n-ar fi totul în viaţa ta... De parcă nu după urma lui ai ce mînca şi ce bea.

La aceste ultime cuvinte fata începu din nou să tremure ; o clipă sc opri din vîslit, ca şi cum ar fi fost cuprinsă de leşin. El nu observă, căci se uita peste pupă la obiectul tras dc barcă.

— Cum de poţi ti atît dc nerecunoscătoare faţă dc cel mai bun prieten al tău ! Focul acela care te-a încălzit, mică fiind, era făcut cu cărbuni adunaţi din apă, din dreptul luntrilor de transport. Coşul în care dormeai a fost aruncat pe mal de apa fluviului. Tălpicile pe care le-am adăugat ca să-ţi fac un leagăn

din ele au fost tăiate dintr-o bucată de lemn adusă de mai >tiu cu ce vas.

Lizzie îşi desprinse mîna dreaptă de pe ramă ducînd-o la buze şi o întinse spre el cu drăgălăşenie. Apoi, fără să spună un cuvînt, se apucă din nou de vîslit, cînd o altă barcă, aidoma ca înfăţişare, deşi mai bine întreţinută, apăru din întuneric şi veni încetişor lîngă ei.

— Ai avut iar baftă, Gaffer ? — se auzi vorbind un bărbat saşiu, care îi ajunsese din urmă, singur în barcă. Ştiu eu c-ai avut iar baftă, după dîra pe care o laşi.

— Eh ! — exclamă celălalt, ursuz. — Dumneata erai ?

— Da, frăţioare.

Luna răspîndea acum peste fluviu o lumină galbenă firavă. Noul-venit, ţinîndu-se în urmă, la o distanţă cam cît jumătate din lungimea bărcii lui, se uita atent la dîra lăsată pe apă.

— De cum te-am văzut mi-am zis în sinea mea — continuă el — iote-1 colo pe Gaffer, şi iar are baftă, zău dacă nu-i aşa ! E vîsla, frăţioare... nu te speria, n-am să-l ating. — Era răspunsul la o mişcare pripită a lui Gaffer. în acelaşi timp, cel care vorbise ridică vîsla din partea aceea, puse mîna pe marginea bărcii lui Gaffer şi rămase astfel o vreme. —E destul de atins şi-aşa, Gaffer... După cum văd i-ajung loviturile. L-au ciocănit berechet curenţii, nu-i aşa, frăţioare ? Asta-i bafta mea, vezi ! Trebuie că norocul a trecut pe lîngă mine ultima oară, cînd am fost pe-aici în recunoaştere,, pe sub pod. Tare-mi vine să cred, frăţioare, că eşti ca vulturii, care simt prada după miros.

Vorbea cu glas scăzut, tot aruneînd ocheade spre Lizzie, care-şi trăsese iar gluga pe cap. Amîndoi bărbaţii priveau cu un interes înspăimîntător dîra lăsată de barca lui Gaffer.

— Omu-i bine să se-ajute. Sa-1 iau în barcă, frăţioare ?

— Nu, se împotrivi celălalt, pe un ton atît de acru îneît acesta, dîndu-şi seama, după ce se uită nedumerit, răspunse :

— Nu cumva ai mîncat ceva care nu ţi-a priit, frăţioare ?

— Da, am mîncat — zise Gaffer. — Prea m-am îndopat cu vorba aia de frăţioare. Eu nu-s frate cu mneata.

— Şi de cînd, mă rog, nu eşti frate cu mine, stimate domle Gaffer Hexam ?

.— De cînd te-au învinuit că ai prădat un om... Că ai prădat un om viu ! adăugă Gaffcr plin dc indignare.

— Şi dacă aş fi prădat un mort ?

— Nu se *poate !*

•— Nici chiar tu, Gaffcr ?

— Nu. I.a cc i-ar folosi banii unui mort ? L cu putinţă ca un mort să aibă bani ? Din cc lume face parte mortu ? Din lumea

ailantă. Din ce lume face parte banii ? Din lumea asta. Cum poate aparţine banii unui hoit ? Poate un hoit să-i stăpînească, să aiba nevoie de ei, să-i chcltuic, să umble după ei, să-i piardă ? la nu mai amesteca în halu ăsta ce-i drept şi ce nu, ăsta-i tipicu lucrurilor. Asta se potriveşte cu un suflet josnic care pradă un om în viaţă.

— Am să-ţi spun cum e treaba...

— Ba, nicidecum. *Eu* am să-ţi spun cum e treaba. Abia ai scăpat de bucluc după cc ai băgat mîna în buzunaru unui marinar, un marinar în viaţă. Bucură-te cît vrei şi socoteşte-ta norocos, da pormă nu veni pe capul *meu* cu frăţioare-n sus şi frăţioarc-n jos. Am lucrat împreună pe vremuri, dar acuma nu mai lucrăm împreună şi nici în viitor. Dă-mi voie. Fereşte.

— Gaffcr ! Dacă te gîndeşti că scapi dc mine în felu ăsta..;

— Dacă nu scap de mneata în felu ăsta, odată schimb macazu şi-ţi trag una peste degete cu stinghia de la picioare sau tc ating la scăfîrlie cu cîrligu bărcii. Păzea ! Dă-i drumu, Lizzic. Dă-i drumu spre casă ; dacă nu, lasă-1 pe taică-tu să vîslească. [4]

Lizzie pomi înainte, lăsînd cealaltă barcă îndărăt. Tatăl fetei luă atitudinea tihnită a omului care face caz de înaltă moralitate şi adoptînd o poziţie inatacabilă îşi aprinse pe îndelete pipa şi fuma supraveghind ceea ce avea remorcat la urmă. Uneori, ceea ce avea legat la urmă, atunci cînd barca , se poticnea, sărea brusc spre el într-un fel înspăimîntător şi alteori căuta parcă să se smulgă, dar în general se ţinea docil după ambarcaţiune. Un ageamiu şi-ar fi putut închipui că undele apei trecînd pe deasupra acestui obiect, semănau, în mod lugubru, cu schimbările aproape imperceptibile în expresia unui chip lipsit de simţul văzului ; dar Gaffcr nu era un ageamiu şi n-avea nici închipuire.

Capitolul 11

UN OM VENIT DE CINE ŞTIE UNDE

Domnul >i doamna Veneering sînt noii locatari intr-o casă nou-nouţă dintr-un carticr nou-nouţ al Londrei. Totul la oi este ca scos din cutie de nou. Toată mobila e nouă, toţi prietenii lor sînt noi, toţi servitorii lor sînt noi, vesela e nouă, trăsura e nouă, harnaşamentul şi caii sînt noi, tablourile sînt noi. Ei înşişi sînt oameni noi, atît de noi însurăţei cît permite venirea legală pe lume a unui prunc nou născut. Dacă ar fi fost să li se aducă vreun bunic, acesta ar fi sosit de la Pantcchni- con[5], ambalat cum trebuie, fără nici o zgîrietură pe el, bine lustruit din cap pînă-n

4

5 Un fel de bazar.

picioare. Căci de la scaunele din vestibul cu blazon nou, pînă la pianul cu coadă, de tip nou, iar la etaj noul sistem de apărătoare pentru seîntei, totul în casa asta era proaspăt vopsit şi lustruit. Şi ceea ce se observă la mobilier se poate observa şi la familia Veneering, — pojghiţa de la suprafaţă amintea puţin cam prea mult a ceva proaspăt confecţionat şi era nitcluş lipicioasă.

Exista în cartierul Saint James o mobila inocentă de sufragerie, prevăzută cu roiiţe — şi, cînd nu era folosită, ajungea deasupra grajdului cu cai şi trăsuri de închiriat din Duke Street — care făcea din familia Veneering un subiect de veşnică nelinişte. Văr primar cu lordul Snigswonh, această mobilă numită Twemlow, frecvent reclamată, reprezenta pentru nenumărate case masa de sufragerie în starea sa normală.

Domnul şi doamna Veneering, de pildă, organizînd un dineu, porneau de obicei de la Twemlow şi apoi îi aduceau prelungiri, adică îi adăugau oaspeţi. Cîteodată, masa se compunea din Twemlow şi şase persoane ; uneori, din Twemlowşi douăsprezece persoane ; alteori, Twemlow era întins pînă la limitele extreme ale posibilului pentru douăzeci dc comeseni. în asemenea ocazii simandicoase, domnul şi doamna Veneering se plasau în centrul mesei, faţă-n faţă, şi atunci se crea un paralelism, deoarece totdeauna sc întîmpla astfel : cu cît Twemlow se prelungea mai mult, cu atît distanţa de centru creştea, apropiindu-sc din ce în ce de bufet la un capăt, şi de perdelele ferestrei la celălalt.

Dar sufletul firav al lui Twemlow nu era frămîntat de acest lucru cu care se obişnuise şi putea să-i măsoare profunzimea. Prăpastia fără fund unde se pierdea şi care isca marea povară mereu crescîndă a vieţii lui era întrebarea dc ncrezolvat „Sînt eu oare prietenul cel mai vechi, sau cel mai recent al familiei Veneering ?“ Ca să rumege această problemă, inofensivul domn închinase multe ceasuri febrile, atît în bîrlogtil său de deasupra grajdului cu cai şi trăsuri dc închiriat, cît şi în bezna rece, prielnică meditaţiei, din St. Jame’s Square, Buun.

Prima oară, Twemlow l-a întîlnit pe Veneering la club, unde Veneering pe atunci nu cunoştea pe nimeni în afară de personajul care făcuse prezentările, aparent prietenul lui cel mai intim din lume. însă nici pe acesta nu-1 întîlnise decît cu două zile în urmă — la vremea aceea legătura lor fiind | cimentată întîmplător printr-un muşchi de viţel pregătit în mod ticălos dc către bucătarul clubului, la sugestia comite- ‘ tului. Ca urmare, Twemlow primi numaidecît im itaţia să ia masa cu Veneering, şi a luat masa împreună cu personajul care mijlocise întîlnirea. Imediat după aceea, Twemlow primi invitaţia să ia masa cu personajul în chestiune şi a acceptat, Veneering fiind printre comeseni. La acest dineu se mai aflau un Membru în Parlament, un Inginer, un Perceptor, un Poem despre Shakespeare, un Abuz şi un Ministeriabil, care toţi păreau a fi nişte străini pentru Veneering. Totuşi, Twemlow fu numaidecît poftit la Veneering anume să întîlnească Parlamentarul, Inginerul, Perceptorul, Poemul despre Shakespeare, Abuzul şi Ministeriabilul ; în timpul mesei el descoperi că toţi aceştia erau prietenii lui Veneering cei mai apropiaţi din lume, şi că soţiile lor (prezente toate) — obiectivul celei mai devotate afecţiuni şi încrederi delicate din partea doamnei Veneering.

Aşa sc face că domnul Twemlow, în locuinţa sa, şi-a spus, cu mîna la frunte : „Nu trebuie să mă mai gîndesc la asta.
îţi vine să-ţi iei lumea-n cap, nu alta.“ Şi unuşi nu se gîndea decît

la acest lucru, dar fără să poată ajunge la vreo concluzie.

în seara aceasta, familia Vencering dă un banchet. Unsprezece în plus pe lîngă Twemlow, paisprezece cu totul. Patru valeţi, cu piepturile bombate ca de porumbel, în ţinută de gală, se aliau aliniaţi în vestibul. Al cincilea valet, avînd o înfăţişare jalnică, urcă scara de parcă şi-ar spune în sine : „încă un nenorocit care vine la masă — asta-i viaţa *1“* şi anunţă :

— Dom-nul Twemlow !

Doamna Vencering urează bun sosit bunului ei Twemlow. Domnul Vencering urează bun sosit dragului său Twemlow. Doamna Vencering nu-şi închipuie că domnul Twemlow s-ar putea interesa cumva de asemenea făpturi insipide cum sînt copiii, dar un aşa vechi prieten va fi îneîntat să-l vadă pe bebeluş.

— Vai !... exclamă domnul Veneering, dînd din cap cu rmoţie în faţa acestui nou element domestic. ...Cînd vă veţi mai aclimatiza o să-l cunoaşteţi mai îndeaproape pe prietenul familiei dumneavoastră.

Apoi îl prezintă pe scumpul lui Twemlow celor doi prieteni, domnii Boots şi Brewer — fără să ştie prea bine, limpede, care-i unul şi care-i celalalt.

Acum însă se întîmplă ceva nemaipomenit.

— Dom-nul şi doam-na Podsnap !

— Draga mea — spune domnul Veneering doamnei Veneering pe un ton de mare afecţiune prietenească, uşa fiind deschisă — au venit Podsnapii !

Un bărbat corpolent, prea, prea zîmbitor, cu obrazul de c prospeţime apoplectică, apare alături de soţia lui, pe care o părăseşte numaidecît, repezindu-se spre Twemlow cu :

— Bună ziua. îneîntat de cunoştinţă. Frumoasă casă mai aveţi! Sper că n-am întîrziat. Sînt fericit că am avut acest prilej. Da, da, vă asigur !

La primul şoc, Twemlow, încălţat în pantofiorii lui drăguţi, cu drăguţii lui ciorăpei de mătase depăşiţi de modă, face două mici salturi înapoi dc parcă ar fi vrut să sară peste divanul dindărătul lui. Dar domnul cel corpolent nu-i îngăduie, dovedindu-se peste măsură de puternic.

— Dă-mi voie — îi spune domnul cel corpolent, încercînd să atragă privirile soţiei sale de Ia distanţă — dă-mi voie să am eu plăcerea de-a o prezenta pe doamna Podsnap amfitrionilor. Va fi fericită avînd acest prilej, vă asigur ! (Cu prospeţimea lui

apoplectică descoperă, pare-se, în această expresie, perpetuă vigoare şi tinereţe veşnică.)

Pe de altă parte, doamna Podsnap sprijină pe cît posibil greşeala soţului ei, pentru că-i este cu neputinţă, în ceea ce o priveşte, să facă o gafa, doamna Venecring fiind singura femeie de acolo, şi uitîndu-se la domnul Twemlow cu un aer compătimitor i se adresează înduioşat doamnei Veneering, exprimîndu-şi mai întîi teama că de curînd el trebuie să fi fost chinuit de o criză biliară, şi apoi, că bebeluşul îi seamănă foarte mult, chiar de pe acum.

Nu se ştie dacă există vreun om care să se împace cu gîndul că este luat drept altul ; domnul Veneering aşadar, punîndu-şi în seara aceca piepţii cămăşii tînărului Antinous (din chembrică nouă, tocmai atunci adusa acasă de cum ieşise din niîinile muncitorilor), nu se simte de loc măgulit că-i luat drept Twemlow, un om sec şi deşirat, cu vreo treizeci de ani mai în vîrstă. La rîndul ei, doamna Veneering de asemenea nu vede cu ochi buni confuzia că ar fi nevasta lui Twemlow. Cît despre Twemlow, avînd conştiinţa că se trage dintr-o familie cu mult mai bună ca Veneering, îl consideră pe domnul cel corpolent un catîr prostcrescut.

în această situaţie încurcată, domnul Veneering se apropie de domnul Podsnap cu mîna întinsă şi, zîmbind, îl asigură că e îneîntat de a-1 vedea ; la care, incorigibilul personaj, cu prospeţimea lui apoplectică, îi răspunde numaidecît:

— Mulţumesc, mi-e ruşine să spun că în clipa asta nu-mi pot aduce aminte unde ne-am mai întîlnit, dar sînt fericit că am avut acest prilej, vă asigur !

Apoi, tăbărînd asupra lui Twemlow, care se retrage atît cît slăbiciunea îi îngăduie, îl tîrăşte cu sila spre doamna Podsnap şi vrea să i-1 prezinte sub numele de Veneering, dar sosirea de noi oaspeţi scoate la iveală greşeala. Atunci, după ce dă din nou mîna cu Veneering în persoană, el dă iarăşi mîna cu Twemlow în persoană, pune capăt incidentului, spre propria-i neţărmurită satisfacţie, spunînd ultimului menţionat:

Caraghios prilej... dar sînt fericit că l-am avut, va asigur ! Twemlow — după ce trecu prin această teribilă încercare, rctnarcînd totodată fuziunea dintre Boots şi Brewer şi dintre Brewer şi Boots ; după ce observă mai departe cum din rîndul ultimilor şapte musafiri, patru persoane discrete intrară cău- tînd din ochi pe stăpînul casci şi ca sa nu se facă de rîs au renunţat să mai salute, pînă ce Veneering nu veni spre ei cu mîna întinsă — profitînd de acest studiu, cît pe-aci să ajungă la concluzia că într-adevăr el este cel mai vechi prieten al lui Veneering, şi atunci se luminează la minte pe deplin. Dar din nou i se întunecă mintea şi totul se năruie, dînd cu ochii de Vc- neering şi de bărbatul rotofei în salonul dinspre curte, vecin cu sera, agăţaţi unul de altul ca nişte fraţi gemeni, şi auzind cu urechile lui din gura doamnei Veneering că domnul Podsnap va fi naşul copilului.

— Masa este servită !

Cuvintele, rostite de un valet melancolic, sunară ca şi cum ar fi spus „Duccţi-vă să vă otrăviţi, sărmani pui de oameni !“

Twemlow, deoarece nu i se repartizase nici o doamnă, merge în ariergardă, cu mîna la frunte, Boots şi Brewer, ere- zîndu-1 bolnav, îşi şoptesc :

— L-a luat cu leşin. N-a mîncat nimic la prîuz.

El este însă doar uluit de piedicile de neînvins ale existenţei sale.

înviorat de supă, Twemlow discută paşnic împreună cu Boots şi Brewer despre noile întîmplări de la curte, publicate în presă. Cînd se serveşte peştele la banchet este interpelat de Veneering asupra acestei chestiuni controversate : oare lordul Snigsw'orth, vărul său primar, se mai află la Londra, sau e cumva plecat ? Răspunde că vărul său primar e plecat.

-— La Snigsworthy Park ? întreabă Veneering.

— La Snigsworthy' — îi dă replica Twemlow.

Boots şi Brewer îl iau drept un om demn de a fi cultivat, iar Veneering îl consideră un articol remunerativ.

între timp, valetul face ocolul mesei, asemenea unui chimist analitic, sumbru, şi oferă „Chablis[6], domnule ?“ vrînd parcă să spună de fiecare dată „N-aţi lua dac-aţi şti din ce-i facut“.

6 Renumit vin alb produs la Chablis, în Franţa.

Oglinda enormă de deasupra bufetului reflectă masa cu oaspeţii. Reflectă noul blazon al familiei Veneering, din aur cu margini de argint gravat şi cizelat, reprezentînd o căciulă de toată frumuseţea. Colegiul de heraldică [7] a descoperit la Veneering un strămoş din vremea cruciadelor, care avea o căciulă lucrată pe scut (sau ar fi avut-o dacă eventual se gîndea la aşa ccva), iar o caravană de cămile purtau fructe, flori, luminări, animalele îngenunchind ca sa li sc aşeze povara de sare.

Oglinda il reflectă pe Veneering : de patruzeci de ani, cu păr ondulat, oacheş, predispus să ia proporţii, abil, învăluit în mister, nebulos — un fel de profet deghizat, destul de chipeş, , care nu profetizează.

O reflectă pe doamna Veneering : blondă (cu un păr nu aut de deschis precum l-ar fi putut avea), cu nas şi degete acviline, îmbrăcata ostentativ şi plină de bijuterii, entuziastă, împăciuitoare, conştientă că un crîmpei din valul soţului său o acoperă şi pe ca.

îl rcflcctă pe Podsnap : înfloritor, predispus spre îngră- şare, cîte-o aripioară zbîrlită de nuanţă deschisă, de fiecare parte a capului altminteri chel (cu aspect mai mult de perie decît de păr), dezvăluind vederii nişte coşuri roşii pe frunte, şi o cămaşă cu gulerul marc, boţit la spate.

0 reflecta pe doamna Podsnap : admirabilă pentru studiile profesorului Owen[8], ciolănoasă, cu gîtul şi narile ca ale uniu cal de lemn, cu trăsături aspre, coafura -maiestuoasă, în carc Podsnap atîrna prinos de aur.

îl reflectă pe Twemlow : cărunt, un om sec, politicos, sensibil la vîntiii de est ; gulerul hainei şi cravata gen George IV, cîndva arbitrul eleganţei în Europa, cu obrajii supţi de parcă odinioară s-ar fi forţat din răsputeri să se retragă în sine şi s-a oprit aici, neizbutind să meargă mai departe.

Reflectă o fată cam trecută : cu bucle negre ca pana corbului şi un ten destul de acătării cînd e serios sulemenit — ca în seara aceea ; face eforturi considerabile pentru a cuceri un domn, şi ci cam trecut; cu un nas prea mare pe chip, cît toate zilele, cu favoriţi prea roşcaţi, cu prea mult piept în jilctcă, cu prea multă strălucire la butoni, în ochi, la nasturi, în vorbă şi

7 *College of Arms, Herald's College,* înfiinţat în 1483, prezidat de Earl Marshal şi cuprinzînd : *Carter* (Jartiera), *Clarenceau* (după Duke of Cla- rence, fiul lui Edward 111) şi *biorroy* (de la *nortb* — nord, şi *roy* — rege, adică la nord de Trant) ; pentru Scoţia reprezentat de *Lyon* (leu), iar pentru Irlanda — de *lllster* (mantie cu glugă şi brîu).

8 Aluzie la Richard Owen (1804—1892), naturalist englez, supranumit şi Cuvier al Angliei, datorită studiilor asupra animalelor vertebrate şi nevertebrate.

dinţi.

O reflecta pe bătrîna şi fermecătoarea lady Tippins* din dreapta lui Veneering : are o faţă imensă, obtuză, prelungă şi pămîntie, ca un chip privit într-o lingură, şi o cărare vopsită în creştetul capului, ca pentru a conduce lumea către tufa de păr fals de la ceafă, li place s-o ţină în frîu pe doamna Veneering, aşezată în faţa ei la masă, căreia-i place să fie ţinută în frîu. N >

Reflectă pe un anume Mortimer, alt vechi prieten al familiei Veneering, care pînă atunci nu mai fusese niciodată în casa aceea şi după cît se pare nici n-ar mai dori să revină. S-a lăsat îmbrobodit de lady Tippins (o prietenă din adolescenţă) să vină la aceşti oameni ca sa mai schimbe o vorbă, dar de unde ; stă în stînga doamnei Veneering, într-o tăcere exasperantă.

II reflectă pe Eugene, prietenul lui Mortimer, îngropat de viu în spătarul jilţului dinapoia unuia dintre umerii pudraţi ai fetei cam trecute şi golind mohorît cupa cu şampanie ori de cîte ori era umplută de valetul chimist analitic.

în sfîrşit, oglinda îi mai reflectă pe Boots şi Brewer şi alte două tampoane îmbuibate, interpuse intre restul celor de faţă şi eventualele accidente.

Dineurile la familia Veneering sînt excelente — altminteri, lumea n-ar mai ’vcni — şi totul merge strună. Iată, de pildă, lady Tippins a făcut asupra funcţiilor sale digestive o scrie de experienţe dtise atît de departe, atît de îndrăzneţe, că dacă rezultatele lor ar putea fi date în vileag, întreaga omenire ar avea numai de cîştigat. După ce s-a aprovizionat cu alimente din toate părţile lumii, această bătrînă şi vajnică fregată ajunse în cele din urmă la Polul Nord, iar cînd sînt luate de la masă farfurioarele de îngheţată îi scapă următoarele cuvinte :

— Te asigur, dragul meu Veneering...

(Sărmanul Twemlow duce mîna la frunte, pentru că i se pare că lady Tippins are să devină cea mai bună prietenă a gazdei.)

— Te asigur, dragul meu Veneering, asta-i o chestiune cît se poate de curioasă ! La fel ca şi anunţurile publicitare, eu nu-ţi cer să mă crezi fără a-ţi oferi garanţii demne de toată încrederea. Mortimer, aici de faţă, cunoaşte faptele de la un capăt la altul şi răspunde de spusele mele.

Mortimer înalţă pleoapele şi deschide puţintel gura. Dar un surîs abia schiţat însemnînd „La ce bun ?!“ îi lunecă pe chip ; închide gura şi lasă din nou pleoapele să-i cadă.

— Ia să vedem, Mortimer, grăieşte lady Tippins, lovind evantaiul strîns, de culoare verde, pe falangele de la mîna stîngă — deosebit de ciolănoase — insist să spui tot ce se poate spune despre omul din Jamaica.

— îţi dau cuvîntul meu de onoare, replică Mortimer, niciodată n-am auzit vorbindu-se despre vreun om din Jamaica, în afară doar de omul care s-a purtat ca un frate...

— Atunci, din Tobago.

'■— Nici din Tobago.

— în afară doar... mai spune Eugene atît de brusc, îneît domnişoara cam trecută, care uitase cu totul de el, îşi retrage, tresărind, umăraşul din faţa lui... în afară doar de prietenul nostru care a trăit atîta vreme numai cu budincă de orez şi gelatină, pînă cînd, în cele din urmă, medicul, sau mai ştiu eu cine, i-a schimbat regimul : o pulpă de bcrbec pe zi, ori cam aşa ceva.

O impresie înviorătoare făcuse ocolul mesei la apariţia lui Eugene, impresie zădărnicită în clipa cînd din nou se cufunda în jilţ.

— Ei bine, scumpa mea doamnă Veneering — continuă lady Tippins — apelez la dumneata să-mi spui dacă nu-i asta cea mai îngrozitoare purtare din lume. îmi iau adoratorii peste tot, doi sau trei în acelaşi timp, cu condiţia să mă asculte orbeşte şi să-mi fie devotaţi, şi iată-1 pe cel mai apropiat, şeful tuturor sclavilor mei, care în văzul lumii se abate de la îndatoririle sale ! Pe urmă, alt adorator, un personaj grosolan, fireşte, dar în care am avut mari speranţe, şi cînd colo şi-a pus pielea la adăpost pentru ziua de mîine, iar acum, iată, pretinde că nu-şi mai aduce aminte de vremurile din copilărie ! Şi asta numai ca să-mi facă mie nervi, ştiind cît de mult ţin eu la epoca asta !

Această penibilă născocire despre nişte adoratori imaginari este mania doamnei Tippins; poartă totdeauna cu ea unul sau doi. Ţine socoteala adoratorilor săi şi arc mereu cîte unul nou de înscris, sau vreunul vechi de şters, ori pune cîte unul pe lista neagră, ori promovează pe vreun adorator pe lista albastră, sau face adunarea adoratorilor, ca să-i poată trece într-un catastif.

Doamna Vcncering este îneîntată de această situaţie hazlie, la fel şi domnul Veneering. Poate că farmecul ei sporeşte prin jocul de la gîtul doamnei Tippins al unor şireturi galbene, mişeîndu-se ca labele lighioanelor care scurmă prin curte.

— Din clipa aceasta, continuă ea, îl alung pe mizerabilul prefăcut şi-i tai din Cupidonul meu (numele catastifului, draga mea) ; chiar astă-seară sînt însă hotărîtă să obţin datele despre omul venit cine ştie de unde şi te rog să i le ceri în locul meu, draga mea — către doamna Veneering — căci am pierdut orice influenţă asupra lui. Ah, om infam !

Se adresa lui Mortimer, zuruind evantaiul.

— Sîntcm cu toţii foarte intrigaţi de omul venit de cine ştie unde — glăsui Veneering.

— Profund interesaţi !

— I oarte mişcaţi !

— Grozav de dramatic !

— Omul venit de nicăieri, mai şlii ?! strigară într-un glas cele patru tampoane.

Apoi, doamna Veneering, împreunîndu-şi mîinile ca un copil care se roagă fierbinte — căci născocirile atractive ale ladyei Tippins sînt molipsitoare — se întoarce spre un vecin din stînga şi-i spune :

— Vă log ! Hai ! Omul de ţine stie unde !

La carc cele patru tampoane, puse din nou misterios în funcţiune, exclamă într-un glas :

— Cu neputinţă să rezişti.

— Pe legea mea — intervine, abia îngăimat, Mortimer — mi se pare extrem de stînjenitor ştiind că ochii Europei sînt îndreptaţi în aşa măsură asupra mea. Singura mîngîiere pe care o mai am este că în adîncul inimii toţi o veţi detesta pe lady Tippins vă/înd, ceea ce inevitabil se va petrece, că bărbatul venit de cine ştie unde e un pisălog. îmi pare rău că voi destrăma poezia stabilindu-i un domiciliu... dar ăsta-i adevărul... al cărui nume îmi scapă... toată lumea-1 ştie... unde se face vin.

— Day şi Martin — sugerează Eugene.

fi

— Nu — sc împotriveşte Mortimer neînduplecat — acolo se

fabrică porto ; nu acolo. Omul meu vine din ţara unde se face vinul de Cape. Dar la urma urmei, prietene, nu-i vorba de o statisiică, pentru că faptul e fără precedent.

Se observă totdeauna că la mesele date de familia Venee-ring nimeni nu se prea sinchiseşte de gazde şi că cine arc ceva dc spus, în general spune, cui şi cum îi vine.

— Omul meu — continuă Mortimer, adresîndu-se lui Eugene — pe nume Harmon, era singurul fiu al unui ticălos sinistru care a făcut avere din gunoi.

— Tunică roşie din velveton şi clopoţel ? întreabă Eugene, cu o voce sumbră.

— Cu scară şi coş, dacă nu te superi... Prin care mijloace, într-un fel sau altul, a devenit bogat ca antreprenor gunoier. Trăind în bîrlogul săpat într-o regiune deluroasă, alcătuită numai din gunoaie, vagabondul ăsta bătrîn şi cicălitor arunca pe micul lui domeniu,.ca un vulcan, tot ce strînsese, alcătuind un deal al său : praf dc cărbuni, coji de legume, bucăţi de oase, cioburi de veselă, gunoi brut, gunoi dat prin sită — tot soiul dc gunoaie.

în clipa asta, adueîndu-şi vag aminte de doamna Venec- ring, Mortimer îi adresează ei următoarele şase cuvinte ; după care din nou umblă în căutare de auditoriu, face o încercare cu Twemlow, dar îşi dă scama că nu-i răspunde, în cele din urmă se ia dc tampoane, care îl întîmpină cu însufleţire.

— Firea morală — crcd că am nimerit expresia potrivita — firea morală a acestui nemaipomenit personaj nu cunoştea satisfacţie mai mare decît să arunce blesteme în capul celor mai apropiaţi lui şi să-i dea pe uşă afară. După ce începu (cum era şi firesc) să acorde aceste atenţii nevestei lui dragi, se văzu numaidecît dispus să supună şi pretenţiile fii;ă-si aceluiaşi tratament. îi găsi un soţ de care el era absolut îneîntat, dar fata cîtuşi de puţin, şi se ocupă să-i pună pe numele ei, sub formă de zestre, nu ştiu cît gunoi, în orice caz o cantitate imensă. Astfel stăteau lucrurile cînd biata fată

. îi destăinui, cu tot rcspectul cuvenit, că se logodise în taină cu acel personaj popular pe care romancierii şi poeţii îl numesc Celalalt şi că o asemenea căsătorie i-ar ti farîmat inima în cioburi, iar viaţa i-ar ti făcut-o praf — asta, ce-i drept, putînd contribui masiv la afacerile tatălui ei. Numaidecît, venerabilul părinte — într-o noapte rece de iarnă, se spune — îşi azvîrli fata pe uşă afară, blestemînd-o în fel şi chip.

Aici, chimistul analitic (care se vede că-şi formase o părere foarte proastă dc'sprc povestirea lui Mortimcr) oferă puţin vin roşu tampoanelor, care, acţionîncl din nou ca prin minune toţi

patru deodată, îl toarnă într-înşii cu o curioasă strîmbătură de veselie şi apoi strigă în cor :

— Continuaţi, vă rugăm.

— Resursele materiale ale Celuilalt erau, se înţelege, foarte limitate. Nu cred că folosesc o expresie prea tare cînd spun că Celălalt era lefter. El s-a însurat totuşi cu tînăra domnişoară şi au locuit într-o căsuţă umilă, intrarea împodobită probabil cu ghirlande de caprifoi, pînă la moartea ei. S-ar putea consulta registrul parohiei unde se găsea situată căsuţa umilă, pentru a afla cauza morţii ; s-ar putea ca grijile premature şi nelinişlea să fi contribuit, deşi în acest sens nu apare nimic scris negru pe alb la pagina respectivă. Cît despre Celălalt, fusese atît de nenorocit dc pierderea tinerei lui neveste, îneît i-a mai supravieţuit cel mult un an.

Există în mintea nepăsătorului Mortimcr ideea, pare-se, că dacă cei din lumea bună îşi pot permite să se emoţioneze ne-tam-nesam, el, care face parte din această lume bună, s-ar cuveni să-şi îngăduie slăbiciunea să se lase mişcat de ceea ce povesteşte aici. Emoţia pe care o încearcă şi-o ascunde cu mare caznă.

Melancolicul Eugene nu rămîne nici el absolut rece, pentru că în clipa cînd înspăimîntătoarea lady Tippins declara că de cumva Celălalt ar mai fi trăit l-ar fi trecut în capul listei adoratorilor, iar cînd domnişoara cam trecută îşi înalţă umeraşii, uzînd de cine ştie ce vorbă şoptită ei anume la ureche de către tînărul domn cam trecut, melancolia lui creşte în aşa hal, îneît se joacă, sinistru dc-a dreptul, cu cuţitul de desert.

Mortimcr continuă.

Dar acum trebuie să revenim... după cum spun romancierii, şi ceea ce noi cu toţii am vrea să le interzicem... la eroul povestirii noastre : omul de cine ştie unde. în vîrstă de paisprezece ani cînd a fost gonit dc sora lui, pe atunci la Bruxelles într-un pensionat ieftin, trecu oarecare timp pînă să audă dc cele întîmplatc... probabil tot de la soră-sa, căcimama murise, nu ştiu sigur. De îndată ce vestea ii ajunse la urcchi, plecă pe ascuns şi reveni în Anglia. Trebuie să fi fost un băiat destoinic dacă putuse face o asemenea călătorie cu cele cinci parale primite săptămînal ; dar în orice caz a făcut-o... taică-su se trezi cu el pe neaşteptate... şi înccpu să pledeze cauza sorci lui. Venerabilul părinte recurse prompt la blesteme şi-l puse pe fugă. Şocat şi îngrozit, băiatul porneşte în căutarea norocului, se îmbarcă pe un vas, şi pînă la urmă se stabileşte în regiunea însorită şi plină dc vii dc la Cape, ajunge mic proprietar, fermier, viticultor... cum vreţi să-i spuneţi.

Tocmai atunci, în vestibul se aud paşi şi o bătaie uşoară în uşa sufrageriei. Chimistul analitic se duce la uşă, discută aprins cu cel care bătuse, ascuns privirilor, şi parc îmbunat de motivul dezvăluit dc acesta şi iese din încăpere.

— Aşadar — continuă Mortimer — s-a aflat dc el nu de mult, revenind în ţară după cc fusese plecat vreo paisprezece ani.

Unul dintre tampoane deodată îi sperie pe ceilalţi trei, dctaşîndu-se dc grup, şi, revendieîndu-şi individualitatea, întreabă :

— Cum adică s-a aflat dc el şi dc ce ?

— Aa, da, desigur. Mulţumesc pentru că m-ai făcut atent. Uitasem să spun că venerabilul tată între timp moare.

Acelaşi tampon, încurajat de succes, întrebă:

— Cînd ?

__ — Nu de mult. Acum zece luni sau un an.

Acelaşi tampon întreabă cu vioiciune :

— Şi de ce ?...

Dar de astă dată, tristul exemplu de cutezanţă se iroseşte, ceilalţi trei semeni fixîndu-1 cu priviri înmărmurite — nici un muritor nu-1 mai ia în seamă.

— Venerabilul tată — repetă Mortimer ; adueîndu-şi vag aminte că la masă există şi un Veneering, i se adresează pentru prima oară — între timp moare.

— Moare — repetă şi Veneering, grav, cu un aer plin da satisfacţie.

îşi încrucişează braţele, îşi compiiac o expresie ca pentru a asculta în mod juridic, dar se vede din nou abandonat în- tr-o

lume pustie.

— S-a dat peste testamentul lui — reluă Mortimer, surprinzînd privirea rătăcitoare de cal de lemn în balans a doamnei Podsnap. — Poartă o dată apropiată de cea a plecării fiului său. Lasă lanţul cel mai scund din munţii de gunoaie, cu un soi de locuinţă aflată la poalele lui, unui servitor bă- trîn, singurul executor testamentar. Restul proprietăţii, mai mult decît considerabil, a fost lăsat fiului său. A cerut cu limbă de moarte să fie înmormîntat în cadrul unui ceremonial oarecum extravagant, luîndu-se anumite precauţii ca nu cumva să-l îngroape de viu, cu care nu-i cazul să vă mai plictisesc... asta ar ti iot, în afară de...

Aici, povestirea se întrerupe. Chimistul analitic revenind, privirile tuturor se îndreaptă spre el. Nu pentru că vreunul dintre ei ar ti vrut să-l vadă, ci în virtutea acelei porniri subtile fireşti care-i împinge pe oameni să proiite de cel mai neînsemnat prilej ca să se uite în cu iotul altă parte decît Ia persoana care le vorbeşte.

— în afară de faptul că fiul nu intră în posesia moşte-' nirii — continuă Mortimer — decît cu condiţia să se însoare cu o lată care, astăzi de vîrsta măritişului, la data întocmirii testamentului era un copil de patru sau cinci anişori. După cercetări, anunţuri, s-a descoperit că fiul nu era aliul decît micul fermier din Cape ; tocmai atunci, omul nostru se afla în drum spre Anglia, foarte mirat, desigur, că este moştenitorul unei imense averi şi că va trebui să-şi ia o soţie.

Doamna Podsnap întreabă dacă tînăra este acătării, dar Mortimer nu-i poate răspunde, pentru că nu ştie.

— Şi dacă n-are loc căsătoria — întreabă domnul Pods- nap — ce se întîmplă cu imensa avere ?

— Atunci, răspunde Mortimer, în asemenea situaţie, prin- tr-o clauză testamentară, bătrînul servitor mai sus menţionat se prevalează de avere şi-l înlătură pe fiu ; apoi, dacă fiul moare, acelaşi bătrîn servitor este legatarul universal.

Doamna Veneering tocmai a izbutit s-o trezească pe lady Tippins dintr-un pui de somn, manevrînd cu dibăcie un tren de farfurii mari şi mici peste degetele ei ciolănoase, cînd toată lumea, în afară de Mortimer, îşi dă seama că chimistul analitic, într-un chip de-a dreptul fantomatic, îi întinde acestuia o hîrtie împăturită. Doamna Veneering, pe punctul să plece, rămîne locului, din curiozitate, cîteva clipe.

Mortimer, în pofida strădaniei chimistului de a-1 face atent, î$i împrospătează liniştit forţele cu un pahar de Ma- dera şi rămîne nepăsător faţă de documentul care subjugă atenţia

generală.

în sfîrşit, lady Tippins (care arc obiceiul să se trezească absolut pe nesimţite), înţelegînd unde se află şi conştientă de obiectele înconjurătoare, spune :

— Perfid specimen, mai perfid dccît Don Juan, de ce nu iei biletul de la comandor ?

Mortimer, căruia chimistul îi vîră hîrtia sub nas, aruncă o privire în jur şi întreabă :

— Ce-i asta ?

Chimistul analitic se apleacă şi-i şopteşte ceva.

— *Cine* ?

Chimistul analitic din nou se apleacă şi-i şopteşte ceva.

Mortimer se uită surprins la el şi despătureşte hîrtia. O citeşte o dată, o citeşte a doua oară, o întoarce pe toate feţele, o citeşte a treia oară.

— Extrem de ciudat ! exclamă Mortimer atunci, schimbat la faţă şi plimbîndu-şi privirile în jurul mesei ; iată dez- nodămîntul povestirii despre omul nostru.

— S-a şi însurat ? îşi dă cineva cu părerea.

— Refuză să se însoare ? îşi dă altcineva cu părerea.

— S-a găsit vreun codicil în gunoi ? îşi dă cu părerea un al treilea. .

Da dc unde ?! spune Mortimer. Culmea, greşiţi cu toţii. Povestea e mai complicată şi mai emoţionantă decît mi-aş fi închipuit.

Omul s-a înecat!

Capitolul III

UN NOU PI RSONAJ

Cînd rochiile doamnelor dispăreau ureînd scara de la intrarea în locuinţa Veneering, Mortimer ieşi îndată din\ sufragerie. El intră într-o bibliotecă avînd cărţi nou-nouţe) nou- nouţ legate, aurite din plin şi ceru să stea de vorbă cu persoana carc adusese biletul. Era un băiat de vreo cincisprezece ani. Mortimer se uită la băiat, iar acesta se uită la pelerinii nou-nouţi de pe pereţi, în drum spre Cantcrbury', cu rama de aur mai bătătoare la ochi decît procesiunea în sine, tu incrustaţii în lemn mai ample decît peisajul.

— Cine a scris biletul acesta ?

— Eu, domle.

— Cine ţi-a spus să-l scrii ?

— Tatăl’ meu, Jesse lTexam.

— El e cel care-a găsit corpul ?

— Da, domle.

— Cu ce se ocupă taică-tu ?

Băiatul şovăi ; aruncă pelerinilor o privire plină de reproş, de

parcă ei l-ar fi vîrît în încurcătură, apoi, sumetccîndu-şi o dată cracul drept de la pantalon, spuse :

— ...Arc o barcă.

— E departe ?

— Ce să fie departe ? — întrebă celălalt, cu ochii în patru, din nou pe drumul spre Cantcrbury.

— Pînă la taică-tu.

— E cale destul de lungă, domle. Am venit cu o birjă, omu aşteaptă să-şi primească plata. Dacă doriţi, ne putem

’ Aluzie la istoria celor douăzeci şi nouă de pelerini, prezentată de poetul englez Geoffrey Chaucer în *Povestirile din Canterbury*

.întoarce cu ca şi-apoi s-o plătiţi. Am trecut mat întîi pe la birou la mneavoastră, că aşa scrie în hîrtiilc găsite în buzunare, da acolo am dat doar dc-un băiat dc vîrsta mea, care m-a trimis aici.

Era în acest băieţandru un ciudat amestec dc sălbăticie şi cvasi civilizaţie. Avea un glas răguşit şi aspru, trăsături aspre, pipernicit şi butucănos la trup, dar părea mai curat ca alţi băieţi de teapa lui. Scria frumos, deşi lăbărţat şi cu litere rotunde. La bibliotecă sc uita cu ochi plini de o curiozitate lucidă, pătrunzînd dincolo dc coperţilc cărţilor ; cine ştie să citcască nu priveşte cartea, chiar şi cînd e închisă, aflată în- tr-un raft, aşa cum ar privi-o un analfabet.

— Ştii cumva, băiete, dacă s-a făcut tot ce s-ar putea face pentru a-1 readuce la viaţa ? întrebă Mortimer, căutîn- du-şi pălăria.

— Dacă-1 vedeaţi în ce hal este, n-aţi mai fi pus întrebarea asta. Armata faraonului carc a pierit în Marea Roşie nu era mai moartă decît el. Dacă Lazăr era jumătate dus pe cealaltă lume, învierea lui ar fi fost cea mai grozavă minune.

— Ehc ! exclamă Mortimer, întoreîndu-se. cu pălăria pe cap. S-ar părea că tînărul meu prieten se pricepe bine la Marca Roşie.

— Am citii la şcoală cu profesorii.

— Şi despre Lazăr ?

— Da, şi despre el. Da să nu-i spuneţi tatii ! Dacă află, nu mai avem linişte. A fost idcca sori-mi.

—Sc vede că ai o soră bună.

— Da, şi nu prea — zise băiatul. — Abia de cunoaşte literele, cel mult, şi asta toi cu am învăţat-o.

Eugene, melancolic, cu mîinilc în buzunare, tot umblînd dc colo-colo, ajunsese în bibliotecă şi prinse ultima parte a dialogului. Auzindu-1 pe băiat vorbind despre sora lui cu atîta uşurinţă, îl luă cam tare de bărbie şi sc uită fix la el.

— Ei bine, sînt sigur, domlc — rosti băiatul, împotrivin- du-sc — sper să mai auziţi dc mine.

Eugene nu catadicsi să-i răspundă, în schimb îi propuse lui Mortimer să-l însoţească dacă-i face plăcere.

Aşadar, plecară tustrei în trăsura cu care venise băiatul; cei doi prieteni (foşti colegi dc şcoală), înăuntru, fumau trabuc, iar băiatul stătea pe capră, lîngă vizitiu.

—- Ia să vedem, Eugene — spuse Mortimer, o dată porniţi la drum. — De cinci ani sînt pe rolul avocaţilor de la Curtea Supremă şi al celor de drept statornicit prin obiceiuri, şi de atunci, în al'ară de instrucţiunile primite gratuit o dată la două săptămîni pentru testamentul ladyei Tippins, care n-are nimic de lăsat, n-am mai avut alt caz decît aventura asta romanţioasă.

— Iar eu, rosti Eugene, în şapte ani de cînd sînt avocat n-am

avut nici un caz şi nici n-o să am vreunul. Dacă aş avea, nici n-aş mai şti cum să mă descurc.

— în privinţa asta — spuse Mortimer, cu mult calm — nici eu nu prea sînt sigur dacă aş scoate-o la capăt mai bine ca tine.

— Urăsc —- zise Eugene, punîndu->i picioarele pe scaunul din faţă — urăsc profesiunea mea.

— Te-ar incomoda dacă-mi întind şi eu picioarele ? -glă- sui Mortimer. — Mulţumesc. Şi eu îmi urăsc profesiunea.

— Mi s-a impus — continuă melancolicul Eugene — pentru că, se vede, au vrut să aibă un avocat în familie. Acum au unul faimos.

— Şi mie mi s-a impus — zise Mortimer — pentru că, se vede, şi ai noştri au vrut să aibă un avocat în familie. Şi acum au unul faimos.

— Patru dintre noi — reluă Eugene — au numele scris pe canatul unor uşi, în dreapta hrubelor întunecoase care se cheamă birouri avocăţeşti. Fiecare din noi se slujeşte de a patra parte dintr-un funcţionar, Cassim-Baba, din vizuina hoţilor ; Cassim e unicul cirac respectabil din gaşca asta.

— Eu sînt de unul singur, spuse Mortimer ; cabinetul meu, cocoţat în capul unei scări, dă într-un cimitir. Am un funcţionar întreg la dispoziţie, care nu face altceva decît să se uite în cimitir şi să-şi ticluiască planuri de viitor. Ce fel de planuri, habar n-am. în meseria mea, altceva nu mă preocupa decît să aflu dacă în cuibul asta ponosit de ciori pune la cale fapte bune, sau nelegiuiri, ori după atîţia ani de solitudine şi meditaţie va înainta în vîrstă, căutînd să-şi lumineze semenii sau să-i îndobitocească. Vrei să-mi dai un foc ?... Mulţumesc.

Eugene se lăsă pe spate în pernele trăsurii ; încrucişă braţele şi începu să fumeze, cu ochii închişi.

— Şi unde- mai pui prostiile astea despre energie ?! — se au/i vorbind Eugene, molcom, puţin pe nas. Dacă există în dicţionar un cuvînt de care să-mi fie lehamite, acesta e energic. Ce superstiţie convenţională, ce bîiguit de papagal ! Ducă-se naibii ! Nu poţi da buzna în stradă să ici de guler pe primul om cu o înfăţişare mai cumsecade ţii, zgîlţîindu-1 bine, să-i spui : „Prezintă-te numaidecît la judecată şi ia-mă avocatul dumitale — procesul, sau moartea !“ Asta ar însemna să fii energic !

— Eugene, la fel gîndesc şi eu. Dar dă-mi o ocazie nimerită, ceva care să merite să fiu energic, şi-atunci îţi arăt *eu* energie !

— Asta-i şi părerea mea — spuse Eugene.

Şi s-ar putea foarte bine ca zece mii de tineri din raza poştei londoneze să fi făcut, în aceeaşi seară, aceeaşi observaţie optimistă.

Trăsura îşi continua drumul. Trecuse de Monument, de Turn şi de Docuri, de Ratcliffe şi de Rotherhitne ; lăsase în urmă locul unde lăturile umanităţii erau parcă aruncate din înălţime, laolaltă cu reziduurile morale, adunîndu-se pînă într-atît, că se revărsau şi se scurgeau în fluviu ; trecuse prin dreptul unor vase care parcă acostaseră, pe lîngă nişte case care parcă pluteau pe apă, prin dreptul unor catarge care parcă priveau pe fereastră şi al unor ferestre dînd parcă în fundul vasului — pînă ce trăsura ajunse într-un cotlon întunecos, spălat de fluviu, altminteri cîtuşi de puţin spălat, unde băiatul coborî şi deschise portiera.

— Mai departe trebuie mers pe jos, domle, nu-i mult, cîţiva paşi doar.

Vorbea ca şi cum ar fi făcut abstracţie de Eugene.

— E un loc al naibii de -peste mînă — spuse Morţi mer ; aluneca pe pietre, călcînd în gunoaiele de pe drum.

Băiatul dădu iute colţul.

— Aici stă tata, domle, unde se vede lumină.

Casa, joasă, părea să fi fost cîndva o moară. Avea un neg de lemn putred pe frunte, indicînd parcă locul paletelor de la moară ; dar totul abia se zărea în întunericul nopţii. Băiatul apăsă pe clanţa uşii şi numaidecît se trezi într-o încăpere scundă, de formă circulară, unde un bărbat stătea dinaintea vetrei, privind focul, şi o fată era ocupată cu lucrul de mînă. Grătarul, ruginit, 1111 se potrivea cu vatra, iar o lampă obişnuită, ca un bulb de zambilă, fumega şi lila în gîtul unui urcior. într-un ungher lîngă perete se afla un soi de laviţă de lemn care ţinea loc de pat, şi într-alt ungher, cîteva trepte de lemn dărăpănate — şi abrupte de parcă ar ii fost o scară portabilă — duceau la catul de sus. Două sau trei vîsle vechi se aflau sprijinite de perete, iar mai încolo, tot de perete, un dulăpior de bucătărie scotea la iveală un număr restrîns de obiecte obişnuite din faianţă şi vase pentru gătit- Tavanul, fără tencuială, alcătuit din duşumeaua foarte veche, numai noduri, cîrpită şi străbătută de grinzi, a încăperii de deasupra, părea să micşoreze şi mai mult spaţiul odăii. Plafonul, pereţii şi pardoseala, totul mînjit de făină, de miniu de plumb, de igrasie (sau alte asemenea pete, rămase probabil din vremea înmagazinării), aveau un aspect putregăios.

— A venit domnu, tată.

Bărbatul de lîngă focul care ardea se întoarse şi, înălţînd capul ciufulit, se uită, ca o pasăre de pradă, la avocat.

— Mneavoastră steţi dom Mortimer Lightwood ?

— Da, răspunse tînărul. Cel pe care l-aţi găsit — adăuga Mortimer cam stînjenit, dînd cu ochii de laviţă — se afljt aici ?

— Nu chiar, da-i pe-aproape. Eu fac totu aşa cum scrie la carte. Am dat de veste despre tărăşenie la poliţie, şi poliţia l-a luat de-aici, şi n-a pierdut nici o clipă, oricum. Poliţia a pus totu pe hîrtie, uite, scrie negru pe alb.

Ridică urciorul cu lampa şi-l apropie de o foaie de hîrtie, cu antetul poliţiei, prinsă pe perete : CORP GĂSIT. Cei doi prieteni citeau anunţul lipit de zid, în timp ce Gaffer îi examina pe amîndoi ţinînd lumina sus.

— După cum văd, nefericitul ăsta avea numai nişte hîrtii asupra lui — spuse Lightwood, întoreîndu-şi privirile de la lista cu lucrurile găsite către cel care le găsise.

— Numai nişte hîrtii.

La aceste cuvinte, fata se ridică şi ieşi din încăpere, cu lucrul de mînă.

— Nimic altceva — reluă Mortimer — decît trei pence într-unul din buzunare.

— Trei pence — repetă Gaffer Hexam, răspicat.

— Buzunarele pantalonilor, goale şi întoarse pe dos.

Gaffer llexam încuviinţa clin cap.

— Aşa se-ntîmplă de obicci. O l'i corentu apei de vină, habar n-am. Da ia uitaţi-vă — adăugă, ducînd lumina în dreptul altui afiş asemănător — buzunarele *lui* era goale şi întoarse pe dos. Şi aici... — trecînd cu lampa în dreptul unui alt afiş — buzunaru *ei,* gol şi întors pe dos. Dincoace la fel. Şi colo. Eu nu ştiu să citesc, da nici n-am nevoie, că-i recunosc după locu de pe perete. Asta a fost marinar, cu două ancore ş-un pavilion şi c-un G, un F ş-un T pe braţ. Ia vedeţi daca nu-i aşa.

— Exact.

— Aici e-o femeie tînără cu cizmuliţe gri ; rufele-i era marcate cu o cruce. Ia vedeţi dacă nu-i aşa.

— Exact.

— Asta-i ăla c-o tăietură urîtă pe tîmplă. Aici e două surori tinere, legate una de alta c-o batistă. Asta-i un beţiv bătrîn, în papuci de casă şi scufă de noapte ; s-a oferit... după aia s-a aflat... să facă o gaura în apă dacă i se dă dinainte o litră de rom... şi s-a ţinut de vorbă pentru prima şi ultima oară în viaţă. E peste tot hîrtii de-astea prin odaie, vedeţi... Da cu le ştiu pe toate — îs om învăţat, ce mai !

Plimbă lampa jur împrejur, peste tot, ca şi cum ar fi vrut să-şi confirme luminile intelectuale, apoi o aşează pe masă şi rămase în picioare dinapoia ei, uitîndu-se atent la oaspeţi. Avea ceva caracteristic păsărilor de pradă, iar cînd încruntă din sprîncene, chica de păr ciufulit se zbîrli şi mai mult.

— Nu dumneata i-ai descoperit pe toţi, nu-i aşa ? întrebă Eugene.

La aceste cuvinte, pasărea de pradă spuse molcom :

— Da *mneavoastră* care vă e numele ?

— Dumnealui e prietenul meu — interveni Mortimcr Lightwood — domnul Eugene Wrayburn.

— Domnu Eugene Wrayburn, aşa ? Şi ce m-a întrebat domnii Eugene Wrayburn ?

— Foarte simplu, te-am întrebat dacă dumneata în persoană i-ai găsit pe toii aceşti oameni.

— Eu vă răspund, foarte simplu : pe cei mai mulţi dintre ei.

-r- Crezi că printre aceştia sînt şi cazuri în care moartea să ti fost rezultatul unor crime şi tîlhării ?

— Eu nu cred nimic — replică Hexam. — Eu nu-mi dau niciodată cu chipuitu. Dacă şi mncavoastră aţi fi silit să scotociţi prin rîu zi de zi, toată viaţa, atunci nu v-ar mai arde să vă daţi cu chipuitu. Să v-arăt drumu ?

Cînd deschise uşa, ca urmare a semnului afirmativ făcut din

cap de Mortimer, în prag apăru un om agitat, cu o faţă extrem de palidă şi de chinuită.

— A dispărut cineva ? — întrebă Caffer Hexam, opriri- du-se brusc — ... sau a fost găsit cineva ? Care din două ?

— M-am rătăcit ! răspunse acesta, grăbit, cu sufletul la gură.

— Rătăcit ?

— Eu... eu... sînt străin de locurile astea şi nu ştiu drumul... Aş... aş... aş... vrea să aflu unde se găseşte cel descris în afişul ăsta. Poate că-1 cunosc.

Gîfîia şi abia mai putea vorbi ; scoase un exemplar din afişul proaspăt tipărit, care pe perete mai era încă umed. S-ar putea ca apariţia neaşteptată a acestuia, sau poate stăruinţa privirilor lui să-l fi îndemnat pe Gaffer să spună fără şovăială :

— Mnealui de aici, domnit Lightwood, tocmai de asta se Oi'Lipă.

— Domnul Lightwood ?

limp de cîtcva clipe, Mortimer şi străinul se măsurară unul pe altul din priviri. Nu se cunoşteau.

— Mi se parc, domnule — spuse degajat Mortimer, destrămînd tăcerea stînjcnitoare — că mi-aţi făcut cinstea să-mi rostiţi numele.

— N-am făcut decît să-l repet după ce l-a pronunţat dumnealui.

— Spuneaţi că nu cunoaşteţi Londra ?

— Absolut de loc.

— Căutaţi cumva un anume domn Harmon ?

— Nu, domnule.

— Atunci, vă pot asigura, cred, că strădania dumneavoastră e inutilă şi n-o să daţi de ceea ce vă temeţi că nu veţi găsi. Vreţi să veniţi cu mine ?

Străinul încuviinţă.

Cîteva cotituri pe nişte uliţe pline de mocirla lăsată poate de ultima maree bîhlind de miasme îi conduseră la postul de poliţie, cu o uşiţă practicau în poarta şi cu un felinar care răspîndea o lumină vie. Acolo găsiră inspectorul de noapte, înarmat cu toc, cerneală şi o riglă, într-un birou spoit în alb, punîndu-şi dosarele în ordine, atît de sîrguincios, de parcă s-ar fi aflat într-o mănăstire pe un vîrf de munte, şi alături, înspre curtea din dos, o femeie beată n-ar fi zbierat de furie, bătînd în uşa celulei.

Inspectorul, cu aerul omului retras, dedicat studiului, se smulse din dosarele de care era absorbit pentru a da bănuitor din cap către Gaffcr, în semn că-1 recunoscuse, vrînd oarecum să spună „Ehei! Ştim noi tot despre *tine.* într-o bună zi o să-ţi dai în petec", şi spre a-i informa pe domnul Mor- timer Lightwood şi pe ceilalţi doi că le va sta îndată Ia dispoziţie. După aceea isprăvi de liniat hîrtiile din faţa lui (atît de chibzuit, de parcă împodobea cu desene o carte de rugăciuni), foarte atent şi cît se poate de sistematic, fără să arate nicidecum că ar auzi bătăile sporite ale femeii, care zbiera îngrozitor ceva despre ficatul unei alte femei.

— O lanternă — spuse inspectorul de noapte.

Obiectul îi este numaidecît adus de un satelit supus. Luă un mănunchi de chei şi cu un „Haideţi, domnilor" pornesc împreună către un capăt al curţii, unde acesta descuie o hrubă răcoroasă. Intrară cu toţii. Apoi ies repede de acolo ; nimeni nu vorbi, în afară de Eugene.

— Nu arată *mult* mai rău ca lady l’ippins ! ii spuse Eugene în şoaptă lui Mortimer.

Aşadar, se întoarseră în biblioteca spoită în alb a mănăstirii — ţipetele se înteţiseră cîtă vreme fuseseră să-l privească pe cei cu ochii închişi pe vecie, iar starostele începu să rezume în cîteva cuvinte cazul cu pricina.

— N-am aflat cum de a ajuns în fluviu. Adesea se în- tîmplă să nu avem nici un indiciu. Prea tîrziu ca să se ştie sigur dacă a primit loviturile înainte, sau după moarte. Un doctor vestit afirmă că înainte ; un altul, nu mai puţin vestit, afirmă că după. Un chelner de pe jasul cu care domnul ăsta a făcut călătoria spre ţară a venit să vadă cadavrul şi_^putea să jure că c una şi aceeaşi persoană. La fel şi despre îmbrăcăminte. De altfel, vedeţi dumneavoastră, există şi actele. Cum se face că tînărul a dispărut fără urmă, părăsind vasul, şi după aceea să fie găsit în Tamisa ? Fi bine ! Poate că pornise într-o mică aventură, pe care o socotise ncprimejdioasă, dar cînd colo, i-a fost fatală. Ancheta arc loc mîine şi fără îndoială adevărul va ieşi la lumină... S-ar părea — continuă inspectorul, după cc termină istorisirea succintă a cazului — s-ar părea că toate

astea l-au mişcat mult pe prietenul dumneavoastră, l-au dat pur şi simplu peste cap. Zău, i s-a făcut rău cînd a văzut cadavrul.

Ultimele cuvinte fuseseră rostite pe un ton foarte scăzut şi cu nişte priviri iscoditoare (şi nu pentru prima oară), adresate străinilor.

Domnul Lightwood preciză că veneticul nu era un prieten de-al său.

— într-adevăr ? se miră domnul inspector, ciulind urechile. Şi unde l-aţi întîlnit ?

Domnul Lightwood explică mai departe.

Cu cele două coate sprijinite pe biroul său, cu cele cinci degete de la dreapta potrivite faţă-n faţă celor cinci degete de la stînga, domnul inspector îşi formulase rezumatul şi, fără să mişte altceva decît ochii, ridicînd glasul, adăugă :

— Vi s-a făcut rău, domnule ? După cum se vede, nu sînteţi obişnuit cu astfel de treburi.

— Aa, nu ! Cc groaznic spectacol ! răspunse străinul, care stătea rezemat de prichiciul vetrei, cu capul plecat şi privind în juru-i.

— Aţi venit pentru idcntificarca cadavrului, domnule, aşa mi s-a spus.

— Da.

— *L-aţi* identificat ?

— Nu. Cc groaznic spectacol î Aa, oribil, oribil spectacol î

•— Cine credeţi c-ar putea fi ? — întrebă domnul inspector. — Făceţi-ne descrierea celui pe care-1 căutaţi. Poate vă dăm o mînă de ajutor.

— Nu, nu — se împotrivi străinul. — Ar fi absolut inutil. Bună seara.

— Domnul inspector nu făcu nici o mişcare, nu rosti nici un ordin ; totuşi, satelitul se strecură în faţa uşiţei practicate în poartă, cu braţul stîng întins deasupra şi cu dreapta ţinînd lanterna luată de la şeful său — pentru orice eventualitate — către străin.Căutaţi ioturi pe cineva • reluă domnul inspector — altminteri n-aţi fi aici. Şi atunci, nu-i firesc să vă cer unele amănunte despre acest prieten sau duşman ?

K
$■.

— Vă rog să mă scuzaţi pentru ceea ce am să vă spun, dar dumneavoastră ştiţi mai bine ca oricine că există neplăceri şi năpaste în familie care nu sînt destăinuite în public decît în cazuri extreme. Nu contest că dumneavoastră vă faceţi datoria punîndu-mi această întrebare ; nu veţi contesta dreptul pe care-1 am de a refuza să răspund. Bună scara.

Străinul sc întoarse iarăşi spre portiţă, unde subalternul, cu ochii la şef, rămăsese ca o stană de piatră.

— La urma urmelor — spuse domnul inspector — n-o să aveţi nimic împotrivă de a-mi lăsa cartea dumneavoastră de vizită ?

— Nu, dar ar trebui să am carte de vizită, cu însă n-am aşa ceva — răspunse străinul roşind, foarte stînjenit.

— Atunci — reluă domnul inspector, fără nici o schimbare în ton sau atitudine — măcar scrieţi-mi numele dumneavoastră şi adresa, cred că n-aveţi nimic împotrivă.

— Nicidecum.

Domnul inspector înmuie un toc în călimara cu cerneală şi-l puse tacticos pe o foaie de hîrtie chiar lîngă el, apoi îşi reluă atitudinea de mai înainte. Străinul se apropie de birou, şi, sub privirea inspectorului, care-i număra fiecare firicel de păr din cap, aplecat cum stătea, scriind cu o mînă tremu- rîndă :

„Julius Ilandford, Cofeneaua Bursei, Palace Yard, West- minster".

— Presupun că acolo aţi tras, domnule ?

— Da, acolo.

— Prin urmare, locuiţi la ţară ?

— Eh... Da, locuiesc la ţară.

— Bună seara, domnule.

Subalternul îşi trase braţul, deschise portiţa şi domnul Julius lîandford plecă.

— Păstreaz-o ! — spuse domnul inspector. — Ai grijă de hîrtia asta, ţine-1 sub observaţie fără să-i pricinuieşti vreun rău, asigură-te că stă la adresa indicată şi caută să afli tot ce sc poate afla despre el.

Satelitul sc făcu nevăzut; domnul inspector, redevenit starostele liniştit al mănăstirii, înmuie tocul în călimara cu cerneală şi îşi văzu mai departe de dosare. Cei doi prieteni, care nu-1 slăbeau din ochi, mai mult amuzaţi de atitudinea tui profesională decît bănuitori în privinţa domnului Julius Handford, înainte de

plecare îl întrebară dacă i se părea că ar fi cu adevărat ceva dubios la mijloc.

Starostele răspunse cu reticenţă :

— N-aş putea spune. în cazul unei crime, cineva a săvîr- şit-o. Pentru hoţie ori pentru furtul de buzunare e nevoie de ucenicie. Cu crima c altfel. Oricare din noi poate s-o facă.

Văzuse zeci de oameni veniţi pentru identificarea cadavrelor, dar nimeni nu fusese atît de tulburat ca acesta. Totuşi, s-ar putea ca impresia să fi fost de natură fizică, nu morală. Dacă-i aşa, ciudată natură î în orice caz, curioasă treabă ! Ce păcat că nu are nici un sîmbure de adevăr vorba că la atingerea cadavrului de către asasin ţîşneştc sîngele ; dar de la trupurile neînsufleţite, niciodată nu s-a putut scoate nimic.

— Ai destul tărăboi de la femei de teapa ei, cu vîrf şi îndesat (se referea la cea care bătea de zor în uşă), dar de la cadavre nu afli o iotă, orice-ar fi.

Nemaiavînd ce să facă pînă la ancheta dc a doua zi, cei doi prieteni plecară împreună. Gaffer Hexani şi fiul lui o luară pe un alt drum. Âjungînd la colţ, tatăl spuse băiatului să se ducă acasă ; Gaffer intră într-o cîrciumă cu perdele roşii, cu ziduri burduhănoase revărsate hidropic peste trotuar, ca să comande „o litră“.

Acasă, băiatul o găsi pe soră-sa stînd la foc şi lucrînd. Primele cuvinte au fost să o întrebe unde fusese în timpul vizitei celor doi domni.

— M-am dus pe stradă.

— Nu era nevoie. Totu e-n ordine.

— Unul din ei, reluă fata, cel care n-a scos un cuvînt cit am rămas de faţă, sc uita fix la mine. Mi-a fost teamă că o să citească ceva pe chipul meu. Vai de mine ! Dar nu lua seama la astea, Charley ! Am tremurat toată cîncl i-ai mărturisit tatei că ştii să scrii puţin.

—- Ei, da l-am făcut să creadă că era mare lucru dacă putea cineva citi scrisu, atît de urk e. Şi cînd a văzut, stînd lîngă mine, ce încet scriu şi că fac numai pete dc ccrneală pe hîrtie, tata s-a bucurat grozav.

Fata lăsă lucrul la o parte şi, trăgîndu-şi scaunul mai aproape de-al lui, din preajma focului, îşi aşează o mînă pe umărul acestuia.

— Şi ai să te ţii serios dc muncă, Charley, nu-i aşa ?

— Uite-aşa, ştii că-mi place ! Da nu-mi văd eu de muncă ?

— Ba da, Charley, da. Ştiu, tu munceşti din greu ca să-n- veţi. Şi eu fac cîte ceva, Charley, mă gîndesc să născocesc cîte ceva (uneori mă trezesc din somn chinuindu-mi mintea), cum să mai pun

ban lîngă ban, azi unul, mîinc altul, ca tata să creadă că ai început cît de cît să-ţi cîştigi existenţa, lucrînd la malul fluviului.

— Tu eşti preferata tatei, şi-l poţi face să creadă orice.

— Aş vrea eu, Charley ! Pentru că atunci l-aş convinge că învăţătura e bună la ceva, că prin ea am putea duce o viaţă mai cumsecade şi aş fi atît de bucuroasă, că nu mi-ar părea rău dac-aş muri.

— Nu mai tot vorbi de moarte, Liz !

împreună mîinile pe umărul lui şi îşi aşează obrazul cu o piele frumoasă, brună, peste ele, privind focul, gînditoare.

— Serile, Charley, cînd tu eşti la şcoală, iar tata e...

— La Cei şase hamali veseli — o întrerupse băiatul, fă- cînd un semn înapoi cu capul, înspre cîrciumă.

— Da... Cînd mă uit la foc — reluă Liz — parc-aş vedea în jăratec... iată, ca acum în flăcăruia aceea...

— Astea-s gaze, asta e — rosti băiatul — ieşind dintr-un ciot de lemn care a stat sub mîlul de sub apă de pe vremea lui lata Noe. Iote, cînd iau vătraiu... şi scormonesc...

— Nu-1 aţîţa, Charley, că de nu, o să ardă vîlvătaie. Eu vorbesc de flăcăruia aceea plăpîndă, care apare şi se duce. Cînd mă uit seara la ea, parcă se-nfiripează forme.

— Hai să vedem şi noi — zise băiatul. — încotro _să privesc ?

— Aa, ar trebui să ai ochii mei, Charley.

— Bine, atunci spune-mi ce vezi.

— Pai, eşti tu şi cu vninc, Charlcy ; cînd crai mic de tot şi n-aveai mamă...

— Nu-mi mai spune că n-am avut mamă — o întrerupse băiatul —, căci am o surioară carc-mi este şi soră, şi mamă.

îneîntată, Liz izbucni în rîs ; ochii i se scăldară în lacrimi de plăcere. El îşi petrecu braţele pe după mijlocul fetei.

— Tu eşti şi cu mine, Charley, pe stradă, cînd tata încuia şi pleca la lucru, iar pe noi ne lăsa afară, de teamă să nu dăm foc casei sau să cădem peste fereastră. Stăm pe pragul uşii, pe scările altor uşi, pe malul apei sau hoinărim ca să treacă vremea. Erai cam greu de dus, Charley, şi deseori mă opream locului, nevoită să mă odihnesc. Cîteodată ne era somn şi adormeam împreună în vreun colţişor ; cîteodată ne răzbea foamea ; cîteodată mi se făcea puţin frică. Dar de ccle mai multe ori ne lua cu frig şi asta era tare greu. îţi mai aminteşti, Charlcy ?

— Da, îmi amintesc — spuse băiatul, strîngînd-o în braţe ; mă cocoloşeam sub un şal micuţ, şi acolo mi-era cald.

— Uneori ploua — continuă ea — şi ne furişam sub vreo bancă sau ceva asemănător ; uneori se făcea tîr/iu, întuneric, şi ne

duceam unde-s felinarele aprinse ; stam şi priveam lumea care trecea pc stradă. Pînă la urmă, venea tata şi ne lua acasă. Şi acasă ce adăpost bun după atîta şedere afară ! Tata mă des- călţa şi-mi usca picioarele la gura sobei. Eu stam lîngă el în timp ce-şi fuma pipa ; rămîneam mult după ce tu tc urcai în pat. Mă uitam la mîna tatei şi-mi spuneam că-i mare, dar că niciodată nu mi s-a părut grea cînd m-a atins cu ea. Mă gîn- deam la vocea tatei, aspră, dar niciodată nu se supăra cînd '.îmi vorbea. Apoi am crescut, şi tata căpăta încredere în mine şi mă lua cu el. l i, şi să vorbim drept : niciodată n-a dat în mine.

în clipa aceea, băiatul scoase un geamăt, care părea să spună : „Dar cu toate astea, în *mine* dă !“

— Astea-s vedenii din trecut, Charley.

— Să trecem la altceva — spuse băiatul ia ghiceşte mi ce arc să fie în viitor.

Bine ! Iată, continuînd cu tata şi ţinînd cu tata, fiindcă tata mă iubeşte şi cu îl iubesc pe tata. Nu ştiu citi, căci dacă învăţam ar fi gîndit că vreau să-l părăsesc şi mi-aş fi pierdut xnrîurirea asupra lui. N-am atîta înrîurire cit aş vrea să am, nu pot pune capăt unor lucruri groaznice pe care caut să le opresc.clăi· sper mereu şi am încredere că arc să vină şi vremea asta. Pînă atunci, ştiu că-i sînt oarecum o piedică şi că dacă aş pleca de lîngă el, drept răzbunare sau de deznădejde, ori şi dintr-o pricină, şi din alta, i-ar căşuna rău de tot împotriva mea.

— Ghiceşte ceva şi despre mine în viitor.

— Ajung şi la asta, Charley — rosti fata, carc de la început păstra aceeaşi atitudine şi care acum scutura jalnic din cap — celelalte imagini se înghesuie înainte, iar tu...

— Unde sînt eu, Liz ?

— Colo jos, în adîncitura aia de lîngă flacără.

— Parc-ar fi ducă-se-pe-pustiu în adîncitura aia de lîngă flacără — zise băiatul, urmărind ochii ei aplecaţi spre godin, care avea ceva de schelet înspăimîntător, din pricina picioarelor lungi şi subţiri.

— Uite, colo eşti tu, Charley, la şcoală, muncind din greu, fără ştirea tatei, să-ţi croieşti un drum în viaţă ; capeţi premii, înveţi din cc în ce mai bine, şi o s-ajungi un... cum ziceai că se cheamă, cînd mi-ai pomenit despre asta ?

— Ila-ha-ha ! Ce ghicitoare care nu ştie ce vrea să prezică ! — strigă băiatul, uşurat puţin văzînd că ceva nu-i în ordine cu adîncitura de lîngă flacără. — Institutor.

— Ai să fii institutor ; mereu faci progrese şi o să ajungi un om învăţat, pe care lumea o să-l respectc. Dar tata a afla» de multă vreme secretul, şi tu te-ai despărţit de tata şi da mine.

— Nu, nu-i adevărat!

— Ba da, Charley. Văd cît se poate de limpede că drumul tău în viaţă nu-i acelaşi cu al nostru, şi chiar dacă tata te-ar ierta că ai pornit pe drumul ăsta (ceea ce niciodată nu se va întîmpla), te vei îndepărta, fiindcă noi ţi-am umbri calea. Dar, Charley, mai văd încă...

— Tot aşa, Liz, cît se poate de limpede ? întrebă în glumă.

— Da, Charley ! Ai făcut un lucru mare că te-ai rupt de drumul tatei în viaţă şi că ai pornit pe unul nou şi cumsecade. Colo sînt eu, Charley, rămasă singură cu tata, făcîndu-1 să meargă drept, atît cît pot şi eu, tînjind după mai multă influenţă asupra lui decît acum şi sperînd că printr-o întîmplare fericită sau că îmbolnăvindu-se, ori mai ştiu eu cc, aş putea să-l aduc pe calea cea bună.

— Spuneai că nu ştii să citeşti în cărţi, Lizzie. în adâncitura de

lîngă ilăcări cred că ai o bibliotecă întreagă.

— Oh, Charley, ce fericită aş fi să pot citi cărţi adevărate, cît sufăr de neştiinţa mea ! Dar aş suferi şi mai mult dacă n-aş şti că e o legătură între mine şi tata... Ia ! Aud paşii tatei !

Fiind trecut de miezul nopţii, pasărea de pradă se duse glonţ în culcuş. A doua zi, la amiaz, el îşi făcu din nou apariţia la Cei şase hamali veseli, în situaţia — nicidecum noua pentru el — de a depune mărturie dinaintea unei comisii pentru anchetarea deceselor suspecte.

Domnul Mortimer Lightwood, chemat de asemenea ca martor, adăuga acestui rol calitatea de eminent avocat, însărcinat să urmărească procesul ca reprezentant al moştenitorilor defunctului — după cum s-a anunţat la timp în presă. Domnul inspector a urmărit deopotrivă cazul, păstrînd strict pentru sine observaţiile sale particulare. Deoarece domnul Julius Flandford îşi dăduse adresa reală, iar după informaţiile luate la hotel era socotit solvabil, nu se mai ştia altceva despre el, doar că trăia foarte retras, că nu mai fusese dat în judecată şi că nu era prezent de-a lungul cercetărilor decît în mintea tenebroasă a domnului inspector.

Gazul stîrni un viu interes în rîndul publicului prin depoziţia domnului Mortimer Lightwood privind împrejurările în care defunctul John Harrnon se întorsese în Anglia. Amănunte strict confidenţiale despre aceste împrejurări au fost mereu puse pe tapet — în timpul mesei, zile în şir — de către Vene- ering, Twemlow, Podsnap, de Boots şi Brewer ; ei veneau însă cu versiuni contradictorii, care se bateau cap în cap. O mărturie nu mai puţin interesantă a fost aceea a lui Job Patterson, chelnerul de pe vapor, confirmată de un pasager, de pe acelaşi vas, numit Jacob Kibble, cum că defunctul John Plarmon urcase pe bord şi apoi debarcase cu o valiză micuţă, conţinînd suma realizată în urma vînzării forţate a proprietăţii de proporţii restrinse de la Cape — peste şapte sute de lire sterline, hani gheaţă. în sfîrşit, iscusinţa remarcabilă de care dăduse dovadă Jesse Hexani scoţînd din Tamisa un număr atît de mare de cadavre sporise interesul pentru anchetă, în aşa măsură îneît un admirator înflăcărat, sub semnătura „un prieten întru în- gropăciune" (poate era un antreprenor de pompe iunebre), tri- misese la direcţia ziarului *limes,* în beneficiul acestuia, optsprezece timbre poştale cu rugămintea de a fi publicat de cinci ori anunţul unde se găsea menţionat faptul cu pricina.

Pe temeiul mărturiilor aduse, comisia trase concluzia că trupul lui John Harmon fusese descoperit plutind pe Tamisa, într-o si a re de putrefacţie avansată şi prezentînd numeroase leziuni ; că moartea numitului John Harmon avusese loc în împrejurări cît se

poate de dubioase, dar că nu existau dovezi asupra făptaşului şi nici în ce mod anume fusese săvîrşită crima. Comisia adăuga la aceste concluzii o recomandare adresată Ministerului de Interne (prin care domnul inspector se simţea profund vizat) să se ofere o recompensă pentru dezlegarea misterului. Patruzeci şi opt de orc mai tîrziu, s-a stabilit un premiu de o sută de lire sterline şi totodată graţierea de orice delict a oricărei sau oricăror persoane, cu condiţia să nu fie făptaşul ori făptaşii reali, şi aşa mai departe, conform legii.

Această proclamare îl făcu pe domnul inspector mai studios ca niciodată şi-l determină sa zăbovească pe mfdul fluviului şi pe trotuarul din preajmă, într-o atitudine meditativă, să se furişeze prin vase şi să asocieze cutare sau cutare amănunt. Dar, punînd cap la cap cutare sau cutare amănunt, poţi obţine, în funcţie de succesul mai mare sai^-mai mic cu care ai înjghebat lucrurile laolaltă, o femeie şi un peşte luate separat şi o sirenă dacă le combini. Dar domnul inspector n-a reuşit să alcătuiască altceva mai bun decît o sirenă, în care nici magistraţii, nici comisia n-ar fi crezut.

Aşa că, aidoma mareei, atît de cunoscută oamenilor, crima Harmon — după cum era peste tot denumit cazul — a avut un flux şi un reflux, urca şi cobora, ajungea cînd în oraş, cînd la ţară, cînd făcea ocolul palatelor, cînd prin colibe, cînd printre domni şi doamne din nobilime, cînd printre ţărani, fierari, hamali, pînă într-o zi, cînd, după o perioadă lunga de stagnare a fost purtată de valurile mării şi se pierdu în larg.

Capitolul IV

FAMILIA R. WILFtR

Reginald Wilier este un nume destul de răsunător ; te face să te gîndeşti numaideeît la plăci de alamă din biserici de ţară, la ornamente heraldice pe vitralii şi în general la De Wil- ferii care au trecut Canalul Mînccii o dată cu Wilhelm Cuceritorul. Căci, trebuie să remarcăm, în materie de arbore genealogic n-a existat vreun De Cutare care să fi făcut aceasta trecere dintr-o parte într-alta cu Altcineva.

Dar Wilferii despre care vorbim aici proveneau din lumea de jos, trăind în condiţii umile. Locuiau modest de multă vreme, din tată-n fiu, în cartierul Docurilor, al Vămii sau Accizei, iar actualul Reginald era un funcţionăraş sărac. Atît de sărac, avînd o simbrie limitată şi nenumăraţi copii, că niciodată n-a izbutit să-şi vadă cu ochii un vis modest, şi anume : să îmbrace un costum nou-nouţ de haine, pălărie şi cizme deopotrivă. Pălăria neagră căpăta o nuanţă roşcată pînă să-şi facă hainele, pantalonii se albeau la genunchi şi pe la cusături pînă să-şi cumpere cizmele, se şolciiau pînă să-şi

poată lua pantaloni noi, atunci revenea la aceeaşi pălărie, cîndva modernă şi strălucitoare, acum o ruină străveche purtată la răs-timpuri.

Dacă heruvimul convenţional din picturi ar fi putut căpăta proporţii omeneşti şi s-ar fi înveşmîntat, fotografiindu-1 am obţine portretul lui Wilfer. Dar de vreme ce nu se întîmpla acest lucru, lumea îl trata cu condescendenţă, pentru că avea un chip bucălat, cu o piele întinsă şi trăsături pline de nevinovăţie. Dacă un străin intra în căsuţa lui sărăcăcioasă, pe la zece seara, ar fi rămas surprins găsindu-1 la masă în loc să se fi dus la culcare. Avea ceva de băieţandru în linia şi proporţiile corpului, îneît fostul lui învăţător întîlnindu-1 la Cheap- side n-ar fi putut rezista ispitei de a-i arde cîteva cn varga.Pe seim : era heruvimul convenţional, suferind condiţiile dc mărire şi înveşmîntare menţionate mai sus, puţin încărunţit, cu unele semne pe faţă lăsate de necazuri, în împrejurări cu totul şi cu totul critice.

Din sfială, n-ar fi vrut să se chemc de Reginald : un nume prea ambiţios, care se afirma cu autoritate. Senina slujindu-sc numai de prima literă şi nu dezvăluia sensul adevărat al acestei iniţiale decît unui număr restrîns de prieteni aleşi cu preţul unei discreţii absolute. De aici, obiceiul nu lipsit de haz adoptat prin cartier, în preajma străduţei Mincing Lane, de a-1 boteza cu tot soiul de nume alcătuite din adjective şi participii începînd cu R. Unele dintre ele mai mult sau mai puţin i se potriveau : Ruginitul, Retrasul, Roşcatul, Rotofeiul, Rumenul, Ridicului, Rozătorul. Alteori, dimpotrivă, excelau prin nepotrivire : Răcnilă, Rîcîilă, Răgilă, Răpănosul. însă cel mai cunoscut nume al său era Rumty, atribuit lui într-un moment de inspiraţie ele către un domn plin de viaţă, legat de comerţul cîe droguri, folosindu-1 la începutul unui cîntec de pahar, cîn- tec ce-1 condusese pe autor în Templul Faimei şi al cărui refren expresiv era :

Rumty, Rititi, ra, ta, ta,
C'mlaţi tndlili, tidlili, ra, ta, ta.

Astfel, lumea i se adresa de obicei, chiar şi în micile scrisori de afaceri, cu „dragă Rumty", la care el răspundea, calm, „Al dumneavoastră devotat, R. Wilfer“.

Era funcţionar la drogheria *Chicksey, Veneewig* & *Stob- blcs.* Chicksey şi Stobbles, primii lui patroni, fuseseră absorbiţi de Vencering, fostul lor voiajor comercial ; pasul cătrc puterea supremă fusese semnalat de apariţia în prăvălie a unei mari cantităţi dc geamuri fine, a unor lambriuri de mahon lustruit şi a unei plăci enorme care strălucea pe uşa dc la intrare.

într-o seară, după ce îşi încuie biroul şi puse cheile într-un buzunar, ca şi cum le-ar fi atîrnat în cui, Rumty porni spre casă. Locuia în partea de nord a Londrei, în regiunea Hol- loway, pe atunci despărţită de oraş de cîmpuri şi arbori. între Battle-Bridge şi mahalaua lui Rumty se întindea o Sahară suburbană unde ţigle şi cărămizi erau arse, se fierbeau _ oase,^ se bateau covoare, se

aruncau zoile, cîinii se încăierau, iar măturătorii dc stradă descărcat! gunoaiele. Tot ţinînd-o aşa pe marginea acestui deşert, în drum spre casă, deodată luminile focurilor de la cuptoarele dc cărămizi se zăriră ca nişte pete lăptoase în ceaţă. R. Vilfer scutură din cap, cxftînd.

— Vai de mine ! exclamă el, ce-ar fi putut să fie nu-i ceea ce este !

După ce făcu această reflecţie asupra existenţei umane, indicînd o experienţă dc viaţă care nu era cu exclusivitate a lui, Rumty se grăbi să pună capăt călătoriei sale.

Doamna Wilfer era, firește, o femeie înaltă şi uscăţivă. Soţul ei fiind ca un heruvim, ea trebuia să fie maiestuoasă, ca să confirme principiul matrimonial potrivit căruia contrastele se unesc. îi plăcea să se lege la cap cu o batistă de buzunar, prinsă sub bărbie. Această găteală, la care se adăuga o pereche de mănuşi purtate numai în casă, era privită dc ea ca o pavăză împotriva ghinionului (căci totdeauna le punea în momente grele sau dc deznădejde). De aceea soţul ci avu o strîngere de inimă vazînd-o în ţinuta asta croică cînd puse jos luminarea în vestibulul micuţ, trecu pragul şi străbătu curticica pentru a i deschide.

Ceva nu era în regulă cu uşa casei, căci R. Wilfer se opri pe trepte privind-o atent.

— Ia te uită ! exclamă el.

— Mda ! făcu doamna Wilfer. Cel de la care am cumpărat-o a venit cu un cleşte, a scos-o şi a plecat cu ea, zicea că de vreme ce nu ştie cînd arc să fie plătit şi pentru că i se comandase de către un pension dc fete o altă placă de uşă absolut la fel, era mai bine pentru toată lumea să intre în posesia lui.

— Poate că aşa şi este, draga mea ; ce părere ai ?

— Tu eşti stăpîn aici, R. W. — îi întoarse vorba soţia.

— Părerea ta contează, nu a mea. Poate că era mai bine dacă lua şi uşa.

— Ce ne făceam lără uşă, draga mea ?

— Zău ?

— Păi, draga mea, cum să rămîi fără uşă ?

— Aşa e cum spui tu, R. W., nu cum spun eu.

Rostind aceste cuvinte pline de supunere, ascultătoarea nevastă porni înaintea lui, coborî cîteva trepte şi ajunse într-o odăiţă la subsol, un soi de bucătărie şi salonaş totodată, unde se afla o fată de vreo nouăsprezece ani. Această tînără, extrem de drăguţă şi de bine făcută, juca danie cu sora sa mai mica (mezina din casa Wilfer) şi avea întipărită pc chip şi în mişcările umerilor o expresie plină de nerăbdare, do neastîmpăr, care la persoana de vîrsta şi de sexul ci dezvăluie nemulţumirea.

Pentru a nu încărca aceste pagini cu amănunte nesemnificative despre Wilferi, ar fi de ajuns deocamdată să spunem că ceilalţi membri ai familiei se împrăştiascră, pe diferite căi, cum sc zice : „în lumea largă" şi erau numeroşi. Atît de numeroşi, că atunci cînd vreunul dintre supuşii lui copii venea sa-i facă o vizită, R. Wilfer, înainte de a striga „Cum o mai duci, John ?“ — sau „Suzan", după caz —, părea să-şi spună în sine, în urma unui scurt calcul mintal : „Ah ! încă unul!"

— Ei, purceluşclor — strigă R.W. — ce mai puneţi la cale în seara asta ? Ştii ce mă gîndcsc, draga mea ? continuă, adresîndu-sc doamnei Wilfer, care se şi aşezase într-un ungher, cu mîinile înmănuşatc strînse la piept. — Acum, că am închiriat primul etaj şi pentru că nu mai am unde da lecţii, deşii elevii...

— Lăptarul zicea că ştie două domnişoare tinere — îl întrerupse doamna Wilfer, cu un glas grav şi monoton, de parcă ar fi citit cu voce tare un document parlamentar — dc cea mai înaltă respectabilitate, care caută un loc potrivit, şi a luat o carte dc vizită. Bella, spune-i tatii dacă asta n-a fost lunea trecută.

— Dar după aceea n-am mai auzit nimic — zise Bella, fata mai mare.

— Prin urmare, draga mea — argumentă soţul —, dacă n-ai loc unde să le primeşti pe cele două tinere...

— Iartă-mă — îl întrerupse din nou doamna Wilfer —•, ele nu sînt tinere. E vorba dc două domnişoare de cea mat înaltă respectabilitate. Spune-i, Bella, lui taică-tu dacă n-a zis aşa lăptarul.

— E acelaşi lucru, draga mea.

— Ba, nicidecum — se împotrivi doamna Wilfer, cu aceeaşi monotonie impresionantă. — Iartă-mă !

Vreau să spun, draga mea, că-i acelaşi lucru, gîndin- du-mă la spaţiu. Da, la spaţiu. Dacă n-ai unde ţine două fete, fie ele oricît de respectabile, lucru de care nu mă îndoiesc, atunci unde să locuiască ? Numai la asta mă j*îndcam. Numai şi numai la asta— adăugă soţul pe un ton pe cit de împăciuitor pe aut do mieros şi de răspicat — şi suit sigur, dragostea mea, că vei fi de acord cu mine, cu punctul meu de vedere, al unui oin...

— Nu mai am nimic de spus — ii tăie vorba doamna Wil- fer, cu un gest supus, de resemnare, al mănuşilor. — Tu hotărăşti, R. W., nu eu !

în clipa aceea, domnişoarei Bella i se lua un pion şi apoi pierdu alţi trei dintr-o singură lovitură, totul agravat de transformarea unei piese în damă de către adversară. Fata nu mai putu răbda şi azvîrli cît colo suportul pentru dame, cu piese , cu tot; sora ei îngenunche să strîngă piesele.

— Săraca Bella ! suspină doamna Wilfer.

— Şi săraca Lavinia, nu crezi, draga mea ? insinuă R. W.

— Nu, scuză-nm! Una din calităţile ei feminine demne de laudă era aceea că avea o putere uimitoare de a-şi satisface înclinaţiile spre melancolie sau mondenitate prin a-şi ridica în slăvi familia ; ceea ce şi începu să facă în cazul de faţă. Nu, R. W„ Lavinia n-a trecut prin cîte a trecut Bella. încercarea la care a fost supusă sora ta Bella este poate fără seamăn, şi a îndurat-o. Cu nobleţe, aş spune. Cînd o s-o vezi pe sora ta Bella în rochie neagră, pe care din toată familia numai ea o poartă, şi cînd o să-ţi dai seama de împrejurările ce au făcut-o s-o poarte, iar cînd o să afli de ce au fost determinate acele împrejurări, atunci, R. W., culcă-te pe-o ureche şi spune : „Săraca Lavinia !

— Nu-i nevoie să fiu sărăcită de nimeni, nici chiar de tata — se auzi vorbind Lavinia, care era îngenuncheată sub masă.

— Bineînţeles că nu, draga mea — interveni mama — pentru că eşti un suflet frumos şi nobil, şt sora ta, Cecilia, este un suflet frumos şi nobil, dar diferit, ea are un suflet pios, ad-mi-rabil ! Devotamentul Ceciliei dezvăluie o inimă pură, virtuţi feminine, foarte rar întîlnite, niciodată întrecute. Am acum în buzunar o scrisoare de la sora ta, Cecilia, primită a zidi mi nea[1], ă — trei luni după căsătorie, biata copilă !... în care îmi spune că soţul ei trebuie s-o găzduiască pe mătuşa lui ruinată. *„Dar îi voi fi credincioasă, mama,* scrie ea cît se poate de înduioşător, *nu-l voi părăsi. Nn trebuie să uit că-mi este soţ. Poate să vină mătuşa Iui.''* Nu e emoţionant pînă la lacrimi ? Iată o dovadă de abnegaţie !...

Nemaiputînd rosti nici un cuvînt, buna doamnă "\V'i)ier flutură mănuşile şi strînsc şi mai zdravăn nodul de sub bărbie al batistei pe care o purta pe cap.

g
o

Bella, cw o viţă din buclele ei castanii în gură şi ochii îndreptaţi spre foc, aşezată acum pe covor să se încălzească, la auzul acestor cuvinte se porni pe rîs, apoi îşi ţuguie buzele, gata-gata să plîngă.

— Sînt una dintre cele mai nefericite fete din cîtc-au existat vreodată — spuse ea — asta-i sigur, deşi, tată, dumneata nu ţii de loc la mine. Ştii ce sărace sîntcm (ştia, tot ce se poate, avea şi anumite motive să ştie !) şi oe perspective de îmbogăţire aş fi avut, *şi* cum visul s-a spulberat, iar acum mă aflu aici, purtînd doliul ăsta caraghios... pe care-1 urăsc... un fel de văduvă care niciodată n-a fost măritată. Şi totuşi, dumneata nu ţii la mine... Nu, nu !

Această schimbare subită era efectul impresiei lăsate de chipul tatălui ei; Bella sfîrşi prin a-1 trage pe domnul Wilfer jos de pe scaun, cît pe ce să-l stranguleze — îl sărută şi-l bătu uşor pe obraz, o dată sau de două ori.

— Dar ar trebui să ţii la mine, tată, să ştii.

— Draga mea, eu ţin la tine.

— Da, aşa şi trebuie. Dacă mă lăsau în pace şi nu-mi spuneau nimic ar fi fost cu mult mai bine. Dar scîrbosul ăsta de Lightvvood consideră că-i datoria lui, aşa zice, să-mi scrie şi sa mă informeze despre viitorul care-mi este rezervat ; aşa că a trebuit să termin cu George Sampson.

— Eh ! făcu Lavinia, ieşind la iveală cu ultima piesă recuperată de la jocul de dame. — N-ai ţinut niciodată Ia' George Sampson, Bella — interveni ca.

— Şi ce, am spus eu c-am ţinut, domnişoară ? Apoi, din nou bosumflîndu-se, cu viţa de bucle în gură, adaugă i — George Sampson era îndrăgostit de mine, avea foarte mare admiraţie pentru mine şi nu se supăra niciodată, orice i-aş fi făcut.

— Te-ai purtat destul de urît cu el — interveni iarăşi Lavinia.

— Şi ce, am spus eu că nu, domnişoară ? Să nu-ţi închipui că o s-o fac pe sentimentala cu George Sampson. Am spus numai că mai bine cu George Sampson deeft fără el.

— Nici măcar asta nu i-ai arătat — adăugă Lavinia.

— Eşti o puştoaică şi o proastă — îi întoarse vorba Bel la — altfel n-ai spune copilăriile astea. Ce-ai fi vrut să fac ? Aşteaptă întîi să mai creşti şi nu mai vorbi despre lucruri pe care nu le-nţelegi. Nu faci altceva decît să-ţi dai pe faţă neştiinţa ! — începu apoi să scîncească, din cînd în cînd muş- cîndu-şi buclele, şi pe urmă, oprindu-se să vadă cît de mult muşcase, îşi continuă monologul : — E ruşinos ! Nu cred să mai fi fost vreodată o asemenea situaţie grea ! Nu m-aş sinchisi clacă totul n-ar fi atît de caraghios. C.e caraghioslîc, să tc trezeşti deodată cu un străin care

vine să se însoare cu tine, fără să ştii dacă-ţi place sau nu ! Cît de ridicolă şi de stînje- nitoarc prima întîlnire ! Cum să te prefaci că simţi ceva pentru un om ! N-am putut nici cu, nici el face asta. Ce caraghios să-ţi dai scama că nu poţi ţine la cineva... cum *puteam* ţine la el, cînd îi fusesem dată prin testament, aşa cum dai o duzină de linguri ? Să faci parte dintr-o moştenire în care totul e împărţit în bucăţi ca o portocală în felii! Apropo de portocale ; zău, de ce n-am vorbi despre florile de portocal ?!... încă o dată spun : ruşinos ! E adevărat că averea ar fi netezit totul ; iubesc banul şi am nevoie dc bani... cumplit de mare nevoie. Mi-e silă de sărăcie, iar noi sîntem degradant de săraci, jignitor de săraci, mizerabil dc săraci, feroce de săraci ! Şi acum, nu mi-a mai rămas decît ridicolul situaţiei *;* şi colac peste pupăză şi doliul ăsta caraghios ! Măcar dc s-ar cunoaşte adevărul... Cînd s-a aflat în tot oraşul despre uciderea lui Har- mon, lumea vorbea că ar fi la mijloc o sinucidcre. Cîte glume făceau la cluburi şi mai ştiu eu pe unde se întîlneau mizerabilii ăia neruşinaţi despre creatura asta nenorocită, cum că a preferat să se arunce în apă decît sa se însoare cu -mine ! Nu mă mir㠄 că şi-au luat asemenea libertate. Vă spun, situaţia e foarte grea, sînt cea mai nefericită fată din lume. Auzi : să ajungi un fel de văduvă fără să fi fost cîndva măritată ! Cînd mă gîndesc că rămîn săracă la fel ca şi pînă acum, şi unde mai pui, îmbrăcată în negru pentru un om pe care nu l-am cunoscut, dar pe care l-aş fi detestat dacă-1 cunoşteam î

Lamentaţiile Bellei fură întrerupte de o bătaie uşoară în uşa întredeschisă a odăii. Bătăi repetate de două-trei ori, căci nimeni nu le auzise.

Cine e ? întrebă doamna V» iilor cu vocea ei monotonă. ■— Intră !La intrarea în odaie a unui domn, domnişoara Bella scoase o exclamaţie scurtă şi ascuţita, se ridică de pe covorul din faţa căminului şi împinse buclele muşcate, lăsîndu-le să cadă la locul cuvcnit, îndărăt, pe ceafă.

— Slujnica — spuse noul-sosit — tocmai descuia poarta din curte cînd am venit ; mi-a indicat camera aceasta, spu- nîndu-mi că sînt aşteptat. Mi-e teamă că ar fi trebuit s-o rog să mă anunţe.

— Nu face nimic spuse doamna Wilfer. Vă prezint pe două dintre fiicele mele. Wilfer, dumnealui e domnul care a închiriat camerele de la primul etaj. A avut bunătatea să revină astă-seară, cînd eşti şi tu acasă.

Un bărbat oacheş, de cel mult treizeci de ani, cu un chip expresiv, s-ar li putut spune frumos chiar. Foarte stîngaci în maniere r e-xtrem de timid, neîndcmînatic, rezervat, nesigur pe sine, emotiv. O clipă, ochii îi căzură pe Bella, apoi se uită în pămînt, adresîndu-se stăpînului casei:

— Domnule Wilfer, sînt foarte mulţumit de camere, dc felul cum sînt împărţite şi de preţ. De aceea, cred că plata chiriei şi două-trei rînduri scrise, amintind condiţiile de achitare, vor fi suficient pentru a pune la punct chestiunea. Vreau să-mi aduc mobila neîntârziat.

Dc două sau trei ori în timpul acestei scurte cuvîntări, he- ruvimul făcu semn, cu mîinile lui durdulii, către un scaun. In sfîrşit, musafirul se aşează, punînd o mînă nesigură pe colţul unei mese, iar cu ccalaltă, nu mai puţin nesigură, duse calota pălăriei la înălţimea buzelor şi rămase cu ea în faţa gurii.

— Wilfer, spuse doamna Wilfer, dumnealui propune să în- chirieze apartamentul trimestrial. Chitanţa, întocmită pe termen de trei luni, va fi semnată de amîndouă părţile.

— Domnule, să menţionez şi chestiunea cauţiunii ? insinua proprietarul, care considera cererea sa drept ceva firesc.

— Cred că ar fi inutil, răspunse chiriaşul după o clipă de tăcere[1]. — De fapt, cu sînt străin în Londra. De altfel, eu nu vă cer aşa ceva şi de accea sper că nici dumneavoastră nu veţi cerc de la mine. Ambele părţi se vor purta loial. în fond, din noi doi, eu sînt cel care dovedeşte că are mai mare încredere, pentru că voi plăti înainte suma cerută de dumneavoastră şi îmi voi lăsa mobila aici. Dumneavoastră n-aveţi de cc vă teme, pe cîtă vreme eu, dacă aţi avea neplăceri băneşti... simplă presupunere...

*Ci**

— Chestiune dc conştiinţă... — Rumty se îmbujora la faţă, dar soţia lui, dintr-un ungher (totdeauna îşi găsea cîtc un ungher impozant), îi veni în ajutor cu un „per-fect“, rostit pe un ton grav.

— ...Şi atunci... s-ar putea ca eu să pierd.

— Ei da ! — exclamă jovial R. Wilfer. Banii .şi lucrurile sînt cclc mai bune recomandări.

— Crezi că *sînt* cele mai bune, tată ? întrebă Bella, cu glas scăzut, fără să întoarcă privirile, în timp cc-şi încălzea picioarele la gura căminului.

— Printre cele mai bune, draga mea.

— Eu îmi închipuiam că-i uşor să procuri aşa ceva — adăugă Bella, lăsîndu-şi părul buclat pe spate, cu o mişcare bruscă a capului.

Oaspetele, fără să-şi schimbe atitudinea, fără să ridice ochii, o asculta cu multă atenţie. Rămase nemişcat şi în tăcere pînă cînd viitorul lui proprietar, acceptîndu-i propunerile, aduse cele necesare pentru scris ca să întocmească actul. Stătu mai departe ncmişcat şi în tăcere tot timpul redactării textului dc către proprietar.

Contractul o dală întocmit, în două exemplare (Wilfer adoptase pentru treaba asta poza acelor scribi-heruvimi în slujba unui maestru bătrîn socotit in general dubios, clar dc o certă calitate), a fost semnat dc amîndouă părţile, sub privirea dispreţuitoare a Bellei, ţinînd loc de martor. Părţile contractante erau R. Wilfer şi domnia-sa domnul John Rokesmith.

Cînd veni rîndul Bellei să semneze, Rokesmith, în picioare, lîngă masa pe care încă mai era sprijinit cu o mîna nesigură, se uită la ea fugitiv, dar cu un ochi atent. îi privea talia frumoasă, aplecată asupra hîrtiei.

— Unde să semnez, tată ? întrebă fata. Aici, în colţ ?

îi privea părul minunat, castaniu, care arunca umbre pe chipul ci cochct; se uită la semnătura cu linii ample, îndrăzneţe pentru o femeie — apoi ochii lor se întîlniră.

— Vă sînt foarte îndatorat, domnişoară Wilfer.

— îndatorat ?

— V-am dat atîta bătaie de cap !

— Pentru că mi-am pus semnătura ? Aa, domnule, cu sînt fiica proprietarului dumneavoastră !

Deoarece nu-i mai rămînca altceva de făcut dccît să dea, conform învoielii, cci opt galbeni, să vîre în buzunar contractul, să iixeze o zi cinci să ;c mute el şi lucrurile iui, apoi sa plece, domnul Rokesmith se achită de aceste îndatoriri cft «re poate de stîngaci, după care fu însoţit de proprietar pînă la ieşire.

Cînd R. Wilfer, cu lumînarca în mină, reveni în sînul fa- miiiei, sînul familiei era foarte agitat.

— Iata — spuse Bella — avem chiriaş un criminal.

— Tată — sări şi Lavinia — avem un hoţ în casă.

— Nu-i în stare să privească pe cineva în faţă — reluă Bclla. —

Cine-a mai pomenit una ca asta ?

— Dragele mele — zise tatăl — e un om sfios, mai ales în societatea fetelor de vîrsta voastră.

— Fleacuri, vîrsta noastră ! strigă Bella, iute. — Ce-are a face asta cu el ? '

■— Şi-apoi, noi nu sîntem de-o vîrsta... — mai spuse Lavinia. Ce vîrstă ?

— Niciodată nu *vrei* să-nţelegi, Lavvy — se răsti Bella. — Aşteaptă sa mai creşti pînă să pui asemenea întrebări. Tată, ia seama la cuvintele mele ! între domnul Rokesmith şi mine există o antipatie firească, o totală lipsă de încredere, şi asta nu-i a bine !

— între domnul Rokeşmitih şi mine, replică heruviinul- pitriarh, există, dragele mele, cei opt galbeni, din care-o să iasă ceva pentru cină, dacă n-aveţi nimic împotrivă.

Subiectul luă o întorsătură cum nu se poate mai fericită, zaiafeturile fiind rare în casa Wilfer, unde, pe la zece seara, apariţia monotonă a brînzei de Olanda era adesea criticată de umerii cu gropiţe ai domnişoarei Bella. într-adevăr, modesta olandeză, conştientă pare-se de lipsa ci de fantezie, apărea de obicei în ochii familiei cu fruntea acoperită de o sudoare apologetică.

După unele discuţii asupra valorii relative a momiţelor, cotletului de viţel şi homarului, hotărîrea majorităţii se pronunţă în favoarea cotletului de viţel. Atunci, doamna Wilfer, ca jertfă premergătoare pregătirii tigăii de prăjit, îşi scoase solemn batista şi mănuşile, iar soţul ei plecă după cumpărături. Heruvimul se întoarse repede cu o frunză de varză proaspătă, unde cotletele de viţel îmbrăţişau sfios o ciozvîrtă de jambon. Curînd, sunete melodioase se înălţară din tigaia de pe plită, slujind drept orchestră parcă flăcării care dănţuia pe cele două sticle pline de la masă şi cîntînd melodii de dans potrivite.

Lavvy aşeza tacîmurilc. Bella, în calitatea sa recunoscută de podoaba a familiei, folosea amîndouă mîinile ca să-şi onduleze părul şi, tolănită în cel mai tihnit fotoliu, dădea cînd şi cînd unele instrucţiuni privind cina :

— Mamă, carnea să fie bine rumenită. Lavinia, pune frumos solniţa, domnişoară. Ce eşti aşa împiedicată, fetiţo ?

în timpul acesta, Wilfer, postat clin vreme între cuţit şi furculiţă şi aşteptînd, zornăia monezile de aur primite de la domnul Rokcsmith. Din cei opt galbeni, şase veniseră la ţanc pentru proprietarul lor, remarcă el ; îi rînclui într-un purcoiaş pe faţa de masă albă şi se uita la ci.

— îl detest pe proprietar ! exclamă Bella.

Observînd însă că taică-su se întunecă la faţă, se duse, luă loc lîngă cl şi începu să-i netezească părul cu coada furculiţei. Obiceiul

fetei ăsteia răzgîiatc de a titiri mereu părul cuiva din familie — poate pentru că al ci era aşa de frumos şi-o preocupa atît de mult.

— Ai merita să ai o casa proprie, nu-i aşa, bietul meu tată ?

— Nu mai mult ca altcincva, draga mea.

— în orice caz, cu una am mai mare nevoie ca altcincva — spune Bella, ţinînd pe Wilfer cu o mînă de bărbie, iar cu cealaltă trăgînchi-1 de părul lui eînepiu — şi mă apucă disperarea cînd văd că banii se duc la monstrul ăsta care-i înghite, iar noi n-avem nici de unele. Dumneata ai să spui (sînt sigură, tată, asta voiai să spui) că nu se cade, nu-i cinstit, Bella, iar eu îţi răspund : să zicem că nu e... tot ce se poate... dar asta-i una din consecinţele sărăciei pentru cei care au oroare, detestă sărăcia, ca în cazul meu. Aşa, acum arăţi gigea, tată ; de ce nu porţi totdeauna părul astfel ? Aa, uite şi cotletul ! Mamă, dacă nu-i bine rumenit, nici nu-1 pot muica ; va trebui să pui
o bucată din nou la foc, numai pentru mine.

Totuşi, dcoarece era rumenit întocmai după gustul Bellei, îşi servi porţia fără să se mai facă apel la tigaie ; de asemenea, la timpul cuvenit, participă şi la conţinutul celor două sticle, din care una era plină cu bere blondă scoţiană, iar cealaltă cu rom. Parfumul romului, cu ajutorul binecuvîntat al apei clocotite şi a cojii de lămîie, se răspîndi prin odaie, ajun- gînd în dreptul căminului, unde ardea focul, îneît vîntul de afară, după ce bîzîise ca un bărzăun dînd tîrcoale hogeacului de pe casa, trebuie că a zbughit-o încărcat de miresme delicioase.Tată spuse Bella, sorbind din grogul plăcut mirosi
tor, în timp ce-şi încălzea glezna ei favorită — la ce crezi că se gîndea bătrînul Harmon (să nu mai pomenim de el, că şi aşa a murit) cînd m-a pus în situaţia asta caraghioasă ?

— De unde să ştiu eu, draga mea ? Ţi-am spus de nenumărate ori după ce s-a deschis testamentul : nu cred sa fi schimbat o sută de cuvinte cu acest domn. Dacă a avut cumva capriciul să ne uimească, atunci a izbutit. Căci, te asigur, nimic nu m-a mirat mai mult ca asta.

— [ar eu nu eram de loc în toane bune cîiul m-a văzut prima oara, nu-i aşa ? rosti Bella, în timp ce-şi contempla glezna.

— Ţipai cu glăsciorul iau scump şi băteai din picioruşe ; ie aruncaseşi în braţele mele, ţinînd în mină pălăriuţa, pe care ţi-o smulseseşi de pe cap ca să ie agăţi mai bine de mine — spuse tatăl, pentru care, graţie acestei amintiri, savoarea romului sporea parcă. — Era într-o duminică dimineaţă — adăugă el — ieşisem împreună. Te supăraseşi fiindcă nu mergeam pe drumul pe care ai fi dorit tu. Domnul Harmon, aşezat pe o bancă prin preajmă, a exclamat: „Oo, ce fată frumoasă ! Ce fată pe cinste, dar ştii că promite !“ Şi spunea adevărul, draga mea.

— Apoi a întrebat cum mă cheamă, nu-i aşa, tată ?

— Apoi a întrebat cum te cheamă, draga mea, şi cum mă
cheamă. Duminicile dimineaţa, cînd treceam pe acolo, I-am mai întîlnit, şi... zău, asta-i tot.

Wilfer putea spune acelaşi lucru şi despre grog, sau, eu alte cuvinte, lăsîndu-şi capul pe spaie şi întoreînd paharul cu gura xn jos peste nas şi peste buza superioară, voia delicat să insinueze că acest recipient era gol şi că din partea doamnei Wilfer ar fi fost un act caritabil dacă i-1 umplea. Dar, cînd colo, această eroină sugeră, pe un ion scurt:

— Ia, la culcare !

Sticlele dispărură, iar soţia se retrase, escortată de heruvim, ca cine ştie ce sfîntă austeră dintr-un tablou sau ca o alina mater

tratată alegoric.

— Miine pe la oi-a asta — spuse Lavinia cînd cele două surori se aflau singure în camera lor — s-ar puica să ne pomenim cu beregata tăiată de domnul Rokesmith.

—- Şi pentru asta nu-i nevoie să-mi stai în lumină — îi în- toarse vorba Bella. — Uite ce-nseamnă să trăieşti în sărăcie ! Cine-a mai pomenit o fată cu un păr aut de frumos, silită să-şi pună nioaţcle la licărul unei luminări şi într-un ciob de oglindă ?!

— Şi totuşi, Bella, aşa l-ai cucerit pe Georgc Sampson.

— Aa, proasto ! Aşa l-am cucerit pe George Sampson. Nu vorbi, domnişoară, dc cucerit... cum spui tu... pînă n-ajungi şi la vîrsta să cucereşti !

— Poate că am şi ajuns — murmură Lavinia, sctiturînd clin cap.

— Ce-ai zis ? întrebă Bella, foarte înţepată. — Cc-ai zis, domnişoară ?

Lavvy refuză să-i răspundă, să-i dea vreo explicaţie. în timp ce-şi aranja părul, Bella se cufundă treptat-treptat într-un monolog despre neajunsurile sărăciei.

„N-ai ce să pui pe tine... cînd vrei să ieşi, nici tu rochie, nici tu pălărie... în loc să am o masă de toaletă comodă, îmi ţin lucrurile 111 cutia asta scîrboasă... Sîntem siliţi să luăm chiriaşi dubioşi..."

Puse un marc accent pe acest ultim of, care părea să le întreacă pe toate celelalte — şi poate ar fi pus un accent şi mai mare dacă observa cît dc mult seamănă acest chiriaş cu domnul Julius Handford; iar dacă acesta din urmă ar fi avut un frate geamăn, atunci, numai domnul Rokesmith putea fi.

Capitolul V

BOSCHiTur. i.ut FOFFIN

Un ora cu un picior de lemn, iar celalalt, pc vreme rea, pus într-un coş, stătea de ani de zile lingă zidul unei case la un colţ de stradă, nu departe de Cavendish-Square, şi îşi cîştiga existenţa astfel : în fiecare dimineaţă pe la opt se tăbîrcea pînă aici împovărat de un scaun, un suport de uscat îmbrăcăminte, două capre pentru tăiat lemne, o seîndură, un coş, o umbrelă, totul sirîns într-o chingă.

Desfăcîndu-le, seîndura şi caprele de lemn se transformau într-o tejghea, coşul, plin cu fructele şi acadelele pe care omul nostru le expunea spre vînzare, devenea o pavăză pentru picior, suportul de uscat îmbrăcăminte, întins, oferind o colecţie aleasă de balade la preţul de cuc va parale bucata, se prefăcea într-un paravan, iar taburetul plantat în mijloc era punctul lui de sprijin, pentru tot restul zilei, avînd ca rezemătoare un stîlp de felinar. Aici putea fi găsit pc orice vreme. Cînd ploua, deschidea umbrela ca să-şi

adăpostească marfa, nu pe sine. Cînd era vreme frumoasă, el replia acest obiect veştejit, îl prindea jur împrejur cu o sfoară şi-l punea de-a curmezişul pe capre ; atunci semăna cu o salată rebegită, carc-şi pierduse culoarea şi frăgezimea, sporindu-şi în schimb proporţiile.

Treptat-treptat, omul nostru şi-a statornicit drepturi asupra petecului de pămînt pe care-1 ocupa, datorită folosinţei îndelungate. Nu se mutase nici măcar cu un deget din locul acela ; de la început se retrăsese precaut de faţada casei, alegînd colţul unde se întîlneau zidurile lăturalnice ale clădirii. Un colţ neplăcut mai tot timpul anului, unde iarna urla viforul, vara era numai colb. Fire de paie şi hîrtii, rătăcitoare, se învolburau acolo, cînd în largul sira/ii nu se simţea pic de vînt ; iar căruciorul cu sacaua de stropit, de parcă ar fi fost beat sau miop, venea prin preajmă hurducîndu-se anapoda şi făcea numai noroi, pe cita vreme peste tot în oraş era curat.

Dinaintea acestei tarabe atîrna o plăcuţă, cît un suport pentru ceainic, conţinînd această inscripţie, notată do mîna Iui :

„îndeplinesc comisioane cu fi
Delitate pentru Doamne şi Domni Cu respect Al Dv. umil Servt.
Silas Wegg.“

Deşi nu i s-a întîmplat nici măcar de şase ori pe an sa fie însărcinat cu comisioane, dar chiar şi atunci de către cine ştie ce servitor, lui Silas îi intrase cu timpul în cap că e nu numai comisionarul patentat al celor din colţ, ci că face parte din ai casei, că trebuie să i se acorde respectul cuvenit, socotin- du-se în măsură să ia parte la tot ce se lega de această locuinţă. De aceea, el nu spunea decît „Casa noastră[9]', pretin- zînd că ar fi la curent cu toate celea ; cunoştinţele lui în această direcţie erau, totuşi, pur şi simplu închipuite şi îndeobşte false. Tot astfel, nu era chip să zărească pc cineva la fereastra casei şi să nu ducă mîna la pălărie. Şi ştia aut de puţine lucruri despre locatari, îneît le dădea nişte nume născocite de el, de pildă : „domnişoara Elizabeth", „domnul George", „tanti Jane“, „nenea Parker" — denumiri fără nici un temei, mai cu seamă în cazul ultimei, la care, fireşte, ţinea morţiş.

Asupra clădirii în sine exercita aceeaşi forţă imaginară ca şi asupra locatarilor şi a tot ce se lega de ei. Nu intrase niciodată în casa asta, nici măcar cît bucata de ţeava groasă şi neagră de apă,

9 *Marea Cartă* a Angliei, semnată de regele Ii>an în 1215 (la presiunea baronilor şi a arhiepiscopului de Canterbury), garanta drepturile feudale împotriva abuzurilor coroanei, pentru menţinerea pri\ ilegiilor baronilor, libertatea de acţiune a bisericii, dreptul negustorilor etc.

carc furişîndu-se pe uşa din dos se îndrepta către un culoar umed de piatră şi semăna cu o lipitoare admirabil ospătată. Aceasta nu-1 împiedica însă pe Silas să-şi închipuie interiorul după un plan al său.

Era o casă mare, sumbra, cu o sumedenie de ferestre lâturaluicc întunecate şi cu nişte atenanse dosite, pustii. îl costase multă bătaie de cap ca să stabilească exact ce reprezintă fiecare în parte, după aspectul exterior. O dată acest lucru făcut, spre deplina lui satisfacţie, avea convingerea că ştie casa cu ochii închişi — de la podul ferecat, de sub acoperişul înalt, pînă la cele două extinctoare de lier din faţa uşii principale, care parcă se milogeau de fiecare musafir în carna şi oase să aibă bunătatea, înainte de a intra, să le smulgă din ţîţîni.

Taraba lui Silas Wegg era, desigur, cea mai păcătoasă dia toate tarabele neproductive de la Londra. Te apuca durerea de cap văzînd merele, ţi se făcea greaţă văzînd portocalele, aveai dureri de dinţi numai privind nucile. Acestea din urmă le ţinea totdeauna într-o grămăjoară sinistră ; alături — o măsură de lemn nedefinită în privinţa capacităţii, trccînd drept valoarea unui pcnny consfinţită de Magna Carta

Fie din cauza vîntului de răsărit, fie că nu — colţul dădea înspre est — tarabă, marfă şi tarabagiu erau uscaţi ca deşertul. Wegg, un om ciolănos, îndesat, avea chipul cioplit din- tr-un material foarte dur, cu exact atîta expresie ca toaca paznicului de noapte. Cînd ridea, se produceau unele zgîlţîi- turi, şi toaca se pornea.

Ce mai încoace şi-ncolo, era un om atît de lemnos, îneît părea că-şi căpătase în mod firesc piciorul de lemn, şi tc-ai fi aşteptat, cu puţină imaginaţie — dacă între timp nu intervenea nimic — ca în vreo şase luni să-şi completeze perechea.

Domnul Wegg avea spirit de observaţie, sau, după cum spunea el însuşi, „nu-i scăpa nimic din ochi“. De pe taburetul său cu spatele la stîlpul felinarului îşi firitisea zilnic trecătorii obişnuiţi, adresînd fiecăruia salutul cuvenit, lucru cu cara se făiea grozav. Astfel, plecăciunea pentru pastor era un amestec de respect lumesc împletit cu o umbra de meditaţie ecleziastică ; doctorului îi acorda un salut confidenţial, ca unei persoane la curent cu o taină, rugîndu-l totodată să recunoască acest lucru.

în faţa oamenilor de calitate se umilea cu plăcere ; şi pe nenea Parker, care era în armată (sau cel puţin aşa stabilise el), îl saluta militărcşte, ducînd mîna în dreptul pălăriei, ceea *cc* venerabilul domn cu ochi aprigi, obraji injectaţi, încheiat în nasturi pînă sub bărbie 1111 prea părea să aprecieze.

Dintre toate lucrurile ce-1 înconjurau pe Silas Wegg, singurul

care nu era uscat era turta dulce. într-o zi, după cc un diavol de copil cumpărase calul de turtă dulce, umed (ajuns într-un hal fără de hal) şi colivia lipicioasă, expuse spre vîn- zare, Silas scoase de sub taburet o cutie de tablă ca să înlocuiască acele specimene îngrozitoare şi tocmai se pregătea să ridice capacul, cînd se opri şi îşi spuse sieşi:

„Ah ! Iar ai venit!“

Cuvintele erau adresate unui bătrîn cu umeri largi, puţin aduşi cam într-o parte, după felul hazliu cum venea, ţopăind, spre tarabagiu, avea doliu la paltonul de culoare verzuie şi umbla cu un baston mare. Purta încălţăminte groasă, nişte ghete de piele groasă, şi mănuşi groase ca de grădinar. Atît după îmbrăcăminte cît şi ca fizic aducea a rinocer, cu creţurile lui de pe obraji, din frunte, de la pleoape, buze şi urechi ; avea însă nişte ochi verzi, luminoşi, plini de vioiciune, iscoditori ca de copil, umbriţi de sprîncene zbîrlite, răsărind de sub pălăria cu gardini largi. în totul, un bătrîn foarte ciudat.

„Iar ai venit! repetă domnul Wegg, dus pe gînduri. Şi la urma urmelor, cine-oi fi ? Te-ai stabilit aici, în ultima vreme, sau locuieşti mai ştiu şi eu unde ? Trăieşti pe picioare proprii, sau stric un salut degeaba pe mneata ? I lai! Ia sa vedem ! O să-ţi dau un salut, ce-o să fie !“

Zis şi făcut; după cc puse cutia la Ioc, îl salută, tot aranjîndu-şi momeala de turtă dulce pentru vreun alt copil jertfit.

— Mnă ziua, dom le ! Mnă ziua ! Mnă ziua ! spuse străinul, drept răspuns.

(„Mă ia cu domle ! ghidi tarabagiul. Nu ţine. Păcat de salut !“)

— Mnă ziua, mnă ziua, mnă ziua !

„Parcă n-ar fi om rău"' — îşi mai spuse domnul Wegg.

Bună ziua, domle

— .Va să zică-ţi aduci aminte dc mine ? întrebă noua cunoştinţă, oprindu-se din tropăitură, într-o rîna, dinaintea taf rabei şi vorbind pe un ton repezit, deşi foarte bine dispus.

— V-am observat, domle, trecînd prin faţa casei noastre, dc cîte ori, acu o stamînă, dacă nu mă-nşel.

— Casa noastră — repetă celălalt. — Vreţi să spuneţi...

— Da — încuviinţă domnul W'egg dînd din cap, în timp ce celalalt făcea semn cu arătătorul înmănuşat, puţin ţeapăn, al mîinii drepte, către casa din colţ.

— Aa, da ia spune-mi — continuă bătrînul, pe un ton iscoditor, purtînd bastonul noduros în mîna stîngă dc parcă ar fi ţinut un copil — ia spune-mi, cam cît cîştigi ?

— Nu-i o sumă fixă pe care-o cîştig dc la cci din casa noastră... — îi răspunse Silns scc şi cu oarccare rezervă. N-aş putea spune ezact.

— Aa, nu poţi spune ezact ? Nu ! Nu poţi spune ezact. Aa !... mnă ziua, mnă ziua.

„Pare puţin cam trăsnit bătrînul ăsta", gîndi Silas, revi- zuindu-şi buna impresie de mai înainte, în timp ce bătrînul sc îndepărta cu acelaşi tropăit. Dar se întoarse numaidccît, în- trebînd :

— Da cum sc face că ai un picior dc lemn ?

— Printr-un accident — răspunse domnul Wegg acrii, din pricina acestei întrebări atît dc personale.

— Şi te simţi bine ?

— Păi ! De cald nu-mi ţine, în orice caz ! —răspunse domnul Wegg, exasperat dc ciudăţenia întrebării.

— Nu-i ţine dc cald — repetă celălalt, adresîndu-se bastonului numai noduri, pe care-1 strîngea la piept — nu-i ţine... ba ! ha ! ha !... nu-ţi ţine dc cald ! Ai auzit vreodată numele de Boffin ?

— Nu — răspunse Wegg, din ce în ce mai îndărătnic din pricina interogatoriului la care era supus. — N-am auzit niciodată numele ăsta dc Boffin.

— Şi îţi placc ?

— Păi... nu — replică domnul Wegg, din nou într-o stare vecină cu disperarea. — N-aş putea spune că-mi place,

— Şi de ce nu-ţi placc ?

— Habar n-ara dc ce — fu răspunsul lui Wegg, cuprins dc pandalii -— da nu-mi place de loc.

— Uite cc, am să-vi spun ceva care-o sa te facă să-ţi pară rău — rosti străinul, zîmbind. — Boffin e numele meu.

— Ce pot să fac ! — îi întoarse vorba domnul Wegg, a cărui proastă dispozivic presupunea şi adăugirea jignitoare „Şi de-aş

putea face ceva, tot n-aş face".

— Da mai ai încă o şansă — spuse domnul Boffin, zîmbind într-una. — îţi place numele Nicodemus ? Gîndeşte-lc bine. Nick sau Noddy.

— Nu-i un nume, domle — reluă domnul Wegg, aşezîn- du-se pe taburetul lui, cu un aer de uşoară resemnare, un amestec de candoare şi tristeţe — nu-i un nume care să doresc să-mi fie dat de către cineva pentru care am respect; da s-ar putea să eziste persoane care să nu-1 privească potrivnic, ca mine... Nu ştiu de ce — adăugă domnul Wegg, anticipînd o altă întrebare.

— Noddy Boffin — spuse din nou bătrînul Noddy. — As- sta-i numele meu. Noddy... sau Nick... Boffin. Şi pe dumneata cum te cheamă ?

— Silas Wegg... Şi nu ştiu — rosti domnul Wegg avînd grijă să-şi ia aceleaşi măsuri de precauţie ca mai înainte — nu ştiu de cc Silas şi dc ce Wegg.

— Ascultă, Wegg — spuse Boffin, strîngînd şi maijnuJţ bastonul la piept — aş vrea să-ţi fac un fel de olertă. îţi aminteşti cînd m-ai văzut prima oară ?

Silas Wegg se uită dus pe gînduri la bătrîn şi totodată mai blînd, întrezărind un prilej oarecare de profit.

— Stai să mă gîndcsc. Nu prea-s sigur, cu toate _că_în ge- neral nu scap nimic din vedere. Să fi fost într-o luni dimineaţă, atunci cînd băieţelul de la măcelărie venea să ia comanda de la casa noastră şi a cumpărat o baladă de la mine, care, pentru că nu ştia s-o cînte, l-am învăţat cu melodia ?

— Chiar aşa, Wegg, chiar aşa ! Dar n-a cumpărat numai 0 baladă.

Nu, nu, domle, a cumpărat cîteva, şi fincă voia să cheltuiască banii cu folos, s-a slujit dc sfatul meu şi am trecut împreună colecţia în revistă. într-adevăr, aşa a fost. Uite, el era aici, eu aici, şi colo mneata, domle Boffin, chiar în locul unde stai, tot cu bastonul ăla sub acelaşi braţ, şi cu acelaşi spate spre noi. In-toc-mai... — adăugă domnul Wegg, dînd ocol domnului Boffin şi privindu-1 din urmă, ca să poată verifica extraordinara coincidenţă — ... eu aceîaşl spate !

— Şi în timpul ăsta, Wegg, eu ce crezi că făceam ?

— Gîndesc, domle, că priveai poate trecătorii de pa stradă.

— Ba nu, Wegg, ascultam.

— Serios ? — se miră domnul W egg, ncşliind ce să creadă.

— Da nu cu gînd rău, Wegg, că-mi închipuiam eu că n-o să cînţi nişte sicrete, pc strada, unui băiat de prăvălie, îţi dai seama.

— Încă n-am făcut aşa ceva, după cum îmi amintesc — rosti domnul Wegg, precaut. — Da, mai ştii, s-ar putea s-o fac şi pe-asta. Cine mai ştie ce-o avea de gînd să facă omu odată şi-odată ?! (Şi asta, ca nu cumva să piardă nici cît e negru sub unghie din chilipirul care ar fi izvorît din spovedania domnului Boffin.)

— Ei da, te ascultam —■ repetă Bol fin — pe dumneata, şi pe el. Da ia spune-mi... nu mai ai vreun alt scaun ? Răsuflu cam greu.

— N-am altu, da ia-1 pe-ăsta, îmi face plăcere — îl pofti Wegg, ridicîndu-sc. — Nu strică să mai stau şi în picioare.

— Doamne ! — exclamă domnul Boffin, extrem de mulţumit, cînd se aşează, avînd grijă de baston ca de un prunc. — Ce bine eşti plasat aici ! Şi unde mai pui, la adăpostul cînte- celor ăstora, păzit din toate părţile... Aa, ce minune !

— Dacă nu mă-nşel, domle — insinuă delicat Silas Wegg, sprijinit într-o mînă pe tarabă şi apleeîndu-se către vorbăreţul Boffin — aveaţi parcă să-mi faceţi o propunere.

— Ajung eu şi la asta ! Buun ! Ajung cu şi la asta ! Tocmai spuneam că atunci cînd te-am ascultat dimineaţa aia aveam admiraţie faţă de mneata, o admiraţie plină de res pect. îmi ziceam : „Uite, omu asta cu picior de lemn... e un literat şi...“

— Nu... nu tocmai, domle — îl întrerupse Wegg.

— Păi, cum, mneata cunoşti toate cînteccle astea după nume şi le ştii şi melodia, şi dacă vrei să citeşti ori să cînţi vreunu din ele, zis şi făcut, îţi pui ochelarii şi-i dai drumu !

— strigă domnul Boffin. — Te şi văd cum faci...

— Ei da — încuviinţă domnul Wegg, dînd din cap, ca un literat.

— Asta-mi spuneam în dimineaţa aia: „Uite un literat... *cu*

picior de lemn... pentru care nimic tipărit n-are taine“. — Domnul Boffin, înclinîndu-se înainte, nestînjenit de obiectele de pe tarabă, descrie un arc mare, cu dreapta, adt cît îi îngăduie lungimea braţului. — Nimic tipărit n-are taine pentru mneata ! Aşa este, da, sau nu ?

— Păi, aşa e, domle — recunoscu Silas Wegg, plin de modestie. Nu cred să eziste vreo pagină tipărită în engleză cu care să nu ies la socoteală.

— Cît ai bate din palme ? — se miră Boffin.

— Cît ai bate din palme.

— Mi-nchipuiam eu ! Ascultă. Uite, eu n-am picior de lemn, şi totuşi, pentru mine litera scrisă e literă moartă.

— Zău, domle ? — se miră la rindu-i tarabagiul, crescînd şi mai mult în proprii săi ochi. — Educaţie neglijată ?

— Neg-lijată ! — repetă Boffin, răspicat. Cuvîntul ăsta nu-i deajuns de tare. Nu-i vorbă că daca-mi arăţi un B, pot să-ţi spun că asta vrea să însemne Boffin.

— Vezi, vezi, domle — rosti Wegg, căutînd să-i dea puţin curaj — asta e ceva !

— E ceva — replică Boffin —, da zău, te miri ce şi mai nimic.

— Poate, domle, pentru unu care vrea să ădîncească lucrurile — recunoscu domnul Wegg.

— Eh, uite-aici... Eu m-am retras din afaceri. Eu şi nm'dam Boffin... Henrietty Boffin... taică-su se numea Henery, iar mai- că-sa lTetty, şi laolaltă, înţelegi... şi acum trăim din nişte venituri lăsate prin testament de un patron decedat.

— Care-a murit, domle ?

— Păi, nu ţi-am spus ? Decedat! Ei, şi-acu e prea lîrziu pentru mine să mai buchisesc, să tocesc abecedaru şi gramatica. Sînt o lighioană bătrînă şi am de gînd s-o iau uşurel. Da vreau puţină lectură... o lectură pe cinste despre fapte de vitejie, din- tr-o carte grozavă, ca alea splenditc cum are primarele (voia să spună, desigur, splendide, dar greşise o dată cu înlănţuirea ideilor). Ei, şi-acu am venit aici întins să aflu ce părere ai. Cum să fac, Weeg, să am parte de lectura asta ? Cum ?... — Il bă- tea uşor cu măciulia bastonului în piept. Plătind un om cu adevărat capabil să facă acest lucru, cu atît şi atît pe oră (să zicem cîteva parale), şi care să vină la mine.

— Hm ! Foarte măgulit, domle, crede-rnă — spuse Wegg, care începuse să se privească înlr-o lumină cu totul nouă. Hm !

— Da, îţi convine ?

— Sa mă mai gîndesc, dom Boffin.

— Eu m-am şi gîndit — replică Boffin, mărinimos — că nu

vreau să trag pe sfoară un literat cu picior de lemn. N-o să mă scoată din casă o juma de penny pe oră. Mneata alegi orele, după ce-ţi faci treaba aici, în timpu zilei. Eu locuiesc pe Mai- den Lane... mai încolo de Holloway. Cînd ai terminat aici, n-ai decît s-o apuci drept spre răsărit şi miazănoapte şi ai şi ajuns. Două pence şi juma de penny — adăugă Boffin, şi sco- ţînd din buzunar o bucată de tibişir se ridică de pe taburet ca să marcheze suma de bani, în legea lui, pe fundul scaunului — două linii lungi, una scurtă... două pence şi juma de penny ; două scurte face una lungă, şi două ori două lungi face patru lungi... adică cinci lungi, şase seri pe stămînă a cîte cinci lungi pe scară — începu să le numere băbeşte — şi ajungi la treizeci lungi. Sumă rotundă ! Juma de coroană !

După ce-i arătă suma domnului Wegg, ca fiind mare şi mulţumitoare, domnul Boffin şterse scaunul cu mănuşa umezită şi apoi se aşeză.

— Juma de coroană — socoti Wegg, dus pe gînduri. —- Da. (Nu-i mult, domle.) Juma de coroană...

— Pe stămînă, ia seama.

— Pe stămînă. Da. Da ia să vedem cum rămîne cu oboseala entelectoală. V-aţi gîndit cumva la poezie ? — întrebă domnul Wegg, meditativ.

— Ar fi mai scump ? — se interesă domnul Boffin.

— Ar fi mai scump — replică domnul Wegg. — Căci atunci cînd cineva ajunge să depene tot poezie seară de seară, drept e să se aştepte să fie răsplătit pentru truda care-i slăbeşte glagolqa.

— Drept să-ţi spun, Wegg — mărturisi Boflin — eu nu m-am gîndit, abia acum mi-a venit ideea : dacă, din cînd în cînd, te-ai simţi dispus să ne faci bucuria, mie şi lu madam Boffin, cu niscai balade, ei, atunci ne-am putea ţine de poezie.

— Vă-nţeleg, domle — spuse Wegg — nefiind însă mu zician profesionist, mi-ar displace ca să m-angajez în derecţia asta. De aceea, cînd ar fi să mă apuc de poezie, apăi atunci v-aş ruga să luaţi lucrurile ca pe ceva pretincsc, «

Ochii domnului Boffin scăpărau and auzi rostind aceste cuvinte *;* îl prinse pc Silas de mînă eu tărie. Situaţia depăşea aşteptările sale şi-i era recunoscător tarabagiului.

— Şi acum, Wegg, ce zici de condiţiile oferite ? — întrebă apoi domnul Boffin, cuprins de o nelinişte pc care n-o putea ascunde.

Silas, care provocase această nelinişte prin atitudinea lui rezervată, rece, şi care începuse să-l înţeleagă foarte bine pe omul său, răspunse cu un aer cît se poate de dezinteresat, de

mărinimos :

— F.u niciodată nu mă tocmesc, dom Boffin.

— Mi-am închipuit eu ! — exclamă domnul Boffin, plin de admiraţie.

— Nu, domle, nicioată nu m-am târguit şi nici n-am să fac asta vreoată. Aşa că vă spun numaidecât, verde în faţă : s-a făcut, clacă-mi daţi dublu banii !

Domnul Boffin părea oarecum nepregătit pentru această concluzie, clar se învoi, spunînd :

— Mneata ştii mai bine ca mine, W egg, cît se cuvine — şi din nou îşi strînseră mîinilc.

■— Ai putea începe chiar din seara asta, Wegg ? — îl mai întrebă.

— Da, domle — rosti Wegg, avînd grijă să pară pe aiît de indiferent pe cît era celălalt de nerăbdător. — Nu vad nici o pedică, dacă mneavoaslră vreţi. Da aveţi obectu necesar... adicătelea cartea, domle ?

— Am cumpărat de la o vînzare la mezat — spuse domnul Boffin — opt volume, legate în roşu şi aur, panglică stacojie în fiecare volum, ca să faci semn unde ai rămas. Cunoşti cartea asta ?

— Ce titlu are, domle ? — întrebă Silas.

— Credeam c-ai să .ştii şi-aşa — răspunse Boffin, uşor dezamăgit. — Se cheamă *Declina şi prăbuşirea imperiului prusac.* (Domnul Boffin mersese cu precauţie pe acest drum bolovănos.)

— Aa, da, intr-adevăr ! — exclamă domnul Wegg, dînd din cap, ca şi cînd titlul cărţii îi era familiar.

— O cunoşti, Wegg ?

Cum să zic, de mult n-am mai răsfoit-o — răspunse Wegg —, fiind prins de alte treburi, dom Boffin. Dacă o cunosc Păi, *Declimi şi prăbuşirea imperiului prusac* e cunoş- rinV*i veche. Zău, domle ! încă de pe vremea cînd nu eram nici cît bastonu mneavoastră. încă dc pe cînd frate-miu mai mare ne-a părăsit ca să intre în armata, după cum spune balada care a fost făcută cu prileju ăsta :

„Chiar lîngă uşa de la casa mea,
O *fată sta-n genunchi; finea în sus un şal de nea,*
dom Doffin ;
Purtat de vînt,
Cum frate-miu mai mare observa,
Şi-o rugă pentru el,
dom Doffin,
La ceruri înălţa,
Pe care el n-o auzea.
Şi sprijinit în spadă,
dom Doffin,
O lacrima din geană îşi ştergea/

I oane mişcat de aceasta scenă familială şi totodată de aptitudinile domnului Wegg de a „se apuca" aut de repede de poezie, domnul Bofl'in st rin se din nou mina iscusitului invalid şi stărui să fixeze ora.

— Orele opt — hotărî domnul Wegg.

— Locu unde stau cu se cheamă Boschetu. Boschetu lu Boffin, asta-i numele. Nevastă-mca l-a botezat aşa cînd a ajuns propetatea noastră. Dacă mergi o milă, hai să zicem o milă şi-un sfert, pe Maiden Lane, Battle Bridge, şi nu dai de nimeni care să fi auzit de numele ăsta (ceea ee-i greu de crezut), atunci întreabă de închisoarea Armoniei, şi 1111 se poate s'ă nu nimereşti. Te-aştept eu cu mare bucurie, Wegg — adăugă domnul Boffin, bătîndu-1 pe spate entuziasmat la culme. — Pînă vii n-o să mai am astîmpăr, nici tihnă. Tipăritura asta n-o să mai aibă taine laţă de mine. Deseară, un literat... *cu un* picior de lemn — aruncă o privire plină de admiraţie către acest ornament care parcă îi sporea domnului Wegg mulţumirea în năzuinţele sale — are să-mi deschidă o viaţă nouă ! Mai dă-mi o dată mîna, Wegg. Mnă ziua, mnă ziua, mnă ziua !

Rămas singur lîngă tarabă, pe cînd celălalt pleca tropăind, domnul Wegg se dădu după paravan, scoase din buzunar o batistă micuţă, roasă şi ponosită, o duse la nas gmditor şi stătu astfel, preocupat, urmăriiidu-1 din priviri pe domnul Boffin, care se depărta.

Pe chipul lui Wegg sc instalase o profunda îngrijorare ; căci deşi îşi spunea în sine că bătrînul e de o rară simplitate, iar că acum i se oferea un prilej de aur, în stare să-i aducă beneficii băneşti incalculabile deocamdată, nu se prea împăca el cu gîndul ca noua lui îndeletnicire să-i fie cumva peste mînă sau să-l pună cît de cît într-o situaţie ridicolă. Domnul Wegg s-ar fi luat la harţă zdravăn cu oricine mergea atît de departe xncît să conteste adînca lui cunoaştere a menţionatelor volume asupra *Declinului şi prăbuşirii imperiului.* Era de o gravitate neobişnuită, sumbră, incomensurabilă, nu pentru că s-ar fi îndoit de sine, ci pentru că simţea nevoia să preîntîmpine orice îndoială din sufletul altora în legătură cu ci. Astfel, el aparţinea acelei foarte numeroase categorii de impostori, la fel de hotărîţi să salveze aparenţele faţă de ci înşişi ca şi faţă de semenii lor.

O anumită mîndrie pusese totodată stăpînire pe domnul W egg ; avea simţământul celui chemat în mod oficial să dea la o parte valul tainelor cu conştiinţa superiorităţii sale. Asta îl îndemna nu spre mărire, ca rezultat al afacerilor, ci mai degrabă spre nimicnicie, într-atît îneît clacă sc putea ca în căuşul de lemn pentru măsurat nucile să încapă mai puţine nuci precum îndeobşte, fenomenul s-ar fi produs chiar din ziua aceea. Dar veni întunericul, şi cîncl noaptea cu ochii ei cerniţi îl zări tăbîrcindu-se spre Boschetul lui Boffin, el era în al nouălea cer de bucurie.

Boschetul părea la fel de greu de găsit ca şi castelul fără urmă al zînei Rosamonde. Domnul Wegg, ajungînd la locul indicat, întrebă de boschet de vreo şase ori, dar zadarnic, cîncl îşi aduse aminte de închisoarea Harmony. Faptul operă o schimbare rapidă în spiritul unui domn răguşit şi al unui măgar pe care întrebarea îi pusese în încurcătură.

— Aa, casa lu moş PLarmon vrei să zici ! — strigă domnul răguşit, care, cu un morcov in loc de bici, îşi strunea măgarul înhămat la un camion. — Păi, de cc n-ai zis aşa de la-nccput ? Eduart şi cu mine trecem taman *p-acolo.* Suie !

Domnul Wegg se supuse.

— Acuma — reluă domnul răguşit, atrăgîndu-i atenţia la cea de-a treia persoană care-i întovărăşea — acuma uită-tc la urechile lui Eduart. Mai zi o dată numele, încet.

— Boschetu lu Bofiin — murmură domnul Wegg.

— Eduart! (Uită-te bine k urechile lui.) Ia-o spre Boschetu lu Boffin !

Edward, cu urechile pe spate, rămăsese neclintit.

— Eduart! (Uită-te bine la urechile lui.) Ia-o spre casa lu moş ITarmon !

Măgarul ciuli numaidecît urechile grozav şi o porni intr-un pas atît de iute, că vorbele rostite de domnul Wegg se auzeau în chip cît se poate de dizlocat.

i — To-dea-a-una-a-fo-ost-puş-că-ă-rie ? — întrebă domnul Wegg, ţinîndu-se bine să nu cadă.

— Nu chiar — răspunse însoţitorul — nu ceia ce mneata şi eu am numi. I s-a dat numele ăsta că fincă mo.ş ITarmon trăia acolo singur cuc.

• — Şi-de-ce-i-s-a spus-Harm-o-o-ny ? mai întrebă dom-
' nul Wegg.

— Că fincă moşu nu sc-nţelegea cu nimeni. A ieşit aşa, ca un spirit de glumă. Puşcăria lui ITarmon... Azi aşa, mîine-aşa, pîn s-a ajuns la Harmony.

i — Aţi-au-au-zit de dom Bof-fin ?

— Eu zic că da ! Păi, cine n-a auzit de el p-acilea ? Şi Eduart îl ştie. (Da uită-te bine la urechile lui.) Noddy Bofiin, Eduart!

Efectul produs a fost de-a dreptul alarmant ; vremelnic, Edward dispăru cu cap cu tot, iar copitele dinapoi zburau prin aer, iuţind atît de vertiginos pasul şi sporind într-atît hurducăturile, că domnul Wegg trebui să-şi pună întreaga atenţie în joc ca nu cumva să cadă, şi renunţă la dorinţa ele a şti dacă acesta e un omagiu adus lui Boffin, sau o jignire.

| Curînd, Edward se opri în faţa unei porţi, iar domnul Wegg nu pierdu nici o clipă şi se furişă jos din camion, prin partea dindărăt. De cum atinse pămîntul cu piciorul, cărăuşul şi scutură în aer morcovul, strigînd :

— La masă, Eduart!

Copitele de dinapoi, camionul şi Edward, totul zbura prin văzduh, parcă într-un iureş triumfal.

Dînd în lături poarta, pe care o găsi întredeschisă, Wegg zări un spaţiu îngrădit unde se ridicau semeţ nişte movile întunecate, conturîndu-se pe cer, şi unde poteca spre Boschet se vedea sub clar de lună între două şiruri de cioburi de oale amestecate cu cenuşă. O figură înveşmântată în alb înainta pe alee. Nu putea ii altcineva decît năluca domnului Boffin, în haine de casa, pantaloni şi bluză albă, de pînză, ca să-i fie mat la îndemână pentru activitatea intelectuală. După ce-1 întâmpină pe literat cu multa cordialitate, îi conduse paşii în interiorul Boschetului, unde îl prezentă doamnei Boffin : o femeie corpolentă, rubicondă şi veselă, îmbrăcată (spre consternarea domnului Wegg) într-o rochie de scară din satin negru, cu pălărie de catifea neagră, cu boruri largi şi împodobită cu pene.

— Madam Boffin, dragă Wegg, se dă în vîiu după modă. Şi

zău, îi stă aşa de bine, că merită. Cît despre mine, eu nu prea sînt în pas cu moda, după cum s-ar cuveni. Henrietty, bătrînxca mea, dînsu e domnu care o să ne poarte prin declinu şi prăbuşirea imperiului prusac.

— Sînt sigură că o să vă prindă bine la amîndoi — rosti doamna Boffin.

încăperea era nemaipomenit de curioasă, iar din felul cum fusese mobilată şi rânduita semăna cel mai mult — judecând după Si las Wegg — cu un salon luxos de cârciumă. Două banchete cii spătar înalt se aflau de o parte şi de alta a căminului, fiecare cu câte o masă în fală. Pe tina din mese — cele opt volume aşezate în linie, ca o baterie electrică ; pe cealaltă — cîtcva clondire pîntccoasc, îmbrăcate în împletitură de răchită, cu aspect îmbietor, parcă sc ţineau în vârfurile picioarelor ca să-i poată vedea pe domnul Wegg de după şirul de păhărele şi o zaharuiţa barosană. într-o nişă a căminului fumega ceainicul, iar la gura focului o pisică stătea tolănită. în faţa căminului, între cele două banchete, o canapea, un scăunaş pentru picioare şi o măsuţă alcătuiau ungherul consacrat doamnei Boffin. Acest mobilier — bătător la ochi ca gust şi colorit, dar foarte costisitor — părea extrem de ciudat alături de banchetele de lemn şi lampa de gaz care pîlpîia, spînzurînd de tavan. Covorul cu flori întins pe jos nu ajungea pînă la cămin ; vegetaţia lui luxuriantă se oprea brusc la scăunaşul pentru picioare al doamnei Boffin, cedând locul unui strat de nisip şi rumeguş de lemn.

Domnul Wegg mai observă, cu ochi plini de admiraţie, că pe cînd partea din încăpere unde înflorea covorul conţinea ornamente goale pe dinăuntru, precum : păsări âmpăiate şi fructe de ceară puse sub globuri de sticlă, în schimb, pe latura cealaltă a terenului, lipsită de vegetaţie, se aflau nişte tablaleîncărcate cu provizii, pe care se lăfăiau, priutre alte lucruri solide, o bucăţoaie zdravănă de plăcintă cu carne şi o ciozvârtă de jambon, rece.

Odaia era încăpătoare, deşi joasă *;* giurgiuvelele masive ale ferestrelor străvechi şi grinzile joase din tavanul lăsat păreau a fi o mărturie că odinioară, casa avusese oarecare însemnătate, pe vremea cînd străjuia solitară regiunea.

— îţi place aici, Wegg ? — întrebă domnul Boffin, in felul lui repezit.

— Totu-i admirabel, domle — răspunse Wegg. — Ce tihnit se stă colea, lîngă foc, domle !

i , — Pricepi despre ce-i vorba, Wegg ?

— Hi da, în general, domle... — începu Silas Wegg domol şi precaut, cu capul aplccat într-o parte, aşa cum lac oamenii cînd nu prea ştiu ce să spună, dar celălalt îl întrerupse.

— *Nu* pricepi, Wegg ; trebe să-ţi esplic. Aranjamentele-astea e făcute de mine în înţelegere cu madam Boflin ; ea se dă în vînt după modă, cu nu, cel puţin în prezent. Eu nu umblu decît după confort, şi încă după confortu de care ştiu eu să mă bucur. Şi-atunci, la ce bun să mă cert cu madam Boffin pe chestia asta ? Nicioată nu ne-am dondănit înainte de-a intra în Boschetu Boffin ca propitari ; păi cum să ne dondănim că *am* intrat în Boschetu Boilin ca propitari?

f| , Aşa că madam Boffin face ce vrea cu partea ei din odaie, yvţ iar cu fac cc vreau cu-a mea. Aşa că, stern în rînd cu lumea î (fără madam Boffin aş lua cîmpii), la modă şi totodată trăim şi-n confort. Dacă, treptat-treptat, o să-nccp să nu ţiu şi eu . după modă, atunci treptat-treptat o să-nainteze şi covoru. |, Dacă mai tîrziu madam Boffin n-o să se mai dea aşa în vînt iMvdupă modă ca azi, atunci covoru ei arc să se retragă. Dacă Eyo s-o ţinem într-una ca acu, atunci, *ce* mai tura-vura, vino, ■^cocoană, si mă sărută !

H Doamna Boffin, zîmbind tot timpul, se apropie şi îşi pe- ■ktrecu braţul bucălat pe după cel al bărbatului său, execu- Mptîndu-se, cît se poate de supusă. Moda, sub forma pălăriei dc ■Şcatifea neagra, cu pene, era gata-gata s-o împiedice, dar fu Mftstrivită, pc bună dreptate, în toiul strădaniei.

— Hi, acu, W'cgg — reluă bătrînclul, ştergîndu-se la gură ■cu multă satisfacţie — începi să nc cunoşti aşa cum sîntem.

K.Boschetu e un colţişor minunat, da o sa-1 preţuieşti cu timpii, puţin cîtc puţin. E un locşor uncie mercu-mereu vezi cîcc ceva nou şi frumos. Uite, ca să urci fiecare movilă, există cî- te-o potecă-n serpentină de-unde poţi privi curtea şi împre- jurimilc-n fel şi chip. Cînd ajungi în vîrf, ai la picioare toate înjghebările clin preajmă, o vedere fără seamăn. Mai întîi, înjghebările răposatului tata a lu madatn Boffin (magazin de alimente pentru cîini), taman acolo nimereşti cu ochii, ca şi cum ai fi la doi paşi. Sus, pe movila cea mare, se află un chioşc cu zăbrele, unde, dacă la vară o să ne citeşti cu glas tare multe cărţi, ci, aşa, din pretinie, şi clacă de multe ori o să te laşi furat de poezie... nu-i vina mea. Şi-acum, ce serveşti cînd faci lectură ?

— Mulţumesc, domle, că mi-aţi atras atenţia — rosti Wegg, de parcă era obişnuit sa citească în public. — In general, eu iau gin cu apă.

— Ca să-ţi umezeşti gîtul, Wegg, nu-i aşa? — întrebă domnul Boffin cu o seriozitate plină de nevinovăţie.

— N-nu, domle — se împotrivi Wegg cu răceală. — Eu n-aş spunc-aşa, domnule. Aş zice ca să-l înmoaie. Să-l înmoaie, dom Boffin, asta-i cuvîntu pe care l-aş folosi eu.

Suficienţa înţepenită şi viclenia lui sporeau ui aceeaşi măsură cu îneîntarea victimei. Visurile care bîntuiau mintea ck mercenar a acestuia despre numeroasele căi de urmat pentru a trage cît mai mari foloase n-au făcut să-i pălească ideea, firească şi precumpănitoare la un asemenea pehlivan nătîng, că nu trebuia să-şi vîndă pielea prea ieftin.

Moda doamnei Boffin, ca o divinitate mai puţin imperioasă decît idolul îndeobşte preamărit sub acest nume, nu i-a interzis să-i prepare o băutură musafirului său literat ori de a-1 întreba apoi clacă amestecul îi fusese pe plac.

Dînd un răspuns mieros, acesta luă loc pe bancheta literara, drept care, domnul Boffin, gata să-şi compună o figură de auditor, se aşează pe bancheta opusă, ochii scăpărîndu-i de bucurie.

— Păcat că nu-ţi pot oferi o pipă — dragă Wegg, zise, în timp ce şi-o umplea pe-a sa — da nu le poţi face pe-amîndouă o dată. Aa, uitasem să-ţi mai spun ceva ! Seara, cînd vii, da- că-ţî arunci un ochi pe bufet şi vezi ceva care să-ţi placă, dă-mi de veste.

Wegg, care tocmai îşi punea ochelarii, îndată şi-i scoase, fădnd această observaţie hazlie :

— Parcă mi-aţi fi citit gînduril'e, domlc. *Oare* mă-nşală Ppc mine ochii, sau cc sc vede colo este o... plăcintă ? Da nu

I poate fi o plăcintă.

— Ba da, plăcintă c, Wegg — încuviinţă domnul Boffin, ' aruneînd o privire puţin galeşă către *Declinul şi prăbuşirea...*

— Mi-am pierdut eu *cumva* mirosul, domle, sau c-o plăcintă cu mere ? — mai întrebă Wegg.

— E-o plăcintă cu carne de viţel şi cu şuncă — preciza Boffin.

— Zăău, domlc ? Mi-ar fi greu de spus, domlc, dacă există vreo plăcintă mai bună ca cea cu carne dc viţel şi şuncă —- rosti Wegg, dînd emoţionat din cap.

— Doreşti o bucată, Wegg ?

— Mulţumesc, dom Boffiij, cred c-aş dori, dacă mă poftiţi. Altunde 111 lume n-aş cerc, cfa la-mneavoastră, domlc... Şi cu ceva sos de carne, şi un strop de sare, că aşa se cerc cînd e vorba dc şuncă, asta te unge...

Domnul Wegg n-a mai dat al ie precizări ; vorbea, vesel, în general.

Aşadar, plăcinta a fost pusă pe masă, şi bravul domn Boffin avu răgaz să-şi exerseze răbdarea pînă cînd Wegg, mî- nuind cuţitul şi furculiţa, termină dc mîncat. Profită de prilej şi-l informă pe Wegg că deşi nu e prea elegant să ţină bucatele la vedere, el (domnul Boffin) consideră asta o dovadă dc ospitalitate ; căci, în loc să spui unui oaspete, aşa, ca într-o doară : „Avem, la căinară, cutare şi cutarc mîncăruri, vrei să-ţi aduc ceva ?“ este mai practic să spui deschis: „Aruncă-ţi ochii pe bufetul acela, şi dacă vezi ceva care să-ţi placă, ser- veşte-te.“

1 în sfîrşit, domnul Wegg pînă la urmă dădu la o parte far- | f.-'furia şi îşi puse ochelarii ; domnul Boffin aprinse pipa, pri- | vind cu ochi radioşi lumea care avea să i se deschidă. Doamna

* Boffin se întinse cu eleganţă pe canapeaua ci, ca să asculte, (dacă putea, iar dacă nu, să tragă un pui de somn.

— Hm ! Dom Boffin şi doamnă — începu Wegg — iată capi toi u unu, volumu unu, din *De dinu şi prăbuşirea...*

Se opri şi privi atent cartea.

— Ce s-a-ntîmplat, Wegg ?

— Păi, mi-am amintit ceva, domlc, ştiţi, domlc... — spuse

• Wegg, cu un aer de francheţe insinuantă (după ce sc mai uita

o dată atent la carte)... mneavoastră aţi făcut o mică greşeală avi-dimineaţă, şi acu m-am gîndit s-o rectific, da am pierdut din vedere, habar n-am de ce. Mi se pare c-aţi zis că-i vorba do prăbuşirea imperiului prusac, nu-i aşa ?

— Da, prusac ; păi nu, Wegg ?

— Nu, domle. Roman. Roman.

— .şi i vreo deosebire, Wegg ?

— Dacă e vreo deosebire, domule ?... — Domnul Wegg începu să se bîlbîie, gata-gata s-o bage pe mînecă, dar o idee luminoasă îi veni în minte. — Dacă e vreo deosebire, domle ? Mă puneţi în încurcătură, dom Boffin. Dc-ajuns să vă spun că ar ii bine să amînăm pe altă dată chestia asta, cînd doamna Boffin n-o să ne facă cinstea să fie de faţă. în prezenţa mneaei e mai bine să nu mai vorbim.

Domnul Wegg ieşi astfel din belea în chip cavaleresc, şi nu numai atît, dar repetînd, cu o delicateţe demnă de un bărbat :

— în prezenţa mneaei, domle, e mai bine să nu mai vorbim ! — el întorcea lucrurile în defavoarea lui Boffin, care simţi că se dăduse de gol în chip cît se poate de penibil.

în line, începînd lectura cu un glas sec, inflexibil, domnul Wegg porni direct înainte, atadnd tot ce-i ieşea în cale, cuvintele curioase, nume de ţărani sau de oameni. Puţin zdruncinat de Hadrian, Traian şi de familia Antonius, împotmolin- du-se la numele Polibius (pronunţat Polly Biius, a fost luat de domnul Boffin drept o vestală romană, iar doamna Boffin socotindu-1 răspunzător de amînarea aceea a discuţiei), trimit greoi jos de pe şea de Titus Antoninus Pius, din nou încălecat şi galopînd lin cu Augustus, în cele din urmă scoţînd-o bine la capăt cu Commoduscînd, la auzul numelui de Comod, domnul Boffin îl socoti nedemn de originea englezească a acestuia şi că nu s-a purtat la înălţimea numelui lui în guvernarea poporului roman. Cu moartea acestui personaj, domnul Wegg puse capăt primei sale lecturi. Cu mult înaintea acestui final, numeroasele eclipse totale ale luminării doamnei Boffin, de dinapoia pălăriei negre de catifea ca un disc, deveniseră foarte alarmante, pentru că de fiecare dată erau însoţite de un miros puternic de pene pîrlite, pînă cînd panaşul p-a luat foc, ţi atunci s-a deşteptat de parcă mirosise un flacon :u săruri.

Domnul Wegg citca papagaliceşte, dînd cît se poare de îuţină importanţă textului, de aceea ieşi din această încercare gffla fel de vioi ca şi mai înainte ; domnul Boffin însă, care de la primele pagini lăsase pipa jos nefumată pînă la capăt, „. -numai ochi şi urechi tot timpul la enormităţile uluitoare ale Ip.'Romei imperiale, a fost atît de aspru pedepsit, îneît abia dacă a mai putut ura „Noapte bună" prietenului său literat, H f'ngăimînd „Pe mîine“.

« — Auzi, Comod — murmură el gîfîind şi uitîndu-se la

'Ş|, lună, după cc-1 condusese pe Wegg pînă la poartă şi o încuiase R în urma lui. — Auzi, Comod împărat ! Se luptă de şapte m sute treizeci şi cinci de ori în panarama asta cu fiare sălbatice,) şi unde mai pui, avînd un singur rol ! Ca şi cum nu eram ' destul de coplcşit văzînd o sută de lei aduşi odată, în aceeaşi reprezentaţie cu fiare sălbatice ! Ca şi cum nu eram destul de copleşit văzînd că în altă piesă i-a ucis pe toţi o sută. Ca şi cum nu eram destul de copleşit văzînd că Viţellius[10] (bine i-a mai spus !) mănîncă şase milioane, monetă engte- | zească, în şapte luni! Wegg ia toate astea în glumă... da pe . sănătatea mea, lighioană batrînă cum îs eu, pe mine mă baga firn sperieţi. Chiar şi acum, cîncl Comod a fost strîns de gît» ffnu vad ca treburile la noi să se îmbunătăţească.

Domnul Boffin îşi întoarse paşii spre Boschet şi, scuturîiicl iflîn cap, adăugă : .

fc — Azi-dimineaţă n-aş fi crezut nicidecum că ar exista

astfel de grozăvii tipărite. Da acu, am intrat în horă, trebe #să joc.

Capitolul VI

LA VOIA INTJMPLARII

Cîrciuma La cei şase hamali veseli, despre care s-a pomenit mai înainte ca avînd o înfăţişare hidropicoasă, era de mult, deşi se ţinea bine, într-o stare de infirmitate. Nicăieri nu găseai pereţii şi

10 *Commodus,* împărat roman în 180 (161-192), fiul lui Marc Aureliu, cunoscut pentru cruzimea sa ; a murit otrăvit.

St * *Viţellius* (*i'itellus* — viţel), împărat roman, născut la I.uccria (1 v_ N-a domnit decît opf luni, în anul *69,* şi s-a făcut cunoscut prin lăcomia şi cruzimile sale ; a fost detronat de Vespasian.

duşumeaua ca lumea, dar supravieţuise şi avea să supravieţuiască multor clădiri incomparabil mai dichisite, multor localuri mai luxoase. Pe din afară era o adunătură de ferestre înguste, trimite de-a valma, cu nişte cercevele corpolente, puse unele peste altele, ca o grămadă de portocale împrăştiate care încotro. Mai exista şi o veranda dărăpănată, de lemn, care se proiecta pînă deasupra Tamisei. De fapt, clădirea întreagă, inclusiv parul drapelului jalnic de pe acoperiş, era aplecată peste fluviu, însă părea în situaţia celui care vrînd să plonjeze în apă şi neavînd curaj rămîne atît de îndelung pe mal, că pînă la urmă nici nu mai sare.

Această descriere se referă la latura care dă spre Tamm. Partea din dos a localului, deşi cîndva intrarea principală, se micşorase în aşa măsură faţă de faţadă, îneît căpătase aspectul minerului de la un fier de călcat pus sus, pe capătul mai lat. Acest mîner se afla în fundul unei curţi şi al unei alei pustii, care atît de mult se strîngea în Cei şase hamali veseli, înde nu lăsa cîrciumii nici o palmă de loc dincolo de uşă. De aceea
— clădirea să nu uităm că era în calea mareelor — din lipsă de teren, atunci cînd la Hamali se spăla, rufele supuse acestei operaţii trebuiau uscate de obicei pe nişte frînghii prinse de ferestrele odăilor de oaspeţi şi de la camerele de dormit.
Lemnul care alcătuia prichiciul căminului, grinzile, pereţii despărţitori, duşumeaua şi uşile la Cei şase hamali veseli, de atîta bătrîneţe, părea împovărat de amintiri tulburi din tinereţe. F.ra numai asperităţi şi crăpături, ca arborii bătrîni

.Plin de noduri, ici şi colo parcă se răsucea în formă de ramuri, şi în această a doua copilărie avea aerul că îndrugă, în felul său, verzi şi uscate despre viaţa lui de odinioară. Nu degeaba obişnuiţii casei deseori afirmau că atunci cîncl lumina cădea din plin pe suprafaţa unor porţiuni de panel, mai cu scamă pe un vechi bufet de colţ, din lemn de nuc, aşezat în dosul | tejghelei, se puteau desluşi crînguri micuţe de arbori dc-o . şchioapă, înfrunziţi şi umbroşi, aidoma cclui din care era făcută mobila.

Spaţiul din dosul tejghelei, barul de la Cei şase hamali veseli, te înduioşa ; nu era cu mult mai mare ca interiorul unei birje de piaţă şl nimeni n-ar fi dorit să fie mai încăpător. Aşa frumos era împresurat de balercuţe pîntecoase, de clondire cu băuturi reconfortante, făcînd cu ochiul prin ciorchinii de struguri din ceară, prin lămîile în suporturi de plasă, prin | biscuiţii în coşuleţe, prin politicoasele automate de bere, care se aplecau pînă la pămînt cînd erau serviţi clienţii cu bere, prin brînzeturile rînduite într-un ungher îmbietor şi prin măsuţa — anume pentru coana cîrciumăreasă — dintr-un ungher şi mai îmbietor de lîngă foc veşnic acoperită cu o faţă de masă.

Acest bar, un adevărat port, era despărţit de lumea zgomotoasă printr-un perete ele sticlă cu o uşiţă avînd o poliţă din tablă de plumb pentru a putea aşeza paharul cu băutură. Dar strălucirea şi tihna accstei încăperi păreau atît de învăluitoare, îneît, deşi băuturile se serveau stînd dinapoia acestci uşiţe, pe un culoar întunecos şi strimt unde clienţii se vînzo- leau într-un neîntrerupt du-te-vino, ei aveau totdeauna impresia plăcută, însă amăgitoare, că s-ar afla chiar înăuntrul barului. N

Salonul cîrciumii La cei şase hamali, care dădea spre fluviu, avea nişte draperii roşii, asortate cu nasurile clienţilor obişnuiţi. Mai exista acolo un cămin confortabil, cu ustensile din metal în formă de căpăţîni de zahăr, făcute astfel ca să se poată scormoni în adîncurile jărateculuí cu capetele ascuţite, locşoare învăpăiate unde berea să fie pregătită la foc în băuturile acelea delicioase : *puri*[11]*, flip* [12] şi *dog's nose*

Prima clin aceste amestecuri ameţitoare era o specialitate a casei, care în acest sens făcea apel la sentimentele clienţilor printr-o inscripţie plasată pe canatul uşii :

„LOCAL PENTRU PURL MATINAL*

11 Berc încălzită, la care sc adaugă mirodenii.

12 Bere încălzită la care se adaugă alcool şi zahăr.

[8] Amestec de berc cu gin.

Pnrl~u|, după cum s-ar părea, trebuia luat totdeauna dimineaţa. Să fi fost asta oare din alte motive de igienă stomacală decît cel potrivit căruia pasărea matinală prinde_ viermi- şorul ce altminteri i-ar scăpa, la fel cum *purl*-|*A* de dimineaţă îl prinde pe client ? Chestiunea nu poate fi soluţionată aici. Ar mai rămîne de adăugat că în faţa barului, în mînerul fierului de călcat, era o odăiţă, ca un tricorn, unde niciodată razele soarelui, ale lunii sau ale stelelor nu pătrundeau direct, dar care la lumina gazului trecea drept un sanctuar confortabil şi retras, desemnat ca atare prin cuvîntul ispititor scris pe uşă : „COSY" [13].

Domnişoara Potterson, unica proprietăreasă şi patroană a localului, trona în bar, unde era suverană absoluta. Trebuia să fi fost cineva atît de beat îneît să-şi fi băut şi minţile ca să-şi închipuie că-i poate contesta cit de cît supremaţia. Abbey fiind prenumele sub care îi era recunoscută autoritatea, cîteva spirite riverane (nu mai puţin tulburi decît apa fluviului) îm- prăştiaseră zvonul smintit că, din pricina demnităţii şi a acrului său ferm, numele ei ar fi avut oarecare legătură cu *Abbey*[2] de la Vestminstcr. Dar Abbey, în acest caz, era diminutivul lui Abigail, cu care domnişoara Potterson fusese botezată în biserica din Limehouse, vreo şaizeci şi ceva de ani în urmă.

— Şi acum, deschide bine urechile, Riderhood ! — exclamă domnişoara Abbey Potterson, scuturînd degetul arătător spre uşiţa barului. — Cei şase hamali n-au nevoie de tine şi s-ar bucura mai mult de lipsa decît de prezenţa ta. Chiar dac-ai li aşa de binevenit aici pe cît nu eşti, tot n-ai mai căpăta nici o picătură de băut astă-seară, după halba asta de bere. Aşa că, bucură-te cît mai îndelung de ea.

R — Da ştiţi, cloraţoara Pottcrson — rosti cl pe un ton foarte blîntl, totuşi — clacă mă port cumsecade, n-aveţi înco- | tro, dornşoară, trebe să mă mai serviţi.

— *N-am* încotro ! — se mira ca, cu extrem de multă p.expresivitate în glas.

® — Nu, dornşoară Pottcrson, fincă, vedeţi, legea...

i; — *Eu* sînt legea aici, omule — se răsti domnişoara Abbey — şi dacă te-ndoieşti cit uşi de puţin, te-oi convinge îndată.

— N-am zis niciodată că mă-tidoiesc cîtuşi de puţin, domşoară Abbey.

13 *Abbey* — mănăstire, abaţie; *W'estm'wster Abbey.*

— Cu atît mai bine pentru line.

Abbey, suverana, aruncă moneda acestuia de jumătate pence în sertarul tejghelei şi, aşezîndu-se în jilţul de lingă foc, îşi văzu mai departe de lectura ziarului.

Era o femeie înaltă, care se ţinea dreaptă ; avea trăsături frumoase, deşi puţin cam severe, cu un aer mai mult de profesoară decît de patroană la Cei şase hamali veseli.

Riderhood, de cealaltă parte a barului, era un riveran zbanghiu şi se uită la ca ca un elev pus la colţ.

— Steţi foarte rea cu mine, dornşoară.

Domnişoara Pottcrson citea ziarul încruntată şi nu-1 luă în seamă pînă cînd acesta spuse în şoaptă :

| — Dornşoară Pottcrson ! Coană ! Po să vă zic un cu-

; vinţel ?

•>: Catadicsind atunci să arunce o privire piezişă către cel care se ruga, domnişoara Pottcrson îl văzu pe Riderhood lovindu-se cu palma peste fruntea-i îngustă şi apleeîndu-se spre ea, de parcă şi-ar fi cerut voie să sară, cu capul înainte, prin uşiţa barului, înăuntru.

' ; — Hai — exclamă domnişoara Potterson, cu un gest tot aşa de scurt pe cît era ea de lungă — spune-ţi cuvinţelul! Dă-i drumul.

— Dornşoară Pottcrson ! Coană ! Să mă iertaţi de ndrăz-nesc să-ntreb... aveţi ceva cu mine ?

— Bineînţeles! — răspunse domnişoara Pottcrson.

— Nu cumva vă temeţi de...

— Nu mi-e teamă de *tine* — îl întrerupse domnişoaia Potterson — dacă asta voiai să spui.Nu asta voiam să spun, domşoară Abbey, sa-mi iic cu iertăciune.

— Atunci, ce voiai să spui ?

— Că steţi aşa de rea cu mine ! Mă gîncleamsă vă iac doar o întrebare, poate vă temeţi... credeţi ori binevoiţi cumva... ca avutu de-aici nu-i în siguranţă dacă viu prea des în localii ăsta ?

— De ce-ntrebi ?

— Păi, domşoară Abbey, n-aş vrea să vă fie cu păsat, da tare-ar fi bine să ştiu cum se face că intrarea la Hamalii veseli c oprită pentru alde mine şi-i deschisă pentru alde Gaffer !

O umbră de nedumerire trecu pe chipul patroanei.

— Gaffer n-a fost niciodată acolo unde-ai fost tu — îi răspunse.

— Adică la zdup, domşoară ? Poate că nu. Da ar fi meritat. Poate că-i bănuit că a făcut fapte mult mai reîe decît am făcut cu vroată.

— Cine-1 bănuieşte ?

— Mulţi poate. Eu unu, ori-n ce caz.

— *Tu* nu eşti mulţi — spuse domnişoara Potterson, încrumîndu-se,, dispreţuitoare.

— Da i-am fost toarăş. Nu uitaţi, domşoară Potterson, î-am fost toarăş. De aia ştiu cc-i poate pielea mai bine ca oricine. Băgaţi de seamă ! Eu i-am fost toarăş, şi taman eu- i bănuiesc.

— Atunci, singur te acuzi — îşi dădu părerea domnişoara Abbey, cu o umbră de nedumerire mai întunecată ca înainte.

— Ba nu, domşoară Abbey. Că să vedeţi cum etreaba... treaba e... cînd i-am fost toarăş, nicioată nu-i intramin voie. Şi de ce nu-i intram nicioată în voie ? Finc-aveam ghinion... că nu puteam găsi destui. Şi el ? El todeauna avea baftă. Băgaţi de seamă ! Todeauna avea baftă ! Aah ! E multe ocazii în viaţă, domşoară Abbey, unde dacă n-ai norocnu faci nimic, da mai e şi o grămadă de altele unde mai tre să fii şi dibaci pe lîngă asta.

— Dar cine pune la-ndoială, omule, că Gaffer n-ar fi dibaci cînd găseşte ce găseşte ? — întreba domnişoara Abbey.

— E dibaci, poate, să-şi procure singur ce găseşte — spuse Riderbood, scuturînd din capul lui hapsîn.

Domnişoara Abbey se încruntă cînd el o privi, sumbru.

— Dacă vă aflaţi pe fluviu, destul de-aproape, în timpu mareei şi dacă vreţi să găsiţi un bărbat sau o femeie în apă, puteţi da o mînă bună de ajutor norocului, domşoară Abbey, dacă-i ardeţi dinainte una la scăfîrlie, lui sau ei, şi-l vîrîţi la fund.

— Sfinte Dumnezeule ! — exclamă domnişoara Pottorson, involuntar.

— Băgaţi bine de seamă ! — reluă celălalt, aplecîndu-se înainte peste uşiţă, ca să-şi poată arunca vorbele în bar, căci vorbea ca şi cum otreapa de şters pe jos îi rămăsese în gît. Ascultaţi ce vă spun, domşoară Abbey ! Băgaţi bine de seamă, am să-l urmăresc, domşoară Abbey ! Şi-ascultaţi ce vă spun s îi via eu pîn’ la urmă de bac, chiar de-ar fi să treacă încă douajde ani, şi tot nu mă las. Cine-i el să 1 ie corcolit de-o fată ca a lui ?

N-am şi eu fata mea ?

După ce se lăudă astfel, ca şi cum şi-ar fi vorbit sieşi, Ridcrhood, ceva mai beat acum şi mult mai feroce decît la început, îşi luă stacana şi porni spre circiumă, poticriindu-se.

Gaffer nu era acolo, dar în sală se aflau destui învăţăcei de-ai domnişoarei Abbey care cu toţii dădeau dovada de cea mai mare supunere, cînd li se cerea.

Ceasul bătu ora zece ; domnişoara Abbey apăru în uşa barului şi se adresă cuiva îmbrăcat într-o jachetă de un stacojiu spălăcit.

— George Jones — îi spuse —, trebuie să pleci, e timpul! I-am făgăduit nevestei dumitale că vei ii punctual.

Jones se ridică ascultător, ură noapte bună celor din jur şi se retrase.

La zece şi jumătate, domnişoara Abbey reapăru.

— William Williams, Bob Clamour şi Jonathan — spuse ea — s-a făcut ora.

La fel de cumsecade, Williams, Bob şi Jonathan îşi luară ramas bun şi pe-aci ţi-e drumul.

. ■ Dar şi mai mare minune : cînd un bărbat cu nas borcănat şi pălărie lucioasă mai comandă băiatului de prăvălie, după multă codeală, încă un pahar de gin îndoit cu apă, domnişoara Abbey în îoc să i-1 trimită apăru în persoană.

— Căpitane Joey — spuse ea — ajunge, ai căpătat atît cît să tc simţi bine.

Şi căpitanul nu numai că-şi freca jenat genunchii, uittn- duse la foc fără să scoată un cuvînt de protest, dar ceilalţi de faţă mai şi murmurară :

— Domnişoara Abbcy arc dreptate, căpitane, dă-i voie sa te conducă.

Toată această dovadă de supunere nu slăbi vigilenţa domnişoarei Abbcy nicidecum, ci, dimpotrivă, deveni şi mai aprigă ; căci, plimbîndu-şi privirile jur împrejur pe chipurile respectuoase ale discipolilor ei. mai descoperi doi tineri care era necesar să fie dojeniţi.

— Tom Tootle — se adresă ca — pentru un tînăr pe cale , să se însoare peste o lună e timpul să fie acasă şi să doarmă. N-ar trebui să-i ţii isonul, domnule Jack Mullins, pentru că ştiu că imîine începi lucrul devreme, atîia-ţi spun. Haideţi ! Noapte bună, aşa, ca nişte băieţi cumsecade !

Roşind, Tootle se uită la Mullins; acesta roşi şi el şi se uiiă la Tootle, neştiind care din doi să se ridice primul. Pînă la urmă sc ridicară amîndoi şi se îndreptară spre ieşire, cu un rin jet pînă la urechi, urmaţi de domnişoara Abbey, în prezenţa căreia nimeni nu şi-ar fi îngăduit să rînjească astfel.

într-un asemenea local, băiatul de prăvălie cu şorţ alb dinainte şi mînccile sumese pînă sus, la umeri, atrăgea, doar atît, atenţia asupra eventualei forţe fizice la care se putea face apel în caz de nevoie. Exact la ora închiderii, toţi consumatorii care mai rămăseseră se înşirară, în ordine, spre ieşire, domnişoara Abbey stînd în uşiţa barului ca să treacă în revistă ceremonialul de plecare. Toţi îi urară noapte bună domnişoarei Abbcy, iar domnişoara Abbey le ură noapte bună tuturor, în afară de Riderhood. Băiatul de prăvălie, încunoştinţaf, urmărind cu un ochi oficial perindarea, rămăsese apoi ferm convins că Riderhood fusese excomunicat, alungat de-a pururi ' de la Cei şase hamali veseli.

— Bob Gliddery — rosti domnişoara Abbey băiatului de prăvălie — dă o fugă pînă la Elexam şi spune-i fetei lui, Lizzie, că vreau să-i vorbesc.

Bob se făcu nevăzut şi cît ai bate din palme sc şi întoarse. Lizzie veni şi ca puţin mai apoi. tocmai cînd una dintre cele două femei de ser viei de la Cei şase hamali veseli aşterne
amăsuţa tihnită de lingă foc pentru cina domnişoarei Potterson, alcătuită din cîrnăciori calzi şi piure de cartofi.

— Poftim, fetiţo, ia loc — zise domnişoara Potterson. Vrei să mănînci ceva ?

— Nu, domnişoară, mulţumesc, am luat cina.

— Cred că şi eu am cinat — spuse domnişoara Abbey, împingînd într-o parte farfuria, din care nici nu gustase — prea mult chiar. Nu prea sînt în apele mele, Lizzie.

— îmi pare foarte rău, domnişoară.

— Atunci, pentru numele lui Dumnezeu, de ce procedezi astfel ?

— Dar *ce-am* făcut, domnişoară ?

— Haide, haide ! Nu mai fi aşa mirată. Trebuie să încep dîndu-ţi unele explicaţii, dar aşa sînt cu, trec direct la chestiune. Totdeauna am fost iute din fire. Ascultă, Bob Gliddery, pune lanţul la uşă şi du-te la masă.

Bob dădu ascultare ordinului cu o repeziciune care părea să fie o aluzie atît la firea iute a patroanei, dar şi la cină ;

i se şi auziră botforii coborînd spre albia fluviului.

— Lizzie ! Lizzie ! — începu domnişoara Potterson — de cîte ori nu ţi-am dat eu prilejul să scapi de taică-tu şi sa duci o viaţă cumsecade ? !

— Aşa e, domnişoară, de multe ori.

— De multe ori ? Da ! Şi parc-aş ii vorbii coşului de lier al celui mai puternic vapor care trece prin faţa ferestrelor mele !

— Nu, domnişoară Abbey, căci coşul nu v-ar purta recunoştinţă, aşa cum vă port eu.

— îţi spun deschis şi răspicat : mi-e aproape ruşine de interesul pe care-1 am faţă de tine — mărturisi domnişoara Abbey, necăjită — pentru că de n-ai fi aşadrăguţă, cred că te-aş dispreţui. De ce nu eşti urîtă ?

La această întrebare delicată, Lizzie răspunsepur şisimplu cu o privire prin care parcă se scuza.

— în fine, pentru că nu ştii — reluă domnişoara Potterson — n-are rost să mă mai gîndesc la asta. Trebuie să te iâu aşa cum eşti, ceea ce, de fapt, am şi făcut. Nu cumva vrei să-mi spui că ai rămas la fel de îndărătnică ?

— Eu nu crcd că-s îndărătnică, domnişoara.

— Atunci, neînduplecată ? îmi închipui că aşa numeşti purtarea ta.

— Da, domnişoară, neînduplecata.

— N-a existat încă om îndărătnic care să recunoască acest lucru ! — mai spuse domnişoara Potterson, frecîndu-şi năsucul vexat. — Dacă aş fi îndărătnică, aş recunoaşte cu siguranţă, dar cu sînt iute din fire, ceea ce-i o deosebire. Lizzie ! Lizzie i mai gîndcştc-te. Ştii tu de ce-i în stare taică-tu ?

— De ce-i în stare tata r — repetă Lizzie, făcînd ochii mari.

— Ştii de ce-i bănuit el ? Ştii tu de ce-i acuzat, chiar în momentul de faţă ?

Conştiinţa celor săvîrşite de el zilnic o mustra mult pe lată ; îşi coborî privirile încet în pămînt.

— Ia să vedem, Lizzie, ştii ? — stărui domnişoara Abbey.

— Vă rog, spuneţi-mi, de ce este învinuit ? — întrebă ea, după o clipă de tăcere, cu ochii plecaţi.

— Nu-i uşor să spui asta unei fiice, şi totuşi trebuie. Uite : sînt oameni care cred că tatăl tău îi ajută sa moară pe unii dintre cei pescuiţi în fluviu.

Auzind această acuzaţie falsă — era sigură — în locul alteia reale, adevărate, la care s-ar fi aşteptat, fata simţi îndată că i se

ia o piatră de pe suflet, aşa încît domnişoara Abbey rămase înmărmurită. Lizzie înălţă privirile iute, clătină din cap şi, triumfătoare parcă, aproape izbucni în rîs.

— Oamenii care vorbesc astfel îl cunosc pe tata foarte puţin.

„Cu cită linişte, cu ce nemaipomenită linişte ia lucrurile !“ gîndi domnişoara Abbev.

— Şi poate — continuă Lizzie, străfulgerată parcă de o amintire — e cineva care îi poartă pică tatei ; cineva care l-a ameninţat pe tata ! Nu-i aşa că-i Riderhood, domnişoară ?

— Ba da.

— Ei da, au lucrat împreună, şi tata a rupt-o cu el, şi acum se răzbună. Mă aflam de faţă cînd tata a rupt legăturile cu el şi era furios. Uitaţi-vă, domnişoară Abbey !... Vreţi să-mi promiteţi că n-o să lăsaţi să vă scape de pe buze, fără un motiv serios, ceea ce am să vă spun ? — întrebă Lizzie, aplc- cîndu-se înainte ca să i se destăinuie în şoaptă.

— îţi promit — răspunse domnişoara Abbey.

— Era în seara cînd s-a descoperit uciderea lui Ilarmon prin tata, pe pod. Iar sub pod, tocmai cînd vîsleam în drum spre casă, Riderhood s-a strecurat lingă noi pe furiş, din în- mnenc, cu barca lui. De multe, c!e nenumărate ori după aceea, cînd toţi se dădeau peste cap în zadar să afle taina crimei, ini-am spus în sinea mea că poate Riderbood a săvîrşit omorul şi l-a lăsat anume pe tata să găsească trupul neînsufleţit. Era un gînd liîd şi plin de cruzime, dar acum, cînd văd că în- ccarcă să arunce vina în capul tatei, din nou îmi vine în minte şi mă întreb dacă n-o fi adevărat. Oare cu adevărat aşa să fi fost ? Nu cumva mortul o fi făcut să-mi încolţească ideea asta ?

Lizzie punea această întrebare mai degrabă focului decît patroanei de la Cei şase hamali veseli şi se uită în jurul micului bar cu nişte ochi tulburaţi. însă domnişoara Abbey, instructoare pregătită, învăţată să-şi aducă discipolii la ordine, privi chestiunea dintr-un unghi absolut practic.

— Sărmană fiinţă amăgită — spuse ca —, nu vezi că nu se poate să bănuieşti pe unul fără a-1 bănui şi pe celălalt ? Ei au lucrat împreună, au fost un timp mînă-n mină. Chiar admiţînd că ar fi aşa cum gîndeşti tu, ceea ce au făcut laolaltă se potriveşte şi pentru fiecâre în parte.

— Dacă vorbiţi aşa, domnişoară, înseamnă că nu-1 cunoaşteţi pe tata. Zău, zău... nu-1 cunoaşteţi pe tata.

— Uite ce, Lizzie — reluă domnişoara Potterson — părăseşte casa asta. Nu-i nevoie să te certi neapărat, dar părăseşte-1. Du-te şi locuieşte în altă parte ; nu din pricina celor ţi-am istorisit acum... trecem peste asta, şi să sperăm că nu-i adevărat... dar adu-ţi aminte de cele repetate de mine în atîtea rînduri. Că acest lucru se datorează chipului tău frumos sau nu, ce importanţă are ? Eu ţin la tine şi vreau să te-ajut. Dă-mi voie să te-ndrumez eu, Lizzie. Nu te lăsa tîrîtă, fetiţo, pune-ţi în cap să duci o viaţă fericită şi respectabila.

în sinceritatea afecţiunii sale, glasul domnişoarei Abbey devenise duios şi chiar îşi petrecu un braţ pe după mijlocul / fetei. Dar nu căpătă decît acest răspuns:

— Mulţumesc, mulţumesc ! Nu pot. Nu vreau. Nici nu trebuie să mă gîndesc la aşa ceva. Cu cît tata e mai ponegrit, , cu atît are mai mare nevoie de sprijinul meu.

Atunci, domnişoara Potterson, care, ca toţi oamenii cu un . caracter aspru cînd se înduioşează, simţea că i se cuveneau despăgubiri serioase, suferi acum o reacţie firească şi rosti pe un ton glacial :

— Am făcut tot ce mi-a stat în putinţă ; urmează drumul pc care ţi l-ai ales. Cum îţi aşterni, aşa ai să dormi. Dar un lucru să-i spui tatălui tău : dc-acum încolo să nu mai calcc pe-aici.

— Oo, domnişoara, vreţi să-i interziceţi să intre tocmai acolo unde îl ştiu în siguranţă ?

— Localul La cei şase hamali veseli — îi întoarse vorba domnişoara Abbey — trebuie să fie atent, cu orişicine. N-a fost de loc uşor sa se întroneze ordinea aici şi să se facă din el ceea ce e acum ; şi trebuie să-ţi baţi capul zi şi noapte ca să-l poţi menţine aşa. Nu se cadc să aibă nici o pată, ca nu cumva să-i iasă nume rău. îi interzic lui Riderhood să mai pună piciorul aici, îi interzic şi lui Gaffer să mai pună piciorul aici. Le interzic la amîndoi, deopotrivă. Am aflat atît de la Riderhood cît şi de la tine că asupra lor există bănuieli. Nu cu sînt cea care sa hotărască cine din doi e vinovat. *Eu* ştiu una şi bună : amîndoi sînt o apă şi-un pămînt şi n-aş vrea ca localul meu să fie amestecat în ciorba lor.

— Noapte bună, domnişoară — spuse cu tristeţe Lizzie Hcxam.

— Hm !... Noapte bună ! — zise şi domnişoara Abbey, clătinînd din cap.

— Credeţi-mă, domnişoară Potterson, că nu vă rămîn mai

puţin recunoscătoare.

— Eu pot crede cîte-n lună şi-n stele — replică solemna domnişoară Abbey — şi am sa-ncerc să cred şi asta, Lizzie.

Domnişoara Pottcrson nu cină în seara accea şi nu bău decît jumătate din stacana obişnuită de porto-negus'. Cele două slujnice — două surori robuste, cu nişte ochi negri, holbaţi, cu obrajii roşii teşiţi şi lucioşi, cu nasuri cîrne şi păr de tăciune, numai bucle, ca la păpuşi — aveau impresia că , domnişoara fusese luată de cineva în răspăr. Mai tîrziu, băiatul de prăvălie făcu observaţia că n-a mai fost alungat la culcare cu aiîta asprime de pe vremea răposatei lui mame, care totdeauna îi grăbea cu vătraiul retragerea la odihnă.

Zăngănind lanţului de Ia uşa care se fereca în urma fetei spulberă în sinea ei şi ultima undă de mîngîicre. Bezna nopţii

[1] Vîn de Porto sau Xeres, cu apă fierbinte, îndulcită şi mirodenii — băutură pregătită pentru prima dată de colonelul Negus pe rimpul reginei Arm.

era deasă, acrul — rece şi pătrunzător, cheiul fluviului — pustiu, mohorît. Desluşea o sentinţă de izgonire în zuruitul lanţului de fier, în scrîşnetul ivărelor trase şi al lacătelor puse de mîna domnişoarei Abbey. Mergînd pe drum sub cerul coborît parcă de nori şi întuneric, Lizzie se simţea învăluită într-o atmosferă sumbră de crimă, şi la fel ca valurile fluviului care i se spărgeau la picioare fără ca ca să vadă cum se adunau, tot astfel şi gîndurile o făceau să tresară năvălind dintr-o prăpastie nevăzută şi lovind-o în inimă.

Era sigură că bănuielile împotriva tatălui ei n-au nici un temei. Desigur. Desigur. Şi totuşi, de cîte ori îi venea să repete cuvintele astea în gînd, încercînd de a aduce argumente şi de a dovedi certitudinea nevinovăţiei lui, totdeauna dădea greş. Ridcrhood a săvîrşit fapta şi-l prinsese pe taieă-său în cursă. Riderhood n-a săvîrşit fapia, dar pusese la cale, din răutate, să îndrepte asupra tatălui ei aparenţele aflate la îndemînă-i pentru a fi denaturate. Oricum privea situaţia, ajungea iute la aceeaşi încheiere înspăimântătoare : posibilitatea ca tatălui ei, deşi nevinovat, să i se pună în spate această vină. Auzise despre oameni care pătimiseră cu moartea pentru nişte crime, după cum s-a dovedit mai tîrziu, nesăvîrşite de ei, iar fiinţele acelea nefericite nici măcar nu avuseseră poziţia primejdioasă a tatălui său. Nu mai încăpea nici o îndoiala, începuse să fie ţinut la distanţă ; se vorbea în şoaptă despre el, era ocolit. Iar toate

astea, numai din seara anchetei. Şi aşa cum marele fluviu cernit, cu malurile lui mohorîtc, scăpa privirilor cufundîndu-se în beznă, tot aşa Lizzie nu izbutea, stînd pe marginea apei, să pătrundă cu ochii uriaşa mizerie a unei vieţi hăituite de suspiciuni — căreia buni şi răi îi întorceau spatele —- ştiind doar atît, că se află în faţa eî, înaintînd către o imensă genune : moartea.

LTn singur lucru se contura clar în mintea fetei. Obişnuită din fragedă copilărie să facă prompt ceea ce-i stătea în puteri să facă — fie să pună stavilă vremii, să se apere de frig, să-şi amăgească foamea şi cîte şi mai cîte — Lizzie curmă firul gmdurilor şi alergă acasă.

Jtn odaie domnea liniştea *;* lampa pîlpîia pe masă, iar pe laviţa dintr-un ungher, frăţiorul ei adormise. Se aplecă asupra lui, îl sărută încetişor şi reveni la masă

.„Dc cînd a închis domnişoara Abbey şi judccînd după fluviu, trebuie să sc fi făcut ora unu, gîndi Lizzie. Apa e în creştere. Tata sc află la Chiswick şi nici n-o să-i treacă prin minte să sc întoarcă pînă nu scad apele, iar asta o să fie pe la patru jumătate. Pe Charles am să-l trezesc la şase. Aud cu cînd bate ceasul dc la biserică, stînd aici."

Luă în linişte un scaun, îl puse în faţa focului aproape stins şi se aşează, înfăşurîndu-se bine în şal.

„Acum, la lumina asta pîlpîitoare, scobiturile în obrajii lui Charles nu se mai văd. Bietul Charley !“

Ceasul bătu ora două, ceasul bătu ora trei, ccasul bătu ora patru. Ea rămăsese tot acolo, cu voinţa ei feminină şi cu hotărîre. După revărsatul zorilor, între patru şi cinci, îşi scoase pantofii (ca să nu facă zgomot şi să-l trezească pe Charley), aţîţă focul făcînd economic dc cărbuni, puse apă la fiert şi aşează masa pentru gustarea de dimineaţă. Apoi, urcă scara, cu lampa în mînă, coborî din nou, umblă tiptil de colo-colo şi făcu o bocceluţă. La urmă, din buzunar, de pe prichiciul sobe* şi de sub un lighean răsturnat aflat pe poliţa cea mai de sus, înjghebă o sumă oarecare de bani, pe care se apucă sîrguin- cioasa să-i numere în linişte, punînd deoparte o grămăjoară. Iacă mai socotea cînd tresări, auzind glasul fratelui ci.

— Neaţa ! — exclamă el, ridicat în capul oaselor.

— M-ai speriat, Charley.

— Te-am speriat! Da tu nu m-ai speriat pe *mine* cînd am deschis ochii acu cîteva clipe şi te-am văzut stînd colo, ca stafia unei fete sărmane, în toiul nopţii ?

— Nu-i toiul nopţii, Charley. E-aproape şase dimineap.

— Zăău ? Da ce tot făceai, Liz ?

— încă îţi mai ghicesc viitorul, Charley.

— Trebuie să fie grozav de neînsemnat — zise băiatul. — Pentru ce faci grămăjoara aceea de bani ?

— Pentru tine, Charley.

— Ce vrei să spui ?

— Dă-te jos din pat, Charley, spală-te şi îmbracă-te şi apoi am să-ţi spun.

Gesturile ei calme, vocea joasă şi desluşită totdeauna avuseseră o înrîurire asupra lui. Nu după multă vreme, Charley se spălă pe faţă într-un lighean cu apă, şi cînd isprăvi se uita ta Lizzie tot freeîndu-se cu prosopul.

— Niciodată — spuse cl în timp cc se ştergea dc parcă ar fi fost cel mai aprig duşman — în viaţa mea n-am mai văzut o asemenea fată ca tine. Ce s-a-ntîmplat, Liz ?

— Eşti gata pentru masă, Charley ?

— Poţi să-mi torni ceaiul. Ia tc uită, o boccea ?

— Da, Charley, o boccea.

— Nu cumva c pentru mine *t*

— Ba da, Charley, aşa este.

Devenind serios, dar mai încet în mişcări, Charley termina cu îmbrăcatul ; veni şi se aşeză la măsuţa pregătită pentru gustarea de dimineaţă, cu ochii ţintă pe chipul fetei.

— Vezi, Charley dragă, mi-am pus în gîncl că acum e momentul potrivit ca să ne părăseşti. Mai întîi şi-ntîi ai să-ţi schimbi, slavă Domnului, locuinţa ; dar nu numai asta, o sa fii şi mult mai fericit şi o s-o duci mult mai bine, peste o lună chiar, nu mai departe. Nu mai departe decît într-o lună.

— De unde ştii ?

— Nu-ţi pot spune exact de unde, Charley, dar ştiu. — Deşi în felul dc a vorbi, în fizionomie, în gesturi nimic nu se schimbase, abia dacă îndrăznea să-l privească în faţă; îşi ţinea ochii plecaţi, ocupată să-i taie pîinc, să i-o ungă cu unt, să mestece în ceai şi alic asemenea pregătiri. — Da, Charley, trebuie să pleci... tata rămîne cu mine... o să caut să mă descurc cum oi putea, dar tu trebuie să pleci.

— Văd că nu-ţi pierzi vremea cu vorbe mari — mormăi băiatul, împingînd la o parte pîinea cu unt, morocănos.

Lizzie nu-i răspunse nimic.

— îţi spun eu ce c — adăugă băiatul, izbucnind xrttr-un scîncct de plîns — eşti o scîrboasă şi-o egoistă, îţi închipui că n-avem din ce trăi toţi trei, şi de-aia vrei să scapi de mine.

— Dacă tu crezi asta, Charley... aşa să fie, sînt o scîr- i boasă şi-o egoistă şi-mi închipui că n-avem din ce trăi toţi trei şi de-aia vreau să scap de tine.

Abia cînd băiatul dădu buzna şi îşi aruncă braţele pe după gîtul ci, Lizzie nu mai putu să sc stăpînească. Nu se mai puru stapîni şi o podidiră lacrimile.

— Nu plînge, Liz, nu plînge ! Mă bucur că plcc ; da, mă bucur că plec. Ştiu că dacă mă trimiţi de aici, asta-i spre binele meu.

| — Oo, Charley, Dumnezeu mi-c martor că-ţi vreau nu- iî» mai binele !

j— Da, da. Nu lua în seama ce-am zis. Uită totul. Să- rută-ma.

După o clipă de tăcere, ea se desprinse de fratele său, ca să-şi şteargă ochii şi să-şi recapete calmul şi forţa de care avea nevoie.

_ — Acum ascultă, Charley dragă. Lucrul ăsta trebuie făcut, noi ştim asta amîndoi, dar numai eu ştiu de ce trebuie făcut numaidecît. Du-te întins la şcoală şi spune că ne-am înţeles împreună că nu-1 putem înfrunta pe tata, că tata n-o să le pricinuiască nici un fel de neajunsuri, că niciodată n-o să te ia înapoi. Iu faci de pe-acum cinste şcolii şi ai să faci şi mai mare

cinste, iar cei de-acolo or să tc ajute să-ţi cîşligi traiul. Arată-le ce lucruri ai adus cu tine, cîţi bani şi spune-le că o sa-ţi mai trimit încă. Dacă n-o să pot face rost altfel de bani, am să cer de la cei doi domni care au venit aici aseară.

— Nu ! — strigă băiatul, repede. — Nu cumva să ceri ceva de la ăla care m-a luat de bărbie ! Să nu primeşti bani de la Wrayburn ăla !

Poate că Lizzie se îmbujora puţin la faţă, în timp *ce,* dînd din cap, puse o mînă pe buzele fratelui ei ca să-l facă să tacă şi să fie atent.

— Şi mai presus de orice, Charley, adu-ţi aminte de ce ţi spun acum : ai. grijă să nu-1 vorbeşti niciodată de rău pe tata. Ai grijă să te porţi cum se cuvine faţă dc el. Poţi mărturisi că din pricină că n-a fost dat la-nvăţătură, tata vrea ca nici tu să nu-nveţi, dar asta-i tot, nimic în plus împotriva lui. Poţi spune fără grijă că sora ta îi este devotată — după cum ştii prea bine. Ei, şi dacă s-ar întîmpla să auzi vreodată spunîndu-se ceva împotriva lui, ceva de care tu să nu fi ştiut, suit sigură, Charley, că e un neadevăr, bagă bine de seamă.

Băiatul se uită la ea, surprins şi puţin bănuitor, dar ea continuă fără să observe.

— Da, Charley, dragă, bagă bine de seamă. Ar li numai minciuni. Acum am terminat ce-am avut de spus... doar atît aş mai avea : să fii cuminte, să-nveţi, iar cînd o să-ţi aduci aminte de viaţa de altădată, de aici, să te gîndeşti la unele lucruri ca la un vis avut în ajun. Larevedere, dragul meu !

Deşi atît de tînără, ea puse în aceste cuvinte de rămas

bun o duioşie mai mult maternă decît de soră, din care cauză băiatul se prosternă. După cc o st rin se la piept plingînd îu hohote, cl luă boccclu̧a şi ieşi glonţ pe uşă, cu un braţ pavăză ochilor.

Chipul livid al acelei zile de iarnă înainta alene, învăluit în promoroacă. Umbra vaselor de pc fluviu *'St* prefăcu încetişor în nişte forme negre, iar soarele, sîngeriu, deasupra mlaştinilor dinspre răsărit, dincolo de catarge şi vîntrele, pâre i plin de resturile unei păduri căreia-i dăduse ioc.

Lizzie, rămasă în prag în aşteptarea tatălui ei, pe care îl zări venind, ieşi în drum ca s-o poată vedea la rîndu-i.

Se apropie repede, căci n-aducca cu el decît barca. Un pîlc din acele făpturi omeneşti amfibii — avînd parcă o- forţă tainică de-a putea scoate din Tamisa mijloacele de existentă doar privind apa în timpul mareei — era strîns ciotcă pe drum. De îndată ce tatăl ei acostă barca, aceştia, cu ochii în pămînt, se împrăştiara. Lizzie îşi dădu seama, pentru prima oară, ca era un fel de a-i întoarce spatele.

Şi Gaffer î^i dădu seama, căci pumnd piciorul pe mal şi privind în jur părea mirat. Dar se apuca numai decît de treabă. îşi priponi barca bine de tot, apoi ridică dinăuntru ramele, cîrma şi frînghia şi, ajutat de Lizzie, intrară împreună în casă.

— Stai lingă foc, tată draga, cită vreme mă ocup eu de gustarea de dimineaţă, lotul c pregătit, te aşteptam să pun ceaiul la fiert. Trebuie să fii îngheţat.

— Cald nu-mi e, asta în orice caz. Mîinile-mi înţepeniseră parcă pe vîsle ; uite ce amorţite-mi suit degetele !

Culoarea lor şi poate faţa ei palidă îi deşteptară cine ştie ce amintire neplăcută, căci se întoarse cu spatele, să-ş‘ apropie mîinile de văpaia focului.

— Sper că n-ai rămas afară, tata, în noaptea asta cumplită ?

— Nu, draga mea. Am stat pe-un şlep, lingă un foc straşnic de cărbuni... Da unde-i băiatu ?

— Mai e aici o picătură de rachiu, tată, pune-1dumneata în ceai, pînă frig eu bucăţica asta de carne.Dacă îngheţa Tamisa ar fi fost o nenorocire, nu-i aşa, tată ?

— De asta avem mereu parte — spuse Gaffer, turnînd încet lichidul dintr-o sticlă bondoacă, picătură cu picătură, ca să pară mai mult — nenorocirea c peste tot, ca funinginea-a per... Da băiatu ăla încă nu s-a sculat ?

— Uite, friptura-i gara, tată. Mărunc-o cit e fierbinte ;i fragedă. După ce termini cu masa, stăm de vorbă la gura sobei.

Dar observînd ca Lizzie evită să-i răspundă, aruncă repezit o căutătură chiorîşă spre laviţă şi o prinse pe fată de un colţ al şorţului.

— Ce-i cu băiatu ? — întrebă.

— Tată, începe să mănînci, iar eu m-aşez lîngă dumneata şi-ţi spun.

Cu ochii la ea, mestecă în ceai şi sorbi două sau trei înghiţituri ; apoi tăie o bucată din carnea încinsă şi spuse, mîncînd :

— Ei, bai ! Ce-i cu băiatu ?

— Nu te supăra, te rog... dar, tată, se pare că-i foarte înzestrat la-nvăţătură.

— Păcătosu naibii ! — strigă el, agitînd cuţitul în aer.

— ...Şi fiind atît de înzestrat la carte, mai mult decît pentru vreo meserie, şi-a pus în cap să-nveţe.

— Păcătosu naibii ! — strigă el din nou, cu acelaşi gest.

— ...Şi ştiind că n-ai cu ce să-l ţii, tată, şi pentru că nu voia să-ţi fie o povară, incetu cu încetu şi-a luat inima-n dinţi şi a plecat să-şi facă un rost în viaţă de pe urma învăţăturii. Azi-dimineaţă a plecat, tată ; ce-a mai plîns la despărţire... speră că ai să-l ierţi.

— Eu ? ! Nu cumva să se mai apropie de mine să-mi ceară iertare — rosti tatăl, subliniind fiecare vorbă cu cuţitul. — Sa nu-1 mai văd niciodată în faţa ochilor, că dacă pun mina pe el... auzi, tat-su n-a fost de-ajuns de bun cu el. S-a lepădat de propriu lui tată. Eh, dacă-i aşa, propriu lui tată se leapădă de el în vecii vecilor, păcătosu naibii !

împinse la o parte farfuria, apoi, pradă acelei porniri de care dau dovadă oamenii puternici şi primitivi de a-şi dez- lănţui furia printr-un act de violenţă, strînse cuţitul în mînă, lovind cu el în masă la sfîrşitul fiecărei fraze rostite, ca şi cum ar fi dat cu pumnul gol.

— Bine-a făcut c-a plecat ! Mai bine decît să fi rămas aici. Da nu care cumva să mai vină-napoi. Sa nu mai treacă niciodată pragu casei ăsteia. Iar pe tine, Lizzie, să nu te mai aud că-i ţii partea... sau poate că te lepezi şi tu de tat-tu, ca el, şi ce spun acu de el sa n-ajung atunci să spun şi de tine. Acu pricep eu de ce mi-a-ntors spatele oamenii ăia. Şi-o fi zis unu altuia : „Uite că vine ăla care nu face nici cit o ceapă degerata în ochii lu fiu-su ![ff] Lizzie...

Dar un ţipăt al fetei îi curmă vorba. Privind-o, desluşi pe faţa ei o expresie ciudată ; se trăgea spre perete, cu mîinile la ochi.

— Termină, tată ! Nu pot să te văd cum loveşti... lasa-1 jos!

El se uită la cuţit, dar, nedumerit, îl ţinea încă în mînă.

— Tată, ce îngrozitor ! Lasă-1 jos, lasă-1 odată jos !

Uimit de înfăţişarea şi de ţipetele ei, îl azvîrli cît colo ;
sc ridică în picioare şi întinse mîinile spre Lizzie.

— Cc-i cu tine, Liz ? Ai putea crede că tc-aş lovi cu cuţitu ?

— Nu, tată, nu... mic nu mi-ai face nici un rău.

— Da cui aş face ?

— Nimănui, tată dragă, sînt sigură şi o spun în genunchi, din toată inima, din tot sufletul, nu, nimănui ! Dar a fost groaznic... parcă... — îşi acopcri din nou faţa cu mîinile. — Parcă...

— Parcă ce ?

Amintirea acestui gest ucigaş, la care se adăugau emoţiile încercate în ajun şi cele trăite în zori, o făcu să se prăbuşească la picioarele lui, fără a-i da vreun răspuns.

N-o văzuse niciodată leşinînd. O ridică de jos plin de duioşie, spunîndu-i că e cea mai bună fiică de pe pămînt şi „sărmana şi drăgălaşa mea copilă". încercă să-i pună capul pe genunchii lui, s-o trezească la simţire, clar neizbutind îi lăsă uşor din nou capul jos, luă o pernă, o potrivi sub părul ei negru şi căută apoi să-i dea un strop de rachiu. Dar pentru că nu mai rămăsese de loc, înşfacă iute sticla goală şi ieşi pe uşă. Sc întoarse cît ai bate din plamc, însă tot cu sticla goală.

îngenunche lîngă ea, îi aşează capul pe un braţ, iar cu cealaltă mînă îi umezi buzele după ce înmuie degetele în apă. Se uită cînd la ca, cînd peste umăr, prin odaie.

| — Da ce, noi avem ciumă în casă ? — exclamă, cu o mină înfricoşătoare. — Oare hainele mele-s otrăvite ? Ce-i şi cu pleaşca asta pe capu nostru ? Cine ne-o fi făcut pocinogu ?

Capitolul VII

DOMNUL WCGG 1: GRIJULIU CU SINE

Silas W cgg se alia pe drumul care duce la Imperiul Roman şi o ia prin Clerkemvell. E seara, devreme, un timp umed ţi urît. Domnul Wcgg are tot răgazul să facă un mic ocol, acum, că la comerţ se adăugase o altă sursă de venit ; de aceea îţi strînge taraba din timp, deoarece lui i se datorează — aţa i se pare, — faptul că e aşteptat cu nerăbdare la Boschet.

„Ce-o să se mai perpelească Boffin tot aşteptînd !“ — îşi spuse Silas, şchiopătînd în mers şi freeîndu-se mai întîi la ochiul drept, apoi la stîngul, în mod inutil, pentru ca şi aşa natira i-i frecase pe amîndcr. destul.

„Daca totu merge cu eJ după cum sper — continuă Silas, şchiopătând mai departe, dus pe gînduri — nu mi-ar conveni să las lucrurile baltă. N-ar li onorabel."

Însufleţit de această idee, porni la drum mai iuie, tot şchiopătînd. Scruta zările din priviri, aşa cum iace adesea omul muncit de cine ştie ce planuri măreţe de viitor.

Aflîud că în apropierea bisericii din Clerkemvell se aciuase o populaţie de giuvaergii, domnul Wcgg arăta interes şi avea respect faţa de acest cartier, pe unde dădea tîrcoale. Simţă- mînt care însă şchiopăta în privinţa moralităţii stricte — aşa cum cel care-1 încerca şchiopăta la mers, fiind hrănit de fericirea pe care ar fi cunoscut-o dacă se putea face invizibil şi putea s-o şteargă în siguranţă, încărcat cu bijuterii şi cutiuţe de ceasuri, fără sa-i pese de indivizii cărora aparţineau aceste obiecte.

Totuşi, nu către „prăvăliile'[1] unde muncitori dibaci lucrează în perle, diamante, aur şi argint şi mîinile li se lac aiît de preţioase, îneît apa îmbogăţită în care şi le spală trece apoi la rafinori ; nu către vreuna clin aceste case se îndreptă şcliiopătînd domnul Wegg, ci către dughenile mai sărăcăcioase, ale vînzătorilor cu bucata, oferind clc mîncat, de băut şi combustibil, către cele ţinute de italieni, carc confecţionează rame, către magherniţele frizerilor, ale samsarilor, ale negustorilor de cîini şi de păsări cîntătoare. Aici, pe o străduţă îngustă şi murdară, destinată unor asemenea îndeletniciri, domnul Wegg îşi alese o vitrină sumbră, unde pilpîia o lumînare de seu într-un vălmăşag de obiecte semănînd vag cu bucăţi de piele şi cu nişte beţe scorojite ; nici unul însă nu avea o înfăţişare desluşită, în afară de luminarea din

[1] [3]

sfeşnicul vechi de tinichea şi de două broaşte împăiate,, carc se bateau în duel cu nişte săbiuţe.

Cu forţe reîmprospătate, Silas se apropie, şchiopătînd, de o intrare mohorîtă şi slinoasă, împinse o uşiţa mohorîtă şi slinoasă şi păşi în dugheana mohorîtă şi slinoasă. Era aşa dc întuneric, îneît nimic nu se putea distinge, dccît o altă lumînare de seu, pe o tejghea joasă, într-un alt sfeşnic vechi de tinichea, chiar lingă silueta unui bărbat siînd chircit pe scaun.

— Bună scara — spuse domnul Wegg, salutînd cu un semn din cap.

Acesta înalţă fruntea ; c palid la faţă, are ni^te ochi obosiţi şi o chică dc păr roşeat-nisipiu. Proprietarul acestui ehip n-are cravată; şi-a descheiat nasturele de sus de la cămaşă, iar gulerul îi e răsfrînt, ca să poală lucra mai în voie. Din acelaşi motiv e fără haină, numai într-o vestă largă, pusă peste lenjeria îngălbenită. Omul acesta arc ochii istoviţi ai gravorului, deşi nu asta-i este meseria ; fizionomia sa şi felul în car; stă încovoiat amintesc de cizmar, dar nu e nici asta. j; — Bună seara, domle Venus. Nu mă recunoşti ?

| Parca adueîndu-şi aminte, domnul Venus se ridică, ia Iluminarea de pe tejgheaua joasă şi o îndreaptă spre picioarele domnului Wegg, către cel natural şi cel artificial.

| — Chiar *foarte* bine ! Ce mai faci ?

î» — Silas Wegg, îţi aminteşti ? — explica infirmul.

— Da, da — încuviinţă domnul Venus — amputarea la spitaL

|- — Ezact — întări domnul Wegg.

— Da, da... Ce mar faci ? Aşaza-tc lingă foc şiîncăl-*eşte-ţi... celălalt picior.

Tejgheluţa, fiind aşa de scundă, permite accesul Ja soba, de care nu te-ai li putut apropia dacă era mai mare. Domni:] Wcgg ia loc pe o lada din faţa focului şi trage în piept un miros plăcut, îmbietor, care însă nu-i cel al prăvăliei.

„Căci mirosu ăsta — hotărăşte domnul Wegg în sinea lui, după ce mai adulmecă o dată sau de două ori ca să se dumerească — e acrişor, miroase a piele, a pene, a beci, a clei, a răşină şi mai adulmecă o dată — cine mai ştie a ce, tare cît două foaie vechi.“

— Ceaiul e pregătit, numai să-l torn, iar franzeluţele s pe sobă. Dom Wegg, nu vrei să bei un ceai cu mine ?

Unul din principiile conducătoare în viaţa domnului Wegg fiind ca niciodată să nu refuze nimic, el încuviinţă.

Dar prăvălioara era atît de întunecoasă, ticsită de rafturi negre, de console, de colţuri şi răscolţuri tainice, îneît el zaci ceaşca şi farfurioara domnului Venus numai pentru că se aflau chiar lîngă luminare, dar nu văzu din ce ungher ascuns a scos domnul Venus o a doua ceaşcă, pentru sine, şi nu luă cunoştinţă

de ea decît în clipa în care gazda pur şi simplu i-o vîrî sub nas.

Wcgg descoperi totodată zăcînd pe tejghea corpul neînsufleţit al unei păsărele drăguţe, cu capul căzut într-o parte (lîngă marginea farfurioarei domnului Venus), iar pieptul străpuns de o sîrmă lungă, ţeapănă. Semăna cu Cock Robin, eroul din baladă, domnul Venus — cu vrabia înarmată cu un arc şi săgeată, iar domnul W[e]gg — [cu] bărzăunele şi ochişorii lui.

Domnul Venus se apleacă şi mai scoate o franzeluţă încă neprăjită ; după ce smulge săgeata din pieptul lui Cock Robin, pune pîinea 1a prăjit, înfigînd-o în vîrful acestui crud instrument. Cînd se rumeneşte, se apleacă din nou şi apare cu untul, desăvîrşindu-şi astfel treaba.

Silas Wegg, ca om şiret, care e sigur că oricum îl aşteaptă o cină pe cinste, stăruie pe lîngă gazdă să ia franzeluţa. El îl îmbie ca să-i fie prielnic, sau, cum se zice, să-şi ungă din timp rotiţele pe care avea să le manevreze. Pe măsură ce franzeluţele treptat-treptat dispar, rafturile negre, colţurile şi rascolţurile încep să iasă la iveală, iar domnul Wegg în cele din urmă ajunge să creadă că lîngă el, pe prichiciul căminului, s-ar afla un borcan, înăuntru cu un făt hindus încovrigat, cu capul lui mare vîrît sub el, ca şi cum voia sa se dea
dc-a berbeleacul dacă borcanul ar fi fost destul de mare. So colind că mecanismul fusese suficient lubrifiat, domnul W'cgg trece la ebestiune ţi întreabă, în timp ce-şi loveşte uşor mîinile una de alta, vrînd să exprime nepăsare :

— Eh, domle \'enus, şi cum am dus-o eu de atunci ?

— Foarte prost — răspunde domnul Ycnus, (ară să mai stea pe gînduri.

— Cum ? Mereu aici ? — întreabă Wegg, parcă surprins.

— Mereu.

Aceasta parc, în taină, să-i facă plăcere lui Wegg, dar el îşi ascunde simţămintele şi spune :

— Ciudat. De unde şi pînă unde ?

— Habar n-am ! — răspunde Vcnus, un om trist şi răvăşit, care vorbeşte pe un ton stins, puţin cîrcotaş şi jeluitor. — De unde şi pînă unde, dom Wegg, habar n-am, mneata nu poţi intra, oricum. Nu merge, chiar dacă faci ce spun cu. Cineva care se priccpe cît de cît te-ar ghici dintr-o ochire şi-ar striga... Nu merge ! De loc nu merge !

— Eh, să lăsăm asta, domle Vcnus - reluă Wegg, oarecum iritat şi dojenitor. — Nu *mă* miră muşi de puţin. Trebuie că se-ntîmplă destul de des.

— în cazul coastelor, te-asigur, mereu. Dar altminteri, nu. Cînd lac un schclet alcătuit din bucăţi prinse ici şi colo, ştiu dinainte că nu pot fi tanda pe manda în privinţa coastelor ; orice

om are coastele lui anume, nu mai găseşti la fel. Da cu membrele-i altceva. Pot să le potrivesc. Uite, tocmai am trimis o femeie... o frumuseţe fără cusur... la o şcoală de artă. Un picior era de belgiană, celălalt de englezoaică ; restul aparţinea unor alte persoane, opt la număr. Să mai zici că nu mă pricep la amestecuri! Mneata ai avea *tot* dreptu, dom Wrcgg.

Silas îşi priveşte piciorul, il examinează cît poate de atent la lumina plăpîndă, şi după o pauză spune, posomorit:

11 — Trece că-i din pricina celorlalţi oameni. Sau cum ţi-es-
i plici ? — (întreabă nerăbdător.

— Nu ştiu cum să-mi esplic. Da ia ridică-te şi ţine puţin luminarea.

Domnul Vcnus ia dintr-un ungher de lingă scaun Scheletul unui picior cu labă cu tot, de o mare puritate a liniei şi îmbinat foarte grijuliu; îl pune alături de piciorul domnului

9 — Prietenul nostru comun, voi. 1

Wegg, caro se uita ca şi cum i s-ar lua măsură pentru o pereche de cizme de călărie.

— Nu — adaugă el. — Nu ştiu de unde vine, da aşa e. 'fot ce cred este că ţi-ai sucit osu ăsta. Ceva asemănător *n-am* mai văzut.

După ce-şi mai priveşte o dată, nedumerit, piciorul, şi apoi se uită bănuitor la modelul cu care fusese comparat, zice :

— Pun rămăşag pe-un galben că ăsta nu-i picior englezesc !

— Lesne de înţeles, cînd te gîndeşti că avem atît de mult de-a face cu străinii ! Da, e picioru franţuzului ăstuia.

Deoarece semnul din cap însoţind cuvintele indică un punct întunecat clinapoia domnului Wegg, acesta tresare uşor şi se întoarce să-l vadă pe franţuzul cu pricina, de care pînă la urmă îşi dă seama că e reprezentat (în chip foarte meşteşugit) numai de coşul pieptului, pus pe o poliţă din celălalt colţ al încăperii, ca o platoşă sau ca un corset.

— Oo ! — exclamă domnul Wegg, de parcă i-ar fi fost prezentat — s-ar zice că ai dus-o bine în ţara mneatale, da sper să nu se împotrivească nimeni dacă spun că nu s-a născut încă franţuzu care să semene cu mine.

în clipa aceea, uşa slinoasă este dată puternic de perete de un băieţandru, care, după ce o lasă să se trîntească, spune :

— Am venit pentru canaru împăiat.

— Costă trei şilingi şi nouă pence — îl anunţă Venus. — Ai adus banii ?

Băiatul scoate patru şilingi. Domnul Venus, tot timpul extrem de abătut şi jeluindu-se, se uită în jur după canarul împăiat. Luînd lumînarea ca să-l ajute la căutat, domnul Wegg zăreşte că lîngă genunchi are o policioară numai pentru schelete de mîini, care

parcă vor să-l apuce. De printre aceste oase, domnul Venus ia un glob de sticlă unde se află canarul şi i-1 prezintă băiatului.

— Poftim ! — exclamă scîncit. — Parc-ar fi viu ! Stă pe crenguţă, gata să sară ! Ai mare grija, e o piesă minunată... şi cu trei pence, face patru.

Băiatul ia mărunţişul şi deschide uşa, trăgînd de o curea din piele prinsă în cuie pentru acest scop, cînd Venus strigă :

— Opriţi-1 ! Vino-napoi, pungaş mic ! Ai luat şi un dinte o dată cu banii aceia î

— De unde să ştiu eu ? Mneata mi l-ai dat. N-am nevoie de dinţii mneatalc, mi-ajung ai mei — strigă băiatul cu un glas piţigăiat, în timp cc-1 caută printre bani şi-I aruncă pe tejghea.

— Nu *mă* jigni cu mîndria răutăcioasă a tinereţii tale — replică domnul Venus pe un ton patetic. — Nu *ma* lovi fincă vezi că-s la pămînt. Sînt şi-aşa destul de oropsit. A căzut cred, în saltar, cadc peste tot. Era doi şi în ibricu de cafea and să iau gustarea de dimineaţă : doi molari.

— Foarte bine ! se răsteşte băiatul. Atunci, ce te legi de oameni ?

La care domnul Venus răspunde doar atît, zbuciumîndu-şi chica de păr prăfos şi clipind din ochii slăbiţi:

— Nutnă jigni din mîndria răutăcioasă a tinereţii tale: nu *ma* izbi cu picioru fincă vezi că-s la pămînt. Habar n-ai ce mic te-ai face dac-ar fi să-ţi pregătesc schelctu.

Ultima consideraţie pare să-şi producă efectul asupra băiatului, pentru că acesta pleacă mormăind.

— Oh, vai de mine şi de mine ! — oftează domnul Venus greoi, retezînd mucul de la lumînare — lumea care părea o grădină a încetat să mai înflorească. Te uiţi prin prăvălie, dom Wegg... Lasă-mă să-ţi dau o luminare. Bancu meu de lucru ; bancu prichindelului meu, o menghină, unelte, oase diferite, scăfîrlii, fel de fel, un prunc hindus, păstrat în spin, şi-un altu african ; borcane cu iot soiu de preparate. Totu-i la-ndemînă, bine păstrat. Cele care mucezesc sînt deasupra. Da-n coşurile alea ce-o mai fi ? Nu-mi aduc bine-aminte. Or fi bucăţi din corpu omenesc... Iată nişte pisici, schelctu unui prunc din Anglia, cîini, raţe, ochi de sticlă, fel de fel... O pasăre mumifiată, diferite epiderme uscate. Ah, vai de mine ! Ai văzut, în mare, cam ce se află aici.

Plimbînd astfel luminarea îneît toate obiectele acelea eterogene păreau că înaintează, ascultătoare, pe măsura ce le rostea numele, apoi se retrăgeau iarăşi în întuneric, domnul Venus mai

spuse o dată mîhnit:

— Ah, vai de mine şi de mine !

îşi reia locul şi, copleşit de tristeţe, mai toarnă un ceai.

— Da eu unde sînt ? — întreabă domnul Wegg.

— Undeva într-o prăvălioară dosnică, dornic, în fundu unei curţi ; dacă e să vorbesc deschis, află că mai bine nu te cumpăram de la spital.

— la ascultă, da cît ai dat pe mine ?

— Pai răspunde Vcnus, suflînd în ceai, cu l'aţa şi tot capul aparînd din întuneric, ca un strigoi din familia lui, deasupra ceştii cu ceai din care ieşeau aburi — te-am luat o dată c-o sumedenie de alte lucruri, aşa că nu mai ştiu.

Silas ajunge în sfîrşit la chestiunea care-1 preocupă şi o pune în aceşti termeni :

— Şi cît ai vrea pe mine ?

— Păi — răspunde celălalt, tot suflînd în ceai — nu in-am gîndit la asta, dom Wegg, şi nu pot să-ţi spun bătînd din palme.

— Hai ! După socoteala mneatale — - stăruie Wegg — nu fac prea multe parale.

— Aşa, ca sortement, recunosc, dom Wegg... da ai putea, la o adică, preţui ca... aici domnul Venus soarbe o înghiţitură de ceai, care c atît de fierbinte îneît se înecă, şi ochii lui slăbiţi se umplu de lacrimi... ca o monstruozitate, să-mi fie cu iertare.

Stăpînindu-se sa nu-1 fulgere din priviri de indignare, atitudine din care s-ar fi înţeles orice, numai ca este dispus să-l ierte nu, Silas continuă :

— Gred că mă cunoşti, dom Venus, şi cred că mai ştii şi că eu nu mă tocmesc niciodată.

Domnul Venus soarbe înghiţitură după înghiţitură de ceai fierbinte, şi de fiecare dată închide ochii, apoi din nou îi deschide, spasmodic ; dar nu se încumetă să încuviinţeze.

— Am de gînd s-o scot mai bine la capăt în viaţă, să mă ridic prin munca mea — rosti Wegg cu însufleţire — şi nu mi-ar veni bine... ţi-o zic de la obraz, *nu* mi-ar veni Jiiuc. în asemenea împrejurări, să fiu, cum s-ar spune, împrăştiat, o bucată din mine aici, alta colo... ci aş vrea să mă adun cum se cuvine unui om dc treabă.

Deocamdată, doar ţi-ai pus în gînd, nu-i aşa, dom Wegg ? N-ai destui bani să faci un tîrg ? Atunci, am să-ţi spun tot ce pot face în căzu dumitalc. O să-ţi păstrez picioru, ţi-l ţin la dispoziţie, cu-s om dc cuvînt. să nu-ţi fie teamă, îl păstrez. Ţi-am făgăduit. Ah ! Vai de mine şi dc mine !încîntat sii accepte promisiunea şi vrînd sâ-1 măgulească, domnul Wegg sc uită la ccl cârc se vaită ; îşi mai toarnă un ceai, apoi spune, căutîncl să aibă un glas cît mai plăcut :

— Pari foarte abătut, dom Venus. Nu cumva merg prost treburile ?

— Da de unde ?... mai bine ca orieînd.

— Sau poate nu mai ai aşa mînă bună ?

— Niciodată n-am avut-o mai bună. Dom Wegg, cu uu-s numai primu-n meseria asta, eu-s meseria-n *sine.* Vrei să cumperi un schelet în West End, foarte bine, plăteşti preţu din cartieru ăsta, da fără mine nu sc poate. Am czact atîta treabă cît sîrit în stare să fac, ajutat de prichindeii! meu... şi-o fac cu plăcere şi mîndrie.

Astfel vorbeşte domnul Venus ; ţine mîna dreaptă întinsă, iar farfurioara, care fumega, o are în stînga, tot protestînd, cît pe ce să izbucncască în hohote de plîns parcă.

— Atunci, dom Venus, n-ai nici un motiv să I ii abătut.

--- Dom Wegg, ştiu că 11-am. Nu mai pomenesc nimic de iscusinţa mea, care-i fără seamăn ; n-am apucat să-mi sporesc cunoştinţele de anatomie pînă cînd n-am izbutit să numesc, Ia prima vedere, chiar şi cele mai mici pese. Dom Wegg, să zicem că te-ar fi adus aici bucăţi, în fundu unui sac, să te înjghebez la loc, ţi-aş putea numi toate oscioarele, pin’ lo ccle mai mărunte, cu ochii închişi, la fel şi pe cele mai mari, atît de repede, numai cît le-ating cu mîna. Ţi le-aş pune in ordine pe toate, ţi-aş pune în ordine vertebrele, în aşa fel că te-ai cruci şi tc-ai minuna.

— Păi — observă Silas, mai puţin prompt— *atunci* n-ai de ce să fii abătut. *N-ai* nici cît îi negru sub unghie de ce să fii abătut.

— Dom Wegg, eu ştiu că n-am... eu ştiu că n-am, dom Wegg, da-i inima asta care mă face să fiu abătut... inima ! l'ii aşa bun şi ia de citeşte cu glas tare biletu ăsta.

Silas îi ia hîrtia din mînă, pe oare Venus o scosese din mi-nunata harababură a unui sertar şi punîndu-şi ochelarii, citeşte :

— „Domuu Venus". jf — Da, mai departe.

— „împăiază animale şi păsări '-.

— Da. mai departe.

— „Articulează oase omeneşti".

— Aşa — mormăi el. — întocmai ! Dom Wegg, eu am treijdoi de ani şi-s burlac. Dom Wegg, o iubesc. Merită să fie iubită şi de-

un cap încoronat !

Silas este puţin alarmat văzîndu-1 pe domnul Venus cum sate deodată în picioare, înflăcărat la culme, cum îl apucă de guler şi-l ţinteşte cu nişte ochi rătăciţi ; dar domnul Venus, cerîndu-şi scuze, se aşază din nou si spune cu calmul deznădejdii :

— Nu-i place meseria mea.

— Da ştie ce foloase tragi ?

— Ştie ce foloase trag, însă nu preţuieşte arta, şi se opune. *Nu vreau cilitşi de puţin* — mi-a scris chiar cu mîna ci — *să mă amestec printre schelete şi nici să fiu privită din punct de vedere al oaselor.*

Cu o expresie în care se desluşeşte disperarea cca mai profundă, domnul Venus îşi mai toarnă un ceai.

— Şi aşa se caţără omu pînă-n vîrfu copacului, dom Wegg, şi de-acolo vede numai pustiu în jur! La fel şi cu mine... Stau aici seară de seară, înconjurat de trofeele minunate ale artei mele, şi ce mi-au adus ? Praf şi pulbere. M-au adus în situaţia să mi se scrie că *nu vrea cîtuşi de puţin să se amestece printre schelete şi nici să fie privită din punct de vedere al oaselor !*

Rcpetînd aceste cuvinte nefaste, domnul Venus mai soarbe cîteva înghiţituri do ceai, după care dă explicaţii de ce procedează astfel.

— Gîndu ăsta mă doboară. Şi-atunci, cad într-o stare de amorţeală. Dacă beau ceai pîn’ la unu-două noaptea, încep să uit. Da nu vreau să te mai reţin, dom Wegg. Nimeni nu se simte bine în preajma mea.

— Nu de asta — spuse Silas, ridieîndu-se — da am o întîlnire. Acum trebuie să fiu la închisoarea Harmony.

— Cum — se miră domnul Venus — mai sus de Battle-Bridge ?

Domnul Wegg recunoaşte că într-acolo trebuie să se ducă.

— Dacă-i aşa, ai nimerit-o bine. Acolo-ntorci auru cu lopata.

— Ia te uiia — rosti Silas — ai priceput clin două vorbe cum stă treaba ! Minunat!

— Ba de Joc. Domnu ăla bătrîn voia să ştie cîte parale face tot ce găsea în gunoi... ce de .mai oase şi pene şi cîte şi mai cîte nu mi-a adus !

— Zăuu ?!

— Da. Ah ! Vai de mine şi de mine ! Şi i îngropat chiar aici, aproape, ştiai, nu ? Uite colo.

Domnul Wegg nu ştia, dar se preface că ştie, încuviinţînd, drept răspuns. Urmăreşte, dc asemenea, din priviri gestul cu capul al domnului Venus, ca şi cum ar fi vrut să afle încotro este acel „uite colo“.

— Descoperirea corpului în fluviu m-a interesat — adaugă Venus. — Pc-atunci, ca nu-mi scrisese încă refuzul acela tăios. L-am pus colo... nu-i nimic, totuşi.

înălţase luminarea cît îi îngăduia braţul de departe, către unul din rafturile întunecate ; domnul Wegg se întoarse să privească, dar o aduse din nou pe tejghea.

— Bătrînu era bine cunoscut pc-aici. Se zvonea că-şi ascunsese averi prin mormanele alea de gunoi. Eu însă nu crcd. Poate ştii mneata ceva, dom Wegg ?

— Nimic nu era în ele — rosti Wegg, care nu auzise pînă atunci nici un cuvînt despre asta.

— Nu vreau să te mai reţin. Noapte bună.

Nefericitul Venus îi întinde mîna şi clatină din cap şi, lăsmduse să cadă în jilţ, îşi toarnă încă un ceai.

Silas Wegg, uitîndu-se înapoi peste umăr în timp ce trage uşa în urma lui, observă că de mişcarea aceasta maghernita se zg'îlţîie aşa de rău, şi luminarea aruncă o flacără vremelnică, îneît pruncii hinduşi, africani şi britanici, diversele oase* franţuzul, pisicile cu ochii verzi de sticlă, cîinîi, raţele şi toi; restul colecţiei parcă ar fi fost apucate de tremurici. Ghiar şj bietul Cock Robin de lîngă domnul Venus cade nevinovat pe o parte.

O clipă mai apoi, domnul Wegg îşi vede de drum, şchio- pătînd pe sub klinarcle cu gaz ţi prin nămol.

Capitolul VIII

DOMNUL BOFI'IN SI-I CONSULTA

Oricine, la dau and se desfăşura acţiunea acestei povestiri, ar fi părăsit strada Flect ca să ajungă în Temple rătăcind abătut prin partea locului nimerea în curtea lugubră a unei biserici, iar dacă înălţa privirile la ferestrele sinistre care străjuiau această curte, în ccle din urmă ar fi zărit, la cea mai sinistră dintre toate, un tînăr sinistru, şi, făcînd un tur de orizont din ochi, ar fi descoperit pe funcţionarul principal, pe funcţionarul junior, pe funcţionarul de drept comun, pe funcţionarul pentru tranzacţii, pe funcţionarul dc la cancelarie, funcţionari de toate categoriile şi de la departamentul administrativ, într-un cuvînt: pe secretarul domnului Morţi mec Lightvood, eminent avocat, după cum nu demult îl numeau gazetele.

Deoarece domnul Boffin avusese deseori legături cu acest multiplu funcţionar, atît la cabinetul avocatului cît şi la Boschet, nu i-a fost greu să-l recunoască de îndată ce i văzu cocoţai în cuibul prăfuit de pasăre răpitoare. Urcă pînă la al doilea etaj, unde se afla situată fereastra, foarte preocupat de nesiguranţa în care se zbatea imperiul roman şi regretînd din inima moartea amabilului Pertinux[3] ; parca mai ieri ar

[i] In capătul vestic al străzii Flect (centrul gcnc-ral a! presei londoneze) sc aflii un fel de intrînd numit Temple (de la Cavalerii Templieri, puternic ordin medieval, înfiinţat în timpul cruciadelor *şi* dizolvat în 1312). Biscrka Temple, datînd din veacul al XU-lca, a fost nu demult restaurată. începînd din 13-î<5, terenul care aparţinea cavalerilor templieri a fost acordat studenţilor de *li* Drept, şi dc atunci Temple a ajuns cuibul avocaţilor.

[8] împărat roman *(126*—193). succesorul lui Commodus. A fost ucis dc pretorioni (ev.:,la imperială), după o guvernare de optzeci şi şapte de zile.

fi lăsat afacerile imperiale intr-o cumplita dezordine, căzînd victimă furiei gărzilor pretorienc.

— Mnă ziua, mnă ziua, mnă ziua ! - spuse domnul Boffin, cu un gest; larg al mîinii, cînd uşa biroului i-a fost deschisă de tînărul sinistru, al cărui nume, toarte potrivit, era Blight — Maestru-i înăuntru ?

— Domnul Lighuvoocl mi se pare, a fixat o întiinire cu dumneavoastră, domnule ?

— Ştii, n-am nevoie de-aşa ceva — ii întoarse vorba domnul Boffin. — Eu plătesc, tinere, plătesc.

— Fără-ndoială, domnule. Vreţi să poftiţi înăuntru ? Domnul Lighnvood c plecat în prezent, dar îl aştept să vină din- tr-o clipă într-alta. Vreţi să luaţi loc, domnule, în biroul domnului Liglmvood ? între timp, mă uit în registrul unde sînt notate întîlnirile. Tînărul Blight scoase din pupitrul său, cu marc pompă,

un catastif prelung şi subţire, în coperţi cafenii de h îrtie ; parcurse lista îmîlnirilor din ziua aceea, trecînd cu degetul de sus în jos şi murmurînd : — Domnul Aggs, domnul Baggs, domnul Gaggs, domnul Daggs, domnul Faggs, domnul Gaggs, domnul Boffin. Da, domnule, perfect. Aţi venit doar puţin mai devreme, domnule. Domnul f ighru ood soseşte numaidecît.

— Nu sînt grăbii —spuse domnul Boffin.

— Gu atît mai bine, domnule. Noi profita de acest prilej, domnule, dacă-mi permiteţi, ca sa trec numele dumnea- «■ voastră In registrul de vizite din ziua aceasta. — Tînărul schimbă catastiful cu un alt gest de mare pompă ; lua apoi o pană, o muie în gură, îi vîrî vîrful în cerneală parcurgînd numele celor notaţi înainte să scrie — domnul Alley, domnul Balley, domnul Galley, domnul Dalley, domnul Falley, domnul Galley, domnul Hallcy, domnul Laley, domnul Malley şi domnul Boffin.

— Aici c un sistem strict, nu-i aşa, tinere ? -- rosti domnul Boffin cînd îl înregistra.

— Da, domnule — încuviinţă Blight. — Altfel n-aş putea s-o scot la capăt.

Voia probabil sa spună că s-ar fi tulburat la minte dacă nu-şi crea o ocupaţie fictivă. Ncavînd, în claustrarea sa, nici lanţuri pe care să le Instruiască, nici câni de modelat, el se

[1] *Rligh;* = pacoste.

apucase sa înscrie nume în ordine alfabetică în cele două catastife respective ori să aleagă un mare număr de persoane din- tr-un registru şi să le considere ca fiind în legături de afaceri cu domnul Lightwood. Această treabă era cu atît mai ncce- sară spiritului său, cu cît, avînd o fire simţitoare, putea ori- cînd lua lipsa de clientelă a stăpînului său drept un atentat la propria lui demnitate.

-— De cînd lucrezi pe tărîmul legilor ? — întrebă deodată domnul Boffin, ca de obicei plin de curiozitate.

— Lucrez pe tărîmul legilor, domnule, de vreo trei ani.

— Cum s-ar zice, cu meseria asta te-ai născut ! — rosti domnul Boffin, admirativ. — îţi place ?

— Nu prea mă interesează — răspunse tînărul Blight, ofiind, ca şi cum toată amărăciunea trecuse.

— Şi ce leafă primeşti ?

— Jumătate din cît a? dori.

— Şi cît ai dori ?

— Cincisprezece şilingi pe săptămînă — preciza tînărul.

— Dar cam în cît timp ai putea ajunge judecător ? — mai întrebă domnul Boffin, după ce-i măsură din ochi statura în linişte.

Tînărul îi răspunse că nu făcuse încă acest mic calcul.

— Cred că nimic nu te-ar putea împiedica să devii — adăugă domnul Boffin.

Tînărul răspunse, virtual, că deoarece are onoarea să fie britanic, pentru el niciodată, dar absolut niciodată n-a existat ceva care să-i stea în calea ascensiunii sale către magistratură. Părea totuşi înclinat să creadă că ceva anume i-ar fi putut sta in cale.

— Vreo două lire sterline ţi-ar fi de folos ? — întrebă domnul Bol fin.

Dat fiind că în privinţa asta tînărul Blight nu se îndoia ci tuşi de puţin, domnul Boffin îi dărui acea sumă de bani, mulţumindu-i pentru grija arătată faţă de afacerile sale (ale domnului Boffin), care, adăugă, erau acum, îşi închipuia, ca şi puse la punct.

Apoi, domnul Boffin, ţinînd în dreptul urechii bastonul, aidoma unui spiriduş bun al familiei, căruia îi cerca lămuriri în legătură cu ceea ce vedea, zăbovea cu privirea cînd la un dulap de cărţi cu volume de drept, cînd la o fereastră sau la
o geantă albastră fără nimic înăuntru ori la un baton de ccară roşie, o pană de scris, o cutie cu bdlinc de sigilat corespondenţa, un măr, un suport pentru scris — totul toarte prăfuit — şi la o sumedenie dc pete de cerneală, la o casetă de arama, imperfect,deghizată, avînd pretenţia să fie un instrument judiciar, ori la o cutie dc metal purtînd eticheta „DOMENIILE I IARMON“ — cînd domnul Lightwood îşi făcu apariţia.

Domnul Lightwood aduse unele explicaţii, cum că vine chiar de la *Inodor* cu care discutase afacerile domnului Boffin.

— Şi v-au obosii din cale-afară, pare-se ! — spuse domnul Boffin, compătimitor.

I ară să răspundă că oboseala lui e cronică, domnul Lightwood începu prin a-i aduce lămuriri că, dcoarccc toate formalităţile legale fuseseră pînă la urmă îndeplinite, testamentul răposatului Hartnon aprobat, moartea moştenitorului direct confirmată etc., eic., Curtea Supremă fiind pusă la curent ele., etc., el, domnul Lightwood, avea acum marca satisfacţie, cinstea, fericirea, clin nou ctc., etc., dc a-1 felicita pe domnul Boffin pentru intrarea în posesie, ca legatar universal, a unei sume de peste o sută de mii dc lire sterline, depuse la Banca Angliei etc., etc.

— Şi, deosebit de agreabil — continuă avocatul — în ca- zul_ acestei averi, domnule Boffin, este faptul că nu presupune nici un fel de încurcături. Nu sînt nici proprietăţi de administrat, nici dobînzi de restituit în valoare de atît la sută în momente dificile (mijloc extrem dc costisitor pentru a obţine să ţi se treacă numele în ziare), nu sînt nici alegeri care să te fiarbă în apă rece, nici agenţi dc bursă carc să ia caimacul dc pe lapte înainte dc a-1 aclucc la masă. Puteţi pune totul într-o casetă de bani peşin mîine dimineaţă şi să plecaţi cu ei... să spunem, în Munţii Stîncoşi. Dat fiind că nu există om — rosti în concluzie domnul Lightwood, cu

un zîmbet indolent — carc să nu fie, pare-se, constrîns de fatalitate, mai curînd sau mai tîrziu, dc a vorbi cu altcineva despre Munţii Stîncoşi, pc un ton dc extremă familiaritate, sper că mă veţi scuza că v-am sugerat în pripă să apelaţi la serviciile acestui lanţ uriaş de plictiseală geografică.

Domnul Bol lin, care nu urmărise prea atent această ultima observaţie, aruncă o privire buimacă, mai întîi în tavan, apoi pc covor.

— Pai... nu prea ştiu ce să spun despre toate astea — se' scuză el. Eu, fireşte, mă simţeam bine şi aşa cum eram. Marc belea să te ocupi de-o sumă atît de mare !

— Atunci, dragă domnule Boffin, *nu* vă ocupaţi de ea !

— Poftim ?

— Acum — reluă Mortimer Lightwood — dacă ar fi să vă vorbesc cu iresponsabilitatea stupidă a profanului, şi nu cu înţelepciunea profundă a unui consilier judiciar, v-aş spune că dacă greutatea acestei averi vă împovărează cugetul, aveţi la îndcmînă o consolare care vă poate ajuta s-o înlesniţi. Iar dacă vă temeţi de unele încurcături care s-ar ivi procedînd astfel, mai există limanul unei mîngîieri, şi anume gîndul că
o mulţime de oameni s-ar oferi să vă despovăreze de asemenea neajunsuri.

_ Eh ! Nu prea înţeleg cu — rosti domnul Bolfin, încă buimac. — Gc spuneţi mn ea voastră nu-i satisfăcător.

— Dar ce c satisfăcător pe lume, domnule Boffin ? — întreba Mortimer Lightwood, ridicînd din sprîncene.

— Pm-acum, aşa mi se părea — răspunse domnul Boffin dus pe gînduri. — Cîncl eram supraveghetor la Boschet... înainte să fi ezistat Boschetu... meseria asta o socoteam foarte satisfăcătoare. Patronii, fic-i ţărîna uşoară, era al naibii de' rău, da ce plăcere să-ncepi roboteala înainte de revărsatu zorilor şi pîna după ce sc-ntuneca ! Aproape că-i păcat — adăugă domnul Boffin, frecîndu-sc la ureche — că a cîştigat atîta bănet. Ar fi fost mai bine pentru el dacă nu era aşa bogat. Puteţi fi sigur — mai spuse, făcînd deodată descoperirea —- că şi *lui* i-a fost greu să se îngrijească de o aşa mare avere !

Domnul Lightwood tuşi; nu părea convins.

Şi, pentru că verii vorba de satisfacţie — reluă domnul Boffin — păi, Dumnezeu să ne ierte ! Dacă c să privim lucrurilc cu de-amănuntul, de-a fir-a-păr, unde e satisfacţiile aduse de bani ? Uite, bătrînu face dreptate şi lasă lu bietu fecior-su tot, şi bictu băiat nu s-a ales cu nimic. A dat ortu popii tocmai and să-ndrepte cana spre buze, cum s-ar zice. Acuma să vedeţi, dom Lightwood, de dragul băiatului ăstuia, sărmanu de el, eu şi cu madam Boffin nc-am împotrivit denenumărate ori bătrînului, pînă cînd nc-a făcut cum i-a venit mai rău la gură. îl văzusem în ziua în care madam Boffin i-a spus dc la obraz părerea ei apropo de afecţiunea unui tată faţă dc fiu-sn... l-am văzut cum ii ia pălăria lui madam Boffin şi cum i-o aruncă valyîrtej la ălălant capăt al ogrăzii ; o pălărie de pai negru, pe care obişnuia s-o poarte în vîrfu capului, că aşa-i plăcea. L-am văzut cu ochii mei. O dată cînd n-am mai putut răbda, îl zgîlţîiam cu bine dacă madam Boffin nu sc arunca între noi ; şi a primit una la numele tatălui, că a căzut la pămînt, da, dom Lightwood, a căzut Ia părnînt !

— Toată stima pentru doamna Boffin — murmură domnul Lightwood.

— înţelegeţi — continuă domnul Boffin — vă spun toate astea acum, cînd treburile s-au terminat, ca să vă arăt că eu şi madam Boffin todeauna i-am susţinut pe copii, nc-am făcut datoria creştinească. Eu şi madam Boffin am fost pretinii bietei fete ; eu şi madam Boffin am fost pretinii bietului băiat ; eu şi madam Boffin l-am înfruntat pe bătrîn şi ne aşteptam clipa de clipă să fim daţi pe uşă-afară pentru cazna noastră. Cit despre madam Boffin — adăugă domnul Boffin coborînd glasul — acum, cînd sc învîrte în lumea bună, s-ar putea să nu mai vrea să i se-aducă aminte de asta ; ca a mers pînă acolo îneît să-i spună faţa de mine că nu~i decît un ticălos, cu inimă de piatră.

— Suflet robust de saxon... strămoşi arcaşi... Agincourt ’ şi Crecy- murmură domnul Lightwood.

—- Ultima dată cînd cu şi madam Boffin l-am văzut pe sărmanii băiat — spuse domnul Boffin îucălzmdu-se. cît pe cc să se topească (aşa cum de obicei se întîmplă cu grăsimea) - era un copilaş dc vreo şapte ani. Căci atunci cînd s-a întors să pună o vorbă bună pentru sora-sa, eu şi madam Boffin nc duceam la ţară, supravegheam îndeplinirea unui contract prin care gunoiu trebuia cernut înainte de-a fi încărcat in cotigă, iar el pînă să venim noi şi plecase, n-a stal decît un ceas. După cum spuneam, băiatu n-avea mai mult dc şapte ani. Ei, şi cînd să sc ducă singur-singurcl şi părăsit ile toţi la şcoala aceea clin străinătate, s-a oprit pe la noi — stăteam la capătu curţii în Boschetu dc azi —, ca să se mai încălzească puţin. Avea pc el nişte hăinuţe de călătorie. Afară, pe un vînt recc de-ţi clănţănea dinţii-n gură, îşi lăsase vali- joară pe

care i-am dus-o eu pin’ la vapor, căci bătrînu nici vorbă să-i plătească doi-trei gologani pentru o birjă dc piaţă. Madam Boffin, pe-atunci foarte tînără şi frumoasă ca un trandafir în floare, îl aşază lîngă foc, îngenunchează alături de copil, îi încălzeşte amîndouă inîinile, îi freacă obrajii ; apoi, văzînd că micuţu are ochii scăldaţi în lacrimi, imediat i se umplu şi ci ochii de lacrimi. îşi petrece braţu pe după gîtu lui ca să-l apere parcă, şi începe să plîngă la mine : „Aş da orice pe lumea asta, orice, numai să mă duc cu el‘\ Nu vă pot spune ce rău mi-a făcut vorbele ei, da totodată mi-a sporit admiraţia pentru madam Boffin. Bietu copil se agăţase de gîtu ei şi, în timp ce-1 strîngca la piept, deodată-1 aud pc bătrîn strigindu-mă. „Trebe să plec !“ zice. „Dumnezeu să vă binccuvînteze !“ Mai rămase încă vreo cîteva clipe lipit de ea, se uită la noi amîndol, îndurerat de parcă era pe moarte. Oh ! Ce uitătură ! M-am urcat pe vapor cu el (mai întîi l-am tratat cu cîte ceva care mi-am închipuit că-i place), şi n-am plecat de lîngă el pînă n-a adormit în patu lui ; apoi m-am întors la madam Boffin. Da degeaba i-am spus şi i-am tot spus cum l-am lăsat; nimic şi nimic ! în faţa ochilor n-avea decît privirea lui, uitătura lui cînd să plece. Da era şi ceva bun în asta. Madam Boffin şi cu mine n-aveam copii şi uneori am fi dorit s-avem unu, însă ce să facem ? Da acuma nu mai vrem. „Mnne-poimîine o să murim şi noi — zise madam Boffin — şi alţi ochi o să vadă privirea aceea stingheră la copilu nostru." Cîtcodată noaptea, cînd era ger, sau cînd mugea vîntu, ori cînd ploua de mama focului, se scula plîngînd în hohote şi striga tulburată : „Nu vezi chipu sărmanului copil ? Oh ! Adăpostiţi-1 pe sărmanu copil ![i]... pînă ce, cu anii, vedenia asta a-nceput încctu cu încctu să se destrame, aşa cum se întîmplă cu multe.

— Toate se destramă, dragă domnule Boffin, pînă ce ajung nişte zdrenţe — spuse Moriimer Lightwood, rîzînd.

Eu n-aş merge aşa departe îneît să spun că toate — ii întoarse vorba domnul Boffin, pe care celălalt îl cam irita —fincă c unele lucruri de care n-am dat niciodată în gunoi. Asta-i, domlc. în sfîrşit, madam Boffin şi cu mine am îmbă- trînit în slujba moşneagului, trăind şi muncind destul de greu. pînă ce bătrînu a fost găsit mort în pat. Atunci, madam Bof- fiii şi cu mine am sigilat caseta care stătea todeauna pe-o masă de lingă pat. Cum auzisem vorbindu-se de Temple ca despre un loc unde se strîngca gunoaiele avocaţilor, am venii frumuşel aici, în căutarea unui 0111 de meserie ca să mă-11- drumc ce am de făcut. Aşa l-am văzut pe tinerelu asia al mneavoastră în carne şi oase, cum ciopîrţea muştele cu bri- ceagu pc pervazu ferestrii. Am strigat: „Salut !“ Pe-atunci, încă n-avusesem plăcerea să vă cunosc, şi astfel am avut cinstea asta. Apoi, mneavoastră şi domnii cu cravata aia aşa de stînjeniioare, care se află sub bolta de la Curtea bisericii Sfîntu Paul...

— *Doctors' Commons* [14] — preciza Lightwood.

—■ Parcă-i spunea altminteri — se împotrivi domnul Boffin, facînd o pauză. — Da mneavoastră ştiţi mai bine ca mine. Aşa... atunci, mneavoastră şi doctorii Scommons v-aţi pus pe lucru şi aţi făcut toate cele necesare ca să daţi de bietu băiat, pe care pînă la urmă i-aţi şi găsit. De cîte ori ziceam, eu şi madam Boffin : „Ei, acu o să ne-ntîlnlm iar cu el, 111 împrejurări fericite". Da asta n-avea să se mai întîmple niciodată. Şi culmea culmilor e că banii pînă la urmă n-o să ajungă-n mîinile lui...

— O să ajungă în schimb — remarcă Lightwood, iăsînd galeş capul într-o parte — în mani excelente.

— O s-ajungă 111 mîinile melc şi-ale lu madam Boffin, astăzi, acu chiar ; de asta am venit aici, de-aia am aşteptat taman ziua şi ceasu ăsta. Dom Lightwood, s-a săvîrşit o crimă îngrozitoare din cale-afară. Din crima asta, eu şi madam Boffin tragem în taină foloasele. Pentru cercetări şi defăimarea ucigaşului, noi oferim din averea noastră o recompensă grasă... o recompensă de zece mii lire sterline.

— E prea mult, domnule Boffin.

— Dom Lightwood, cu şi cu madam Boffin am fixat împreună suma, şi-o să ne ţinem de vorbă.

— Daţi-mi voie să vă spun însă — reluă avocatul — şi mă exprim acum cu toată gravitatea profesionistului, şi nu cu neghiobia omului de pc stradă, că oferta unei asemenea imense sume drept răsplată ar fi un îndemn pentru mărturii mincinoase,

14 Colegiul Doctorilor în Drept Civil clin Londra, pînă 111 1S57, cînd s-j înfiinţat *Divorce Coitri* şi *Probate Coitrt;* aici se încheiau odinioară contracte matrimoniale, se judecau divorţuri .şi procese legate de succcsiune.

pentru construirea de circumstanţe născocite, de false acuzaţii, al unui întreg arsenal de arme cu două tăişuri.

— Ei bine, şi totuşi, asta-i suma pe care vrem s-o punem la bătaie în scopu ăsta — spuse domnul Boffin, puţin descumpănit. — Rămîne de văzut dacă în afişele care s-or face în numele nostru o să sc declare asta deschis...

— în numele dumneavoastră, domnule Boffin, în numele dumneavoastră.

— Foarte bine, da, în numele meu, care este şi cel a lu madam Boffin, aclic.î al amîndorura, să vedem daca or trece-o. Şi asta-i prima instrucţiune cînd o fi cazu.

— Avocatul dumneavoastră, domnule Boffin — rosti Lightwood, notînd cîteva cuvinte cu un condei foarte ruginit
— are cinstea să primească această instrucţiune. Mai e ceva ?

— încă una, şi-atît. Faceţi-mi o bucăţică de testament, cît se poate de strîns, prin care să las averea „iubitei melc neveste, licnrietty Boffin, ca singură executoare". Faccţi-1 cît mai scurt cu putinţa, folosind cuvintele astea ; da faceţi-l strîns.

Neştiind prea bine ce voia să înţeleagă domnul Boffin prin testament strîns, Lightwood sondă terenul.

—• îmi cer scuze, dar profunzimea judiciară are nevoie de exactitate. Cînd spuneţi strîns...

— înţeleg strîns — explică domnul Boffin.

— întocmai, şi nu există ceva mai lăudabil. Dar prin aceasta intenţionaţi să o legaţi pe doamna Boffin într-un fel sau altul de...

— S-o leg pe madam Boffin ? — îl întrerupse bravul soţ.

—Nu ! Adicătelea, unde vă duceţi cu gîndu ? Ce vreau eu e să faceţi totu să fie al ei aşa de strîns, ca nu cumva să se mai desfacă vreodată.

— Al ei de bunăvoie, şi să poată dispune cum îi va place? Să fie absolut totul al ci ?

Absolut ? — repetă domnul Boffin, rîzînd din toată inima. — Ha-ha-ha ! Păi cred şi eu ! Ar fi frumos să-nccp s-o leg pe madam Boffin taman acu !Aşa ca a fost notată şi această instrucţiune de către domnul l ightwood ; şi după ce domnul Lightwood o notă, tocmai îl conducea pe domnul Boffin spre ieşire, cînd domnul Eugene Wrayburn aproape că se ciocni cu el în prag. în consecinţă, domnul Lightwood spuse, cu răceala lui caracteristică :

— Daţi-mi voie să vă fac cunoştinţă ■— şî în continuare sublinic că domnul Wrayburn e consilier juridic şi că, atât pentru bunul mers al afacerii, cît şi pentru satisfacţia lui, îi comunicase domnului Wrayburn unele fapte interesante din viaţa domnului Boffin.

—• îneîntat de cunoştinţă ! — exclamă Eugene, deşi nu făcea de loc impresia.

— Mersi, domle, mersi. Cum *vă* place meseria asia ?

— Aa... nu prea-mi place — rcpllcă Eugene.

— E prea seacă pentru mneavoastră, aşa-i ? Pai, cu cred că înainte de-a ajunge maestru o să mai treacă doi-trei ani. Da nimic nu-i ca munca. Uitaţi-vă la albine.

Iertaţi-mă — reluă Eugene, zîmbind stfnjenit — iar vreţi să mă scuzaţi dacă menţionez că totdeauna am protestat cînd s-a pomenit de albine ?

— Serios ? — se miră domnul Boffin.

— în principiu mă opun — rosti Eugene — ca biped...

— Ca ce ? — întrebă Boffin.

— In calitatea mea de fiinţă cu două picioare... în principiu mă opun, ca fiinţă cu două picioare ; de ce să se facă mereu referiri la insecte şi la fiinţe cu patru picioare ? Mă opun cînd mi se cere să-mi modelez acţiunile în funcţie de acţiunile albinei, sau ale cîinelui, ale păianjenului, ori ale cămilei. Recunosc pe deplin că de pilda cămila este o creatură excesiv de temperată, dar are mai multe stomacuri ca să se întreţină, iar eu am doar unul. Şi apoi, eu nu sînt prevăzut cu o cămară răcoroasă şi comodă unde să-mi pot păstra băutura.

— Da, ştiţi — argumentă domnul Boffin, oarecum încurcat — eu am pomenit despre albină.

— Exact. Şi îmi daţi voie să vă spun că acest lucru nu este judicios ? Chestiunea în ansamblul ei este discutabilă. Aclmiţînd, pentru o clipă, că există analogii între o albină şi un bărbat în cămaşă şi pantaloni (ceea ce eu tăgăduiesc) şi că s-a stabilit că omul trebuie sa înveţe de la albina freca ce eu de asemenea tăgăduiesc), chestiunea rămîne încă deschisă. Ce va avea de învăţat omul ? Să imite ? Sau să se ferească ? Cînd prietenele dumneavoastră albinele se zbat într-un hal fără de hal pentru regina lor şi se dau peste cap pentru cel mai mărunt incident

monarhic, oare noi oamenii trebuie să desprindem de aici învăţătura despre splendoarea tămîicrii cclor mari ori despre josnicia celor de la curte ? Nu-mi dau seama prea bine, domnule Boffin. dar rare rni-e teamă că stupul nu-i de- cît o satiră !

— în orice caz, acolo se lucrează — rosti Boffin.

— Mda — încuviinţă Eugene, cam în doi peri — se lucrează, dar nu credeţi că prea mult ? Muncesc aşa de mult faţă de cît au nevoie... albinele fac cu mult mai multă miere dedt pot ele mînca... tot timpul se chinuie şi bîzîie, avînd aceeaşi Idee pînă la moarte... dar nu credeţi că întrec măsura ? Şi-atunci, muncitorii din rîndul oamenilor să nu mai aibă nici o zi de răgaz din pricina albinelor ? Şi cu să nu mai schimb aerul, fiindcă albinele n-o fac ? Recunosc, domnule Boffin, mierea e excelentă la gustarea de dimineaţă ; dar chestiunea privită îndeobşte, dintr-un unghi personal, şi anume al dascălului de şcoală şi al moralistului, protestez împotriva mistificării tiranice impuse dc prietena dumneavoastră albina. Spun acestea cu tot profundul respect pe care-1 am pentru dumneavoastră.

— Mersi — zise domnul Boffin. — Mnă ziua, mnă ziua !

Onorabilul domn Boffin plecă agale, cu o impresie neplăcută însă, de care s-ar fi putut lipsi. Pe lîngă amintirile triste stîrnite de moştenirea averii lui Harmon, mai întrezărea o sumedenie de neajunsuri în viaţă. îşi vedea dc drum pe strada Fleet preocupat de acestc gînduri, cînd îşi dădu seama că cincva îl urmărea de aproape şi nu-1 scăpa din ochi, cineva cu înfăţişare de om cumsecade.

— Ei, ia să vedem ! — rosti domnul Boffin, oprindu-se brusc locului şi urmîndu-şi firul gîndurilor. — Cc s-a-ntîm- plat ?

— îmi cer scuze, domnule Boffin.

— Numele meu ! Prea dc tot! Dc unde-1 ştii ? Fu nici nu te cunosc.

Nu, domnule, nu mă cunoaşteţi.Domnul Boffin se uită lung la celălalt, iar acesta se uită lung la el.

— Nu — se împotrivi domnul Boffin, după ce aruncă o privire pc caldarîm, de parcă acesta ar fi fost făcut din feţe de oameni, printre care încerca să desluşească şi chipul celuilalt. — *Nn* te cunosc !

— Eu sînt un nimeni, n-aveţi de unde mă cunoaşte — spuse străinul — dar averea domnului Boffin...

— Ah ! A şi-nceput să se vorbească despre asta ? — mormăi domnul Boffin.

— ...Şi felul^ romantic de-a o obţine — continuă străinul — au atras atenţia. Mi-aţl fost desemnat în ziua aceea.

— Păi — rosti domnul Boffin — dacă buna-cuviinţă ţi-ar îngădui să mărturiseşti, aş zice că te-am dezamăgit cînd ţi-am *fost* desenat, căci mi se pare că mare lucru nu prea e de văzut la mine. Şi cam ce doreşti ? Nu cumva ăi fi vreun om al legii ?

— Nu, domnule.

— Atunci, nu cumva dai informaţii contra unei recompense ?

— Nu, domnule.

Poate că un nor umbrise chipul străinului cînd a trebuit să dea accst ultim răspuns, dar se spulberă repede.

— Dacă nu mă-nşel, mneata m-ai urmărit de la birou avocatului meu şi-ai căutat să-mi atragi atenţia. Recunoaşte ! E-adevărat sau nu ? — întrebă domnul Boffin. puţin supărat.

— Da.

— Şi de ce ?

— Permiteţi-mi să vin cîţiva paşi cu dumneavoastră, domnule Boffin, şi-am să vă spun. Aţi avea ceva împotrivă să ne abatem pînă aici... la Clifford’s Inn — aşa cred că se numeşte hanul ? Acolo nc-am putea auzi mai bine decît în vacarmul străzii.

(„Dacă-mi propune o partidă de popice — chibzuia domnul Boffin —, dacă-mi prezintă vreun provincial proaspăt îmbogăţit sau dacă-mi arată cine ştie ce juvaer descoperit de el, îl snopesc în bătăi !“ După ce făcu această discretă reflecţie şi ducînd bastonul în braţe, foarte asemănător cu felul în care-1 duce Punţii domnul Boi t in intră în hanul mai sus pomenit.)

— Azl-dimineaţă mă aflam intîmplător pe Ghancery Lane cînd v-am zărit în preajma mea. Mi-am îngăduit să vă urmăresc, şi cînd să-mi iau inima-n dinţi să vorbesc aţi intrat în biroul avocatului dumneavoastră. Atunci am aşteptat afară pînă aţi Ieşit.

(„N-a suflat un cuvînt despre popice, nici chiar de provincial ori despre vreun juvaer — îşi spune domnul Boffin —, da cine ştie ?...“)

— Mi-e teamă că sînt prea îndrăzneţ. Poate că proiectul meu e puţin fantezist, dar mă încumet totuşi să vl-1 împărtăşesc. Dacă vă puneţi dumneavoastră înşivă întrebarea... ceea ce e mai probabil... sau dacă m aţi întreba pe mine de unde am atîta cutezanţă, v-aş răspunde că sînt ferm convins dc corectitudinea, de cinstea dumneavoastră, că în pieptul dumneavoastră bate cea mai curată dintre inimile curate şi că v-a fost dată fericirea să aveţi o soţie înzestrată cu aceleaşi calităţi. , - ţ

— Informaţia mneatale despre madam Boffin este adevărata, în orice caz — rosti domnul Boffin, în timp ce Iarăşi îşi măsură din ochi noul prieten.

^ Era ceva silit în atitudinea străinului ; vorbea cu glas scăzut şi nu-şi ridica privirile din pămînt, deşi simţea că domnul Boffin are ochii aţintiţi asupră-i. Cuvintele lui în-a sc depanau în voie, iar timbrul vocii era plăcut, forţat totuşi.

— Daca aş adăuga şi că averea nu v-a corupt, nu v a făcut sa deveniţi trufaş, ceea ce, după cum înţelegi, aşa spune toată lumea, nu veţi crede, sper, dumneavoastră, un om diutr-o bucata, că intenţionez să vă măgulesc, ci o fac numai din dorinţa dc a-mi cere scuze pentru ca am dat astfel buzna.

(„Are să ajungă la bani — se gîndi domnul Boffin. Cit o să-mi ceară oare ?“)

— în situaţia nouă în care va aflaţi? domnule Boffin, vă veţi schimba şi felul de viaţă. Veţi avea o casă mai mare, sumedenie de chestiuni de pus la punct, veţi fi asaltat de scrisori. Dacă aţi face încercarea să mă luaţi ca secretar...

— Ca *ce f* — strigă domnul Boffin, holbînd ochii.

— Ca secretarul dumneavoastră.

— Ei bine !... — exclamă domnul Boffin cu respiraţia tăiată — ...curios lucru !

— Sau — continuă străinul mirîndu-se de nedumerirea domnului Boffin — dacă aţi putea încerca să mă angajaţi ca omul dumneavoastră de afaceri, sub orice nume, ştiu că veţi găsi în mine un suflet credincios şi recunoscător ; sper, totodată, să vă fiu de folos. Aţi putea crede, cum e şi natural, căsînt preocupat de bani. Dar nu este aşa ; v-aş sluji cu dragă inimă un an... doi ani... oricît timp doriţi... pînă să intervină intre noi chestiunea salariului.

— De unde ai venit ? — întreba domnul Boffin.

— Eu vin — răspunse străinul, şi o clipă privirile lor se îmîlniră — eu vin din multe ţări.

Cunoştinţele domnului Boffin despre numele şi locul unde erau situate ţările străine fiind limitate ca extindere şi de o calitate cam îndoielnică, formulă întrebarea următoare, folosind nişte cuvinte elastice.

— Dintr-un... loc anume ?

—; Am fost în multe locuri.

— Şi ce făceai ? — vru să afle domnul Boffin.

Nici prin această întrebare nu înainta prea mult, căci străinul răspunse :

— Am călătorit ca să învăţ.

— Da dacă-mi dai voie să-ţi spun verde în faţă, din ce trăieşti ?

— Adineauri — replică străinul, zîmbind şi uitîndu-se la el — v-am mărturisit ce intenţii am. Avusesem unele proiecte, care mi-au fost zădărnicite, iar acum, aş putea spune, încep o viaţă nouă.

Neştiind prea bine cum să scape de acest solicitant şi fiind cu atît mai încurcat cu cît atitudinea şi înfăţişarea străinului impuneau o anumită delicateţe, asupra căreia se temea să nu lase cumva de dorit, respectabilul domn Boffin aruncă

o privire spre înjghebarea scundă, dărăpănată a hanului Clif-fordj un fel de paradis al pisicilor cum era pe vremea aceea, nădăjduind să-i vină vreo idee într-ajutor. Văzu nişte vrăbii, nişte mîţe, vreascuri uscate, vreascuri putregăioaşc, dar nici pomeneală dc inspiraţie.

— Pînă aaim — rosti străinul, scoţînd din buzunar portofelul, de unde luă o carte de vizită — nu mi-am spus numele. Mă cheamă Rokesmith. Locuiesc în Holloway, la cineva care se numeşte domnul Wilfer.

Domnul Boffin holbă din nou ochii.

— Tatăl domşoarei Bella Wilfer ? — întrebă el.

— Da, într-adevăr, proprietarul meu arc o fiică numită Bella.

Domnul Boffin avusese numele acesta mereu în gînd, mai toată dimineaţa şi de cîteva zile, de aceea, ţinînd cartea de vizită în nună şi apoi cu ochii pironiţi pe chipul străinului, mai îndelung, fără să-şi dea seama de cît îngăduia buna- cuviinţă, spuse :

— Asta le-ntrece pe toate ! Da ia stai, nu cumva ţi-o fi spus cineva din familie cine-s eu ?

— Nu. N-am ieşit niciodată pe strada cu vreunul din ei.

— Cu toate astea, pe ei i-ai auzit vorbind despre mine ?

— Nu. Eu stau în odăile mele şi nu prea am cle-a face cu ci.

— Din ce în ce mai ciudat! — exclamă domnul Boffin. — Ei bine, domle, ca să fiu sincer, nici nu ştiu ce să-ţi spun.

— Nu spuneţi nimic — replică domnul Rokesmith ; -- daţi-mi voie să trcc pe la dumneavoastră peste cîteva zile. Nu sînt atît de naiv înеît să-mi închipui că ar fi cu putinţă să aveţi încredere în mine chiar de la prima vedere şi că pur şi simplu o să mă luaţi de pe stradă. îngăduiţi-mi să vin pe la dumneavoastră pentru a avea răgazul să vă formaţi o părere despre mine.

— Aşa da, n-am nici o obiecţie de făcut — încuviinţă domnul Boffin — da cu o condiţie : rămînem pe deplin înţeleşi, să nu mai aud că-mi spui că am nevoie dc cineva ca secretar... Secretar *ziceai,* nu-i aşa ?

— Da.

Domnul Boffin iarăşi îl măsură pe solicitant din cap pînă-n picioare, rcpetînd:

— Curios!... Eşti sigur că ai zis secretar? Eşti sigur?

— Sînt sigur că aşa am spus.

— ...Ca secretar — repetă domnul Boffin, dus pe gînduri.

•— Ma rog, rămînem înţeleşi că n-ai să-mi mai spui că am nevoie tle-un secretar, sau mai ştiu eu ce, cum n-am nevoie de niscaiva om din lună. Mie şi lu madam Boffin nici prin gînd nu ne-a trecut să ne schimbăm cît de cît fclu de-a trai. Estc^sigur că gustu lu madam Boffin se îndreaptă către eleganţă *;* da finea în momentu de faţă s- a şi instalat la Boschet după ultima modă, n-o să mai vină cu alte transformări. Totuşi, domle, cum văd că nu te grăbeşti, vreau să ne-ntîlnim şi-ţi zic : vino negreşit la Boschctu lu Boffin, vino cînd îţi face plăcere, într-o săptămînă sau două. Totodată, socot ca trebe s-adaug pe lîngă cele spuse pîn-acum că am în slujba mea un literat... cu un picior de lemn... de care nici prin gînd nu-mi trece să mă despart.

— Regret că într-un fel am fost anticipat — răspunse domnul Rokesmith, vizibil surprins de ccea ce îi fusese dat să audă — dar poate că se ivesc alte îndatoriri.

— Vezi mneata — replică domnul Boffin, pe un ton confidenţial' şi plin de demnitate — cît despre îndatoririle literatului meu, c limpede. Profesional, el îmi oferă declinu şi prăbuşirea, iar ca pretin o dă în poezie.

Fără să bage dc seamă că aceste îndatoriri nu păreau cîtuşi de puţin limpezi domnului Rokesmith, de-a dreptul uluit, domnul Boffin adăugă :

— Şi-acum, domle, aş vrea să-mi iau rămas bun. Poţi trece pe la Boschet oricînd, săptămînă asta ori cealaltă. Nu faci mai mult de-o milă, sau cam aşa ceva, de la mneata, şi propitaru mneatale o să-ţi poată spune pe unde s-o apuci. Da cum c posibil să nu-i ştie numele cel nou dc Boschetu lu Boffin, spune, cînd o să-ntrebi, că vrei s-ajungi la Harmon, înţelegi ?

— La Harmoon — repetă domnul Rokesmith, care părea că înregistrase greşit denumirea. — La Harmarn... Cum se scrie ?

— Păi, cum să se scrie — răspunse domnul Boffin cu mare prezenţă de spirit — asta-i treaba *mneatale.* La Harmon, nimic altceva nu trebe să-i mai spui. Mnă ziua, mnă ziua, mnă ziua !

Plecă fără sa se mai uite îndărăt.

Ca bit o Iul IX

M

DOMNUL ŞI DOAMNA BOFFIN SE CONSULTA

Dudndtt-se întins acasă, domnul Boffiu ajunse la Boschet fără nici o altă piedică. O găsi pe doamna Boffin în ţinută de plimbare (catifea neagră şi panaş alb, ca un cal de dric) şi îi dădu socoteală de tot ce discutase şi făcuse după de dimineaţă.

— Cu ocazia asta, draga mea — continuă el — ajungem din nou la cc-am început să vorbim şi n-am terminat azi-di- mineaţă,

şi anume : dacă mai c ceva nou în privinţa modei.

— E i bine, Noddy, am să-ţi spun cc-aş vrea — răspunse doamna Boffin, nctezindu-şi rochia şi avînd un aer de enorma satisfacţie — vreau să am în juru meu lume.

— Lume bună, draga mea ?

— Da ! — strigă doamna Boffin rîzînd de bucurie ca un copil. — Da ! l.a ce să mă ţii aici ca pe-un manechin ?

— Draga mea — replică soţul — oamenii dau bani ca să vadă un manechin, pe cîtă vreme vecinii (în orice caz, ar fi o sumă prea mică) e bineveniţi să te vadă pe gratis.

— Da nu de asta-i vorba — rosti veselă doamna Boffin. — Cînd munceam şi noi ca ci, mai treacă-meargă. Acu nc-am lăsat dc muncă şi nu mai merge.

— Ce-ai zice să-nccpcm iar lucru ? — îşi dădu cu părerea domnul Boffin.

— Nici vorbă dc-aşa ceva ! Am ajuns să fim foarte bogaţi, şi-acu trebe să ne purtăm cum se cuvine cînd ai o asemenea avere ; trebe să fim la-nălţime.

Domnul Boffin, care avea un respect piofund pentru înţelepciunea intuitivă a neveste-si, răspunse, dus pe gînduri :

— Aşa cred şi eu.

— încă n-am făcut nimic în treaba asta — relua doamna Boffin — şi de aceea nici n-a ieşit nimic bun.

— Deocamdată, e-aclevărat — recunoscu domnul Boffin tot dus pc gînduri, şi se aşeza în jilţul lui — da sper că-n viitor o sa fie şi bine. Ce zici, cucoana ?

Doamna Boffin, zîmbitoare, marc la trup, dar simpla ia minte, cu inimile strînsc în poala şi cu nişte creţuri drăgălaşe la gît, începu să-şi expună punctul de vedere.

— *Eu* zic că avem nevoie de-o casă frumoasa într-un cartier ales, cu nişte lucruri acătării în juru nostru, lume bună şi o masă pe cinste. *Eu* zic să trăim după mijloacele noastre, fără sa facem nebunii, şi să fim fericiţi.

— Da, şi *cu* la fel zic, sa fim fericiţi - aprobă soţul, încă dus pe gînduri.

— Maică-măiculiţă ! — exclama doamna Boffin, rîzînd şi bătînd din palme ; se legăna în jilţ, veselă. Cînd mă gîn- ,'desc cum o s-arăt într-o trăsură sprintenă, de culoare galbenă, cu doi căluţi şi cu nişte cutii de-argint la butucu roţii...

■ — Aa ! La asta te gîndeşti tu, draga mea !

— Da ! — strigă fericita creatură. — Şi cu un valet ţanţoş dinapoi, apărat de-un drug. ca să nu-l pălească la picioare ! Şi cu un vizitiu ţanţoş în faţă, cufundat într-o banchetă destul de încăpătoare, cît pentru trei ca el, totu căptuşit în verde şi alb ! Şi

cu doi cai murgi, scuturîndu-şi coamele şi ridicînd copitele mai sus decît e nevoie cînd merg la trap pe şosea ! Şi-năuntru noi doi, tu şi cu mine, amîndoi ca o monetă tiou- nouţă ! Oh ! Oh ! Oh ! Ha ! lTa ! Ha !

Doamna Boffin din nou îşi împreună mîiuiie. din nou se legănă în jilţ şi, lovind podeaua cu picioarele, se şterse la ochi. de atîta rîs cu lacrimi.

— I[7].i, şi-acu, draga mea întrebă domnul Boffin după ee rîsc şi el, din simpatie ce planuri ai în legătură cu Boschetu ?

— Să-l părăsim : da nu sa l vindem, ci să se nuite cineva care să aibă grijă de casă.

— Şi-alte planuri ?

Doamna Boffin se ridică de pe canapea şi se aşează pe banchetă. lînga soţul ei. apoi îşi petrecu braţul durduliu după al lui.

1?' - Mai iniîi spuse o să m-ocup de biata lată aceea.

'Vezi, Noddy. m-am gîndit din zori şi pină-n noapte cum să fac. N-a avut, săraca, parte de nimic ! Şi-a pierdut >i bărbat, şi-avere ! Nu crezi c-ar trebui să facem ceva pentru ea ? Da dac-am lua-o noi ? Sau ştiu şi eu ce altceva ?

— Ca bine zici, nici nu m-am gîndit! — strigă domnul Roffin, lovind masa, plin de admiraţie. — Ce maşină de idei şi femeia asta ! Şi nici nu-şi dă seama de unde le mai scoate, ca un mecanism !

Doamna Boffin îl trase de urechea mai la îndcmînă in schimbul complimentului, apoi spuse, glasul ei căpătfnd trep- tat-treptat un accent matern :

— în fine, mi-a venit o idee năstruşnică. îţi mai aminteşti de micuţu John Harmon în momentu cînd se pregătea să plece Ia şcoală ? Parcă-1 văd cum a venit din curte, de colo, şi s-a aşezat la foc ! Astăzi, cînd nu mai are nevoie de nimic, iar banii lui a ajuns la noi, mi-ar plăcea sa găsesc niscai copil orfan, să-l iau, să-l adopt, să-i dau numele lu John şi să-i fac un rost. Asta m-ar face, cred, să mă simt cumva mai în voie. Ia spune, da e-un capriţ...

— Ba, de loc, eu nu spun asta — o întrerupse soţul ei.

— Nu, nu, dragă... însă dacă tu crezi...

— Aş fi o bestie dac-aş crede aşa ceva — o întrerupse din nou bărbatu-său.

— Atunci, vrei să zici că eşti de acord ? E bine şi frumos din partea ta, dragă, izact pe măsura ta ! Şi nu găseşti că începe să fie plăcut acum — adăugă doamna Boffin, care radia cu drăgălăşenie din toată fiinţa ei, din nou netezindu-şi, îneîn- tată, rochia — nu găseşti că începe să fie plăcut, încă de pe-acum, gîndindu-te că un orfan arc să ajungă mai bine, o să fie mai deştept şi o să aibă o viaţă mai fericită, în amintirea sărmanului micuţ pe care l-am văzut noi atît de trist atunci ? şi nu-i plăcut cînd te gîndeşti că fapta asta bună o să fie făcută chiar cu banii sărmanului copil ?

— - Da, şi e plăcut gîndul că tu eşti madam Boffin — spuse soţul — şi-ncă de atîţia şi atîţia ani !

’loate năzuinţele doamnei Boffin se spulberară la auzul acestor cuvinte ; stăteau unul lîngă altul — o pereche îngrozitor de demodată. Dar în ignoranţa lor, aceşti doi oameni nc- cizelaţi se lăsaseră conduşi în călătoria lor prin viaţă de un simţămînt religios al datoriei şi de dorinţa de a face bine. Mii de slăbiciuni, mii de observaţii puteau fi descoperite în sufletul amîndurora ; mii de vanităţi desluşeai poate, în sufletul femeii.

Şi totuşi, făptura violentă şi sordidă carc i-a stors dc vlagă, în anii cci mai frumoşi, punîndu-i la munci peste puterile lor, ca să scoată de la ei cit mai mult profit cu cit mai puţini bani în schimb, făptura asta n-a fost chiar aşa de păcătoasă ca să nu recunoască

loialitatea lor şi să n-o respecte. în ciuda luptei fără astîmpăr a bieţilor oameni împotriva-i, cu tot dispreţul arătat lui, cl i-a respectat. Pentru că aceasta este legea veşnică : răul adesea se împiedică dc sine şi se stinge o data cu răufăcătorul, pe cîtă vreme binele dăinuie dc-a pururi.

în acţiunile lui cît se poate dc violente, defunctul puşcăriaş din temniţa Harmony îşi dăduse scama că servitorii lui credincioşi erau cinstiţi şi drepţi. Mîniat şi oropsindu-i pentru potrivnicia lor cinstită şi dreaptă, pînă la urmă inima-i de piatră a fost biruită şi a înţeles, cu toată averea lui, că înccrcarea de a-i corupe era zadarnică. Astfel, chiar dacă niciodată nu le adresase vreun cuvînt bun, zgîrcitul acesta asupritor le trecea numele în testament. Aşadar, pe vremea cînd zilnic declara că n-arc încredere în nimeni de pe faţa pămîntului — şi pe bună dreptate îi suspecta pe cei care-i semănau cît de cît — a socotit că aceşti doi oameni merită, cu siguranţă, să le încredinţeze tot, dc la cel mai important lucru pînă la ultimul capăt dc aţă, aşa cum era de sigur că va trebui să moară.

Domnul şi doamna Boffin, stînd unul lîngă altul, la o ne-mărginită depărtare de modă, se întrebau cum să procedeze mai bine ca să-şi găsească un copil orfan. Doamna Boffin propuse să dea un anunţ la ziare : „Caut copil orfan", răspunsul plus alte informaţii pe adresa Boschetului, în cutare zi ; dar domnul Boflin, înţelept, se împotrivi, temîndu-se ca nu cumva circulaţia de pe străzile învecinate să fie împiedicată de valul dc orfani care s-ar prezenta. Doamna Boffin propuse atunci să se adreseze, în acelaşi scop, clericului de la parohia lor. Domnul Boffin socotind mai nimerită această cale, luară hotă- rîrea să se ducă numaidecît la sfinţia-sa ; se vor sluji dc prilej pentru a trece şi pe la familia Wilfer ca s-o cunoască pe domnişoara Bclla. Pentru ca aceste vizite să aibă un caracter protocolar, s-a poruncit ca cchipajul doamnei Boffin să fie tras la scară.

Echipajul consta dintr-o mîrţoagă bătrînă cu cap în formă de baros — odinioară folosită la cărat — înhămată la un docar cu patru roţi, din timpuri imemoriale, care multă vreme servise exclusiv lighioanelor din curte, drept locul preferat unde se ouau eîteva găini discrete. O raţie de ovăz cu care gloaba nu fusese obişnuită, un strat bun de vopsea dai pe docar, cînd cal .şi docar intrară in posesia lui făcură, după cum spunea domnul Boffin, ca lucrurile să fie puse frumuşel pe roate, adăugind şi un vizitiu, în persoana unui lungan de flăcău cu cap în formă de baros, foarte potrivit cu calul — altceva ce-şi mai putea dori ? Şi tînărul fusese înainte folosit în afaceri, dar acum, un croitor cinstit din mahala îl înfăşurase ca într-un giulgiu, care-i venea fără cusur — ghete şi un zăbranic de redingotă, pecetluit cu nişte nasturi dolofani.

îndărătul acestui slujitor, domnul şi doamna Boffin îşi luară

locurile în spatele vehiculului, un lăcaş destul de tihnit, doar atît : că avea o meteahnă nedemnă şi alarmantă dc a se separa, cu un sughiţ, de partea de dinainte a trăsurii ori de cîte ori treceau pe vreun drum cu hîrtoape.

La vederea echipajului ieşind pe porţile Boschetului, toată mahalaua răsări la porţi şi la ferestre ca să-i salute pe Boffini. Printre cei lăsaţi mereu-mereu în urmă, zgîindu-se după docar, se aflau mulţi băieţandri care-i firitiscau pe cei dinăuntru, stri- gînd cît îi ţinea gura :

— Nod-dy Bof-fin ! Bof-fin boga-tu ! Jos cu mă-tu-ra, Bof-iin ! — şi alte asemenea complimente, pe care flăcăul cu cap de baros le lua în nume de rău în aşa măsură, îneît deseori zădărnicea înaintarea triumfală, gata-gata să se dea jos parcă şi să facă una cu pămîntul liota aceea. Atunci interveneau stăpînii lui, dar nu ceda decît după lungi şi înflăcărate ciorovăieli.

în sfîrşit, mahalaua rămase în urmă şi ajunseră la sălaşul paşnic al sfiinţici-salc Frank Milvcy. Locuinţa sfinţiei-sale era foarte modestă, căci venitul sfinţiei-salc era şi el foarte modest. Silit să fie la cheremul oricărei babe care venea să-i toarne iot soiul de vorbe fără nici o noimă, Frank Milvcv
ii primi numaidecît pe Boffini. Era destul de tînăr, educai slavă Domnului, dar prost plătit, avea o nevastă la fel de tînără şi jumătate duzină de copii de-o şchioapă. Se vedea nevoit să dea lecţii şi să traducă din clasici pentru a-şi mai spori puţin cîştigul sărăcuţ, .şi totuşi lumea în general aştepta de la el mai mult timp liber decît de la cel mai trînctav din enorie, $i bani mai ceva decît de la cel mai priceput. închidea ochii la neajunsurile inutile şi deşarte ale existenţei lui, cu un soi de resemnare rece, vecină cu servilismul ; şi dacă vreun .mirean îndrăzneţ se oferea să-i înlesnească povara şi să i-o facă mai în rînd cu lumea, mai suportabilă, din partea lui
i n-avea cine ştie ce sprijin.

Domnul Mllvcy — răbdător la chip ţi în gesturi, dar şi cu un zîmbet mocnit, care dădu de înţeles destul de prompt ; că nu-i scăpase neobservată toaleta doamnei Boffin — îşi primi oaspeţii într-o odăiţă dinspre nord (încărcată cu tot soiul de zgomote, un vacarm de ţipete, de parcă cei şase copii de sus veneau la vale prin tavan, iar ciozvîrta de oaie friptă de dedesubt urca prin duşumea). Ascultă cererea doamnei Boffin în persoana unui orfan.

; Presupun — rosti domnul Milvev — că dumnea
voastră, domnule şi doamnă Boffin, n-aţi avut copii.

— Nu. domlc. n-am avut.

— Dar, precum craii şi crăicsele din basme, cred că aţi dorit să aveţi măcar unul.

— Da, desigur.

Domnul Milvev zîmbi din nou.

„Craii şi crăieselc — îşi spuse pastorul în sinea lui — totdeauna şi-au dorit copiii Se gîndea eventual că dacă erau în locul lui, dorinţele lor ar fi fost poate cu totul altele.

— Cred — reluă cl cu glas tare — că ar li mai bine s-o chemăm şi pe doamna Mllvcy să ia parte la convorbirea noastră. Nu m-aş putea lipsi de ea. Daţi-mi voie s-o strig. Margarctta, draga mea !

Doamna Milvey coborî îndată. Era o femeie scundă, drăguţă şi vioaie, puţin ofilită de necazuri; îşi înăbuşise multe gusturi _ cochete şi porniri extravagante, îuloculndu-le cu şcoală, farfuria de supă, flanele, cărbuni, toate nevoile unei parohii numeroase, tineri şi bătrîni, cu grijile lor din timpul săptămînii, plus tuşea de duminică. Cu aceeaşi bravură renunţase şi domnul Milvey la multe caic ţineau de studiile sau de vechii lui colegi şi se luase cu săracii şi copiii lor, adu- nînd laolaltă firimiturile amare ale vieţii.

' — Domnul şi doamna Boffin. draga mea. despre norocul cărora ai auzit.

Doamna Milvey îi felicită cu graţia cea mai iirească din lume ; era bucuroasă de cunoştinţă. Totuşi, chipul său plăcut, cu priviri sincere şi în acelaşi timp pătrunzătoare, prinsese surîsul stăpînit al soţului ei.

— Doamna BolJ in, draga mea, ar dori să adopte un băieţel — dar cum tînăra doamnă Milvey păru puţin alarmată, adăugă : — un orfan, draga mea.

— Aa ! — făcu doamna Milvey, căreia-i venise inima la loc ştiind că nu e în joc soarta propriilor ei copii.

— Şi mă gîndeam, Margaretta... poate nepoţelul bătrînci doamne Goocly ar li nimerit.

— Oo, *dragă* Frank, *nu* cred !

— Nu ?

— Aa, *nu* !

Surîzătoare, doamna Boffin simţi că era datoare sa i.i parte la conversaţie. îneîntată de interesul prompt pe care micuţa soţie, atît de expresivă, îl dovedea, îşi exprima mulţumirile şi întrebă ce anume i se reproşa copilului.

— *Nu* cred •— repetă doamna Milvey, uitîndu-se la sfin- ţia-sa — şi soţul meu, presupun, va fi de aceeaşi părere cu mine dacă va

cumpăni lucrurile... nu cred că ar fi cu putinţă ca băieţelul orfan să scape de tutun ; bunică-sa prizează atît de *mult,* şi-l toarnă aproape tot peste el.

— Dar, dragă Margaretta, n-o să stea cu bunică-sa — mai spuse domnul Milvey.

— Ştiu, Frank, dar va fi imposibil s-o îndepărtezi de casa doamnei Boffin ; cu cît o să găsească acolo *mai mult* de mîncat şi de băut, cu atît o să se ducă mai des. Şi *este o* femeie incomodă ! *Sper* că nu-i act de nemilostenie amintind că anul trecut, în ajun de Crăciun, a băut unsprezece ceşti de ceai şi tot timpul s-a văicărit. Pe urmă, Frank, nu-i o femeie recunoscătoare. îţi aduci aminte de fusta din flanelă, nou-nouţă, care i s-a dăruit ? A dat-o înapoi pentru că-i era prea scurtă şi ştii ce tărăboi a fost afară cu lumea, în noaptea aceea, noi ne şi culcasem, cum se mai plîngea...

— Asta-i adevărat — încuviinţă domnul Milvey. — Nu cred că ar fi bine. Dar ce-al zice de micuţul Harrison...

— Oh, *Frank!* — îl dojeni soţia pe un ton categoric.

— N-are bunică, draga mea.

— Nu, dar *nu* cred că doamnei Boffin i-ar face plăcere să aibă un copil care se uită *aşa rău* cruciş.

— Şi asta-i adevărat — rosti domnul Milvey, nemaiştiind ce să spună, atît era de uimit. — Dacă poate o fetiţă...

— Dar, *dragul* meu Frank, doamna Boffin vrea un băiat !

— Şi asta-i adevărat — îngăimă domnul Milvcy. — 'lom Bockcr c băiat drăguţ... — adăugă, dus pc gînduri.

— Eu *mă-ndoiesc,* Frank — insinua doamna Milvcy, după puţină şovăială — că doamna Boflin ar dori *chiar* un orfan de nouăsprezece ani, căruţaş, şi care se ocupă cu stropitul străzilor.

Domnul Milvcy se uită curios la doamna Boffin ; văzînd că aceasta, zîmbitoare, se împotriveşte, scuturînd cu amabilitate pălăria de catifea neagră, adăugă, abătut:

— Şi asta-i adevărat.

— Dacă ştiam — glăsui doamna Boffin, care era mîhnilă că pricinuise atîta deranj — dacă ştiam, domnule, că vă dau atîta bătaie de cap... şi dumneavoastră, doamnă... sînt sigură că n-aş fi venit. >

— *Vă rog,* nu spuneţi asta ! — se grăbi să intervină doamna Milvcy.

— Nu, 1111 spuneţi asta — îi ţinu isonul domnul Milvcy — noi vă rămînem îndatoraţi că v-aţi adresat nouă cu precădere.

— Da, da — confirmă doamna Milvcy.

Intr-adevăr, perechea aceasta dc oameni conştiincioşi şi cumsecade vorbea dc parcă ar fi ţinut cine ştie ce prăvălie dc orfani, cu venituri înfloritoare.

— Dar c o mare răspundere — adăugă domnul Milvcy — şi

încrederea acordată face sarcina noastră şi mai anevoioasă, în acelaşi timp, noi am fi dezolaţi, desigur, dacă am pierde prilejul pe care ni-1 daţi cu atîta bunăvoinţă ; dacă ne-aţi putea lăsa o zi sau două să ne interesăm... nu-i aşa, Marga- retta, nc-am interesa cu atenţie pc la orfelinatele dc muncă, pc la şcolile din cartier...

— Fără *îndoială* — spuse catcgoric micuţa femeie.

Orfani ştiu că avem — reluă domnul Milvcy, dînd impresia că voia să adauge „cu duiumul", şi destul de neliniştii, ca şi cum ar fi fost concurenţă mare în această afacere şi-i era teamă să nu piardă comanda — dar lucrează în că- rămidărie, la rude sau la prietenii familiei şi tare mi-e teamă că pînă la urmă o să se ajungă la tot soiul de tîrguieli. Iar cărţile, cuverturile, combustibilul pc carc le-aţi da în schimb, ca să păstraţi copilul, s-ar preface în băutură, fără doar şi poate.Prin urmare, s-a ajuns la soluţia ca domnul şi doamna Milvey să caute un orfan care să intre în vederile lor — dar pe cît posibil, în afara obiecţiilor citate — şi apoi o vor înştiinţa pe doamna Boffin.

Pe urmă, domnul Boffin îşi luă libertatea de a-i spune domnului Milvey că dacă ar avea bunăvoinţa să devină „ban- cherul" lui dc-acum încolo „pentru suma de douăzeci de lire sterline sau cam aşa ceva'", pe care s-o cheltuiască după cum va socoti de cuviinţă, i-ar rătnîne extrem de îndatorat. Propunerea le făcu atîta plăcere domnului şi doamnei Milvey, de parcă ei n-ar fi dus lipsă de nimic, iar despre sărăcie nu ştiau decît din auzite, de pe la alţii. Cu aceasta, vizita se încheie lăsînd pe fiecare în parte mulţumit şi cu o părere bună despre celălalt.

— Acum, cocoană — spuse domnul Boffin, pe cînd îşi reluau locurile dinapoia gloabei şi a omului cu cap de baros după cc-am făcut vizita asta agriabilă aici, hai să trecem şi pe la Willeri.

Lucru, pare-sc, lesne de zis, dar anevoie de realizat, pentru că, o dată ajunşi la poarta unde locuia această familie, cu greu puteau pătrunde înăuntru, cele trei smuciturl ale clopoţelului rămînînd fără nici un efect, deşi de fiecare dată se auzeau paşi iuţi, încoace şi-ncolo, prin casă. La a patra zgîl- ţîirc — administrată cu ciudă de către tînărul cu cap de baros — apăru domnişoara Lavinia, ieşind din casă ca din în- tîmplare, cu pălărie şi umbreluţă, gata să plece la plimbare parcă. Surprinsă cînd dădu cu ochii de oaspeţi la poartă, îşi exprimă nedumerirea după cum se cuvenea.

— A venit conaşu şi coana Boffin ! — mormăi tînărul cu cap de baros, vorbind prin parii gardului şi zgîlţîind totodată poarta, ca şi cum ar fi fost pus la vedere într-o menajerie. — Stă aicea de juma de ceas.

— Cine anume ? — întrebă domnişoara Lavinia.

— Conaşu şi coana BOFFIN ! — îi întoarse vorba tînărul ridicînd glasul pînă la zbieret.

Domnişoara Lavinia urcă sprintenă treptele de la intrare, coborî sprintenă treptele cu cheia în mînă, străbătu sprintenă grădiniţa şi deschise poarta.

— Vă rog să poftiţi înăuntru - spuse domnişoara Lavinia pe un ton superior. — Slujnica noastră e plecată.

Domnul şi doamna Boffln porniră înainte şi, oprindu-se în holişor pentru ca Lavinia să vină să le arate încotro s-o apuce apoi, zăriră sus pe scări trei perechi de picioare ale unor persoane care trăgeau cu urechea. Erau picioarele doam-
* nei Wllfer, ale domnişoarei Bclla şi cele ale domnului George
i Sampson.

— Domnul şi doamna Boffin, dacă nu mă-nşel ? — î n - f trebă Lavinia ca să-i avertizeze pe ceilalţi.

Atenţie încordată din partea picioarelor doamnei Wilfer, / ale domnişoarei Bella şi ale domnului George Sampson.

— Da, domşoară.

— Pe aici, dacă vreţi... coborîţi scara... o s-o anunţ pe mama.

După ce aşteptară singuri, vreun sfert de ceas, în salonul familiei — care mai păstra urme că fusese aranjat în mare pripă la sfîrşitul mesei, îneît te întrebai dacă odaia era pregătită pentru musafiri, ori pentru jocul de-a baba-oarba —
* oaspeţii se treziră faţă-n faţă cu doamna Wilfer, afişînd o maiestuoasă oboseală şi un junghi condescendent într-o parte, obişnuita ei atitudine în lume.

— îmi ccr scuze — începu doamna Wilfer fluturînd din mîinlle înmănuşate, după cuvenitele salutări şi de îndată ce-şi
. potrivi basmaua sub bărbie — cărui fapt datorez această onoare ?

— Pe scurt, coniţă — răspunse domnul Boffin — poate c-aţi auzit de numele meu şi-a lu madam Boffin cum c-am ajuns să aibă ceva avere.

' —Am auzit, domnule, vorbindu-se despre asta — re cunoscu doamna Wilfer, înclInînd din cap cu demnitate.

— Şi cutez să zic — reluă domnul Boffin, în vreme ce soţia lui risipea în stînga şi-n dreapta zîmbete şi încuviinţări din cap — nu prea priviţi asta cu ochi buni.

”,V — îmi cer scuze — spuse doamna Wilfer. — Ar fi ne drept dacă s-ar pune pe scama domnului şi doamnei Boffin
o calamitate care, fără îndoială, s-a abătut din cer asupra lor.

O expresie îndurerată de o seninătate eroică făceau aceste
■ cuvinte să aibă şi mai mult efect.

;,:v — Foarte bine zis, fără-ndolală — sublime cinstitul domn Bot fin. — Madam Boffin şi cu mine, coniţă, stern oameni simpli, noi 1111 umblăm cu cioara vopsită şi nici cu ocolişuri, <aci ştim ca spre toate cclca ezistă întodcauna o calc directa.])e aceca, am trecut pe aici ca să vă spunem că am fi bucuroşi dacă nl s-ar face cinstea şi plăcerea s-o cunoaştem pe fiica imneavoastră şi ca am fi fericiţi dacă din sa ar voi să socoată casa

noastră la fel ca pe căminu de aici. Pe scurt: am vrea s-o înveselim po fiica mneavoastră şi să-i dăm ocazia să se-nfrupte din acelcaşi lucruri de care am avea şi noi parte. Am vrea s-o distrăm, s-o scoatem în lume, să-i aducem o schimbare în viaţă.

— Chiar aşa ! — exclamă doamna Boffin din toată inima.

— Dumnezeule ! Pai, vreau sa ne simţim bine.

Doamna Wilfer înclină dîn cap, distant, cătrc musafira ci şi, cu un glas maiestuos şi monoton, se adresă domnului Boffin :

— îmi cer scuze, dar am mai multe fiice. Care dintre fiicele mele, dacă-mi este îngăduit, arc să fie favorizată de amabilele intenţii ale domnului şi doamnei Boffin ?

— Nu vă daţi scama ? — interveni doamna Boffin, mereu zîmbitoare. — Domşoara Bclla, fireşte.

—• Oo ! — exclamă doamna Wllfcr cu severitate ; nu parca de loc convinsă. — Fiică-mca, Bclla, c acasă şi îşi va spune ca însăşi cuvîntul.

întredeschise apoi uşa şi în aceeaşi clipă sc auzi afară zgomot de paşi grăbiţi şi buna doamnă strigă maiestuos:

— Trimitcţi-o la mine pe domnişoara Bclla !

Deşi rostite pe un ton solemn, aproape heraldic s-ar putea spune, cuvintele acestea fuseseră însoţite de o privire maternă plină de dojana adresată domnişoarei Bella, ivită în carnc şi oase ; cu atît mai mult cu cit, dînd cu ochii de domnul şi doamna Boffin, de teamă, sc strecură cu greutate într-un du- lăpior de sub scară.

—- Atribuţiunilc domnului W'ilfer, soţul meu — cxplică amfitrioana, reluîndu-şi locul pe scaun — îl reţin în oraş, extrem de ocupat la ora asta, altfel ar fi avut cinstea să ia parte la primirea carc vi s-a făcut sub acest umil acopcrămînt.

— Foarte plăcută locuinţă ! — spuse domnul Boffin, vesel.

— îmi cer scuzc, domnule — sări doamna Vi ilfer, corcc- tîndu-1 — este o locuinţă unde sărăcia, la largul ci, sc face pe deplin simţită.

Socotind că ar ii fost destul dc greu să continue conversaţia pe acest făgaş, domnul şi doamna Boffin rămaseră cu privirile în gol, iar doamna Wilfer se cufundă în tăcere, dîn- du-le de înţeles că de fiecare dată cînd respira, această acţiune cerea din partea ci o doză de abnegaţie rareori întîl- nită în istorie ; dar iată că apăru domnişoara Bclla. Doamna Wilfer o prezentă şi îi explică intenţiile pe care le aveau oaspeţii.

— Vă rămîn, desigur, foarte îndatorată — spuse domnişoara Bclla, scuturîndu-şi cu răceală zulufii - dar cred că nu sint de loc dispusă să plec de aici.

— Bclla — o dojeni doamna Wilfer - Bclla, stăpîneş- te-te !

— Da, lă cum spune mama, draga mea, stăpîneşle-te — o îndemnă doamna Boffin. — Am fi atit de bucuroşi să te avem la

noi... şi pe urmă, eşti mult prea drăguţă ca să stai aşa închisă.

Spunînd aceste cuvinte, amabila doamnă o sărută şi o băut uşor pe umerii cu gropiţe. Doamna Wilfer, stînd dreaptă şi rigidă într-un jilţ, prezida dc la distanţă, ca un funcţionar aflat la întrevederea dinaintea unei execuţii.

— O să ne mutăm într-o casă frumoasă — continuă doamna Boffin, care era destul dc femeie ca să profite dc un moment cînd domnul Boffin nu prea putea s-o contrazică şi astfel angajîndu-1 în acest sens — o să facem rost de-o trăsură frumoasă, o să umblăm pretutindeni şi-o să vedem toţ ce-i dc văzut. — Doamna Boffin îi făcu loc lîngă ea, apoi îi luă mîna şi i-o mîngîie. — Nu trebuie să ne iei asta în nume de rău, draga mea, nu-i vina noastră, ştii foarte bine.

Deoarccc tinereţea în mod firesc se lasă uşor impresionată cînd întîmpină candoare şi bunătate, domnişoara Bclla era aşa de mişcată de cuvintele simple ale acesteia, îneît răspunse la sărutul doamnei Boffin cu un alt sărut. Spre nemulţumirea excelentei femei, maică-sa, care căuta să tragă foloase, şi anume să-i facă pe Boffini să fie obligaţi faţă de ea, şi nu ea lor.

— Lavinia, mezina mea — rosti doamna Wilfer, bucuroasă că poate abate atenţia de la subiect, cînd apăru fata. •— Domnul George Sampson, un prieten al familiei.

Prietenul familiei se afla în acca stare afectuoasă care-1 făcea să privească pe oricine drept un duşman al familiei. Se aşeză pe un scaun şi prinse între buze măciulia bastonului, ca pe un dop, de parcă ar fi vrut să ţină locului simţămintele potrivnice care-i ajunseseră pînă la gît. Sc uita la Boffin cu nişte ochi neîndurători.

— Dacă vrei, ad-o şi pe surioara mneatale cînd ai să vii la noi — reluă doamna Boffin — desigur, o să ne bucurăm. Cu cît ai să te simţi mneata mai bine, domşoară Bella, cu atît nc-om simţi şi noi mai bine.

— Aa, după cum văd, părerea mea nici nu contează ! ? — strigă domnişoara Lavinia.

— Lavvy — spuse sora ei, cu un glas scăzut — fă aşa fel ca lumea să te vadă numai, nu să te şi audă.

— Nu, nu vreau — îi răspunse Lavinia pe un ton tăios.

— Eu nu-s un copil de care străinii să dispună cum vor.

— Ba *eşti* un copil.

— Nu-s copil, şi nu vreau să fiu tratată în felul ăsta : „Ad-o şi pe surioara mneatale"... zăău !

— Lavinia ! — zise doamna Wilfer. — Ajunge ! Nu-ţi dau voie să rosteşti în prezenţa mea asemenea presupunere absurdă, auzi, nişte străini... numească-se cum s-or numi... ar putea dispune de copiii mei. Cutezi să pui la îndoială, proastă mică cc eşti, că

domnul şi doamna Boffin ar fi putut trece cîndva jiragul acestei casc în scopuri de binefacere ? Eu, dacă ar fi facut-o, rămîneam înăuntru, măcar şi numai pentru o clipă, atîta vreme cît mama noastră mai arc destulă forţă în piept ca să le fi cerut să plece ? ! Prea puţin îţi cunoşti mama, Lavinia, dacă ţi-ai închipuit că s-ar fi putut petrece una ca asta.

— Foarte bine — mormăi Lavinia — dar...

— Destul ! Nu-ţi dau voie — spuse din nou doamna Wilfer. — Nu cunoşti respectul cuvenit oaspeţilor ? Nu pricepi că încercînd să presupui că doamna aceasta şi domnul ar avea cine ştie ce gînd de binefacerc faţă de vreunul din membrii familiei tale... care anume, nu contează... tu îi acuzi de o impertinenţă vecină cu nesăbuinţa ?

Nu vă necăjiţi din pricina mea şi a lu madam Boffin, coniţă — zise zîmbitor domnul Boffin — lăsaţi, n-are a face...•— Ba, s-avem iertare, pentru *mine* are a face îl înirc- rupse doamna Wilfer.

— Cred şi eu — murmură Lavinia, rîzînd pe înfundate.

— Şi cer copilei ăsteia îndrăzneţe — continuă doamna Wilfer, fulgerînd din priviri pe mezină, dar fără cel mai neînsemnat efect — îi cer să fie dreaptă cu sora ei Bella : să nu uite că sora ei Bella este foarte căutată şi că atunci cînd sora ci Bella acceptă o atenţie, ea consideră că acordă o cinste ce-e-el puţin egală — cuvintele sînt însoţite de un fior de indignare — celei pe care o primeşte.

Dar de astă dată domnişoara Bella se împotrivi intervenţiei materne şi spuse pe 1111 ton calm :

— Ştii, mamă, şi cu ştiu să vorbesc pentru mine. Te rog... atunci mai bine să nu *mă* fi adus aici.

— Grozav, aşa mai zic şi eu ! — sări incorigibila l.a- vinia, zeflemitoare — vă luaţi la întrecere trăgînd la ţintă prin mine... dar ia să vedem ce *spune* şi domnul Gcorge Sampson.

— Domnul Sampson — se grăbi să intervină doamna Wilfer, văzîndu-1 cum îşi dă la o parte dopul de la gură şi pironind asupra tînărului nişte priviri atît de sumbre îneît acesta din nou îl duse la gură — domnul Sampson, în calitatea sa de prieten al acestei familii şi care frecventează această casă, este, sînt convinsă, cu mult prea binecrescut pentru a interveni în discuţie în urma unei astfel de invitaţii.

Elogiul acesta adus tînărului o îndemnă pe conştiincioasa doamnă Boffin să aibă remuşcări pentru că în sinea ei îl judecase sever, şi ca să-şi repare greşeala îi spuse că ar fi înaintată, la fel şi domnul Boffin, să-l primească pe domnul Gcorge Sampson la ci oricînd doreşte — atenţie pe care el
o înregistră frumuşel, răspunzînd, fără să dea la o parte dopul :

— Vă rămîn foarte îndatorat, dar sînt totdeauna prins, zi şi noapte.

Totuşi, Bella răscumpără neajunsurile într-un chip fermecător, acceptînd avansurile făcute de Boffini. Fericita pereche, destul de satisfăcută în general de demersurile întreprinse, îi propuse aceleiaşi Bella ca de îndată ce vor fi în situaţia s-o primească în felul în care doresc ei, doamna Boffin să revină şi să-i dea de veste. Doamna Viilfer autoriză accst aranjament înclinînd statuară din cap şi flutură mânuşile, ca şi cum ar fi vrut să spună : „Vă vom trccc cu vederea defectele, bieţi oameni, şi veţi fi răsplătiţi cu indulgenţă."

— Apropo, coniţă — rosti domnul Boffin întorcîndu-sc din drum — mi se parc c-aveţi un chiriaş.

— Un gentleman, desigur — răspunse doamna Wilfer,

rectificînd expresia înjositoare — ocupă primul etaj al casei noastre.

— Mi-aş îngădui să-l numesc prietenu nostru comun — reluă domnul Boffin. — Ei, ş-acum, ce fel de om *este* pric- tenu nostru comun ? Vă e pc plac ?

— Domnul Rokcsmith este foarte punctual, foarte linişti r... un locatar foarte distins.

— Pentru că — cxplică domnul Boffin — trebuie să ştiţi, eu nu-1 cunosc prea bine pe prietenu nostru comun, căci 1111 l-am văzut decît o singură dată. Aveţi o părere bună despre el. E acasă acum ?

— Domnul Rokcsmith este acasă — spuse doamna W ilfer — uîtaţi-1 ; şi arătind spre fereastră : stă acolo, în poarta grădinii. Poate că vă aşteaptă.

— Poate — răspunse domnul Boffin. — M-o fi văzut cînd am venit.

Bella ascultase cu atenţie accst scurt dialog. însoţindu-1 pe domnul Boffin pînă la poartă, ea ascultă la fel de atentă şi ceea ce a urmat.

— Mnă ziua, domle, mnă ziua ! — îl întîmpină domnul Boffin. — Dînsa e madam Boffin ; e domnu Rokcsmith, de care ţi-am vorbit, dragă.

Doamna Boffin îi dădu bineţe ; el se apropie repede şi o ajută să-şi reia locul în trăsură, şi aşa mai departe, îndatoritor.

— La revedere, deocamdată, domşoară Bella — rosti doamna Boffin, care vorbea din toată inima. — O să ne-n- tîlnim din nou curînd ! Şi-atunci, sper să ţi-1 pot arăta pc micuţu meu John Ilarmon.

Domnul Rokcsmith, care, lingă roata trăsurii, aranja poalele rochiei doamnei Boffin, întoarse deodată capul, sc «hă jur împrejur şi apoi înălţă ochii spre ca, atît de palid la faţă că doamna Boffin strigă :

— Sfinte Dumnezeule !.,. Şi după o clipă : —- Ce s-a-n- lîmplat, domle ?

— Cum aţi puica să-i arătaţi un mori? ! - se miră dom nul Rokesmith.

— Aa, c vorba de-un copilaş adoptat. Unu de care i-am spus şi căruia o să-i dau numele ăsta !

-— M-aţi luat prin surprindere — continuă domnul Rokesmith — şi mi s-a părut ca o prevestire rea spunînd că o să arătaţi un mort unei fete atit de tinere şi de înfloritoare.

Pe atunci, Bella îl suspecta pe domnul Rokesmith că ar avea admiraţie pentru ea. Să fi fost oare recunoaşterea acestui fapt (căci mai degrabă pînă aici ajungea bănuiala), care o apropiase de el ceva mai mult sau mai puţin ca la început, ori pentru a-şi justifica neîncrederea pe care i-o inspira el, sau poate

ca să se dezbare de neîncrederea asta căuta Bella cu aviditate să afle cît mai multe despre tînărul Rokesmith ? Motivul exact nu-1 ştia. Ştia cloar că se gîndea la el cea mai mare parte a timpului, şi acum acorda o deosebită atenţie acestui incident.

Ea îşi dăduse seama că el observase, aşa cum şi el pricepuse ca ea îşi dăduse seama. Erau împreună cînd se văzură rămaşi singuri pe poteca din dreptul porţii de la grădină.

— Oameni foarte cumsccade, domnişoară Wilfer.

— îi cunoşti bine ? — întrebă Bella.

El zîrnbi, a mustrare parcă, iar ca roşi dojenindu-sa pe sine, amîndoi conştienţi că ca avusese intenţia să-l facă să dea un răspuns neadevărat.

— *l-am* cunoscut — preciză el.

— Aa, aşa este, el ne-a spus că nu te-a văzut decît o singură dată.

— Aşa e, bănuiam c-o să spună.

Bella era iritată şi ar fi fost bucuroasa să-şi poată retracta întrebarea.

— Poate ţi s-a părut ciudat, domnişoară, ca înleresîn- du-mă de dumneata aşa cum o fac să fi tresărit auzind, hai să spunem, propunerea aceea de a veni în contact cu un om mort, care de mult zace în mormînt. Trebuia să fi înţeles

— şi, fireşte, în clipa următoare am şi înţeles — că altul era sensul acelor cuvinte. Dar interesul meu rămîne în continuare.

— Cînd domnişoara Bella se întoarse, dusă pe gînduri, în odaia unde se aflau cei din familie, a fost luată în primire de incorigibila ci soră, cu cuvintele :Ascultă, Bella ! Acum ccl puţin ţi-ai văzut visul cu ochii... prin Boffinii tăi. Ai să fii destul de bogată acum... prin Boffinii tăi. O să poţi cochcta cît îţi placc... la Boffinii tăi. Dar pe *mine* n-ai sa mă ici la Boffinii tăi. Poţi fi sigură de asta... tu şi cu Boffinii tăi cu tot!

— Dacă domnul Boffin al domnişoarei Bella — zise domnul Gcorge Sampson, dîndu-şi abătut bastonul la o parte din gură — mai vine la *mine* cu neghiobia aceea a lui. aş vrea să-l fac să priceapă, ca de la bărbat la bărbat, doar atît: că îşi asumă toate ri...

Era pe cale să spună riscurile, dar, cum domnişoara La- vinia nu prea avea încredere în puterea lui de judecată şi simţind că discursul acesta era fără nici o noimă, îi împinse măciulia bastonului din nou în gură, cu atîta violenţă îneît bietului tînăr îi dădură lacrimilc.

Şi acum, după ce se sluji de mezina ci ca de o păpuşă pentru lămurirea Boffinilor ăstora, nobila doamnă Wilfer se purta plină dc blîndeţe cu ea şi începu să-şi dezvăluie o ultimă mostră a puterii ei morale. Această mostră, păstrată încă dc rezervă, consta în luminarea familiei printr-o pătrundere dc fizionomist extraordinară, pătrundere care, ori dc cîte ori îi dăduse frîu liber, l-a speriat pe R.W., fiind totdeauna împovărată de vai şi-amar, despre care o prezicere obişnuită nici măcar n-ar fi pomenit. Asta făcea acum doamna Wilfer, evident, din invidie pentru aceşti Boffini, chiar în clipele cînd se gîndea tocmai cum avea să se împăuneze cu exact aceiaşi Boffini, putrezi dc bogaţi, în faţa prie-tenelor sale străine dc ei.

— Despre manierele lor — reluă doamna Wilfer — nu spun nimic. Despre înfăţişarea lor nu spun nimic. Despre dezinteresul intenţiilor lor în privinţa Bellei nu spun nimic. Dar şiretenia, făţărnicia, nevoia de a urzi intrigi pe ascuns, care sînt scrise pe chipul doamnei Boffin, mă fac să mă cutremur.

Iar drept mărturie incontestabilă că toate acele însuşiri groaznice erau într-adevăr vizibile, doamna Wilfer se cutremură cît ai clipi.

Capitolul X

UN CONTRACT MATRIMONIAL

Marc fierbere în casa Vcneering! Domnişoara matura o pe cale să se mărite (suliman şi tot restul) cu domnul matur. Se pleacă la ceremonie de la Vcneering, şi Vcneering sînt cei care dau masa. Valetul chimist, care din principiu dezaprobă tot ce se petrece în casă, se împotriveşte fără doar şi poate acestei căsătorii. Dar, cum s-a omis să i se ceară încuviinţarea, un camion

prevăzut cu arcuri descarcă la uşă povara de plante dc seră, pentru ca petrecerea de a doua zi să fie încununată *m* cu flori.

Domnişoara matură are avere. Domnul matur arc şi el ; avere. El îşi investeşte averea în afaceri. Porneşte, în felul condescendent al diletantului, spre centrul comercial, ia parte la întrunirile directoriale şi se ocupă cu traficul de acţiuni. După i cum înţelepţii acestci generaţii prea bine ştiu, traficul de acţiuni este singurul lucru din lume cu care te-ai putea îndeletnici. Nu-i nevoie să ai o practică îndelungată, nici să fii format, nu-i nevoie să ai idei, nici maniere, ci să ai acţiuni. Suficiente acţiuni ca să poţi figura pe clădirile directoriale în litere de-o şchioapă ; să faci naveta între Londra şi Paris pentru nişte afaceri misterioase şi să-ţi dai aere dc om mare.

| — De unde-a apărut ?

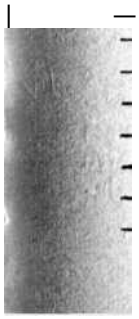

Acţiuni.

încotro se duce ?

Acţiuni.

Ce gusturi are ?

Acţiuni.

Are principii ?

Acţiuni.

..__Cine l-o li împins în Parlament ?

— Acţiuni.

Poate că prin el însuşi n-a avut niciodată succes, n-a izbutit să realizeze nimic ; poate că niciodată n-a întreprins ceva şi niciodată n-a dus ceva pînă la capăt! Acelaşi şi acelaşi răspuns : acţiuni. O, atotputernice acţiuni ! De s-ar proţăpi odată sus de tot mutrele acelea simandicoase, iar noi să avem parte de mai puţini paraziţi şi, ca sub îndurarea măselariţei sau a opiului, să zbierăm zi şi noapte :

„Scăpaţi-ne de banii noştri, risipiţi-i în locul nostru, cumpăraţi-ne şi vindeţi-ne, ruinaţi-ne — doar atît vă implorăm : instalaţi-vă printre puterile lumii, îmbuibaţi-vă pe spinarea noastră !“

Pe cînd zeii Iubirii şi Graţiile pregăteau torţa pe care I li-

mencu avea s-o aprindă a doua zi, domnul Twemlow suferea mult în sinea lui. Amîndoi, pare-se — domnişoara matură şi domnul matur — trebuie să fi fost prietenii cei mai vechi ai familiei Veneering. Poate chiar pupili ? Puţin probabil, căci erau mai în vîrstă ca el. Veneering le-a fost totdeauna foarte apropiat şi s-a dat peste cap ca să-i aducă binişor în faţa altarului. Chiar el îi povestise lui Twemlow cum i-a spus doamnei Veneering : „Anastatia, ci sînt făcuţi unul pentru altul'*. I-a mai destăinuit lui Twemlow că pe Sophronia Akershen (domnişoara matură) o privea ca pe-o soră, iar pe Alfred Lammle (domnul imatur) ca pc-un frate.

I'wemlow l-a întrebat dacă nu cumva a fost coleg de şcoală cu Alfred. „Nu tocmai" — i-a răspuns. Dacă Sophronia fusese adoptată de mama lui ? „Nu chiar aşa“ — răspunsese. Şi Twemlow dusese, deznădăjduit, mîna la frunte.

Dar, cu două sau trei săptămîni în urmă, Twemlow, aflat la el acasă, deasupra grajdurilor de pe strada Duke (din parohia St. James), cu nasul în ziar, şi lingă el cu plinea prăjită, fără unt, şi ceaiul anemic, primise un bilet extrem de parfumat, împăturit în trei colţuri, cu monogramul doamnei Veneering, în care-1 implora pe scumpul ei d.T., dacă nu e ocupat în ziu'a aceea, să fie atît de amabil şi, alături de domnul Pods- nap, (dragul de el, să ocupe cel dc-ai patrulea loc la masă ca să discute o importantă chestiune de familie ; ultimele patru cuvinte — de două ori subliniate şi marcate de semnul exclamării.

Răspunsul lui Tvvemlow fiind „Nu sînr ocupat, şi mă simt mai mult dccît încîntat“ sc duse, şi iată cum a fost în- tîmpinat:

— Dragul meu Tvvemlow — începe Veneering — foarte amabil din partea dumitale că ai răspuns prompt la invitaţia neprotocolară a Anastatici; te-ai purtat ca un adevărat vechi prieten. îl cunoşti pe iubitul nostru prieten Podsnap ?

Tvvemlow nu se putea să nu-1 fi cunoscut pe iubitul prieten Podsnap, pe care de atîtea ori îl confundase ; răspunde că-1 cunoaşte, la fel şi Podsnap pe el. S-ar părea că lui Podsnap i sc făcuseră în ultima vreme atîtea demonstraţii de afecţiune, înelt sc socotea un prieten intim al casei, cu mulţi, mulţi ani în urmă. în chipul cel mai amical, caută să se simtă la largul lui ; stă cu spatele la foc, transformîndu-se în statuia colosului de la Rodos. Twcmlow, cu firea lui slabă, observase dinainte iuţeala cu care musafirii familiei Veneering fuseseră infectaţi de poveştile familiei Veneering, fără să-şi dea seama cîtuşi de puţin că şi el este în aceeaşi situaţie.

— Dragii mei — continuă Veneering, proorocul deghizat —■ vă veţi bucura auzind că prietenii noştri, Alfrcd şi Sophronia, sînt pe cale să se căsătorească. Deoarece noi, soţia mea şi cu mine,

am privit căsătoria asta ca o chestiune de familiei... a cărei reglementare o luăm în întregime asupra noastră... desigur, prima noastră îndatorire este să comunicăm faptul prietenilor familiei.

(„Oh — gîndeşte Twcmlow, cu ochii la Podsnap —, atunci, nu e vorba decît de noi doi, şi el este secundul.'*)

— Sperasem — mai spune Veneering — să fie şi lady Tippins de faţă ; dar ea, fiind foarte solicitată, se află, din păcate, în altă parte invitată.

(„Oh — gîndeşte Twcmlow, cu priviri rătăcitoare —, atunci, sîntem trei, şi *ea-i* a treia.“)

— Mortimer Ligluvvood — sc aude din nou glasul luj Veneering — pe care amîndoi îl cunoaşteţi, e plecat la ţară, dar îmi serie, în felul lui bizar, ca deoarece îi cerem sa fio primul cavaler de onoare cînd va avea loc ceremonia, n-o să refuze, deşi nu prea ştie ce arc de făcut.

(„Oh — gîndeşte Twcmlow, rotindu-şi privirile atunci, sîntem patru, şi *el* e al patrulea.")

— Astăzi nu i-am poftit pe Boots ■,! Brewer — rosteşte Veneering —, pe care de asemenea îi cunoaşteţi, dar locul lor e rezervat pentm ceremonie.

(„Atunci — gîndeşte Twemlow, cu ochii închişi —, sînt şa...“ Aici se cufundă într-o moleşeală din care nu-şi va reveni complet decît după masă, cînd chimistului i s-a cerut să se retragă.)

— Am ajuns acum — adaugă Veneering — la subiect, la subiectul real al micului nostru consiliu de familie. Sophronia este orfană de amîndoi părinţii, aşa că are nevoie de cineva care s-o conducă în faţa altarului.

— De ce n-ai conduce-o dumneata ? — îşi dă cu părerea Podsnap.

— Dragă Podsnap, nu ; din trei motive. Mai întîi, fiindcă nu mi-aş putea asuma răspunderea aceasta cînd am prieteni atît de respectabili la care trebuie să mă gîndesc. în al doilea rînd, fiindcă nu sînt atît de vanitos ca să-mi închipui c-aş arăta destul de bine pentru acest rol. în al treilea rînd, fiindcă Anastatia e puţin superstiţioasă în direcţia asta, nu concepe să mă vadă conducînd pc cineva în faţa altarului înainte ca fetiţ a noastră să ajungă la vîrsta cînd să se fi căsătorit.

— Şi de ce, doamnă ? — întreabă Podsnap, adresîndu-se doamnei Veneering.

— Dragă domnule Podsnap, ştiu că asta-i o mare prostie, dar dacă Hamilton ar ţine loc de părinte altcuiva, presimt instinctiv că 11-0 să mai apuce să asiste la nunta propriului copii.

Spunînd acestea, doamna Veneering ţinea palmele lipite, faţă-

n faţă, şi fiecare dintre cele opt degete încovoiate părea atît de asemănător cu nasul ci acvilin, îneît giuvaerurile nou- nouţe de pe ele erau parcă necesare ca lotuşi să se deosebească.

— Dar, dragul meu Podsnap — rosteşte Veneering — *există* un prieten încercat al familiei noastre, căruia, cred şi sper că vei fi de acord cu mine, Podsnap, îi revine aproape în mod firesc această agreabilă datorie. Prietenul acesta — vorbea ca şi cum s-ar fi adresat unei adunări de vreo sută cincizeci de persoane — se află acum printre noi. Prietenul acesta este Twemlow.

— Bineînţeles ! — se aude glasul lui Podsnap.

— Prietenul acesta — repetă Veneering cu şi mai mare tărie — este bunul şi dragul nostru Twemlow. Mi-e destul de greu, dragă Podsnap, să-mi exprim faţă de dumneata toată plăcerea pe care o încerc văzînd că părerea aceasta a mea şi şi a Anastatiei este atît de prompt confirmată de dumneata, alt prieten încercat, deopotrivă, al familiei, situat în poziţia semeaţă... vreau să spun, care stă semeţ în poziţia... sau mai bine zis care o plasează pe Anastatia şi pe mine în poziţia semeaţă de a-1 vedea pc el în poziţia modestă de naş al copilaşului.

Şi Veneering se simte pe drept cuvînt uşurat dîndu-şi seama că Podsnap nu-i poartă cîtuşi de puţin pică lui Twem- low pentru ascensiunea sa.

Astfel se face că un camion cu arcuri împrăştie flori peste ceasurile trandafirii şi pc treptele scării din faţa casei şi că Twemlow se apucă să cerceteze cu de-amănuntul terenul unde a doua zi avea să joace un rol atît de distins. A şi fost la biserică şi a luat notă de toate neajunsurile pe care le prezenta naosul, condus de o văduvă bătrînă, pur şi simplu sinistră, care i-a deschis stranele şi a cărei mînă stîngă parea zgîr- cită din pricina unei crize de reumatism, dar care în realitate de bunăvoie şi-o strîmbasc, ca să-i slujească drept taler pentru bani.

Şi cum Veneering o zbugheşte afară din bibliotecă — locul lui ide predilecţie cînd vrea să se rcculcagă, unde îşi suspendă cugetul pe ramele aurite sculptate în lemn, ale pelerinilor în drum spre Canterbury — şi se duce să-i arate lui Twemlow mica efuziune melodică, pregătită pentru trompetele la modă, care relatează cum la şaptesprezece ale lunii, în biserica St. James, sfinţia-sa Blank Blank, asistat de sfinţia-sa Dash Dash, i-a unit prin legăturile sacre ale căsătoriei pe domnia-sa domnul Alfred Lammle, din strada Sackville, Pi- cadilly, şi pe Sophronia, unica fiică a defunctului Horatio Akershem, din Yorkshire. Apoi, cum frumoasa mireasă a plecat din casa domniei-sale domnului Veneering, din Stuc- conia, şi a fost condusă la biserică de domnia-sa domnul Mel- vin Twemlow, de pe strada Duke, cartierul

St. James, văr de-al doilea cu lordul Snigsworth, din Snigsworthy Park. Parcurgînd atent această compoziţie epică, Twemlow îşi dă scama ca printr-o pîclă deasă că dacă sfinţia-sa Blank Blank şi sfinţia-sa Dash Dash, după această primă îmilnire, nu figurează pe lista celor mai dragi şi mai vechi prieteni ai familiei Veneering, numai ci înşişi poartă vina.

Pe urmă apare Sophronia (pe care Twemlow de două ori a văzut-o în viaţă), venind să-i mulţumească lui Twemlow fiindcă sc oferise să ţină locul defunctului lToratio Akershem, cunoscut ca fiind cam de prin Yorkshire. După ea apare Al- fred (pe care Twemlow îl văzuse o dată în viaţă), în acelaşi scop, şi împrăştiind un licăr lăptos : ca şi cum ar fi fost clădit numai pentru lumina de lumînare şi dintr-o greşeală condamnabilă fusese lăsat afară, ziua-n amiaza mare.

îşi face apariţia pe urmă doamna Veneering, într-o vădită înfăţişare coroiată, cu toţi negii vizibili ai caracterului ei, aidoma celor care-i împodobeau povîrnişul nasului. Este „istovită de griji şi necazuri[14], după cum îi mărturiseşte scumpului ei domn Twemlow, şi sc va reînviora, fără voia ei, cu un curaţao [15] adus de chimistul analitic.

încep apoi să vină domnişoarele de onoare, cu trenul, din diferite colţuri ale ţării, ca nişte recruţi adorabili înrolaţi de un sergent nevăzut, şi care, o dată sosite la cartierul general Veneering, se trezesc într-o legiune străină.

Dar T wemlow porneşte spre casă, în strada Duke, cartierul St. James, ca să ia masa : o farfurie de ciorbă în care se lăfăie o ciozvîrtă de berbec ; arc să dea apoi o raită şi pe la biserică, să fie_ sigur că a doua zi cununia religioasă sc va ţine lajocul cuvenit. E abătut, nu-i a bine cu grajdul pentru cai şi trăsuri de închiriat; chiar simte desluşit o rană în suflet, pricinuită de cea mai adorabilă dintre adorabilele domnişoare de onoare ; căci odinioară, sărmanul şi micuţul domn a avut şi el, ca fiecare dintre noi, marca lui iubire. Ea însă a rămas indiferentă (cum adesea se întîmplă cu ele), şi el o vede pe adorabila fată ca în visurile lui de la început (şi ea nu-i cîtuşi de puţin), şi că de nu s-ar fi măritat cu altul din interes, se căsătorea cu el din dragoste şi ar fi fost fericiţi (ceea ce nu-i de loc adevărat) ; se gîndea că acest suflet sensibil (de o proverbială asprime) încă îl mai privea cu căldură.

Cufundat în gînduri, lîngă focul din cămin, cu căpşorul lui uscat în mînuşiţele lui uscate şi cu cnişoirele uscate pe genunchii lui uscaţi, Twcmlow c melancolic. „Nici o făptură adorabilă carc să-mi ţină dc urii aici ! îşi spune el. Nu dai de nici o făptura adorabilă la club ! Pustiu, pustiu, sărmane Twcmlov ! “

15 Băutură preparată în Curaţao — insulă din arhipelagul Antilelor Olandeze — din coajă de portocală, zahăr şi alcool.

Apoi adoarme, şi în somn arc tot timpul nişte tresăriri galvanicc.

A doua zi, dimineaţă devreme, îngrozitoarea lady Tip pins — văduva defunctului sir Tbomas Tippins, înnobilat din greşeală, în locul altcuiva, de către M.-S. regele Gcorge al tll-len, carc în timpul ccremoniei catadicsise să facă această graţioasă observaţie : „Ce, ce, ce ? Cmc, cine, cine ? De ce, de cc, dc ce ?“ — aşadar, dimineaţă devreme, începe să se bo- iască şi să se sulemenească pentru interesanta ocazie. îi merge vestea că se pricepe să povestească hazliu lucrurile, aşa că trebuie să vină la oamenii ăştia din timp, draga mea, ca să nu piardă nimic amuzant.

în vîrtcjul dc stofă şi pălărie, vestit sub numele dc lady Tippins, sc ascunde oare şi puţină feminitate adevărată ? Poate camerista ei să ştie ; dar de pe strada Bond aţi putea cumpăra lesne tot cc vedeţi pus pe ea. Puteţi s-o scalpaţi, s-o jupuiţi, s-o răzuiţi, să faceţi două lady Tippins dintr-însa, dar dc ceva autentic tot n-o să daţi. Poartă o lornietă mare de aur lady Tippins a noastră, ca să urmărească tot cc se petrccc în jur. Dacă avea cîtc una la ficcarc ochi, poate că ccalaltă pleoapă nu-i mai cădca aşa rău, şi atunci ar fi făcut o impresie mai cumsccadc. Dar în florile artificiale ale ladyei Tippins domneşte o tinereţe veşnică, iar lista adoratorilor ci este totdeauna completă.

— Mortimcr, mizerabile — strigă ca, plimbîndu-şi lornieta jur împrejur — untlc-i protejatul dumnitale, mirele ?

— Pe cuvîntul meu — răspunde Mortimcr — nu ştiu şi nici nu-mi pasă.

— Infamulc ! Astfel îţi faci dumneata datoria ?

— în afară dc vaga idee că la un moment dat al petrecerii o să-mi stea pe genunchi şi că va trebui sprijinit ca un boxer pe ring, habar n-am, vă asigur, care-mi este datoria.

Eugene sc află şi el de faţă, cătrănit dc parcă sc ducc la o înmormîntare, şi parc dezamăgit. Lucrurile sc petrec în sacristia bisericii St. James, cu sumedenie de catastife vechi de piele, a căror legătură putea foarte bine să fi fost. din tot atîtca doamne Tippins.Dar ia, cc s-autle ? S-a oprit o trăsură la poartă ; soseşte omul lui Mortimer — mai mult un pseudo Mefisto parcă, un fel de membru nelegitim din familia acestui personaj — pe carc lady Tippins, anăsurîndu-1 prin lornietă, îl găseşte frumos, de-a dreptul fermecător, dar despre care Mortimer însusi remarcă, abătut, apropiindu-se :

— Gred că el e, lua-l-ar naiba !

Sosesc şi alte trăsuri la poartă, dar să vedem restul persoanelor, pe care lady Tippins, stînd în picioare pe o pernă, le trece în revistă prin lornietă, caracterizîndu-le astfel :

„Mireasa : patruzeci şi cinci de ani bătuţi pe muchie, rochia — treizeci de şilingi cotul; voalul — cincisprezece lire, batista — cadou. Domnişoarele de onoare : alese în aşa fel ca nu cumva să eclipseze mireasa, prin urmare nu prea tinere, doisprezece şilingi şi jumătate cotul, florile familiei Venecring, fata aceea cîrnă, destul de drăguţă, dar prea-i atentă la ciorapi ; pălăriile — trei lire şi zece. Twemlow : o mîngîiere binecuvîntată pentru omul ăsta drag, dacă era fiica lui cu adevărat, iritat la gîndul că s-ar putea crede că el c tatăl; nici nu-i de mirare ! Doamna Veneering: încă n-am văzut asemenea catifea, să zicem două anii de lire, ca nimic ; o prăvălie de giuvaericale, taică-su trebuie să fi fost zaraf, altminteri, oamenii ăştia ce s-ar face ? Lume necunoscută, plevuşcă *V‘*

Ceremonia a luat sfîrşit, s-a semnat în registrul de cununii. Lady Tippins părăseşte lăcaşul sfânt condusă de Veneering, trăsurile pornesc înapoi spre Stucconia, servitorii aşteaptă cu panglici şi beteală, cu buchete de flori. Ajung la locuinţa familiei Veneering, saloane magnifice. Aici, soţii Podsnap întîm- pină fericita pereche. Domnul Podsnap — cu părul tăiat scurt ca o perie, cît se poate de acătării ; doamna Podsnap, calul acela imperial cu tălpici, maiestuos de sprintenă. Mai sînt apoi Boots şi Brewer, şi cele două tampoane, fiecare tampon cu cî- te-o floare la butonieră, păr buclat, mănuşi încheiate strîns, parcă anume pregătiţi, de se-ntîmpla ceva mirelui, să se însoare numaidecît în locul lui. Au mai venit mătuşa miresei şi rudele apropiate, o cucoană văduvă gen Meduza, cu o tocă de piatră pe cap şi priviri cu care-şi împietrea semenii. De asemenea, tutorele tniresei : om de afaceri, gras, ca şi cum s-ar fi hrănit numai cu turte dc rapiţă, cu nişte ochelari mari, rotunzi ca două lune pline — un personaj deosebit de interesant.

Veneering dă buzna asupra tutorelui, ca fiind un vechi prieten (al şaptelea, gîndea Twemlow), şi sc retrage confidenţial cu el, în

seră, s-ar părea că Vcncering este cotutore şi că discută despre zestre. Tampoancle merg pînă acolo îneît silabisesc, în şoaptă, „trei-zeci mii li-re !“ însoţind cuvintele prin- tr-un plescăit din limbă de plăcere, ca la un ospăţ cu stridii delicioase. Plevuşcă de necunoscuţi, văzînd cît de intimi sînt cu Veneering, par uimiţi, îşi iau inima-n dinţi şi, cu braţele încrucişate, încep să-l contrazică, pînă nu sc aşază la masă. în vremea asta, doamna Vcncering, ducînd pe sus fetiţa îmbrăcată în domnişoară de onoare, sc vîntură printre oaspeţi, încoace şi-ncolo, pietrele de diamant, smaragd şi rubin scăpărînd fulgere multicolore.

Chimistul analitic, după ce cu timpul face ceea ce socoteşte a fi de datoria lui, adică să îndrepte către concluzii onorabile ciocnirile pe care le are cu ajutoarele plăcintarului, anunţă masa.

Sufrageria — nu mai puţin magnifică decît salonul ; superbe mese ! Toate cămilele la treabă, încărcate. Torturi splendide, ornate cu cupidoni şi beteală de argint cu fundul iţe perechi. O brăţară splendidă, oferită de Veneering înainte de a coborî pentru masă, este prinsă la mîna miresei. Nimeni, totuşi, nu acordă familiei Veneering, pare-se, mai multă consideraţie decît unui hangiu şi unei hangiţe cumsecade care sc ocupă de tot, în funcţie de atît şi atît pentru fiecare persoană.

Mireasa şi mirele vorbesc şi rid în doi, cum au fost obişnuiţi totdeauna. Tampoancle, în plină acţiune, dau iama prin bucate cu o răbdare sistematică, aşa cum au fost *ei* totdeauna obişnuiţi. Plevuşcă de necunoscuţi, extrem de binevoitori se invită unii pe alţii, care mai de care, să ia niscai şampanie. Doamna Podsnap, boltindu-şi coama şi vînturîndu-şi grandoarea, este cu mult mai atent ascultată ca doamna Veneering, iar Podsnap face de toate, numai de onorurile mesei nu se ocupă.

Veneering se află într-o situaţie crîncenă, cu seducătoarea lady Tippins de o parte şi cu mătuşa miresei de cealaltă, ne- ştiind de loc cum să le mai domolească. Căci Meduza nu pregetă să tot arunce priviri înmărmuritoare către fascinanta Tippins, şi pe deasupra să mai şi întîmpine fiecare observaţie vioaie a acestei fiinţe dragi cu cîte-un smiorcăit sonor, care ar putea fi trecut pe socoteala unei răccli cronice la cap, dar tot aşa de bine poate fi luat şi ca un fel de a-şi manifesta indignarea Şi dispreţul. Smiorcăitul ăsta rcpetîndu-se însă în răstimpuri,
t n pîna la urmă ajunge să fie aşteptat de ceilalţi comeseni, care de fiecare dată cind trebuie să aibă loc fac pauze stînjenitoare, spo- rindu-i astfel intensitatea. Mătuşa stană de piatră mai arc şi un fel al ei jignitor de a înlătura toate platourile cu mîncăruri de unde se serveşte lady Tippins, strigînd în gura marc cînd îi sînt prezentate : „Nu, nu, nu, aşa ceva nu-i pentru mine. Ia-1 dc-aici !“ Ca şi cum vrea să dea de înţeles că de s-ar înfrupta din aceleaşi bucate îi este teamă nu care cumva să ajungă la fel că vrăjitoarea aceea, ferit-a Sfîntul ! Ce sfîrşit catastrofal ! Obscrvînd această

vrăjmăşie, lady 'l'ippins face uz de lornietă şi de vreo două-trei vorbe de duh tinereşti; dar dinaintea scufei impenetrabile şi a zalelor smiorcăitoare, orice armă ccdcază nevolnică.

Alt fapt neplăcut este şi acela că plevuşcă anonimilor se îndeamnă unii pe alţii în a fi nepăsători. Se îndărătnicesc în a se lăsa intimidaţi de cămilele de aur şi argint şi se strîng laolaltă ca să ia peste picior găletuşele pentru gheaţă, lucrate cu atîta migală. Lasă să sc creadă chiar ca sînt oarecum de aceeaşi părere cum că hangiul şi hangiţa vor avea profituri grase din treaba asta, şi la rîndul lor ei se poartă aproape ca nişte muşterii. Nici măcar din partea adorabilelor domnişoare de onoare nu se constată vreo compensaţie ; căci deoarece prea puţin se sinchisesc de mireasă şi de loc una de cealaltă, făpturile acelea incimătoarc ajung, fiecare în legea ei, să bârfească toaletele doamnelor prezente.

Cît despre primul cavaler de onoare, ajuns la capătul puterilor, răsturnat în jilţ cum este, pare sa profite de ocazie şi să-şi depene în minte, plin de căinţă, toate păcatele săvîrşite cîndva ; deosebirea dintre el şi prietenul său Eugene fiind că acesta din urmă, răsturnat în jilţul *lui,* îşi deapănă, pare-se, în minte toate relele pe care ar fi în stare sa le săvîrşească — mai cu scamă în cazul celor de faţă.

în aceste împrejurări, obişnuitul ceremonial care tărăgăneazâ ; splendidul tort de nuntă, cînd mireasa îl taie cu mtinile ci albe, arc o înfăţişare indigestă.

Dar cum tot cc era absolut necesar să se spună s-a spus şi tot cc era absolut necesar să se facă se făcuse (fără a sc omite căscatul, somnul şi trezirea pe nesimţite a doamnei Tippins), se încep pregătiri în pripă pentru călătoria nupţială pe insula Wight. Afară, vazcîuhul se umple de fanfare şi de zarva spectatorilor. Toţi sînt martori la cazna şi jignirea hărăzite chimis- ■jiului analitic de către steaua lui nefastă. Căci, stînd în faţa Buşii ca să onoreze plecarea alaiului, deodată se trezeşte lovit

■ zdravăn în cap, cu o gheată solida, pc care un Tampon, aflat Rin vestibul, înfierbântat de şampanie, a luat-o la repezeală dc K’la ajutorul plăcintarului şi a aruncat-o fără o ţintă precisă după | f,pcrechea de însurăţei, în semn de bun augur, precum e obiceiul.

Apoi se duc înapoi cu toţii în splendidul salon — toţi cu bujori în obraji dc la masă, de parcă mic şi mare s-ar fi molip- ll'sit de scarlatină — unde gloata de terchea-berchea face pră- itpăd cu picioarele peste divane, îneît pînă la urmă mobila

superbă de acolo ajunge să arate într-un hal fără hal. în sfîr- | şit, lady Tippins, complet nesigură dacă astăzi este alaltăieri sau poimîine, ori de azi în două săptămîni, se face nevăzută, Mortimer Lightwood şi Eugene se fac şi ei nevăzuţi. Twcm- low îşi ia tălpăşiţa ; şi mătuşa Meduză îşi ia tălpăşiţa — nici vqrbă să se facă nevăzută, ca rămîne pînă-n ultima clipă stană de piatră. Chiar şi anonimii se scurg unul cîte unul, şi petrecerea s-a spart.

S-a spart, da, deocamdată, dar să vedem ce se va întîmpla mai tîrziu, în două săptămîni, cu domnul şi doamna Lammle |‘ pe plaja dc la Shanklin, din insula Wight.

Domnul şi doamna Lammle s-au plimbai o vreme pe plaja dc Ia Shanklin, dar după urmele paşilor se vedea că nu mer- seseră braţ la braţ, că nu umblaseră în linie dreaptă şi că nu erau în apele lor. Doamna făcuse înaintea paşilor găuri micuţe, nervoase, cu umbrela în nisipul umed, iar domnul lăsase o dîră cu bastonul dinapoia lui, de parcă într-adevăr ar fi fost din f- familia lui Mefisto, şi îşi tîrîsc coada.

— Vrei să spui, Sophronia... —• începe el să vorbească după ;; o tăcere îndelungată.

— Nu da vina pe *mine,* domnule — răspunse Sophronia, | fulgcrîndu-1 din ochi. — Eu te-ntreb : mie vrei *tu* să-mi spui ?

Domnul Lammle se cufundă iarăşi în tăcere şi îşi văd dp || mers ca mai înainte. Doamna Lammle pufneşte pe nas şi f muşcă buza inferioară ; domnul Lammle îşi trece mîna stînga prin barba roşcovană, trăgînd de capctc, şi de după tufa aceasta roşcovană aruncă pe furiş spre iubita lui o căutătură încruntată.

■ia»

Eu să vreau să spun ?! — repetă indignată doamna Lammle după un timp. — Auzi, dă vina pe mine ! Ce îngrozitoare rea-

credinţă !Domnul Lammle se opreşte locului*;* renunţă să se mai ocupe de barbă si se uită la ea.

— Cum ai spus /

— Ce josnicie ! — răspunde răspicat doamna Lammle, fără să stea locului şi fără să privească înapoi.

El ajunge la un pas, doi de ea.

— N-ai spus aşa — se împotrivi el. — Ai spus rea-credinţă.

— Şi ce dac-am spus ?

— Nu există nici un dacă în cazul ăsta. Ai spus.

— Atunci, am spus. Şi ce-i cu asta ?

— Cc-i cu asta ? — rosti domnul Lammle. — îndrăzneşti să-mi arunci în obraz aceste cuvinte ?

— în obraz, da ! — replică doamna Lammle, pironind asupra lui nişte priviri pline de dispreţ şi răceală.

— Dar tu cum ai avut curajul să-mi spui acestc cuvinte ?

— Eu n-am spus nimic.

Gum din întîmplare ăsta era adevărul, doamna Lammle recurge la această frază tipic feminină :

— Puţin îmi pasă de ceea ce ai spus şi ce n-ai şpus!

După încă puţină plimbare şi oarecare tăcere, domnul Lammlc glăsuieşte :

— Bine, fie şi-aşa. Ţi-ai asumat dreptul să mă-ntrebi ce-am vrut să spun. Ce-am vrut să spun, ce anume ?

— Că eşti un om bogat ?

— Nu.

— Atunci, te-ai căsătorit cu mine prin înşelătorie.

— Fie. Acum te-ntreb şi eu : vrei să spui că eşti o femeie bogată ?

— Nu.

— Atunci, te-ai căsătorit cu mine prin înşelătorie.

— Dacă eşti un vînător de zestre atît de neghiob încît singur te-ai înşelat, sau atît de lacom şi de acaparator încît ai fost dus de nas cu vîrf şi îndesat, luîndu-te după aparenţe... ce vină am eu, aventurierule ? — se răsti doamna, cu multă asprime.

— L-am întrebat pe Veneering şi mi-a spus că ai fi bogată.

— Veneering ! (Pe un ton foarte dispreţuitor :) Şi mă rog, ce ştie Veneering despre mine ?

— N-a fost tutorele tău ?

Nu. N-am alt tutore decît cel pe care l-ai văzut în ziua cînd te-ai însurat cu mine în mod fraudulos. Obiectul curatele

ilui a i'ost o nimica toată : un venit anual de o sută cincizeci lire sterline, plus cîţiva şilingi şi pencc, dacă vrei să ştii suma exactă.

Domnul Lammlc aruncă o privire de loc afectuoasă către tovarăşa lui la bucurii şi necazuri; mormăie ceva, dar se întrerupe.

— întrebare la întrebare. E rîndul meu din nou, doamnă Lammle. Ce te-a făcut să crezi că aş fi bogat ?

— Chiar tu în persoană. Vrei cumva să tăgăduieşti că mi te-ai prezentat totdeauna în lumina asta ?

— Dar te-al şi consultat cu cineva. Haide, doamnă Lammlc, recunoaştere pentru recunoaştere. Te-ai consultat cu cineva ?
p, — L-am întrebat pe Veneering.

— Şi Veneering ştia la fel de mult despre mine cît şi despre tine, sau cîte ştie cineva, oricine ar fi, despre el.

După încă puţină plimbare în tăcere, Sophronia se opreşte deodată şi spune furioasă :

— Asta n-am să i-o iert niciodată lui Veneering !

— Nici eu — adăugă soţul.

Pornesc din nou ; ea, făcînd acele găuri iritate în nisip, iar el, tîrîndu-şi mai departe coada ponosită. Marea era în reflux. Parcă fuseseră aruncaţi amîndoi pe ţărmul pustiu în timpul fluxului. Un pescăruş aproape că-i atinge cu aripile, a batjocură. Pînă mai adineauri, un văl auriu acoperea stîncile brune, dar acum erau numai pămînt jilav. Un muget zeflemitor vuieşte dinspre mare ; valurile îndepărtate se urcă unul peste altul ca să se uite la aceşti impostori, prinşi în cursă, şi ca să se unească într-o zbenguială poznaşă şi îndrăcit de veselă.

— Nu cumva îţi închipui — începu din nou vorba doamna Lammle, pe un ton grav — atunci cînd mi-ai adus reproşuri că te-am luat în căsătorie din interes, că ar fi cu putinţă de conceput să mă fi căsătorit pur şi simplu pentru tine ?

— Şi de astă dată întrebarea are două tăişuri, doamnă Lammle. Dar tu cam ce-ţi închipui ?

— Poftim : întîi mă înşeli, şi-acum mă insulţi! — strigă doamna Lammle, gîfiind.

— Ba, de loc. Nu eu am început. Tu ai pus întrebări cu două tăişuri.

Eu ! - - sc miră soţia, şi umbrela sc frînge în mina ei nervoasă.

Chipul iui devine alb ca varul ; nişte pete prevestitoare de rău îi apar în dreptul nasului, ca şi cum în ultimele clipe degetele Satanei i-ar îi lăsat semne ici-colo. EI ştie să sc stă- pîncască, ca

însă nu.

— Arunc-o odată ! — spuse el cu răceală, gîndindu-se la umbrelă. — Ai făcut-o să nu mai foloscască la nimic şi pari caraghioasă cu ca.

în culmea furiei, ca îl numeşte „ticălos fără pereche“ şi aruncă umbrela ruptă în aşa fel ca să-l lovească. Semnele de degete sînt întrucîtva mai albe, o clipă ; sc apropie de ea.

Doamna Lammle izbucneşte în plîns, spunînd că c cea mai nenorocită, cea mai înşelată, femeia cea mai maltratată. Apoi ii mărturiseşte că dacă avea curajul să se sinucidă, ar fi fă- cut-o sub ochii acestui impostor laş. Apoi îl întreabă, dezamăgit că-şi vede josnicele speculaţii zădărnicite, de ce nu profită de această situaţie favorabilă ca să-i ia viaţa cu propria lui mină. Pe urmă, iarăşi începe să plîngă. Pe urmă din nou o apucă furiile şi pomeneşte de cscrochcrie. în sfîrşit, sc prăbu şeşte plîngînd pc o stîncă, apucată de tot soiul de pandalii tipice pentru sexul frumos. De-a lungul crizei, semnele menţionate de pe faţa lui apar şi se şterg, cînd ici, cînd colo, precum clapele albe ale unui flaut la care un virtuos diabolic ar fi cîntat _ o melodic. Buzele lui livide rămîn întredeschise, de parcă i sc tăiase respiraţia de atîta fugă. Deşi nici vorbă să fi

fugit.

_— Acum ridică-tc, doamnă Lammle, şi hai să vorbim serios.

Ea continuă să stea pe stîncă, fără să-i dea nici pic de atenţie.

— Ridica te, cînd îţi spun !

înălţînd capul, ea îl priveşte în faţă plină de dispreţ şi i se adresează :

— Tu îmi spui asta... Tu îmi spui asta, zău ?

Lasă din nou capul în jos, vrînd să dea impresia că nu ştie că privirile lui sînt aţintite asupra ci ; chipul ci dezvăluie însă multă stînjcneală.

— Destul cu toate astea. Haide ! M-auzi ? Ridică-tc !

Cedînd, ea sc ridică sprijinindu-se de mîna lui întinsă şi

pocnesc din nou, de astă dată spre locuinţa lor.-- Doamnă Lammle, amândoi am înşelat şi amândoi am fost înşelaţi. Amîndoi am jignit şi amîndoi am fost jigniţi. Pe scurt, asta-i situaţia.

— Tu ai umblat după mine...

— Eh ! Să nu mai vorbim despre asta. *Noi* ştim foarte bine cum a fost. La ce bun să mai revenim asupra unor lucruri pc care şi aşa nu le mai putem ascunde ? Ce mai tura-vura ? Sint dezamăgit şi o fac pc năpăstuitul.

— Şi cu mine nu-i la fel ?

— Ba da... şi aş fi ajuns şi la tine dacă mai aşteptai o clipa. Şi tu eşti dezamăgită şi o faci pc năpăstuita.

— Şi nedreptăţită !

— Acum eşti destul de calmă, Sophronia, ca să-ţi dai seama că nu poţi fi nedreptăţită fără ca şi eu să fiu deopotrivă de nedreptăţit, iată de ce nu văd ce rost ar mai avea cuvîntul ăsta. Cînd privesc în urmă, mă întreb cum de am putut fi în aşa hal de prost îneît să te iau pe încredcre.

— Şi eu cînd privesc în urmă... — îl întrerupse, ţipând, doamna Lammle.

— Şi tu, cînd priveşti în urmă, te întrebi cum de ai putut fi... te rog să-mi ierţi expresia...

— Aşa este, poţi s-o mai spui o dată.

— ...în aşa fel de proastă îneît să *mă* iei pe încredere. Dar prostia a avut loc de amîndouă părţile. ELI nu mai pot scăpa de tine, tu nu poţi scăpa de mine. Ce rezultă de aici ?

— Dezonoare şi mizerie — răspunde soţia cu amărăciune.

— Asta nu ştiu. Rezultă necesitatea de a ne înţelege unul pe altul şi cred că astfel am putea ieşi din încurcătură. Ceea ce am să-ţi spun aici o să-ani împart (dă-mi voie să te iau la braţ, Sophronia) în trei puncte, pentru a fi mai succint şi mai clar. întîi, chestiunea e destul de supărătoare şi aşa, nu-i nevoie să mai adăugăm şi mîhnirea de a fi dată în vileag. De aceea eşti de acord s-o păstrăm numai pentru noi, ce zici ?

— Dacă-i posibil, da.

— Posibil! Am ştiut să ne prefacem destul de bine unul faţă de celălalt şi n-am putea, uniţi, să ne prefacem faţă jlc restul lumii ? De acord. Al doilea, avem datoria să ne răzbunăm pe Veneering; avem de asemenea datoria să ne răzbunăm pe toţi ceilalţi oameni, urîndu-le să fie şi _ei duşi de nas cum am fost noi. De acord ?

— Da, de acord.

— Am ajuns fără complicaţii la al treilea punct. M-ai ficut

aventurier, Sophronia. Chiar asta şi sînt. Diroct şi fără înconjur spus, asta şi sînt. Dar la fel eşti şi tu, draga mea. Şi la fel sînt şi alţii. Sîntem de acord să păstrăm chestiunea în taină şi să conlucrăm la îndeplinirea planurilor noastre.

— Ce planuri ?

— Orice planuri care ne-ar putea aduce bani. Prin planurile noastre, eu înţeleg interesele noastre comune. Dc acord ?

Ea şovăie puţin, apoi răspunde :

— Cred că da. De acord.

— Totul e pus la punct, vezi ? Şi acum, Sophronia, mai am doar cîteva cuvinte de spus. Noi ne cunoaştem perfect unul pe altul. Nu te lăsa ispitită să mă tachinezi dezgropînd trecutul, pentru că acelaşi lucru pot face şi eu cu tine ; tachi- nîndu-mă pe mine, pe tine te tachinezi, şi asta n-aş vrea să se întîmple. După ce am ajuns la această bună înţelegere, ca şi cum n-ar fi fost nimic între noi, e mai bine aşa. Să ştergem totul cu buretele. Astăzi ţi-ai ieşit din fire de mînie, Sophronia. Să nu-ţi mai dai astfel în petec altădată, căci să ştii că şi eu am o fire îndrăcită.

Astfel, după ce au întocmit acest contract matrimonial plin de speranţe, l-au semnat şi l-au pecetluit, cei doi fericiţi însurăţei se întoarseră acasă. Dacă faptul că acele degete infernale tare-şi lăsau amprenta pe chipul domniei-sale domnului Alfred Lammle, palid şi cu răsuflarea întretăiată, era o dovadă a intenţiei lui de a-şi supune soţia, doamna Alfred Lammle, fă- cînd-o să se lepede dintr-o dată de orice urmă — reală sau prefăcută — de respect care-i mai rămăsese, atunci acest scop părea atins, în momentul de faţă. Tînăra doamnă, puţin cam prea coaptă, nu mai are nevoie dc pudră, deprimată cum este, acum, cînd soţul ei o conduce în lumina soarelui dc asfinţit spre cuibul fericirii lor.

Capitolul XI

PODSNAPISM

Domnului Podsnap îi mergeau strună afacerile şi era foarte bine văzut de domnul Podsnap. începuse cu o moştenire fru- moasă, prin căsătorie obţinuse o avere frumoasă, se pricopsise cu vîrf şi îndesat la Asigurările Maritime şi se simţea destul de mulţumit. Niciodată n-a putut înţelege de ce nu toată lumea era mulţumită şi îşi dădea seama că faptul de a fi mulţumit i de

majoritatea lucrurilor şi, mai presus de orice, de sine însuşi însemna o pildă strălucită pentru societate.

Atît de deplin pătruns de propriile sale merite şi importanţă, domnul Podsnap hotărîse ca tot ce lăsa îndărăt din calea lui să fie bun lăsat. Exista o logică plină de demnitate — ca să nu spunem deosebit de comodă — în chipul acesta de a se scutura de neplăceri, care a contribuit mult la stabilirea domnului Podsnap pe o treaptă înaltă în satisfacţia domnului Podsnap.

pŞ. — Nu vreau să ştiu nimic despre asta ! Nu-mi arde să discut despre asta ! Nu admit!

Domnul Podsnap se înroşea cînd pronunţa aceste cuvinte, | însoţindu-le dc un gest larg, caracteristic, al braţului drept, po , care-1 deprinsese tot curăţind lumea de problemele mai ane-voioase şi tot măturîndu-le îndărăt (ceea ce echivala cu desfiin-ţarea lor). Găci lucrurile astea îl ofensau.

[1] lute, prompt (în italiană în original).

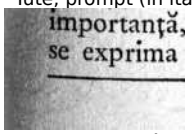
importanţă,
se exprima

Lumea domnului Podsnap, morală şi chiar geografică, nu era prea întinsă. Deşi afacerile lui se bazau pe comerţul cu alte ţări, el considera celelalte ţări, cu acea rezervă plină de

o eroare, iar despre moravurile şi obiceiurile străine conchizînd : „Necnglezeşti !“ apoi „PRESTO [1] !“ cu un gest larg al braţului, şi împurpurmtlu-se la faţă, lc matura din cale. Altminteri, lumea se deştepta la opt, se bărbierea la opt şi un sfert fix, lua gustarea de dimineaţă la nouă, pleca în oraş pentru afaceri la zece, se întorcea acasă la cinci jumătate şi cina la şapte. Noţiunile domnului Podsnap despre artă, în mare, se puteau rezuma astfel: Literatură — litere de-o şchioapă descriind reverenţios deşteptarea la opt, bărbieritul la opt şi un sfert fix, gustarea de dimineaţă la nouă, plecatul în oraş pentru afaceri la zece, întoarcerea acasă la cinci jumătate, cina la şapte. Pictură şi sculptură — modele şî portrete repre- zentînd oameni care se deşteaptă la opt* se bărbieresc la opt şi un sfert fix, iau gustarea de dimineaţă îa uouă, se duc în oraş pentru afaceri la zece, se întorc acasă la cincî jumătate şi cinează la şapte. Muzică — un concert respectabil (fără va- riaţiuni) pentru instrumente cu coarde şi de suflat, eXprimînd într- un ritm potolit, deşteptarea la opt, bărbieritul la opt şi un sfert fix, gustarea de dimineaţă Ia nouă, plecatul în ora.ş pentru afaceri la zece, întoarcerea acasă la cinci jumătate şi cina la şapte. Nimic altceva nu le era îngăduit artelor ălora fără nici un căpătîi, sub pedeapsa cu excomunicarea. Nimic altceva nu trebuie să mai existe — nicăieri !

Fiind un om de o eminentă respectabilitate, domnul Pod- snap î>i dădea seama că trebuie să ia providenţa sub aripa lui obladuitoare. De aceea a ştiut el totdeauna să desluşească exact semnele providenţei. Oamenii inferiori şi mai puţin respectabili se puteau înşela în privinţa asta, domnul Podsnap însă a fost totdeauna la înălţime. Şi, lucru deosebit de remarcabil (trebuie să fi fost şi foarte comod) : ceea ce voia providenţa era, în mod invariabil, ceea ce domnul Podsnap voia.

Acestea ar putea fi privite drept principiile unei profesiuni de credinţă, ale unei şcoli pe care prezentul capitol îşi îngăduie libertatea să le numească, după ilustrul sau reprezentant, podsnapism. îngrădite cu stricteţe (aşa cum capul domnului Podsnap era îngrădit de gulerul cămăşii sale), aceste principii erau enunţate pe un ton pompos, care se potrivea cu scîrţîitul cizmelor domnului Podsnap.

Exista şi o domnişoară Podsnap. Şi această iepşună bascu- lantă fusese crescută în spiritul matern de a bate cu trufie pasul pe loc, fără să înainteze niciodată cîtuşi de puţin. Totuşi, nu dobîndise toată maiestatea părintească, şi de fapt nu era decît
o fetişcană pipernicită, înaltă-n umeri, prost dispusă, cu nişte

coate vinete şi cu suprafaţa nasului zgrunţuroasă ; clin cînd în cînd făcea cîte-un pas, înmărmurit de.copilăric în feminitate, dar dădea înapoi pc furiş, covîrşită de coafura maică-si, iar de taieă-su — strivită pur şi simplu din cap pînă-n picioare, sub povara copleşitoare a podsnapismului.

Domnişoara Podsnap întruchipa în ochii tatălui său o instituţie de-o anumită natură, pe care domnul Podsnap o desemna a fi „tînăra persoană". Era o instituţie stînjcnitoarc şi tiranică, deoarece pretindea ca tot ce există pc lume să fie şlefuit pentru a se potrivi exigenţelor ci. Totdeauna se punea întrebarea dacă asta o s-o facă să se îmbujoreze, căci tînăra persoană, după impresia domnului Podsnap, avea inconvenientul că părea mereu gata-gata să roşească în mod absolut inutil. Parcă n-ar fi existat nici o linie de demarcaţie între excesiva nevinovăţie a tinerei persoane şi perspicacitatea cea mai condamnabilă a altcuiva. Dacă nc-am lua după domnul Podsnap, atunci nuanţele cele mai atenuate de brun, liliachiu, alb şi gri ar fi dc un roşu-aprins pentru acest taur năbădios — tînăra persoană.

Podsnapii locuiau într-un colţişor umbros, chiar lingă Porj- man Square. Genul dc oameni care, *oriunde*-ar fi stat, îi găseai cu siguranţă în umbră. Viaţa domnişoarei Podsnap, de cînd se ivise pc planeta asta, fusese totdeauna umbroasă ; deoarccc tînăra persoană a domnului Podsnap era puţin probabil să fi avut vreun avantaj din asocierea cu alte tinere persoane, dc accea fusese îngrădită la tovărăşia cu persoane mai vîrstnicc
— faţă dc care nu prea evoca afinităţi — şi cu mobilier masiv. Impresiile timpurii despre lume ale domnişoarei Podsnap fiind izvorîte îndeosebi din felul cum se oglindea viaţa în cizmele tatălui ei, în mesele dc nuc şi lemn de trandafir din salonul întunecat şi în oglinzile uriaşe şi negricioase, aveau un colorit sumbru *;* şi nu era de mirare că acum, cînd aproape zilnic trecea solemn prin parc alături de maică-sa, într-un faeton spaţios şi înalt, dc culoare crem, ca se arăta dc sub coviltirul vehiculului ca o sărmană fetiţă ridicată în capul oaselor din pat ca să furişeze o privire speriată asupra lucrurilor în general, foarte nerăbdătoare să se ascundă din nou sub plapumă.

—• Georgiana împlineşte optsprezece ani — spuse domnul Podsnap doamnei Podsnap.

— Da, optsprezece ani — spuse doamna Podsnap domnului Podsnap, încuviinţînd.

— Zău, cred ca ar trebui să invităm ceva lume la ziua de naştere a Georgianei — spuse apoi domnul Podsnap doamnei

Podsnap.

— Şi cu ocazia asta o să-i chemăm pe toţi cei faţă de care avem obligaţii.

Domnul şi doamna Podsnap avură aşadar onoarea sa pofteascâ la masă şaptesprezece prieteni intimi, şi din cei şaptesprezece prieteni intimi, cîţiva care şi-au exprimat regretul profund că un angajament anterior îi împiedică să aibă onoarea de a răspunde amabilei invitaţii la masă făcute de către domnul şi doamna Podsnap au fost înlocuiţi cu alţi prieteni intimi. Drept care, doamna Podsnap zise despre toate aceste personaje nepricopsite, în momentul cînd le ştergea cu plaivazul de pe listă :

— în orice caz, noi i-am invitat... bine c-am scăpat de ei.

Debarasaţi în felul acesta de un număr destul de marc de prieteni intimi, domnul şi doamna Podsnap se simţeau cu conştiinţa mult mai împăcată.

Mai existau şi alţi prieteni intimi, care nu trebuiau neapărat chemaţi la masă, dar care aveau dreptul să fie poftiţi de a veni la nouă şi jumătate pentru o baie de abur la o ciozvîrtă de berbec. Ca să se achite faţă de aceste notabilităţi, doamna Podsnap prevăzu şi o mică serată înaintea mesei ; trecu pe la prăvălia cu articole de muzică, unde comandă un automat cumsecade care să cînte cadriluri pentru dansatori.

Domnul şi doamna Veneering şi tinerii însurăţei ai domnului şi doamnei Veneering făceau parte din rîndul invitaţilor la masă ; casa Podsnap nu avea însă nimic altceva comun cu cea a familiei Veneering. La un parvenit, care avea neapărat nevoie de acest lucru, luxul putea fi tolerat de domnul Podsnap, deşi el era cu mult mai presus de asta. Argintăria şi vesela Podsnapilor se caracterizau printr-o monstruoasă soliditate. Totul era făcut să pară cît se poate de masiv şi să ocupe cît mai mult loc posibil. Fiecare obiect ţipa de la o poştă : „Aici sînt, în totaă hidoşenia mea, de parc-aş fi numai plumb ; dar cînd colo, eu am atîtea şi atîtca uncii de metal preţios, în valoare de atît şi atît uncia ; n-aţi vrea să mă topiţi *i*“ O fructieră dolofană, supraîncărcată, numai pete peste tot, de-ai fi zis că are mai degrabă o erupţie a pielii decît că e împodobită, îşi spunea cuvîntul tronînd pe o tavă de argint invizibilă din centrul mesei. Patru frapiere de argint, fiecare prevăzută cu cîtc patru capete bonţatc purtînd ostentativ cîte | un inel mare de argint la fiecare ureche, ofereau aceeaşi îm-
l presie jur împrejurul mesei, transmiţînd-o solniţelor pîntecoase de argint. Lingurile şi furculiţele de argint, toate enorme, fă- ceau să se caşte şi mai mult gura oaspeţilor, anume

pentru a le turna pe gît această impresie, cu fiecare dumicat pe care-1
l înghiţeau.

M' Musafirii, majoritatea lor, erau aidoma argintăriei, împo- , văraţi. de tot soiul de zorzoane grele. Se afla acolo însă un francez, pe care domnul Podsnap îl poftise după o îndelungată chibzuială — căci,^ socotea el, întreaga Europă continentală se împotrivea pînă-n pînzele albe tinerei persoane —, şi nu numai domnul Podsnap, ci şi toţi ceilalţi trădau ciudata pornire de a-1 trata ca pe-un copil cam tare de ureche.

în semn de atenţie delicată faţă de cel care avusese ghinionul să se fi născut altundeva decît în Anglia, domnul Podsnap îl întîmpină prezcntîndu-şi nevasta ca *Madame Podsnap,* iar pe fiică-sa *Mademoiselle Podsnap,* vrînd parcă să adauge *ma fille* [1], dar şi-a frînat totuşi această pornire îndrăzneaţă. Soţii Veneering fiind singurii care sosiseră pînă la ora aceea, a adăugat, pe un ton explicativ condescendent: *„Mon-sieur* Vei-nai-riing".

— *Monsieur* Vei-nai-riing — şi apoi continuă în limba lui maternă : — Cum vă place Londra ? — Domnul Podsnap, plasat în postura de gazdă, îşi întreba în aşa fel oaspetele, de parcă administra copilului surd un praf sau o poţiune : Londra, London, Londres ?

Străinul avea admiraţie pentru această capitală.

— O consideraţi Foarte Mare ? — mai spuse domnul Podsnap, cu un gest larg.

Străinul o considera foarte marc.

— Şi Foarte Bogată ?

— *Enormement riche* [2] — o considera, fără îndoială, stra- : inul.

t — Grozav de Bogată, Spunem Noi — zise domnul Podsnap, plin de condescendenţă. în Engleză, Adverbele nu se Termină *Mong,* iar noi Pronunţăm *tş* ca şi cum ar avea un *t* înainte. Noi spunem *Ritch* [s].

A , [1] Fiica mea (în franceză înoriginal).
Hgv [2] Enorm de bogat (înfranceză în original).
- |[3] *rich* = bogat. *Ri/tsch* — rosti străinul.

- Şi nu Găsiţi, domnule — reluă domnul Podsnap cu demnitate — nu Găsiţi Numeroase Mărturii Izbitoare ale Constituţiei noastre Britanice pe Străzile Metropolei Lumii, Londra, Londres, London ?

Străinul rugă să fie scuzat, dar nu înţelege prea bine.

— Constituţia *Britannique* — explică domnul Podsnap, de parcă ar li dăscălit un copil de şcoală —, ştiţi, Noi Spunem *British,* dar Dumneavoastră Spuneţi *Britannique* (ccrîn- du-şi iertare, ca şi cum era vina lui), Constituţia, Domnule...

—■ *Mais, yees* —• încuviinţă străinul —, eu cunosc pe ea.

Un tinerel gălbejit, cu ochelari şi o frunte butucănoasă, aşezat pe un scaun suplimentar dintr-un capăt al mesei, făcu mare vîlvă cînd spuse, ridicînd glasul:

— ESKER *... — şi apoi nu mai scoase o vorbă.

— *Mais, oui*[16] — rosti străinul, întoreîndu-se către acesta.

— *Est-ce qne ? Quoi clonc f*[17]

Dar cum străinul cu frunte butucănoasă nu mai avea nimic de adăugat deocamdată, pentru că dezvăluise tot ce a descoperit îndărătul barelor lui frontale, în clipele următoare rămase tăcut mai departe.

— Vă întrebam — zise domnul Podsnap, reluînd firul discuţiei — Dacă aţi Observat pe Străzile Noastre, Cum am Spune Noi, pe Trotuarele noastre aţi Spune Dumneavoastră, unele semne desluşite...

Străinul, cu o răbdare politicoasă, îşi ceru scuze : dar ce o fi „semne desluşite" ?

— Indicii — explică domnul Podsnap — Caracteristici... înţelegeţi, Apariţii, Urme.

— Ah ! De *Orse ?* — întrebă străinul. — De cal ?

— Noi îi Spunem *Ilorse* — îl corectă domnul Podsnap, răbdător .— în Anglia, *Angleterre, England* noi Aspirăm Hîul şi Spunem *Horse.* Numai Cei de Neam prost Spun *Orse !*

—• Pardon — zise străinul — totdeauna greşesc la mine !

— Limba Noastră — reluă domnul Podsnag, cu conştiinţa împăcată că nu face niciodată greşeli — e grea. E foarte Bogată limba Noastră, şi Străinii îşi bat mult capul cu ea. Nu voi mai Repeta întrebarea.

Dar domnul butucănos, cârc nu voia sa renunţe, din nou exclamă, nesăbuit:

— ESKER — şi din nou amuţi.

| — Se referea pur şi simplu la Constituţia Noastră, Dom
nule — îl lămuri domnul Podsnap, cu conştiinţa că săvîrşise un act meritoriu, declarîndu-sc posesorul acesteia. — Noi Englezii, Domnule, sîntem Foarte Mîndri de Constituţia noastră. Ne-a fost

16 Ba da (în franceză în original).

17 Oare ? Ce anume ? (în franceză în original).

Dăruită de Providenţă. Nici o Altă Ţară 1111 este atît de Favorizată ca Ţara Aceasta.

— Şi *ozer countries*[18] ?... — începu străinul, dar domnul Podsnap din nou îl întrerupse, corectîndu-1.

— Noi nu spunem *Ozer;* noi spunem *Otber.* Sînt literele *t* şi *h,* ştiţi, dumneavoastră le pronunţaţi *tai* şi *aisb* (cu aceeaşi blîndeţe). Sunetul este *th... tb.*

— Şi *otber countries* — reluă străinul — cum fac ?

— Ele fac, Domnule — replică domnul Podsnap grav, clăiinînd din cap —... ele fac — îmi parc rău că sînt silit s-o spun —• fac *ce* pot.

— A fost cam ciudat din partea Providenţei — mai spune străinul, rîzînd — căci frontierele nu sînt prea întinse.

— Fără îndoială — încuviinţă domnul Podsnap - - aşa este. A fost un Privilegiu al Ţării. Insula asta este Binecuvîntată, Domnule, în Detrimentul altor Ţări, oricît... oricît de numeroase s-ar întîmpla ele să fie. Şi dacă am fi de faţă numai englezi — adăugă domnul Podsnap, privind în jur la compatrioţii săi şi dezvoltîudu-şi teza cu glas solemn —- aş spune că englezul întruneşte o îmbinare de calităţi... modestie, independenţă, spirit de răspundere, calm, împletite cu absenţa a tot ce ar putea face să roşească obrazul unei persoane tinere... pe care zadarnic le-am căuta printre Naţiunile de pe faţa Pămîntului.

După ce ţinu acest scurt discurs, domnul Podsnap se îmbujora numai la gîndul că ar exista cît de cît posibilitatea să fie contcstat de vreun cetăţean prejudiciat din cine ştie care altă ţară ; şi, cu gestul lui favorit din mîna dreaptă, mătură în neant restul Europei, întreaga Asie, Africa şi America.

Cei prezenţi se arătau pe deplin convinşi de această avalanşă verbala, iar domnul Podsnap, simţindu-se în ziua aceea într-o formă de-a dreptul remarcabilă, deveni zîmbîtor şi comunicativ.

— Ce se mai aude, Veneering, de norocosul moştenitor ? — întrebă el.

— Nimic altceva — răspunse Veneering — decît că a intrat în posesia averii. Mi-a ajuns la urechi că lumea îi spune acum Gunoierul de aur. Ţi-am istorisit, pare-mi-se, cu cîtva timp în urmă că fata, al cărei pretendent la căsătorie a fost ucis, este fiica unui funcţionar de-al meu.

— Da, mi-ai spus — încuviinţă Podsnap — dar, apropo, aş vrea să-mi mai povesteşti o dată, căci e o curioasă coincidenţă...

---

18 Corect: *Otber countries* — alte ţă ri.

curioasă pentru că prima veste despre descoperirea trupului neînsufleţit a fost anunţată chiar aici, la masa dumi- tale (unde mă aflam şi cu), curioasă pentru că unul din oamenii dumitale să fi fost atît de interesat în această chestiune. Hai, povesteşte-ne, te rog !

Veneering era mai mult decît pregătit să-i satisfacă dorinţa, căci trăsese foloase enorme de pe urma crimei Harmon, pro- fitînd de vîlva făcută în juru-i ca să-şi mai achiziţioneze zeci de prieteni intimi, nou-nouţi. Da, într-adevăr, încă o asemenea lovitură norocoasă şi ar fi fost satisfăcut în privinţa numărului de prieteni la care năzuia. Adresîndu-se, deci, celui mai invidiat dintre vecinii lui — în vreme ce doamna Veneering avea grijă de următorul dintre cei mai invidiaţi vecini — Veneering se afundă în povestire, de unde ieşi la suprafaţă, douăzeci de minute mai apoi, cu un director de bancă în braţe, între timp, doamna Veneering ne aruncase în aceleaşi ape, um- blînd după un curtier maritim bogat care-1 scoase, de păr, viu şi nevătămat. Ea trebui să povestească apoi, într-un cerc mai larg de ascultători, cum se'dusese s-o vadă pe fată ; că fata e într-adevăr drăguţă şi (faţă de poziţia ei socială) prezentabilă. Totul, însoţit de o desfăşurare atît de expresivă a celor opt degete acviline ale ei, cu giuvaerele de rigoare, îneît prinse din fericire un general, soţia şi fiica acestuia, luaţi de curent, şi nu numai că-i readuse la simţire, cît pe ce să fie compromisă, ci într-o oră făcu din ei prietenii cei mai plini de viaţă din lume.

Deşi în general domnul Podsnap manifesta o aprigă dezaprobare cînd venea vorba despre cadavre găsite în fluviu, acest subiect nefiind potrivit pentru obrajii unor tinere persoane, el avea, cum s-ar spune, partea lui în afacerea Harmon, făcîndu-1 într-un fel coproprietar. Şi deoarece avantajele erau imediate

prin faptul că-i smulgea pe musafiri de la contemplarea mută a frapierelor, merita osteneala, şi se simţea satisfăcut.

Dar iată că baia de aburi cu friptură de berbec — după un adaos de vînat şi aroma finală de dulciuri şi cafea — luă sfîrşit de-a binelca, şi oaspeţii care se îmbăiaseră îşi făceau apariţia, nu însă înainte ca automatul discret să se fi strecurat la pian, unde, îndărătul grilajului de la pupitrul de note, aducea cu un captiv lîncezind într-o celulă din lemn de trandafir. Unde s-ar mai putea găsi fiinţe atît de agreabile ori atît de potrivite ca domnul şi doamna Lammle ? El — absolut radios, ea — numai graţie şi bunăvoinţă, amîndoi — cînd şi cînd schimbînd ocheade ca nişte parteneri la jocul de cărţi, angajaţi într-o partidă împotriva Angliei întregi.

Nu prea dădeai de tineret printre oaspeţii care se îmbăiau ; tinereţea n-avea ce căuta (mereu cu excepţia tinerei persoane) în recuzita podsnapismului. Oaspeţi chelboşi îşi încrucişau braţele şi discutau cu domnul Podsnap pe covorul din faţa căminului ; oaspeţi cu favoriţi lucitori şi cu pălăria în mînă se re- pezeau spre doamna Podsnap, apoi se retrăgeau; oaspeţi dînd tîrcoale umblau de colo-colo şi cotrobăiau prin casetele ornamentale şi prin vaze, de parcă s-ar fi aşteptat să afle ceva pierdut de ei prin fundul acestor obiecte, suspectîndu-i pe Podsnapi de furt ; oaspeţi de sex frumos stăteau în tăcere, comparînd umerii lor de fildeş cu ai vecinelor.

în acest timp, ca de altfel totdeauna, sărmana şi micuţa domnişoară Podsnap, ale cărei firave eforturi (dacă făcuse cumva) erau zădărnicite de unduirile superbe ale maică-si, căuta să rămînă cît mai mult cu putinţă în afara privirilor şi a gîndurilor celorlalţi şi părea să socotească nenumăratele momente triste de care avusese parte în ziua aceea.

Era ceva parcă de la sine înţeles în podsnapism de a se păstra taina asupra semnificaţiei acestei zile. Prin urmare, nimeni nu pomenea şi se trecea cu vederea data naşterii tinerei

Epersoane, ca şi cum toată lumea încuviinţa că ar fi fost mai ine dacă nu se născtea niciodată.

Soţii Lammle ţineau atît de mult la familia asta dragă, Venecring, îneît un timp nici nu s-au putut desprinde de aceşti prieteni minunaţi. Pînă la urmă, totuşi, un surîs foarte deschis al domnului Lammle, sau poate ridicarea foarte misterioasă a unei sprîncene gălbinicioase — desigur, sau una, sau alta — parcă-i spuneau doamnei Lammle : ,

„De cc nu joci ?“

Şi cînd se uită în jur, o văzu pe domnişoara Podsnap, pe care

o întrebă parcă din priviri clacă trebuia să joace cartea aceea. Primi probabil un răspuns afirmativ, pentru că se duse şi se aşeză lîngă tînăra persoană.

Doamna Lammle era nespus de bucuroasă cînd se pomeni într-un colţ unde putea sta puţin de vorbă, în tihnă. Conversaţia părea să fie intr-adevăr foarte tihnită, căci domnişoara Podsnap i se adresă, buimacă :

— Oh ! Zău, c foarte amabil din partea dumneavoastră, dar tare mă tem că *nu prea* mă pricep să duc o conversaţie.

— Hai să facem începutul — insinua doamna Lammle, cu cel mai fermecător surîs.

— Oh ! Mi-c teamă c-o să mă găsiţi foarte anostă. Mama însă vorbeşte mult!

Fapt lesne de remarcat, căci mama tocmai stătea de vorbă în galopul ei obişnuit, cu gîtul încovoiat şi coama-n vînt, cu ochii şi nările larg deschise.

— îţi place, poate, lectura ?

— Da. în orice caz... nu mă dau în lături să citesc — răspunse domnişoara Podsnap.

— Dar m-m-muzica ? — Doamna Lammle era atît de insinuantă îneît repetă de cîteva ori m-ul pînă să pronunţe cuvîntul.

— N-aş îndrăzni să cînt, chiar dac-aş şti. Mama cîntă la pian.

(în obişnuitul ei galop şi cu un anumit aer că face ceva, mama, de fapt, tocmai atunci executa o legănare la acest instrument.)

— Dansul îţi place, desigur ?

-— Oh, nu, de loc !

■— Nu ? Aşa de tînăra şi atrăgătoare cum eşti ? Zău, draga mea, mă uimeşti!

— Nici n-aş putea spune — rosti domnişoara Podsnap, după o îndelungată ezitare şi după cc furişă mai multe priviri sfioase spre chipul sulemenit cu grijă — n-aş putea spune ce mult mi-ar fi plăcut dacă eram... n-o să pomeniţi nimănui, *nu-i* aşa ?

■— Draga mea ! Niciodată !

Da, sînt sigură de asta ! N-aş putea spune aşadar ce mult mi-ar li plăcut dacă eram hornar de întîi mai.Kţ —- Doamne sfinte ! — exclamă doamna Lammle, în culmea tţ> uimirii.

— Poftim ! Ştiam că o să vă miraţi. Dar n-o să pomeniţi 'f nimănui, nu-i aşa ?

— Pe cuvîntul meu, scumpa mea — rosti doamna Lammle — acum, cînd stăm de vorbă, mă faci de zece ori mai dornică să te cunosc mai bine dccît înainte, cînd stăteam colo . şi mă uitam la dumneata. Cît de mult aş vrea să fim cu adevărat prietene ! Considcră-mă o prietenă adevărată. Hai ! Nu mă lua, drajţa^ mea, drept o cucoană bătrînă şi cicălitoare... ştii, nu m-am căsătorit dccît de puţină vreme ; şi acum, vezi, sînt 111 toaletă de nuntă... Ce voiai să spui despre homar ?

— Ssst! O să ne-audă mama !

— Nu poate s-audă de unde stă.

— Nu fiţi prea sigură de asta — zise domnişoara Podsnap pe un ton mai scăzut. —• Ei bine, voiam să spun că asta părea să le facă plăcere.

— Şi că poate ţi-ar fi făcut şi dumitale plăcere, dacă crai de-ai lor ?

Domnişoara Podsnap dădu semnificativ din cap.

— Aşa că acum nu-ţi face nici o plăcere *t*

—- Cum ar fi cu putinţă ? — spuse domnişoara Podsnap. — Oh, ce îngrozitor ! Dac-aş fi destul de rea... şi destul de puternică să pot ucide pe Cineva, atunci aş omorî partenerul meu de dans.

Felul acesta de a privi arta dansului practicată în societate era atît de nou, încît doamna Lammle se uită cu destulă mirare la tînăra sa prietenă. Domnişoara Podsnap stătea parcă ţintuită locului, mişcînd nervoasă degetele, ca şi cum ar fi căutat să-şi ascundă coatele. Dar acest gest zadarnic (la mîneci scurte) părea să fie marele scop, inofensiv, al existenţei ci.

— E îngrozitor, nu-i aşa ? — rosti domnişoara Podsnap, ,ou un aer tare mîhnit.

Doamna Lammle, neştiînd prea bine ce să răspundă, arboră un surîs încurajator.

— Un adevărat calvar a fost şi este pentru mine ! — reluă domnişoara Podsnap. — Mi-e aşa de teamă, îngrozitor. Vai, groaznic ! Nimepi nu ştie cît am pătimit la madame Sauteusc, unde am învăţat să dansez, să fac reverenţe, la prezentare şi alte lucruri groaznice... ori cel puţin unde au încercat să mă înveţe. Mama ştie să facă toate astea.

— în oricc caz, scumpa mea — rosti doamna Lammlc îmbunînd-o — bine c-a trecut.

— Da, a trecut — răspunse domnişoara Podsnap — dar fără

nici un profit. Aici e mai rău ca la madame Sauteuse. Mama a fost acolo şi mama este aici ; tata însă n-a fost acolo, şi musafirii n-au fost acolo ; acolo nu aveau dansatori în adevăratul sens al cuvîntului. Oh, iată, mama vorbeşte cu bărbatul de la pian ! Oh, iată, mama se apropie de un domn ! Oh, ştiu că o să-l aducă la mine ! Oh, vă rog, vă rog, nu ! Ră- mîneţi acolo, rămîneţi acolo !

Domnişoara Podsnap rostise această rugă exclamativă cu ochii închişi şi capul lăsat pe spate, sprijinit de perete.

Dar căpcăunul înainta, condus de mama.

— Georgiana, domnul Grompus — spuse mama, iar căpcăunul îşi înşfacă victima şi o tîrî la castelul său, ca să fie prima pereche de dansatori. Apoi, automatul discret, după ce examină terenul, începu un cadril searbăd şi nemclodios, şi şaisprezece discipoli ai podsnapismului executau figurile de rigoare : 1. Scularea la opt şi bărbieritul la punct opt şi un sfert... 2. Micul dejun la nouă... 3. Plecarea în oraş după afaceri la zece... 4. La cinci şi jumătate, întoarcerea acasă... 5. Cina la şapte... şi cadrilul mare.

în cursul desfăşurării acestui ceremonial, domnul Alfred Lammle (cel mai drăgăstos dintre soţi) îşi apropie scaunul de doamna Lammle (cea mai drăgăstoasă dintre soţii) şi, lăsîn- duse pe spate în spetează, se jucă timp de cîteva secunde cu brăţara neveste-si. Ochii doamnei Lammle spuneau ceva spre vesta domnului Lammle şi atenţia sumbră cu care ea parcă asculta răspunsul, ca o lecţie, era în contrast cu scurtul divertisment, într-o doară, al acestuia. Dar totul s-a petrecut ca o aburealâ care trece peste o oglindă.

Cadrilul mare se depăna pînă la ultimul pas, automatul discret încetă să mai cînte, şi cei şaisprezece, doi cîte doi, porniră la plimbare printre mobile. Nerozia căpcăunului Grompus începuse să fie observată şi nu fără a stîrni hazul, deoarece monstrul acela politicos, închipuindu-şi că-i face o bucurie partenerei sale, domnişoara Podsnap, prelungi pLnă-n pînzele albe o istorisire peripatetică despre un zaiafet de arcaşi ; în timpul ăsta, victima, în fruntea procesiunii celor şaisprezece, dînd agale înconjurul salonului ca un alai funebru, n-a ridicat ochii de jos decît o singură dată, ca să arunce pe furiş, spre doamna Lammle, o privire deznădăjduită.

în sfîrşit, procesiunea sc întrerupse la ivirea subită a unui servitor cu iz de nucşoară, dinaintea căruia uşa salonului se deschise zburînd cît colo ca o ghiulea de tun, şi pe cînd substanţa aceasta se răspîndi în numeroase pahare cu un lichid cald, colorat, făcînd ocolul printre cei prezenţi, domnişoara Podsnap teveni să se aşeze lîngă noua ci prietenă.

— Sfinte Dumnezeule ! — exclamă domnişoara Pods

nap. — *Bine* că s-a terminat ! Nu v-aţi uitat la mine sper.

— Cum să nu, draga mea ?

— Oh, mă cunosc prea bine — spuse domnişoara Podsnap.

— Am să-ţi spun ceva cc *ştiu* despre dumneata, draga mea — replică doamna Lammle în felul ci atrăgător — şi anume că n-ai absolut nici un motiv să fii timidă.

—■ Mama nu-i timidă... — spuse domnişoara Podsnap. — Te urăsc ! Pleacă de-aici !

Această săgeată, lansată cu glas scăzut, se adresa galantului Grompus, care, trecînd pe lîngă ea, îi zîmbise cu subînţeles.

— Scuză-mă, dragă domnişoară Podsnap, dacă nu prea înţeleg... — începu doamna Lammle, dar fata o întrerupse.

— Dacă tot o să fim prietene cu adevărat (şi cred că aşa va fi, căci sînteţi singurul om care mi-a propus vreodată acest lucru), atunci, să nu ne purtăm urît. E destul de urît să *fii* domnişoara Podsnap, nu-i nevoie să ţi se mai şi spună astfel. Spuneţi-mi pe nume, Georgiana.

— Scumpă Georgiana... — reîncepu doamna Lammle.

— Mulţumesc — rosti domnişoara Podsnap.

— Scumpă Georgiana, scuză-mă dacă nu prea înţeleg, draga mea, de ce faptul că mama dumitale nu este timidă ar fi un motiv ca şi dumneata să fii la fel.

— Chiar nu înţelegeţi ? întrebă domnişoara Podsnap, frîngîndu-şi degetele tulburată şi furişînd priviri cînd spre doamna Lammle, cînd în pămînt. — Aşa să fie oare ?

— Scumpa mea Georgiana, te supui mult prea repede modestelor mele păreri. Dar, dragă, nici măcar nu-i vorba de o părere, asta-i doar o dovadă a prostiei melc.

— Oh, dumneavoastră nu sînteţi proastă — replică domnişoara Podsnap — *eu* sînt proastă, dacă eraţi proastă nu m-aţi li putut face să vorbesc.

Senzaţia că fusese prinsă cu mîţa-n sac o făcu pe doamna Lammle să roşească îndeajuns ca să pară şi mai strălucitoare ; îi adresă scumpci ei Georgiana cel mai frumos surîs, scuturîncl din cap zburdalnic şi cu afecţiune, aşa, într-o doară, însă Georgianei îi plăcea, pare-se.

— Vreau să spun numai atît — continuă Georgiana — că deoarece mama e aşa de înfricoşătoare, iar tata-i şi el aşa de înfricoşător, şi că pretutindeni dai de atîtca lucruri înfricoşătoare... adică, cel puţin, pretutindeni unde mă aflu cu... poate că de aceea cu, care sînt aşa de puţin înfricoşătoare şi speriată de asta... mă exprim foarte rău... nu ştiu dacă puteţi înţelege ce vreau să zic...

— Perfect, scumpă Georgiana !

Doamna Lammle căuta s-o liniştească punînd în joc tot soiul de vicleşuguri, cînd fata deodată îşi lipi din nou capul de perete şi închise ochii.

— Oh ! Iat-o pe mama, înfricoşătoare, lîngă cineva cu monoclu ! Oh, sînt sigură că o să-l aducă la mine ! Oh, nu-1 aduce, nu-1 aduce ! Oh, are să mă ia la dans, cu monoclul la ochi ! Oh, ce mă fac ?

De data asta, Georgiana îşi însoţi exclamaţiile cu bătăi clin picior ; se simţea în culmea deznădejdii. Dar n-avea cum să scape de prezentarea de către doamna Podsnap a unui străin greoi, cu un ochi aproape stins, iar celălalt ţinut sub o lentilă înrămată ; după ce se uită cu acesta la domnişoara Podsnap, pe care o descoperise parcă în fundul unui puţ perpendicular, o scoase la suprafaţă şi se îndepărtă de ca. Apoi, cel aflat în captivitate la pian începu iar să cînte un cadril cxprimînd trista lui năzuinţă spre libertate. Alte opt perechi ele dansatori executară aceleaşi mişcări melancolice ca mai înainte, străinul conduse pe domnişoara Podsnap la plimbare printre mobile, de parcă ar fi făcut cine ştie ce ispravă nemaipomenită.

In timpul cadrilului, un ins pripăşit, cu înfăţişare blajină, fofilîndu-se pînă la covorul din faţa căminului şi ajungînd printre căpeteniile triburilor care erau acolo la sfat în prezenţa domnului Podsnap, stîrni îmbujorarca şi gestul elocvent al stăpînului casei în urma linei observaţii extrem ele nepoli- ticoase ; se referea nici mai mult, nici mai puţin la faptul ca recent vreo jumătate duzină de oameni muriseră de foame pe stradă. După cină, momentul era, fireşte, prost ales. Nu cadra cu obrazul tinerei persoane. Lipsă totală de tact.

— Nu cred asta — se împotrivi domnul Podsnap, dînd totul la spate.

Blajinul tare se temea că va trebui să fie crezut, căci existau dovezile martorilor oculari şi procescle-verbale semnate de grefier.

— în cazul ăsta, ci au fost ele vină — spuse domnul Pods-nap.

Vcnceriiig şi alţi înţelepţi ai tribului apreciară modul acesta de a ieşi din impas. Scurt şi cuprinzător.

Insul cu înfăţişare blajină mărturisi că, după cum rezultă din fapte, cci cu pricina, pare-se, fuseseră nevoiţi să moară de foame, că ar fi protestat cît de cît în situaţia nenorocită în care se aflau, că şi-ar fi luat libertatea atît cît lc-a stat în putinţă să înlăture acca primejdie şi că ar fi preferat chiar la urma urmelor să nu moară dc foame dacă nimeni n-avea nimic împotrivă.

— Nu există — sări domnul Podsnap, roşind furibund —,

nu există, domnule,ţară pe pămînt unde să se ia au'tea no bile măsuri în favoarea săracilor ca în ţara asta.

Blajinul era gata să încuviinţeze acest lucru, dar ccea ce a făcut discuţia şi mai înverşunată, poate, a fost atunci cînd arătă că undeva există ceva care merge îngrozitor de prost.

— Unde ? — întrebă domnul Podsnap.

Blajinul sugeră că n-ar fi rău să se încerce, cu foarte marc seriozitate, de a afla unde.

— Ah — exclamă domnul Podsnap — e uşor să spui undeva, nu-i aşa dc uşor să spui unde ! Eu însă ştiu la ce vrei dumneata să ajungi. Am ştiut de la început. Centralizare. Nu. Niciodată cu asentimentul meu. E ccva necnglezcsc.

Un murmur aprobator se înălţă dinspre căpeteniile triburilor, ca şi cum ar fi însemnat „Acuma l-ai prins ! Ţine-1 strîns !•

Blajinul susţinea că nici prin gînd nu-i trccusc să ajungă la cine ştie ce *izarc.* Că habar n-avea de vreo *izare* la carc »ă fi ţinut. Dar că desigur se simţea zguduit cu mult mai mult de asemenea întîmplări groaznice dccît de cuvinte, ori- cîte silabe ar fi conţinut. îi ciădca voie să întrebe dacă moartea în sărăcie şi abandon e ceva neapărat englezesc.

— Dumneata cunoşti, presupun, populaţia Londrei — spuse domnul Podsnap.

Blajinul socotea că o cunoaşte, dar pe de altă parte era de părere că nu avea cu asta nici în clin, nici în mînccă dacă legile ar fi fost bine administrate.

— Şi desigur ştii, cel puţin aşa sper — reluă domnul Podsnap pe un ton sever — că providenţa spune să-i ţii totdeauna pe săraci aproape de tine ?

Blajinul spera şi el că ştie aceste vorbe.

— Mă bucur că tc-aud spunînd asta — rosti domnul Podsnap amenințător. — Mă bucur că te-aud spunînd asta. Te va ajuta pentru judecata de apoi.

La aceste cuvinte absurde şi necuviincios de convenţionale, blajinul răspunse că nu se teme că va face o asemenea greşeală imposibilă, totuşi...

Domnul Podsnap însă simţea că venise clipa să termine cu acest om blajin, îmbujorîndu-se şi măturîndu-1 din cale printr-un simplu gest al braţului. De aceea, spuse :

— Trebuie să renunţ de a continua această discuţie penibilă. Nu-mi face nici o plăcere, mă dezgustă. Am spus că nu admit asemenea lucruri. Am mai spus că dacă ele se în- tîmplă (nu că aş admite aşa ceva), vina o poartă doar cei în cauză. Nu *eu („cu“* este accentuat anume de către domnul Podsnap, vrînd să subînţeleagă, deopotrivă, că nici dumneata), nu eu sînt în măsură să atac opera providenţei. îmi cunosc lungul nasului şi am menţionat care sînt intenţiile providenţei. De altfel — adăugă domnul Podsnap, pe care sentimentul puternic al jignirii directe îl făcu să roşească pînă la rădăcina părului ca peria —, acest subict este foarte dezagreabil. Voi merge atît de departe chiar, înelt să spun că este odios şi că nu s-ar cuveni să fie discutat în prezenţa soţiilor noastre şi a tinerelor persoane, iar eu... (termină cu acel gest din braţ mai expresiv decît orice cuvinte) ...iar eu îl şterg de pe faţa pămîntului.

Tocmai în clipa cînd focul neputincios al blajinului se stingea, Georgiana se întoarse la doamna Lammle, după ce îşi lăsase partenerul într-o alee a canapelelor de pe o fundătură dintr-un salon lăturalnic. Şi cinc să fie cu doamna Lammlc decît domnul Lammle ? Care ţinea aţa de mul» la ca !

— Iubite Alfrcd, iat-o pe prietena mea Georgiana, scumpa mea fetiţă, trebuie să ţii la soţul meu aproape la fel de mult ca şi la mine.

Domnul Lammle era mîndru că i se făcuse atît de repede favoarea de a fi în mod special prezentat domnişoarei Pods- nap, iar dacă avea să fie gelos pe prieteniile Sophroniei, atunci urma să fie gelos pe sentimentele ei pentru domnişoara Podsnap...

— Spune-i Georgiana, dragă — interveni soţia lui.

— Pentru... îmi dai voie?... Georgiana? — Domnul Lammle pronunţase accst nume cu o mişcare graţioasă a manii drepte de la buze în afară. — Fiindcă n-am văzut-o niciodată pe Sophronia (ea nu-i femeia în stare să-i placă ceva din prima clipă) atît de a'.rasă, de captivată cum a fost de... îmi dai voie sa repet ?... Georgiana.

Făptura căreia acest omagiu era adresat îl primea destul de stînjenită, apoi spuse, întoreîndu-se spre doamna Lammle, foarte încurcată :

— Mă-ntreb de ce ţineţi la mine ! Nu-mi dau -seama de loc.

— Numai şi numai pentru dumneata, scumpă Georgiana, pentru deosebirea dintre dumneata şi toţi cei care te înconjoară.

— Mda. S ar putea, căci şi eu ţin la dumneavoastră pentru deosebirea dintre dumneavoastră şi toţi cei care mă înconjoară —- spuse Georgiana cu un zîmbet de uşurare.

— Trebuie să plecăm şi noi cu ultimii rămaşi — rostî doamna Lammle, ridicîndu-sc parcă fără tragere de inimă,

■ tocmai cînd se pregăteau toţi să plece. — lată-ne cu adevărat prietene, Georgiana dragă.

'v — Cu adevărat prietene.

— Noapte bună, fetiţo dragă !

Ochii ei surîzători avuseseră asupra acestei naturi spe* noase o mare atracţic, căci Georgiana îi reţinu mina şi-i spuse in tainä, cu o voce oarecum înfricoşată :

— Nu mă uitaţi cînd veţi fi departe de mine. Şi veniţî iarăşi curînd. Noapte bună !

Era fermecător să-i vezi pe domnul şi doamna Lammlc luîndu-şi atît de prietenoşi rămas bun şi coborînd treptele plini de afecţiune umil faţă de celălalt. Dar nu la fel de fermecător era să vezi chipurile acestea zîmbitoare întunecîn- du-se pe cînd urcau, cu un aer posomorit, ficcare într-un ungher, în micul lor cupeu. Asta se petrecea însă în culise, acolo unde privirile nimănui nu pătrundeau şi unde nimeni nu va pătrunde să vadă.

Nişte vehicule mari, greoaie, clăditc după modelul argintăriei Podsnap, purtau oaspeţii cu greutate, care Dumnezeu ştie cît mai cîntărcau ; musafirii mai puţin valoroşi îşi luară tălpăşiţa

fiecare în legea lui, iar argintăria Podsnap a fost dusă la culcarc.

Pe cînd domnul Podsnap stătea cu spatele la focul din salon, trăgîndu-şi în sus gulerul cămăşii, de-a dreptul ca un cocoş pe o potecă umflîndu-sc-n pene, pur şi simplu, în mijlocul domeniilor sale, nimic nu l-ar fi surprins mai mult de- cît dacă ar fi auzit că domnişoara sau oricare altă tînără persoană de familie bună şi cu educaţie aleasă nu poate fi xînduită întocmai ca argintăria, pusă la vedere ca argintăria, lustruită ca argintăria, numărată, cîntărită şi evaluata ca argintăria. Că o asemenea tînără persoană ar fi putut arca în fundul inimii o pornire bolnăvicioasă către ceva mai tînăr sau mai puţin monoton decît argintăria, ori că închipuirea unei astfel de tinere persoane putea încerca să se avînte în regiuni mărginite la nord, sud, est şi vest de argintărie — era p idee monstruoasă pe care numaidecît, printr-o mişcare a braţului, el ar fi spulberat-o. Aceasta venea pesemne din faptul că tînără persoană a domnului Podsnap n-ar fi altceva dccît, ca să spunem aşa, un obraz îmbujorat. De aici posibilitatea existenţei altor tinere persoane cu o constituţie mai complexă.

Ah, dar să fi auzit domnul Podsnap, pe cînd îşi trăgea în sus gulerul cămăşii, cum fusese numit „imbecilul ăla“ într-un scurt dialog dintre domnul şi doamna Lammlc, aflaţi fiecare într-un ungher al micului cupeu, în drum spre casă !

— Sophronia, eşti trează ?

— Crezi că s-ar putea să dorm, domnule ?

— S-ar putea chiar foarte bine, de ce nu, după o petrecere la imbecilul ăla. Fii atentă la ce am de gînd să-ţi spun.

— Cred că am fost atentă la ce mi-ai spus şi pînă acurrt, nu-i aşa ? Cc altceva am făcut cu toată scara ?

— Ascultă, zic (pc un ton ridicat), la ce am de gîncl să-ţi spun. Ţine-te scai de idioata asta. Ţine-o bine, s-o ai în inînă. O şi ai de pc-acum, dar vezi să nu-ţi scape. Auzi ?

— Da, tc-aud.

— Eu prevăd că dc aici o să iasă bani, iar pc imbecilul ăla îl punem cu botul pc labe. După cum ştii, noi ne datorăm bani umil altuia.

Această amintire o făcu pe doamna Lammlc să tresară, doar atît cît, retrăgîndu-se iarăşi în colţişorul ci întunecos, să îmbibe acrul micului cupeu cu parfumul pudrelor şi al esenţelor sale.

Sk*Capitolul XII*

SUDOAREA DE PE FRUNTEA UNUI OM CINSTIT

Domnul Mortimer Lightwood şi domnul Eugene Wray- burn au luat împreună masa, adusă de la cafenea, în biroul domnului Lightwood.

Nu de mult, stabiliseră să se gospodărească laolaltă. Au

închiriat o căsuţă de burlaci lîngă Hampton, la malul Tami- sei, cu pajişte, şopron pentru bărci, în fine, cu toate cele necesare, şi aveau intenţia să plutească pe firul apei în timpul vacanţelor de vară.

Nu era încă vară, ci primăvară, şi nu o primăvară „dulce celest de blîndă“ ca în *Anotimpurile* lui Thompson, ci o primăvară aspră, bîntuită de vîntul de răsărit, ca în *Anotimpurile* lui Johnson, Jackson, Dickson, Smith şi Jones. Vîntul, hîrîind, mai mult tăia cu ferăstrăul parcă decît bătea; şi tot tăind cu ferăstrăul, rumeguşul se învolbura pretutindeni în groapa de tăiat lemne. Fiece stradă era o groapă de tăiat lemne, şi nu există un staroste al tăietorilor de lemne ; fiecare trecător era ucenic de tăietor, iar rumeguşul îi intra în ochi şi-l făcea să se înece.

Hîrtiile acelea misterioase care circulă prin Londra cînd suflă vîntul zburau ici-colo şi pretutindeni. De unde să fi venit, încotro s-or duce ? Se agaţă în fiecare tufiş, flutură în orice copac, sînt oprite din zbor de firele de telegraf, umblă prin toate cotloanele, se adapă la fiece pompă de apă, zadarnic caută tihnă dinapoia legiunilor de căi ferate.

La Paris, unde nimic nu se iroseşte, în ciuda bogăţiei acestui oraş luxos, dar unde minunate furnici omeneşti se strecoară afară de prin găuri şi adună orice zdreanţă, aşa ceva n-ai să întîlneşti. Acolo, vîntul nu stîrneşte decît colbul.
Acolo, ochi ageri şi guri înfometate recoltează pînă şi vintul de la soare-răsare, şi obţin cîte ceva.

Vîntul tăia cu ferăstrăul, iar rumeguşul se învolbura. Arbuştii îşi frîngeau mîinile multiple, jelindu-se că s-au luat după soare, care s-a ţinut de capul lor, şi au înflorit ; frunzele crudc lîncezeau ; vrăbiile aveau remuşcări că s-au căsătorit prea devreme, la fel ca bărbaţii şi femeile ; culorile curcubeului străluceau nu în brazdele de flori primăvăratice, ci pe feţele oamenilor pe care le muşca şi le pişcă. Vîntul taia mereu lemne, şi rumeguşul se învolbura.

Cînd serile de primăvară sînt prea lungi şi luminoase ca să te închizi în casă pe o asemenea vreme, vai şi-amar de oraşul pe care domnul Poclsnap îl numea atît de limpede Londra, *Londres, London.* Un oraş aşa de întunecat, de strident, întrunind însuşirile unei case afumate şi ale unei soţii cicălitoare ; un oraş care scrîşneşte la tot pasul ; un oraş disperat, fără nici o fisură în bolta de plumb a cerului ; un oraş luat cu asalt, împresurat de Forţele Mlaştinilor din Essex şi Kent.

Astfel vedeau lucrurile cei doi vechi colegi de şcoală, care după masă fumau în preajma focului. Tînărul Blight plecase, chelnerul de la cafenea plecase şi el împreună cu farfuriile şi

vesela, vinul era pe ducă — dar nu în aceeaşi direcţie.

— Auzi cum şuieră vîntul — rosti Eugene, aţîţînd focul — parc-am sta de pază în turnul unui far. Ce n-aş da să fie aşa !

— Nu crezi că ne-am plictisi ? — întrebă Lightwood.

— Nu mai mult ca în oricare altă parte. Acolo n-am mai face naveta cu procesele. Dar asta-i o observaţie absolut personală.

— Şi n-o să mai vină clicnţii — adăugă Lightwood. — O observaţie cîtuşi de puţin personală, care nu mă priveşte numai pe *mine.*

— Dacă ne-am afla pe o insulă izolată, în largul unei mări furtunoase — spuse Eugene, fumînd, cu ochii la foc — lady Tippins nu s-ar mai face luntre şi punte să ne viziteze, ori, încă şi mai bine, s-ar face luntre şi punte şi s-ar îneca. Lumea nu ne-ar mai chema la mese de nuntă. N-o să mai fie nici precedente asupra cărora să sc stăruie, în afară de unul simplu : lumina să rămînă vcşnic aprinsă. Ar fi emoţionant să stai tot timpul cu ochii după naufragii.

— Altminteri însă — sugeră Lightwood — viaţa ar fi destul dc monotonă.

— Şi eu m-am gîndit la asta — zise Eugene, dc parcă într-adevăr cîntărisc chestiunea sub diversele ei aspecte, cu intenţii serioase — ar fi însă o monotonie rcstrînsă, limitată. Nu va angrena mai mult de două persoane. Şi mă întreb, Mortimer, dacă o moştenire atît de precis conturată şi atît dc bine delimitată n-ar putea fi mai suportabilă decît cea fără limite a semenilor noştri.

— Vara asta, cu barca — spuse Lightwood rîzîncl şi dîn- du-i sticla cu vin — vom avea putinţa să rezolvăm chestiunea.

— Imperfectă — preciză Eugene, oftînd — dar oricum. Sper să nu fim puşi la o prea grea încercare.

— Acum, în privinţa onoratului tău tată... spuse Light- wodd, aducînd vorba de subiectul pentru care anume se în- tîlniseră să-l discute şi care, cum se întîmplă totdeauna, se strecura printre degete ca cel mai lunecos ţipar dintre ţipari.

— Da, în privinţa onoratului meu tată — repetă Eugene, aşczîndu-se mai bine în fotoliu — aş fi preferat să discutăm despre onoratul meu tată la lumina luminării, deoarece chestiunea are nevoie de oarecare strălucire artificială ; nu-i nimic, o să ne-ocupăm de el în licărul amurgului, înviorat dc văpaia jărateculuí din cămin.

Eugene aţîţă din nou focul, şi and îl făcu să ardă vîlvă- taie, continuă să vorbească.

— Onoratul meu tată a găsit în vecinătatea casci părinteşti

o nevastă pentru nu prea onorabilul său fecior.

— Cu ceva avere, bineînţeles ?

— Cu ceva avere, bineînţeles, altfel nici n-ar fi găsit-o.

Onoratul meu tată... dă-mi voie să prescurtez respectuoasa tautologie înlocuind-o pe viitor prin OJvI.T., cu rezonanţă militară, ceva în genul ducelui dc Wellington.

— Ce om năstruşnic eşti, Eugene !

:— Ba de loc, te asigur. Deoarece O.M.T. s-a îngrijit totdeauna cît se poate de clar (după cum spune el) de soarta copiilor lui, hărăzind dinainte, din momentul naşterii fiecăruia, şi uneori chiar mai devreme, vocaţia şi cursul vieţii micuţei victime, O.M.T. mi-a prezis cariera de avocat pe care
o am (adăugând în treacăt şi o clientelă enormă, ceea ce nu s-a adeverit) şi că mă voi însura, ceea ce nu s-a-ntîmplat.

— Despre primul punct mi-ai vorbit adesea.

— Despre primul punct ţi-am vorbit adesea. Considerîn-du-mă destul dc nepotrivit pentru meseria mea de jurist, m-am ferit să pomenesc pînă acum despre destinul meu casnic. îl cunoşti pe O.M.T., dar nu atît de bine cum îl cunosc eu. Dacă-1 ştiai deopotrivă cu mine, te-ar fi amuzat.

— Filial vorbind, Eugene !

— Perfect, crede-mă, şi cu cel mai adînc respect şi afec ţiune faţă de O.M.T. Dar dacă mă amuză, ce să fac ?! Cîncl s-a născut fratele meu cel mai mare, noi ceilalţi ştiam desigur (vreau să spun noi ceilalţi trebuia să ştim, dacă am fi existat) că moştenea angaralele familiei... faţă de lume, noi lc zicem averea familiei. Dar cînd al doilea frate al meu era tocmai pe punctul să vină pe lume, O.M.T. a declarat: „Acesta are să fie un stîlp micuţ al bisericii'-[4]. Copilul *s-a* născut şi a ajuns un stîlp al bisericii ; unul foarte şubred. Al treileafrate apăru cu mult înaintea epocii cînd îl aştepta mama ; dar O.M.T., cîtuşi dc puţin surprins, numaidccît l-a declarat navigator în jurul lumii. A fost aruncat cu furca în marină, dar n-a făcut înconjurul lumii. M-am anunţat şi cu, şi s-a dispus dc mine cu cele mai satisfăcătoare rezultate, întruchiparea cărora o ai în faţa ochilor. Cînd fratele meu mai mic era în vîrstă de jumătate de oră, tata hotăra că ar fi un geniu al tehnicii — şi aşa mai departe. Dc aceea spun eu că O.M.T. mă amuză.

— Şi doamna, Eugene ?

— Aici, O.M.T. încetează să mai fie amuzant, pentru că intenţiile mele în privinţa doamnei se dcoscbcsc de ale lui.

-— O cunoşti ?

•— Habar n-am cine e.

— N-ar fi mai bine s-o vezi ?

— Dragă Mortimer, tu mi-ai studiat caracterul. Mă vezi pe mine apărînd acolo cu eticheta în frunte „DE ALES. ÎN P E Ţ I Tc a s-o-ntîlnesc pe doamna, deopotrivă etichetată ? Fac orice cu plăccre pentru îndeplinirea aranjamentelor tatei... în afară de căsătorie... îţi închipui c-aş putea s-o suport ? Eu, care mă plictisesc de moarte de toate celea, fără deosebire, aşa de repede.

— Dar tu nu eşti un o:n consecvent, hugene.

— Cînd e vorba de plictiseală — îi replică acesta — sînt omul cel mai consecvent din lume, te asigur.

— Păi, tocmai acum stăruiai asupra avantajelor monotoni:! în doi.

— Din turnul unui far. Fii drept şi nu uita condiţiile, în turnul unui far.

Mortimer rîse din nou, iar Eugene, care mai întîi îi ţinu şi el isonul la rîs, găsind parcă observaţia lui destul de hazlie, se cufundă în obişnuita lui tristeţe şi spuse somnoros, savu- rîndu-şi ţigara de foi :

— Nu, nu-i nimic de făcut; una dintre prezicerile lui O.M.T. trebuie să rămînă de-a pururi neîndeplinită. Oricît de dispus aş fi să-i fac pe plac, trebuie să închidă ochii în faţa unui eşec.

De cînd vorbeau, se întunecase, şi afară, vîntul tăia lemne de zor, iar rumeguşul se învolbura dincolo de ferestrele din ce în ce mai palide. Cimitirul, aflat mai în jos, se şi înfaşu- rase în zăbranic de umbre, iar umbra sa creştea spre acoperişuri, tîrîndu-se pînă la cei doi prieteni.

— Parcă s-ar scula strigoii din cimitir — spuse Eugene.

Se duse la fereastră cu trabucul în gură, ca să-i savureze şi mai mult aroma, comparînd tihna căminului cu vîntoasa de afară, şi întoreîndu-se la fotoliu se opri la jumătatea drumului şi rosti :

— Am impresia că unul dintre strigoi a rătăcit calea şi a picat aici ca să fie îndrumat, la priveşte năluca asta !

Lightwood, cu spatele la uşă, întoarse capul, şi acolo, în întunericul de la intrare, se află cineva, un bărbat după toate aparenţele, căruia îi adresă întrebarea nu lipsită de temei :

— Cine naiba eşti dumneata ?

— Să fie cu iertăciune, domn şef mneavoastră — răspunse strigoiul mai mult în şoaptă, cu o voce răguşită, ca din butoi —) da e vreunu din mneavoastră domn arvocat L.igSit- wood ?

— Ce-nseamnă asta ? Dumneata nu ştii să baţi la uşă ? — întrebă Mortimer.

— Să-mi fie cu iertare, domn şef mneavoastră — replică strigoiul, ca mai înainte — da poate nu ştiţi că uşa era

deschisă.

— Si cc doreşti ?

— Să-mi fie cu iertare, domn şef mneavoastră — repetă strigoiul cu acelaşi glas ca din butoi — da e unu din mneavoastră domn arvocat Lightwood ?

— Da, este — rosti posesorul acestui nume.

— Grozav, domn şef mneavoastră ! Vă spun eu !a amîn- doi — rosti strigoiul, închizînd grijuliu uşa încăperii — am venit pentr-o afacere pe cinste.

Luminările aprinse de Mortimer scoaseră la iveală un oaspete slut, zbanghiu, care, în timp ce vorbea, tot răsucea o căciulă veche, udă leoarcă, diformă şi ponosită, aidoma cine ştie cărui animali cu blana zbîrlită, căţel sau pisoi, înecat ţi în descompunere.

i — Ei — exclamă Mortimer — despre ce-i vorba ?

— Domn şef mneavoastră — începu străinul pe un ton socotit de el linguşitor — care din mneavoastră să fie domn arvocat Lightwood ?

— Eu sînt.

— Domn arvocat Lightwood — rosti, înclinîndu-se pînă la pămînt, cu un aer servil — cu-s un om care-şi caută pîinea, se zbate şi-şi cîştigă pîinea cu sudoarea frunţii. Ca să nu rizic nimic, într-un fel sau altu, aş vrea mai întîi de toate să depun jurămîntu.

— Nu mie trebuie să te adresezi pentru asta, omule.

Oaspetele, vădit neîncrezător, murmură cu îndărătnicie :

— Alfred David.

— Ăsta-i numele dumitale ? — întrebă Lightwood.

— Numele meu ? — replică omul. — Nu, vreau să fac un Alfred David.

(Eugene, care în timp ce fuma îl urmărea din priviri, interpretă aceste cuvinte prin *affidavit*".)

— Ţi-am spus, omul lui Dumnezeu — adaugă Lightwood, cu un rîs nepăsător — că n-am nimic de-a face cu jurămîntul dumitale.

— Dînsul ar putea doar să *te* înjure — explică Eugene —• la fel şi eu. Altceva nu putem face pentru dumneata.

Foarte descumpănit de această informaţie, oaspetele îşi tot răsucea cîinele înecat sau pisica, uitîndu-se cîncl la unul din- trc conaşi, cînd la celalalt, muncit în sinea lui dc gînduri. In cele din urmă, spuse hotărît:

— Atunci, trc să pun pe hîrtie.

— Unde ? — întrebă Lightwood.

-— Aici — preciza omul. — Negru pe alb.

— Mai întîi să ştim despre ce e vorba.

— E vorba — rosti omul ; făcu un pas înainte şi coborî glasul răguşit, ducînd mîna la gură — e vorba de-o ricom- pensă de cinci pîn’ la zece miarc de lire. De asta-i vorba. E vorba de-o crimă. Dc asta-i vorba.

— Apropic-te de masă. Stai jos. Vrei un pahar de vin ?

— Da, aş vrea — zise omul — şi 11-0 să vă-nşel, domn şef mneavoastră.

I se dădu un pahar. Străinul îndoi braţul clin cot şi tur- nînd vinul în gură îl trecu în obrazul drept, parcă întrebînd : „Cum ţi iSe pare" îl trecu în obrazul stîng, parcă întrebînd „Cum *ţi* se pare ?“ îl dădu pe gît în stomac, parcă întrebînd : „Cum *ţi* se parc ?“ Pe urmă plcscăi din buze, ca şi cum triplul răspuns ar fi fost „Ni se pare bun“.

— Mai vrei unul ?

— Da, aş mai vrea — rosti el la fel — şi n-o să vă-nşel, domn şef mneavoastră.

Repetă aceeaşi manevră.

— Ei, acum — începu Lightwood — ia spune ; cum te cheamă ?

— Păi, n-o luaţi aşa iute, dom arvocat Lightwood — răs- punse el, pe ton de dojană. — Nu vedeţi, domn arvocat Light- wood, aţi luat-o puţintel cam iute. Taman cînd să cîştig şi eu între cinci şi zece miare de lire cu sudoarea frunţii... şi cînd un biet om îşi face dreptate cu sudoarea frunţii, păi, poi eu, zău, să mă lipsesc de ceva aşa de important cum e numele meu, fără să fie pus pe hîrtie ?

Ţinînd scama de părerea omului despre forţa asociată a tocului, cernelci şi hîrtici, Lightwood încuviinţă din cap la semnul făcut dc Eugene de-a se sluji de acele mijloace ^fermecate. Aducîndu-le la masă, Eugene se aşează pe scaun în postură de grefier sau notar.

— Eh, şi-acum — spuse Lightwood — cum te cheamă ?

Dar acest om cinstit datora sudoarei de pe fruntea lui
şi mai multe precauţii încă

— .Aş vrea, domn arvocat Lightwood — preciza el — să-l am pc ălălant domn şef ca martor că ce-am spus am spus. .Şi-atunci, ălălant domn şef o să fie aşa de bun să-mi scrie numele şi unde stă ?

Eugene, cu trabucul în gură şi tocul în mină, îi azvîrli cartca lui de vizită. După ce silabisi pe-ndelete cele scrise, o legă într-un capăt al batistei, încă şi mai pe-ndelete.

— Şi acum, prietene — rosti Lightwood, pentru a treia oară — dacă ai isprăvit definitiv cu pregătirile dumitale de tot soiul şi dacă eşti absolut sigur că vei avea calmul şi sîn- gclc rcce necesar... cum tc numeşti ?

— Rogcr Ridcrhood.

— Domiciliul ?

& . — Limc'us IIolc.

— Profesiunea sau ocupaţia ?

Mai puţin prompt cu răspunsul ca în cazul celorlalte două întrebări, domnul Ridcrhood dădu următoarea definiţie :

— Sînt nn om de la malul apei.

1'. — Ai fost cîndva dat în judecată ?— întrebă Eugene în !f timp ce scria.

Puţin tulburat, domnul Ridcrhood spuse ca într-o doară, cu un aer nevinovat, că are impresia că „ălălant domn şef l-a ' întrebat ccva[K].

— Ai avut vreodată încurcături ? — stărui Eugene.

— O dată. (Asta se poatc-ntîmpla oricui — adăugă domnul Ridcrhood, în treacăt.)

— învinuit că...?

— Am vîrît mîna-n buzunaru unui marinar — spuse domnul Ridcrhood. — Şi-unde mai pui, eram de fapt pretinul ăl mai bun al celui cu pricina şi căutam să-i port ele grijă.

— Cu sudoarea frunţii dumitale ? — întrebă Eugene.

— Care curgea şiroaie — completă Rogcr Ridcrhood. Eugene se lăsă pe spate în fotoliul său şi fuma mai departe, ţinînd ochii îndreptaţi nepăsător cătrc ccl care-1 informa şi cu tocul pregătit să mai scrie. Lightwood fuma şi el, privind de asemenea nepăsător spre ccl care dădea informaţii.

— Acum, puncţi-vă iar pe scris — zise Riderhood, răsucind în fel şi chip căciula murată şi trccînd cu mîneca de la haină peste ca pe de-a-ndoasele (ca şi cum ar fi avut şi o | faţă). Am venit să diclar că ccl care l-a ucis pe Harmon este Gaffcr liexam, omu care-a găsit trupu. Jesse Hexam, zis Gaf-

fer, după cum e cunoscut peste tot pe rîu şi de-a lungu malurilor, a săvîrşit cu mîna lui fapta asta. El cu mîna lui, şi nu altu.

Cei doi prieteni se uitară unul la celălalt, mai serioşi ca înainte.

— Spune-ne, pe ce temei îţi clădeşti această învinuire ? — întrebă Mortimer Lightwood.

— Pe temeiu că — răspunse Riderhood, ştergîndu-se cu mîneca pe faţă — am fost tovarăşa lu Gaffer multe zile şi că l-ambănuit lungi şi multe nopţi negre. Pe temeiu că ştiu cum lucrează. Pe temeiu c-am rupt tovărăşia cu el finc-am văzut primejdia cu ochii, ceia ce vă spun dinainte că fică-sa poate c-o să vă-mpuie capu cu altă poveste despre chestia asta, da eu una ştiu şi una zic : că mneavoastră ştiţi ce merită să daţi crezare, că ea o să vă-nşire la minciuni, cîte-n stele şi-n lună, ca să-l scoatăpe tat-su basma curată. Pe temeiu că dac-o să-ntrebaţi şipietrele din caldarîm o să vă spună că el a săvîrşit fapta. Pe temeiu că pot să jur că el a făcut-o. Pe temeiu că puteţi să mă duceţi orişiunde şi tot aşa o să jur. *Eu* unu nu vreau să trag ponoasele. Mi-am pus în gînd asta. Duceţi-mă unde-oţi pofti.

— Cu toate acestea, nu poţi dovedi nimic — rosti Lightwood.

— Nimic ? — repetă Riderhood, indignat şi uimit.

— Nimic, pur şi simplu. De aici nu reiese altceva decît că dumneata îl bănuieşti de crimă pe omul ăsta. S-ar putea să ai unele motive, ori s-ar putea să nu ai, dar el nu poate fi condamnat pe baza bănuielilor dumitale.

— N-am spus eu... că cer ca ălălant domn şef să fie martorii meu... n-am spus eu asta din prima clipă cînd am deschis gura pe scaunu de aici din lumea asta fără de sfîrşit, acu şi pururea şi-n vecii vecilor amin (folosise desigur această formulă ca fiind cea mai apropiată ca formă de o declaraţie sub jurănunt), că-s gata să jur cum că el a săvîrşit fapta ? N-am zis eu, luaţi-mă şi puneţi-mă să jur asta ? Şi acum nu zic tot aşa ? N-o să tăgăduiţi, domn arvocat Lightwood ?

— Nu, bineînţeles, dar dumneata te oferi să juri asupra suspiciunilor dumitale, şi ţi-am mai spus : acest lucru nu-i de ajuns.

— Nu-i de ajuns, nu-i aşa, domn arvocat Lightwood ? — întrebă cu luare-aminte.

— Absolut nu !

— Da, cc-am zis eu *că-i* de ajuns ? Ei, ş-acu-l-ntreb pc alălant domn şef. Zău, am zis eu una ca asta ?

— N-a spus, desigur, că n-ar mai avea nimic de adăugat —

remarcă Eugene, pe un ton scăzut şi fără să-l privească — ®ricare-ar fi fost sensul vorbelor lui.

— Ha ! — exclamă informatorul, triumfînd, pentru că-şi dădea seama că observaţia făcută era în general în fovoarca lui, deşi, pare-se, prea bine n-o înţelegea. — Norocu meu c-am avut un martor !

— Atunci, continuă — îl îndemnă Lightwood. — Spune tot ce ai de spus. Dar să nu ascunzi nimic.

— Păi, puneţi atunci pe hîrtie ce zic ! — strigă informatorul, înflăcărat şi plin de nerăbdare. — Puneţi pe hîrtie ce zic, căci, pe sfîntu Gheorghe şi balauru lui, taman acu ajung la pricină ! Nu cumva să faceţi cine ştie ce să-nlăturaţi de la un om cinstit rodu sudoarei de pc fruntea lui ! Ei, ş-atunci, eu vă informez cum că mi-a zis că cl a făcut fapta. *Asta-i* de ajuns ?

— Ia bine seama ce spui, prietene — replică Mortimer.

— Domn arvocat Lightwood, mneavoastră luaţi seama la ce spun eu ; căci, gîndesc, o să răspundeţi ca ce zic cu să fie pus pe hîrtie mai departe ! — Apoi bătu încet şi apăsat palma dreaptă, deschisă, de stînga. — Eu, Roger Riderhood, din Lime’us Hole, muncitor pe fluviu, vă spun mneavoastră, dom arvocat Lightwood, că numitu Jesse, îndeobşte poreclit de ăi care lucrează pe apă şi de ăi de pe mal Gaffer, mi-a zis mie că a săvîrşit fapta. Şi unde mai pui, mi-a spus mie cu gura lui că el a făcut-o. Mi-a spus mie că el a făcut cu mîna tui fapta. Pot să jur !

— Unde ţi-a spus asta ?

Afară — răspunse Riderhood, mereu lovindu-şi palmele ; ţinea capul înclinat mult într-o pane, cu ochii la pînda, a căror atenţie era împărţită între cei doi auditori. Afară, în uşa birtului Şase hamali veseli, să tot fi fost douăşpe, douăşpe ş-un sfert noaptea... dar acu n-o să-mi încarc conştiinţa şi să jur pentr-o chestie aşa de anevoioasă cum e cinci minute, din noaptea cînd a pescuit cadavru. Şase hamali veseli e în acelaşi loc. Şase hamali veseli n-o să fugă de-acolo. Dac-o să iasă că în scara aia la miezu nopţii cl n-a fost la Şase hamali veseli, atunci cu-s un mincinos.

— Şi cc a zis ?

— O să vă spun cu (da puneţi pe hîriic, ălălant domn şef, mai mult nu vă cer). Iii a ieşit pritnu, cu ultimu. Poate-un minut după el, poate o juma de minut, ori un sfert de minut, n-aş fi în stare să jur pentru asta, şi dc-aia nici n-o fac. Aia-i cînd ştii ce va să zică un All'red David, nu-i aşa ?

— Mai departe.

— Am dat de el aştcptîndu-mă să stea de vorbă cu mine. Zice „Rogue [19] Riderhood" — că aşa mă strigă mai toţi (nu linca ar însemna ceva, că nu-nseamnă nimic, ci fincă se potriveşte cu Roger).

— Ce-are a face ?

— *Să-mi* fie cu iertare, domn arvocat I.ightwood, da i-o parte din adevăr şi de-aia are a face şi trebuie să aibă a face şi o să aibă de-a face. „Rogue Riderhood, zice, noi doi am avut astă-seară pe fluviu un schimb de cuvinte." Aşa a 1 ost, întrebaţi-o pă fică-sa. „Te-am amenințat, zice, c-o să te lovesc peste deşte cu rama ori îţi iau scăfîrlia la ţintă cu cangea. Am făcut asta fincă prea te holbai la ce trăgeam eu după mine, de parc-ai li avut bănuieli, şi fincă te-ai prins de marginea bărcii mele.“ „Gaffer, ştiu", zic eu, da el zice „Rogue Riderhood, tu eşti un om cum găseşti doar unu într-o duzina...'^ cred c-a zis între douăzeci, da nu-s sigur de asta, aşa că luaţi de bună cifra mai mică, ca să respect îndatorirea unui All'red David. „Şi, zice, cînd e în joc tovarăşii tăi, fie că-i vorba de vieţile lor sau de altăceva, mereu se iscă gîlceavă cu tine. Ai avut bănuieli ?“ „Gaffer, am avut, zic cu, şi mai mult încă : mai am.:‘ îl apucă bîţu. „Ca ce ? zice, ai făcut-o de oaie.“ Iar îl apucă bîţu şi mai rău, şi zicc : „Atunci, *am* făcut-o de oaie. Şi asta pentru banii lui. Sa nu mă dai în gît!“ Astea e vorbele lui pe care le-a spus.

19 *Rogue:* pungaş.

Se aşternu tăcerea, destrămată doar de căderea cenuşii prin grătarul căminului. Riderhood profită ca să se frece pe cap, pe gît şi pe faţă cu căciula lui murată, Iară însă ca astfel să arate cumva mai bine.

— Mai c ceva ? — întrebă I.iglmvood.

— Despre el, adicătelea, domn arvocat Lightwood.

— Despre orice, legat de acest caz.

— Să mă bată Dumnezeu dacă vă-nţeleş eu p-amîndoi, domni şefi — rosti informatorul, căutînd sa se strecoarc şi să şi-i apropie pe amîndoi, deşi numai unul vorbise. — Da ce, *asta* nu-i de-ajuns ?

— L-ai întrebat cum a procedat, unde şi cînd ?

— Nici prin gînd nu mi-a trecut, domn arvocat Light- wood ! Eram dat peste cap, aşa că n-aş fi vrut să mai ştiu nimic, nu, nici măcar pentru de două ori suma de bani pe care-o aştept de la mneavoastră, cîştigată prin sudoarea frunţii ! Am pus capăt tovărăşiei. Am rupt orice legătură. Nu mai puteam să desfac ceia ce se făcuse ; şi cînd m-a tot rugat cu lacrimi în ochi : „în genunchi îţi cer, bunu şi vechiu meu tovarăş, nu mă da pe faţă !“ cu i-am răspuns: „Să nu-i mai spui o vorbă lui Rogcr Riderhood, şi nici să nu-1 mai priveşti în ochi !“ Dc-atunci îl ocolesc pe omu ăsta.

După ce, cu un gest, alungă aceste cuvinte cît mai sus, ca să aibă şi mai mult efect, Rogne Riderhood, fără să-l fi poftit cineva, îşi turnă singur încă un pahar de vin — părea că mestecă băutura ; apoi, cu paharul pe jumătate golit în mină, îşi îndreptă privirile spre lumînări.

. Mortimer se uita la Eugene, dar Eugene îşi cerceta încruntat hîniile şi nu-i răspunse la căutătură. Mortimer se întoarse din nou spre informator, căruia-i spuse : -»

— Te-a chinuit multă vreme gîndul ăsta, prietene ?

Riderhood mestecă pentru ultima oară vinul, şi după ce înghiţi, răspunse cu un singur cuvînt.

— Veşnic !

— Cînd s-a făcut atîta vîlvă, cînd guvernul a oferit o recompensă, cînd poliţia se afla în picioare, cînd toată ţara vuia de crima asta ! — adăugă Mortimer, plin de nerăbdare.

— Ha ! — exclamă domnul Riderhood foarte încet, cu vocea lui răguşită, şi dădu din cap de mai multe ori, privind înapoi. — Şi cît mă mai chinuia p-atunci gîndu ăsta !

Cînd circulau cele mai absurde ipoteze, cînd se vîntu- rau cele mai extravagante bănuieli, cînd pe jumătate duzină de nevinovaţi îi pîndca primejdia la fiecare ceas din zi de a fi întemniţaţi ! — mai spuse Mortimer, aproape înfierbîn- tîndu-se.

—• Ha ! — exclamă domnul RiderHood, ca mai înainte. Ce-am mai tras şi eu în vremea aia !

— Dar, vezi, pe atunci — spuse Eugene, desenînd un cap de femeie pe hîrtia lui de scris şi iăcînd la răstimpuri unele retuşuri — nu se ivise posibilitatea să cîştigc atîta bănet.

— Alălant domn şef a pus degetu pă rană, domn arvocat Lightwood ! Taman asta m-a făcut să-mi iau inima-n dinţi. Parca ce, numai o dată m-am străduit cu să scap de chinu ăsta din minte ? Da n-am fost în stare. într-o zi, cît pe ce să-mi descarc sufletu lu domşoara Abbcy Potterson, care ţine hanu La şase hamali veseli... localu ăsta e tot acolo, n-a şters-o din loc... acolo stă hangiţa, n-o să dea ortu popii pînă să vă duceţi la ea... s-o-ntrebaţi !... da n-a mers. Şi pîn' la urmă, iote că apare afişu cu numele mneavoastră în lege, domn arvocat Lightwood, cu litere de tipar, şi pormă mă-n- treb eu în sinea mea : „Da la ce să mă chinui veşnic cu gîndu ? La ce să nu le dau toate pă faţă ? Sa mă gîndesc tot mereu mai mult la Gaffer decît la pielea mea propie ? Dacă el are o fică, oare n-am şi *eu* o fică ?...“

— Şi ecoul a răspuns...? — interveni Eugene.

— „Da, ai !“... — reluă Riderhood, cu tărie.

— Şi în acelaşi timp i-a menţionat întîmplător şi vîrsta ? — întrebă Eugene.

— Da, domn şef. Douăjdoi, în octombrie trecut. Şi pormă nn-am zis: „Cît priveşte banii ăştia... e-o grămadă de bani. Zău, o grămadă-ntreagă — rosti domnul Riderhood cu nevinovăţie — de ce m-aş da după deşt ?

— Bravo ! — exclamă Eugene, în timp cc-şi retuşa desenul.

— „E-o gramadă de bani, da e-un păcat pentru un om care dă în brînci de muncă şi care moaie-n lacrimi fiecare cojiţă de pîine cîştigată.. ori dacă nu în lacrimi, atunci în giuuraiu cu care se pricopseşte... oare e-un păcat pentru omu ăsta să-i cîştige ? Zi dacă e niscaiva pedici să-i cîştige.[w] Asta mi-am zis cu tărie, că aşa era datoria mea ; da cum să zici asta fără să-l jicneşti pe domn arvocat Lightwood, care-ţi oleră banii ăştia să-i cîştigi ? Nuuu !

— Nuuu — îl îngînă Eugene.

— Bincnţeles că nu, domn şef — încuviinţă domnul Ri- derhood. — De-aia mi-am luat inima-n dinţi, ca să scap dc chinu ăsta de pe

suflet şi să cîştig cu sudoarea frunţii bani carc mi se oferea. Şi unde mai pui — adăugă el, devenind deodată feroce —, vreau să-i am ! Acuma vă mai spun o dată pentru todeauna, domn arvocat Lightwood, că-i mîna lui Jesse Hexam, cunoscut îndeobşte sub numele de Gaffer, şi nu a altuia, care a săvîrşit fapta, după cum chiar el mi-a mărturisit. Eu vi-1 predau şi vreau să fie ridicat. Noaptea asta !

După încă un moment de tăcere întreruptă de căderea cenuşii în cămin, care atrase atenţia informatorului, de parcă ar fi fost clinchet de bani, Mortîmer Lightwood se aplecă asupra confratelui său şi spuse în şoaptă :

— Am impresia că va trebui să-l conduc pe omul ăsta la prietenul nostru imperturbabil de la poliţie.

— Şi cu am aceeaşi impresie — zise Eugene — nu-i nimic de făcut.

— // crezi ce spune ?

— Eu cred că-i un ticălos fără pereche. Dar s-ar putea să spună adevărul, şi numai de astă dată, pentru că e interesat.

— Asta nu prea pare.

— *El* nu prea pare să spună adevărul — preciză Eugene. — Dar nici cu fostul lui tovarăş, pe care-1 denunţă, nu mi-e ruşine. Amîndoi sînt o apă şi-un pămînt, pare-se, nişte asasini. Aş vrea să-l întreb un lucru.

Aşezat dinaintea căminului şi privind chiorîş jăratecul, subiectul acestei convorbiri se străduia să tragă cu urechea la ceea ce se vorbea şi lua un aer indiferent de fiecare dată cînd „amîndoi domn şefii“ se uitau înspre el.

— Dumneata ai pomenit (în două rînduri, cred) despre o fiică a acestui Hexam — rosti Eugene, tare. — Vrei cumva să susţii că se face vinovată, fiind într-un fel sau altul la curent cu crima ?

Preacinstitul, după ce stătu pe gînduri — se gîndea eventual cum anume răspunsul său ar fi putut înrîuri rodul sudorii de pe fruntea-i — răspunse fără înconjur :

— Nu, nu susţin asta.

— Şi nu mai implici nici o altă persoană ?

— Vorba nu-i pc cine împlic cu, ci pc cinc Implică Gaf- fer — a fost răspunsul îndărătnic şi hotărît. — Eu n-am pretenţia că ştiu mai mult dccît vorbele lui către mine, care era „Eu am făcut fapta.“ Astea era vorbele lui.

— Trebuie să terminăm, Mortimer — spuse Eugene în şoaptă ridieîndu-se. — Cum ajungem pînă acolo ?

— Ilai să mergem pe jos — şopti Lightwood — îi lăsăm omului ăstuia timp să se gîndească.

După acest schimb de păreri, se pregăteau de plecare ; domnul Riderhood se ridică şi el.

O dată cu stinsul luminărilor, Lightwood, ca şi cum ar fi fost ceva de la sine înţeles, luă paharul din care băuse omul care era cinstea întruchipată şi-l azvîrli liniştit în cenuşă, unde căzînd se făcu ţăndări.

— Ei, şi-acum, clacă vrei, să mergi înainte — spuse Lightwood. — Domnul Wrayburn şi cu mine venim după dumneata. Ştii, cred, unde ne ducem.

— Eu zic că da, domn arvocat Lightwood.

— Atunci, mergi înainte.

Personajul riveran îşi trase peste urechi, cu amîndouă mîinile, căciula murată ; apoi, mai adus de spate decît îl clădise natura, cu mersul lui molîu şi, tot gîrbovit, coborî scările de la intrare, făcu ocolul bisericii Temple, o apucă pc strada Temple, intră în Whitefriars, şi aşa mai departe, pe căile de acces de-a lungul Tamisci.

— Ce mutră de secătură arc ! — spuse Lightwood, venind din urmă.

— Pentru mine aduce mai mult a *calau* — îi întoarse vorba Eugene. — De altfel, astea-i sînt şi intenţiile, fără doar şi poate.

Au vorbit puţin tot drumul. Riderhood mergea în faţa lotca o piază-rea, şi nu-1 scăpau din vedere, deşi cu destulă plăcere ar fi vrut să-l piardă din ochi. în faţa lor mergea el, tot timpul în aceeaşi direcţie şi păstrînd acelaşi pas. înainta pieptiş, pe o vreme cumplită, cu vînt năprasnic, şi nu mai putea fi niciodată adus înapoi, nici zorit; o ţinea aşa într-una, ca destinul care se apropie necruţător. Cînd ajunseră cain la jumătatea drumului, se porni o ploaie cu grindină, iute şi deasă, care în cîteva minute goni lumea, lăsînd străzile pustii şi albe de chiciură. Dar pentru el era totuna. Fiind în joc viaţa unui om în schimbul unei sume de bani, grindina trebuia să fi căzut mai vîrtos, mai deasă, ca să poată stăvili pe cineva de la o asemenea faptă. Riderhood îşi croia anevoie drum, lăsînd urme în noroiul şi zloata care se topea cît ai clipi, ca nişte găuri diforme, de-ai fi zis, venind 111 urma-i, că picioarele lui nu mai păstrau nimic omenesc.

Vijelia se curmă, şi luna cu greu ţinea piept norilor în zbor iute, iar viitoarea nemaipomenită care domnea acolo în slăvi făcea cu toiul neînsemnat tumultul jalnic al stră/ii. Şi asta nu pentru că vuitul îi alungase pe zurbagiii prin locuri feriie, aşa cum maturase grindina

încă netopită în grămezi oriunde se putea adăposti, ci pentru că străzile păreau absorbite de cer şi pentru că noaptea cotropise întreg văzduhul.

— Chiar dacă ar fi avut timp să se gîndească — spuse Eugene — 11-a avut totuşi timp să se gîndească mai bine... sau să se răzgîndească, dacă asta poate fi socotit „mai bine“. Dar nu^ văd nici un semn că ar vrea să dea înapoi, şi deoarece îmi amintesc locul ăsta, trebuie să fim aproape de punctul unde nc-am dat jos din trăsură în seara cu pricina.

Intr-adevăr, cîteva cotituri repetate la intervale scurte îi aduseră la malul fluviului, unde atunci se tăbîrciseră alu- nccînd printre bolovani şi unde acum se tăbîrceau şi mai şi de vîntul în rafale care-i lovea furios în faţă şi pieziş, purtat de curentul apei de prin meandrele fluviului. După obiceiul oricărui riveran de a-şi căuta totdeauna o pavăză la nevoie, riveranul in chestiune îi conduse să se adăpostească la Cei şase hamali veseli.

— Ia uitaţi-vă acolo — rosti el — domn arvocat Lightwood, la perdelele alea roşii. E Cei şase hamali veseli; localii de care v-am zis eu că n-o s-o ia din loc. Şi a luat-o din loc ?

Lightwood nu se arătă prea impresionat de această confirmare a mărturiei informatorului, ci întrebă ce anume treabă au ci aici.

— Am vrut să vedeţi şi mneavoastră localu, domn arvocat Lightwood, ica să judecaţi dacă exi-s mincinos, ;şi acu am să mă uit pă geamu lu Gaffer, să ştim dacă-i acasă.

Rostind acestea, se furişă într-acolo.

— Cred că o să se întoarcă — murmură Lightwood.Da, şi să ducă lucrurile pînă la capăt — murmură Eugene.

Intr-adevăr : după foarte puţin timp, se întoarse.

— Gaffer e plecat, cu barcă cu tot. Fică-sa-i acasă, stă şi priveşte focu. Da cina-i pregătită, aşa că-1 aş captă pe Gaf fer. Acu pot să-l urmăresc destul de lesne, de vreme ce nu-i acolo.

Apoi le făcu semn şi din nou porni înainte ; ajunseră la postul de poliţie, tot aşa de curat, de rece şi de pus la punct ca altădată, doar că flacăra lămpii — care nefiind decît o flacără de lampă, singurul accesoriu al forţei publice — pîl- pîia în vînt.

Domnul inspector era, ca de obicei, cufundat în studiul hîrtiilor sale. îi recunoscu pe cei doi prieteni de îndată ce aceştia îşi făcură din nou apariţia, fără însă să-şi schimbe întrucîtva atitudinea. Nici chiar faptul că Riderhood îi conducea nu l-a impresionat; doar atît: pe cînd muia tocul în cerneală, îşi potrivi bărbia în gulerul tare şi-i adresă acestui personaj, pare-se, întrebarea, dar neprivindu-1 direct:

— Cu ce ocazie ai venit pe-aici ?

Mortimer Lighnvood îl rugă să fie atît de bun şi să se uite prin înseninările acelea. îi predă hîrtiile scrise de Eugene.

După ce citi primele cîteva rînduri, domnul inspector se simţi cuprins de o nemaipomenită (pentru el) emoţie, îneît rosti :

—_ Arc întîmplător vreunul din dumneavoastră doi, domnilor, tutun de prizat asupra sa ?

Descoperind că n-avea nici unul, nici celălalt, se descurcă la fel de bine şi fără asta şi continuă să citească.

— Dumneata ştii ce scrie aici ? — îl întrebă pe Riderhood.

— Nu — răspunse acesta.

— Atunci, fă bine şi-asculta.

Urmă lectura cu glas tare, pe un ton oficial.

— Sînt corecte notele astea în privinţa informaţiilor aduse aici şi a mărturiei pe care înţelegi să o depui ? — întrebă, temiinînd de citit.

— Da, sînt. La fel de corecte — replică domnul Riderhood — ca şi mine. Mai mult nu pot spune în sprijinu lor.

— Chiar eu îl voi ridica pc omul ăsta, domnule — rosti inspectorul, adresîndu-se lui Lightwood. Apoi, către Rider- hood : — O fi acasă ? Unde stă ? Cu ce se ocupă ? Desigur, ţi-ai luat sarcina să afli tot ce se leagă de el.

Riderhood răspunse că ştie şi făgădui să afle în cîtcva minute

ceea ce încă nu ştia.

—- Stai —- îl opri inspectorul —, numai după ce-ţi spun eu. Nu trebuie să pară că sîntem în exerciţiul funcţiunii. Dumneavoastră doi aţi avea ceva împotrivă să mergem împreună la Cei şase hamali veseli, sub pretext că vrem să ciocnim un pahar ? E un birt foarte cumsecade şi o patroană deosebit de respectabilă.

_ Răspunseră că sînt gata bucuroşi să înlocuiască realitatea printr-un pretext, care în linii mari corespundea, pare-se, intenţiilor inspectorului.

— Foarte bine — spuse el, luîndu-şi pălăria din cuier şi punind în buzunar o pereche de cătuşe, ca pe nişte mănuşi de-ale lui : — Reserve ! (Agentul de poliţie salută.) Ştii unde mă găseşti ? (Agentul salută din nou.) Riderhood, de cum vezi că a sosit acasă, vino la fereastra desfătării şi bate de două ori... apoi aşteaptă-mă. Şi acu, domnilor...

Cînd cei trei plecară împreună, iar Riderhood se îndepărtă de lampa care pîlpîia, pornind gîrbovit pe un alt drum, Lightwood vru să afle de la poliţist ce părere are.

Inspectorul îi răspunse — adoptînd tonul cuvenit, evaziv şi reţinut — că totdeauna e mai probabil ca un om să fi făcut o faptă rea decît să n-o fi făcut. Că de multe ori, chiar el i-a „ţinut socotcală“ lui Gaffer, dar că niciodată n-a izbutit să se socotească îndeajuns, învinuindu-1 definitiv. Că dacă povestea aceasta e adevărată, atunci e adevărată doar parţial. Că cei doi oameni, nişte specimene foarte retrase, ar fi amestecaţi împreună şi în egală măsură, dar că acesta l-ar fi „dat în gît“ pe celălalt ca să se salveze pe sine şi să pună mîna pe bani.

— Şi eu cred — adăugă în concluzie inspectorul — că dacă totul merge bine e pc cale să şi pună mîna pe bani. Dar deoarece acesta-i localul, domnilor, colo unde se văd luminile, vă recomand să schimbăm subiectul discuţiei. Cel mai bine ar fi să vă arătaţi interesul pentru nişte cariere de var aflate undeva iîngă NortLfleet, manifcstîndu-vă temerea ca o parte din acest var nu cumva să încapă în mâini rele, dat fiind că transportul se face în şlepuri.

— Ai auzit, Eugene ? — spuse Lightwood peste umăr. — Eşti foarte interesat de var.

Fără var — rqilică nepăsător avocatul — existenţa mea n-ar mai fi luminată de nici o rază de speranţă.

Capitolul XIII

PE URMELE PĂSĂRII DE PRADĂ

Coi doi negustori de var, împreună cu însoţitorul lor, pătrunseră în domeniile domnişoarei Abbey Potterson, căreia acesta (după ce-i prezentă în uşiţa barului pe ci şi pretinsele lor treburi negustoreşti, în mod confidenţial) îi arătă prin semne că n-ar strica să se facă „o picătură de foc" în salonaşul desfătării, Cosy. Totdeauna foarte dispusă să dea o mîna de ajutor autorităţilor legale, domnişoara Abbey îi porunci lui Bob Gliddery să-i conducă pe domnii în salonaş, pe care să-l învioreze numaidecît aprinzînd focul şi lampa de gaz. Băiatul cu braţele goale, care mergea înainte, ţinînd în mînă o bucată de hîrtie răsucită, aprinsă, arătîndu-le drumul, se achită atît de repede de această sarcină, îneît salonaşul desfătării parcă ar fi sărit ca ars dintr-un somn întunecat ca să-i îmbrăţişeze călduros, în clipa cînd trecură pragul uşii ospitaliere.

— Aici există vin de Xeres de o calitate superioară — spuse inspectorul, ca o informaţie locală. — Poate că, domnilor, v-ar face plăcere să luaţi o sticlă.

Răspunsul fiind „Desigur", Bob Gliddery primi instrucţiuni din partea inspectorului şi se îndepărtă cu viteza de rigoare, efectul respectului pentru maiestatea legii.

— Cert este — rosti inspectorul — că omul de la care am primit informaţia (şi făcu semn peste umăr cu degetul cel mare al mîinii către Riderhood) de cîtva timp l-a tot ponegrit pc celălalt clin pricina şlepurilor dumitale cu var, şi că celălalt de aceea a fost înlăturat. Nu spun ce ar putea să însemne sau să dovedească acest lucru, dar faptul în sine rămîne ca atare. L-am aflat mai întîi de la o persoană c!c sexul opus din rîndul cunoştinţelor mele — şi făcu un semn vag peste umăr, cu degetul cel mare al mîinii, spre domnişoara Riderhood — din direcţia aceea, la oarecare distanţă de aici.

în cazul acesta, inspectorul nu fusese luat pesemne absolut prin surprindere de vizita lor din seara aceea — îşi dădea cu părerea Lightwood.

— Păi, vedeţi — zise inspectorul — chestiunea era cum să fie făcută prima mişcare. Ce rost ar avea să treci la acţiune dacă nu ştii cu ce să începi ? De aceea, mult mai bine e să stai locului liniştit. în povestea asta cu varul, am impresia fermă că ei amîndoi sînt amestecaţi ; totdeauna am avut impresia asta. Totuşi, m-ara văzut silit sa aştept un moment prielnic, şi acest moment prielnic, din păcate, n-a sosit. Omului ăstuia, de la care deţinem informaţiile, i s-a olcrit momentul prielnic şi a pornit la acţiune, iar dacă nu întilneşte nici o piedică în cale s-ar putea să-şi atingă cel dilitîi scopul. Mai ştii dacă nu se alege cel care soseşte al doilea cu ceva

important ? — şi cu nu spun cine să încerce ori ba să ocupe locul ăsta. Datoria trebuie îndeplinită, şi o voi îndeplini, oricare ar fi împrejurările, punînd în joc toată ştiinţa şi în- demînarea mea.

— în calitate de armator pentru transportul varului... începu Eugene.

— Domeniu în care nimeni, ştii, nu e mai îndreptăţit ca dumneata — spuse inspectorul.

— Aşa sper — reluă Eugene. — Tata a fost armator pentru transportul varului înaintea mea, iar bunicul meu înainte de el... de fapt, noi sîntem o familie care multe generaţii în şir ne-am ocupat de var pînă peste cap... Aş dori să adaug că dacă s-ar putea obţine varul care lipseşte fără să fie amestecată o tînără, ruda unui domn distins angrenat în negoţul de var (atît de scump mie), cred că ar fi un procedeu mai plăcut pentru asistenţă, adică, vreau să zic, pentru vărari.

— Şi cu — interveni Lightwood, şi-l împinse la o parte, rîzînd, pe prietenul lui — aş prefera asta mult de tot.

Aşa va fi, domnilor, dacă lucrurile se vor putea face după cum se cuvine — 'spuse inspectorul, cu răceală. — Eu unul n-am cîtuşi de puţin dorinţa să pricinuiesc vreun rău cuiva în direcţia asta. Zău, îmi pare rău în direcţia asta

— .Parcă era un băiat în direcţia asta –≺• observă Eugene.

— Mai este acolo ?

— Nu — spuse inspectorul. — A părăsit treaba. A fost trimis să facă altceva.

— Atunci, ea rămîne singură ? — întrebă Eugene.

— Da — încuviinţă inspectorul — singură.

Reîntoarcerea lui Bob cu un vas fumegîncl întrerupse conversaţia. Dar deşi vasul răspîndea arome delicioase, conţinutul său nu primise încă acele ultime adaosuri fericite care în asemenea ocazii deosebite dădeau băuturilor de la Cei şase hamali veseli însuşiri fără seamăn. Bob ţinea în mîna siîngă unul din acele conuri de metal în forma căpăţînii de zahăr, despre care am mai pomenit, unde goli vasul, îl vîrî apoi cu partea ascuţită bine în jăratec, lăsîndu-1 acolo cîteva momente, cît timp dispăru şi apăru din nou, aducînd trei pahare seînteietor de curate. Le puse pe masă şi, conştient în mod meritoriu de natura dificilă a îndatoririi sale, se aplecă asupra focului, urmări din ochi trîmba de aburi pînă în clipa anume cînd lichidul era gata să dea afară. Apucă atunci recipientul de metal, amestecă uşor, şi lichidul scoase un şuier delicat. Apoi turnă conţinutul la loc în vas, ţinu la aburul pe care-1 împrăştia fiecare dintre cele trei pahare seînteietor de curate, rînd pe rînd ; în sfîrşit, le umplu pe toate, şi cu conştiinţa împăcată aşteptă aplauzele semenilor săi.

I-au fost acordate (ca atare, inspectorul propuse să se bea „pentru succesul comerţului cu var !“) şi Bob se retrase la bar sa transmită domnişoarei Abbey lauda oaspeţilor. între noi fie spus, încăperea fiind încuiată în absenţa lui, nu exista nici cel mai neînsemnat motiv de a se mai prelungi povestea cu varul. Numai că farmecul misterios pe care-1 dacica conversaţiei părea atît de agreabil domnului inspector, îneît nici unul, nici celălalt dintre clienţii săi n-a cerut să fie înlăturat.

De afară, se auziră două bătăi uşoare în fereastră. Domnul inspector se fortifică iute cu încă un pahar şi ieşi fără să facă •zgomot — nepăsător, de parcă ar fi vrut să vadă ce fel de vreme e şi să privească stelele.

— Se cam îngroaşă gluma, Mortimer — spuse Eugene pe un ton scăzut — nu-mi place treaba asta.

— Nici mie — zise Lightwood. — Cc-ar fi să plecăm ?

— Acum, că sîntem aici, să stăm. Trebuie s-o duci pînă la capăt, şi cu n-o să dau bir cu fugiţii. Unde mai pui, fata aceea singură, cu par negru, nu-mi iese din minte. Abia dacă am zărit-o dala trecută, şi totuşi, acum o văd parcă aievea aştep- tînd lîngă foc. Gîndindu-te la ca, nu ţi se pare că ai fi amestecat într-o odioasă combinaţie de trădare şi furt ?

— Cam aşa ceva — rosti Lighrwood. — Dar tu ?

însoţitorul lor se întoarse şi raportul lui, despovărat de diferitele lumini şi umbre de var, se referea la faptul că Gaffer era plecat cu barca, că probabil făcea obişnuitul lui tur de orizont; că fusese aşteptat o dată cu ultimul ..flux al apei, dar, pentru că-1 pierduse, dintr-un motiv sau altul, nu se putea conta, ţinînd seama de obiceiurile lui nocturne, că ar reveni înainte de următoarea maree — adică un ceas, două mai tîrziu ; că fiică-sa, urmărită pe fereastră, cam tot pe atunci părea să-l aştepte, deoarece bucatele pentru cină nu fuseseră încă puse la foc, ci doar aşezate Ia îndemînă, lîngă plită ; că fluxul va avea loc în jurul orei unu, şi acum nu trecuse de zece ; că nu ramînea nimic altccva de făcut decît să se stea de veghe, în aşteptare ; că în momentul cînd dădea el prezentul raport, Riclerhoocl se afla la pîndă, însă că două capete înseamnă mai mult decît unul (îndeosebi cînd al doilea aparţine domnului inspector) — de aceea a hotărît să stea şi el de pază. Şi cum pentru nişte amatori ar fi fost anevoios să rămînă ghemuiţi, la adăpostul unei bărci trase la mal, noaptea, pe un vînt aspru şi rece, cînd vremea, spre a nu li monotonă, mai abătea şi potop de grindină, la răstimpuri, inspectorul încheie raportul recomandind celor doi domni să stea, cel puţin deocamdată, în locul unde se află, la căldură şi feriţi de vitregia timpului.

Nu erau dispuşi să se împotrivească accstei recomandări, dar voiau să ştie unde pot da, dacă ar fi dorit, de cei care stăteau la pîndă. Decît să se bizuie pe o descriere verbală lesne înşelătoare, Eugene (mai puţin atent ca de obicei de a se feri să-şi bată capul) preferă să-l însoţească pe inspector, să observe locul în cauză şi să revină.

Pe ţărmul povîrnit al fluviului, printre bolovani amestecaţi cu nămol de la un stăvilar — nu stăvilarul special al birtului Cei şase hamali veseli, cu debarcader propriu, ci un altul, ceva mai răzleţ şi foarte apropiat de vechea moară de vînt unda locuia învinovăţitul — erau cîtcva bărci; unele — priponite şi gaia să pornească pe apă, altele — trase în afara curentului.

Sub una clin ultimele sc făcu nevăzut însoţitorul lui Eugene. Şt după ce observă poziţia acesteia în raport cu celelalte ambarcaţiuni, ca să fie sigur că nu sc putea înşela, Eugene îşi îndreptă privirile spre casa unde, aşa cum i sc spusese, stătea singura la gura focului fata cu păr negru.

Putea vedea prin fereastră licărul focului. Cine ştie dacă nu chiar asta l-a atras să se uite înăuntru ?! Poate că de aceea şi ieşise. Acea parte a malului era acoperită cu iarbă, aşa că sc putea lesne apropia fără să se audă cîtuşi de puţin zgomot de paşi. Trebuia doar atît : să urce o movilă de vreo trei sau patru

picioare înălţime, nămoloasă şi plină de gloduri, şi numai- decît nimerea în iarba din dreptul ferestrei; făcu întocmai şi ajunse acolo.

în odaie nu era altă lumină deext licărul focului. Lampa, neaprinsă, sc afla pe masă. Aşezată pe jos, fala privea focul, cu capul sprijinit în mîini. Un fel de văl era pe chipul ci, o umbră, carc la început părea să fie lumina pîlpîitoare a focului, clar cînd sc uita mai bine, el băgă de scamă că plîngea. Tristă şi neobişnuită scenă, pe care i-o dezvăluia văpaia nestatornică !

Era o fereastră micuţă cu numai patru ochiuri de geam, şi n-avea perdele ; pe aceasta o alese pentru că cea de alături, mai marc, avea. De aici se vedea încăperea, afişele de pe pereţi cu numele înecaţilor ieşind la iveală şi apoi dispărînd din nou, rînd pe rînd. Dar Eugene nu sc prea uita la toaie astea, ci ochii lui stăruiau îndelung asupra ei, adevărat tablou, bogat în culori, cu obrajii bruni îmbujoraţi şi luciul întunecat al părului — tristă şi singură, plîngînd, în lumina care creştea şi se topea a focului.

Deodată, fata sări în picioarc. Eugene stătuse nemişcat şi era sigur ca 1111 el fusese cel care-o stînjenea ; de aceea, 1111 făcu dccît să se retragă de la fereastră, rămînînd aproape în umbra zidului. Ea deschise uşa şi strigă speriată :

— Tată ! Dumneata m-ai strigat ? — Apoi din nou : — Ta ui ţ — Şi încă o dată, după cc ascultă : — Tată ! Mi s-a părut că te-am auzit înainte strigîndu-mă de două ori!

Nici un răspuns. Cînd intră înapoi, cl porni din nou spro ţărmul fluvial, şi făcînd calea-ntoarsă, prin mocirlă şi pe la locul de pîndă, ajunse iarăşi la Mortimer Lightwood, căruia îi povesti cc văzuse în legătură cu fata şi cum istoria asta devenise ceva sinistru.

— Dacă omul după care umblăm s-o fi simţind tot aşa de vinovat ca şi mine — spuse Eugene — atunci trebuie că nu-i de loc în apele lui.

— Influenţa tăinuirii — îşi dădu părerea Lightwood.

— Căreia nu-i sînt de loc recunoscător ca face din mine un Guy Fawkes [20] în pivniţă şi un denunţător pe faţă totodată — spuse Eugene. — Mai da-mi un paliar din băutura accea.

Lightwood îi mai dădu un pahar din băutura aceea, dar se răcise şi nu mai era bună.

— Puh ! — exclamă Eugene, şi o scuipă în cenuşă. — Par- c-ar fi apă din fluviu.

— Ştii aşa de bine gustul acestei ape ?

— Mi se parc că da, astă-seară. Parcă rn-aş fi înecat, sau cit

20 Cjuj' Fawkes, personaj ajuns astăzi legendar, conducătorul aşa-numitu-lui Complot al prafului de puşcă, *Cimpowder Plot.*

pe-aci, şi am înghiţit o găleată de apă.

— Influenţa locului — spuse Lightwood.

— Grozav de învăţat eşti astăzi ! M-ai dat gata cu influenţele tale — îi replică Eugene. — Mai stăm mult pc-aici ?

— Cam cît crezi ?

— Dac-ar fi după mine, ţi-aş spune un minut — răspunse Eugene — căci „Hamalii veseli" nu-s cei mai veseli băieţi pe care i-am cunoscut eu. Dar cred că e mai bine să rămînem aici pînă ne-o da afară, laolaltă cu ceilalţi inşi suspecţi, după miezul nopţii.

Bătu ora unsprezece. Eugene aţîţă focul şi se instala în preajmă, dînd de înţeles că aştepta răbdător. Dar încetul cu încetul simţi furnicături la un picior, apoi la celălalt picior, apoi la un braţ şi apoi la celălalt braţ, apoi în bărbie, apoi pe spate şi apoi pe frunte, apoi în păr, apoi la nas, şi apoi se întinse cît era de lung pe două scaune şi începu sa se vaite şi să sări în sus.

— Forfotesc pe aici nişte insecte nevăzute — se plînse el — cu o acţiune diabolică. M-au gîdiiat şi m-au ciugulit peste tot. E ca şi cum aş fi săvîrşit în minte o tîliiărie in condiţiile cele mai josnice, iar copoii justiţiei sînt pe urmele mele.

Şi cu mine e la fel de rău — spuse Lightwood, ridieîn- du-se în jilţ dinaintea lui, cu parul ciufulit, după ce lăcu tot soiul de mişcări năstruşnice, în care capul ajunsese mai jos de- cît corpul. — Nelinişstea asta a pus de mult stăpînire pe mine. Tot timpul cît ai fost plecat, m-am simţit ca Gulliver cînd liliputanii trăgeau asupra lui.

— Nu merge, Mortimer, trebuie să ieşim la aer ; trebuie să-l întîlnim pe Riderhood, bunul nostru prieten şi frate. Şi pentru liniştea noastră, hai să cădem la învoială. Data viitoare (ca să fim împăcaţi), mai bine săvîrşim noi fărădelegea decît să-l luăm pe nelegiuit. Te învoieşti prin jurămînt ?

— Desigur.

— Ne-am legat prin jurămînt. Lady Tippins va trebui să fie cu ochii-n patru. îi e viaţa în primejdie.

Mortimer sună ca să achite nota de plată, şi Bob apăru ca să facă socoteala. Eugene, cu extravaganţa lui, îl întrebă, într-o doară, dacă nu vrea să lucreze şi el în domeniul comerţului cu var.

— Nu, domle, nu, nu, domle — răspunse Bob. — Eu am aici o sitoaţie bună, domle.

— Oricînd te răzgîndeşti — reluă Eugene — vino la întreprinderea mea ; totdeauna vei găsi de lucru la cuptoarele de var.

— Mulţumesc, domle — spuse Bob.

— Dumnealui e asociatul meu —• adăugă Eugene — ţine contabilitatea şi plăteşte lefurile. Leafă bună la muncă bună, asta a fost totdeauna principiul călăuzitor al asociatului meu.

— Şi, zău, e straşnic, domlor — spuse Bob ; privind bacşişul, făcu o plecăciune din cap şi mîna dreaptă, întocmai ca atunci cînd umplea o halbă cu berc la canea.

— Eugene — îl dojeni Mortimer, rîzînd cu poftă cînd rămaseră din nou singuri — cum *poţi* fi atît de caraghios ?

— Sînt caraghios de bine dispus — zise Eugene. — Un om caraghios. Totul e caraghios. Hai să plecăm !

m
S*fi W'-*

Mortimer Lightvvood se gîndea că aproximativ în ultima jumătate de oră se petrecuse cu prietenul lui întrucîtva o schimbare, poate mai bine zis o accentuare a ceea ce era indolenţă şi extravaganţă, împinse pînă la absurd. Cunoscîndu-1 atît de bine, observă la el ceva nou şi forţat, inexplicabil deocamdată. Gîndul acesta îi trecu prin minte şi apoi dispăru ; mai tîrziu insă avea să şi-l reamintească.

Ajungînd la ţărmul apei, pătrunşi pînă la oase de vîntul care mugea, Eugene spuse :

I — Uite, acolo stă. Undo pîJpîie lumina focului. 210

— Mă duc sa privcsc puţin pe fereastră — rosti Mortimer.

— Nu, lasă asta ! — Eugene îl prinse de braţ. — Dă-i pace. Hai mai bine la onorabilul nostru prieten.

Il conduse la locul de pîndă şi amîndoi se ghemuiră, strccurîndu-se la adăpostul bărcii, o pavăză neaşteptat de bună împotriva vîntului care sufla năprasnic şi a nopţii aspre.

— E aici domnul inspector ? — întrebă Eugene.

— Aici sînt, domnule.

•— Şi prietenul nostru cu fruntea acoperită de sudoare e în colţul acela ? Bun. S- a întîmplat ceva între timp ?

— I'iică-sa a ieşit afară, îl auzise strigînd... dacă nu cumva e un semn pentru el ca să nu se întoarcă, fot ce se poate.

— Tot ce se poate să fi fost *Rnle Britannia* [21] —- murmură Eugene — dar n-a fost, Mortimer !

— Prezent! (Din partea opusă celei unde era inspectorul.)

— Acum s-a ajuns la două spargeri şi o înşelătorie !

Cu această dovadă a stării sale sufleteşti depresive, Eugene se cufundă în tăcere.

Multă vreme rămaseră cu toţii învăluiţi în linişte. Cînd mai era puţin pînă în momentul fluxului, iar apa ajungea tot mai aproape de ci, zgomotele fluviului se înteţiră ; ascultau mai cu luare-aminte, trăgînd cu urechea la forfota paletelor de la rotila vaselor cu aburi, la zornăitul lanţurilor de 1 ier, la scrîş- netul scripeţilor, la bătaia cadenţată a vîslclor, la lătratul furios, răzleţ, al vreunui cîine pripăşit pe bordul cîte unui vas, care parcă adulmecase urma lor în ascunzătoare. Noaptea nu era atît de neagră, aşa că în afara luminilor, din vîrful bom- presclor şi al catargelor, lunecînd încoace şi-ncolo, mai puteau desluşi uneori şi corpul acoperit de zăbranic al navei; cînd şi cînd, năluca unui vas de transport, o velă mare şi sumbra ca un braţ întins în semn de avertizare, răsărea chiar în dreptul lor, trecea şi se făcea nevăzută. în momentul acela al veghii, apa din preajmă se frămînta de cine ştie ce impuls venit din depărtări. Adesea, credeau că izbiturile acestea şi plescăitul apei veneau de la barca pe care o aşteptau, trăgînd la mal, şi de cîte ori n-ar fi sărit în picioare dacă Riderhood, deprins cu fluviul, nu rămînea totuşi locului, nemişcat şi tăcut.

Vîntul risipea pînă hat-departc bătăile nenumăratelor orologii de la bisericile din oraş, aliate în direcţia opusă ; dar erau şi clopote aşezate în sensul vîntului, care-i anunţau cînd se făcuse ora unu... două... trei. Chiar şi fără acest ajutor, ei tot ar fi ştiut că noaptea se perinda, după ivirea unei fîşii negre, umede, din ce în ce mai late, a ţărmului şi după apariţia digului pietruit din fluviu,

21 Cîntec patriotic cnglc-z de Thomson ji Arne, din secolul al XVlII Iea.

vestind treptat-treptat refluxul.

Pe măsură cc timpul se scurgea, această treabă misterioasă de venea tot mai nesigură. S-ar ii părut că omul aflase despre cele puse la cale împotriva lui, şi poate i se făcuse teamă. Nu cumva îşi ticluise în aşa fel planurile îneît să aibă un avantaj de douăsprezece ore pînă să pună ei mîna pe el ? Ridcrhood, care îşi irosise de-a surda sudoarea frunţii, era neliniştit şi începuse să sc căineze amarnic de faptul că lumea mereu căuta să-l tragă pe sfoară — pe el, înzestrat cu demnitatea muncii !

Locul unde stăteau la pîndă fusese astfel ales îneît să poată cuprinde fluviul şi toată casa. Nimeni nu intrase şi nici nu ieşise de cînd fetei i s-a părut că l-a auzit pe tatăl ei strigînd. Nimeni n-ar fi putut intra sau ieşi fără să fi fost văzut.

— Dar la cinci sc luminează — spuse inspectorul — şi atunci *vom* fi descoperiţi.

—• Ia uite — se auzi glasul Iui Ridcrhood - ce ziceţi de-asta ? Te pomeneşti că a stat pitit pc-aici la pîndă şi s-o li ţinut ore întregi între două-trei poduri !

— Şi ce-i cu asta ? — întrebă inspectorul, calm, dar cu îndărătnicie.

— Poate c-aşa o fi făcînd şi în prezent.

— Şi cc-i cu *asta f* — repetă inspectorul.

— Barca mca-i printre bărcile alea de colo de lîngă dig.

— Şi ce-i cu barca dumitalc ? — reluă inspectorul.

— Ce-ar fi să mă urc în ea şi sa dăm o raită ? Ştiu pe unde o ia el şi locurile care-i place. Ştiu pe unde ar putea să fie la cutare sau cutare ceas în timp de maree. Ce, n-am fost cu tovarăşii lui ? Nu-i bine să s-arate nici unu din mneavoastră. Nu-i nevoie să vină nici unu din mneavoastră. Pot sa pun şi fără ajutor barca pe apă, şi chiar dacă mă vede cincva, cu ş-aşa sint tot timpu pe-acilea.

— Ideea nu-i rea — spuse inspectorul, după ce stătu puţin pe gînduri. — înccarcă.

— Stai oleacă. Să nc-nţelegcm. Dacă am nevoie de mnea-voastră, dau ocol pîn dreptu birtului şi-nccp să fluier.

— Dacă mi-aş îngădui să vin cu o sugestie — interveni Eu-gene pe un ton foarte chibzuit — adresată onorabilului şi bunului meu prieten, ale cărui cunoştinţe în chestiuni navale departe de mine să le pun la îndoială, ar fi că fluierînd înseamnă să atragi atenţia că e vorba de o taină şi astfel să dai loc la comentarii. Onorabilul şi bravul meu prieten mă va scuza, sper, în calitatea mea de membru independent al acestei adunări, că am lansat o observaţie pe care simt că o datoram acestei case şi patriei.

— Alălant domn şef a fost, ori domn arvocat Lightwood ? -— întrebă Riderhood (căci aşa, cum stăteau ghemuiţi sau întinşi la pămînt, nu-şi puteau vedea chipurile).

— Ca răspuns la întrebarea pusă de onorabilul şi bunul meu prieten — spuse Eugene, care se afla lungit pe spate, cu pălăria pe faţă, într-o atitudine exprimând cu adevărat vigilenţa — pot afirma fară şovăială (acest lucru nefiind în contradicţie cu serviciul public) că accentele pe care le-a auzit erau accentele celuilalt domn şef.

— Aveţi ochi buni ambii doi, nu-i aşa, domn şef? Toţi aveţi nişte ochi ai naibii de buni, nu-i aşa ? — întrebă Riderhood.

— Toţi.

— Apai, dacă o iau cu barca pînă-n dreptu lu Cei şase hamali şi mă opresc acolo, nu-i nevoie să mai fluier. O să vedeţi că e o pată sau aşa ceva şi-o să ştiţi că-s cu, ş-o să veniţi jos ca fincă-s cu. Ne-am înţeles ?

— Ne-am înţeles.

— Atunci, am plecat!

Luat pe sus din toate părţile de vîntul aspru, el porni numaidecît, cu un pas nesigur, către barcă ; în cîteva clipe o şi puse în mişcare, vîslind sub malul unde se aflau ei, înspre larg.

Eugene se ridicase într-un cot ca să se uite după el în întuneric.

— Aş vrea ca barca onoratului şi bravului meu prieten — murmură el, întinzîndu-se din nou şi vorbind în pălărie — să se umple de baftă şi să se răstoarne cu fundu-n sus, iar lui să-i facă de petrecanie !... Mortimer !

— Onorabilul meu prieten.

Trei spargeri, două înşelătorii şi o crimă în miez de noapte.Cu toată povara aceea pe conştiinţă, Eugene se simţi în- trucîtva uşurat datorită ultimei mici schimbări în mersul lucrurilor. La fel şi cu ceilalţi doi tovarăşi. Simpla schimbare însemna ceva. încordarea parca sa fi luat o întorsătură şi să-şî împrospăteze punctul de plecare. Acum mai exista ceva unde să-şi îndrepte atenţia. Toţi irei erau mai cu ochii-n patru la posturile lor şi mai puţin amorţiţi de înrîurirea jalnică a locului şi timpului.

Trecuse mai bine de o oră şi începuseră chiar să moţaie de somn ; cind, cîte unul din cei trei — fiecare spunea că el este acela şi că *nu* moţăic — pretindea că-1 zăreşte pe Riderhood în barcă, în colţişorul stabilit. Săriră cu toţii, ieşind din adăpost, şi se duseră Jpre el. Cind ii văzu venind, el vîsli de-a lungul digului, aşa că ei, stînd pe dig, puteau vorbi cu el în şoaptă, la umbra clădirii — dormind buştean — a Celor şase hamali.

— Naiba să tnă ia dacă pricep o iotă ! — spuse, holbln- du-se spre ei.

— Ce nu pricepi ? L-ai văzut ?

— Nu.

— C*c-ai* văzut ? — întrebă Lightwood, căci el se hclba la ei cît se poate de ciudat.

— I-am văzut barca.

— Nu cumva goală ?

—• Ba da, goală. Şi unde mai pui — în voia valurilor. Şî unde mai pui — o ramă lipsă. Şi unde mai pui — ailantă ramă ruptă scurt şi înţepenită intre lăcaşul vîslelor. Şi unde mai pui — barca a fost luată de curentu apei şi dusă între alte două şiruri de barei. Şi unde mai pui — iar a avut baftă, pe Dumnezeu meu dacă n-a avut !

Capitolul XIV

PASAREA DE PRADĂ ŞI-A VENIT DE HAC

Pc ţărmul fluviului c frig. Pătrunşi pînă la oase de frigul aspru în accle momente critice, ca plumbul de grele, din mie/, de noapte, cînd forţa vitală a cclor mai nobile şi mai frumoase fiinţe se iroseşte, cei trei, la pîndă, priveau fiecare chipurile palide ale celorlalţi doi, şi toţi laolaltă chipul palid al lui Ri- dcrhood, aflat în barcă.

— Barca lui Gaffer... iar a avut baftă Gaffer, iote, nici picior de Gaffer.

Astfel vorbea Riderhood, holbîndu-sc deznădăjduit.

Ca la un semn, cu toţii îşi îndreptară privirile spre flăcăruia focului licărind prin fereastră. Era mai firavă şi mai ştearsă. Poate că focul, aidoma animalelor superioare şi vegetalelor a căror

viaţă o ajută să se menţină, are şi el un mai mare imbold de a se stinge, cînd noaptea moare, iar ziua nu s-a născut încă.

— Dac-aş avea cu puterea la mînă-n treaba asta — mormăi Riderhood, scuturînd ameninţător din cap — afurisit să fiu dacă n-aş înhăţa-o pe *ca,* fie ce-o fi !

— Da, dar n-o ai — rosti Eugene.

Vorbise pc un ton atît de violent, îneît informatorul i se adresă cu supunere :

— Ştiu, ălălant domn şef, ştiu, nici n-am spus c-o am. Ziceam şi cu aşa, ca omu.

— Şi un parazit tace — se răsti Eugene. — Ţine-ţi gura, guzgan de apă ce eşti !

Mirat dc ieşirea neobişnuită a prietenului său, Lighuvood holbă ochii la rîndu-i şi spuse :

— Ce s-o fi întîmplat cu omul ăsta ?

— Ilabar n-am. Te pomeneşti că s-o fi aruncat în apăL

în timp ce vorbea, informatorul îşi şterse fruntea a jale, ca şi pînă atunci, holbîndu-sc, deznădăjduit, din barcă.

•— Ai priponit barca lui ?

—■ E priponită ea destul pînă s-o retrage apa. Mai bine nici să se poată înţepeni. Veniţi colea după mine, ca să vedeţi chiar cu ochii mneavoastră.

Povara părea prea mare, şi barca se sălta puţin în spate } dar la asigurările lui Riderhood că a purtat „şi juma de duzină de morţi şi vii, pîn-acu“, şi că „nu s-a cufundat mai mult în apă, şi pupa nu s-a lăsat mai jos nici chiar atunci, ca mai tura-vura ?“, ei luară loc precauţi, stabilind echilibrul „trăsnăii“ aceleia, în timp ce Riderhood, tot deznădăjduit, holba ochii.

— în ordine. Ia-o înainte ! — strigă I.ightwood.

— O iau înainte, pe legea mea ! — rosti supus Riderhood, cînd să pornească. — Dac-a şters-o cumva, domn arvocat I.ightw ood, atunci e destul ca s-o iau şi eu altfel. Da el todea- una m-a tras pe sfoară, dar-ar naiba-n el ! Todeauna Ga f fer ăsta m~a tras rău de tot pe sfeară. Nicioată n-a fost drept cu mine, nicioată nu s-a purtat deschis. Aşa de mîrşav, de ascuns... Nicioată n-a dus o treabă pin’ la capăt, ca un om în toata firea !

— Hei! I ii atent ! — strigă Eugene (o dată instalat în barcă, se simţea din nou în largul lui) cînd se ciocniră de un ţăruş ; apoi, pe un ton mai scăzut, rectifică vorbele rostite anterior : — Aş vrea ca barca onoratului şi bunului meu prieten să se umple de baftă şi să *nu* se răstoarne, iar nouă să nu ne facă de petrecanie ! Atenţie ! Atenţie ! Aşază-te bine, Morti- mer. Iar s-a pornit grindina. Ia uite cum ii sare domnului Riderhood în ochi, ca o droaie de pisici sălbatice !

Intr-adevăr el era cel mai în bătaia ploii, care se abătuse cu

toată forţa asupra lui, şi deşi îşi aplecase capul, eăutînd sa şi expună numai căciula răpănoasă, n-avu încotro, se retrase la adăpostul unui şirag de vase, pînă cînd încetă. Vijelia se ivise ca un mesager hain al dimineţii, după care, numaidccît, o trîmbă de lumină străpunse norii întunecaţi, slîrtccîndu-i pînă ce zarea sură a zilei îşi făcu loc.

Cei trei tremurau, parcă deopotrivă cu toate cele din jur : chiar şi fluviu, vase, otgoane, vele, negura zorilor învolburînd malul. Negre de umezeală şi cu pete de chiciură şi zloată din loc în loc, casele strînse unele într-altele păreau mai scunde ca de obicei, ca şi cum s-ar fi chircit, zgribulite de frig. Puţine semne de viaţă se vedeau pe amîndouă malurile, uşile şi ferestrele caselor erau închise, iar literele negre şi albe care se zgîiau de pe faţadele debarcaderelor şi ale antrepozitelor păreau
— după cum se exprimă Eugene adresîndu-se lui Mortimer —• „nişte inscripţii pe cavourile unor firme defuncte".

Pe cînd lunecau încetişor, rămînînd de-a lungul malului şi furişîndu-se printre vase pe căi ascunse, tîlhăreşte, felul obişnuit parcă de a înainta al barcagiului lor, toate formele prin dreptul cărora se strecurau, în comparaţie cu barca lor amă- rîtă, erau atît de gigantice, încît ameninţau să-i strivească. Fiecare carenă, cu lanţurile ruginite ale ancorei trecute prin navele vaselor de mult decolorate din pricina lacrimilor de rugină, punea parcă ceva cumplit la cale. Fiecare „sfînt“ din prova galioanelor ai fi zis că e gata-gata să sară asupra lor şi să-i doboare, atît părea de fioros. Nu exista poartă a ecluzei, sau scală, indicînd pe un par ori pe un zid adîncimea apei, care sa nu spună, ca lupul lugubru de glumeţ din poveste, deghizat, în coliba bunicii : „Ca să *vă-necaţi* mai bine, dragii mei !“ Orice barcă neagră şi greoaie, cu pereţii scorojiţi, numai spărturi, parcă îi ameninţa că va sorbi însetată fluviul, numai ca să-i poată absorbi şi pe ei. Şi totul — cuprul coclit, lemnul putred, piatra găurită ca fagurele, aluviunile miloase şi verzi — atît se lăuda cu influenţa distrugătoare a apei, încît consecinţele strivirii, ale absorbirii şi doborîrii păreau la fel de hîde în închipuire ca atunci cînd ar fi avut loc aievea.

După vreo jumătate de oră, Riderhocd scoase vîslele şi le propti într-o barcă, trăgînd-o puţin cîte puţin pe a sa, cu mîi- nile prinse de cealaltă, pînă veni în dreptul părţii din faţă a bărcii vecine, într-un locşor tăinuit şi cu apa înspumată. Retrasă în locşorul acela şi înţepenită după cum a descris-o el, se afla barca lui Gaffer ; barca aceea, care încă mai avea pata amintind de o formă omenească înfăşurată.

— Acu să mai zică cineva că-s mincinos ! — exclamă Ri- derhood.

(— într-o aşteptare bolnăvicioasă — murmură Eugene către

Lightwood — ca cineva să-i spună pînă la urmă adevărul.)
Asta-i barca lui Hexani — spuse inspectorul — o cunosc foarte bine

— . Iote vîsla ruptă. Iote, iar cealantă vîslă ia-o de unde nu-i. *Acu* să mai zică cineva că-s mincinos! — repetă Rider- hood.

Inspectorul trecu în cealaltă barcă. Eugene şi Mortimer îl urmăreau din priviri.

— Ia te uită... — adăugă Riderhood, strccurîndu-se şi el apoi şi făcînd semn către un otgon prins de barcă, aruncat peste bcrd. — N-am spus eu că iar a avut baftă ?

— Trage otgonul înăuntru — porunci inspectorul.

— Lesne de zis trage otgonu înăuntru ! — răspunse Ridef-hood — da nu chiar aşa lesne de făcut. Bafta lui s-a dus pe gîrlă. Am vrut să trag otgonu adineauri, dar n-a fost chip. Ia uite cc-ntinsă-i funia !

— Trebuia s-o scoţi — stărui inspectorul. — Am să iau barca asta la mal cu bolta lui cu tot. Hai, încearcă, uşurel.

încercă uşurel, dar degeaba, otgonul nu ceda.

— Vreau să fie scos, şi barca trasă la mal — zise inspectorul, dîndu-i o mînă de ajutor.

Dar degeaba, otgonul tot nu ceda.

— Luaţi scama — îl preveni Riderhood. — O să-l pociţi. Sau o să se rupă.

— N-o să se-ntîmple nimic, nici chiar bunică-ti — zise inspectorul. — Trebuie să iasă. Haide ! — adăugă deodată, stăruitor şi cu autoritate, adresîndu-se frînghici înţepenite în apă şi trăgînd de zor. — Nu te mai ţine de şotii, hai. *1 rebuie* să ieşi. Pun eu mîna pe tine !

în hotărîrea clară de a „pune mîna pe frînghie" era atîta forţă, îneît aceasta cedă puţin, tot trăgînd de ea.

— Ce ţi-am spus eu ? — strigă inspectorul, scoţîndu-şi par-desiul şi apleeîndu-se neînduplecat peste partea dinainte a bărcii. Haide !

Era un soi de pescuit înfiorător, dar care pe inspector nu l mai sîcîia, de parcă s-ar fi aflat la pescuit pe o luntre, într-o seară de vară, lîngă un pripon aşezat în tihnă pe susul apei, acolo unde fluviul e mai molcom. După cîteva minute şi două- trei îndrumări date celorlalţi, ca : „să sc mişte barca puţin mai înainte" sau „acum oleacă înapoi", şi aşa mai departe, el strigă liniştit :

— Totu-i în ordine ! — iar frîngliia şi barca laolaltă se despotmoliră.

Acccptînd mîna întinsa de Lightwood ca să-i vină într-a- jutor, inspectorul îşi puse pardesiul şi-i zise lui Riderhood :

— Da-mi vîslele acelea care-ţi prisosesc şi am să duc barca la

cel mai apropiat debarcader. Dumneata mergi înainte, şi ţine largul apei, ca să nu se împotmolească iar.

îndrumările sale au fost urmate şi au vîslit neabătut pînă la mal, doi într-o barcă, doi în cealaltă.

— Şi-acum — îi spuse inspectorul din nou lui Riderhood, cînd ajunseră cu toţii pe stîncile pline de zloată — dumneata, care ai mai multă experienţă ca mine, trebuie că te pricepi mai bine la asta. Desfa frînghia, şi noi o să te ajutam s-o tragi înăuntru.

Riderhood intră aşadar în barcă. Aici, abia avusese răgaz o clipă să atingă frînghia sau să privească peste capătul din faţa al ambarcaţiunii, că se şi întoarse în patru labe, palid ca zorile.

— Pc Dumnezeul meu — striga el, gîfiiiul — rn-a tras pe sfoară !

— Ce vrei să spui ? — întrebară cu toţii.

Făcu semn cu mîna îndărătul lui ; gîfîia în aşa hal, îneît se trînti pe stînci ca să-şi tragă răsuflarea.

— Gaffer m-a dus de nas. FI e, Gaffer !

Alergară cu toţii într-acolo şi-l lăsară pe Riderhood locului, gîfîind. Curîncl, se pomeniră cu trupul neînsufleţit al păsării de pradă, mort de cîteva ore, zăcînd pc mal, şi o nouă rafală de furtună se stîrni, năclăindu-i părul umed cu zloată.

„Tată, dumneata m-ai strigat ? Tată ! Mi s-a părut că te-am auzit înainte strigînclu-mă de două ori !“ Cuvinte care, de partea asta a mormîntului, vor rămînc de-a pururi fără răspuns. Vîntul şuier-ă batjocoritor peste acest tată, îl biciuie cu pulpanele zdrenţuite ale îmbrăcămintei lui şi cu pletele de-a valma, dă să-l întoarcă, pentru că zace ţeapăn, pe spate, şi să-i ţină cu forţa faţa spre soarele care răsare, ca oprobriul să fie sporit. Un moment de acalmie, şi vîntul îl cotrobăie peste tot, pe furiş *;* ridică şi lasă din nou să-i cadă cîte-o zdreanţă, se ascunde fremătînd sub vreo altă zdreanţă şi-i zboară sprinten prin păr şi barbă. Apoi, da buzna asupra lui, nnistrîndu-1 cumplit.

„Tată, dumneata m-ai strigat ? Dumneata erai cel care acum eşti fără glas, neînsufleţit ? Dumneata erai cel care acum zaci biciuit de vînt, doborît ? lată, dumneata crai botezat astfel întru moarte, cu aceste impurităţi unduitoare azvîrlişe acum pe chipul dumitale ? De ce nu vorbeşti, tată ? Cînd zaci aici, trupul ţi se cufundă în pămîntul ăsta mîlos. N-ai văzut niciodată un astfel de trup cufundîndu-se în barca dumitale ? Vorbeşte, tată. Vorbeşte-ne vîniului, singurul care a mai rămas să te-asculte !“

— Acuma vă daţi seama... — spuse inspectorul, în urma unei mature chibzuinţe, lăsat pe un genunchi lîngă cadavru, după ce,

stînd în picioare, se uitaseră o vreme la cel înecat, aşa cum făcuse el de atîtea ori privind atîţia alţi oameni — ...cum s-au petrecut lucrurile. Dumneavoastră, domnilor, aţi observat, fireşte, că a lost tîrît de gît şi de braţe.

îl ajutară să deznoade frînghia şi bineînţeles au observat.

— Şi-aţi mai observat înainte, şi veţi observa şi acum, că nodul acesta, prins foarte strîns în jurul gîtului prin forţa propriilor lui braţe, a făcut un laţ.

il ţinea în sus, ca să se vadă. Era destul de limpede.

— De asemenea, veţi fi observat că celălalt capăt al acestei fringhii a fost legat de barca lui.

Se puteau desluşi urme şi zgîrieturi pe unde fusese trecută frînghia şi înnodată.

— Acum priviţi —- continuă inspectorul — priviţi cum a acţionat asupra lui. E seara, o vreme urîtă, vijelioasă, cînd omul ăsta... — se aplecă să-i cureţe din păr cîteva lire de grindină, cu pulpana hainei acestuia, udă leoarcă — aşa ! Acum mai curge, deşi e plin de vînătăi... cînd omul ăsta porneşte cu barca pe fluviu, ca dc obicei la lucru, duce cu el acest colac de frînghie. Totdeauna duce cu el colacul acesta de frînghie. Ştiu asta tot aşa de bine ca şi el. Uneori îl aşază în fundul bărcii. Alteori îl trece pe după gît. Pune pc el îmbrăcăminte uşoară... vedeţi ? — ridică un capăt al cravatei libere atîrnînd peste piept, cu care prilej şterge buzele mortului — şi cînd ploua, sau era ger, sau batea un vînt rcce, îşi trecea colacul ăsta dc frînghie pe după gît. Aseară, a făcut acest lucru. Spre ghinionul lui ! Se tot sucește prin barcă, dar e îngheţat tun. Manile — ridică una dintre ele şi apoi o lasă să cadă ca pe-o bucată de plumb greu — îi amorţesc. Vede ceva plutind, asta-i meseria lui. Se pregăteşte să intre în posesia acelui ceva. la capătul colacului de frînghie, din care deapănă cît vrea el, şi îl leagă de barcă bine, ca să fie sigur ca obiectul acela nu-i scapă. întîmplarea face să-l lege prea solid. Durează puţin mai mult ca de obicei operaţia, pentru că mîinile-i sînt amorţite. Obiectul pluteşte mai departe pînă să termine el. îl apucă, vrea oricum să se asigure de conţinutul buzunarelor, în caz că ar trebui să-l prindă, se apleacă mult peste marginea din faţă a bărcii, şi din pricina unei rafale de vînt sau a contra- curenţilor iscaţi de două vase, ori fiind luat pe nepregătite, din pricina tuturor acestor motive, a celor mai multe sau a cîtorva doar, se clatină pe picioare, îşi pierde echilibrul şi se prăvale în apă, cu capul înainte. Acum e acum ! Ştie să înoate poate omul, şi numaidecît îi dă bătaie. Dar, tot zbătîndu-se, îşi încurcă braţele în frînghie, trage zdravăn de

laţ, care se strînge. Obiectul pe care spera să-l aşeze de ambarcaţiune pluteşte mai departe, iar propria lui barcă îl tîrăşte mort pînă la locul unde am dat noi de el, încîlcit chiar în frînghia lui. O să mă întrebaţi de unde ştiu chestia cu buzunarele. Mai întîi am să vă mai destăinui ceva : erau bani în ele. Cum mi-am dat seama ? Simplu ca bună ziua : pentru că-i are asupra lui.

Vorbitorul ridică braţul drept al mortului, care rămăsese cu pumnul strîns.

— Ce se va întîmpla cu cadavrul ? — întrebă Lightwood.

— Dacă n-aţi avea nimic împotrivă, domnule, să staţi lingă el o jumătate de minut — a fost răspunsul — pînă dau de cel mai apropiat dintre oamenii noştri ca să vină să se ocupe de el... vedeţi, vorbesc de Gaffer ca despre cineva în viaţă — adăugă inspectorul, uitîndu-se înapoi din mers, cu un zîmbet filozofic stîrnit de remarca rostită în virtutea obişnuinţei.

— Eugene — spuse Liglmvood, cît pe-aci să adauge „am putea să aşteptăm la oarecare distanţă[1]', dar cînd se întoarse, nici urmă de Eugene.

Strigă din răsputeri :

— Eugene ! Hei, Eugene !

Nici un răspuns din partea lui Eugene.

Se făcuse pe deplin ziuă şi se uită peste tot. Dar Eugene nicăieri.

Deoarece inspectorul se întoarse curînd, coborînd treptele de lemn împreună cu un poliţist, Lightwood îl întrebă dacă nu-1 văzuse cumva pe prietenul] ui pleeînd. Inspectorul nu putea Spune, exact că-1 văzuse pleeînd, dar observase că era neliniştit.

— Prietenul dumneavoastră are o fire ciudată, domnule, şi totodată plăcuta.

— Aş fi preferat să nu facă parte din firea lui ciudată şi plăcută faptul de a mă lăsa singur cuc, în asemenea împrejurări lugubre, la această oră a dimineţii — spuse Lightwood. — S-ar putea găsi pe aici ceva cald de băut ?

S-ar putea, şi... zis şi făcut! în bucătăria unui birt, unde arde un foc bun. Au cerut grog fierbinte, care i-a înviorat de minune. După ce inspectorul îi anunţase domnului Riderhood intenţia oficială „de a nu-1 pierde din ochi", îl plantă într-un ungher al căminului, ca pe-o umbrelă udă, şi nu se mai ocupă de acest om cinstit ; doar atît: comandă separat încă un grog şi pentru el, probabil din fonduri publice.

în vreme ce Mortimer Lightwood, aşezat dinaintea focului arzînd cu flacără mare, din cînd în cînd îşi dădea seama prin somn

că bea grog şi totuşi, în acelaşi timp, că dă pe gît vin de Xeres fiert la Cei şase hamali veseli, că se află adăpostit într-o barcă pe malul fluviului şi că stă în fundul unei bărci la care vîslea Riderhood, că ascultă peroraţia nu de mult încheiată a inspectorului şi că ia masa în Temple cu un necunoscut ce s-a prezentat drept O.M.T. Eugene Gaffer Harmon, spunînd că ar fi locuit în Ploaie cu Grindină — pe cînd trecea prin aceste ciudate vicisitudni de oboseală şi somnolenţă, reduse la scara de douăsprezece ore pe secundă, se trezi că răspunde cu glas tare unei comunicări de o importanţă capitală, care niciodată nu-i fusese făcută, şi apoi, zărindu-1 pe inspector, o dădu într-o tuse, căci simţea cu oarecare firească indignare că altminteri funcţionarul ăsta îl putea suspecta că ar fi închis ochii sau că ar fi fost cu gîndurile într-altă parte.

— Aici, puţin înaintea noastră, vedeţi... — spuse inspectorul.

— Da, *văd* — încuviinţă Lightwood, cu demnitate.

— Şi a servit grog, vedeţi... — adăugă inspectorul — apoi a plecat în goană mare.

— Cine ? — întrebă Lightwood.

— Prietenul dumneavoastră, ştiţi...

— Da, *ştiu* — răspunse, din nou cu demnitate.

După ce ascultă ca printr-o ceaţă, în care inspectorul căpăta vag proporţii uriaşe, cum că subalternul lui avea să-şi asume sarcina de a o pregăti pe fiica mortului despre cele în- tîmplatc noaptea şi că în general luase totul asupra lui, Mortimer Lightwood se împletici în somn pînă la o staţie de birji, strigă o birjă, intrase în armată şi săvîrşise o crimă militară capitală şi a fost judecat tic o curte marţiala şi a fost găsit vinovat şi-a pus toate celea la punct şi era conclus la locul execuţiei prin împuşcare, cînd uşa se trînti.

Anevoioasă treabă să vîsleşti cu birja prin oraş către Temple, pentru o cupă în valoare de cinci pînă la zece mii lire, oferita tic domnul Boffin ; anevoioasă treabă (după ce-1 salvase pe Eugene, cu ajutorul unei frînghii, de pe caldarîmul care-i fugea de sub picioare) să-l tot toace la cap pe Eugene pentru că o ştersese într-un chip de-a dreptul nemaipomenit! Dar îşi ceruse scuze pe un ton atît de convingător, şi avea aşa de multe re- muşcări, îneît cînd coborî din birjă îl făcu atent în mod specia) pe vizitiu să aibă grijă de el, la care acesta (ştiind că nu mai rămăsese nici o altă faţă omenească înăuntru) îl privi din cale- afară de mirat.

Pe scurt: toate evenimentele din timpul nopţii într-atît îl obosiseră, îl epuizaseră pe acest tovarăş de peripeţii, îneît deveni

pur şi simplu somnambul. Prea istovit ca să se poată odihni chiar dormind, ajunse să fie pînă şi ostenit de prea multă osteneală şi se cufundă în uitare. Se trezi după amiază lîrziu şi parcă neliniştit, trimise vorbă la locuinţa învecinată a lui Eugene ca să afle. dacă se sculase.

A, da, se sculase. De fapt, nici n-a dormit. Tocmai atunci sosise acasă şi s-a prezentat în persoană, pe urmele mesagerului.

— Cum poţi arăta în halul ăsta, congestionat, plin de noroi, ciufulit! — strigă Mortimer.

— Ce, par aşa de jumulit ? — spuse Eugene, cu răceală, ducîndu-se la oglindă. — Eh, părul mi-e puţin în dezordine. Dar, vai de capul meu, ce mai noapte de jumulcală !

— Ce mai noapte ! — repetă Mortimer. — Ce s-a-ntîmplat cu tine azi-dimincaţă ?

— Dragă băiete — zise Eugene, aşezîndu-se pe pat — simţeam că ne-am plictisit atît de îndelung unul pe altul, că dacă o ţineam aşa, fără întrerupere, pînă la urmă nu ne rămînea de- cît să ne luăm lumea-n cap, care-ncotro. Mi se părea, de asemenea, că săvîrşiscm toate crimele din catastifele închisorii Newgate. Aşa că, dintr-un amestec de consideraţii prieteneşti şi criminale, am plecat să mă plimb.

Capitolul XV

D0(PROASPEŢI SLUJITORI

Domnul şi doamna Boffin, o prada a bunăstării, şedeau în Boschet după gustarea de dimineaţă. Domnul Boffin era muncit dc griji şi complicaţii. Dinaintea lui avea întinse sumedenie de hîrtii, la care se uita aproape cu aceeaşi deznădejde ca civilul ageamiu în faţa unor trupe numeroase pe care i se cerea ca în decurs dc cinci minute să le treacă în revistă şi să facă manevre cu ele. Tot înccrcasc să scoată unele note după aceste hîrtii, dar (cum adesea se întîmplă cu oamenii de teapa lui) fiind înzestrat cu un deget mare extrem de bănuitor şi intransigent, acest membru activ de atîtca ori se amestecase să-i mîzgălcască notele, îneît ajunseseră cu puţin mai citeţe decît diferitele semne lăsate chiar de el pe nas şi pe frunte. Este uimitor să observi, în cazuri ca cel al domnului Boffin, ce marfă ieftină-i cerneala şi cît de mult poţi face cu ca. Aşa cum un grăunte de mosc parfumează un sertar vreme de mulţi ani, fără să piardă aproape de loc din greutatea iniţială, la fel şi cu cerneala cumpărată pe te-miri-ce, domnul Boffin s-ar putea mînji pînă la rădăcina părului cu gambele picioarelor cu tot, fără să fi tras o linie măcar pe hîrtia

din faţa lui sau să se observe o micşorare a cantităţii de cerneală din călimară.

Domnul Boffin se găsea în dificultăţi literare atît de grave, îneît ochii pironiţi în gol ii ieşiseră din orbite, iar răsuflarca-i funia în piept — cînd, spre marea mîngîiere a doamnei Boffin, care băgase de seamă, alarmată, aceste simptome, se auzi su- nînd la poartă.

— Mă-nireb cine-ar putea fi — spuse doamna Boffin.

Domnul Boffin respiră adine, puse tocul jos, se uită la notele sale dc parcă se îndoia că o să aibă vreodată plăcerea să le cunoască, şi după ce trecu a doua oară cu privirea peste conţinutul lor, pentru a-şi întări impresia că nu-i va fi dat acest lucru, tocmai atunci tînărul cu cap de baros anunţă :

— Domnu Rokesmith.

— Aa ! — exclamă domnu] Boffin. — Aa, zău ! Prietenul nostru comun şi al Wilferilor, draga mea.

Domnul Rokesmith îşi făcu apariţia.

— Ia loc, domle — îl pofti domnul Boffin, întinzîndu-i mîna. — Pe madam Boffin ai şi cunoscut-o. Eh, domle, m-ai cam luat pe nepregătite, căci, sa-ţi spun drept, am fost aşa de ocupat ba cu una, ba cu alta, că n-am prea avut vreme să mă gîndesc la oferta mneatale.

— Asta-i o scuză pentru amîndoi — interveni doamna Boffin —, pentru domn Boffin ca şi pentru mine. Dar, Doamne sfinte ! De ce n-am sta de vorbă despre asta acum, nu-i aşa ?

Domnul Rokesmith se înclină, îi mulţumi şi spuse că aşa nădăjduia şi el.

— Atunci, hai să vedem... — reluă domnul Boffin, cu mîna la bărbie. — Secretar ziceai, nu-i aşa ?

— Da, secretar — încuviinţă domnul Rokesmith.

— Cuvîntu ăsta mi-a cam dat bătaie de cap cjnd l-am auzit atunci — mărturisi domnul Boffin — şi ne-a cam dat bătaie de cap mie şi lu madam Boffin cînd am stat de vorbă după aia, fincă (nu că am vrea să facem o taină din asta) noi todeauna am crezut că secretaru e-o mobilă, mai cu seamă din mahon, căptuşită cu postav verde sau cu piele, avînd o mulţime de sertăraşe. Acuma, să nu-mi iei în nume de rău dacă oi spune ca mneata desigur nu eşti asta.

— Desigur că nu — spuse domnul Rokesmith. El însă folosise cuvîntul în sens de *steivard.*

— Păi, cît despre *steward,* vezi — replică domnul Boi fin cu mîna încă la bărbie — culmea e că madam Bol fin şi cu mine nu cred să fi mers vreodată pe apă. Cum amîndoi nu ne pricepem de loc la treburi marinăreşti, ne-ar face cu trebuinţă un *steward,* clacă s-ar putea ; numa că ăştia e mai ales pe vapor.

Domnul Rokesmith dădu iarăşi explicaţii şi defini îndatoririle

pe care căuta să le aibă : acelca de supraveghetor general sau de administrator, sau de intendent, ori de om de afaceri.

— Acuma, de egzemplu... hai ! — rosti domnul Boffin, în felul lui antrenant de a fi. — Dac-ai intra în slujba mea, ce-ai face ?

— Aş ţine socoteala exactă a tuturor cheltuielilor aprobate de dumneavoastră, domnule Boffin. Aş scrie corespondenţa după instrucţiunile dumneavoastră. Aş trata afacerile dumneavoastră cu cei pe care-i plătiţi sau îi folosiţi. V-aş aranja...

— aruncă o privire, schiţînd un zîmbet, pe masă — v-aş aranja hîrtiile...

Domnul Boffin îşi frecă urechea numai cerneală şi se uită la nevastă-sa.

— ...In aşa fel îneît să le aveţi oricînd rînduite la îndc- mînă, cu o însemnare despre conţinut pentru fiecare, scrisă pe din afară.

— Să-ţi spun ceva — rosti domnul Boffin, mototolind în mină propriile sale mîzgălituri — dacă ai vrea să te ocupi de hîrtiile astea de aici... ia vezi ce poţi face cu ele... atunci aş şti şi eu mai bine ce pot face cu mneata.

Zis şi făcut. Punîndu-şi la o parte pălăria şi mănuşile, domnul Rokesmith se aşează liniştit la masă, aranjă hîrtiile volante frumos într-un teanc, îşi aruncă ochii pe fiecare, una cîte una, le împături, făcu însemnări scurte pe partea exterioară, le clasă întocmind alte teancuri, şi după ce termină şi această operaţie scoase o sfoară din buzunar şi le legă laolaltă, cu fundă, deosebit de îndemânatic.

— Bine ! — exclamă domnul Boffin. Foarte bine. Acum hai să auzim despre ce-i vorba-n ele ; vrei să fii aşa de bun ?

John Rokesmith citi extrasele cu glas tare. Toate erau despre casa cca nouă. Devizul zugravului — atît. Pentru mobilă — atît. Devizul pentru mobilierul biroului — atît. Devizul negustorului de trăsuri — atît. Devizul geambaşului — atît. Devizul negustorului de harnaşamente — atît. Devizul argintarului — atît. Total — atît şi-atît. Venea apoi corespondenţa. Acceptarea ofertei domnului Boffin la cutare dată şi cu cutare rezultat. Refuzul propunerii domnului Boffin la cutare dată şi cu cutare rezultat. Privind proiectul domnului Boffin de la cutare altă dată şi cu cutare alt rezultat. Totul pe scurt şi sistematic.

Ordine cu lustru ! — spuse domnul Boffin, după ce controla fiecare notiţă şi o puse deoparte cu mîna lui, ca un om care bătea tactul. — Şi *nu* pot să-mi închipui ce-ai făcut cu cerneala, de eşti curat ca scos din cutie după auta scris... Acuma, o scrisoare. Hai să-ncercăm — adăugă domnul Boffin, frecîndu-şi mîinile cu o bucurie de copil -— hai să-ncercăm aCijm şi o scrisoare.

— Cui trebuie adresată, domnule Boffin ?

— Oricui. Dumitale.

Domnul Rokesmith scrisc repede şi apoi citi cu voce tare :

— *Domnul Boffin transmite complimentele sule domnului Jobn Rokesmith şi doreşte su-i aducă la cunoştinţă că s-a hotărît să facă proba, despre care domnul Rokesmith i-a vorbit, iu privinţa slujbei solicitate. Domnul Boffin îl ia pe domnul Rokesmith pe cuvînt, relativ la animarea pentru o perioadă nedefinită a chestiunii salariului. Se înţelege de la sine că în acest sens domnul Boffin nu-şi asumă nici un angajament. Domnul Boffin mai arc doar atît de adăugat: că se biziiie pe asigurările domnului Rokesmith de a-l sluji credincios şi cu folos. Domnul Rokesmith este rugat să-şi ia numaidecît serviciul în primire.*

— Ptii, Noddy ! — strigă doamna Boffin, bătînd din palme. — 13a ştii *că-i* grozav ?

Domnul Boffin nu era mai puţin îneîntat; intr-adevăr, în inima lui considera atît compoziţia, cit şi mijloacele d' expresie utilizate drept un monument remarcabil al ingeniozităţii umane.

— Să-ţi spun eu, scumpu meu — sări din nou doamna Boffin — că dacă nu aranjezi chiar acu treaba cu domnii Rokesmith şi dacă te mai vîri iar în chestii care nu e făcute pentru tine, nici tu pentru ele, să ştii c-o să te lovească damblaua... başca rufaria ta, care-i mima pete... iar cu o să ma prăpădesc de durere.

Auzind aceste vorbe înţelepte, domnul Boffin îşi îmbrăţişa soţia, şi apoi, felicitîndu-1 pe John Rokesmith pentru strălucita lui reuşită, îi dădu mîna, în semn de garanţie a noilor lor relaţii. La fel şi doamna Boffin.

— Şi acuma — spuse domnul Boffin, care în modul său deschis de a fi simţea că nu se cuvine să aibă un om în slujba lui nici chiar pentru cinci minute fără să-i acorde oarecare încredere — trebe să te introduc puţintel mai mult în afacerile noastre, Rokesmith. Ţi am pomenit cînd am făcut cunoştinţă cu mneata... sau mai bine zis cînd mneata ai făcut cunoştinţa cu mine, că madam Boffin arc înclinaţii pentru modă, dar că nu ştiam dacă o

să putem ţine sau nu pasu cu moda. Ei bine, madam Boffin a ieşit victorioasă, şi acu ne-am vîrît pînă peste cap în ale modei.

— Am cam bănuit eu acest lucru, domnule —răspunse John Rokesmith — după amploarea pe care avea s-o ia noua dumneavoastră reşedinţa.

— Da — încuviinţă domnul Boffin — trebe să fie ceva splendit. Fapt e că literatu meu mi-a vorbit despre o casă de care el este, aş spune, legat... faţă de care arată interes...

— .Ca proprietar ? — întrebă domnul Rokesmith.

— Aa, nu — se împotrivi domnul Boffin — nu-i vorba de-aşa ce va ; un soi de legături de familie.

— Asociat ? — sugeră secretarul.

— Aa ! — făcu domnul Boffin. — Poate. Oricum, mi-a zis că la casă se afJă un anunţ : *„Reşedinţă absolut pentru aristro- craţi, de închiriat sau de vînzare".* Eu şi madam Boffiu am fost s-o vedem, şi finc-am găsit-o fără doar şi poate absolut aristro- cratică (cu toate că niţeluş cam prea înaltă şi tristă, care la urma urmei e unu şi acelaşi lucru) am şi luat-o. Literatu meu a fost aşa de cumsecade şi a făcut cu ocazia asta o poezie pe cinste, în care o felicită pe madam Boffin că a intrat în posesia... cum zice, draga mea ?

Doamna Boffin răspunse:

Vesela, vesela scena festivă,
Saloanele, saloanele scaldatc-n lumină.

— Aşa e. Şi poezia-i pe cît de frumoasă, pe atît de adevărată, căci e într-adevăr două saloane în casă, unu-n faţă şi altu dosnic, lingă odăile slujitorilor. El a mai făcut o poezie ioartc drăguţă, zău, despre silinţa pe care-i gata să şi-o clea ca s-o-nvesclcască pe madam Boffin, în caz că s-o simţi abătută vreodată în casa asta. Madam Boffin are o memorie nemaipomenită. Vrei s-o repeţi, draga mea ?

Doamna Boffin se supuse şi repetă versurile în care îi fusese făcută această ofertă îndatoritoare, exact aşa cum i-au fost adresate:

— Eu am să-ţi povestesc cum a plîns luata fată, madam Boffin,
Cînd credincioşii ci iubit i-a fost ucis, madam,
Şi cum inima ei frintă a adormit, madam Bofjin,
Şi niciodată nu s-a mai dezmorţit, madam.
Eu am să-ţi povestesc (dacă madam Boffin n-arc nimic împotrivă)
cum bidiviu apropiam-s-a Şi cum pe cavaler lăsat-a,

Şi dacă de povestea-mi (pe care madam Bof/in sper s-o ierte)
cumva ofta-vei,
Atunci cu la harfă cînta-voi.

— Corect pîn' la ultima literă ! — exclamă domnul Boffin. Şi cu considere?, că poezia asta ne pune pc-amîndoi într-o lumină frumoasă.

Efectul acestui poem asupra secretarului fiind desigur de nedumerire, domnul Boffin îşi găsi astfel confirmarea excelentei lui păreri despre poet şi a fost cit se poate de plăcut impresionat.

— Vezi dumneata, Rokesmith — continuă el — un literat... *cu* un picior de lemn... ar putea fi invidios. De-aia o să am eu grijă să pun în practică o cale tihnită, ca nu cumva să-i trezesc invidia lui Wegg : pe mneata să te ţii în banca mneatale, şi pe el intr-a lui.

— Dumnezeule sfinte ! — strigă doamna Boflin. — Eu ştiu una şi bună : lumea asta-i destul de mare ca să-ncăpem cu toţii !

— Aşa e, draga mea — încuviinţă domnul Boffin — doar cînd nu-i vorba de literatură, atuncea nu-i. Şi nu trebe să uit că l-am luat pe Wegg într-o vreme cînd nu mă gîndeam să merg în pas cu moda sau să părăsesc Boschetu. Dacă l-aş face să simtă cît îi negru sub unghie că acum am mai puţină stimă faţă de el, aş fi vinovat de netrebnicie, că mă port ca unu căruia saloanele scăldate-n lumină i-a sucit capu. Doamne fereşte ! Rokesmith, ce-ai zice să locuieşti aici ?

— Aici, domnule ?

— Nu, nu. Cu casa asta am multe planuri. în cea nouă.

— Cum vă face plăcere, domnule Boffin. Eu sînt cu totul la dispoziţia dumneavoastră. Ştiţi unde stau în prezent.

— Ei da — rosti domnul Boffin, după ce chibzui puţin — să spunem că rămîi acolo deocamdată, hotărîm noi mai încolo.
O să-ncepi să te ocupi numaidecît de tot ce se face în casa cea nouă, nu-i aşa ?

— Cu cea mai mare plăcere. O să încep chiar astăzi. Vreţi să-mi daţi adresa ?

Domnul Boffin îi spuse strada ; secretarul o notă într-un carnet. Doamna Boffin profită de faptul că era atît de ocupat ca să-i privească mai bine chipul. O impresionă în favoarea lui, căci dădu pe furiş din cap spre domnul Boffin.

— îmi place.

— O să văd numaidecît, domnule Boi fin, dacă totul merge bine.

— Mulţumesc.

— Acu, că tot eşti aici, tc-ar interesa să dai o raită prin

Boschet ?

— Cu cea mai marc plăcere. Am auzit despre el istorisin- duse atîtea.

— Vino ! — spuse domnul Boffin, şi împreună cu doamna Boffin mergeau înainte, ca să-i arate drumul.

Boschetul era o casă mohorîtă, cu semne sordide că fusese în timpul îndelungatei existenţe închisoarea Harmony, proprietatea unui avar. Nezugrăvită, fără tapete, fără mobile, fără nici o urmă de viaţă omenească. Tot ce este clădit de om pentru om trebuie, la fel ca orice creaţie a naturii, să-şi justifice existenţa, altminteri piere curînd. Clădirea aceasta veche suferea mai mult într-un an din cauza părăginirii decît ar fi suferit în douăzeci de ani de folosinţă.

Asupra caselor unde viaţa nu pulsează îndeajuns de viu (de parcă de aici şi-ar trage seva) se abate un soi de slăbiciune, care în cazul acesta era foarte evidentă. Scările, balustradele, rampele aveau o înfăţişare jigărită — de parcă ar fi fost descărnate pînă la os — la fel ca şi lambriurile de pe pereţi ori canaturile de la uşi şi ferestre, de asemenea şi puţinele mobile de acolo ; noroc că se păs:ra curăţenia, altminteri colbul, în care totul se măcina, s-ar fi aşezat pe duşumele în- tr-uh strat gros. Lucrurile erau decolorate şi zbîrcite ca nişte chipuri bătrîne de prea îndelungată singurătate.

Odaia de dormit, unde bătrînul zgripţuroi şi-a dat duhul, rămăsese aşa cum a lăsat-o el : patul urît, cu patru stîlpi, fără baldachine şi cu un fel de ciubuce din fier sprijinite pe nişte vergele, ca gratiile de închisoare, şi acoperit cu vechea cuvertură în carouri. Mai era acolo vechiul pupitru de scris, bine închis, retras în partea de sus, ca o frunte rea şi tăinuitoare ; lîngă pat se mai afla o masă veche, butucănoasă, cu picioare răsucite, şi pe ca o casctă unde fusese pus testamentul. I a perete — cîtcva jilţuri vechi cu huse în carouri, sub care stofa, mai preţioasă, care trebuia să fie apărată, îşi pierduse treptat frumuseţea coloritului, fără să ofere vreo plăcere ochiului. Toate aceste lucruri păstrau aidoma acrul sever al familiei.

— Aşa a rămas odaia, Rokcsmith — spuse domnul Boffin — pînă la întoarcerea fiului. Pe scurt: totul în casă a rămas c/act cum fusese, pentru ca el să vadă şi să poată încuviinţa. Chiar şi astăzi, nimic nu s-a schimbat, în afară de camera noastră de jos, pe care tocmai am părăsit-o. Cîncl fiul a venit acasă pentru ultima oară în viaţă, şi pentru ultima oară în viaţă îl vedea pe taică-su, aici trebuie să se fi în- tîlnit.

Secretarul facil înconjurul odăii din priviri şi stărui asupra unei uşi laterale, aflată într-un ungher.

— O altă scară — preciza domnul Boffin, descuind uşa — care duce în curtc. Ilai să coborîm pe aici, că tot c-n drumu nostru, şi poate vrei să vezi şi curtea. Cînd fiu lor era un copilandru, pe scara asta suia şi cobora cele mai adesea cînd venea si pleca de la taică-su. Tare-i mai era teamă de el ! De cîtc ori nu l-au văzut stînd, în sfioşenia lui, pe scările astea ! Deseori, eu şi cu madam Boffin îl mai consolam şi noi cînd se aşeza pe scările astea cu cărticica lui.

— Aa, şi pe biata lui surioară ! — interveni doamna Boffin. — Uite, aici e locu însorit pc zidu acela unde într-o zi s-au măsurat unu pe altu. Şi-au scris aici numele, chiar cu mînuţete lor, n-aveau decît un creion, numele mai sînt încă, da ei, scumpii de ei, s-au dus pentru vecie.

— Trebe s-avem grijă de nume, cucoană — spuse domnul Boffin. Trebe s-avem grijă de nume. Să nu se şteargă cît om fi noi în viaţă, şi chiar după aia dac-om putea să-m- piedicăm asta. Sărmanii copilaşi !

— Ah ! Sărmanii copilaşi ! — îi ţinu isonul doamna Boffin.

Deschiseră uşa de la piciorul scării care dădea în curte şi, scăldaţi în lumina soarelui, priveau cele două nume pe care mînuţele lor, cu un scris tremurat, le mîzgălisc, cam două- trei trepte mai sus. în această amintire simplă a unei copilării furate şi în duioşia doamnei Boffin era ceva carc-1 mişcă pe secretar.

Domnul Boffin îi arăta apoi noului său om de afaccri movilele de gunoi şi îndeosebi pe cea lăsată lui prin testament, înainte să ii moştenit întreaga avere.

— Ar fi fost de-ajuns pentru noi — spuse domnul Bof- fin —- numai dacă Dumnezeu se îndura să cruţe măcar viaţa ultimului din cei doi tineri care au avut un sfîrşit aşa de trist. Altceva nu ne-ar mai fi trebuit.

Secretarul privea cu interes comorile din curte, exteriorul casei şi clădirea separată, pe care domnul Boffin o descrise ca liincl locul unde au stat el şi soţia sa de-a lungul numărului mare al anilor de servici. Abia după ce domnul Boffin îi arătă iiecare minune a Boschetului de cîte două ori, îşi aduse aminte ca avea obligaţii do îndeplinit în altă parte.

— în legătură cu casa aceasta, domnule Boffin, nu-mi daţi nici un lei de instrucţiuni ?

— Nu, Rokesmith, nu, nici un fel.

-— îmi permiteţi să vă întreb, fără să par prea îndrăzneţ, dacă aveţi cumva intenţia să o vindeţi ?

— Doamne fereşte ! în amintirea stăpînului nostru de-odinioara, a copiilor lui şi a serviciului nostru, eu şi madam Bof- fin vrem s-o păstrăm aşa cum c acum.

Ochii secretarului priveau movilele cu atîta tîlc, îneît domnul Boffin rosti, ca şi cum ar fi răspuns la o observaţie :

— Da, da, asta-i cu totu altceva. Pe *astea* aş putea să le vînd, deşi mi-ar părea rău să-i lipsesc de ele pe cei din cartier. Totu o s-arate aşa de teşit şi de pustiu fără movile ! Ei da, nu vreau sa spun c-o să le ţin todeauna acolo, numai de ha- tîru priveliştii frumoase. Nu-i nici o grabă... atîta am de zis deocamdată. Eu, Rokesmith, nu prea mă pricep la multe, dar în ale gunoiului sînt doctor. Aş putea să taxez movilele pîna la ultima leţcaie, şi ştiu cum să scoţi cît mai mult din ele, tot aşa cum ştiu că nu-i nici o pagubă dacă rămîn acolo unde sînt. O sa fii aşa de bun să treci mîine p-aici ?

— în fiecare zi. Şi cu cît voi pune mai repede la punct, complet, noua dumneavoastră locuinţă, ca să vă puteţi muta. cu atît o să vă simţiţi mai bine, nu-i aşa, domnule ?

— Păi, nu că m-aş grăbi chiar aşa de rău — spuse domnul Boffin — numa ca atunci cînd *plăteşti* nişte oameni să-i dea zor, e bine să ştii că ei îi *dă* zor. Nu crezi şi mneata ca-.i aşa ?

— întru totul ! — răspunse secretarul, şi plecă.

„Şi acu — îşi spuse domnul Boffin în sinea lui, dînd ocol curţii, ca de atîtea şi atîtea ori — dac-o scot bine la capăt cu Wegg, afacerile melc o să meargă strună“.

Desigur, pehlivanul domină omul simplu şi cinstit, cel meschin — pe omul generos, desigur. Cît de mult durează asemenea izbînzi, asta-i altă chestiune ; că se întîmplă zilnic — ne arată experienţa, şi n-ar putea fi înlăturate nici chiar în podsnapism. Nevinovatul Boffin căzuse aşa de rău în plasa vicleanului Wegg, îneît îl chinuia gîndul că ar fi un om incorect şi că de fapt se cuvenea să facă mai mult pentru Wegg.

I se părea (aşa de abil se purta Wegg) că pune la cale cine ştie ce planuri sumbre cînd se străduia să facă tocmai ceea ce Wegg pusese la cale să obţină. Şi astfel, dimineaţa aceea, pe cînd în sinea lui întorcea către Wegg chipul cel mai binevoitor din lume, nu era absolut sigur dacă nu cumva merita să i se aducă învinuirea că i-ar fi întors spatele.

Iată motivele pentru care domnul Boffin petrecu ceasuri de

nelinişte pînă ce veni seara şi o dată cu ea domnul Wegg, şchiopătînd agale spre imperiul roman. Cam pe vremea accea, domnul Boffin se interesa temeinic de destinele unui marc conducător de oşti cunoscut de el drept Bally Sawyers, dar poate mai bine cunoscut după faimă şi mai lesne de identificat de către cei cu o cultură clasică sub numele mai puţin britanic de Belisarius[22]. Dar în cazul domnului Boffin, chiar şi interesul pentru cariera acestui general pălea dinaintea datoriei de conştiinţă pe care o avea faţă de Wegg.

De aceea, după ce literatul, ca de obicei, înfulecă şi bău pînă se făcu roşu ca para focului în obraji şi după ce îţi lua cartea cu obişnuita introducere chipurile hazlie :

— Şi-acu, domn Boffin, hai, domlc, să declinăm şi sa cădem !...

Domnul Boffin îl întrerupse.

— îţi mai aminteşti, Wegg, prima dală cînd ţi-am spus că vreau să-ţi fac un soi de ofertă ?

22 General bizantin (aprox. 494—565), sub Justinian ; i-a învins pe perşi, pe vandali şi pe ostrogoţi.

Daţi-mi voie să mă gîndesc, domle... — răspunse acesta, întoreînd cartea cu faţa în jos. Prima dată cînd mi-aţi spus că vreţi să-mi faceţi un soi de ofertă ? Ia să vedem (ca şi cum mai era nevoie cîtuşi de puţin). Da, aşa e, mi-aduc aminte, domn Boffin. Era în colţişoru meu. Da, aşa e ! M-aţi întrebat mai întîi dacă-mi place numele mneavoastră, şi sinceritatea mea m-a silit să vă spun verde-n faţă că nu. Pe-aumci, nici prin gînd nu-mi trecea, domle, ce fameliar avea s-ajungă numele ăsta pentru mine !

— Sper, Wegg, să fie şi mai fameliar încă.

— Chiar aşa, domn Boffin ? Vă sînt foarte îndatorat, zau. Ce ziceţi, domle, nu s-ar face să-nccpem treaba ? — prefă- cîndu-se c-ar vrea să ia cartea.

— încă nu, Wegg. De fapt, mai am să-ţi fac o altă ofertă.

Domnul Wegg (care de cîteva nopţi nu se mai gîndca la altceva) îşi luă ochelarii de pe nas cu un aer de binevoitoare mirare.

— Şi sper, Wegg, că o să-ţi fie pe plac.

— Mulţumesc, domle -— răspunse acesta rezervat. — Şi eu sper să iie aşa. Ce mai tura-vura, sînt sigur. (Acum, din mărinimie.)

—- Ce-ai zice, Wegg — continuă domnul Boffin — dac-ar fi să nu mai ţii taraba ?

— Aş zice — răspunse Wegg — c-aş vrea să-l văd pe ăl care ar fi gata să mă despăgubească pentru asta.

— Iată-1 aici — rosti domnul Boffin.

Domnul Wegg voia tocmai să spună „Binefăcătorul meu" şi chiar spusese „Binefă..." cînd se petrecu o schimbare grandilocventă cu el.

— Nu, domn Boffin, nu mneavoastră, domle. Oricare altu, numai mneavoastră nu. Nu vă fie Irică, dom Bol fin, c-o să va spurc propităţile, cumpărate pe auru mneavoastră, cu meseria *mea* umilă. Ştiu foarte bine, domle, că n-o să-mi stea-n caracter s-o duc mai departe cu bietu meu negoţ, chiar sub ferestrele rişedinţei mneavoastră. M-am şi gîndit la asta, am şi luat măsuri. Nu-i nevoie, domle, să fiu cumpărat. Socotiţi cumva Stepney Fields prea aproape ? Dacă nu-i destul de departe, poi să mă duc ^i mai departe. în cuvintele clin cîntecu poetului, de care nu-mi amintesc prea bine :

'Zvîrlit in lumea largă, să rătăcesc sortit,
Lipsit de rubedenii şi de-itn cămin lipsit,
Străin de... v.i-i pe nume... şi de bucurii, lată-l pe Edmund, sărman

copil (ăran !

— La fel şi cu — adăugă domnul Wegg, căutînd să atragă atenţia asupra neputinţei din ultimul vers —, iată-mă intr-o sitoaţie asemănătoare.

— Ei, Wegg, Wegg, Wegg ! — îl dojeni admirabilul Bof- fin. — Prea eşti sensibil !

— Ştiu ca sînt, domlc — spuse Wegg cu îndărătnicia mărinimiei. — îmi cunosc metehnele. Todeauna, de copil, am fost prea sensibil.

— Da ascultă — reluă Gunoierul dc aur — lasă-mă să-ţi spun, Wegg. Ţi-ai vîrît în cap că cu vreau să te pensionez.

— I-adcvărat, dondc — rosti Wegg, cu aceeaşi îndărătnică mărinimie. — îmi cunosc metehnele. Departe de mine să le ascund. *Mi-atn* vîrît asta-n cap.

— Da, cu *nu* vreau să te pensionez.

Pentru domnul Wegg, asigurarea aceasta nu parca chiar aşa dc mîngîictoare pc cît dorea domnul Boffin să fie. Se putea remarca o vădită alungirc a obrazului său cînd răspunse :

— Zău nu vreţi, domle ?

— Nu — sc împotrivi domnul Boffin — finea asta ar însemna, după cum înţeleg eu, că n-ai mai face nimic să meriţi banii. Da mneata faci, mneata faci.

— Asta, domle — răspunse domnul Wegg, dindu-şi curajos frîu liber veseliei —, asta-i altă mîncarc dc peşte. Acu ma, endepandenţa mea de om e iarăşi la-nălţime. Acu nu-mi mai

Blestem ceasu hain
Cînd la Boschetu lu Bojfin
Stapînul vîlcelei veni c-o oferta ;
Nici luna ast-noapte pc covertă Din ceruri nu-şi mai ascunde raza Şi nu mai plînge de ruşine şi groază Soarta unui ins din lumea dc azi.

— V'ă rog, spuneţi mai departe, domn Boffin.

— Mulţumesc, Wegg, pentru încrederea mneatale în mine, cît şi pentru că o dai aşa de des în poezie, amîndouă e o dovadă de pretinie. Păi, gîndu meu este să laşi taraba şi să te instalezi aici la Boschet, de care să ai grijă. E un locşor plăcut, şi un om cu cărbune, luminări berechet şi o liră pc săptămînă poate trai aici ca-n sînu lu Avram.

— ITm ! Omu ăsta, clomlc, o să trebuiască... spunem omu ăsta ca să înlesnim discuţia ... — Domnul Wcgg, zîmbind, făcea acum o demonstraţie de marc perspicacitate. — Omu ăsta, domle,

o să trebuiască să pună la socoteală tot aici orice altă funcţiune, sau orice altă funcţiune o să fie socotita separat ? Daţi-ne voie (pentru a-nlesni discuţia) să presupunem că omu asta se va angaja să facă lectură... să zicem (pentru a-nlesni discuţia) seara. Plata omului ăstuia pentru lectură, seara, o să se-adauge la ccilanţi bani, care îl fac s-o ducă, folosind vorba mneavoastră, ca-n sînu lu Avram, ori o să intre în suma asta „din sînu lu Avram" ?

— Păi, presupun c-o să se-adauge.

— Presupun c-o să se-adauge, dornic. Aveţi dreptate, domle. Taman aşa gîndesc şi eu, domn Boffin. — Acum Wcgg se ridică şi clătinîndu-se pe piciorul de lemn, flutură o mînă întinsă către prada lui. — Domn Boffin, să considerăm treaba făcută. Nu mai spuneţi nimic, domle, nici un cuvînt mai mult. Taraba mea şi cu mine sîntem despărţiţi pentru todeauna. Colecţia de balade o să fie în viitor pusă deoparte pentru studiere în particoler, cu scopu de-a face poezia tributară (Wcgg erajişa^de mîndru că găsise acest cuvînt, îneît îl mai rosti o dată, răspicat), tributară pretinici. Domn Boffin, nu vă lăsaţi tulburat de durerea pe care mi-o pricinuieşte despărţirea de taraba şi marfa mea. Aceeaşi lovitură a suferit şi propriu meu tată cîncl pentru meritele lui a fost ridicat de la meseria de barcagiu la o sitoaţie în guvern. Numele lui de botez era Thomas. Eu eram un copilandru pe-atunci, da vorbele lui aşa de mult m-a mişcat, că mi s-a întipărit adînc în minte :

Atunci, barcuţă scumpă, adio ;
Ilainc şi insigna şi vîsle, adio !
La Chelsea Fcrry de-acum încolo Nu vei mai fi, să ştii,
Căci Thomas al tău acolo O altă viaţa va duce-ntre vii !

•— Tata şi-a înfrînt durerea, domn Boffin... la fel o să fac şi eu.

în timp ce rostea aceste cuvinte de bun rămas, gesticu- lînd, Wegg 11 dezamăgea mereu pe domnul Boffin, care aştepta să-i dea mîna. Acu i-o întinse, uşurat în sinea lui de o grea povară, dîndu-şi seama că după ce puseseră la punct, în chip satisfăcător, afacerile lor comune i-ar fi făcut plăcere să se ocupe şi de cele ale lui Belly Sawyers ; le lăsase în ajun într-o situaţie de loc promiţătoare, iar vremea numai bună nu fusese, toată ziulica pe drumuri pentru expediţia aceea de neînlăturat împotriva perşilor.

De aceea, domnul Wegg îşi potrivi din nou ochelarii pe nas. Dar lui Sawyers nu-i era dat în seara aceea să intre în lume, şi pace ! Pînă ce Wegg să-şi fi găsit locul, pe scări se desluşea pasul doamnei Boffin, atît de neobişnuit de greoi, şi uite că domnul Boffin tresări la auzul acestui zgomot, antici- pînd cine ştie ce îmîmplare ieşită din comun, cu toate că ea nu-1 strigase neliniştită — asta ar mai fi lipsit !

Domnul Boffin dădu buzna afară şi o găsi pe scara sumbră, cu o lumînare aprinsă în mînă.

— Ce s-a-ntîmplat, draga mea ?

— Nu ştiu, nu ştiu, da aş vrea să vii sus.

Foarte mirat, domnul Boffin se duse sus, însoţind-o pe doamna Boffin în odaia lor : o a doua încăpere spaţioasă în- vecinată cu cea unde murise fostul proprietar. Domnul Boffin se uită jur împrejur şi nu văzu nimic neobişnuit decît articole de rufărie împăturite, deasupra unui cufăr mare, pe care doamna Boffin le aşeza în ordine.

— Ce este, draga mea ? De ce eşti speriată ? *Tu* şi speriau !

— Eu nu-s de-alea care se sperie uşor — spuse doamna Boflin, aşezîndu-se pe un scaun ca să-şi vină în fire şi luîn- du-1 pe soţul ei de braţ —, da-i foarte ciudat!

— Ce anume, draga mea ?

— Noddy, chipurile bătrînului şi ale celor doi copii e peste tot în noaptea asta prin casă.

— Dx-aga mea ! — exclamă domnul Boffin, dar nu fără să simtă că-1 trece un fior rece pe şira spinării.

— Ştiu că poate să pară o prostie, şi cu toate astea aşa e.

— Unde crezi că i-ai văzut ?

— Nu ştiu dacă cred că i-am văzut undeva. I-am simţit.

— I-ai şi atins cu mîna ?

— Nu. I-am simţit în aer. Rînduiam lucrurile alea pe cufăr şi mi mă gîndeam la bat rin ori la copii, ci cîntam pentru mine, cînd, o dată am simţit că apare un chip din întuneric.

— Ce chip ? •— întrebă soţul ci, privind în jur.

— - O clipă a fost chipu moşneagului, pormă s-a făcut mai tînăr. O clipă a fost amîndoi copiii, pormă a devenit mai vrîstnic. O clipă a fost un chip ciudat, pormă a fost toate chipurile laolaltă.

— Şi pormă s-a dus ?

— Da, pormă s-a dus.

j *r- Şi unde crai atunci, cocoană ?

— Aici, lîngă cufăr. Ei, şi mi-am luat inima-u dinţi şi mi-am văzut dc rînduit, cîntînd mai departe pentru mine. „Doamne! îmi zic — o să mă gîndcsc la altceva... Ia ceva plăcut... ca să-mi piară din minte.” Aşa că m-am gîndit la casa cea nouă, şi la domjoara Bella Wilfer, m-am gîndit > mulţime cu cearşafu ăla de colo în mînă, cînd, brusc, pe neaşteptate, chipurile parca se pitea printre cutele lui şi i-am dat drumu jos.

Dat fiind că cearşaful încă se mai afla jos, acolo unde căzuse, domnul Boflin îl ridică şi-l puse pe cufăr.

— Şi apoi ai coborît scara în fugă ?

— Nu. Voiam să mai încerc şi a'kă cameră, doar-doar oi uita. Mi-am zis dc una singură : „O să intru în odaia moşneagului şi-o să umblu tiptil în sus şi-n jos de fo trei ori, pormă îi viu cu de hac.“ Zis şi făcut! Mă duc înainte cu lumînarea-n mînă, dar cînd să m-apropiu de pat, văzcluhu era plin de ele.

— Dc chipuri ?

— Da, şi simţeam chiar că stăteau pe întuneric, în dosii u.şii lăturalnice, pe scara aceea micuţă, şi au zburat în curte.

Domnul Boffin, mirat la culme, se uita la doamna Boffin. Doamna Boffin, absolut incapabilă să înţeleagă ceva, se uita la domnul Boffin.

— Eu crcd, draga mea — spuse Gunoierul de aur — c-o să mă scap numaidccît de Wcgg, finea şi-aşa al are să locuiască la Boschet, şi dacă aude asta, şi vestea se-mprăştie, atunci s-ar putea să-i intre lui ori altora-n cap că prin casă bîntuic stafiile. Noi însă ştim mai bine, nu-i aşa ?

— Niciodată pîn-acum n-am avut simţamîntu ăsta •— spuse doamna Boffin — şi-am umblat singură prin ea la oricc orc clin noapte. M-am aflat în casa asta şi cînd se cuibărise moartea într-însa, m-am aflat în casa asta şi cînd crima făcea parte ca ceva nou în destinu ci, da niciodată nu m-am speriat.

— Şi nici de-acum încolo n-o s-o faci, draga mea — rosti domnul Boffin. — Fii sigură, de-aicca vine, că stai în casa asta întunecoasă şi te iau tot soiu de gînduri.

Da, da de ce nu s-a-ntîmplat aşa şi-nainte ? — întrebă doamna Boffin.

Aluzia la filozofia domnului Boffin, acesta n-o putea întîmpfna dccît cu observaţia că totul în lume trebuie să aibă 1111 înccput. Apoi, petrecînd braţul soţiei lui pe sub al său, ca nu cumva sa rămînă singură, prada gîndurilor negre, coborî împreună cu ea scara, spre a-1 lăsa să plece pe Wegg, Acesta, fiind puţin somnoros după masa îmbelşugată şi paşnic clin fire, era destul de bucuros să-şi ia tălpăşiţa, şchiopătînd, fără să fi făcut ceea ce venise să facă, dar a fost plătit ca şi cum ar fi făcut.

Domnul Boffin îşi puse pălăria, iar doamna Boffin şalul, şi amîndoi, înarmîndu-se apoi cu un mănunchi de chei şi un felinar aprins, umblară prin toată casa sinistră — sinistră pretutindeni, în afară de cele două odăi ale lor — din pivniţă pînă la cucurigu. Dar pentru că nu se arăta nici cu aceasta mulţumită, urmăriră vedeniile doamnei Boffin pînă în curte, prin atenanse şi printre movile. Cînd totul a fost dus la bun ihVşit, puseră felinarul jos Ia piciorul uncia dintre movile şi porniră în pas tihnit să-şi facă plimbarea de seară, doar-doar s-o destrăma pînza sumbră de păianjen din mintea doamnei Boflin.

— Aşa, draga mea ! — exclamă domnul Boffin cînd reveniră în casă pentru cină. — Vezi, am procedat bine. le-ai v indecat ca prin minune, nu-i aşa ?

— Da, dragă — răspunse doamna Boffin, punînd deoparte şalul. —> Nu mai sînt neliniştită. Acu nu mă mai tulbură nimic. Aş putea să mă duc oriunde în casă, ca şi pîn acu. Da...

— Da! —făcu domnul Boffin. ,

— Da trebuie să-nchid oebii.

— Şi pormă ?Şi porniă — roşii doamna Bofiin, vorbind cu ochii închini şi ducînd, gînditoare, mina la frunte — ponnă iar sînt aici ! Chfpu moşneagului care devine tînăr. Chipurile celor doi copii care devine bătrîne. Un chip de care habar n-am. $i pormă toate chipurile laolaltă.

Dcschizînd ocnii din nou şi văzînd figura soţului ei de cealaltă parte a mesei, se aplccă să-l mîngîic pe obraji şi declară, aşczîndu-se pe scaun pentru cina, ca faţa lui e cea mai bună din lume.

CapitolulXVl

DI SPUI-: COPII I.ASAŢt ÎN GRIJA Şt GRIJA DF. COPII

Secretarul trecu neîntîrziat la munca ; curînd, ochiul lui vigilent şi spiritul metodic se resimţim în afacerile Gunoierului de aur. Hotărîrea plină de rîvnă de a înţelege, sub toate aspectele şi în profunzime, fiecare treabă transmisă de către patronul sau mergea mînă în mînă cu promptitudinea cu care ducea la îndeplinire. Nu accepta nici o informaţie sau lămurire de la intermediari, ci se ocupa personal şi cu temeinicie de tot ce i se încredinţa.

O latura din conduita secretarului, esenţiala faţa de toate celelalte, ar fi trezit bănuieli în cazul cuiva cu mai multe cu-î.oştinţe despre oameni decît Gunoierul de aur. Secretarul nu era nici pe departe curios sau indiscret, dar niciodată nu s-ar fi mulţumit cu mai puţin decît înţelegerea limpede a chestiunilor în ansamblul lor. Nu după multă vreme a devenit evident (din felul documentat în care acţionase) că trebuie să fi trecut pe ia biroul unde fusese înregistrat testamentul lui Ilar- mon şi că fără îndoiala îl citise. Gînd domnul Boffin chibzuia dacă să-t ceara sfatul în cutare sau cutare privinţă, secretarul dădea dovadă că ştie despre ce c vorba şi înţelegea totul dinainte. Nu făcea nici un secret din asta şi părea convins că una din îndatoririle lui era să se pregătească amănunţit pentru îndeplinirea lor în cele mai bune condiţii.

Acest lucru —- fie spus din nou — ar fi stîrnit unele mici bănuieli, cît de cît, în sufletul unui om cu mai multă experienţă de viaţă ca Gunoierul de aur. Pe de altă parte, secretarul era pătrunzător, discret, tăcut şi totodată atît de zelos, de parcă trata propriile lui afaceri. El nu arăta predilecţie pentru autoritate sau pentru administrarea banilor, ci prefera în mod

limpede sa lase ambele pe seama domnului lioffin. Dacă, în sfera

lui restrânsă, căuta cumva puterea, atunci era vorba de puterea cunoaşterii, puterea care rezulta din înţelegerea desă- vîrşită a atribuţiilor sale.

Dacă pe faţa secretarului stăruia un nor tulbure, tot astfel întreaga lui fiinţă era învăluită într-o umbră deopotrivă dc anevoie de definit. Nu pentru că s-ar fi simţit stînjcnit, ca în prima seară la familia \Yilfer, acum era de obicei nestînje- nit, şi totuşi acel ceva mai rămăsese. Ţinuta lui nu lăsa nimic de dorit, ca în împrejurarea aceea, dar acum era foarte bună., fiind modest, prietenos şi serviabil. Şi totuşi, niciodată n-a scăpat ţie acel ceva. S-a scris despre oameni care au îndurat detenţia îngrozitoare, sau care au trecut printr-o încercare grea, sau care, ca să-şi salveze viaţa, au ucis pe cineva fără apărare, cum că urmele lăsate pe chip de această amintire nu li s-au mai şters niciodată, pînă în ceasul morţii. Sa fie vorba şi aici de o asemenea amintire ?

îşi înjghebă pentru sine un birou, vremelnic, în noua casă, şi totul ieşea bine din mîna lui — cu o singură excepţie ciudata : se împotrivea pe faţă să comunice cu avocatul domnului Boffin. In două sau trei rînduri cînd a fost vorba dc asta, a lăsat treaba în grija domnului Boffin ; eschivarea lui ajunse curînd atît de curios de evidentă, înelt domnul Boffin discută cu el despre motivul refuzului.

— Este adevărat — recunoscu secretarul. - Nu prea aş vrea să-l întîlncsc.

Avea ceva personal împotriva domnului Lightwood ?

— Nici nu-1 cunosc.

Fusese cumva urmărit de lege ?

— Nu mai mult decît alţi oameni — îi răspunse, scurt.

Avea prejudecăţi împotriva tagmei avocaţilor ?

— Nu. Dar atîta vreme cît voi 1'i în serviciul dumneavoastră, aş prefera să nu apar între avocat şi client. Desigur, daca insistaţi, domnule Boffin, sînt gata să mă supun. Dar ar fi pentru mine o mare favoare dacă n-aţi insista decît în cazuri de forţă majoră.

Acum nu se putea spune că ar fi fost un caz de forţă majoră, deoarece singurele chestiuni legate de Boffin dc care se mai ocupa Lightwood erau aceea a ucigaşului încă nedescoperit, după atîta vreme, şi cea dccurgînd din cumpărarea casei. O sumedenie de alte lucruri care odinioară ar fi ajuns la el, acum se opreau la secretar, sub a cărui administrare erau soluţionate mult mai

expeditiv şi mai satisfăcător dccît dacă ar fi încăput în nuinilc ttnărului Blight. Asta înţelegea destul de bine Gunoierul de aur. Chiar şi chestiunea la ordinea zilei nu era îndeajuns dc importantă pentru a cerc prezenţa secretarului în persoană, căci în esenţă se rezuma doar la : „Deoarece moartea lui Hexam redusese la zero sudoarea dc pe fruntea omului cinstit, acesta s-a codit să-şi mai umezească fruntea de-a surda într-o treabă istovitoare, care în cercurile dc jurişti este cunoscută sub expresia -»a-ţi croi drum printr-un zid dc piatră ca să poţi depune jurămîm>“. In consecinţă, acea nouă lumină proiectată dc Ridcrhood asupra faptelor a scăpărat o clipă şi s-a stins. Totuşi, răscolirea faptelor vechi i-a determinat pe unii dintre ceî care se ocupau de acest caz să sugereze că ar fi bine ca înainte de a repune actele în raftul întunecat al arhivei — dc astă dată probabil pentru totdeauna —~ domnul Julius Handford să fie solicitat sau silit să apară din nou la un interogatoriu. Şi pentru că se pierduse orice urmă unde s-ar fi putut afla domnul Julius Handford, Lightwood cerea clientului său mînă liberă de a-1 căuta prin anunţuri publice.

— Rokcsmith, ai ccva împotrivă să-i scrii lui Lightwood ?

— Nu, cîtuşi de puţin, domnule.

—■^Atunci, poate că ai să-i scrii un rînd şi să-i spui că c liber să facă ce vrea. Eu nu mai cred c-o să se ajungă la ccva.

— Nici *cu,* domnule — spuse secretarul.

— în orice caz, să facă ce vrea.

— îi voi scrie numaiclccît. Daţi-mi voie să vă mulţumesc pentru că v-aţi purtat atît de îndatoritor, ccdînd în faţaîm-potrivirii mele. Poate vi se va părea o nesăbuinţămărturisirea ca deşi nu-1 cunosc pe domnul Lightwood, el îmi aminteşte dc ccva neplăcut. Şi nu-i vina lui; nu i sc poate reproşa nimic, nici nu-mi ştie numele.

Domnul Boffin dădu o dată sau de doua ori din cap şi încheie discuţia. Scrisoarea a fost scrisa, iar a doua zi domnul Julius Handford era dat publicităţii. I sc cerea să intre în legătură cu domnul Mortimer Lightwood, aceasta fiind o calc posibilă dc a veni în sprijinul justiţiei; se oferea o recompensa celui care ştia unde sc alia şi ar comunica-o numitului Mortimer Lightwood la biroul său din Temple. Zilnic, timp de şase săptămîni, anunţul apăru în fruntea tuturor ziarelor, zilnic, timp de şase săptămâni, secretarul, cînd vedea anunţul, îşi spunea în sinea lui, pe tonul cu

care îi spusese şi stăpînului său: „...Nu cred că o să se ajungă la ceva !"

Printre treburile iniţiale ale lui Ilokesmiih, un loc însemnat îl ocupa găsirea unui copil orfan pentru doamna Bof- fin. Chiar din primele clipe de cînd fusese angajat, el arătase o dorinţă deosebită de a-i fi pe plac, şi ştiind cît de mult ţinea la asta, el depuse toate strădaniile şi iscusinţa în acest scop.

Domnul şi doamna Milvcy întâmpinară dificultăţi in căutarea lor. Copilul asupra căruia cădea alegerea era sau fetiţă (ceea ce aproape întotdeauna sc întîmpla), sau prea marc, sau prea mic, sau prea plăpînd, sau prea murdar, sau prea obişnuit ciwnaidanul, sau prea înclinat să-şi ia repede tălpăşiţa ; ori dacă nu, s-au trezit că ar fi fost o imposibilitate să încheie tranzacţia filantropică pînă nu cumpărau orfanul. în clipa în care se afla că cineva ar fi dorit să ia un copil de suflet, apărea ca un trăsnet cine ştie ce rubedenie iubitoare a acestuia, care stabilea un preţ pe capul orfanului. Curba ascendentă a valorii unui orfan pe piaţă depăşea în nestatornicie chiar şi cele mai absurde creşteri la bursa. Dimineaţa, la nouă, un orfan care tăcea plăcinte de nisip putea ajunge să atingă un spor de cinci mii la sută, sumă pretinsă de familia care-1 îngrijea ; de îndată
ce era. cerut, preţul urca pînă la prînz la beneficii de cinci mii la sută premii. Cursul se stabilea în fel şi chip. Intră în circulaţie Marfă contrafăcută. Părinţii se prezentau cu îndrăzneală ca fiind morţi, aduceau chiar ei orfanii. Valori reale de copii orfani erau retrase clandestin de pe piaţă. De cum se anunţa (prin emisari postaţi ici şi colo) că domnul şi doamna Milvey se apropie de curte, acţiunile erau retrase, şi repunerea lor pe piaţă nu sc făcea decît cu îndeplinirea unei condiţii puse de obicei de către mijlocitori : o stacană zdravănă de berc. Pe de altă parte, deţinătorii de orfani sc retrăgeau şi apoi năvăleau buluc pe piaţă, cu zecile, iar rezultatul : nişte fluctuaţii feroce, aidoma valurilor unei mări meridionale. Dar principiul unic aflat la baza acestor operaţii diferite era cel al ce

-rerii ofertei, principiu pe care domnul şi doamna Milvey nu-1 puteau recunoaşte.

în cele clin urmă, reverendul Frank Milvey primi vestea ca la Brentford exista un orfan fermecător. Unul dintre părinţi, cârc murise (aparţinînd parohiei), avea în acel oraş agreabil o bunică văduvă şi săracă, şi ea, doamna Bctty Hig- den, purta copilului o grijă maternă, dar nu-şi putea permite să-l întreţină.

Secretarul îi propuse doamnei Boffin sau să meargă el însuşi acolo din vreme şi să vadă copilul, ori să o conducă, spre a-şi forma propria ei părere. Doamna Boffin preferind a doua alternativă, porniră la drum într-o dimineaţă, cu un faeton în-chiriat, luîndu-1 şi pe tînărul cu cap de baros, pc locul din spate.

Locuinţa doamnei Bctty liigdeu în oraşul noroios Brentford nu era lesne de găsit, situată într-un labirint de case dosnice, aşa ca trebuiră să-şi lase echipajul în faţa birtului La trei coţofane şi să pornească în căutarea ci pe jos. După ce întrebară în stînga şi-n dreapta, cîtcodată ratăctndu-sc, li se făcu semn pe o străduţă lăturalnică, spre o casă pipernicita cu o seîndură lată de-a curmezişul uşii deschise, unde, agăţat subsuori, un băieţaş de \ îrstă fragedă pescuia de zor în noroi cu un cal de lemn fără cap, prins de o sfoară. în acest micuţ sportiv, care se distingea printr-un căpşor cu păr cîrlionţat, castaniu şi o faţă bucălată, secretarul îl recunoscu pc orfan.

în vreme ce ci grăbeau pasul, întîmplarca făcu, din păcate, ca băieţaşul, preocupat cum era, să uite de el şi deci să-şi ia măsuri de prevedere, îşi pierdu echilibrul şi căzu bîldîbîc în stradă. Fiind durduliu la trup, veni de-a rostogolul, şi se rostogoli pînă în rigolă, înainte ca ei să fi apucat să ajungă acolo. .John Rokcsmith il ridică din şanţ, şi astfel prima în- tîlnirc cu doamna Iligdeu a avut loc în împrejurări stînjcni- toarc, ci fiind în posesia — în mod ilegal, s-ar putea spune la prima vedere — a orfanului ţinut cu josu-n sus, anapoda, şi roşu ca para focului în obraji. A mai fost şi seîndura din curmezişul uşii, împiedicîncl-o, cînd să iasă, pe doamna Hig- den, şi pc doamna Boffin şi John Rokcsmith cînd să intre, cârc a agravat lucrurilc. iar pc deasupra zbieretele copilaşului au făcut ca situaţia să capete un aspect lugubru, inuman pur şi *
simplu.

La înccput nu sc putea da nici o lămurire, din pricina copilului, care, colac peste pupăză, îşi ţinea respiraţia — ceva înspăimântător — devenind deodată livid, complet nemişcat şi păstrînd o tăcere funesta, în comparaţie cu care ţipetele lui fuseseră muzica cea mai îmbietoare. Pe măsură însă cc-şi revenea treptaţ-treptat, sc prezentă şi doamna Boffin, astfel ca o pace

zîmbitoarc sc cuibări din nou în bîrlogul doamnei Higdcn.

Era o locuinţă mică cum se vedea, cu un calandru marc înăuntru, la a cărui manivelă se afla un băiat foarte înalt şi cu un cap foarte mic şi o gura căscata disproporţionat de mult, ce părea să ţină isonul ochilor holbaţi spre oaspeţi. în- tr-un ungher, dincolo de calandru, pe două scăunaşc, stăteau doi copii mici de tot: un băieţel şi o fetiţă, şi cînd lunganul, după o pauză de zgîit, începu să învîrtă manivela, era alarmant să vezi cum se repezea înspre cele două făpturi nevinovate, ca o catapultă menită să le aducă distrugerea, retrăgîn- du-se apoi fără să-i vatăme cîtuşi de puţin, după ce trecuse la un deget de capetele lor. Odaia era curată şi în bună rîn- duială. Avea pardoseală de cărămidă, fereastra cu ochiuri de geam romboidale, o percleluţă cu franjuri atîrna de prichiciul căminului ; la fereastră, pe din afară, erau nişte sfori prinse în cuie şi întinse de jos pînă sus, unde, dacă zeii sc îndurau, în sezonul viitor aveau să se înalţe plante agăţătoare ; dar ori- cît dc îndurători sc dovediseră cu Betty Higdeu anotimpurile trecute în privinţa plantelor, în materie de bani nu-i fuseseră dc prea bun augur — căci se vedea bine că era săracă.

Doamna Betty Higdcn făcea parte din rîndul acelor femei bătrîne care, datorită unei voinţe dc fier şi a constituţiei sale robuste, sc călise de-a lungul multor ani, deşi fiecare an venea cu noi lovituri în lupta împotriva ci, hărţuind-o. Era o bă- trînă activă, cu nişte ochi negri, luminoşi, trăsături ferme, altminteri o fiinţă destul de cumsccadc ; fără să fie o intelectuală, însă bun c Dumnezeu, şi poate că în ceruri inima preţuieşte la fel de mult ca mintea.

— Da, desigur ! » rosti ca cînd începură negocierile.

Doamna Milvey a avut bunătatea să-mi scrie o scrisoare, şi i-am dat-o lu Sloppy s-o citească. F o scrisoare drăguţă. Da şi ea ştiu că-i o cucoană pretinoasă.Oaspeţii se uitară la lungan, care părea să recunoască, printr-un şi mai marc căscat ai gurii şi ochilor, cum că el era Sloppy.

— Că trebe să ştiţi — reluă Betty — cu nu mă prea pricep la scris şi la citit, chiar dacă pot citi *Biblia* şi mai tot cc-i cu litere de tipar. Şi ce-mi mai place ziarele ! N-o să mă credeţi, da ce frumos citeşte Sloppy ziaru ! Citeşte repoartele de poliţie pe mai multe voci.

Oaspeţii din nou socotiră o chestiune de politeţe să se uite la Sloppy, care, în timp ce-i privea la rîndu-i, deodată smuci capul spre spate, casca gura pînă la refuz şi se puse pe un rîs zgomotos, îndelungat. Văzînd aşa, cei doi copii nevinovaţi, cu creierii într-o vădita primejdie, începură să rîdă, doamna Hig- dcn rîse şi ea, orfanul pufni în rîs ; pînă la urma se porniră şi oaspeţii pe rîs. Era o veselie molipsitoare, de neînţeles.

Apoi Sloppy, parcă într-un acccs sau furie de hărnicie, apuca manivela calandrului şi o îmţjinse cu un vacarm de trosnituri şi huruială, încît doamna Higden îl opri.

— Mnealor nu se mai aude cînd vorbesc, Sloppy. Stai oleacă, stai oleacă !

— El e, copilu care-1 aveţi în braţe, dragu de el ? — întrebă doamna Boffin.

- Da, cocoană, ăsta-i Johnny, micuţu meu John.

— Hm, şi Johnny ! — exclama doamna, întorcîndu-sc spre secretar — tocmai Johnny ! Ne mai ramîne unu din cele două nume să i-1 dăm ! E un băiat drăgălaş.

îşi ascunse barbiţa făcînd un gest sfios de copil ; se uită pe furiş la doamna Boffin cu ochii lui albaştri, întinzînd în sus către buzele bătrinei o mină durdulie, pe care ea i-o sarma din cînd în cînd.

— Da, cocoană, e drăguţ băiat, mînca-l-ar mama, e copilul ultimei mele nepoţele. Dar s-a dus şi ea după ailalţi.

— Ai de colo sînt frate şi sora ? — întrebă doamna Boffin.
Vai de mine, da de unde ?! Ei-s lăsaţi în grija mea.

— Lăsaţi în grija dumneavoastră ? — repetă secretarul.

— Da, lăsaţi în grija mea, domle. îngrijesc copii. Dar nu pot să iau decît trei, din cauza calandrului. Ce mai iubesc eu copiii... de, patru pence pe stămînă e patru pence. Veniţi încoa, Toddles şi Pocklles.

Toddlcs era numele cu care 11 alinta pe băiat ; Poddles, po

fată. Veneau călcînd pe pardoseală cu paşi mici, şovăitori, ţinîndu-se de mînă, ca şi cum ar fi trecut pe un drum extrem dc anevoios, străbătut dc pîraie, şi după cc doamna Betty Higden îi mîngîie pe cap se năpustiră asupra orfanului, vrînd să spună, cu ţipete şi dramatism, că ar fi fost o încercare de a-1 lua în captivitate, în sclavic. Tustrei copiii erau veseli la culme, iar simpaticul Sloppy iar începu să rîdă tare şi îndelung. Cînd buna-cuviinţă cerea să oprească joaca, Betty Higden rosti :

— Duceţi-vă la locurile voastre, Toddlcs şi Poddles.

Copiii trccură iarăşi ţinîndu-se de mînă peste nişte meleaguri unde pîraiele se umflaseră parcă în urma ultimelor ploi.

— Şi domnişorul... sau domnul Sloppy ? — întrebă secretarul, neştiind prea bine dacă era vorba de un bărbat, sau de un băieţandru.

^— Un copil din flori — replică Betty Higden, cu glas scăzut —, părinţii necunoscuţi; găsit pe stradă. A fost crescut în... (cu un fior dc dezgust)... în casa...

— în casa săracilor ? — interveni secretarul.

Chipul ferm al doamnei Higden se întunecă şi dădu din cap a încuviinţare.

— Nu vă amintiţi cu plăcere dc asta ?

•— Dacă-mi amintesc cu plăccre ? — răspunse bătrîna. — Mai degraba omorîţi-mă decît să mă duceţi acolo. Mai bine aruncaţi drăgălaşul ăsta de copil sub copitele cailor de la ha- raba încărcată decît să-l duceţi acolo. Cînd om fi toţi pe moarte şi-o să daţi dc noi, puncţi-ne foc acolo unde ne-am afla ca să ardem toţi, cu casă cu tot, să ne prefacem într-un morman de cenuşă, dar nu cumva să duceţi într-acolo vrun hoit dc-al nostru !

Cc patimă, lorzi, gentlemeni şi stimaţi ministeriabili în sufletul acestei femei, rămasă singură după atîţia ani de muncă anevoioasă şi trai anevoios! Cum numim noi asta în cuvîn- tărilc noastre pompoase ? Independenţa britanică dusă întru- cîtva prea departe ? Nu sună astfel, sau pe aproape, acele pălăvrăgeli făţarnicc ?

— Nu citesc cu mereu în ziare — reluă batrîna de/.mier- dîiid copilul — păzeşte-mă, Doamne, pe mine şi pe semenii mei... cum sărmanii oameni care-ajung să bată la uşa asta sînt
trimişi de la Ana la Caiafa pin a ce lc piere pofta de viaţa ? Nu citesc eu mereu cum îi mai ducc cu vorba de azi pc mîine... cum tînjesc după adăpost, sau doftor, sau după o picătură de doftorie, ori o bucăţică de pîine ? Nu citesc cu mereu cum li se face lehamite de toate astea şi se lasă păgubaşi, şi porma cum se dau la fund rău de tot, şi pînă la urmă crapă, lipsiţi de cel mai mic

ajutor ? Ş-atuncea, zic : de murit tot o să mor ca orişicare, clar vreau să mor fără să am parte dc asemenea ruşine.

Să l'ic oare absolut cu neputinţă, lorzi, gentlemeni şi stimaţi ministeriabili, ca printr-un efort de înţelepciune legislativa să fie aduşi aceşti oameni pervertiţi pc calea dreaptă a logicii ?

— Johnny, suflau meu — continuă bătrîna Betty, mîngîind copilul, şi parcă mai mult se jeluia în loc să vor bească — bunicuţa ta Betty c mai aproape de optzcci decît dc şaptezeci de ani. Ea n-a cerşit niciodata şi nici n-a luat vreo Icţeaie din banii «aracilor, de dud se ştie. A idat pîn' Ia ultima para and a avut ceva dc plată ; a muncit cînd a fost în stare .şi-a răbdat dc foame la nevoie. Roagă-tc ca bunicuţa ta sa aibă destulă putere pînă-n ceasu din urmă (c viguroasă la vîrsta ei, Johnny), să se dea jos din pat, să fuga, să s-ascundă şi să moara într-o tainiţă, mai curînd, dccît să cadă în mîinilc bestiilor ălora, despre care citim, şi care pe bieţii săraci îi înşală, îi goneşte de colo-colo, îi chinuic, îi umileşte şi-i facc dc batjocură.

Ce succes strălucit, lorzi, gentlemeni şi stimaţi ministeriabili, să sădiţi asta în minţile celor mai buni dintre săraci! Cu îngăduinţa dumneavoastră, n-ar merita osteneala să chibzuieşti oricîncl la aşa ceva ?

Teama şi sila pe care doamna Betty Higdcn le şterse dc pc chipul ci sever după ce termină digresiunea erau o dovada că vorbise cît se poate de serios.

— ...Şi lucrează pentru dumneavoastră ? — întrebă secretarul, aducînd din nou vorba discret de domnişorul sau domnul Sloppy.

— Da — încuviinţă Betty cu un zîmbet binevoitor şi dînd din cap. — Şi încă ce bine !

— Locuieşte aici ?

Locuicşte mai mult aici decît în altă parte, l'recca nici mai mult, nici mai puţin decît drept slab la minte, şi Ja-nccput venise la mine ca sa am grija de el. Am aranjat lucrurile cu domn Bogg, paracliserii, sa-1 iau în grija, cînd s-a brodit să-l vad la biserica, gîndind c-o sa pot scoate ceva din el. Că pc-atunci era tare prăpădit, sărmanii!

— Acesta-i este numele adevărat ?

— Păi, sa vedeţi : de drept şi dc fapt, n-are un nume adevărat. Todeauna am înţeles că numele i se trăgea din aceea c-a fost găsit pc-o noapte umedă şi urîtă

— Parc nn băiat cumsecade.

— Slavă Domnului! — exclamă Bctty, — Nu există. părticica din el care să nu fie cumsecade. Aşa ca vă puteţi închipui ce cumsecacle-i dacă vă uitaţi la el cît c dc lung.

Sloppy avea o conformaţie disproporţionată. Era prea puţin lat şi prea colţuros. Şlampăt, una din acele creaturi bărbăteşti care se nasc pentru a-şi arăta nasturii cu o nevinovăţie indiscretă : fiecare nasture dc pe cl strălucind în public nemaipomenit de bătător la ochi. Sloppy era în posesia unui capital uriaş de genunchi, coate, încheieturi şi glezne, clar habar n-avea cum să dispună dc el în chip cît mai avantajos, ci totdeauna îl investea anapoda, şi astfel se trezea în situaţii stînjenitoarc. Primul în flancul drept din cscadronul împiedicaţilor dc pc arena vieţii era Sloppy, şi totuşi ţinea morţiş să ramînă credincios drapelului.

— Eh, şi-acum — spuse doamna Boffin - să trecem la Johnny.

în vreme ce Johnny, cu bărbiţa retrasă şi cu buzele ţuguiate, tolănit în poala Bettyci, ţinea ochişorii albaştri^ ţintă la oaspeţi, ferit dc privirile lor, avînd pavăză braţul lui durduliu, bătrîna prinse una din mînuţclc lui gingaşe şi bucălate cu dreapta-i ofilită şi începu s-o bată uşor peste stînga ci ofilită.

— Da, cocoană. Să treccm la Johnny.

-- Dacă-mi încredinţează copilu ăsta drăgălaş zise doamna Boffin, cu o expresie care te îndemna sa ai încredere —, o să aibă căminul cel mai bun, îngrijirea cea mai bună, cducaţia cea mai bună, pretinii coi mai buni. Cu ajutorii lui Dumnezeu, o să-i fiu o mamă cu adevărat bună !

— Vă sînt recunoscătoare, cocoană, şi drăgălaşii ăsta de copil v-ar fi recunoscător dac-ar fi destul de mare ca să-nţe-

[1] *Sfoppy* - - umed. urii.

leagă. - încă mai bă tea încetişor mînuţa lui peste a ei. — N-aş sta în calea fericirii copilului ăstuia nici cbiar clac-a* avea toată viaţa-n faţă, şi nu un crîmpei clin ca. Da sper ca n-o să luaţi în nume de rău dacă sînt mai legată de copil decît pot spune în cuvinte, căci el este singura fiinţă în viaţa care mi-a mai rămas.

— Sa iau în nume de rău? Vai de mine! Se poate? După ce ai fost aşa de inimoasă şi l-ai adus aici în casă la mneata !

— Mi-a fost dat să ţiu — spuse Betty, încă mai băiindu-se u>or pe mina ci aspră, zbircită — atîţia copii în braţe. Şi toţi m-au părăsit, în afară de ăsta ! Mi-e ruşine dacă par aşa de egoistă, dar n-o să mă-mpotrivesc. Asta-nseamnă fericirea lui, o s-ajungă un gentleman cînd eu n-o să mai fiu. Nu... nu şi iu ce m-a apucat. Aş... aş vrea să mă stăpînesc. Nu mă luaţi în scamă!

Bauiile uşoare cu mîna încetară, gura cu trăsături ferme cedă, şi chipul nobil, viguros al bătrînei se topi în slăbiciune şi lacrimi.

Acum, spre marea mîngîiere a oaspeţilor, emotivul Sloppy, de îndată ce o văzu pe stăpîna lui în situaţia asta, smuci capul pe spate, deschise larg gura, ridică glasul şi începu să urle. Aceste sunete alarmante, semn că ceva nu merge bine, îi înfricoşară pe Toddles $î Poddles, abia începuseră să zbiere uimitor de tare, cînd Jolmny, apleeîndu-se greşit şi izbind-o pe doamna Boffin la întîmplare, cu o pereche de pantofi, ajunse pradă disperării. Ridicolul situaţiei puse capăt emoţiei. Doamna Betty Higden îşi veni numaidecît în fire şi făcu ordine cît ai clipi în rîndul celorlalţi, aşa incit Sloppy se opri în toiul unor urlete polisilabice, îşi vărsă tot focul pe calandru şi trebui să dea, întru căinţă, dc mai multe ori la manivelă pînă să se potolească.

— Hai, hai, bai ! — exclamă doamna Bofl'in, care aproape că-i venea să creadă, în bunătatea ci, că ar fi cea mai cumplită femeie. — Nu s-a-ntîmplat nimic. Să nu se sperie nimeni. Toţi ne simţim în tihnă, nu-i aşa, niadam Higden ?

— Da, sigur că da — răspunse Betty.

— Şi zău, nu trebe să ne pripim — adăugă, pe un glas scăzut. — Gîndeşte-te în voie, draga mea !

— Să nu va mai fie teamă de ***mine,*** cocoană rosti Betty, m-am gîndit temeinic la asta ieri. I\'ii ştiu ce m-a apucat adineauri, da n-o să se mai mtîmple a doua oară.

— Ei bine, atunci, o sa aibă Johnny mai mult timp de gîndire — replică doamna Boffin ; — dragălaşu de el trebe să aibă timp să se obişnuiască. Şi-o să se obişnuiască mai uşor dacă mneata te gîndeşti la binele lui, nu-i aşa ?

Betty încuviinţă numaidecît, bucuroasă.

— Doamne — strigă doamna Boffin, privind radioasă în juru-i —noi vrem să-i facem pe toţi fericiţi, nu trişti!... Poate că n-o să ai nimic împotrivă să-mi trimiţi vorbă cum te obişnuieşti cu gîndu ăsta şi cum mai merge pe-aici.

— O să-l trimit pe Sloppy — spuse doamna Higden.

—- Şi domnu acesta care a venit cu mine o să-l răsplătească pentru osteneală — rosti doamna Boffin. Iar domnu Sloppy, ori de cîte ori ai să vii în casa mea, fii sigur că niciodată n-o să pleci fără să capcţi o masă bună... cu carnc, legume, budinca şi bere.

Această asigurare lumină şi mai mult faţa lucrurilor ; căci foarte milosul Sloppy, care la început se zgîia, rînjind, izbucni într-un rîs zgomotos: Toddles şî Poddles îi urmară exemplul, iar Johnny călcase în strâchini. Toddles şi Poddles, slujindu-se de aceste împrejurări prielnice pentru a relua atacul împotriva lui Johnny, trecură din nou mînă-n rttînă peste meleaguri de ţară în expediţia lor prietenească, şi după ce se luptară cu mare vitejie, de ambele părţi, în ungherul din dreptul căminului, chiar îndărătul jilţului unde se afla doamna Higden, cei doi corsari vajnici se întoarseră mînă-n mînă la scaunele lor, străbătînd albia secată a unui torent de munte.

— Trebuie să-mi spui, draga mea prietenă Betty, ce pot face pentru mneata — i se adresă confidenţial doamna Boffin. — Dacă nu astăzi, data viitoare.

— Vă mulţumesc, cocoană, foarte mult, da cu n-am nevoie de nimic pentru mine. Pot să muncesc. Nu m-ati lăsat puterile. Aş putea face douăzeci dc mile pe jos, la o adică.

Bătrîna Betty era mîndră, şi ocnii ci luminoşi îi scăpărau în timp ce vorbea.

— Da, da există unele mici înlesniri care nu ţi-ar strica —- replică doamna Boffin. — Nici cu nu m-am născut, slavă Domnului, cucoană, la fel ca şi mneata.Mi se parc mic — spuse Beuy, zimbind ca \ -aţi născut cucoana, şi-ncă una adevărată ; dc nu, nici ca mai există cucoane pe lumea asta. Da n-aş putea lua nimic de la mneavoastră, draga mea. N-am luat niciodată nimic dc la nimeni. Asta nu că n-aş fi recunoscătoare, da-mi place mai mult să cîştig singură.

— Bine, bine ! rosti doamna Boffin. — Vorbeam doar de lucruri mărunte, altfel nu mi-aş fi îngăduit să spun.

Betty duse mîna vizitatoarei la buze, drept mulţumire pentru răspunsul delicat. Minunat de dreaptă era statura ei, minunat dc sigură pe sine expresia ochilor ; stînd dinaintea vizitatoarei sale, ea continua sa explice :

— Dacă puteam ţine copilu asta drag l'ără teama împovărătoare că o să aibă soarta despre care v-am vorbit, nu m-aş fi despărţit nici în ruptul capului de el, nici chiar dacă-1 luaţi mneavoastră. Fincă-1 iubesc, îl iubesc, îl iubesc ! în el iubesc soţu dc mult stins din viaţă, dus de lîngă mine ; în el iubesc copiii mei stinşi din viaţă şi duşi de lîngă mine, iubesc în el zilele pline de speranţă din tinereţe, caro de mult au zburat, s-au dus pentru todeauna.. Iubirea asta n-aş fi în stare s-o vînd şi să vă mai privesc chipu luminos .şi cumsecade, i' un dar făcut dc bunăvoie. Nu duc ligsă de nimic. Cînd puterile o să mă lase, ce bucuroasa aş fi sa pot muri repede şi împăcată ! Am stat între morţii mei şi ruşinea aceea dc care v-am vorbit ; i-am ferit pe fiecare din ci. în rochia mea sînt cusuţi

- spuse ca, ducînd mîna la piept — atîţia bani cît să ajungă pentru înmormîntarea mea. Aveţi grija doar atît; sa l'ic cheltuiţi cum se cuvine, ca sa mă pot odihni pînă la capăt ca mi-am găsit liniştea fără acea cruzime şi umilinţa, şi atunci aţi făcut mult mai mult decît un lucru mărunt pentru mine şi pentru tot ce-mi este scump pe lumea asta.

Doamna Boffin îi strînsc mîna. Chipul bătrîn şi curajos nu mai dădea semne de slăbiciune. Lorzi, gentlemeni şi stimaţii mei ministeriabili, era la fel de liniştit ca şi chipurile noastre şi aproape deopotrivă de demn.

Şi acum, Johnny trebuia atras să se instaleze vremelnic pe genunchii doamnei Boffin. Pînă ce nu a fost provocat la intrcccre de cei doi copii cu diminutive, pe carc-i văzu ca- ţărîndu-se unui după altul la acel post şi apoi retragîndu-se nevătămaţi, nici în

ruptul capului nu s-ar fi urnit do lingă poalele doamnei Betty ITigden, cătrc care — chiar şi cînd îl îmbrăţişa doamna Boffin — manifesta porniri năvalnice, aîîi spirituale cît şi fizice, primele exprimate printr-o mina foarte posomorită, celelalte ■— prin braţele întinse. Totuşi, descrierea în linii inari a minunilor de jucării ascunse în casa doamnei Boffin îl împacă aşa de mult, îneît acest orfan cu minte sănătoasă se simţi îndemnat să se uite la ea încruntat, cu un pumn în gură, şi chiar să chicotească, pînă la urmă, cînd mai auzi că mai arc şi un cal pe rotile, bogat împodobit, cu darul miraculos de a merge în galop la cofetărie. Bocănitul galopului, fiind preluat de copiii lăsaţi în grijă, crescu într-un trio tumultuos, spre satisfacţia generală.

Se putea socoti că întîlnirca decursese cu folos, doamna Boffin era mulţumită şi toată lumea se simţea bine. Mai puţin Sloppy, care îşi luă sarcina de a conduce oaspeţii pe drumul cel mai bun, înapoi la Gele trei coţofene, şi care a fost privit foarte de sus de către tînărul cu cap de baros.

O dată^chestiunea aranjată, secretarul o însoţi pe doamna Boffin pînă la Boschet, după care îşi găsi pînă seara de lucru la ceva nou. Dacă, la căderea înserării, el alese drumul spre casă carc trecea peste cîmpuri, ca să se vadă cu domnişoara Wilfer prin cîmpurile acelea, nu este aşa de sigur ca faptul că fata tocmai atunci se plimba pe acolo.

Şi, mai mult: era chiar o certitudine.

Nemaifiind în doliu, domnişoara Wilfer se îmbracă în culorile cele mai drăguţe pe carc le putea îmbina. Nici vorba că era la fol de drăguţă ca şi ele şi că ca şi culori ^e potriveau dc minune. Se plimba citind, şi desigur, pentru ca nu dăduse nici un semn că l-ar fi văzut pe domnul Rokesmith apropiindu-se, nu ştiuse, tot ce se poate, că se apropia.

— Aa ! — făcu domnişoara Bclla, ridicînd ochii din carte cînd se opri în faţa ci. — Aa dumneata crai ?

— Doar eu. Frumoasă seară !

— Daa ? — făcu, privind cu răceală în jK-ru-l. — (ired <?î aşa este, daca spui dumneata. Nu mă gîndeam h seară.

— Frai atît de absorbită de cartea dumitale ?

— Mdaa — răspunse Bclla, cu voce tărăgănată, nepăsătoare.

— O poveste de dragoste, domnişoara Wilfer ?

— Vai de mine, nu, aşa ceva nici n-aş li citii. E vorba mai mult

despre bani decît de altceva.

— Şi spune că banii sînt mai buni decît toate celelalte ?

—• Zău c-am uitat ce spune — replică Bella — dar dacă v rei, domnule Rokesmith, poţi vedea singur despre ce c vorba. Nu mă mai interesează.

Secretarul luă cartea — fata flutura paginile de parcă ar fi fost un evantai — şi veni lingă ca.

— Am fost însărcinat să-ţi comunic ceva, domnişoară Wilfer.

— Nu-mi vine să cred ! — rosti Bella, din nou nepăsători re.

— De la doamna Boffin. M-a rugat jă-ji comunic ce mult s-ar bucura dacă ai veni la ea peste o săptămînă sau cel mult
două.

Bella întoarse capul spre el, cu sprîncenele drăgălaşe ridicate insolent, pleoapele închise, ca şi cum ar fi spus „Dar, mă rog, de unde şi pînă unde îmi comunici *dumneata* acest lucru ?"

— Aşteptam prilejul să-ţi sptin că sînt secretarul domnului Boffin.

— Sînt la fel de înţeleaptă ca şi mai înainte — spuse domnişoara Bella, trufaşă — căci nu prea ştiu ce facc un secretar. Dar 11-arc importanţă.

— Cîtuşi de puţin.

O privire furişată pe chipul Bellei, mergînd alături de ea, îl făcu să priceapă că nu se aşteptase la completarea lui promptă.

— Atunci, asta înseamnă, domnule Rokesmith, că vei fi totdeauna acolo ? — întrebă, ca şi cum era vorba de un neajuns.

— Totdeauna ? Nu. Foarte mult timp ? Da.

— Vai de mine! — suspină Bella, pe un ton posac.

— Dar poziţia mea acolo de secretar va fi foarte deosebită de-a dumitale ca oaspete. O să ne vedem puţin sau aproape de loc. Eu mă voi ocupa de afaceri, dumneata de plăceri. Eu trebuie să muncesc pentru un salariu, dumneata nu vei avea alt- cc va de făcut decît să te bucuri şi să placi.

Să plac, domnule ? — rosti Bella cu sprîncenele ridicate- şi lăsînd pleoapele. — Nu înţeleg.Fără să dea un răspuns la această întrebare, domnul Roke- smith continua :

■— Scuză-mă, cînd tc-am văzut pentru prima oară în rochie neagră...

(„Poftim ! îşi spuse în sinea ci Bella. Ce le-am spus eu acasă ? Toţi au observat doliul acela caraghios P)

— Cînd te-am văzut pentru prima oară în rochie neagră, nu eram în stare să-mi explic deosebirea dintre dumneata şi ceilalţi din familie. Sper că n-a fost o îndrăzneală prea mare făcînd unele presupuneri în acest sens.

— Sper, fără îndoială — rosti domnişoara Bella, cu trufie. Dar dumneata ar trebui să ştii cel mai bine ce anume presupuneri ai făcut.

Domnul Rokesmith înclină din cap, în semn că regretă profund, şi adăugă :

— Deoarece mi s-au încredinţat chestiunile de afaceri ale domnului Boffin, am aflat în mod necesar dezlegarea acestei mici enigme. Mă încumet să-mi exprim convingerea că mare parte din pierderea dumitale va putea fi recuperată. Fireşte, domnişoară Wilfcr, mă refer numai la avere. Pierderea unui om absolut străin, despre care n-aş putea spune dacă era valoros sau nu... cum nici dumneata n-ai putea... este o altă chestiune. Dar domnul şi doamna Boffin, nişte oameni admirabili, sînt atît de curaţi sufleteşte, atît de mărinimoşi, ţin aşa de mult la dumneata şi doresc din toată inima... cum aş putea să exprim mai bine ?... să-ţi ofere o compensaţie din averea lor, pentru care nu trebuie decît să fii de acord.

Cînd se mai uită pe furiş la ea, desluşi pe chipu-i o expresie de triumf ambiţios, care nu putea fi nicidecum ascuns dincolo de masca indiferenţei.

— Deoarece printr-un concurs de împrejurări am ajuns să trăim sub acelaşi acoperămînt, care în mod ciudat se extinde şi asupra noilor noastre relaţii din viitor, mi-am_ îngăduit să spun aceste cîteva cuvinte. Sper că nu le consideri inoportune

— mai spuse secretarul, cuviincios.

— Zău, n-aş putea spune, domnule Rokesmith, cum să le consider —- replică tînăra domnişoară. — Pentru mine sînt absolut noi şi poate că nu au temei decît în închipuirea dumitale.

\ ci vetica.

Cimpurilc accstea inccpcau chiar peste el rum de locuinţa

WîJfcrilor. Doamna Wilfcr, aruneîndu-şi ochii pe fereastră şi zarind-o pe fiiea sa stînd de vorbă cu chiriaşul lor, îşi strînsc numaidecîc basmaua pe cap şi ieşi să facă o mică plimbare.

— Tocmai îi spuneam domnişoarei Wilfer —• rosti John Rokcsmith cînd maiestuoasa doamnă sc apropie, ţanţoşă — că dintr-o ciudată întîmplare am ajuns secretarul domnului Bof- fin, sau omul lui dc afaceri.

— N-am avut onoarea — replică doamna Wilfcr, flutu- rîndu-şi mănuşile, în atitudinea ei cronică dc demnitate şi vag ncconformism —• să-l cunosc mai îndeaproape pe domnul Bof- fin şî nu c cazul ca cu să-l felicit pentru achiziţia făcută.

— Destul dc neînsemnata —■ completă Rokcsmith.

— Scuză-mă — sări doamna Wilfcr — s-ar putea ca meritele domnului Boffin să fie cu totul deosebite... poate mai distinse decît impresia lăsată de înfăţişarea doamnei Boffin... dar ar însemna să împingi umilinţa pînă la nebunie ca să-l socoteşti demn de o consoartă mai bună.

—• Sînteţi foarte amabilă. I-am mai spus de asemenea domnişoarei Wilfcr că este aşteptată foarte curînd în casa cca nouă din oraş.

— Pentru că am consimţit în mod tacit — spuse doamna Wilfcr, ridicînd somptuos din umeri şi fluturînd iarăşi mănuşile — ca fiica mea să accepte atenţiile oferite dc doamna Bof- fin, nu am nici o obiccţiunc de făcut.

în schimb, domnişoara Bclla îşi dezvălui împotrivirea :

— Nu vorbi prostii, mamă, te rog!

— i aci din gură ! — cxclamă doamna Wilfer.

— Nu, mamă, n-o să-nghit asemenea absurdităţi. Nici o obiccţiunc dc făcut!...

— Am spus -— repetă doamna Wilfer, tresărind, cu un teribil acccs dc grandoare — că *nu* am nici o obiccţiunc dc făcut. Dacă doamna Boffin (a cărci fizionomie n-ar aproba-o nici un discipol dc-al lui Lavatcr, o clipă măcar) caută să-şi împodobească noua casă din oraş prin farmccul unui copil dc-al meu, sînt mulţumită că sc va bucura dc prezenţa unuia din copiii mei.

— Folosiţi, doamna, acelaşi cuvînt pe care l-am folosit şi cu — rosti Rokesinith, uitîndu-sc la Bell a — vorbind despre farmecul domnişoarei Wilfer.

— Scuză-mă — adăugă doamna Wilfer, cu înspăimântătoare solemnitate — dar n-am terminat.

— Vă rog să mă iertaţi.

-— Tocmai voiam să spun — reluă doamna Willer, care se vedea că nu mai avea nici cea mai mică intenţie să adauge ceva — că atunci cînd mă slujesc de cuvîntul farmec, fac acest lucru cu o rezervă, şi anume : nu mă refer la absolut nimic.

Excelenta doamnă dăduse această lămurire clară asupra vederilor sale ca să-i oblige din plin pe cei care-o ascultau şi să se remarce pe sine. La care domnişoara Bella izbucni într-un hohot scurt de rîs dispreţuitor şi zise :

— De-ajuns, pentru toţi. Fii bun, domnule Rokesmith, şi transmite doamnei Boffin salutări din partea mea...

— Pardon! —sări doamna Wilfer.—Complimente.

— Salutări ! — repetă Bella, bătînd uşurel din picior.

— Nu ! Complimente — interveni doamna Wilfer, cu un glas monoton.

— Să zicem, salutari din partea domnişoarei Wilfer şi complimente de la doamna Wilfer — propuse secretarul, drept compromis.

_ — Şi voi veni cu mare bucurie cînd va li dispusă să mă primească. Şi cu cît mai curînd, cu atît mai bine.

— Un ultim cuvînt, Bella — spuse doamna Wilfer —- înainte de a intra în casă. Am toată încrederea că fiind un copil de-al meu îţi vei da totdeauna seama că frumos din partea 11 este, cînd vei locui la domnul şi doamna Boffin .şi ai să fii pe picior de egalitate cu ci, să-ţi aminteşti că secretarul, , domnul Rokesmith, chiriaşul tatălui tău, aşteaptă un cuvînt bun de la tine.

_Acrul superior cu care doamna Wilfer rosti aceasta declaraţie de patronaj era la fel dc minunat ca şi iuţeala cu care chiriaşul îşi pierduse rangul acceptînd funcţia dc secretar. FI zîmbi în timp ce mama cobora scara, dar se întunecă văzînd că fata o urmează.

„Ce insolentă, ce superi icială, ce capricioasă, ce avidă după bani, ce ncpăsătoarc, ce insensibilă, ce rigidă !“ — îşi spuse el cu amărăciune.„Şi totuşi, cc drăgălaşă, ce drăgălaşa !“ — adăugă, urcînd treptele.

„Dacă ar fi ştiut ea !...“ gîndi, plinibîndu-se de colo-colo prin odaia lui.

Bella ştia că se zgîlţîia casa din pricină că se plimba el dc colo-colo; încă unul din neajunsurile sărăciei, îşi spunea ca, este că nu poţi scăpa de un secretar fantomă, care tot timpul îţi tropăie în cnp, pe întuneric, trop-trop-trop, ca un strigoi.

Capitolul XVII

O MLAŞTINA HÎDA

Şi acum, în zilele înflorite de vară, priviţi-i pe domnul şi doamna Boffin statorniciţi în reşedinţa eminamente aristocratică, priviţi tot soiul de creaturi care îşi tîrîic paşii de colo-colo, sc strecoară, flutură şi zumzăie, atrase de colbul de aur al Gunoierului de aur.

Printre primii care îşi lasă cartea de vizită la uşile eminamente aristocratice, chiar înainte de a fi fost complet vopsite, sînt Veneeringli: cu răsuflarea tăiată, fără doar şi poate, de goana nebună în care urcă treptele eminamente aristocratice. O carte de vizită gravată în aramă : *Doamna Veneering,* a doua, deopotrivă: *Domnul Veneering,* o carte de vizită conjugală gravată în aramă : *Domnul şi doamna Veneering roagă pe domnul şi doamna Boffin să le facă onoarea de a veni să ia dejunul la ei cu tot fastul de rigoare.* Fermecătoarea lady Tippins îşi lasă cartea de vizită. Twemlow îşi lasa cartea de vizită. Un faeton enorm de culoarea muştarului condus în chip solemn lasă patru cărţi de vizită, şi anume : două pentru domnul Podsnap, una pentru doamna Podsnap şi una pentru domnişoara Podsnap. Toată lumea cu nevastă şi fiică lasă cărţi de vizită. Uneori, soţia lumii are atîtea fiice îneît cartea de vizită seamănă mai mult cu o listă pestriţă de nume la o licitaţie, printre care: doamna Tapkins, domnişoara Tapkins, domnişoara Frcderica Tapkins, domnişoara Antoni na Tapkins, domnişoara Malvina Tapkins şi domnişoara Euphemia Tapkins; totodată, aceeaşi doamnă lasă cartea de vizită a doamnei Plenry Gcorge Alfred Swoshle, *nee* Tapkins; de asemenea ; o carte de vizită cu : *Doamna Tapkins primeşte miercurea. Muzică. Portland Place.*

Domnişoara Bella Willer va veni să locuiască pentru o perioadă

de timp nedefinită în reşedinţa eminamente aristocratică. Doamna Boffin o conduce la croitoreasă şi la modistă şi iat-o splendid îmbrăcată. Veneeringii descoperă numaidecît cu păreri de rău că au omis s-o invite pe domnişoara Bella Wilfcr. O carte de vizită *Doamna Venccring* şi o alta *Domnul şi doamna Vcnccring* solicită accastă onoare suplimentară repa- rînd numaidecît greşeala: carton alb satinat pe masa din vestibul dc la domnul Boffin. Doamna Tapkins descoperă de asemenea omisiunea ei şi cu promptitudine o repară, pentru ea însăşi, pentru domnişoara Tapkins, pentru domnişoara Frede- rica Tapkins, pentru domnişoara Antonina Tapkins, pentru domnişoara Malvina Tapkins şi pentru domnişoara Euphcmia Tapkins. La fel, pentru doamna Hcnry George Alfred Swoshlc, *nee* Tapkins. La fel, pentru *Doamna Tapkins primeşte micr- ct/rea. Muzica. Portland Place.*

Registrele furnizorilor mor de foame, şi. furnizorilor le lasă gura apă după colbul de aur al Gunoierului de aur. Cind doamna Boffin şi domnişoara Wilfcr trec în trăsură, sau cînd domnul Boffin se plimba cu pasul lui tropăit, vînzătorul dc peşte îşi scoate pălăria pînă la pămînt, dintr-un respcct pornii din convingere. Băieţii lui dc prăvălie îşi şterg degetele pe şor ţurilc lor dc postav înainte dc a-şi îngădui să ducă mîna la frunte, în semn dc salut adresat domnului Boffin sau doamnei. Somnul şi chcfalul, care zac pe placa dc marmură, cu gura căscată, s-ar părea că-şi întorc ochii lateral, aşa cum ar ridica mîinilc dacă ar avea, proslăviodu-i admirativ. Măcclarul, deşi
o namilă dc om, ale cărui afaccri merg de minune, habar n-arc încotro s-o pornească, aşa dc grijuliu este să se arate plin dc umilinţă cînd îl dcscopcră Boffinii, carc trcc pc acolo, cum ia aer într-o dumbravă cu bcrbcci. Servitorilor familiei Boffin li se fac daruri, iar străini cumsecade cu cărţi dc vizită dc corncr- cianţi, înrilnindu-i pc accştia pc stradă, încearcă o mituire ipotetică. Dc pildă : „Să presupunem, dragă prietene, că aş avea onoarea să primesc o comandă dc la domnul Boffin, şi voi şti să recunosc acest lucru" — dc a facc cutarc sau cutarc pentru dumneata, carc, sper, n-o să-ţi fie pc dc-a-ntrcgul neplăcut.

Dar nimeni nu ştie atît dc bine ca sccrctarul, carc dcsface şi citeştc scrisorile, ce tăraboi se iscă atunci cînd un om ajunge să aibă notorietate. Ah, cc dc mai praf în ochi, aruncat în schimbul colbului dc aur al Gunoierului de aur ! Cincizeci şi şapte biserici de construit cu jumătăţi de coroană, patruzeci şi două prezbiterii de reparat cu şilingi, douăzeci şi şapte orge de reparat cu jumătăţi de pcncc, o mic doua sute copii de educat cu timbre poştale. Să nu sc creadă cumva că o jumătate dc coroana, un şiling, un penny sau

un timbru poştal s-ar obţine prea lesne de la domnul Boffin, nu, el este cel care complotează doar ccca cc lipseşte. Şi apoi pomenile, fraţi creştini ! Dc cele mai multe ori stînjcnit, totuşi deseori atît dc risipitor, deopotrivă, în privinţa hîriici sctimpc şi a tiparului. Velină dublă, format mare, sigiliu cu coroana dticală :

„Domniei-salc domnului Nicodemus Bojfin

Stimate domnule,

Deoarece am acceptat preşedinţia viitorului banchet ailual al Fondului Social de Familie şi fiind profund impresionat dc imensa necesitate a acestei nobile instituţii şi marea sa impar tanţă dc a fi sprijinită dc o listă de subscripţie, care va dovedi publicului interesul manifestat dc oamenii distinşi şi cu notorietate, am hotărît să va rog cu această ocazie să subscrieţi şi dumneavoastră.

Solicitîndu-vă. răspunsul dumneavoastră favorabil înainte de 14 ale lunii curente, răinîn, stimate domnule, al dumneavoastră devotat servitor.

I.TNSI I 1)

P.-S. Suma de subscripţie se limitează la trei guinee."

Frumos din partea ducelui de Linsced (şi prevenitor in post-scriptum) ! Această birlic este litografiată numai într-o sută dc copii, iar numele şi adresa domnului Nicodemus Boffin, singurul semn al personalităţii pc care o prezintă, sînt scrise dc o cu totul altă mînă. A fost nevoie ca doi nobili conţi şi un vicontc laolaltă să-l înştiinţeze pc domnia-sa domnul Nicodemus Boffin, într-un mod nu mai puţin măgulitor, că o doamnă onorabilă din vestul Angliei s-a oferit să trimită douăzeci dc lire „Socictăţri pentru acordarea dc rente anuale membrilor nevoiaşi din clasa mijlocie", în cazul cînd douăzcci dc persoane vor dărui cîte o sută dc lire sterline fiecare. Acei nobili binevoitori îl fac foarte politicos atent pe domnia-sa domnul Nicodemus Boffin că dacă ar dori să vină cu două sau mai multe contribuţii. asta nu ar fi cîtuşi de puţin în contradicţie cu intenţiile onorabilei doamne din vestul Angliei, cu condiţia ca fiecare contribuţie să fie legată de numele unui membru din prea stimata şi deosebit de preţuita lui familie.

Aceştia fac parte din corporaţiile care umblă după cerşii. Dar mai există, apoi, ccrşetori individuali ; şi cu cîtă strîngcrc de inimă *Ic* ţine piept secretarul ! Căci trebuie să lc ţină piept în oarecare măsură, pentru că toţi anexează la cererile lor documente (îşi intitulează petecele lor de hîrtic documente, aşa cum carnea tocată de vacă trcce drept viţel), pc care dacă nu le-ar primi înapoi ar însemna să se ducă de rîpă. De fapt, ei sînt de pc acum ruinaţi, dar atunci vor fi complet la pamînt. Printre accşti corespondenţi se află şi cîteva fiice de generali, obişnuite de mult cu orice

extravaganţă (în afară de ortografie) şi care pe vremea cînd vitejii lor taţi duceau război în Peninsula Ibcrică nici nu visau că într-o zi ele vor ajunge să ccară ajutor de la cei pe care providenţa, cu înţelepciunca-i de nepătruns, avea să-i binecuvîntcze, copleşindu-i de atîta aur, şi din rin-iu! cărora ele au ales ca primă încercare de acest soi numele dom- nici-sale domnului Nicodemus Boffin, pentru inima lui de o nemaiîn tîlnită generozitate.

Secretarul mai află că atunci cînd virtutea e la ananghie, rareori există încredere între soţ şi soţie, atît de numeroase sîm soţiile care iau tocul în mînă ca să ceară bani de la domnul Boffin, fără ştirea soţilor lor devotaţi, care n-ar încuviinţa asta nici in ruptul capului ; în timp ce, pe de altă parte, atît de mulţi la număr sînt soţii care iau tocul în mînă să ccară bani de la domnul Boffin fără ştirea soţiilor lor devotate, care şi-ar fi ieşit din fire dacă miroseau ceva, cît de cît.

Mai sînt şi pomanagii inspiraţi. Stăteau, nu mai departe ieri seară, stîrmocind Ia un căpeţel de luminare, care curînd trebuia să se stingă şi să-i lase pe întuneric pentru tot restul nopţilor, cînd desigur vreun înger lc şoptea în cuget numele domniei-sale domnului Nicodemus Boffin, dîndu-lc o rază de speranţă sau mai degrabă de încredere, faţă de care de mult se înstrăinaseră j

înrudiţi cu aceştia mai sînt pomanagiii sfătuiţi de prieteni, i se înfruptă cu un cartof rece şi un pahar de apă, la lumina slabă şi pîlpîitoare a unui chibrit în odăiţa lor (cu chiria veşnic neplătită şi proprietăreasa amenînţîndu-i să-i arunce în stradă „ea pc-un cîine“), cînd un prieten versat, în trecere pe acolo din întîmplarc, spune : „Scricţi-i numaidccît domniei-sale domnului Nicodemus Boffin, că n-o să vă refuze"

.Există şi pomanagii de o nobilă independenţă. Aceştia pe vremea cînd erau pricopsiţi luau totdeauna aurul drept tinichea şi încă n-au izbutit să înlăture din calea îmbogăţirii meteahna asta a lor, iar de la domnia-sa domnul Nicodcmus Boffin nici prin gînd nu le-ar fi trecut să primească bani de tinichea. Nu, domnule Boffin, nu ! Lumea poate numi asta, cît o vrea, mîndric, mîndric de proastă calitate, dar ci n-or sa acccpte, oricît le-aţi oferi. Este vorba de-un împrumut, domnule —- pentru cxact paisprezece săptămîni, cu o dobîndă în valoare de 5 la sută pc an, rambursabil la oricare instituţie de milostenie v-ar conveni — asta-i tot ce vor de la dumneavoastră, şi dacă o să fiţi atît de meschin să refuzaţi, aceste spirite superioare va vor dispreţui, fără îndoială.

Există şi pomanagii cu tabietul punctualităţii în treburi. Ei îşi pun capăt zilelor la unu fără un sfert marţi după amiaza dacă între timp nu primesc nici un mandat poştal dc la domnia-sa domnul Nicodcmus Boffin. în cazul cînd mandatul în chestiune a sosit marţi după ora unu fără un sfert, nici n-ar mai trebui trimis, căci atunci (nu înainte de a fi făcut un memoriu amaounţit asupra împrejurărilor nemiloase) ei vor fi „înmărmuriţi dc moarte".

Exista şi pomanagii călări, într-un sens diferii al cuvîntului. Ei sînt cocoţaţi în şea, gata să pornească pc calea carc ducc la avere. El au un ţel în faţă, calea este cît se poate de netedă, dau pinteni bidiviului, care zboară ca gîndul, dar în ultimul moment, din lipsa unui lucru anume — un ceas, o scripcă, un telescop, o maşină electrostatică — trebuie să descalecc pentru totdeauna dacă nu capătă dc la domnia-sa domnul Nicodcmus Boffin echivalentul în bani al obiectului cu pricina.

Mai puţin uşor de disecat sînt pomanagiii aventurieri. în cazul acestora, scrisul este în general dc femeie, iar răspunsul — trimis cu iniţialele indicate, la un oficiu poştal din provincie. Ar cuteza cineva cu un nume ce nu poate fi dezvăluit domnici-salc domnului Nicodcmus Boffin — dar care ar tresări dacă l-ar afla — să solicite un avans imediat de două sute lire sterline de la altcineva, ale cărui venituri ivite peste noapte îi îngăduie să exercite cel mai nobil dintre privilegiile la îndemîna omului dc rînd ?

în asemenea mlaştină hîdă sc află situată casa cea nouă ; acolo, cufundat în smîrc pînă la piept, sc zbate zilnic secretarul. Fără să mai pomenim nimic de inventatorii ale căror invenţii nu funcţionează, de misiţii caic misiiesc loi soiul de

misirii misitite, deşi pc accştia i-am putea considcra aligatorii din mlaştina hîdă, totdeauna la pîndă ca să-l poată trage la fund pe Gunoierul dc aur.

Dar vcchea casă ? Acolo nu se fac uneltiri împotriva domnici-sale domnul Boffin ? Oare în apele boschetului nu există nici un peşte din tagma rechinilor ? Poate că nu. Totuşi, Wcgg s-a mutat acolo, şi judccînd după manevrele lui sccrcte s-ar parca că speră să facă o descoperire. Căci atunci cînd cineva cu un picior de lemn sc lungeşte pe burtă ca să se zgîiască pe sub paturi, sau urcă scările, ţopăind ca cine ştie cc pasăre ante- diluviană, ca să poată privi de sus bufete şi dulapuri, ori, cu o rangă în mînă, tot împunge şi scormoneşte dc zor movilele de gunoi, pesemne că speră el să găscască ceva.

*Sf!r}itul cărţii imit*TOŢI O APA ŞI-UN PĂMINT

Capitolul I

DF.-AI.f-: EDUCAŢIEI

Şcoala în care tînărul Charlcy Hexam a învăţat întîia oara dintr-o carte — strada fiind pentru copiii de categoria lui marea şcoala primară unde se deprinde fără cărţi şi pînă a şti carte, foarte mult din ceea cc nicicînd nu se poate uita — era un pod nenorocit, intr-o curte dezgustătoare. înăuntru, aerul era apăsător şi neplăcut; multă îngrămădeală, zgomot şi harmalaie ; jumătate din elevi adormeau, sau cădeau într-0 stare de toropeală, cu ochii deschişi; cealaltă jumătate îi ajuta să rămînă astfel, menţinînd un bîzîit monoton, de parcă ar fi cîntat, fără tact şi melodie, la un soi ele cimpoi rudimentar. Profesorii, însufleţiţi doar de intenţii bune, habar n-aveau cum să predea, şi rezultatul străduniilor lor binevoitoare era o lamentabilă harababură.

Era o şcoală mixtă, pentru „copii" de toate vîrstele ; grupaţi pe sexe şi separaţi după ani. în toată şcoala domnea însă ideea ridicolă prin falsitatea ei că oricare din aceşti elevi ar fi fost copilăros şi inocent. Ideea asta falsă, încurajată în marc măsură de doamnele profesoare, ducea la nişte absurdităţi monstruoase. Tinere femei înrăite în viciu, din pricina unei vieţi josnice şi păcătoase, trebuia să se lase captivate de nişte cărţi pentru copii. *Aventurile mici iţei Margery,* care locuia în tr-o colibă de ţară lingă moară. Cînd era de cinci ani, iar el de cincizeci, fetiţa îl dojenea cu asprime pe morar, îi mînca sufletul ; ea îşi împărţea terciul de ovăz cu păsările cîntătoare, refuza o pălăriuţă nouă din nanchin pe motiv că napii nu poartă pălăriuţă de nanchfn, şi nici oile care-i mănîncă ; se pri

cepea să împletească paiul şi debita cele mai îngrozitoare vorbe tuturor celor veniţi, tocmai cînd nu tc-ai fi aşteptat. Tineri dragoni greoi, căutători mătăhăioşi în apele tulburi ale Tamisei, se foloseau do experienţa lui Thomas Twopence, care pentru că-şi pusese in cap sa nu fure optsprezece pcnce (în împrejurări de o nemaipomenită atrocitate^ de la binefăcătorul şi prietenul său cel mai apropiat ajunse pînă la urma în posesia, în chip supranatural, a sumei de trei şilingi şi şase pcnce, ducînd apoi mereu o viaţă plină de prosperitate. (Demn de observat este că binefăcătorul n-a ajuns bine.) Gîţiva nctrebnici lătidăroşi şi-au scris memoriile pe acelaşi ton şi totdeauna a reieşit din învăţătura oamenilor ăstora foarte plini de ci înşişi că trebuie să faci bine nu pentru că aşa c bine, ci pentru că ai putea avea un profit de aici. Elevii adulţi, dimpotrivă, erau dăscăliţi sa citească (dacă puteau) din Noul Testament, şi deoarece se poticneau din silabă în silabă, cu ochi buimaci, aţintiţi asupra cuvintelor ve nind la rind, ci pierdeau mereu şirul sublimei povestiri, de parcă niciodată n-ar fi văzut sau auzit despre ea.

Pe scurt: era un talmeş-balmeş de şcoală, ceva care zăpăcea din cale-afară, unde spiritele negre şi cenuşii, spirite roşii şi albe umblau brambura scară de scară. Şi mai cu seamă în fiecare duminică seară ; căci atunci, o gloată de copii nefericiţi, de diferite vîrste, era predată bunelor intenţii ale celui mai onest, mai tîmpit din toţi profesorii, pe care nimeni mai vîrstnic nu-1 putea înghiţi. Se purta cu ci ca un călău-şef, sprijinit de un băiat voluntar, ajutorul de călău. Gînd şi unde s-a statornicit sistemul ca elevul obosit şi neatent să fie niîngîiat pe obraji de o mînă violentă, sau cînd şi unde băiatul ajutor voluntar a văzut aplicîndu-sc această corecţic şi a devenit un adept zelos în a o administra •— nu are nici o importanţă. Gălăul-şef avea funcţia de a perora, iar acolitul lui *— de a se năpusti osupra copiilor prinşi că dorm, cască, se foiesc pe scaun, scîncesc şi sa-i mîngîic pe obrajii lor nefericiţi, uneori cu

o mînă, ca şi cum i-ar fi dezmierdat pe la perciuni, alteori cu ainîndouă miinile, de parcă le potrivea nişte ochelari de cal.

Şi astfel, tărăboiul dura în sectorul ăsta^o oră funestă, în care timp vorbitorul îi dădea înainte, tărăgănat:

— Drragi coooopiii... astă-seară o să vorbim, de pildă, despre frumoasa vizită sepulcrală — repetă cuvîntul „sepulcral“ (foarte folosit de copii) dc cinci sute de ori, l’ără să

spună insă o dată măcar ce înseamnă.
Acolitul mîngîic în dreapta şi-ţi stingă, în chip de comentariu
de nezdruncinat, şi întregul cuibar de copii îmbujoraţi, istoviţi
fac schimb de pojar, urticarie, tuse convulsivă, febră şi

deranjamente stomacale, de parca toate bolile astea s-ar fi aflat adunate la tîrg în acest scop.

Totuşi, chiar şi în acest templu al bunelor intenţii, un copil excepţional de deştept şi absolut hotărît sa înveţe putea învăţa cîte ceva, şi o dată învăţat acest ceva, putea să-l transmită cu mult mai bine decît profesorii, fiind mai cinstit ca ci şi deoarece nu avea dezavantajul de a sta în faţa unor copii mai abili. Aşa se face că în acest tărăboi Charley ITexam a progresat, a predat altora ce a învăţat el şi a fost primit apoi într-o şcoală mai bună.

— Aşa că vrei să te duci să-ţi vezi sora, Hexani ?

— Dacă-mi daţi voie, domnule Hcadstonc.

— Aproape c-aş veni şi eu cu tine. Unde locuieşte sora ta ?

— Păi... încă nu s-a stabilit, domnule Hcadstonc. Aş prefera să n-o vizitaţi pînă nu se instalează, dacă vă c totuna.

— Uite ce este, Hexam... — domnul Bradley Hcadstonc, directorul şcolii, cu studii şi salariu superioare, cu degetul arătător al mimii sale drepte trecut printr-una din butonierele de la haina băiatului, urmărind atent gestul din priviri... Sper că sora ta îţi facc cinste.

— Cum de vă mai îndoiţi, domnule Hcadstonc ?

— N-ain spus că mă-ndoiesc.

— Nu, n-aţi spus asta.

Bradîey Headstonc îşi privi din nou degetul, îl trase din butonieră şi îl examină îndeaproape, muşcă ceva dintr-o parte şi iarăşi se uită la el.

— Vezi, Hexani, tu ai să fii unul dintre noi. Vei trece fără îndoială cu bine şi la timp examenele şi vei face parte dintre aî noştri. Atunci, întrebarea este...

Băiatul aşteptă îndelung întrebarea — în timp cc directorul şcolii se uită în cealaltă parte a degetului, muşcă, din nou se uită ; în cele din urmă, spuse :

— întrebarea este, domnule... ?

— Dacă n-ar fi mai bine să rupi legătura.

— Ar fi nvai bine să rup legătura cu sora mea, domnule Headstonc ?

— N-am spus asta, pentru că nu ştiu. Am aruncat o vorbă, la care te rog să te gîndeşti, vreau s-o pui în balanţă. Ştii foarte bine cc mari progrese ai făcut aici.

— La urma urmelor, ca m-a adus aici - spuse băiatul, împotrivindu-se.Văzînd că era necesar -- încuviinţă directorul şcolii — şi luînd hotărîrca definitivă de-a se despărţi de tine. Da.

Băiatul, vrînd iarăşi să sc împotrivească sau să se încăpătineze, sau cine ştie din ce altă cauză, părea frămîntat în sinea lui. în sfîrşît, ridicînd ochii pe chipul directorului, spuse :

— Domnule Headstonc, aş vrea să veniţi cu mine în vizită la ea, deşi nu s-a instalat. Aş vrea să veniţi cu mine şi, luată prin surprindere, s-o judecaţi singur.

— Eşti sigur că n-ai dori s-o pregăteşti ? întrebă directorul.

—• Sora mea Lizzie, spuse mîndru băiatul, n-are nevoie să i ie pregătită, domnule Headstonc. Este aşa cum este şi cum se arată a ii. Sora mea nu ştie să sc prefacă.

încrederea în Lizzie îi stătea mai bine decît nehotărîrea cu care sc luptase în două rînduri. Fidelitatea faţă de ca era latura cca mai bună, dacă egoismul accentuat era cea rea.

— Bine, astă-scară sînt liber — spuse directorul. Sînt gata să te însoţesc.

— Mulţumesc, domnule Headstonc. Şi eu sînt gata de plecare.

Bradley Headstonc — îmbrăcat decent cu haină şi jiletcă neagră, cu cămaşă dcccntă albă, cu nelipsita lui cravată neagră, dcccntă, pantaloni decenţi din stofă pepit, cu ceas decent tic argint în buzunar şi cu un lanţ decent de tîrsină pe după gît — părea un tînăr de o decenţă dcsăvîrşită, de douăzeci şi şase dc ani. Niciodată nu fusese văzut în alte veşminte, şi totuşi, în felul cum Ic purta remarcai oarecare rigiditate, ca şi cum n-ar fi fost îndeajuns de obişnuit cu ele, amintind întrucîtva, să ziccm, de un muncitor mecanic în haine sărbătoreşti. Acumulase, mecanic, o sumedenie dc cunoştinţe profesorale. Putea facc în minte, mecanic, tot soiul de calcule aritmetice, putea să cînte Ia prima vedei'c, mccanic, să interpreteze melodii, mccanic, la diferite instrumente de suflat şi chiar să cînte, mccanic, la orga mare din biserică. Din fragedă copilărie, spiritul lui a fost un loc de înmagazinarc mccanică. Toate mărfurile cn-gros erau în aşa fel rînduite îneît să poată oricînd răspunde eererii negustorilor cu amănuntul — istorie aici, geografic colo, astronomic Ia dreapta, economie politică ia stînga, biologic, fizica, arhitectură, muzică, matcmatici şi cîte altele, toate la locul lor ; grija asta îi întipărise pe chip o expresie de nelinişte, iar obiceiul dc a pune întrebări şi a fi întrebat îi dăduse un aer bănui- lor, ori mai bine zis de expectativă. Frămîmarea se cuibărise pe trăsăturile feţei lui, o faţă oglindind un intelect încet sau distrat de la natură şi trudind din greu să obţină ceea ce obligase şi care acum trebuia ţinut cu dinţii. Totdeauna părea că se teme ca nu cumva să piardă ceva din bagajul Iui spiritual şi, spre mai multă siguranţă, făcea mereu inventarul.

Suprimarea cutărei cantităţi ca să creeze loc pentru a! iele ii deşteptase o preocupare care-i impunea pe de-a-ntregul o atitudine silită. Şi totuşi, se desluşeau la el destulă vitalitate şi foc lăuntric (deşi mocnind) pentru a înţelege că dacă lînărul Brad- ley Headstone, în vremea cînd, băietan sărac fiind, ar fi fost imtîmplător trimis pe mare, nu rămînca ultimul om din echipaj. Cit despre originea lui... el era mîndru, susceptibil, ursuz şi dorea să fie dată uitării. Puţine persoane o cunoşteau.

în ccle cîteva vizite făcute la acest balamuc, atenţia i-a fost atrasă de băiatul ăsta Hexam. Fără îndoială, un băiat potrivit pentru a deveni profesor, o cinste, fără îndoială, pentru dascălul care-1 pregăteşte în acest sens. Poate că de calculul ăsta se mai lega şi cine ştie ce amintire a sărmanului copil la care nu voia să se mai gîndească niciodată. Oricum ar fi, el îşi dăduse osteneala să atragă treptat copilul în şcoala lui şi i-a mijlocit diverse atribuţii pe care să le îndeplinească, spre a-şi putea plăti casa şi masa. Acestea au fost

împrejurările care făcuseră ca în acea seară de toamnă Bradley Heaclstone şi Charley Hexam să fie împreună. într-o seară de toamnă, pentru că trecuseră şase luni de cînd corpul neînsufleţit al păsării de pradă fusese găsit pe malul fluviului.

Şcolile — căci erau două la număr : pentru băieţi şi iete - se aflau situate în regiunea aceea joasă din preajma Tamisei, acolo unde comitatele Kent şi Surrey îşi dădeau nuna, şi calea ferată încă mai încălca grădinile de zarzavat, care curînd aveau să dispară sub terasamentul ei. Şcolile fuseseră nu de mult construite ; erau atît de multe deopotrivă prin împrejurimi, îneît s-ar fi putut crede că toate nu erau decît una şi aceeaşi clădire, înzestrată ca palatul lui Aladin cu puterea de a se muta dintr-un loc într-altul. Se aflau într-un cartier care semăna cu un peisaj alcătuit din jucării scoase rînd pe rînd dintr-o cutie de un copil grozav de dezordonat şi plantate ht întîmplare, ici un căpeţcl de stradă nouă, colo o cîrciumă marţ şi simpatică, aşezată cu faţa către nicăieri; ici — iarăşi o stradă neisprăvită, de pc-acum în ruină, colo o biserică 5 îcî nişte antrepozite imense, colo un eonac (ic ţara dărăpănat. Apoi o amestecătură de şanţuri întunccatc, straturi lucitoare de castraveţi. fîşii de ogoare, grădini de legume bogat cultivate, viaducte din cărămidă, canalc cu poduri arcuite, totul de-a valma, înotînd în noroi şi învăluit în ceaţă. Ga şi cum copilul ar fi răsturnat masa cu o lovitură de picior şi s-ar fi dus la culcare.

Dar chiar şi în cazul clădirilor de şcoli, al profesorilor şi al elevilor, totul era croit după acelaşi calapod, totul era conceput, în privinţa monotoniei, aşa cum scrie la carte, iar vechiul sistem, după care atîtea destine fuseseră modelate, în bine şi în rău, îşi făcea apariţia.

Ieşea la iveală în persoana domnişoarei profesoare Pcecher, care îşi uda florile tocmai cînd pleca domnul Bradley Ilcads- tonc. Ieşea la iveală în persoana domnişoarei profesoare Pe- echer, care îşi uda florile din petecul de grădină prăfoasă de lingă micuţa ci locuinţă oficială, cu ferestre micuţe cît urechile acului şi cu nişte uşi mici cît coperta cărţilor de şcoală.

Scundă, curăţică, strălucitoare, ordonată şi veselă — astfel era domnişoara Pcecher, cu obrajii ca cireaşa şi un glas melodios. O mică gospodină, o mică periuţă pentru ace, o carte mică, o casetă mică de lucru, un mic set de tabele, greutăţi şi măsuri şi o mică fcmciuşcă — din toate cîte puţin. S-ar fi pri ccput să scrie o schiţă despre orice subiect, exact cît încăpea pe o tăbliţă de ardezic, începînd de sus din stînga pe _o faţă şi sfîrşind jos, în dreapta, pe cealaltă, strict după tipic. Dacă domnul Bradley Headstone i-ar fi

adresat în scris o cerere în căsătorie, ea i-ar fi răspuns probabil pe această tema printr-o schiţă completă exact de dimensiunile tăbliţei, spunîndu-i desigur că acceptă. Pentru ca-1 iubea. Lanţul decent de tîrsină care îi înconjura gîtul şi avea grijă de ceasul lui decent din argint era un obiect pizmuit de ca. Aşa i-ar fi înconjurat domnişoara Pcecher gîtul şi ar fi avut grijă de el. De el, nesimţitorul, căci el n-o iubea pe domnişoara Pcecher.

Eleva favorită a domnişoarei Pcecher, care o ajuta în micile treburi gospodăreşti, se afla lîngă ea cu o cană de apă ca să-i umple mica stropitoare ; ghicise destul de bine afecţiunea pe care o avea domnişoara Pcecher ea să fi simţit necesar să se îndrăgostească şi ea de tînărul Gharley Hexani. Astfel, domnea o dublă palpitaţie printre rîndurilc duble de nalbe şi mieşu- ncle atunci cînd directorul şi băiatul îşi aruncară privirile pcsie garduţ.

Frumoasa seara, domnişoară Pcechcr! rosti profesorul.

— Foarte frumoasă, domnule Headstone — spuse domnişoara Peccher. — Aţi ieşit la plimbare ?

— Ilexam şi cu mine am ieşit să facem o plimbare mai lungă.

— Minunată vreme — adăugă domnişoara Peccher — *pentru* o plimbare mai lungă !

—- Ne ducem mai mult cu treburi decît de plăcere — mai spuse directorul.

Domnişoara Pcechcr, după cc vărsă conţinutul stropitorii şi lăsă să cadă grijulie şi ultimii stropi peste o floare, de parcă cine ştie ce puteri miraculoase ar fi cuprins, strigă eleva, care stătea de vorbă cu băiatul, să-i umple din nou vasul cu apă.

— Noapte bună, domnişoară Pcechcr — zise profesorul.

— Noapte bună, domnule Headstone — zise profesoara.

într-atît se obişnuise fata cu gestul copilăresc de a ridica degetul la ore (dc-ai fi zis că strigă o birjă sau un omnibus), de fiecare dată cînd avea la îndemînă vreo observaţie să-i ofere domnişoarei Peccher, îneît nu se putea stăpîni nici în relaţiile lor domestice — aşa cum se întîmplă şi acum.

— Cc este, Mary Anne ? întrebă domnişoara Pcechcr.

— Dacă-mi daţi voie, domnişoară, Ilexam zicea că se duc s-o viziteze pe sora lui.

— Fu nu cred asta — replică domnişoara Peedher pentru că domnul Headstone n-are nimic de-a face cu *ca.*

Iarăşi un semn al şcolăriţă.

. — Ce oste, Mary Anne ?

— Dacă-mi daţi voie, domnişoară, poate ea are Cliarljy !

— Nu-i exclus — încuviinţă domnişoara Peccher. T a ista nu m-am gîndit. Dar n-are nici o importanţă.

Din nou un semn al şcolăriţei.

— Ce este, Mary Anne ?

— Ei spun că-i foarte frumoasă.

Ah, Mary Anne, Mar)[7] Anne ! — exclamă domnişoara Peccher, roşind uşor şi clătinînd din cap, puţin iritată. — De cîte ori am repetat să nu mai întrebuinţezi expresii aşa de vagi, să nu mai spui lucruri generale ? Cînd zici *ei* spun, cc înseamnă ? Cc parte de vorbire este *ei i*Mar)' Anne îşi împreuna braţele la spate, ca la examen, şi răspunse :

— Pronume personal.

— Ce persoană ?

— Persoana a treia.

— Ce număr ?

— Numărul plural.

— Atunci, la cîţi te gîndeşti, Mary Anne La doi, sau mai mulţi *i*

— Dacă-mi daţi voie, domşoară — reluă Mary-s Anne, uimită că se gîndise la aşa ceva — cred că mă refer numai la fratele ei.

Rostind aceste cuvinte, îşi desprinse mîuiile de la spate.

—• Eram convinsă de asta — replică domnişoara Peecher din nou zîmbind. — Aşa că, te rog, Mary Anne, bagă de seamă altă dată. Nu uita : e o deosebire între *el spune* şi *ei spun.* Care-i deosebirea, ia să vedem ?

Mary Anne îşi prinse iarăşi la spate braţul drept de stîn- gul — atitudine absolut necesară în asemenea situaţie — şi răspunse :

—■ Unul este persoana a treia singular, modul indicativ, timpul prezent, de la verbul activ *a spune.* Celălalt este modul indicativ, timpul prezent, persoana a treia plural, forma activă, verbul *a spune.*

— De ce este activ, Mary Anne ?

— Pentru că primeşte un complement, domşoară Peecher.

— Foarte bine, bravo ! — rosti domnişoara Peecher, încurajator. — Mai bine nici nu se poate. Altă clată, Mary Anne, nu uita să aplici regula.

Acestea fiind spuse, domnişoara Peecher termină de udat florile şi intră în mica locuinţă oficială şi îşi împrospătă cunoştinţele despre principalele fluvii şi lanţuri de munţi de pe glob, despre lăţimea, aclîncimca şi înălţimea lor, înainte de a-şi lua măsura pentru o rochie de folosinţă personală.

Bradley Fleaclstone şi Charley Hexam ajunseră cu bine pe malul dinspre Surray, la podul Westminster, şi trecînd podul, porniră pc cheiul de la Middlesex către Millbank. în acest cartier există o anume străduţă care se cheamă Curch Street şi o piaţetă închisă care se cheamă Smith Square, în mijlocul căreia se înalţă o biserică foarte urîtă, cu patru turle la cele patru colţuri, aidoma, în general,

unui monstru pietrificat înspăimîntător şi gigantic, culcat pe spate şi cu picioarele in văzduh. Foarte aproape de aici, într-un colţ, se aflau un copac, o fierărie, un depozit de cherestea şi un negustor de iiare vechi. Ce ar fi vrut să însemne o bucată ruginită dintr-un cazan de aburi şi o roată de lier uriaşă, zâcînd pe jumătate îngropate în curtea din faţă a prăvăliei de fiare vechi nimeni, pare-se, nu ştia. La fel ca morarul din poveste, nu le păsa de nimeni şi nimănui nu-i păsa de ele.

După ce dădură ocol acestei piaţete şi văzînd că e cufundată într-un soi de letargic, de parcă ar fi luat laudanum şi bineînţeles o furase somnul, cei doi se opriră în punctul unde strada şi piaţeta se întîlneau şi unde era un şir de căsuţe liniştite. într-acolo porni pînă la urmă Charley Hexani, urmat de Bradley Headstonc, şi în dreptul uncia dintre ele se opriră.

— Asta trebuie să fie casa în care locuieşte soră-mea — spuse Charley. Aici s-a mutat, vremelnic, puţin după moartea tatei.

— Ai văzut-o des de atunci ?

— Păi, numai de două ori, domnule — răspunse băiatul, stînjenit ca mai înainte — dar e şi vina ei în bună parte, nu doar a mea.

— Din ce se întreţine ?

— A fost totdeauna îndemînatică la cusut şi lucrează pentru o prăvălie de confecţii marinăreşti.

■ — Lucrează şi acasă ?

— Cîteodată ; însă cred că munca propriu-zisă o depune la atelierul prăvăliei. Asta este numărul.

Băiatul bătu la o uşă, şi uşa se deschise numaidecît prin- tr-un resort, cu un clinchet. O uşă dintr-un vestibul neîncăpător, care dădea într-o odaie de toată ziua, era deschisă, şi înăuntru se vedea un copil — un pitic, o fetiţă, o făptură oarecare — aşezat într-un jilţ mic şi scund, demodat, dinaintea unei băncuţe de lucru.

— Nu mă pot ridica — spuse copilul — spatele mi-e aşa bol nav, şi picioarele-mi sînt betege. Da eu sînt stăpîna casei.

— Mai e cineva aici ? — întrebă Charley, mirat.

— în prezent nu mai e nimeni — răspunserăspicatcopilul, pe un ton de subliniatădemnitate — doar stăpînacasei. Da ce doreşti, tinere ?

Voiam s-o văd pe soră-mea.

— Surori au mulţi pc lume - rosti copilul. Da cum te numeşti, tinere ?

Făptura ciudată şi micuţă, feţişoara ciudată dar nu urnă, avea nişte ochi verzi strălucitori, atît de ageri, îneît agerimea acestei

fiinţe părea absolut evidentă, ca şi cum tot ce se lega de ca trebuia să fie neapărat ager.

Mă numesc Hexani.

- Aa. da ? — făcu stăpîna casei. - Mi-am închipuit eu. Sora dumitalc va fi aici cam peste un sfert de oră. Ţin foarte mult la sora dumitalc. E prietena mea cea mai bună. Fi loc. Şi domnu cum se numeşte ?

Domnul FIcadstonc, profesorul meu.

Luaţi loc. Te rog, nu vrei să-nchizi mai iutii uşa care d.t la stradă ? Eu mă mişc greu, pentru că spatele ini-e aşa bolnav, şi picioarelc-mi sînt betege.

Uşa o dată închisa în linişte, mica făptură îşi văzu mai departe de treabă ; întindea clei cu o pensulă din păr de cămilă peste nişte bucăţele de carton şi dc placaj, pe carc le lipea, tăiate dinainte în forme diferite. Foarfecelc şi cuţitul dc pc băncuţă erau o dovadă că fetiţa şi le tăiase singură, iar petecele de catifea, dc mătase şi panglici, în culori vii, împrăştiate de asemenea pe băncuţă demonstrau că după ce obicctclc aveau să fie căptuşite în regulă (cele necesare pentru aşa ceva se aflau deopotrivă acolo), urma să lc îmbrace frumos. Dibăcia degetelor ci agile era remarcabilă, şi dc cum potrivi două foi subţiri de carton, muşcînd cu dinţii un căpeţel, se uită la oaspeţi cu coada ochilor ei verzi: o expresie care depăşea agerimea dovedită pînă atunci.

— Pun rămăşag că nu puteţi spune cu ce mă ocup eu — rosti fata, după cîteva asemenea ocheade.

Faci perniţe dc ace — îşi dădu cu părerea Charlcy.

— Şi ce mai fac ?

— Ştcrgătoarc pentru peniţe — zise Bradley Headstone.

— Ha-ha ! Şi ce încă ? Fşti profesor, da nu ştii.

— Faci o treabă reluă el, arătînd cu degetul într-un colţ al băncuţei — în carc foloseşti paie, dar nu ştiu ce.

Bravo ! — exclamă stăpîna casei. — Fac perniţe de acc şi ştcrgătoarc pentru peniţe doar ca să-ntrebuinţez resut- rile. Paiele într-aclevar lin de lucrul meu. Mai încercaţi. f-i ce-mi trebuie paiele ?

— Rogojini.

• Auzi, un profesor să spună aşa ceva ! O sa vă ajut, ca la jocul cu gajuri, îmi iubesc prietena cu un G, pentru că-i cuceritoare ; o urăsc pentru că-i capricioasă. O duc la circiuma cu firma Cavalerul credincios şi-i dau în dar o căciulă ; o cheamă Cocheta şi locuieşte la Chatham. Ei, şi-acum... ce fac cu paiele r

— Pălării de damă ?

— Da, pentru nişte doamne line — glăsui stăpîna casei, incuviinţînd din cap. — Păpuşi. Fac rochiţe pentru păpuşi. J — Sper că e o afacere bună.

Stăpîna casei ridică din umeri şi clătină capul.

— Nu. Prost plătită. Şi sînt adesea zorită de timp ! Săp- tamîna trecută mi-am măritat una din păpuşi şi-am fost nevoită să lucrcz toată noaptea. Asta-i rău pentru mine, din cauză că spatele mi-e bolnav, şi picioarclc-mi sînt betege.

Se uitară la micuţa făptură cu o mirare crcscîndă.

— Regret că doamnele dumitale delicate sînt atic de exigente — spuse profesorul.

--- Aşa sînt ele — rosti stăpîna casei, ridieînd iarăşi din umeri. — Puţin le pasă de îmbrăcăminte, şi apoi nu ţin acccaşi toaletă nici o lună. Lucrcz pentru o păpuşă care are trei fete. Doamne sfinte, o sa- şi ruineze soţul !

Stăpîna casei izbucni acum într-un hohot scurt de rîs, strident şi maliţios şi din nou se uită la ei cu coada ochiului. Fata avea o bărbie năstruşnică, foarte expresivă, şi ori de cîte ori le arunca o privire îşi zbura şi bărbia în sus. De parcă ochii şi bărbia răspundeau prompt la aceeaşi comandă.

— Totdeauna eşti ocupată ca acum ?

— Şi mai ocupată. Acum lenevesc. Alaltăieri am isprăvit de făcut veşminte pentru un doliu mare. O păpuşă pentru care lucrcz şi-a pierdut un canar.

Stăpîna casei risc din nou, scurt, apoi dădu din cap de cîteva ori, a dojana parcă : „Oh, lumea asta, lumea asta !'

— Toată ziua stai singură ? - întrebă Bradley Hcads- tone. Nu vine pc-aici nici unul din copiii de prin vecinătate ?

— Aa, Dumnezeule ! - strigă stăpîna casei, eu un ţipăt scurt, ca şi cum cuvîntul ar fi înţepat-o. — Nu-mi vorbi despre copii. Nu pot sa-i sufăr. Cunosc *eu* trucurile şi apucăturile lor!

Rostise aceste vorbe furioasă, scuturînd uşor pumnul drept, foarte aproape de ochi.

Poate că nu era nevoie de experienţă profesională pentru a observa că micuţa croitoreasă de păpuşi îşi dădea seama cu destulă amărăciune de deosebirea dintre ea şi ceilalţi copii. Oricum, profesorul şi elevul nu înţeleseră acesc lucru întocmai.

— Totdeauna aleargă şi ţipă, totdeauna se joacă şi se încaieră, totdeauna ţop-ţop-ţop pe trotuar, şi-l mîzgălesc cu cretă pentru şotronul lor. Oh ! Cunosc eu trucurile şi apucăturile lor ! — Scuturînd pumnul, ca mai înainte : — Şi asta nu-i tot. Spun oamenilor tot felul de prostii prin gaura cheii şi imită spatele şi picioarele cuiva. Oh ! Cunosc *eu* trucurile şi apucăturile lor ! Am să vă spun ce-o să fac să-i pedepsesc. Sub biserica din piaţă sînt nişte uşi... uşi negre care duc spre cripte negre. Ei bine. Am să deschid una din uşile alea şi o să-i împing pe toţi acolo, apoi încui uşa, şi prin gaura cheii suflu înăuntru praf de piper.

— Ea ce bun să sufli înăuntru praf de piper ? — întrebă Charlcy Hexani.

— Să-i fac să strănute — spuse stăpîna casei — şi să le dea lacrimile. Şi cînd or să strănute toţi, cu ochii roşii, o să rid de ci prin gaura cheii. întocmai cum ei, cu trucurile şi apucăturile lor, îşi bat joc de alţii !

Scuturînd neobişnuit de puternic pumnul micuţ chiar dinaintea ochilor, stăpîna casei părea să se mai potolească în sinea ei, căci adăugă, recăpătîndu-şi cumpătul :

— Nu, nu, nu. Nu-mi trebuie copii. Mie dă-mi oameni în toată firea.

Era greu să ghiceşti vîrsta ciudatei făpturi, căci sărmana fiinţă nu-ţi oferea nici un indiciu, iar chipul ci era aşa de tînar şi totuşi aşa de bătrîn în acelaşi timp ! Doisprezece ani sau cel mult treisprezece, cam atît putea avea.

— De cînd mă ştiu mi-au plăcut oamenii în toată firea — reluă ea — şi de cînd mă ştiu am fost în preajma lor. Au scaun la cap. Stau locului. Nu tropăie şi nu umblă de colo-colo ! Şi mă gîndesc să mă ţin numai în jurul oamenilor în toată firea, pînă m-oi mărita. Cred că va trebui să mă hotărăsc pentru măritiş, într-una din zilele astea.

Ciulea urechea la zgomotul de paşi venind de afară, cînd se auzi un ciocănit slab în uşă. Trase de un mîner care se afla la îndemînă şi spuse, rîzînd de plăcere :

— Uite, acu ai de exemplu esle prietena mea cea mai buna!

Lizzie I lexam, îmbrăcată în negru, apăru în odaie.

— Charley ! Tu !

Il îmbrăţişa ca odinioară — el părea puţin stînjcnit - ca şi cum n-ar mai fi fost nimeni de faţă.

— Hai, hai, Liz, bine, draga mea. Iată, domnul I Icads- tone a venit cu mine.

Ochii ei îi întîlniră pe cei ai profesorului, care se aşteptase, evident, să vadă un alt gen de fată. Se salutară, murmu- rînd cîtcva cuvinte de politeţe. Ltzzie era puţin tulburată de vizita neaşteptată, iar profesorul nu se simţea la largul lui ; de altfel, niciodată nu era cl întru totul la largul lui.

— li spusesem, Liz, domnului Headstone ca nu eşti instalată, dar a fost atît de amabil îneît a dorit să vină... şi atunci, l-am luat. Ce bine arăţi !

Bradley părea să fie de aceeaşi părere.

— Aa, nu-i aşa, nu-i aşa ? —• strigă stăpîna casei, reluîn- du-şi treaba, deşi înserarea se lăsa repede. — Cred şi cu că este ! Dar vorbiţi mai departe, cu toţii :

Voi, un, doi, trei,
Oamenii mei,
De mine nu vă pasă, hei!

l ata însoţi această rimă improvizată de trei semne cu degetul ci subţire spre fiecare în parte.

— Nu mă aşteptam să treci pe aici, Charley — spuse sera lui. — Mi-am închipuit că dacă vrei să mă vezi trimiţi după mine, stabilind un loc de întîlnire undeva lîngă şcoală, aşa cum am făcut ultima oară. L-am întxlnit pe fratele meu lîngă şcoală, domnule — adrcsîndu-se lui Bradley Headstone —■ căci e mai uşor pentru mine să mă duc acolo decît pentru el să vină aici. F.u lucrez cam la jumătatea drumului între aceste două puncte.

— Nu vă vedeţi prea des — spuse Bradley, fără să se simtă mai la largul lui.

— Nu. — Scutură din cap cu destulă tristeţe. — Charley tot aşa face progrese, domnule Headstone ?

Cum nu se poate mai bine. Văd cariera lui perfect de limpede conturată dinainte-i.Totdeauna am sperat asta. Sînt atît de recunoscătoare ! Foarte frumos din partea ta, Gharley draga ! E mai. bine să nu mă duc să-I văd (doar cînd mă cheamă neapărat), ca nu cumva să-l rup de treburi. Nu-i aşa, domnule Ileads- tonc ?

Bradley, care înainte de-a o cunoaşte pe Lizzic îşi sfătuia elevul să stea izolat de ca, dîndu-şi seama că băiatul aştepta răspunsul, rosti, bîlbîindu-se :

— Fratele dumitale, ştii, e... e foarte ocupat. Are mult de lucru. De aceea, nu putem tăgădui : cu cît atenţia o să-i fie mai puţin abătută de la treabă, cu atît mai bine pentru viitorul lui. Cînd o să aibă o situaţie, eh, atunci... atunci e altceva.

Fizzie scutură iarăşi din cap şi, cu un surîs molcom, replică :

— Totdeauna i-am dat şi eu acelaşi sfat ca dumneavoastră. Nu-i aşa, Charley ?

— Hai să lăsăm astea acum... — spuse băiatul. Cum iţi mai merge, Lizzie ?

— Foarte bine, Gharley. Nu duc lipsă de nimic.

— Locuieşti aici ?

— Aa, da. La etaj. Am o cameră liniştită, drăguţă, cu mult aer.

— Şi odaia asta o foloseşte totdeauna pentru musafiri — zise stăpîna casei, rotunjindu-şi ca un monoclu una din mîi- nilc-i osoase, şi privind cu ochii şi bărbia într-o ciudată concordanţă. Totdeauna odaia asta-i pentru musafiri, nu-i aşa, Lizzie dragă ?

Din întîmplarc, Bradley Ieadstone observă o mişcare vagă a mîinii făcută de Lizzie, vrînd parcă s-o oprească pe croitoreasa de păpuşi de-a mai vorbi. Şi din întîmplare, în aceeaşi clipă, fetiţa avea ochii pe el, pentru ca apoi să facă un binoclu, slujindu-se de amîndouă mîinile, şi îl privi, cu un strigăt şi clătinînd din cap :

— Aha ! Te-am prins cum spionezi, sîc !

Incidentul putea oricum să se încheic aici; dar Bradley Ieadstone observă de asemenea că îndată după aceea, Lizzic, care nu-şi scosese pălăria, propuse, destul de grăbită, că de- oarcce începe să se întunece în casă, ar fi fost mai bine să iasă la aer. După ce urară noapte bună croitoresei de păpuşi, oaspeţii plecară, lusmd-o rezemată în jilţ, cu manile împreunate şi cîntînd pentru sine, dusă pe gînduri, cu un glăscior dulce.

— O să hoinăresc puţin pe malul fluviului — spuse Bradlcy. — E mai bine, să puteţi vorbi în tihnă.

Gînd acesta, stînjcnit, se depărta dinaintea lor, picrz.în- du-se în umbrele serii, băiatul spuse sorci lui, iritat:

— Gînd o să te muţi odată, Liz, intr-o casă ca lumea? Gredcam c-ai s-o faci pînă acum.

— Mă simt foarte bine unde sînt, Gharley.

—• Foarte bine ! Mi-e ruşine că l-am adus pe domnul Ileadstone cu mine. Gum ai ajuns să cunoşti diavolul ăsta împicliţat ?

— Din întîmplare, Charley, la început, pare-se. Dar cred ca a fost ceva mai mult decît întîmplarca, căci copilul ăsta... îţi aminteşti de afişele dc pc pereţii de-acasă ?

— Ducă-se naibii afişele ! Vreau să uit afişele dc pe pereţii de-acasă. şi ar fi mai bine ca şi tu să faci la fel — mormăi băiatul. — Ei, şi ce-i cu ele ?

— Fetiţa asta este nepoata bătrînului.

— Gc bătrîn ?

— Beţivul ăla groaznic, în papuci de pîslă şi cu scufă dc noapte.

— Şi cum de ai aflat ? Nemaipomenit !

Băiatul sc treca la nas într-un fel care exprima aiît supărarea pentru cele auzite, cît şi curiozitatea de .1 asculta mai departe.

— Tatăl fetiţei munceşte în casa unde lucrez şi eu... aşa am cunoscut-o, Gharley. Taică-su seamănă foarte bine cu tatăl lui, un om slab, nenorocit, care tremură din toate mădularele. abia se ţine pe picioare, niciodată nu-i treaz. însă e un muncitor dc nădejde, lucrează bine. Mama e moartă ; sărmana micuţă suferindă a ajuns în halul ăsta... înconjurată, Gharley, numai de beţivi, .încă din leagăn... daca o fi avut aşa .ceva.

— Totuşi, nu pricep ce ie leagă de ea — spuse băiatul.

— Nu, Gharley ?

Băiatul privea morocănos fluviul. Se aflau la Millibank, şi Ta mi sa îşi învolbura apele în stînga lor. Fizzic îl atinse pc umăr şi făcu semn spre fluviu.

— O compensaţie oarecare... o înlocuire... cuviniul n-are importanţa, dar ştii ce vreau să Spun. Mormăitul tatei...

El însă nu-i răspunse cu vreo vorbă bună. După o tăcere mohorîtăj cl rosti pe un ton de naîhnire :

— Ar fi dureros, Liz, ca în vreme ce eu mă zbat să ajung ceva în viaţă, tu să mă tragi înapoi.

— Eu, Gharley ?

— Da, tu, Liz. De ce nu la^i trecutul în pace ? De ce nu poţi tu, după cum îmi spunea domnul lieadstone chiar astă-seară despre altceva, să nu te mai ocupi de ce-a fost ? Nouă nu ne rămîne de făcut decît să ne-ndreptăm privirile spre noua noastră direcţie şi să pornim drept înainte.

— Şi să nu ne mai uităm înapoi ? Nici chiar pentru a ncerca sa reparăm un rău ?

— 0?e visătoare eşti, Lizzie ! —- spuse băiatul, pe acelaşi ton iritat. — Era plăcut cînd stăteam la gura focului... cînd priveam prăpastia prin flacăra pîlpîitoare... dar acum privim realitatea.

— Ah, Gharley, *atunci* priveam realitatea !

— Ştiu ce înţelegi prin asta, dar greşeşti. Nu vreau, dacă eu mă ridic, să te părăsesc, Liz. Vreau să urci şi tu o dată cu mine. Asta vreau să fac, şi voi face. Ştiu cît de mult îţi datorez. Chiar seara asta i-am spus domnului Ieadstone : „La urma urmelor, sora mea m-a adus aici". Ei bine, atunci, nu mă trage înapoi şi nu mă ţine la pămînt. Asta-i tot ce cer, ţi desigur nu-i ceva nesăbuit.

Fata, care tot timpul nu-1 slăbise din ochi, îi răspunse calmă :

—■, Nu m-ani mutat aici din egoism, Gharley. Dacă ar li după mine, aş sta cît mai departe de fluviul ăsta.

— Fa fel şi după mine. Hai să scăpăm de el. De ce-ar trebui ca tu să zăboveşti pe aici mai mult decît mine ? Eu mă ţin cît mai departe de fluviu.

— Cred că n-aş putea pleca din preajma lui, mărturisi Lizzie, treeîndu-şi mîna peste frunte. Nu stau cu un scop anume aici.

— Aşa, Li>: ! Iată-te din nou visătoare. Ţi-ai ales dc bunăvoie o casă cu un beţiv... croitor dacă nu mă-nşeî, sau cam aşa i ceva... şi cu un spiriduş infinn de leliţă, sau fată în loată fi- rea, sau mai ştiu cu ce, şi apoi vorbeşti ca şi cum ai fi fost || trasă acolo ori dusă cu forţa. Te rog fii mai practică.

Fusese destul de practică faţă de el, suferind şi luptîndu-se g\ pentru el. Dar fata nu făcu altceva dccît să-şi aşeze mîna pc p umărul lui — nu în semn dc dojana — şi îl bătu uşor de două I sau dc trei ori. Aşa avea obiceiul să-l domolească odinioară, cînd îl ducea în braţe, copil aproape la fel dc greu ca şi ca. p, Fui Charley i se umplură ochii de lacrimi.

_— îţi jur, Eiz — spuse, ştcrgîndu-şi ochii cu dosul pal- : mei — vreau să fiu un frate bun faţă de tine şi să-ţi dovedesc că ştiu ceea cc-ţi datorez. Aş dori numai să-ţi spun că ar trebui să nu-ţi mai dai frîu liber închipuirii chiar aşa, de ha- tîrul meu. O să preiau o şcoală, şi atunci vei putea veni să stai cu mine, şi dacă tot ai să-ţi pui frîu închipuirii, de cc n-ai începe chiar de-acum ? Dar nu cumva te-am jignii ?

— Nu, Charley.

— Spune-mi că nu ţi-am pricinuit nici un rău.

— Nu, Charley.

De astă dată însă, răspunsul a fost mai puţin prompt.

— Spune-mi că eşti convinsă că n-am vrut să te supăr. Fită-1 şi pe domnul Headstone ; s-a oprit şi priveşte peste zid marca... semn că e timpul să plecăm. Sărută-mă, şi spune-mi că ştii că n-am vrut să te mihncsc.

— Da, Charley, sînt sigură.

Se îmbrăţişară şi se apropiară de domnul Headstone.

— Dar o conduccm pe sora ta — observă el cînd băiatul îi spuse că era gata să se întoarcă.

Şi în felul lui greoi şi stîngaci, îi oferi fetei ţeapăn, braţul. Ea tocmai dusese mîna să se sprijine, dar şi-o retrase. Profesorul tresari şi se uită în juru-i, de parcă ar fi crezut că fata zărise ceva care o făcea să dea înapoi, în clipa cînd îl atinsese.

— N-aş vrea să intru în casă încă — spuse I.izzie. Aveţi un

drum lung de făcut, şi fără mine aţi merge mai iute.

Pentru că tocmai ajunseseră la Podul Vauxhall, luară ho- tărîrca, prin urmare, să treacă Tamisa şi să se despartă dc ea, după cc Bradley Pleadstone îi întinse mîna la plecare, iar ea îi mulţumi pentru grija pc carc o avea faţă dc fratele ci.Profesorul şi elevul porniră la drum, repede şi lâră să vorbească. Aproape trecuscră podul, cînd văzură un bărbat cuvine din faţă, mergînd agale, indiferent, cu un trabuc în gură, cu pardesiul aruncat pe umăr şi cu mîinile la spate. Ceva din atitudinea nepăsătoare a acestuia, acrul lui întrucîtva arogant şi lenevos cînd sc apropia, ocupînd pe trotuar de două ori mai mult loc decît avea nevoie, atrase numaidecît atenţia băiatului. Trccînd pe lîngă ei, băiatul îl privi îndeaproape şi rămase apoi locului ca să se uite după el.

— După cine te uiţi ? — întrebă Bradlcy.

— Eh ! — făcu băiatul încruntîndu-se, dus pe gînduri, tulburat. Asta-i Wrayburn ăla !

Bradlcy Ilcadstonc îl cercetă pe băiat la fel de atent cum il cercetase băiatul pe trecător.

— Vă cer iertare, domnule Ileadstone, dar nu mă pot stă- pîni să nu întreb : ce naiba o 1'i *caiitînd* pe aici ?

Deşi rostise aceste cuvinte ca şi cum îi trecuse surprinderea — reluîndu-şi mersul totodată •— profesorul nu scăpă din vedere că după ce vorbi, băiatul mai privi o dată îndărăt, avînd aceeaşi expresie sumbră de nedumerire şi îngrijorare întipărită pe chip.

— S-ar părea, Ilexam, că nu prea-ţi place prietenul tău.

Chiar nici nu-mi place — rosti băiatul.

— Şi de ce nu ?

— Prima oară cînd l-am văzut, m-a apucat de bărbie în- tr un fel cît se poate de impertinent.

— - încă o dată, de ce ?

— Fără nici un motiv. Sau... ceea ce ar fi acelaşi lucru... pentru că s-a întîmplat să spun despre soră-mea ceva care nu i-a fost pe plac.

— O cunoaşte, atunci, pe sora ta ?

Pe vremea aceea 11-0 cunoştea — preciza băiatul, încă posomorit şi dus pe gînduri.

— Dar acum ? r

Băiatul era atît dc cufundat în gînduri, incit se uită la domnul Bradlcy Fleadstone în timp ce mergeau unul lîngă al tul , fără să încerce a da un răspuns, pînă ce acesta nu repetă întrebarea ; apoi dădu din cap şi încuviinţă :

— Da, domnule.

— Nu cumva se duce s-o viziteze ?Nu sc poate ! — spuse repede băiatul. N-o cunoaşte destul dc bine. Mi-ar i'ace plăcere să-l prind acolo.

Mergînd un timp ccva mai iute ca înainte, profesorul spuse elevului, prinzîndu-1 cu mîna de braţ, între cot şi umăr :

— Erai pe punctul să-mi spui cîtc ceva despre omul ăsta. Cum ziceai că-1 cheamă ?

— Wrayburn. Domnul Eugene Wrayburn. E un fel de avocat pledant fără procese. Prima dată cînd a fost în casa noastră bătrînească tata trăia pe vremea aceea. Venise cu treburi... nu cu treburile *Uit, cl* niciodată n-a avut vreo treabă... fusese adus de un prieten.

— Şi în celelalte **daţi** ?...

— Eli nu ştiu să fi venit decît încă o singură dată. Cînd tata a murit, din cauza unui accident, întîmplarca a făcut sa fie unul dintre cei care l-au găsit. Se învîrtea de colo-colo, cred, îngaduindu-şi libertăţi cu bărbia altora 5 în orice caz, era acolo. El a dus vestea acasă, soră-mi, dimineaţa în zori ; venise cu domnişoara Abbey Potterson, o vecină, care i-a spus-o cu binişorul. Dădea tîrcoale casei cînd am fost adus după amiază acasă... nu ştiuseră unde eram de găsit pînă ce soră- mea nu şi-a venit îndeajuns în fire ca să le spună... şi apoi şi-a luat tălpăşiţa.

— Asta-i tot ?

— Asta-i tot, domnule.

Bradley Hcadstone lasă din strînsoare braţul băiatului, parcă dus pe gînduri; îşi văzură tic drum unul lîngă celălalt, ca mai înainte. După o îndelungată tăcere, Bradley începu să vorbească.

— Presupun că... sora ta... — cu cîte-o pauză după fiecare cuvînt aproape — abia dacă... a primit oarecare învă-

ţatiira...

— Toarte puţină, domnule.

— Jertlită, fără îndoială, din pricina împotrivirilor tatălui vostru. Mi-aduc aminte cum s-a purtat în cazul tău. lotuşi... sora ta... 1111 pare, şi nici nu vorbeşte ca un om neştiutor de carte.

— Lizzie are o minte cît sc poate de ageră, domnule Headstone. Prea ageră, poate, neavînd pe cineva care s-o dirijeze. Vatra din casă erau cărţile ci, cum obişnuiam eu să spun ; totdeauna a avut o închipuire bogată... uneori rostea lucruri pline dc înţelepciune, stînd şi privind locul.

— Asia nu-mi place — zise Bradley Headstone.

Vioiciunea cu care făcuse subit această observaţie, pe un

ion răspicat, dar nu fără emoţie, îl surprinse puţin pe elev ; el o luă însă drept dovadă a interesului pe care i-1 purta. Asta îl îndemnă să spună :

— N-am ajuns niciodată să stau ele vorbă deschis despre asia cu dumneavoastră, domnule Iieadstone, şi martor sînteţi, nici nu m-am putut hotărî pînă astă-seară, după ce am ieşit împreună. însă e chinuitor cînd te gîndeşti că dacă izbutesc să-mi creez situaţia despre care dumneavoastră speraţi voi fi... cu nu vreau să spun dezonorat, pentru că nu la asta mă gîndesc... ci... dacă s-ar afla, ar trebui să roşesc... din cauza unei surori care a fost foarte bună cu mine.

— Mda... — încuviinţă Bradley Headstone, în doi peri. căci nu prea voia să-şi bată mintea cu această chestiune, de aceea devie subiectul pe neobservate. — Mai este ceva la care trebuie să ne gîndim. Un bărbat cu situaţie ar putea ajunge s-o admire... pe sora ta... şi cu timpul, chiar să se gîndească s-o ia în căsătorie... pe sora ta. Pentru el ar fi atunci o piedică gravă şi o adevărată pedeapsă dacă, trecînd în sinea lui peste alte inegalităţi privind condiţia de viaţă şi alte considerente împotriva unei asemenea legături, această inegalitate şi aceste considerente ar rămînc pe deplin în vigoare.

— Cam aşa gîndesc şi cu, domnule.

— Da, da — zise Bradley Headstone — dar tu vorbeşti ca un frate, pur şi simplu. Cazul pe care l-am presupus cu ar fi cu mult mai grav ; un admirator, un soţ îşi creează de bunăvoie legăturile, pe lîngă faptul că e silit să le facă şi cunoscute... ceea ce nu se întîmplă cu un frate. La urma urmelor, despre tine trebuie să se spună că tu n-ai fi putut schimba nimic, pe cită vreme despre el, pe bună dreptate, s-ar cuveni să se spună că ar fi putut.

— E adevărat, domnule. Uneori, de cînd Lizzie a rămas liberă, prin moartea tatălui, m-am gîndit că o fată tînără ca ea ar putea să acumuleze lesne, mai mult decît e nevoie, cunoştinţele necesare pentru a trece examenele. Şi uneori m-am gîndit chiar că poate domnişoara Peecher...

— în acest scop, cu unul *nu* ţi-aş propune-o pe domnişoara Peecher — îl întrerupse Bradley Iieadstone, amintindu-şi de hotărîrea lui anterioară.

— Vreţi să aveţi bunătatea, domnule Meadstone, de a vă gîndi la asta pentru mine ?

— Da, Hexam, da. Mă voi ginţii. Mă voi gîndi matur la asta. Mă voi gîndi bine.

Drumul lor s-a desfăşurat după aceea mai tot timpul în tăcere,

pînă ajunseră la clădirea şcolii. Acolo, unul din gemuleţele de la locuinţa drăguţei domnişoare Peccher „ca urechile acului" era luminat, iar într-un colţ al acestei ferestre stătea Mary Anne la pîndă, iar domnişoara Peccher, aşezată la masă, lucra la rochiţa delicată, pe care o punea la punct — după un tipar făcut din hîrtie de împachetat — pentru folosinţă proprie.

N.B. Domnişoara Peecher şi elevele domnişoarei Peccher erau puţin încurajate de guvern în arta extraşcolară a cusutului.

Mary Anne, cu faţa la geam, ridică mîna.

— Ei, ce este, Mary Anne ?

— Domnul Ileadstone vine-acasă, domşoară.

Cam după un minut, Mary Anne repetă semnul.

— Da, Mary Anne.

— A intrat în casă şi a închis uşa, domşoară.

Domnişoara Peccher îşi înăbuşi un suspin, strîngînd lucrul înainte de culcare, şi străpunse locul unde s-ar fi găsit inima dacă avea rochia pe ea, cu un ac ascuţit nevoie-mare.

Capitolul 11

TOT DI-SPRI-: IiDUCAŢIE

Stupina casei, croitoreasă de păpuşi şi manufacturieră de perniţe ornamentale pentru ace şi dc ştergătoare pentru peniţe, stătea în jilţul ci ciudat dc mic şi scund, cîntînd pe întuneric, pînă chid se întoarse Lizzie. Singura persoană din casă demnă dc încredere, ea fusese învestită, încă din fragedă copilărie, cu titlul dc stăpînă a casci.

Ei bine, Lizzie—Mizzie -Wizzie ! — exclamă ea, înlrcrupîndu-şi cîntecul. Gc mai veşti pe-afară ?

— Ce mai veşti pc-aici ? — replică Lizzie, netezind în joacă părul lung, blond şi strălucitor, care se revărsa foarte bogat şi frumos pe umerii croitoresei de păpuşi.

—• Ta să vad, după cum zice orbul. Pai, ultima veste e ca nu vreau sa mă mărit cu fratele dumitalc.

— Nu?

— N-nu — scuturând din cap şi bărbie. Nu-mi place.

— Dar ce zici de profesorul lui ?

— Spun că e la-nălţime, cred.

Lizzie potrivi părul, grijulie, peste umerii dilormi ai fetei şi aprinse apoi o luminare, carescoase la iveală odăiţa sără căcioasă, dar curată şi rînduită. Puse luminarea pe pricbiciul

căminului, departe de ochii croitoresei, după aceea deschise larg uşa camerei şi uşa de la stradă şi întoarse jilţul mic şi scund, cu ocupantă cu tot, spre aerul proaspăt de afară, lira o scară înăbuşitoare, iar aranjamentul acesta avea loc tot
ţ
i
deauna pe vreme frumoasă, după ce munca zilei fusese îndeplinită. Pentru completare, Lizzie se aşeză pe un scăunel de lîngă jilţ şi petrecu pe după braţul ei, protector, mînuţa firavă întinsă spre ca.

• <Iată clipa cea mai plăcută din toată ziua şi noaptea a lui Jcnny Wrcn, care ie iubeşte — spuse stăpîna casei.

Numele ci adevărai era Fanny Cleaver, dar cu mult timp in urmă şi-l schimbasc, alegîndu-1 pe cel de Jenny W rcn [23].

— M-am gîndit — continuă Jenny — în vreme ce lucram, astăzi, ce minunat ar li «.Iacă ai ramîne cu mine pînă mă mărit sau măcar pînă apare un pretendent. (aci atunci l-aş pune pe el să facă uncie lucruri pe care le faci tu pentru mine. Dar n-o să mă poată pieptăna ca tine, nici n-o să m-ajutc să urc şi să cobor scările ca tine, n-o să fie în stare să facă nimic ca tine ; dar o să poată duce lucrurile făcutc de mine acasă şi, în felul lui greoi, o să ia noi comenzi. Aşa şi trebuie. Are să joace după cum cînt *eu,* aş putea să-i şi spun asta !

Jenny Wren avea şi ca propria-i vanitate — dinfericire pentru ca — şi nici un plan nu era mai precis conturat în sufletul ei dccît diferitele încercări şi chinuri la care cu timpul îl va supune pe „el“.

— Oriunde întîmplarca ar face-să se afle acum, sau oricine ar fi cl — continuă domnişoara Wrcn — *cu* îi cunosc trucurile şi apucăturile şi îl previn să se ferească.

— Nu crezi că eşti puţin cam prea aspră cu cl ? — întrebă prietena ci, zîmbind şi netezindu-i părul.

— Ba de loc — replică înţelcapta domnişoară Wrcn, cu un aer de vastă experienţă. Draga mea, băieţilor ăstora puţin le pasă de noi dacă *nu-i* luăm tare. Dar am spus. Dacă o să mă pot bucura de prezenţa ta. Ah ! Ce greu *daca !* Nu-i aşa ?

— N-am de gînd să te părăsesc, Jenny.

— Nu spune asta, c-atunci nu se împlineşte.

— Ai atît de puţină încredere în mine ?

— Tu meriţi mai multă încrederc decît aurul şi nestematele...

în timp ce vorbea, domnişoara Wren se întrerupse deodată, făcu din ochi şi din bărbie, cu un aer atotştiutor :

...Aba! Cine vine-aici ?

Unul din amici.

Şi ce vrea ?

O *lulea.*

—- Atu şi nimic mai mult, draga mea î

Un bărbat sc opri pc trotuar, la uşa casei.

— E domnul Eugene Wrayburn, nu-i aşa ? întrebă domnişoara Wren.

23 *Wren* – pitulice.

— Aşa s-ar spune — fu răspunsul.

— Poftim înăuntru, dacă eşti bun.

— Nu sînt bun, dar vin înăuntru.

Dădu mîna cu Jentiy Wren, dădu mîna cu Lizzie şi apoi rămase în picioare, sprijinit de uşă, lîngă Lizzie. A hoinărit, spuse el, fumîndu-şi totodată ţigara de foi (între timp, o fumase pînă la captă), şi la întoarcere a făcut un ocol in direcţia asta, ca să intre şi aici în trecere. Nu-1 văzuse cumva pc fratele ci în scara aceea ?

— Ba da — încuviinţă Lizzie, puţin tulburată.

Ce admirabilă bunăvoinţă din partea fratelui nostru ! îşi spusese el, domnul Eugene Wrayburn, că s-a îmi Inii pe pod laţă-n faţă cu acest tînăr. Cine era cu cl ?

— Profesorul lui.

— Desigur. Şi semăna.

Lizzie stătea atît de liniştilă, îneît nu s-ar li putut spune cc anume trăda tulburarea de pc chipul ei; şi totuşi, nu mai încăpea îndoială că era emoţionată. Eugene se purta la fel de spontan ca-ntotdeauna ; dar poate că în vreme ce ea şedea cu ochii aplecaţi, să fi fost mai vizibil că, aşa cum se conccntrase asupra ci pentru cîtcva clipe, atenţia lui era mai vie dccît a fost vreodată, pentru un scurt răstimp, faţă de orice altceva.

— N-am nimic special să-ţi spun, Lizzie — spuse Eugene. — Dar fiindcă ţi-am promis că prietenul meu, l.ightwood, va fi mereu cu ochii pe domnul Ridcrhood, îmi Itace plăcere să te asigur din nou, cînd şi cînd, că mă ţin de Promisiune şi că omul asta nu e scăpat din vedere.

! — Nici nu mă îndoiam de asta, domnule.

— în general, mărturisesc, lumea sc cam îndoieşte dc mine, totuşi —■ rosti Eugene, cu răceală.

— De cc ? — întrebă agera domnişoară Wren.

— Pentru că, draga mea ~ răspunse uşuraticul Eugene — sînt 1111 ins rău şi leneş.

— Atunci, dc cc nu tc schimbi într-un ins bun ? — mai întrebă domn'işftara Wren.

— Fiindcă, draga mea — răspunse Eugene — nu există nimeni pe lume care să merite strădania. Tc-ai gîndit la propunerea mea, Fizzie ? — adăugă el, cu glas scăzut; nu că s-ar fi ferit de siăpîna casci, ci pentru că era o chestiune mai gravă.

— M-am gîndit, domnule Wrayburn, dar nu m-am putut hotărî să accept.

— Falsă mîndrie ! — exclamă Eugene.

— Nu cred, domnule Wrayburn. Cel puţin aşa sper.

—- Falsă mîndrie ! — repetă Eugene. Altceva ce poate ii ?

Chestiunea în sine-i lipsită de valoare. Chestiunea n-are nici o valoarepentru mine. De ce-ar avea ? Ştii ce anume înseamnă pentru mine. Propun să fiu de folos cuiva... ceea ce niciodată n-am fost pe lumea asta, şi nu voi mai avea altă ocazie să fiu... plătind pe cineva calificat, de acelaşi sex şi vîrstă cu dumneata, cu atîţia şi atîţia şilingi mizerabili, ca să vină aici, în anumite seri din săptămîna, şi să-ţi dea nişte lecţii de care n-ai fi avut nevoie dacă nu erai o fiică şi soră atît de dezinteresată. Ştii ext de necesară e instruirea, altminteri nu te-ai fi jertfit într-atît ca fratele dumitale să aibă parte de acest lucru. Şi atunci, de ce să nu ai şi dumneata parte, mai cu seamă cînd domnişoara Jenny, prietena noastră, ar profita şi dînsa ? Dacă propuneam să fiu eu profesorul, sau să asist la ore... lucru evident absurd !... dar aşa, e ca şi cum m-aş afla ia celălalt capăt al planetei sau ca şi cum nici n-aş exista pe ca. Falsă mîndrie, Lizzie ! Pentru că adevărata mîndrie te-ar împiedica să roşeşti sau să-ţi fie ruşine de ingratitudinea fratelui dumitale. Adevărata mîndrie n-ar îngădui să fie aduşi aici profesori, ca doctorii pentru consult la un caz grav. Adevărata mîndrie s-ar pune pe treabă şi ar duce totul la îndeplinire. Ştii asta foarte bine, pentru ca-ţi dai scama că ai începe de mîine chiar, dacă ai avea mijloacele necesare, pe care falsja mîndrie îmi interzice să ţi le procur. Foarte bine. Doar atît mai am de adăugat: falsa dumitale mîndrie îţi pricinuieşte numai rău, dumitale şi defunctului dumitale tată.

— De ce tatălui meu, domnule Wrayburn ? — întrebă ea, cu o expresie de nelinişte întipărită pe chip.

— De ce tatălui dumitale ? Mai întrebi ! Pentru că ai prelungi consecinţele îndărătniciei lui ignorante şi oarbe. Pentru că nu ai lua hotărîrea să îndrepţi răul pe care ţî l-a făcut.
Pentru că .’.i decide ca pri\ aţiimea pe care ţi-a hărazit-o, J.i care ai fosi supusă, silită dc el, sa rainîna veşnic pe scama lui.

('oarda sensibilă din sufletul fetei vibrase cu mai puţin de un ceas în urmă, cîncl a stat de vorbă cu fratele ci. Acum insă a vibrai cu mult mai viguros, datorită schimbării vremcl- nicc dcsluşiic la cel care vorbea, însufleţit de o aparenţă trecătoare dc seriozitate, dc absolut spirit dc convingere, invulnerabil faţă dc orice bănuială, plin de generozitate şi dezinteresat. Toate aceste calităţi, la el, care de obicei era atît dc superficial ţi dc năpăsător, ca Ic simţea în adtncul inimii inseparabile de reversul lor. Sc întreba dacă ca, atît dc mult mai prejos ca cl şi atît de diferită, nu cumva refuzase propunerea lui dezinteresată dintr-o neîncredere amăgitoare că umbla după ea cu un

anumit scop, sau că urmărea să descopere în ca cine ştie cc nuri. Sărmana fată, curata la inimă şi în năzuinţe, nu putea îndura acest gînd. Bănuitoare faţă de ca însăşi, ca coborîsc în propriii ei ochi ; lăsă capul într-o parte, dc parcă i-ar fi făcut avocatului vreun rău april', cumplit, şi izbucni în lacrimi.

— Nu fi mîhnită spuse Eugene, foarte, foarte binevoitor. Sper că nu cu sînt cel care te-am mîhnit. N-am vrut altceva decit să-ţi prezint situaţia în lumina ei adevărată ; deşi, recunosc, am procedat destul dc egoist, şi de aceea sînt deza-măgit.

Dezamăgit pentru că i a lăcut un serv iciu. De ce altceva mai *putea* fi dezamăgit ?

Doar n-o să-mi fringă inima... adăugă Eugene, rizînd. După două zile am şi uitai lotul, dar rămîn intr-adevăr dezamăgit, fmi pusesem în gînd să lac acest lucru mărimi pentru dumneata şi pentru prietena noastră, domnişoara jenny. O nimica toată, dar faptul de a fi făcui ceva cit dc cil util era atît de rar pentru mine. îneît avea farmecul său. Acum îmi dau scama că aş fi putut proceda mai bine. Trebuia să simulez că fac totul numai pentru prietena noastră, domnişoara \\ ren. Puteam sa mă împopoţonez în straie morale şi s-o fac pe domnul Eugene Binefăcătorul. Dar, vă jur, nu pol ilebita fraze pompoase şi prefer să fiu dezamăgit decu să încerc asta.
Dacă avusese cumva intenţia să vină in înlîmpinarea gîn-durilor lui Eizzie, atunci a procedat cu iscusinţă. Dacă totul .s~a parcau din pură mtîmplare, în cazul acosta idcoa a fost nefastă.

— Chestiunea mi-a venit în minte cît se poate de firesc • spuse Eugene. Mingea a ajuns întîmplator în mîinile mele ! îţi aminteşti, Lizzie, de cele două ocazii cînd din întîmplarc am intrat, la început, în legătură eu dumneata. întîmplarea a făcut să-ţi pot făgădui ca Riderhood, acel fals acuzator, va fi ţinut sub observaţie. în ceasul de cea mai sumbră mîhnirc din existenţa dumitale, am izbutit să-ţi ofer o slaba mîngîierc, asigurîndu-tc că nu am dat crezare mărturiilor lui mincinoase. (Su acelaşi prilej ţi-am spus că sînt avocatul cel mai trîndav şi mai neînsemnat, dar mai bun ca oricine în acest caz, în care depoziţia a fost făcută de propria-mi mînă, şi că în strădania de a dovedi nevinovăţia tatălui dumitale te poţi bizui tot-deauna pe sprijinul meu, şi la nevoie, şi pe al prietenului meu Lightwood. Astfel mi-a venit treptat ideca că aş putea să te ajut... cu atîta uşurinţa!,.. să despovărezi memoria tatălui

dumitale de acea învinuire despre care am pomenit cu cîtcva minute în urma şi care de astă dată e justificată şi reală. Sper că m-am făcut înţeles, căci regret din toata inima că te-am reţinut. Nu-mi place să trltobiţez despre bunele mele intenţii, dar sînt într-adevăr mînat de intenţii cinstite, pur şi simplu bune, şi aş dori să ştii acest lucru.

— Niciodată nu m-am îndoit de asta, domnule Wray- burn spuse Lizzie ; îşi făcea cu atît mai multe reproşuri cu cit el se arăta mai modest.

— Mă bucur foarte mult. Desigur, dacă înţelegeai pe deplin de la început propunerea mea, cred că nu refuzai. Ce părere ai ?

— Nu. nu ştiu ce să spun, domnule W'ravburn.

— Bine ! Atunci, tic ce-ai refuza acum, cînd înţelegi lucrurile ?

— Nu mi-e uşor să-ţi vorbesc replică Lizzie, oarecum tulburată —■ căci de îndată ce spun ceva, dumneata vezi toate urmările.

— Acceptă toate urmările —• rosti Eugene rîzînd — şi înlătură-mi dezamăgirea. Lizzie Hexam, pc cît de adevărat este că te respect, că-ţi sînt prieten şi că-s un biet gentleman, pe atît de mult nu înţeleg de ce mai şovăi.

Cuvintele şi atitudinea Iui vădeau francheţe, lealitate, mărinimie neprefăcută, care cîştigară pe biata fată ; dar nu numai că o cîştigară, ci o făcură să simtă că refuzîndu-1 ar însemna să sc lase înrîurită de defectele vrăjmaşe calităţilor, în frunte cu vanitatea.

— N-o să mai şovăi, domnule Wrayburn. Cred că n-o să iei în nume de rău faptul că am şovăit în general. Pentru mine şi pentru Jcnny... îmi dai voie să vorbesc şi pentru tine, Jenny dragă ?

Micuţa creatură lăsată pe spate, cu coatele sprijinite în jilţ şi cu bărbia în mîini, răspunse afirmativ, fără să-şi schimbe atitudinea, pe un ton atît de brusc şi de viu, că monosilaba parca mai mult azvîrlită decît rostită.

— ...Pentru mine şi pentru Jenny accept cu recunoştinţă amabila dumitale propunere.

— De acord ! Chestiunea-i închisă ! — exclamă Eugene, dînd mîna cu Lizzie, şi apoi făcu un gest ca şi cum ar fi înlăturat pe de-a-ntregul accst subiect:. Sper că nu sc prea întîmp'ă să rezulte ceva atît de important dintr-o nimica toata.

Apoi începu să sc ţină de glume cu Jenny Wren.

— Mă gîndesc să-mi fac rost de o păpuşă, domnişoară

Jcnny — spuse el.

— Mai bine lasă-te păgubaş — răspunse Jenny.

— Do ce ?

—t Fiindcă ai s-o strici. Voi copiii aşa faceţi cu toţii.

— Dar asta e bine pentru afaceri, îţi dai seama, domnişoară Wren — replică Eugene. Pe măsură ce oamenii îşi calcă promisiunile, contractele şi tîrgurile de orice fel, afacerile *mele* înfloresc.

— Nu mă pricep la astea — replică domnişoara Wren —, dar ai face mai bine să iei un ştergător de peniţe, să fii harnic şi să-l foloseşti.

— Păi, dacă toţi am fi aşa de harnici ca dumneata, micuţă albină, am începc treaba de îndată ce ne putem tîrî, şi asta ar fi tare rău î

— Vrei să spui — rosti micuţa creatură, roşind — rău pentru spatele şi picioarele dumitale ?

— Nu, nu, nu — se împotrivi Eugene speriat, căutînd să se dezvinovăţească, la gîndul că pentru nimic în lume n-ar fi putut să rîdă de infirmitatea ei. Rău pentru afaceri, rău pentru afaceri. Daca nc-ain pune cu toţii la treabă de cum putem folosi mîinilc, atunci n-ar mai exista croitorese tic păpuşi.

— E ceva aici... — spuse domnişoara W'ren. Uneori îţi vine cîtc-o idee grozavă în tărtăcuţă. Apoi, pc un alt ton : Apropo de idee, dragă Lizzic (stăteau acum din nou alături, ca mai înainte) ; mă-ntreb cum se facc că atunci .cînd lucrez, lucrez, lucrez aici de zor, vara, de una singură, simt miros de flori.

— îţi răspund ca un om oarecarc rosti tărăgănat Eugene, căci stăpîna casei il cam plictisea. — Simţi miros de flori pentru că simţi *intr-adevăr* miros de flori.

— Nu, nu-i aşa — se împotrivi micuţa creatură, odihnindu-şi un braţ pe marginea fotoliului, sprijinită cu bărbia în mînă şi privind în gol —• aici nu-i o regiune cu flori. Orice, numai asta nu. Şi totuşi, cînd mă apuc de lucru simt miros de flori venind de la mile întregi de grădini. Simt un miros dc trandafiri, pînă ce mi se pare că văd grămezi, mormane de frunze pe duşumea. Simt miros de frunze uscate, atic dc puternic îneît las mîna-n jos... uite-aşa... şi aştept să Ic aud foşnind. Simt miros dc tufe de păducei şi gherghine, de tot felul de flori despre care habar n-am, căci am văzut prea puţine flori în viaţa mea, zău.

— Plăcutc visuri, dragă Jenny — spuse prietena ci uitîndu-sc la Eugene, de parcă l-ar fi întrebat dacă această năzărire

nu-i fusese dată cumva sărmanei micuţe drept compensaţie pentru ce avea de îndurat.

—- La fel crcd şi eu, Lizzic, cînd îmi apar în minte. Şi păsările pe care le aud cîntînd ! Oh — exclamă micuţa creatură, întinzînd mîna şi privind în sus — cum mai cîntă !

Era în gestul acesta şi în expresia chipului, o clipă, ccva absolut inspirat şi plin dc frumuseţe. Apoi îşi lăsă iarăşi bărbia în mînă, dusă pc gînduri.

— îmi vine să crcd că păsările melc cîntă mai plăcut dccît alte păsări, iar florile mele miros mai plăcut ca alte flori.- Pentru că atunci cînd eram o copiliţă — vorbea de parcă asta se pctrccca cu mulţi, mulţi ani în urmă — copiii pc carc-i vedeam mereu dis-dc-dimincaţă erau foarte diferiţi dc toţi cei pe care-i mai văzusem vreodată. Nu semănau cu mine : nu le era frig. n-aveau griji, nu erau în zdrenţe, nu-i batea nimeni şi nu ştiau ce-nseanmă suferinţa. Nu semănăm cu copiii de prin preajmă ; niciodată nu m-au făcut să tremur ca varga pentru că m-ar fi speriat cu ţipetele lor, niciodată n-au rîs de mine. Şi erau aşa de mulţi ! Cu toţii îmbrăcaţi în alb, cu ceva strălucitor la margini şi pe cap, ceva cc în lucrul meu n-am putut niciodată imita, cu toate că ştiu aşa de bine cum arată. Coborau în nişte şiruri povîrnite, lungi şi sclipitoare şi strigau într-un glas : „Gine zace aici în suferinţă ? Cine zacc aici în suferinţă ?& Cînd le-am spus cine sînt, mi-au răspuns: „Vino să te jooi cu noi! Dar cînd le-am spus: „Nu mă joc niciodată ! Nu mă pot juca !;‘ au sărit în jurul meu, m-au luat pe sus, ca pc-un fulg. După aceea, iotul era minunat de plăcut şi mă odihneam pînă cînd mă puneau din nou jos, şi spuneau toţi laolaltă : „Ai răbdare, o să mai venim'[4]. De cîte ori se-n- torceau, ştiam că vin înainte de a vedea şirurile lungi şi sclipitoare, după strigătul într-un glas pe carc-1 auzeam de departe : „('ine zace aici în suferinţă? Cine zace aici în suferinţă ?“ Iar eu le răspundeam : „Ah, copii binccuvîntaţi, cu sînt, sărmana de mine ! Aveţi milă de mine ! Luaţi-mă sus cu voi ca pc-un fulg !“

Treptat, pe măsură ce-şi depăna această amintire, înălţa mina, iar expresia dc visare îi revenea, şi atunci părea nespus de frumoasă. După ce rămase o clipă în tăccrc, cu un zîmbet abia mijit pe chip, se uită în jur, revenind la realitate.

— Cc fiinţă posacă trebuie să mă socoteşti, domnule Wrayburn, nu-i aşa ? Nu-i de mirare că pari plictisit de mine. Dar c sîmbătă scară şi nu vreau să tc mai reţin.

— Asta-nseamnă, domnişoară Wrcn — rosti Eugene, gata

să profite de această aluzie —, că vrei să plec ?

— Ei bine, e sîmbătă scară, răspunse ea, şi copilul meu vine acasă. Copilul meu c rău şi arţăgos şi de-aia mă dondănesc tot timpul cu el. Aş prefera să nu-mi vezi copilul.

— O păpuşă ? — întrebă Eugene ; nu pricepea şi aştepta explicaţii.

Dar Eizzie schiţă din buze cuvintele „Tatăl ei’[1], şi nu mai întîrzie. îşi luă numaidecît rămas bun.

La colţul străzii sc opri să-şi mai aprindă o ţigară de ioi şi eventual să se întrebe cc mai putea face. Răspunsul^ pc_ care şi-l dădu a fost neclar şi şovăielnic. Care dintre noi ştie cc trebuie să facă, dacă puţin îi pasă de ceea ce face !Cmd să dea colţul, un bărbat se împiedică ele el .şi mormăi ceva fără noimă, scuzîndu-se, probabil. Uitîndu-sc după omul asta, Eugene văzu că intră pe uşa pe care el tocmai ieşise.

De îndată ce pătrunse în odaie, poricnindu-se, T.izzic se ridică să plece.

— Nu pleca, domnişoară Hexani o ruga umilii cu_ voce groasă şi abia vorbind. — Nu fugi de la un om ncfcricit, cu sănătatea zdruncinată. Fa-i cinstea sărmanei mele infirme şi mai rămîi... Nu-i.., nu-i molipsitoare.

Lizzie murmură că are ceva de făcut în camera ei, şi se duse sus.

— Gum se mai simte Jenuv A mea ? spuse el, sfios. Cţim se mai simte Jenny \Vren a mea, copilu cel mai bun, iubit ca lumina ochilor cle-o sărmană inimă zdrobită ?

La care, stăpîna casei, întinzînd un braţ, într-un gest poruncitor, cu o asprime necuviincioasă :

— Du-te d-aici ! Pleacă în colţul tău ! Pleacă imediat în colţul tău !

în situaţia asta mizerabila, el păru că ar fi vrirt s-o dojenească, dar, neîncumetîndu-se să ţină piept stăpînei casei, .socoti mai înţelept să se ducă şi să ia loc pe un anumit scaun al ocării.

— O-o-oh ! — strigă stăpîna casei, cu degetul îndreptat spre el. Bătrin afurisit ! O-o-oh ! Scîrbos şi mizerabil ce eşti ! Dar *cc-ţi* închipui ?

Nesimţitor şi balabănindu-se din toate mădularele, beţivul ăsta, tremurînd, dădu să întindă amîndouă mîinile ; implora parcă împăcare. Lacrimi de deznădejde i se prelingeau din ochi, şiroind peste petele de roşeaţă din obraji. Buza de jos, tumefiată şi de culoare plumburic, îi tremura într-un scîncet jalnic. Epava aceasta hîdă, în zdrenţe, de la pantofii rupţi şi pînă la părul rar şi încărunţit înainte de vreme, parcă se tîra, fără a fi cîtuşi de puţin conştient (dacă merită să se folosească acest cuvînt) de îngrozitoarea schimbare de roluri între părinte şi copil, ci cerînd într-un fel care stîrnea mila să nu i se aducă mustrări.

— îţi cunosc *cu* trucurile şi apucăturile ! — strigă domnişoara Wren. Ştiu *cu* unde-ai fost ! (Şi nu era greu să desco-

peri.) Oh. bătrin neruşinat !

Chiar >i răsuflarea individului ăstuia era dezgustătoare, a vi cum hîrîia greoaie, ca scrîşnetul unui ceasornic stricat.

— Trudcsc, trudesc, trudesc, din zori pînă-n noapte — relua stăpîna casei — pentru asta. Dar *ce-ţi* închipui ?

Era ceva în acel *ce-ţt* răspicat, de care beţivul se sperie fără rost. De cîte ori stăpîna casei ajungea din nou la acest cuvînt — sau chiar era pe cale să-l rostească — beţivul nu mai putea de frică.

— Aş vrea să te inhaţe şi să te-nchida — spuse stăpîna casei. Aş vrea să te arunce intr-o celulă întunecoasă, într-o hrubă, unde să năvălească peste tine şobolani şi păianjeni şi gîndaci negri. Le cunosc *eu* trucurile şi apucăturile... şi ce-o să te mai gîdile frumuşel ! Ni ţi-e ruşine de halul în care eşti ?

— Ba da, draga mea — se bîlbîi tatăl.

— Atunci — zise stăpîna casei, vîrînd spaima în el pentru ca din nou recurgea la vorba spusă răspicat — *cc-ţl* închipui ?

— împrejurări de care n-am putut scăpa — a fost răspunsul acestei mizerabile creaturi, ajunsă la capătul puterilor.

— îţi arăt eu împrejurări de care n-ai să scapi — se răsti stăpîna casei cu asprime şi vehemenţă — dacă mă ici aşa. O să te dau pe mîna poliţiei să-ţi trîntească o amendă de cinci şilingi, pe carc n-o să ai cu ce-o plăti, cu n-am să dau bani pentru tine, şi atunci o să te deporteze pe viaţă. Ge-ai zice să te deporteze pe viaţă ?

— Nu mi-ar plăcea. Sărman bolnav zdrobit ce sînt ! N-o să mai tulbur multă vreme liniştea altora.

— Hai-hai ! — strigă stăpîna casei, bătînd darabana cu degetele în chip negustoresc şi clătim'nd capul, cu bărbie cu tot. — Ştii ce ai de făcut acum. Scoate numaidecît banii pe masa î

Beţivul începu să se scotocească supus prin buzunare.

— Pun rămăşag că ai cheltuit o mulţime din simbrie — zise stăpîna casei. Scoate-i aici ! Tot ce ţi-a mai rămas ! Pîn’ la ultimul gologan.

— A fost o comedie întreagă pînă să-i strîngă de prin buzunarele mototolite ; cînd se căuta în buzunarul ăsta şi nu gasea nimic, cînd în celălalt nu umbla şi ar ii trebuit să umble, cînd căuta un buzunar unde nici nu exista, şi nu găsea nimic unde exista !Asta-i iot r — întrebă stăpîna casei, după ce apăru pe masă o grămăjoară de şilingi şi pencc, de-a valma.

— Nu mai am nimic — se văicări drept răspuns, scuiurind din cap.

— Să mă conving. Ştii ce ai de făcut. întoarce toate buzunarele pe dos şi lasă-lc aşa ! — strigă stăpîna casei.

El ascultă. Şi dacă fusese vreodată mai înjosit şi mai caraghios ca oricînd, atunci era.

— • Aici nu sînt decît şapte şilingi, opt pencc şi jumătate ! —■ exclamă domnişoara Wrcn, punînd grămăjoara dc bani în ordine. Oh, bătrîn fiu risipitor ! Acum ai să rabzi de foame !

— Nu, nu mă laşa fără mîncare — se rugă el.

— Dac-ar fi să mă port după cum meriţi — spuse domnişoara Wrcn — ar trebui să-ţi dau să mănînci vergelele pe care sta înşirată carnea pentru pisici; dar numai vergelele, după ce pisicile au înfulecat carnea. Asta e... Acum, du-tc la culcare.

Cinci plecă, ascultător, împleticindu-se din ungherul lui, din nou întinse amîndouă mîinilc a rugăciune.

|, — împrejurări dc care n-am putut scăpa...

-- Du-tc imediat la culcare ! —- strigă domnişoara Wrcn, retezîndu-i vorba. — Să nu-mi mai spui un cuvînt. Nici nu-mi trccc prin gînd să te iert. Du-te la culcare, în clipa asta !

Simţind ivirea unui alt *ce-ţi* răspicat la orizont, el îl preveni, dind bir cu fugiţii, şi fu auzit orbecăind cu greu pe trepte în sus, apoi cum închide uşa în urma lui şi cum se aruncă în pat.

Cîteva clipe după aceea, Lizzie cobori scara.

— Ne aşezăm şi noi la masă, Jenny dragă ?

p — Ah ! Slavă Domnului —
replică domnişoara Jenny, ridicând
din umeri — trebuie să
luăm ceva ca să mai prindem
puţină putere.

Lizzie puse o faţă de masă pe băncuţă (mai la îndcmînă pentru stăpîna casei dccît o masă obişnuită), aşeză hrana simplă dc toate zilele şi trase un scăunaş pentru sine.

— Şi-acum, mănîncă !... La ce te gîndeşti, Jenny dragă ?

— Mă gîndeam — răspunse ca, smulgîndu-sc din visare —
•

cc-aş facc cu *el* dacă s-ar ţine de băutură.

—• Oh, dar n-o să facă asta — căută Lizzie s-o liniştească. O să ai grijă din vreme.

O să-ncerc să .un grija din vreme, dar s-ar putea să mă-nşele. Oh, draga mea, toţi tcrchea-berchea ăia, cu trucurile şi apucăturile lor, se ţin de înşelătorii! — Punînd pumnul, micuţ în plină acţiune. — Ei, dacă-i aşa, să-ţi spun eu ce-am dc gînd să fac. Cînd adoarme, am să-nfierbînt o lingură jpînă se roşeşte, şi-ntr-o cratiţă o să am pregătită o fiertură în clocot, o iau dc pe foc în timp ce fierbe, cu cealaltă mînă îi deschid gura... sau poate c-o să doarmă cu gura căscată... şi-i torn asta pe gît, îl opăresc bine, şi atunci se-năbuşă.

— Sînt sigură că n-ai să faci asemenea lucru groaznic -- spuse Li/zic.

— Crezi ? Bine, poate că nu. Dar tare mi-ar plăcea s-o fac !

— Nu, nu, sînt sigură că n-ai face-o.

— Nici măcar nu mi-ar plăcea ? Mda, in general, tu vezi mai bine lucrurile. Numai că tu n-ai trăit tot timpul cum am trăic cu în lumea asta... iar tu n-ai spatele bolnav, şi picioarele tale nu-s betege !

în vreme ce luau mai departe cina, Lizzie încerca s-o facă să se însenineze. Dar vraja se destrămase. Stăpîna casei era o stăpînă a unei case bîntuite de griji şi josnicii, cu o odaie la etaj unde o creatură nedemnă otrăvea pînă şi somnul nevinovat cu brutalitate animalică şi degradare. Croitoreasa de păpuşi devenise o fiinţă ciudată şi îndărătnică, cu picioarele bine înfipte în pămînt.

Sărmana croitoreasă de păpuşi! De cîte ori nu fusese tîrită în jos de nişte mîini care ar fi trebuit s-o înalţe, de cîte ori n-a fost ca greşit condusă, cînd, rătăcindu-se pe calea cea veşnică, cerea să-i arate cineva drumul ! Sărmana, sărmana micuţa croitoreasă de păpuşi!

Capitolul III

HALAL TREABA !

Britannia, stînd intr-o bună zi şi meditînd (poate în atittH dinea în care este reprezentată pc băncuţele de aramă), deodată îşi dă scama că are nevoie de Veneering în Parlament. I se nă- zare că Veneering este un „om reprezentativ" — nimeni nu s-ar putea îndoi astăzi de aşa ceva — iar Camera Comunelor, devotată maiestăţii-sale, ar fi incompletă fără el. De aceea, Britannia anunţă o cunoştinţă de-a sa, un gentleman jurist, că dacă Veneering consimte să „depună" suma de cinci mii lire sterline ar putea să adauge liniştit alături de numele său două iniţiale, la preţul extrem de modest de două mii cinci sute lire per literă. Intre Britannia şi gentlemanul jurist există înţelegerea clară cum că nimeni nu se va atinge de cele cinci mii lire sterline ; dar că, o dată depuşi, banii vor dispărea ca prin farmec, în urma unei conspiraţii tainice.

Gentlemanul jurist, în care Britannia are încredere, se duce întins de la această doamnă la Veneering şi-l încunoştinţează ; Veneering se declară grozav de măgulit, dar cere un răgaz pentru a se asigura „daca prietenii vor strînge rîndurile în jurul lui". înainte de toate, susţine el, într-un moment hotărîtor ca acesta, este de datoria lui să ştie clar „dacă prietenii vor strînge rîndurile în jurul lui". Gentlemanul jurist, în interesul clientului său, nu-i poate îngădui prea mult timp în acest scop, deoarece doamna cu pricina pare să ştie pc cineva gata să depună şase mii lire sterline ; totuşi, spune că-i va acorda lui Veneering patru orc.

Atunci, Veneering îi zice doamnei Veneering: „Trebuie să acţionăm" şi se aruncă într-o birjă. Doamna Veneering, în aceeaşi clipă, predă copilul doicii ; îşi apasă degetele acviline pe frunte, ca să facă ordine în mintea care-i zvîcneşte înăuntru ;

porunceşte să i se pregătească trăsura şi repetă, cu aerul rătăcit şi spiritul de jertfa al Ofeliei, sau al cine ştie cărei femei pline de abnegaţie din antichitate aţi prefera :

— Trebuie să acţionăm.

Veneering, care şi-a instruit vizitiul să dea peste lumea de

pc stradă ca gărzile de corp la Watcrloo, este condus valvîrtej în Duke Street, din cartierul St. James. Acolo îl găseşte pe Twemlow acasă, proaspăt ieşit din mîinilc unui artist secret, care îi făcuse ceva la păr cu gălbenuş de ou. Deoarece procedeul cerea ca două ore după-aplicare părul să rămînă în sus, pentru a se lipi şi usca treptat, Twcmlov este dispus să asculte orice veste care i-ar face părul măciucă. Seamănă cu monumentul din Fish Street Hill[24], dar şi cu regele Priam într-un anumit incendiu, nu complet necunoscut, prin calitatea sa de subiect preferat de către clasid.

— Dragă Twemlow — spune Venecring strîngîndu-i amîndouă mîinilc — dumneata, care eşti cel mai drag şi mai vechi prieten al meu...

(„Atunci, nu mai încape pic de îndoiala — gîndeşte Twemlow — că şi în viitor voi fi !“)

— ...Crezi că vărul dumitale, lordul Snigsworth, ar consimţi ca numele lui să fie înscris printre membrii comitetului meu ? Nu merg atît de departe îneît sa-i solicit prezenţa, ci doar numele. Crezi că o să consimtă ?

întunccîndu-sc deodată, Twemlow răspunde :

— Nu cred.

— Opiniile mele politice — continuă Venecring, care pînă atunci nu băgase de seamă că are aşa ceva — sînt identice cu cele ale lordului Snigsworth, şi poate o să consimtă să-mi acorde numele din principiu şi dintr-un spirit de răspundere socială.

— S-ar putea — spuse Twemlow — dar... — Buimac, uitînd de gălbenuşul de ou şi scărpimndu-se în cap, îşi pierde şi mai mult cumpătul cînd observă ce lipicios este.

24 Coloană de peste şaizeci de metri, înălţată după un incendiu dezastruos care în 1666 a devastat o mare parte din Londra.

între prieteni aşa vechi şi intimi cum sîntem noi —- adaugă Venecring — n-ar trebui să existe nici un fel de rezervă. Promite-mi că ai să-mi spui deschis dacă îţi cer ceva ce nu ţi-ar plăcea să faci, sau ţi-ar fi cît de cît greu să faci.Twcmlow, fiind aut de bun, îi promite, cu intenţia nestrâ* mutată, după toate aparenţele, de a se ţine ue cuvînt.

— Ţi-ar displăcea să scrii la Snigsworthy Park lordului Snigsworth pentru a-i cerc această favoare ? în cazul în care mi-o acordă, voi şti, desigur, că numai dumitale îţi datorez totul ; în acelaşi timp vei prezenta chestiunea lordului Snigswonh în numele interesului social, cu exclusivitate. Ai avea ceva împotrivă ?

— Mi-ai cerut să-ţi fac o primisiunc — spune Twcmlow, cu mîna la frunte.

— Da, dragă Twemlow.

— Şi aştepţi sa o respect.

— Desigur, dragă Twemlow.

— Atunci, *în* acest caz... ia seama — îi atrage atenţia Twemlow cu mare meticulozitate, ca şi cum în alt caz s-ar fi executat fără preget — *în* acest caz. Trebuie să te rog să mă scuzi dacă refuz să adresez vreo comunicare lordului Snigsworth.

— Bine, bine ! — exclamă Venccring dezamăgit la culme, dar prinzîndu-1 iarăşi de amîndouă mîinile, într-un acces de înflăcărare.

Nu e de mirare că bietul Twemlow se dă în lături de a vîrî o scrisoare sub nasul nobilului său văr (suferind de gută din fire), deoarece nobilul văr, care îi acordă o mică rentă ca să-şi poată duce zilele şi pentru care-i scoate sufletul, vorba vine ; ba, cînd apare în vizită la Snigsworth este ţinut sub un fel de lege marţială : să nu-ţi agăţi pălăria decît în cuiul acela ; să nu stai decît pe scaunul de colo, să nu vorbeşti decît despre cutare sau cutare lucru sau oameni şi să se supună anumitor practici, ca de pildă să ridice osanale lustrului familiei (ca să nu mai vorbim de tablouri), să se abţină de a bea din cele mai alese vinuri ale familiei, în afară de cazul cînd este în mod special poftit să guste.

— Totuşi, ceva pot face pentru dumneata — spune Twemlow — şi anume : să lucrcz pentru dumneata.

Veneering din nou îi strînge mîinile.

— O să mă duc la club — spune Twemlow, din ce în ce mai grăbit — ia să vedem cît arată ceasul... unsprezece 1 ară. douăzeci.

La douăsprezece fără zece voi ii la club, şi toată ziua rămîn acolo.Venccring simte că prietenii se adună 111 jurul lui.

— îţi mulţumesc, îţi mulţumesc. Ştiam cu că mă pot bizui pc dumneata. Chiar acum, înainte de-a pleca spre dumneata, i-am zis Anastatici... desigur, primul prieten, dragă Twemolw, la care m-am dus într-o chestiune atît de importantă pentru mine... i-am zis Anastatici : „Trebuie să acţionăm".

— Ai avut dreptate, ai avut dreptate — răspunde Twcm-low. — Ia spune-mi : *ea* acţionează ?

— Da, acţionează !

— Bun ! — strigă Twemlow, micuţul domn politicos. — Tactul unei femei este de nepreţuit. A avea sexul frumos cu noi înseamnă a avea totul.

— Dar nu mi-ai spus — remarcă Veneering — ce crezi de intrarea mea în Camera Comunelor.

— Cred — răspunse Twemlow emoţionat — că este cel mai bun club din Londra.

\ Veneering din nou îl prinde de mîini, se năpusteşte pe scări în jos, dă buzna în birjă şi porunceşte vizitiului să treacă glonţ, fără să ţină seama de publicul britanic de pe stradă, şi să nj oprească decît în centrul comercial al Londrei.

Twemlow, între timp, din ce în ce mai pripit, îşi abate părul în jos cît poate de bine — fără a fi prea bine, căci după aplicarea acestei materii lipicioase prinde o crustă ca la plă-cintă — şi se duce la club, la ora rixată. Ajuns acolo, îşi asigură numaidecît o fereastră mare, cele trebuitoare pentru scris, toate ziarele şi se statorniceşte, inamovibil, ca să poată fi privit cu tot respectul de Pali Mall. Cînd intră cîte cineva şi da din cap spre el, Twemlow şi spune :

— îl cunoaşteţi pe Veneering ?

— Nu — spune omul nostru. — E membru al clubului ?

— Da — zice Twemlow. — Este candidat pentru Pocket-Eicaches.

— Ah ! — exclamă omul nostru. — Sper să considere că merită banii !

Cască şi se îndepărtează.

1 Pe la şase după amiază, Twemlow începe să^se convingă singur că e pur şi simplu copleşit de atîta muncă şi socoteşte deosebit de regretabil faptul că n-a fost promovat în funcţia de agent parlamentar electoral.

De la Twemlow, Veneering dă fuga pînă în odaia de lucru a lui Podsnap. îl găseşte pc Podsnap citind ziarul, în picioare, ga ta-Rata să ţină un discurs pe tema descoperirii uluitoare fă-

cute de el, şi anume că Italia nu e Anglia. Cere respectuos scuze lui Podsnap ca i-a întrerupt avalanşa vorbelor sale înţelepte şi-l informează ce vînt îl aduce. îi spune lui Podsnap că opiniile lor politice sînt idcntice. îi da de înţeles lui Podsnap că el Vcneering, şi-a format opiniile politice în timp ce sc afla la picioarele acestuia, ale lui Podsnap. Doreşte să ştie neapărat dacă Podsnap „va strînge rîndurile în jurul lui“.

Spune Podsnap, aspru întrucîtva :

— Păi, mai întîi de toate, Vcneering, dumneata îmi ceri un sfat ?

Vcneering se bîlbîie cum că un prieten atît de vechi şi atît de drag...

— Da, da, toate-s bune — spune Podsnap — dar tc-ai hotărît să iei petecul ăsta, Pocket-Breaches, aşa cum sc prezintă, ori îmi ceri părerea dacă să-l accepţi sau să-l refuzi ?

Vcneering repetă că dorinţa inimii lui şi focul sufletului lui sînt să afle dacă Podsnap va strînge rîndurile în juru-i.

— H bine —- spune Podsnap, încruntînd din sprînccnc — am să fiu deschis cu dumneata. Să nu crezi cumva că *nu* mă interesează Parlamentul, numai din pricină că nu fac parte din el.

Păi, \ cneering ştie acest lucru, desigur ! Vcneering ştie că dacă Podsnap ar dori să fie în Parlament, zis şi făcut, ar fi în Parlament, cît ai bate din palme, cum se zice.

— în cazul meu nu merită osteneala — continuă Podsnap, îndulcindu-şi binişor glasul — iar pentru poziţia mea ar fi absolut neimportant. Dar n-am intenţia să mă dau de exemplu altcuiva a cărui poziţie este diferită de a mea. Dumneata consideri că în ce *te* priveşte merită osteneala şi că *arc* importanţa pentru poziţia *dumitale.* Aşa este ?

— Bineînţeles — spune Vcneering, cu condiţia ca Podsnap sa strîngă rîndurile în jurul lui.

— Prin urmare, nu-mi ceri un sfat — rosteşte Podsnap. —- Bun. Atunci, nici n-am să-ţi dau. Dumneata însă îmi ceri sprijinul. Bun. Atunci, am să lucrez pentru dumneata.

Vcneering numaidecît îi cuprinde amîndouă mîinile şi-l înştiinţează că Twcmlow a şi început să lucreze. Podsnap nu prea e de acord ca cineva să fi şi trecut la treabă — considc- rînd asta mai degrabă o impertinenţă — dar închide ochii fiind vorba de Tweqilovv, şi spune că e o babă de familie bună, tare nu va pricinui nici un rău.

— Astăzi n-am nimic deosebit de făcut — adaugă Podsnap — şi-o să trec pe la dteva persoane influente. Sînt invitat la masă. Dar în locul meu am s-o trimit pe doamna Podsnap şi voi lua cina cu dumneata, la opt. Este important să ne comunicăm în ce măsură am înaintat şi să comparăm observaţiile. Şi-acum, ia să vedem. Ai nevoie de doi oameni energici şi iscusiţi, care să ştie să sc poarte, ca să umble pentru dumneata.

Vcneering rumegă bine şi sc gîndeşte la Boots şi Brcwcr.

— Pe care i-am întîlnit în casa dumitale — precizează Podsnap. — Da, vor face treabă bună. Să ia fiecare cîtc-o brişcă şi să pornească în campanie.

Vcneering îi destăinuie numaidecît cît de fericit se simte ca are un prieten înzestrat cu o capacitate administrativă atît de înaltă şi este pur şi simplu îneîntat de campania lui Boots şi Brevver, ca fiind o idee cu aspect de luptă electorală şi care miroase de la o poştă a afacere.

După cc 1 părăseşte pe Podsnap, care pleacă în galop, el se abate pînă la Boots şi Brevver, care strîng rîndurile în juru-i cu entuziasm, sărind fiecare în cîte-o birjă şi pornind în direcţii opuse. Apoi, Vencering îşi face din nou apariţia la gentlemanul jurist, confidentul Britanniei, cu care încheie unele tranzacţii delicate de afaceri, şi adresează o cuvîntare alegătorilor independenţei din Pocket-Breaches, vestindu-i că vine printre ei pentru votul lor, aşa cum marinarul se întoarce în casa unde a copilărit — un fel de a vorbi care nu-i de lepădat, deşi el niciodată nu călcase în preajma acelor meleaguri şi nici acum chiar nu cunoştea exact locul.

Doamna Vcneering, în timpul aceloraşi orc de fierbere, nu stă cu braţele încrucişate. Nici nu apucă trăsura ei să fie bine trasă la scară, gata de plecare, că ea şi sare înăuntru, gata de plecare, şi dă poruncă :

— La lady Tippins!

Această femeie fermecătoare locuieşte în marginea dinspre Lelgravia, deasupra unui salon de corsete, ca un manechin în mărime naturala, la fereastra de la parter, de o frumuseţe plină de distincţie, în fustă albastră, ţinînd în mînă nişte şireturi şi privind strada peste umăr cu surprindere şi inocenţă. Are şi de ce să fie mirată cînd se pomeneşte

îmbrăcîndu-sc în văzul tuturor !

O fi acasă lady Tippins ? Lady Tippins e arasâ, tntr-o încăpere întunecoasă, cu spatele (ca al doamnei de la fereastra parterului, dc>i din alte motive) întors iscusit spre lumina. Lady Tippins rămîne surprinsă văzînd-o pe scumpa doamna Veneering într-o vizită atît de matinală — cu noaptea-n cap, cum se exprimă drăgălaşa creatură — îneît aproape ca făcu ochi de atîTa emoţie.

Doamna Veneering îi împărtăşeşte fără nici o noimă cum că lui Veneering i s-a oferit Pocket-Breachcs, cum că a venit timpul să strîngă rândurile, cum că Veneering a spus „Trebuie sa trecem la acţiune" ; cum că de aceea se află aici, ca mamă şi^ soţie, ca s-b implore pe lady Tippins să acţioneze ; ^cum că trăsura stă la dispoziţia doamnei Tippins ca să poată ac-ţiona ; cum că ca, posesoarea acestui echipaj elegant nou-nouţ, se va întoarce acasă pe jos — chiar de-ar fi să-i sângereze picioarele la nevoie — să treacă la acţiune (fără să precizeze în ce fel) până o cădea sfîrşită lângă leagănul copilaşului.

— Iubita mea — spune lady Tippins —, vino-ţi în lire, o sa-1 alegem.

Lady Tippins trecc într-adevăr la acţiune, acţionînd totodată şi caii familiei Veneering, căci îi ţine într-un trap cât e ziua de mare, ca sa dea o raită pe la toate cunoştinţele, cărora le dezvăluie cu un imens succes farmecul ei spiritual şi evantaiul verde, sporovăind de zor :

— Ce crezi, sufieţelule ? De ce-ţi închipui c-am venit ? Nici n-ai să ghiceşti. Mă ocup de alegeri, un fel de agent electoral. Şi pentru ce locşor din lumea largă ? Pentru Pocltet- Breaches. Şi de ce ? Pentru că cel mai scump prieten de-al meu pe lumea asta a cumpărat locul ăsta. Şi cine-i cel mai scump prieten de-al meu din lume ? Un om cu numele de Veneering. Să n-o uităm pe nevastă-sa, care e şi ea cea mai scumpa prietenă de-a mea din lume. Ah, dar am uitat de copilaşul lor, care mi-e la fel de scump. Acum, noi ne ţinem de farsa asta de ochii lumii şi nu-i aşa că-i amuzant ? Şi culmea, comoara mea, nimeni* habar n-are de aceşti Veneering, iar ei nu cunosc pe nimeni, şi au o casă ca-n poveşti, şi dau nişte mese ca în *O mie şi una de nopţi.* Eşti curioasă să-i cunoşti, draga mea ? Spune doar atît, că vrei să-i cunoşti. Vii şi iei masa la ei. N-or să te plictisească. Spune pe cine vrei să în- tîlneşti acolo. O să siăm noi între noi şi ani cu grijă ca nimeni să nu vină pe capul dumitale o clipa măcar. Zău, ar trebui să le vezi cămilele din

aur şi argint. Caravana, cum numesc eu masa lor din sufragerie. Hai, vino să iei masa la VeneCring, la iubiţii mei Veneering, care-mi aparţin în exclusivitate, cei mai scumpi prieteni de-ai mei din lume ! Şi înainte de toate, draga mea, promite-mi solemn votul, concursul dumitale şi al altor votanţi cu mic şi mare, pentru Pocket- Breaches, fiindcă, scumpa mea, n-avem de gînd să cheltuim nici cinci parale în scopul ăsta ; noi dorim să intrăm aici prin voinţa spontană a acestor incoruptibili zi-i pe nume.

Acum s-ar putea ca punctul de vedere adoptat de seducătoarea Tippins — anume ca această strîngere de rînduri să fie de ochii lumii — să aibă un sîmbure de adevăr, nu însă adevărul în totalitate. Umblînd de colo-colo, din trăsură în trăsură, înseamnă a fi făcut cu mult mai mult — sau măcar să dea impresia (ceea ce-i cam acelaşi lucru) — dccît îşi închipuie frumoasa Tippins. Numai şi numai pentru asta, umblînd de colo-colo, din trăsură în trăsură, s-a stîrnit un val de reputaţie. Aşa se întîmplă întotdeauna în chestiuni de natură parlamentară. Fie că e vorba de a face pe cineva să intre sau să iasă, ori de a-1 da peste cap, sau de a încuraja construirea unei linii de cale ferată, ori de a torpila un asemenea proiect, sau cine ştie ce altceva, nimic nu poate fi mai eficace dccît sa umbli fără nici o ţintă precisă, nicăieri, într-o pripă deşucheată — pe scurt: sa umbli de colo-colo, din trăsură în trăsură.

Poate din pricina asta Twemlow, departe de a fi singurul care credea cu convingere că trudeşte ca un sclav, este întrecut de Podsnap, care la rîndul său este lăsat în urmă dc Boots şi Brewcr.

La ora opt, cînd toţi aceşti trudnici se retrag pentru cină la Veneering, se înţelege de la sine că trăsurile lui Boots şi Brewcr nu trebuie să se clintească din faţa casei, iar găleţi cu apă să fie aduse dc la cea mai apropiată circiumă şi vărsate peste picioarele cailor, pe loc, pentru ca Boots şi Brewer, la nevoie, să poată numaidecît urca în trăsură şi pc-aci ţi-e drumul. Aceşti emisari sprinteni recomandă chimistului analitic să aibă grijă ca pălăriile să le fie puse la îndemînă, în aşa fel îneît să poată intra fără zăbavă în posesia lor, şi cinează (deşi vîrtos) aidoma pompierilor în exerciţiul funcţiunii care aştcaptă ştirea despre un groaznic inccndiu.

La aperitiv, doamna Vencering face observaţia, cu un glas stins, ca dacă vor mai fi multe zile ca astea,pe ca o dau gata.

— Mai multe zile ca astea ne dau gata pe toţi — spune Podsnap — dar va fi ales!

— Va fi ales ! — repetă lady Tippins, fluturîndu-şi în joacă evantaiul verde. — Trăiască Venecring !

— Va fi ales ! — repetă şi Twcmlow.

— Va fi ales! — repetă lîoots şi Brewer.

La drept vorbind, este greu de spus motivul pentru care n-ar fi fost ales, deoarece Pocket-Breaches încheiase tărăşe- uia fără nici un fel de opoziţie...

Toţi sînt însă de acord că trebuie să „acţioneze" pînă la capăt şi că dacă nu vor acţiona, cine ştie cc se mai întîmplă.

De asemenea, se ajunge la constatarea că sînt cu toţii atît de istoviţi de munca dinainte, îneît ca să se întărească pentru munca ce-i aşteaptă au nevoie de anumite fortificante din pivniţele Vencering. Chimistul analitic primeşte în acest sens ordin să aducă fruntea băuturilor, şi de aceea, fapt c că „a se ralia" devine o vorbă cam greu de pronunţat cu ocazia asta : lady Tippins recunoaşte curajoasă necesitatea de a se rcaliralira în sprijinul scumpului lor Venecring; Podsnap susţine că trebuie să se reuleze pentru el ; Boots şi Brewer îşi dezvăluie intenţia de a se rilura în jurul lui, iar Venecring mulţumeşte prietenilor lui devotaţi tuturor şi fiecăruia în parte, mişcat pînă la lacrimi, că se ralirulirează în juru-i.

în aceste clipe înălţătoare, lui Brewer îi vine o idee care umbreşte prin ingeniozitatea ci toată strădania de pînă atunci. Se uită la ccas şi spune (ca Guy Fawkes) că se duce la Camera Comunelor să vadă cum stau lucrurile.

— O să mă plimb pe culoare cam un ccas — zice Brewer, cu o voce grozav de misterioasă — şi dacă treaba merge bine, nu mă mai întorc, şi comand trăsura pentru mîine dimineaţă la

nouă.

— Nici că se poate mai bine — spuse Podsnap.

Vencering nu găseşte cuvinte să-şi exprime recunoştinţa

pentru acest din urmă serviciu. Lacrimi de înduioşare izbucnesc în ochii doamnei Vencering. Boots încearcă un sentiment de pizmă ; simte că pierde terenul, şi este socotit un spirit de muia a doua. Toţi dau buzna la uşă să-l vadă pe Brewer plecînd.

— Ei, acum calul e şi el puţin mai proaspăt ? — se adresează Brewer vizitiului, privind animalul cu un ochi critic.

' — Proaspăt ca untu — îl asigură vizitiul.

— Atunci, dă-i drumul — spune Brewer. — Camera Comunelor.

Vizitiul sare pe capră, Brewer se repede înăuntru, ceilalţi îl ovaţionează la plecare.

— Ascultă ce-ţi spun eu, domnule — se aude glasul lui Podsnap. Asta-i om de viitor. Face carieră !

Cînd soseşte u'mpul să fie adresate cîteva cuvinte de circumstanţă alegătorilor din Pocket-Breaches, Veneering, însoţit numai de Podsnap şi Twemlow, ia trenul spre acel loc retras de pe linia secundară care trece prin^Pocket-Breaches, gentlemanul jurist îl aşteaptă într-o trăsură deschisă cu un afiş tipărit „Trăiască Veneerinş *1"* lipit pe ea ca pe un zid şi pornesc triumfal, trecînd prin mijlocul mulţimii, care rinjeşte la ei, către o primărie slăbănoagă cocoţată pe cirji, cu ceva ceapă şi nişte şireturi de ghete dedesubt, loc pe care gentlemanul jurist îl descrie a fi piaţa. De la fereastra din faţă a clădirii se adresează Veneering gliei, numai ochi şi urcchi. în clipa cînd ridică pălăria de pe cap, Podsnap telegrafiază, conform înţelegerii cu doamna Veneering, soţia şi mama : *„A* început".

Veneering se pierde în hăţişurile cuvîntării sale.

— Bravo, bravo ! — striga Podsnap şi Twemlow de fiecare dată cînd oratorului îi e cu neputinţă să mai iasă din vreo fundătură.

— Bra-vo-oo, bra-vo-ooo ! — strigă cei doi, cu un aer de prefăcută convingere, ca şi cum această ingeniozitate le-ar oferi cine ştie ce desfătare copioasă.

Dar Veneering atacă două probleme deosebit de remarcabile, atît de remarcabile, încît se presupune că i-au fost sugerate de gentlemanul jurist, confidentul Britanniei, cînd au stat de vorbă pe scări, la sosire.

Prima problemă. Veneering stabileşte o comparaţie originală între ţară şi un vas pe care-1 numeşte Vaporul Statului, iar pe ministru — Omul de la cîrmă. Scopul lui Veneering este să informeze pe cei din Pocket-Breaches că prietenul lui din

dreapta (Podsnap) e un om bogat. Prin urmare, spune el :

— Şi, domnilor, dacă grinzile acestui Vapor al Statului sînt putrede, iar cîrmaciul neîndemânatic, oare acei mari armatori care fac parte clin elita vestită în lumea întreagă a comercianţilor noştri... vor salva ei oare vaporul, domnilor ? îşi vor da ei semnătura oare, vor consimţi *ci* oare să rişte pentru a-l salva ? Vor avea oare încredere în el ? Ei bine, dacă aş apela, domnilor, la onorabilul meu prieten din dreapta, care este unul din membrii cei mai mari şi mai respectaţi ai acestei mari şi prearespectate clase, el ar răspunde „Nu !“

A doua problemă. Faptul grăitor că Twemlow se înrudeşte cu lordul Snigsworth trebuie dat în vileag. Venecring informează o reţea a treburilor publicc care probabil nici nu există şi nici n-ar putea să existe (deşi acest lucru nu-i absolut sigur, dat fiind că tabloul prezentat este neinteligibil pentru el ca şi pentru toţi ceilalţi), şi astfel continuă :

— Păi, domnilor, daca aş recomanda un asemenea program în faţa oricărei clase sociale, vă asigur că ar fi luat în derîdere, ar fi arătat cu degetul oprobriului. Dacă aş recomanda un asemenea program oricărui comerciant demn şi inteligent din tîrgul dumneavoastră... ba nu, daţi-mi voie să privesc lucrurile printr-o prismă personală şi să zic tîrgul nostru... ce ar răspunde ? Iată ce ar răspunde, domnilor : „La o parte cu asta !“ în indignarea lor onestă ar răspunde „La o parte cu asta Dar ia presupuneţi că aş urca mai sus în ierarhia socială. Presupuneţi că l-aş lua la braţ pe respectatul meu prieten din stânga şi plimbîndu-mă cu el prin ancestralele păduri ale familiei lui, pe sub fagii falnici din Snigsworthy Park, aş ajunge lângă nobila reşedinţă, aş străbate curtea, aş intra pe uşă, aş urca scările şi, trecînd din încăpere în încăpere, maş afla în cele din urmă în augusta prezenţă a lordului Snigsworth, ruda apropiată a prietenului meu. Şi presupuneţi că i-aş vorbi acestui nobil venerabil : „Mylord, sînt aici în faţa senioriei- voastre, prezentat de ruda apropiată a senioriei-voastre, prietenul meu din stînga, pentru a vă supune atenţiei dumneavoastră acest program", ce ar răspunde atunci senioria-sa ? Păi, ar răspunde „La o parte cu asta !“ Da, domnilor, asta ar răspunde : „La o parte cu asta !“ Ruda apropiată şi scumpă a partenerului meu din stînga ar răspunde, în mînia sa : „La o parte cu asta !"... folosind fără să-şi dea scama, în sferele sale superioare, absolut aceeaşi expresie ca şi demnul şi inteligentul comerciant din tîrgul nostru.

Cu acest ultim succes, Veneering pune capăt cuvântării,

iar domnul Podsnap telegrafiază doamnei Veneering: „A terminat'[1]'.

Apoi urmează un dineu la hotel cu gentlemanul jurist, după aceea, rând pe rând, în cuvenită succesiune: numirea şi proclamarea. în sfârşit, domnul Podsnap telegrafiază doamnei Veneering : „L-am făcut să intre".

Un al doilea dineu magnific îl aşteaptă la întoarcere, în reşedinţa lui Veneering ; sînt întîmpinaţi de lady Tippins, dc Boots, de Brcwer. Comesenii recunosc cu modestie că liecare, luat individual, „l-a făcut să intre" *;* însă toată lumea este de acord că ideea lui Brcwer dc a se duce în noaptea aceea la Cameră ca să vadă cum stau lucrurile a fost o adevărată lovitură.

Un incident mărunt dar înduioşător este relatat în cursul scrii de doamna Veneering. Plîngăreaţă din fire, doamna Veneering, după emoţiile din ultimul timp, plînge şi mai uşor. înainte de a se ridica de la masă împreună cu lady Tippins, ea îngăimează aceste cuvinte pe un ton stins şi patetic :

— Ştiu că o să credeţi că-i o neghiobie, dar trebuie să vă spun. Pe când mă aflam, cu o seară înaintea alegerilor, lângă leagănul fetiţei, mi s-a părut că doarme agitată...

Chimistul analitic, care se uita posomorât, simte pornirea diabolică să intervină spunând că vântul era de vină şi să renunţe naibii la slujbă ; dar se stăpâneşte.

— ...După o vreme de frământare, fetiţa îşi strânse mânuţele una-ntr-alta şi începu să surîdă.

Doamna Veneering oprindu-se aici, domnul Podsnap socoteşte de datoria lui să spună :

•— Oare de ce ?

— Mă-ntreb şi eu... — rosteşte doamna Veneering, căittându-şi batista. — Poate că zânele îi şopteau fetiţei că tăticul ei avea să fie curând membru în Parlament ?

Doamna Veneering e atît de copleşită de emoţie, îneît toţi se ridică în picioare ca să-i lase locul liber lui Veneering, care se grăbeşte să dea ocol mesei pentru a-i veni în ajutor, şi o tîrăşte cu spatele afară din cameră — picioarele ei răzuind înduioşător covorul — nu înainte ca ea să fi făcut observaţia că a muncit peste puteri. Dacă zînele au pomenit ceva şi despre cele cinci mii de lire sterline, iar fetiţei i s-a făcut rău, despre acest lucru nu s-a vorbit.Sărmanul Twemlow, la pămînt, este emoţionat şi va continua să fie emoţionat şi după ce ajunge teafăr acasă, deasupra grajdurilor cu cai şi trăsuri dc închiriat de pe strada Duke, Saint Jame's. Acolo însă, întins pe canapea, omul accsta cumsecade este zguduit dc un gîncl teribil, care-i alungă orice emoţie din suflet. „Cerule marc ! Acum am răgazul să chibzuiesc... Veneering n-a văzut în viaţa lui nici măcar unul din alegători, pînă ce nu i-am întîlnit strînşi laolaltă *V*"

După ce măsoară mîhnit odaia în lung şi-n lat, cu mîna la frunte, nevinovatul Twemlow revine la canapea şi oftează : „Omul ăsta mă vîră în mormînt sau o să mă facă să-mi iau cîmpii... A apărut prea tîrziu în viaţa mea. Nu mai am destulă putere să-l suport!"

Capitolul IV

ŞOAPTE DULCI LA URECHEA LUI CUPIDON

Folosind limbajul cel mai rece din lume, doamna Lammle a îmbunătăţit repede cunoştinţa cu domnişoara Podsnap. Ca să ne slujim de limbajul înflăcărat al doamnei Lammle, ea şi scumpa ei Georgiana curînd au devenit un tot: în inimă, spirit, sentiment şi suflet.

Ori de cîte ori Georgiana izbutea să scape de jugul podsna- pismului, să arunce la o parte — ridieîndu-se — pledurile din faetonul de culoarea gălbenuşului, putea evita cercul unde mai- că-sa făcea paradă şi, ca să spunem aşa, să-şi păzească bietele degete de la picioare, amorţite de frig, de a-i fi „paradite"

— se ducea la prietena ci, doamna Lammle. Doamna Podsnap n-avea absolut nimic împotrivă. Conştientă că este „o femeie splendidă", cum adesea auzea numind-o unii osteologi tomna- tici, care îşi continuau studiile de-a lungul dineurilor mondene, doamna Podsnap se putea lipsi de fiică-sa.

Domnul Podsnap, în ce-1 privea, fiind informat unde era Georgiana, se umfla în pene cu oblăduirea faţă de soţii Lim- mle. Că aceştia, incapabili să pună mîna pe ci, se mărgineau

să-l apuce respectuoşi de poalele mantiei sale ; că, neputincioşi dea se bucura în voie de splendoarea lor solară, se mulţumeau cu raza palidă răsfrîntă de pe o lună spălăcită, fiica lui, i se părea cît se poate de firesc, de potrivit. Asta îl făcea să aibă o părere mai bună ca pînă atunci despre discreţia soţilor Lammle, căci ştiau cel puţin să aprecieze valoarea unei asemenea legături.

Astfel, Georgiana dueîndu-se la prietena ei, domnul Podsnap braţ la braţ cu doamna Podsnap umblau din dineu în dineu — instalîndu-şi capul nărăvaş în cravată şj în gulerul cămăşii, de parcă ar fi cîntat un marş triumfal la nai. în propria lui onoare : „Vine Podsnap, vajnicul Podsnap. Trompetele să sune. Să bată tobele !“

Una din trăsăturile de caracter ale domnului Podsnap (într-un fel sau altul, înrîlnită cam în toate culmile şi rîpele podsnapismului) era aceea că nu îngăduia nimănui nici cea mai măruntă aluzie defăimătoare la adresa vreunuia dintre prietenii sau cunoştinţele sale.

„Cum îndrăzneşti ?“ — părea să spună în asemenea cazuri. „Ce ţi-a venit ? Are încuviinţarea mea persoana asta. Persoana asta are un certificat de la *mine.* Prin ca loveşti şi în mine, Podsnap cel Mare. Puţin îmi pasă de demnitatea persoanei, mă interesează cu totul special aceea a lui Podsnap."

De aceea, dacă cineva, în prezenţa lui, se încumeta să pună la îndoială onorabilitatea soţilor Lammle, acesta era muştruluita cu severitate. .Dar cui să-i fi trecut prin cap una ca asta ? Căci Veneering, fiind membru în Parlament, era o chezăşie că-i putred de bogat. Şi la urma urmelor, putea să şi creadă asta, ne- avînd alte date ca să-l împiedice.

Casa domnului şi doamnei Lammle din strada Sackvi'lle, Picadilly, era o locuinţă vremelnică. Fusese destul de bună, aşa îşi informaseră prietenii, pentru domnul Lammle ca burlac, dar acum devenise neîncăpătoare. De aceea umblau tot timpul după locuinţe somptuoase în cele mai bune cartiere, şi de fiecare dată cît pe ce să închirieze sau să cumpere vreuna, dar niciodată nu se învoiau pînă la capăt. In felul ăsta, îşi făcuseră oarecare reputaţie strălucită. Cîncl cineva vedea liberă o asemenea locuinţă somptuoasă, spunea : „Iată ceva foarte potrivit pentru soţii Lammle !“ Şi numaidecît le scria despre asta, iar soţii Lammle se duceau totdeauna să o vadă, clar din păcate niciodată nu răspundea întru totul exigenţelor lor. Pe scurt: suferiseră atîtea dezamăgiri, îneît începuseră să creadă că ar fi necesar să construiască o locuinţă somptuoasă.

Şi prin asta le mersese vestea ; multe dintre cunoştinţele lor îşi priveau anticipat cu dispreţ propriile lor locuinţe, invidioşi pe palatul imaginar al soţilor Lammle.

Piesele decorative rare şi mobilierul frumos din casa de pe strada Sackville erau strînse claie peste grămadă peste taina familiei, şi dacă vreodată s-ar fi auzit unele şoapte de sub tapiţeria grea. „Aici sînt, în dulap !“ acestea erau adresare urecililor cîtorva oameni, puţini la nmnăr, şi desigur niciodată domnişoarei Podsnap.

Domnişoara Podsnap era îndeosebi îneîntată — in afară de drăgălăşenia prietenei sale — de iericirea din căminul doamnei Lammle. Aceasta era frecvent subiectul conversaţiei lor.

— Domnul Lammle se poartă cu tine ca un amant — spuse domnişoara Podsnap. Cel puţin aşa... aşa mi se pare mine.

— Georgiana, dragă ! — rosti doamna Lammle, în dreptul d degetul arătător spre ea. — Ia seama !

— Oo, Doamne sfinte ! — exclamă domnişoara Podsnap, roşind. — Acum ce-am mai spus ?

— Alfrcd îl cheamă — îi atrase atenţia doamna Lammle, clătinînd din cap, în glumă. — Georgiana, să nu-i mai spui deacum domnul Lammle.

— Aa, atunci Alfrcd. Inii pare bine că n-a fost altceva mai rău. Mi-era teamă c-am spus ceva care nu se cuvine. Faţă de mama spun totdeauna cîte ceva care nu se cuvine.

— Mie, Georgiana scumpă ?

— Nu, nu ţie, tu nu eşti mama. Aş vrea să fii.

Doamna Lammle adresă prietenei sale un surîs delicat şi afectuos, la care domnişoara Podsnap îi răspunse cît se poate de bine. Se aşezară să ia masa de prînz în budoarul doamnei Lammle.

— Şi-aşa, scumpă Georgiana, Alfrcd înseamnă pentru tine întruchiparea ideii de amant ?

— N-am spus asta, Sophronia — răspunse Georgiana, şi începu să-şi ascundă coatele. — N-am nici o idee despre amanţi. Mutrele groaznice pe care mama le aduce ca să mă chinuîc nu sînt amanţi. Mă gîndeam numai că domnul...

— Iarăşi, Georgiana ?

— Că Alfred...

— Sună mult mai bine, dragă.

— ...te iubeşte. Aşa de des îl văd cum te tratează plin de atenţie şi cu o politeţe atît de delicată.! Nu-i aşa ?

— Desigur, draga mea — zise doamna Lammle, o expresie ciudată fuJgerîndu-i chipul. — Cred că mă iubeşte !a fel

de mult pe cît şi cu îl iubesc.

— Oo, ce fericire ! — exclamă domnişoara Podsnap.

Dar ştii, Georgiana — adăugă doamna Lammle — ştii că-i ceva suspect în simpatia ta entuziastă faţă de felul tandru al lui Alfred de a li

— ?Doamne sfinte, sper că nu !

Nu cumva asta trădează -— spuse doamna Lammle cu şiretenie — că inima Georgianei mele este...

— Oo, nu, nu ! — se rugă domnişoara Podsnap, roşind.

— Te rog, nu ! Te asigur, Sophronia, cu îl laud pe Alfred pentru că e soţul tău şi ţine atît de mult la tine.

în privirile Sophroniei se ivise parcă o lumină nouă. Dar se topi într-un surîs rece cînd spuse, cu ochii la mîncarc şi sprincenele ridicate :

— Greşeşti profund, draga mea, nu asta am vrut să zic. Ceea ce intenţionam să exprim eu era că inimioara Georgianei melc începe să-şi dea seama de o absenţă.

— Nu, nu, nu ! — tăgădui Georgiana. N-aş vrea pentru nnilte mii de lire sterline să mi se vorbească în felul acesta.

— în ce fel, Georgiana ? — întrebă doamna Lammle, cu acelaşi zîmbet rece, ochii la mîncarc şi sprincenele arcuite.

— Ştii... — răspunse biata domnişoară Podsnap. — Cred că mi-aş pierde minţile de ciudă, de sfială, de oroare dacă cineva ar face-o. îmi este de ajuns să văd cît de mult vă iubiţi, tu şi soţul tău. Dar asta-i cu totul altceva. Pentru nimic în lume n-aş suporta aşa ceva dacă s-ar întîmpla cu mine. Aş ruga, aş implora... ca persoana aceea să fie înlăturată, călcată în picioare.

— Ah, a venit şi Alfred !

Se furişase înăuntru pe neobservate, şi acum se aplecă peste spătarul de la scaunul Sophroniei ; cînd domnişoara Podsnap îl văzu, tocmai ducea la buze o buclă răzleaţă din părul soţiei sale iii făcu semn cu mina, trimiţînd un sărut spre domnişoara Podsnap.

— Vorbeaţi despre bărbaţi şi oroare ? — întrebă fermecătorul Alfred.

— Păi, are dreptate cine spune că cel care trage cu urechea n-aude nimic bun despre sine ; aşa şi cu tine... Dar, mă rog, de cînd eşti aici, domnule ?

— în clipa asta am sosit.

— Atunci, pot să continui... dacă veneai cîteva momente mai devreme ai fi auzit cum te lăuda Georgiana.

— Doar dacă cele spuse de mine s-ar putea numi laude, ceea ce eu nu cred cîtuşi de puţin — explică domnişoara Podsnap, tulburată — pentru că eşti atît de devotat Sophroniei.

— Sophronia ! — murmură Aifred. Viaţa mea! şi-i sărută mîna.

Drept răspuns, ca îi sărută lanţul de la ceas.

— Dar sper că nu eu trebuia să fiu înlăturat şi călcat în picioare — adăugă Aifred, trăgînd un scaun între ele.

— întreab-o pe Georgiana, scumpul meu —- răspunse soţia.

Aifred apelă cu căldură la Georgiana.

— Aa, era vorba de nimeni — răspunse domnişoara Podsnap — a fost un fleac...

— Dar dacă vrei totuşi să ştii, curiosul meu drăgălaş, şi presupun că vrei — rosti fericita şi gingaşa Sophronia, zîmbind — era vorba de ccl care s-ar încumeta să aspire la inima Georgianei.

— Sophronia, iubita mea — zise domnul Lammle pe un ton dojenitor, devenind mai grav — nu vorbeşti serios !

— Aifred, iubitul meu — răspunse soţia — îndrăznesc să spun că Georgiana nu vorbea serios, cu însă da.

— Ei bine — spuse domnul Lammle — asta explică anumite coincidenţe întîmplătoare care au loc uneori ! Nu cumva crezi, scumpo, că am venit aici cu numele unui aspirant la mîna Georgianei pe buze ?

— Aş putea crede, fireşte, Aifred — zise doamna Lămâile — tot ce mi-ai spus *tu.*

— Draga mea ! Şi cu tot ce mi-ai spus *tu.*

Ce îneîntătoare erau aceste schimburi de cuvinte şi ce priviri le însoţeau ! Ei, dacă taina familiei s-ar sluji de acest prilej ca să strige „Aici sînt, mă sufoc în dulap !“...

— îţi dau cuvîntul meu, Sophronia...

— Iar eu, iubitule, ştiu ce-nseamnă.

— Da, ştii, draga mea... că am venit aici numai ca sa pronunţ numele tînărului Fledgeby. Vorbeşte-i Georgianei, scumpo, despre tînărul Fledgeby.

— Aa, nu, nu ! Vă rog, nu î — strigă domnişoara Podsnap, vîrîndu-şi degetele în urechi. — Mai bine nu !

Doamna Fammle rîse înveselită la culme ; dădu la o parte raîinile Georgianei, care nu opuneau rezistenţă, şi ţinindu-le ca să se joace într-ale ei la depărtare de un braţ, uneori apropiindu-le, alteori scparîndu-le — continuă :

— Trebuie să ştii, gîsculiţă scumpă, că a fost odată ca niciodată o anumită persoană pe nume Fledgeby. Şi tînărul ăsta Fledgeby, de familie excelentă şi bogat, cunoştea două alte per-

V.9 soane, foarte ataşate una de cealaltă, pc nume domnul doamna Lammle. Aşa, şi tînărul ăsta Flcdgeby, aflat înir-o seară la teatru, vede acolo împreună cu domnul şi doamna Lammle o anumită eroină, pe nume...

— Nu, să nu spui cumva Georgiana Podsnap ! — o imploră fata, izbucnind aproape în lacrimi. — Te rog, nu ! Oh, spune, spune altceva ! Nu Georgiana Podsnap. Oh, nu, nu, nu!

— Nu era alta — reluă doamna Lammle rîzînd din toată inima, plină de afecţiune, apropiind şi desparţind braţele Georgianei, ca pe-un compas —, nu era alta decît micuţa mea Georgiana Podsnap. Ei, şi acest tînăr Fledgcby se duce la Alfred Lanmile şi-i spune...

— Oo, te implo-o-o-o-r, nu ! — ţipă Georgiana, ca şi cum rugămintea aceasta i-ar fi fost smulsă în urma unei presiuni puternice. — Cît îl urăsc pentru vorba asta !

— Pentru ce vorbă, draga mea ? — întrebă, rîzînd, doamna Lammle.

— O, nu ştiu ce-a spus — strigă Georgiana furioasă —• dar îl urăsc în orice caz, fiindcă a spus asta.

— Draga mea — urmă doamna Lammle, continuînd să rîdă cît se poate de fermecător — sărmanul tinerel spune doar că s-a amorezat pînă peste cap.

— Oo, ce sa mă mai fac ? — interveni Georgiana. Oh, Doamne sfinte, ce prost trebuie să fie !

— ...Şi imploră să fie invitat la masă şi să mergem tuspatru la teatru altă dată. Aşa că mîiue o să ia masa la noi şi merge cu noi la operă. Asta-i tot. Aa, mai e ceva. Georgiana... ce zici de asta... e infinit mai sfios ca tine şi-i mult mai speriat de tine decît ai fost tu vreodată de cineva !

Tulburată, domnişoara Podsnap încă sc mai trăgea puţintel de degete, nu fără mînie, dar pînă la urmă nu se putu stăpîni să nu rîdă la gîndul că cineva putea fi speriat de ea. Profitînd de ocazie, Sophronia o îmbună şi o făcu mai lesne să spună ca ea. Apoi, insinuantul Alfred o îmbună şi o făcu să spună ca el, promiţîndu-i că oricînd îi va cere acest serviciu, îl va alunga şi-l va călca în picioare pe tînărul Flcdgeby. Astfel rămaseră înţeleşi prieteneşte că tînărul Fledgeby urma să vină s-o admire, iar Georgiana urma să vină să fie admirată. Cu această absolut nouă senzaţie în piept, aceea a perspectivei viitoare, şi cu multe sărutări din partea scumpei sale Sophronia, sfioasa Georgiana se întoarse, urmată de un valet nemulţumit, înalt de şase picioarc (o asemenea dimensiune venea totdeauna s-o ia cînd trebuia să se întoarcă acasă), la locuinţa părintească.

Perechea fericită fiind lăsată singură, doamna Lammle spuse soţului ci:

— Dacă nu mă înşel în privinţa fetei ăstei a, domnule, manierele talc irezistibile au avut un efect asupra ei. îţi vorbesc despre cucerirea asta căci presupun că planurile tale sînt mai importante decît vanitatea ta.

Pe perete, în faţa lor, se afla o oglindă, şi ca îl surprinse zîmbind afectat. Ea se uita la imaginea rcflcctată cu un dispreţ profund, pe care imaginea îl surprinse prin oglindă. în clipa următoare, ci se priviră liniştiţi unul pe altul, de parcă doar imaginea lor luase parte la acest joc de fizionomie.

S-ar putea ca doamna Lammle să fi încercat într-un fel săşi scuze conduita faţă de ca însăşi, ponegrind sărmana victimă, despre care vorbea cu un dispreţ acru. De asemenea, s-ar putea să nu fi reuşit, căci e foarte greu să te împotriveşti încrederii, şi ştia că se bucura de încrcderca Georgianei.

Fericita pereche nu-şi mai spuse nimic. O dată termenii uneltirii stabiliţi, uneltitorilor poate că nu prea le este pe plac să revină asupra lor. A doua zi sosi ; veni Georgiana, veni şi Fledgeby.

între timp, Georgiana văzuse aproape toată casa şi pe cei care o frecventau. Exista o încăpere frumoasă, cu masă de biliard — la parter, ocupînd aproape în întregime curtea dindărăt —, care putea fi biroul domnului Lammle, sau biblioteca, dar nu purta nici unul din aceste nume, ci pur şi simplu trecea drept camera domnului Lammle, aşa că ar fi fost greu şi pentru o minte de femeie mai cuprinzătoare decît a Georgianci să poată stabili dacă vizitatorii veneau acolo de plăcere, sau pentru afaceri. între oaspeţi şi odaie erau puncte importante de asemănare : prea stridenţi (ca şi odaia), prea dintr-o bucată, prea duhnea a ţigări de foi, prea discutau cu simpatic despre grajduri. Calul apărea pe de o parte în decoraţia încăperii, şi pe de alta în conversaţia celor prezenţi. Toţi prietenii domnului Lammle aveau pasămite nevoie de cai de elită — la fel ca şi afacerile pe care le încheiau ţigăneşte la orc imposibile, dimineaţa şi seara, în pripă şi pe apucate.

Erau unii prieteni care pare-se treceau mereu încoace şincolo Canalul Ml'nccii pentru treburi de bursă, pentru acţiuni din Grecia, Spania, India, Mexic la valoarea nominală sau cu premii, rabat, trei sferturi, şapte optimi. Mai erau alţi prieteni care tălălăiau şi umblau de colo-colo prin centrul comercial în chestiuni de bursă, pentru acţiuni din Grecia, Spania, India, Mexic la valoarea nominală sau cu premii, rabat, trei sferturi, şapte optimi. Toţi parcau înflăcăraţi, lăudăroşi şi fără nici un

căpătîi. Toţi mîncau şi beau de speriat ; făceau chiar pariuri la mîncat şi băut. Vorbeau despre sume de bani ; pomeneau doar de cifră şi treceau banii sub tăcerc, de pildă : „Tom, patruzeci şi cinci de mii“, sau „Două sute douăzeci şi doi, jos, pentru fiecare acţiune în parte din sumă".

Aveai impresia că împart lumea în două clase de oameni : oameni extrem de bogaţi şi oameni ajunşi la sapă de lemn. Totdeauna păreau grăbiţi, deşi n-ai fi zis că aveau ceva anume de făcut; în afară de cîţiva dintre ci (aceştia, cea mai mare parte astmatici şi buzaţi) — înarmaţi cu nişte portereioane de aur, pe care abia le ţineau în mînă, din pricina unor inele enorme din deget; ei demonstrau tot timpul celorlalţi cum izbuteşti să faci bani. în sfârşit, toţi îşi înjurau grăjdarii, şi grăjdarii ăştia nu erau tocmai aşa de politicoşi şi de dibaci ca grăjdarii altora, îneît nu păreau a fi chiar grăjdari veritabili, aşa cum nici stăpînii lor nu păreau a fi nişte gentlemeni veritabili.

Tînărul Fledgeby nu aparţinea acestei tagme. Tînărul Fledgeby avea obrajii ca piersica, sau mai degrabă alcătuiţi din piersică şi zidul roşu, roşu, roşu unde creştea acest pom. Fra un tinerel stîngaci, cu păr cînepiu, ochi mici, foarte zvelt (deşirat, ar spune duşmanii lui) şi care se cerceta tot timpul, plin de nerăbdare, să vadă dacă nu-i încolţeau barba şi mustaţa. Acest studiu îl făcu pe Fledgeby să sufere schimbări spirituale deosebite, trecînd prin toate stările, de la încredere la deznădejde. Avea momente cînd se pornea să strige „Pe Dumnezeul meu, a apărut, în sfîrşit!“ Alteori, la fel de deprimat, putea fi văzut cum clătina din cap, pierzînd orice nădejde._ Era dureros să-l vezi în aceste epoci cum se reazemă de prichiciul căminului ca de o urnă conţinînd scrumul ambiţiei^ lui, cu obrazul sterp sprijinit în mîna care îl silise să ajungă la convingerea asta.

Dar nu astfel se prezenta Fledgeby cu acest prilej._ îmbrăcat în nişte haine superbe, cu jobenul sub braţ, el termină plin de speranţe studiul obrazului ; aştepta sosirea domnişoarei Podsnap, schimbînd cîteva cuvinte cu doamna Lamtnle. Ca omagiu, vorbă să fie, pentru conversaţia scurtă şi gesturile lui bruşte, prietenii apropiaţi au căzut de acord (fără să ştie el} să-i confere titlul onorific de Fascinantul Fledgeby.

— Călduros timp. doamnă Fammle ! — rosti Fascinantul Fledgeby.

Doamnei Fammle i se părea aproape la fel de cald ca ieri.

— Poate — zise Fascinantul Fledgeby, care avea totdeauna un răspuns pe limbă — dar cred că mîinc o să fie cald a! naibii.

Apoi, el din nou scapără :

— Astăzi aţi ieşit, doamnă Fammle ?

Doamna Fammle îi răspunse că pentru o plimbare scurtă cu trăsura.

— Unii oameni — spuse Fascinantul Fledgeby — au obiceiul să facă plimbări lungi cu trăsura ; dar în general mie mi se pare că dacă le fac prea lungi, ei întrec măsura.

Fiind în asemenea dispoziţie, chiar el ar fi întrecut măsura cu următoarea vorbă de spirit dacă nu era anunţată venirea domnişoarei Podsnap. Doamna Lammle zbură s-o îmbrăţişeze pe scumpa şi micuţa ei Georgy, şi după ce primul val de exuberanţă trecu, i-1 prezentă pe domnul Fledgeby. Domnul Lammle intră ultimul în scenă, pentru că totdeauna întîrzia, ca şt cei carc-1 frecventau, căci erau legaţi dc anumite informaţii despre bursa, despre acţiunile din Grecia, Spania, India şi Mexic, la valoarea nominală sau cu premii, rabat, trei sferturi, şapte optimi.

S-a servit numaidecît un plăcut mic dineu. Domnul Fammle se aşeză, sclipind, în capul mesei, avînd un servitor îndărătul scaunului cu veşnicele *lui* dubii pe tema simbriei din urmă. Cea mai mare parte a sclipirilor de inteligenţă ale domnului Fammle erau rechiziţionate astăzi, căci Fascinantul Fledgeby şi Georgiana nu numai că se scăpărau unul pe altul din priviri, fără să spună un cuvînt, dar o făceau într-un chip uluitor; Georgiana, faţă-n faţă cu Fledgeby, se străduia în aşa hal să-şi ascundă coatele, înot îi era cu neputinţă să se mai slujească de furculiţă şi cuţit, iar Fledgeby, faţa-n faţă cu Georgiana, se trudea în fel şi chip să n-o vadă, şi îşi trăda zăpăceala umblînd să simtă barba cu lingura, paharul de vin şt plinea.

— Aşa că domnul şi doamna Fammle a trebuit să le sufle, şi iată ce au suflat:Georgiana — spuse domnul Lammle, încet, zîmbind, al cărui contur împrăştia peste tot scînteieri, ca un arlechin — nu eşti în apele tale. De ce nu eşti în apele tale, Georgiana ?

Georgiana se bîlbîi că era aceeaşi de totdeauna ; nu-şi dădea seama să fi fost altfel.

— Nu-ţi dai seama că eşti altfel ? — replică domnul Alfred I.ammle. — Tu, draga mea Georgiana, tu, care te porţi atît de firesc şi de degajat cu noi ! Tu, care eşti ca o mîngiiere, cînd toată lumea e la fel ! Care eşti întruchiparea gingăşiei, a simplităţii şi a naturaleţii!

Domnişoara Podsnap se uită spre uşă, de parcă ar fi nutrit cine ştie ce gînduri tulburi de a scăpa de aceste complimente prin fugă.

— Acum fac apel — spuse domnul Lammle, ridicînd puţin glasul — la prietenul meu Fledgeby.

— Aa, nu, te rog ! — se auzi vocea stinsă a domnişoarei Podsnap cînd doamna recurse la textul suflerului.

— Scuză-mă, Alfrcd, dragul meu, încă nu-1 pot lăsa pe domnul Fledgeby să plece ; trebuie să-l aştepţi o clipă. Domnul Fledgeby şi cu mine sîntem angrenaţi într-o conversaţie personală.

Trebuie că Fledgeby conducea discuţia cu o imensă dibăcie, pentru că nu dădea semne să fi pronunţat nici măcar o silabă.

— O conversaţie formală, iubita mea Sophronia ? Ce conversaţie ? Fledgeby, sînt gelos. Ce conversaţie, Fledgeby ?

— Să-i spun, domnule Fledgeby ? — întrebă doamna Lammle.

— Da, spune-i — răspunse Fascinantul, vrînd să dea impresia că ştia despre ce c vorba.

— Atunci, Alfred, dacă trebuie neapărat să ştii — zise doamna Lammle — află că discutam despre faptul dacă domnul Fledgeby era la fel de bine dispus ca totdeauna.

— Păi, Sophronia, tocmai asta vorbeam şi noi, Georgiana şi cu mine. Şi ce-a spus Fledgeby ?

— Aa, ştii că-mi place, domnule ? Eu să-ţi spun totul, şi tu să nu-mi spui nimic ! Georgiana ce-a zis ?

— Georgiana zicea că e la fel de bine dispusă astăzi cantotdeauna, iar eu i-am spus că nu-i aşa.Tocmai ce i-am spus şi ca lui Fledgeby ! — exclamă doamna Lammle.

Tot degeaba. Nu schimbau nici o privire între ci. Nici chiar cînd sclipitorul Alfrecl propuse cvartetului sa ciocnească un pahar de vin la fel de sclipitor. Georgiana se uită de la paharul ci de vin la domnul Lammle şi la doamna Lammle ; la domnul Fledgeby nu se uita, nici s-o fi picat cu ceară. Fascinantul se uita de la paharul cu vin la doamna Lammle şi la domnul Lammle, dar la Georgiana, să-l fi picat cu ceară şi nu sc uita !

Suflatul era necesar să intre şi mai abitir în funcţiune. Cupidon trebuia adus în sccnă. Regizorul ti atribuise un rol, trebuia să-l joace.

— Sophronia, draga mea — spuse domnul Lammle — numi placc culoarea rochiei tale.

— Să vedem — rosti doamna Lammle — ce spune domnul Fledgeby.

— Iar eu — sări şi domnul Lammle — ce spune Georgiana.

— Georgy, iubita mea — rosti doamna Lammle în şoaptă, ca s-o audă numai fata. — Mă bizui pe tine că n-o să vorbeşti împotriva mea. Hai, domnule Fledgeby.

Fascinantul dorea să ştie dacă nu e de culoarea roz. Da, a spus domnul Lammle — de fapt, te miri ce nu ştia Fledgeby —, c într-adevăr culoarea roz. Fascinantul considcra rozul drept culoarca rozelor. (Aici, domnul şi doamna Lammle i-au ţinut cu căldură isonul.) Fascinantul auzise noţiunea de Regina Florilor aplicată la trandafiri. Prin analogie, s-ar putea spune acestei rochii Regina Rochiilor. („Foarte bine, Fledgeby !“ din partea domnului Lammle.) Totuşi, Fascinantul era de părere că noi cu toţii avem ochi — sau cel puţin marea majoritate dintre noi — şi că... şi... şi mai departe, părerea lui fu o succesiune de şi-uri, după care n-a mai urmat nimic.

— Oo, domnule Fledgeby — spuse doamna Lammle —, să mă laşi aşa pe drum ! Oo, domnule Fledgeby, să părăseşti bietul meu roz şi să te dai de partea albastrului.!

— Victorie, victorie ! — strigă domnul Lammle. — Rochia ta e condamnată, draga mea !Dar cc spune Georgy ? — stărui doamna Lammlc, fu- rişîndu-şi cu afecţiune mîna cătrc cea a fetei la care ţinea mult.

— Ea spune — replică domnul Lammle, vorbind în locu-i — că în ocliii ei ţie îţi stă bine cu orice culoare şi că de ştia că o aşteaptă un compliment atît de drăguţ şi de stînjeni- tor ca cel care i s-a făcut, ar fi purtat altă culoare. Deşi eu o previn că asta n-ar fi salvat-o, căci orice culoare îmbracă, ar fi fost culoarea lui Flcdgeby. Dar cc părere arc Fleclgcby ?

— El este de părere — răspunse doamna Lammle, vorbind în numele Iui şi mîngîind fata pe dosul manii, ca şi cum era Flcdgeby care o mîngîia — că n-a fost nicidecum un compliment, ci un simplu semn firesc de omagiu, pe care nu s-a putut reţine să nu-1 facă. Şi... — punînd mai mult suflet, de parcă Flcdgeby ar fi fost cel care punea mai mult suflet — arc şi dreptate, arc şi dreptate !

Dar nu, nici chiar acum nu s-au uitat unul la altul. Scrîşnind parcă din scăpărătorii lui dinţi, ochi, butoni şi nasturi, din toate laolaltă, domnul Lammle arunca pe ascuns amîn- durora o privire încruntată, în care se citea dorinţa puternică de a-i apropia şi lovi cap în cap.

— Ai mai ascultat vreodată opera de astă-scară, Flcdgeby ? — întrebă el, oprinclu-se scurt, ca nu cumva să-l ia gura pe dinainte şi să spună „Lua-te-ar naiba“.

— Păi... nu, de fapt nu — răspunse Flcdgeby. La drept vorbind, nu ştiu nici o notă din ca.

— Nici tu n-o cunoşti, Georgy ? — întrebă doamna Lammlc.

— N-nu — răspunse Georgiana cu voce stinsă, tulburată de această plăcută coincidenţă.

— Ei, atunci — glăsui doamna Lammlc, îneîntată de concluzia dccurgînd din accste premise — nici unul, nici celălalt n-o cunoaşte ! Cc lucru minunat!

Chiar şi fricosul de Flcdgeby simţi că venise timpul să dea o lovitură. Şi o dădu, spunînd, în parte adrcsîndu-sc doamnei Lammle, în parte văzduhului înconjurător :

— Mă consider foarte norocos că mă aflu aici datorită...

Dar pentru că amuţise, domnul Lammle îi oferi cuvîntul „destinului", de după tufişul cînepiu al favoriţilor adunaţi laolaltă.

— Nu, nu voiam să spun asta — rosti Fledgeby. — Voiam

să spun „datorită soartei . Consider un mare noroc faptul că soarta a scris în cartca... intr-o carte care-i aparţine... ca eu să merg la opera aceasta pentru prima oară în împrejurarea de neuitat de a fi în prezenţa domnişoarei Podsnap.

T.a care Georgiana răspunse încîrligîndu-şi două degeţele unul de altul şi adresîndu-se feţei de masă :

— Mulţumesc, dar în general nu merg cu nimeni altcineva decît cu tine, Sophronia, şi asta îmi place foarte mult.

Silit si se mulţumească deocamdată cu acest succes, domnul LamitjJe deschise U>J ca domnişoara Podsnap să iasă din cameră, de parcă i-ar fi dat drumul dintr-o colivie, şi doamna Lammle veni în urma ei.

în salon se servea cafeaua. Alfred, cu ochii pe Fledgeby pînă ce domnişoara Podsnap îşi goli ceaşca, îi făcu semn cu degetul (ca şi cum tînărul ar fi fost un cîine de vînătoare molîu) să se ducă şi s-o ia. Această treabă o făcu nu numai fără cusur, ci o şi înfrumuseţă în chip original, gestul însoţindu-1 de informaţia adresată domnişoarei Podsnap cum că ceaiul verde irită nervii. Drept care, domnişoara Podsnap îl puse în încurcătură, deşi neintenţionat, şi-l întrebă, poticnindu-se :

— Aa, da, într-adevăr ? Şi în ce fel ?

Dar Medgeby nu era pregătit să lămurească lucrurile.

Cînd se anunţă că trăsura aşteaptă la scară, doamna Lammle spuse :

— Nu te sinchisi de mine, domnule Fledgeby, am amîndouă mîinile ocupate cu rochia şi pelerina, vezi de domnişoara Podsnap.

Fledgeby dădu braţul domnişoarei Podsnap. Venea apoi doamna Lammle, iar la sfîrşit domnul Lammle, care îi urma cu aerul sălbatic al păstorului conducîndu-şi turma.

Dar o dată în lojă, el deveni de o vervă seînteietoare ; acolo, el şi soţia lui iubită înjghebară o conversaţie ingenioasă între Medgeby şi Georgiana. Stăteau în următoarea ordine : doamna Lammle, Fascinantul Fledgeby, Georgiana, domnul l ammle. Doamna Lammle îi dădea ghes lui Fledgeby cu întrebări la care erau necesare răspunsuri monosilabice. Domnul Lammle făcu acelaşi lucru cu Georgiana. Din eînd în cînd, do; anina Lammle se apleca înainte ca să poată vorbi cu domnul Lammle.

— Ai freci, dragul meu, domnul Fledgeby spune, pe drept cuvînt, *â propos* de ultima scenă, că adevărata fidelitate n-arc nevoie de stimulente, cum sînt prezentate în teatru.

La care domnul Lammle răspnnsc :

— Da, Sophronia, iubita mea, dar după cum Georgiana mi-a împărtăşit, personajul feminin n-are destule motive ca să creadă în afecţiunea bărbatului.

La care doamna Lammle adăugă :

— Foarte adevărat, Alfred, dar domnul Fledgeby subliniază...

La care Alfred rosti :

— Fără îndoială, Sophronia, dar Georgiana scoate în evidenţă...

Datorită acestui procedeu, tinerii au conversat o mulţime şi şi-au dezvăluit fel de fel de impresii, fără a fi deschis măcar gura, doar atît ca să spună da sau nu, şi nici chiar asta unul altuia.

I lcdgeby îşi luă rămas bun de la domnişoara Podsnap în uşa trăsurii, şi soţii Lammle o lăsară pe Georgiana acasă. Pe drum, doamna Lammle a spus în mai multe rînduri, cu o maliţie plină de afecţiune :

— Oh, micuţa Georgiana, micuţa Georgiana !

Ceea ce nu era mult, dar din ton se subînţelegea „L-ai cucerit pe Fledgeby al tău“.

în cele clin urmă ajunseră şi soţii Lammle acasă. Doamna Lammle luă loc posomorită şi obosită. îşi privea soţul şi stăpînul ei întunecat, care se purta atît de violent cu o sticlă de sifon, de parcă ar fi sucit gîtul unei biete făpturi, aşteptînd apoi să i se scurgă sîngcle pe beregată. După ce-şi şterse picăturile din barbă caun căpcăun, întîlni ochii ei şi făcînd o pauză spuse, pe un ton nu prea agreabil :

— Ei bine ?...

— Era absolută nevoie de un asemenea nătărău ?

— - Eu ştiu ce am de făcut. Nu-i chiar atît de prost cum crezi tu.

— Aa, nu cumva-i un geniu ?

— Rîzi tu, fă-o tu pe grozavul ! Dar afla de la mine un lucru : cînd e vorba de interesele lui, tînărul ăsta se ţine scai. L dat naibii cînd e vorba de bani.

— îţi este de vreun folos ?Da. Aproape tot aşa cum ai socotit ca-ţi sînt cu. N-are alte calităţi tinereşti decît cele pe care le-ai observat astăzi. Discută cu el despre bani, şi să vezi că nu-i prost de loc. In unele lucruri e un nătărău, presupun, dar în altele... şi asta-i în binele lui.

— în orice caz, are averea ei ?

Da, are averea ei, în orice caz. Ai lucrat aşa de bine astăzi, Sophronia, îneît îţi răspund la întrebare, cu toate că tu ştii că mă împotrivesc la asemenea întrebări. Ai lucrat aşa de bine astăzi, Sophronia, că trebuie să fii obosită. Du-te la culcare.

Capitolul V

ŞOAPTE LA URECHEA LUJ MERCUR

Fledgeby medita laudele domnului Lammle. Era cea mai josnică javră de .dine cu două picioare din chc existaseră vreodată. Şi instinctul (un cuvînt pe care cu toţii îl înţelegem) mergînd îndeosebi pe patru picioare, iar raţiunea pe două, josnicia patrupedelor niciodată nu atinge perfecţiunea josniciei bipedelor.

Tatăl tînărului domn era zaraf şi încheiase afaceri băneşti cu mama acestui tînăr, pe cînd el aştepta în vastele anticamere întunecate ale lumii ăsteia să se nască. Doamna, văduvă, incapabilă să achite poliţa, se căsători cu cămătarul, şi la timpul cuvenit, Fledgeby apăru la lumină din anticamerele vaste şi întunecate şi a fost trecut în registrul de naşteri. E greu de spus cum şi-ar fi dus altminteri Fledgeby zilele pînă la judecata de apoi.

Căsătoria mamei lui Fledgeby fusese o insultă pentru familia ci. în viaţă nu-i nici o ispravă să-ţi insulţi familia cînd familia vrea să scape de tine. Familia mamei lui Fledgeby fusese foarte ofensată de ea pentru că era săracă, şi a rupt legăturile deoarece ajunsese relativ bogată. Familia mamei lui Fledgeby era familia Snigsworth. Avea chiar marca cinste să fie verişoara lordului Snigsworth — atît de îndepărtată, îneît nobilul lord nu trebuia să-şi facă procese de conştiinţă s-o îndepărteze mai mult, scoţînd-o din rîndul rubedeniilor ; dar ea tot vara lui rămăsese.

Printre afacerile prematrimonialc încheiate cu tatăl lui Fledgeby, mama lui Fledgeby făcuse un împrumut extrem de dezavantajos, ipotecat asupra unei sume reversibile. Reversiunea avu loc îndată după căsătorie, domnul Fledgeby încasîncl suma în numerar şi folosind-o pentru scopuri perso-

nale. Aceasta a dus, subiectiv, la deosebiri de păreri şi, obiectiv, la schimburi de trăgătoare pentru cizme, cutii de table şi de alte asemenea proiectile domestice, între tatăl lui Fledgeby şi mama lui Fledgeby. Re/ui latul a fost că mama lut Fledgeby a trebuit să cheltuiască la bani pînă n-a mai putut, iar tatăl lui Fledgeby a făcut tot ce s-a putut ca s-o împiedice.

Copilăria lui Fledgeby a fost deci furtunoasă ; dar vîntul şi valurile s-au topit în mormînt, şi Fledgeby, rămas singur, a prosperat.

Fledgeby locuia intr-un apartament din Albany şi afişa oarecare lux. Focul lui tineresc însă consta doar în seînteile care ies de la piatra de tocilă ; şi cînd seînteile zburau din piatră şi se stingeau fără să fi încălzit vreodată ceva, Fledgeby îşi ascuţea instrumentele, întoreînd roata cu un ochi precaut.

Domnul Lammle veni în Albany ca să ia gustarea de dimineaţă. La masă se aflau un vas mic de ceai, o bucăţică de pîine, două felioare de unt, două bucăţele de costiţă, două ouă amărîte şi o risipă de obiecte din porţelan frumos, cumpărate de ocazie.

— Ce părere ai de Georgiana ? — întrebă domnul Lammle.

— Pai am să-ţi spun — replică Fledgeby, foarte degajat.

— Spune, băiete.

— I'e înşeli — reluă Fledgeby. — N-am de gînd să vorbesc despre asta, am să vorbcsc de altceva.

—- Vorbeşte despre ce doreşti, dragul meu !

— Aa, iar teînşeli — zise Fledgeby. — N-am de gînd să vorbesc despre nimic.

Domnul Lammle îl scăpară din priviri şi se încruntă la el.

— Uite ce e — spuse Fledgeby. Dumneata eşti viclean şi iscusit. Dacă şi eu sînt viclean sau nu, asta n-are importanţă. Iscusit nu sînt. Dar un lucru pot face : pot să-mi ţin gura. Şi totdeauna am de gînd sa fac asta.

— Eşti un om prudent, Fledgeby.

— Poate da, poate nu. Sînt precaut la vorbă, şi asta s-ar putea să fie totuna. Ascultă, Lammle, niciodată nu răs pund !a întrebări.

— Dragul meu, a fost cea mai simplă întrebare din lume.

— Nu-i nimic. Aşa s-ar părea, dar lucrurile nu sînt totdeauna ccea cc par. Am asistat o dată la interogatoriul luat unui martor la Westminster Hali. întrebările puse păreau celc mai simple din lume, dar după ce martorul a răspuns, totul a căpătat o alta întorsătură. Aşa că trebuia să-şi ţină gura. Daca

şi-o ţinea ar fi scăpat de buclucul în care intrase.

— Dacă-mi ţineam gura — observă Lammlc, întuneeîndu-se — n-ai fi cunoscut subiectul întrebării mele.

— Uite cc, Lammle — spuse Fascinantul Fledgcbv, pipăindu-şi calm favoriţii — nu merge. N-o să mă ias tras dc limba. Nu mă pricep să conduc o discuţie. Dar mă pricep să-mi ţin gura.

—■ Te pricepi ? Domnul Lammle reveni la tonul potolii. Cred că trebuie să recunosc acest lucru ! Păi, clnd cei din societatea noastră beau, iar dumneata bei cu ei, cu cît devin mai vorbăreţi, cu atît dumneata eşti mai tăcut. Cu cîtsînt ei mai expansivi, cu atît dumneata eşti mai retras.

— N-am nimic împotrivă — replică Fledgeby, amuzat în sinea lui — că sînt înţeles, dar mă opun foarte multcînd e vorba sa mi se pună întrebări. Aşa *sînt* eu, şi pace !

_ — Şi în vreme ce noi ceilalţi ne povestim aventurile, nici unul dintre noi nu te-a auzit povestindu-ţi măcar una dc-a dumitale *!*

— Şi nici n-o să audă, Lammle, vreodată — răspunse Flcd- geby, din nou amuzat în sinea lui — aşa *sînt* eu, şi pace !

— Păi, fireşte, aşa eşti, ştiu —- reluă Lammle, într-un elan de francheţe şi cu un hohot de rîs, întinzînd mîinile în lături de parcă voia să arate lumii întregi ce calităţi de om remarcabil se ascundeau în Fledgeby. — Dacă nu ştiam de ce e capabil Fledgeby al meu, i-aş fi propus cu lui Fledgeby a! meu micul nostru aranjament avantajos ?

— Da! exclamă Fascinantul, scuturînd din cap cu viclenie. — Eu însă n-o să mă las dus în felul ăsta. Nu sînt un vanitos. Genul ăsta de vanitate rui rentează, Lammle. Nu, nu, nu. Complimentele nu fac decît să-mi sporească rezerva,

Alfred Lammle dădu la o parte farfuria (n-a fost o j[er']dă prea mare, căci nu rămăsese cine ştie ce în ea), îşi înfundă mîinile în buzunare, se rezemă dc speteaza scaunului ş.i-1^ examina pe Fledgeby în tăcere. Apoi trase uşor mîna stingă din buzunar, trccînd-o peste favoriţi; il examina mai departe, în tăcere, spunînd încetişor, ca pentru sine :

— Ce naiba o fi cu băiatul ăsta în această dimineaţă ?

— Uite ce, Lammle — rosti Fascinantul Flcdgeby, clipind parşiv din ochii lui parşivi, care pe deasupra mai erau şi prea apropiaţi — uite ce, Lammle, eu ştiu foarte bine ca aseară nu ra-am pus într-o lumină prea prielnică, spre deosebire de dumneata şi soţia dumitale... pe care o consider o femeie foarte deşteaptă şi agreabilă. Fu nu sînt făcut să strălucesc în ase-

menea situaţii. Ştiu foarte bine, dumneavoastră v-aţi pus într-o lumină prielnică şi v-aţi purtat strălucit. Dar din cauza asta să nu credeţi că-mi puteţi vorbi ca şi cum aş fi păpuşa, marioneta dumneavoastră, pentru că nu sînt.

— Şi toate astea — strigă Alfred, după ce studiase această parşivenie, care primise sprijinul cel mai parşiv, ducînd josnicia atît de departe îneît să se întoarcă împotriva celui care-1 ajutase — toate astea dintr-o simplă şi nevinovată întrebare !

— Trebuia să fi aşteptat pînă cînd socoteam eu nimerit să spun ceva de la mine. Nu-mi place cum ai dat buzna peste mine cu Georgiana dumitale, de parcă şi ea, şi eu vă aparţineam.

— Bine, cînd o să ai fericita dispoziţie să mai spui ceva în chcstiunea asta, te rog s-o faci — se răsti Lammle.

— Am şi făcut7o. Am spus că aţi procedat grozav. Dumneata şi soţia dumitale, amîndoi. Dacă o s-o duceţi aşa mai departe, îmi voi îndeplini şi eu rolul. Numai să nu te împăunezi cu asta.

— Să mă împăunez ! — exclamă Lammle, ridicînd din umeri.

— Sau — continuă celălalt — să-ţi intre în cap că oamenii sînt nişte păpuşi de-ale dumitale fiindcă nu ieşi la socoteală cu ei aşa cum ai vrea, în anumite momente, asistat de o soţie foarte deşteaptă şi agreabilă. în rest, vezi-ţi de treabă şi las-o pe do'amna Lammle să-şi vadă de treabă... Fh, eu mi-am ţinut gura cît am crezut de cuviinţă, şi am vorbit cînd mi s-a părut mie potrivit... şi cu asta, basta. Acum, chestiunea este — adăugă Flcdgeby, pe un ton cît se poate de puţin îmbietor — mai vrei un ou ?

Nu, nu mai vreau — spuse Lammle

— .Poate sa ai dreptate şi te vei simţi mai bine fără — replică Fascinantul, într-o dispoziţie îmbunătăţită. Să te întreb dacă mai vrei o felie de şuncă, ar fi o amabilitate inutilă, căci ţi-ar face toată ziulica sete. Mai vrei puţină pîina ai unt?

— Nu, nu mai vreau — repetă Lammlc.

— Atunci, eu o să mai iau — rosti Fascinantul ; >1 acesta n-a fost un răspuns de dragul răspunsului, ci efectul convingător şi fericit al refuzului; căci dacă Lammle ar mai fi servit pîine încă o dată, lui Fledgeby i s-ar fi părut că pîinca c luată cu asalt, şi atunci, în ce-1 privea, se abţinea de la acest aliment măcar pînă la sfîrşitul mesei, de nu în întregime chiar, de-a lungul următoarei mese.

Dacă tînărul asta (pentru că abia împlinise douăzeci şi trei de ani) adăuga la y^îrcema bătrînească cine ştie ce pasiune generoasă de om tînar, nu s-ar fi putut spune exact care anume ; atît de bine se pricepea să păstreze o promisiune făcută sieşi. îşi dădea seama de valoarea prezentării exterioare ca fiind o investiţie avantajoasă şi-i plăcea să se îmbrace bine, dar pentru toate obiectele mobile în j^osesia lui se tocmea, de la haina pe care o purta pînă la serviciul de porţelan de pe masa pentru gustarea ele dimineaţă. Fiecare tocmeală, reprezentînd ruina cuiva, sau în orice caz o pierdere pentru cineva, căpăta un farmec deosebit în ochii lui. De ava- riţia lui ţinea şi faptul că participa, limitat, la pariuri pe cai de curse ; dacă se întîmpla să cîştige, se angaja în afaceri şî mai aprige ; dacă pierdea, rămînea aproape ncmîncat pîna data viitoare.

Fste ciudat cum de banii puteau avea atîta valoare pentru un măgar prea prost şi prea josnic ca să-i dea vreo bucurie oarecare ; dar există vita mai sigură de povara ei ca măgarul, care pe faţa pămîntului şi pe cer nu vede nimic altceva scris decît trei litere : FSD [25] -- nu Lux, Senzualitate, Dezmăţ, pe care adesea le reprezintă, ci cele trei litere vitrege. Viclenia de vulpe din om nici pe departe n-ar putea fi comparabilă cu pofta de măgar pentru a strînge cît mai mulţi bani.

25 în engleză, iniţialele cuvintelor liră sterlină, şiling şi penre.

Fascinantul Fledgeby se dădea drept unul care trăia din venituri proprii, dar se ştia că e un nelegiuit care îşi plasa pe ascuns sume de bani, ici şi colo, în schimbul unor dobînzJ 'grase. Cei din cercul cunoştinţelor lui de încredere, începînd cu domnul Lammlc, toţi aveau ceva nelegiuit în sufletul lor, aşa cum cutreierau prin verdeaţa veselă din jungla Speculei, aflată în preajma Bursei, şi a Pieţei de dividende.

— Dumneata, Lammle — rosti Fledgcby, mîneîndu-şi pîinea cu unt — totdeauna te-ai dat în vînt după societatea femeilor ?

—• Totdeauna — răspunse Lammlc, foarte abătut din pricina ultimei observaţii.

— Şi asta dintr-o înclinaţie firească ? — îl întrebă Fledgeby.

— Sexul frumos, domnule, totdeauna mi-a plăcut — spuse Lammle posomorît, dar cu aerul celui care n-are-ncotro.

— Ai făcut o afacere bună că te-ai căsătorit, nu-i aşa ? — mai întrebă Fledgeby.

Celălalt zîmbi (un zîmbet hîd) şi îşi dădu un bobîrnac.

— Răposatul tata a făcut din căsătorie ceva groaznic — spuse Fledgeby. — Dar Geor... cum c corect : Georgina, sau Georgiana ?

— Georgiana.

— Ieri mă gîndeam că n-am mai auzit un astfel de nume. Credeam că se termină in ,.ina“.

— De ce ?

— Păi, cînţi, dacă poţi, la concertină, înţelegi... — răs- F’-mse Fledgeby, rumegîndu-şi încet gîndurile — şi capeţi... dacă ai ghinion... scarlatină. Poţi coborî dintr-un balon cu o para... nu, nu merge, totuşi. Bun, să zicem Georgette... adică Georgiana.

— Voiai să spui ceva despre Georgiana ? —■ insinua celă-lalt, mohorît, după ce în zadar aşteptă cîteva clipe.

— Voiam să spun despre Georgiana, domnule — rosti Fledgeby, cîtuşi de puţin bucuros că i se aduce aminte —, că nu pare de loc violentă. Nu pare să fie din categoria femeilor cicălitoare.

— Are o gingăşie de porumbiţă, domnule Fledgeby.

— Fireşte, dumneata spui asta — răspunse Fledgeby oţă-rîndu-se, cum făcea de fiecare dată cînd interesele lui erau în joc — dar aici e vorba de ce spun eu, nti de ce spui dumneata... ziceam, ^îndindu-mă la răposatul tata şl la răposata mama, că Georgiana nu pare să fie din categoria femeilor cicăliţoar®

Respectabilul domn Lammle era iute la mînie din fire $1 nu mai puţin din obişnuinţă. Văzînd ca Fledgeby sc-ntrece cu gluma în privinţa jignirilor şi că între el nu mai poate fi vorba de o

împăcare, îndreptă o căutătură amenințătoare asupra ochilor mici ai lui Fledgeby, încercînd efectul uneî atitudini potrivnice. Satisfăcut de ceea ce desluşea în ochiî acestuia, el izbucni într-un acces de furie şi lovi cu pumnul în masă, că ceştile şi farfurioarele tremurau şi zomăiau.

— Eşti un impertinent, domnule ! — strigă domnul Lammle, ridieîndu-se. Eşti un ncmernic impertinent. Ce vrei să demonstrezi prin purtarea dumitale ?

— Nu, nu... — se împotrivi Fledgeby — nu te supăra.

— Eşti un impertinent, domnule! — repetă domnuf Lammle. — Eşti un nemernic impertinent 1

— Zău, ştii !... — se rugă Fledgeby speriat.

— Ce ? Vagabond vulgar şi josnic ! — exclamă domnul Lammle, uitîndu-se furibund în juru-i. — Dacă servitoarea dumitale ar fi aici, i-aş cerc cîţiva gologani din banii flumital® ca să-mi pot curăţa cizmele, căci nu meriţi nici măcar atîui cheltuială, -şi ţi-aş da un picior în spate.

— Nu, să nu faci asta — stărui Fledgeby. O să u răzgîndeşu, sînt sigur.

— Să-ţi spun ceva, domnuleFledgeby — rostiLammle, înaintînd spre el. — De vreme ce măcontrazici, am sa mă justific puţin. Ia adu nasul încoace !

Drept răspuns, Fledgeby îşi -acoperi faţa cu mîna şi zise, J'ăcînd cîţiva paşi înapoi :

— Nu, nu, te rog... !

— Adu nasul încoace, domnule — repetă Lammle.

Tot acoperindu-şi faţa cu mîinile şi dîndu-se îndărăt, domnul Fledgeby repeta într-una (pare-se răcit de nu mai putea) j

— Ah, nu, te rog, nu !

— Şi individul ăsta — strigă Lammle, oprindu-se şi umflîndu-şi pieptul — individul ăsta se obrăzniceşte pentru *'$* l-am ales, din toţi tinerii pe care-i cunosc, să profite de *a* împrejurare avantajoasă ! Individul ăsta se obrăzniceşte pentru că în sertarul de la masa mea de lucru, în casa aflata ime- ’diat după coif, am o poliţă murdară pentru o sumă nenorocită de bani plătibili după un anumit eveniment, care eveniment poate avea loc numai datorită mie şi soţiei mele ! Şi cînd colo, individul ăsta, Fledj’eby... auzi, cu mine, Lammle, are îndrăzneala să se obrăznicească. Adu nasul încoace, domnule !

— Nu ! Stai! îmi cer scuze ! — strigă Fledgeby, umil.

—• Ce spui, domnule ? — întrebă domnul Lammle, care părea prea furios ca să mai înţeleagă ceva.

— îmi cer scuze — mai zise o dată Fledgeby.

— Repetă-ţi cuvintele mai tare, domnule. Dreapta indignare de gentleman face să-mi fiarbă sîngele în cap. Nu te-aud.

— Am spus — explică Fledgeby cu o riguroasă politeţe — îmi cer scuze.

Domnul Lammle făcu o pauză.

— Ca om de onoare — rosti el, aruneîndu-se îutr-un j'H — mă simt dezarmat.

Domnul Fledgeby se aşează şi el îutr-un jilţ, deşi mai puţin demonstrativ, şi încetul cu încetul luă mîna de la nas. Din- tr-o sfială firească, simţi că trebuia neapărat să şi-l sufle, deşi aşa de puţin timp după rolul delicat şi personal, ca să nu spunem public, jucat de acest organ... dar treptat-treptat îşi învinse scrupulele şi, timid, se încumetă să-şi ia această libertate, ccrîndu-şi cuvenitele scuze.

— Lammle — spuse el după aceea, pe un ton linguşitor — sper că din nou sîntem prieteni.

— Domnule Fledgeby, să nu mai vorbim despre asta.

— Am mers prea departe în a mă face dezagreabil —[1] reluă Fledgeby — dar n-a fost intenţionat.

— Să nu mai vorbim, să nu mai vorbim ! — repetă domnul Lammle, plin de mărinimie. — Adu — Fledgeby tresări — mîna încoace.

îşi strînseră mîinilc şi în special domnul Lammle era deosebit de bine dispus. Deopotrivă^de laş *ca* şi celălalt, fusese cît pe-aci s-o bage pe mînecă şi să-i ceară şi el scuze, dar îşi luă inima-n dinţi la timp, desluşind expresia din ochii lui Fledgeby.

Gustarea de dimineaţă luă sfirşit într-o perfectă înţelegere. Domnul şi doamna Lammle trebuia să ducă mai departe, neîntrerupte, manevrele lor ; aveau să facă în locul lui curte fetei, urmînd sa-i asigure victoria. El îşi recunoştea umil stînşăcia în arta de a plăcea şi cerea stăruitor să fie sprijinit, făxă rezerve, de cei doi abili asociaţi ai săi.

Domnul Podsnap habar n-avea de capcana, de plasa întinsă tinerei persoane. El şi-o închipuia la adăpost în Templu) podsnapismului, aşteptînd să vină sorocul cînd ea, Georgiana, se va căsători cu el, ginerele lui Podsnap, care o va acoperi cu tot aurul din lume ! Tînăra persoană o să roşească avînd de-a face cu asemenea lucruri, ca şi cum nu era de la sine înţeles că trebuie să fie acoperită de tot aurul din lume. Cine o va da pe fata accasta de soţie tînărului ăstuia ? Eu, Podsnap ! La o parte gîndul nesăbuit că o făptură oarecare ar putea interveni pe lîngă mine şi ea !

Era o zi de sărbătoare legală, Fledgeby nu-şi recapătă cumpătul şi temperatura normala a nasului decît după amiază. Se plimba prin centrul oraşului în după-amiaza aceca de sărbătoare luat de şuvoiul lumii, aşa îneît, cînd dădu colţul şi ajunse în preajma cartierului St. Alary Axe i sc păru că acolo domnesc liniştea şi tihna. Liniştită era şi casa semeaţă, de culoare crem, cu faţadă de stuc, în dreptul căreia sc opri. Toate storurile erau trase, iar inscripţia *Pubscy & Comp.* părea să fi aţipit la fereastra biroului de la parter, care dădea în strada adormită.

Fledgeby bătu şi sună, sună şi bătu, dar nu veni nimeni. Traversa strada îngustă şi îşi înălţă ochii la ferestrele de sus ale casei, dar nimeni nu se uita în jos la Fledgeby. îşi pierduse răbdarea, traversă strada îngustă înapoi şi trase de clopoţelul de la intrare, de parcă ar fi fost nasul unei case pe care îşi vărsa focul, nervii, pentru scena de dimineaţă. în cele din urmă, cu urechea lipită de gaura cheii, avu certitudinea că aude mişcare înăuntru. Ochii la gaura cheii păreau să-i confirme cele auzite de urechi, căci, furios, trase ca şi de nasul casei, trase şi trase şi continuă să tragă, pînă cînd un nas omenesc apăru în pragul uşii întunecoase.

— în sfîrşit, domnule ! — strigă Fledgeby. — Frumos obicei, n-am ce zice !

Se adresa unui evreu bătrîn, îmbrăcat într-o redingotă străveche, cu pulpane lungi şi nişte buzunare imense. Un bărbat venerabil, cu o chelie care-i strălucea în creştetul capului şi cu nişle plete sure revărsîndti-i-se pe lături şi încîlcindu-se cu barba. Moşneagul saluta cu o graţie orientală, înclinînd capul şi

desfăcînd braţele cu palmele în jos, de parcă voia să domolească mînia unui superior.

— Ce tot moşmondeai acolo ? — se burzului Fiedgcby la el.

— Stăpînul meu creştin şi mărinimos — răspunse evreul — pentru că-i sărbătoare, nu m-aşteptam să vină cineva.

— Sărbătoare pe naiba ! — exclamă Fiedgcby, păşind înăuntru. *Dumneata* şi sărbătoare ! închide uşa !

Moşneagul se supuse, înclinîndu-se ca mai înainte. în antreu atîrna pălăria lui de culoarea ruginii, joasă, cu gardini largi, la fel de demodată ca şi redingota ; lingă ea, într-un colţ, un toiag — nu un baston de plimbare, ci pur şi simplu un toiag. Fiedgcby intră în birou şi se cocoţă pe un scaun înalt pentru scris şi-şi pleoşti pălăria într-o parte. Pe poliţe se aflau cîteva cutiuţe ; ici şi colo spînzurau şiraguri de mărgele, imitaţii de perle. Mai erau şi diferite modele de ceasornice ieftine, vase de flori ieftine, precum şi tot soiul dc bibelouri străine.

Cocoţat aşa cum era pe scaun, cu pălăria într-o parte şi pendulînd unul dintre picioare, tinereţea lui Fledgeby nu prea contrasta cu vîrsta înaintată a moşneagului, stînd în picioare, cu capul chel, aplecat, şi cu ochii (pe care-i înălţa doar cînd vorbea) în pămînt. Hainele lui ponosite aveau aceiaşi colorit de rugină ca şi pălăria, din antreu, dar deşi jerpelit, nu părea un zgipţuroi. în timp ce Fledgeby, deşi fără să fie jerpelit, aducea a zgripţuroi.

— Nu mi-ai spus, domnule, ce tot moşmondeai acolo — rosti Fledgeby, scărpinîndu-se în cap cu borul pălăriei.

— Luam puţin aer, domnule.

— în pivniţă, de n-auzeai ?

— Nu, pe acoperiş.

— Zău ! Astea mai zic şi eu afaceri !

— Domnule — rosti bătrînul cu un aer grav şi răbdător — în afaceri trebuie să fie totdeauna două părţi, şi sărbătoarea m-a lăsat singur.

— Aaa ! Nu poţi fi cumpărător şi vînzător în acelaşi timp. Aşa spun evreii, nu-i aşa ?

— Daca spunem aşa, ăsta-i adevărul — răspunse bătrînul, zîmbind.

— Cîteodată mai spuneţi şi voi adevărul, că destul minţiţi

— remarcă Fascinantul Fledgeby.Domnule — replica bătrînul cu calm, dar apăsat — minciuna e peste tot, oricum s-ar numi omul.

Oarecum descumpănit, Fascinantul Fledgeby îşi scărpina din nou cu pălăria capul lui de intelectual, ca să cîştige puţin timp.

— De pildă — adăuga, de parcă el vorbise ultimul —, cine a mai pomenit evreu sărac, în afară de dumneata şi de mine ?

— Tot evreii — rosti bătrînul, înălţînd ochii din pămînt şi zîmbind ca mai înainte. — Fi aud deseori despre evrei săraci şi se poartă foarte frumos cu ei.

— Lasă naibii asta ! — sări Fledgeby. — Dumneata ştii ce vreau să spun. Dumneata ai încerca să mă conving, dac-ai putea, că eşti evreu sărac. Tare-aş dori să-mi destăinui cît anume ai scos de pe urma tatei! Mi-aş forma o părere mai bună despre dumneata.

Bătrînul nu făcu decît să-şi plece capul şi să întindă mîi- niie ca mai înainte.

— N-o mai face pe surdomutul — spuse ingeniosul Fledgeby — şi exprimă-te ca un creştin... sau cît poţi mai pe-a- proape.

— Eram bolnav şi-am avut ghinion... şi aşa de sărac — rosti bătrînul — fără nici o nădejde să-i mai pot plăti tatei înapoi capitalul şi dobînda. Şi i iul moştenitor a fost atît de milos, că m-a iertat de amîndouă şi m-a adus aici.

Făcu un mic gest, de parcă ar fi sărutat marginea unei odăjdii imaginare purtate de tînărul din faţa lui. Mişcarea în sine era săvîrşită cu umilinţă, dar plină de pitoresc, şi nu înjositoare pentru ce! care o executase.

— V’ăd că nu vrei să spui mai mult — rosti Fledgeby, uitîndu-se la el de parcă dorea să observe ce efect ar fi avut asupra lui dacă-i scotea o măsea sau două — aşa că-mi bat gura degeaba. Dar mărturiseşte măcar atît, Riah : cine te mai crede sărac ?

-— Nimeni — spuse bătrînul.

— Aici ai dreptate — recunoscu Fledgeby.

— Nimeni — repetă bătrînul, clătinînd uşor din cap. — Toţi îşi închipuie ca-s poveşti. Dacă le-aş spune că ghişeftul ăsta frumuşel nu-i al meu — cu o mişcare sprintenă din mină, arătînd jur împrejur, către diferitele obiecte de pe poliţe —, ci-i al unui tînăr creştin, care m-a luat ca servitor să am grijă tic tot cc-i aici, şi faţa de carc răspund pînă la ultima mărgea, i-ar umfla rîsul. Iar cînd în afaceri băneşti mai importante zic celor care împrumută...

— Lasă, lasă, bătrîne ! — interveni Fledgeby. — Sper că eşti

atent la *ce* le spui.

— Domnule, nu le zic niciodată mai mult dccît ce am sa repet. Cînd le zic „Nu pot promite asta, nu pot răspunde de cutare lucru, trebuie să stau de vorbă cu jupînul meu, n-am banii ăştia, sînt un om sărac... treaba nu depinde de mine...“ nu vor să mă creadă de loc şi stau ca pe jăratec, că uneori mă înjură în numele lui Iehova.

— Perfect! — exclamă Fascinantul Fledgeby.

— Şi alteori ei spun : „Altfel nu se poate, domle Riali, decît cu trucurile astea ? Haide-haide, domnule Riah, cunoaştem noi vicleşugurile poporului dumitale..." auzi, poporul meu... Dacă banii sînt de împrumut, ia-i, ia-i ; dacă nu-s de împrumut, păstrează-i şi spunc-le cinstit. Dar ei niciodată nu mă cred.

— *Bine,* bine — rosti Fascinantul Fledgeby.

— Ei spun : „Ştim noi, domnule Riah, ştim noi. E de ajuns să ne uităm la dumneata, şi ştim noi.“

„Aa, tocmai omul care-mi trebuie — gîndi Fledgeby; bine te-am mai ales ! Sînt eu încet, dar nu dau greş de loc.“

Domnului Fledgeby nu-i scăpă nici o iotă din ceea ce-şi spusese în gînd, ca nu cumva preţul servitorului său să spo-rească. Dar uitîndu-se la bătrîn, cum stătea liniştit, cu capul plecat şi ochii în jos, simţea că ar fi dat cine ştie cîte sute de lire sterline ca să-i micşoreze o idee chelia, o idee părul cărunt, o idee poalele^redingotei, o idee gardina pălăriei, o idee toiagul.

t — Ascultă, Riah — spuse Fledgeby, înduioşat de gîndurile lui, pe care singur şi le aproba — aş vrea să mai cumpăr din cambiile acelea îndoielnice. Ocupă-te de asta.

— S-a făcut, domnule !

— Aruncîndu-mi ochii peste conturi, văd că latura asta a afacerilor merge destul de bine şi aş vrea s-o extind. De altfel, îmi place să cunosc şi cum merg afacerile altora. Aşa că fii atent.

— Aşa voi face, domnule.

Anunţă în locurile cuvenite că ai să cumperi un lot mare de cambii din acelea îndoielnice... la kilogram dacă e nevoie... presupunînd că atunci cînd o să vezi tot pachetul aresă-ţi vină o idee fericită de cîştig. Şi mai e ceva : Vino cu registrele periodic la inspecţie ca de obicei, la ora opt, luni dimineaţa. .

Riah scoase de la piept cîteva foi împăturite şi îşi notă.

— Asta-i tot ce-am vrut să-ţi spun deocamdată — continuă Flcdgcby pe un ton dojenitor, ridieîndu-se din jilţ. — Aa, şi încă ceva : aş dori să iei aer acolo unde poţi auzi clopoţelul sau pe cineva care bate la uşă, una din două ori şi una, şi alta. Apropo : *cum* se face că iei aer pe casă ? Scoţi capul pe coşul căminului ?

— Domnule, acoperişul e de tablă, şi eu am făcut acolo o grădină micuţă.

— Ca să ai unde s-ascunzi banii ; nu-i aşa, moşneag viclean ce eşti ?

— O grădină mare cît unghia de la policar, jupîne, ar ajunge ca să ascund comoara *mea* — spuse Riah. — Doişpe şilingi pe săptămînă se îngroapă şi singuri, chiar cînd e vorba de simbria unui bătrîn.

— Tare-aş vrea să ştiu cîte parale faci în realitate ! — replică Fledgcby, căruia îi plăcea să creadă că bătrînul se îmbogăţea din ceea ce-i dădea el. — Ia hai ! Vino să aruncăm o privire în grădina dumitalc de pe acoperiş înainte să plec !

Bătrînul se dădu un pas îndărăt, şovăind.

— Zău, domnule, am musafir pe cineva.

— Ce vorbeşti ?! Chiar aşa ?! — se miră Fledgeby. Cred că n-ai uitat cui aparţine casa !

— Domnule, e-a dumneavoastră, şi eu sînt servitorul în casa asta.

— Oo, ştii, credeam că poate ţi-a scăpat din minte acest lucru — replică Fledgeby, cu ochii la barba lui Riah, în lipsă de a sa — de vreme ce primeşti musafiri în casa mea.

— Veniţi sus să vedeţi musafirii, domnule. Sper, cu voia dumneavoastră, că n-ar putea face nici un rău.

Trecînd primul, cu o plecăciune politicoasă, pe care capul şi mîinile domnului Fledgeby n-ar fi fost în stare s-o facă în vecii vecilor, bătrînul începu să urce scara. Aşa cum se căznea să înainteze, cu mîna pe rampă şi cu pulpanele redingotei negre, ca un anteriu, fluturînd la fiecare pas, putea fi luat drept căpctenia unor pelerini evlavioşi în drum spre mormîntul cine ştie cărui prooroc. Ncfrămîntat de asemenea vagi închipuiri, Fascinantul Fledgeby făcea tot felul de presupuneri despre

vîrsta la care-i crescuseră acestuia primele fire din barbă şi şi spunea încă o data ce potrivit e pentru postul asta.

în sfârşit, cîteva trepte de lemn îi conduseră la o streaşină joasă, sub care trebuiră să se aplece, şi apoi ajunseră pe acoperiş. Riali stătea tăcut şi, întorcîndu-se spre stăpînul său, îi făcu semn către musafiri.

Lizzie Hexani şi Jenny Wren, pentru care evreul binevoitor pusese un covor pe jos, poate din cine ştie ce instinct atavic. Acolo erau aşezate în dreptul unui obiect nu mai romantic decît un horn înnegrit de funingine, peste care se căţăra o biată plantă agăţătoare. Amîndouă erau aplecatc asupra aceleiaşi cărţi, amîndouă foarte atente : Jenny cu o expresie mai pătrunzătoare, Lizzie mai sfioasă. Alte două cărticele se aflau prin preajma, lîngă un coş obişnuit cu fructe obişnuite şi un alt coş plin cu şiraguri de mărgele şi fire de betelă. Cîteva ghivece cu flori amărîte şi nişte plante care rămîneau veşnic verzi completau grădina ; şi peste tot, hornuri vechi, năruite, ca o pădure sălbatică, îşi ridicau căpă- celele şi învolburau fumul afară, de parcă s-ar fi fandosit făcîndu-şi vînt cu evantaiul, cu o expresie de nedumerire aeriană.

înălţînd ochii din carte, ca să repete ceva pe de rost, Lizzie şi-a dat prima seama că erau privite. Cînd se ridică în picioare, domnişoara Wren observă şi ea acest lucru şi spuse pe un ton ireverenţios, adresîndu-se marelui stăpîn al casei :

— Oricine ai fi, *cit* una nu mă pot scula de jos, pentru că mi-e spatele bolnav, iar picioarele îmi sînt betege.

— Dumnealui e stăpînul meu — rosti Riah, înaintînd.

(„Nu prea arc mutră că ar fi stăpînul cuiva" — îşi spuse domnişoara Wren în sine, cu o mişcare bruscă din bărbie şi din ochi.)

— Aceasta, domnule — continuă bătrmul — este o micuţă croitoreasă de păpuşi pentru cei mici. Explică stăpînului, Jenny.

— Păpuşi... asta-i tot — zise Jenny, scurt. — E foarte greu să le potriveşti îmbrăcămintea, pentru că trupurile lor sînt aut de neprecise ! Niciodată nu ştii unde-i talia.

— Prietena ei — reluă bătrînul, făcînd semn către Lizzie —, la fel de harnică pe cît e de cuminte. Aşa sînt amîndouă.
Si nt ocupate clin zori pînă tîrziu, da, domnule, din zori pîna tîrziu, iar în clipele de răgaz, cum e astăzi, sărbătoare, învaţă din cărţi.

— Mare lucru nu afli din ele — observă Fledgeby.

— Depinde de om ! — sări domnişoara Wren, dîndu-i peste nas.

— Am făcut cunoştinţă, domnule, cu musafirele mele — interveni bătrînul, căutînd vădit s-o îmbie pe croitoreasă la vorbă — cînd au venit aici să cumpere deşeuri şi marfă cu defecte pentru atelierul de mode al domnişoarei Jennv. Deşeu- rile noastre merg în mîinile cele mai bune, domnule, ajung la clienţi micuţi cu obrăjori trandafirii. Ei le poartă în păr, pe veşminte de bal şi chiar (aşa îmi spune) se prezintă la curte cu ele.

— Aa ! — exclamă Fledgeby, căruia cclc auzite despre croitoreasa de păpuşi îi stîrnină curiozitatea — astăzi a cumpărat, cred, coşul ăsta plin.

— Cred şi eu — se amestecă domnişoara Jenny — şi l-a şi plătit berechet !

— Ia să ne uitam aici puţin — rosti bănuitor jupînul.

Riah îi dădu coşul.

— Cît a dat pe asta ?

— Doi şilingi grei de argint — spuse domnişoara Wren.

Riah confirmă, cînd Fledgeby se uită la el, dînd de două ori din cap, o dată pentru fiecare şiling.

— Aşa — încuviinţă Fledgeby, răscolind cu degetul arătător prin lucrurile din coş — preţul nu-i rău. Ai căpătat ceva, domnişoară... zi-i pe nume ?

— încercaţi cu Jenny — preciză fata, calmă.

— Ai căpătat ceva, domnişoară Jenny... dar preţul nu-i rău... Şi dumneata — rosti Fledgeby, întoreîndu-se spre celălalt oaspete — cumperi şi, dumneata, domnişoară, ceva de-aici ?

— Nu, domnule,

— Şi nici nu vinzi, domnişoară ?

— Nu, domnule.

Ui^ndu-se pieziş la cel care punea întrebările, Jenny petrecu mina pe după braţul lui Lizzie şi-şi trase prietena în jos ; aceasta îngenunche lingă ca.

Sîntem bucuroase, domnule, că putem veni aici să ne odihnim — spuse Jenny. Vedeţi, dumneavoastră nu ştiţi ce-n-scamnă pentru noi tihna locului ăstuia... ce zici, Lizzie, crezi că ştie ? Atîta liniate şi aer...

— Linişte !... — repetă Fledgeby, cu o mişcare dispreţuitoare, din cap, către vacarmul din centrul oraşului. — Şi aer !... Puah ! — făcu, uitîndu-se la fumul din hornuri.

— Aa ! — exclamă Jenny. — Dar c aşa de sus ! Şi apoi, se văd norii zburînd peste străzile înguste, fără să le ia în seamă, vezi săgeţile de aur îndreptate spre munţii înalţi pînă la cer de unde vine vîntul, şi te simţi de parcă ai fi mort.

Sărmana micuţă făptură se uită în sus, ridicînd o mînă firavă şi străvezie.

— Şi cum te simţi and eşti moartă ? — întrebă 1 led- geby foarte încurcat.

— Oo, aşa de bine ! — strigă micuţa făptură, zîmbind. Oo, plină de recunoştinţă pentru pacea care te înconjoară ! Şi auzi oamenii, care sînt vii, cum ţipă, cum muncesc, cum se strigă unii pe alţii, jos, pe străzile strimte şi întunecoase, şi parcă ţi se face milă de ci ! Te simţi descătuşat, şi simţi cum te cuprinde o fericire ciudată, bună şi totodată tristă !

11 fixă din ochi pe bătrîn, care, cu braţele încrucişate, privea liniştit.

— Uite, chiar acum — spuse micuţa făptură, facînd semn cu mîna spre el — mi s-a părut că l-am văzut ieşind din mormînt! Se trudea să treacă prin uşa aceea scundă, gîrbov şi obosit; apoi şi-a tras răsuflarea şi s-a îndreptat din şale şi a făcut ocol din priviri pe cer, şi vîntul îl batea, şi viaţa pe care o ducea acolo jos, în întunecime, se sfîrşise ! Pînă ce a fost chemat înapoi la viaţă —- adăugă ea, uitîndu-se la FlecI- geby cu o expresie plină de dispreţ, pătrunzătoare. — De ce l-ai chemat înapoi ?

— A întîrziat >i aşa destul pînă a venit - mormăi Fled- gcby.

—- Dar *dumneata* nu eşti mort, ştii asta — spuse Jenny Wren. — Du-te şi trăieşte acolo jos!

Sugestia i se păru destul de bună domnului Fledgeby, aşa că dădu din cap şi coborî scara. Cînd Riali veni în urma lui ca să-I întîlncască jos, micuţa făptură strigă după bătrîn cu un glas cristalin :

■—• Nu sta mult. Vino-napoi, şi fii mort ! în timp ce se aflau jos încă, auzeau vocea plăcută, din ce în ce mai slab, ca un strigăt şi ca un cînt totodată : ...Vino-napoi, şi fii mort... Vino-napoi, şi fii mort !...

Cînd ajunseră în antreu, Fledgeby — stînd locului, pe cap cu vechitura aceea de pălărie umbroasă şi marc şi eumpănin- du-şi mecanic bastonul — spuse bătrînului:

— Drăguţă fată, cea care-i în toate minţile !

— Şi pe cît de drăguţă, pe-atît de bună — răspunse Riali.

— Sper, în orice caz, că n-o să aibă ideea nefericită —■ adaugă Fledgeby cu asprime, şi scoase un fluierat — de a aduce aici pe cine ştie ce individ care să forţeze încuietorile şi să facă o spargere. Bagă de seamă ! Fii cu ochii-n patru şi nu mai face şi alte cunoştinţe, oricît de acătării ar fi ele. Bineînţeles, numele meu îl păstrezi pentru dumneata.

— Bineînţeles, domnule !

— Dacă întreabă, spune-le că-s Pulsey, sau spune-le că-s Comp., ori spune-le ce-ţi place, numai numele meu nu.

Servitorul lui, plin de recunoştinţă — la oameni ca el, recunoştinţa e profundă, puternică şi de lungă durată —, înclină capul ; de astă dată duse într-adevăr marginea hainei stăpînului la buze, atît de delicat însă, că cel care o purta nu observă.

Fascinantul Fledgeby porni la drum îneîntat de felul iscusit şi inteligent în care pusese lucrurile la punct cu bătrînul evreu, iar acesta, la rîndu-i, urcă din nou scara. Pe măsură ce înainta, strigătul, nu cîntul începu iarăşi să se audă, şi uitîn- du-se în sus desluşi chipul micuţei făpturi din nimbul părului ei lung, strălucitor ca aurul, îngînînd ca un refren dinrr-o vrajă :

Vino sus şi fii mort ! Vino sus şi fii mort!...

Capitolul VI

O ENIGMA FARA DEZLKGARE

Domnul Monimcr Lightwood şi domnul Eugene Wrayburn se aflau din nou împreună, în Temple, unde i-am mai întîlnir. 6eara aceasta, totuşi, nu erau în camera dc lucru a eminentului avocat, ci într-o altă încăpere sinistră, dintr-un şir dc odăi aşezate faţă-n faţă de la acelaşi cat ; pe uşa întunecată, ca de temniţă, stătea scris:

BIROU PARTICULAR D. EUGENEWRAYBURN D. MORTIMER LIGIITWOOD

(Biroul domnului Lightwood — vis-a-vis)

După toate aparenţele, s-ar fi zis că birourile acestea fuseseră recent statornicite. Literele albe de pe firmă erau extrem de albe şi mirosind extrem de puternic a vopsea, luciul meselor şi al scaunelor era (ca şi cele de la lady Tippins) cam prea viu ca să-ţi inspire încredere în privinţa calităţii, iar covoarele şi preşurile păreau bătătoare la ochi din pricina desenului prea accentuat. Dar Temple — obişnuit să domolească atît natura moartă, cît şi viaţa umană care avea mult de-a face cu această

instituţie — curînd va schimba totul pe aici.

— Ei bine ! — rosti Eugene, aşezat într-o parte a focului. Mă simt destul de tihnit aici. Sper că şi tapiţerul se simte la fel.

— Şi de ce nu s-ar simţi ? — întrebă Lightwood, din cealaltă parte a focului.

— E adevărat — continuă Eugene, dus pe gînduri —- el habar n-are în ce ape ne scăldăm noi în privinţa banilor, aşa că probabil el e în toane bune.

— Va irebui să i plătim — spuse Mortimer.

Irebuie neapărat? — rcpliia Eugene, mirat de indolenţa lui. —- Nu mai spune !

— Din partea mea, n-am nimic împotrivă — spuse Mortimer, uşor jignit.

— Aa ! Şi eu suit de părere să-i plătim — zise şi Eugene. — Dar ii.tenţionez aşa de multe, ca eu... nu mai intenţionez...

— Nu intenţionezi r

— Aşa de multe, incit intenţionez doar, şi totdeauna voi intenţiona numai, şi nimic altceva, draga Mortimer, ceea ce este acelaşi lucru.

Prietenul lui tolănit în fotoliu il urmarea din priviri cum stătea tolănit în fotoliu, cum îşi răschira picioarele pc covorul din faţa căminului — şi spuse, cu un aer amuzat, pe care Eugene Wrayburn totdeauna îl stîrnca fără să pară ca ştie sau că doreşte atest lucru :

— In orice caz, cu capriciile talc tu ai mării nota.

—- Tu numeşti capricii virtuţile domestice! exclamă Eugene, ridicînd ochii în tavan.

— Bucătărioara asta completă a noastră — spuse Mortimer — unde niciodată nu se va găti ceva...

— Dragul meu, dragă Mortimer — replică prietenul, săl- tînd alene puţin capul ca să se uite la el — de cîte ori nu ţi-am atras atenţia că lucrul important e înrîurirea ei morală ?

— înrîurirea ei morală asupra individului ăstuia ! — exclamă Lightwood, rîzînd.

— Fă-mi hatîrul — spuse Eugene, ridieîndu-se foarte grav din fotoliu — şi vino să dai o raită prin partea aceea a locuinţei noastre, pe care o ponegreşti cu atîta uşurinţă. — Apoi, luînd o lumînare, îşi conduse tovarăşul în cea de-a patra cameră din şirul de încăperi, o odăiţă îngustă, foarte curată şi complet mobilată ca bucătărie. — Uite — adaugă Eugene — o ladă pentru făină în miniatură, sucitor pentru aluat, cutie de mirodenii, raft cu vase de pămînt, fund de carne, rîşniţă de cafea, bufet de bucătărie împodobit elegant cu veselă de fa-

ianţă, tigăi şi tingiri, aparat de frigare, un ceainic îneîntător, un arsenal întreg de capace. înrîurirea morală a acestor obiecte în formarea virtuţilor domestice ar putea avea un efect uriaş asupra mea ; nu asupra ta, căci tu eşti un caz disperat, ci asupra mea. De fapt, mi se parc că virtuţile domcstice au şi început să se întiripe. Iu-mi In !iul şi du-te 111 dormitorul meu. După cum v ezi, un secretar cu o serie întreagă de despărţituri solide, din mahon, cîte una pentru fiecare literă a alfabetului. Cărui scop le-am hărăzit ? Primesc o notă... să spunem de la Jones. O etichetez frumuşel în secrctar, JONES, şi
o aşez 111 despărţituri J. Urmează chitanţa, care-mi face la fel **de** marc plăcere. Tare-aş dori, Moriimer —• se aşează pe pat, cu aerul unui filozof care-şi dăscăleşte discipolul — ca exemplul meu sa te îndemne şi pe *tine* să deprinzi obiceiul punctualităţii şi al metodei ; şi, cu ajutorul înrîuririi morale cu care te-am înconjurat, să încurajez formarea virtuţilor domestice.

Mortimer risc din nou, cu obişnuita lui vorbă :

— Cum de poţi fi atît de caraghios, Eugene ? Şi ce zănatic mai eşti !

Dar după ce isprăvi de rîs, chipul lui căpătă o expresie gravă, dacă nu chiar neliniştită.

In ciuda acelei metehne primejdioase, apatia şi nepăsarea, care devenise a doua lui natură, el se simţea sincer legat de prietenul lui. Din ziua în care, amîndoi nişte băieţandri, se întîlniseră la şcoală, Mortimer îl luase pe Eugene ca model şi prieten, şi în clipa de faţă nu-1 imita mai puţin, nu-1 admira mai puţin, nu-1 iubea mai puţin ca odinioară.

— Eugene — începu el — dacă ai putea fi serios o clipă, aş încerca să-ţi vorbesc serios.

— Să-mi vorbeşti serios ? — repetă Eugene, — înrmririle morale au intrat în acţiune. Dă-i drumul.

— Bine, fie — replică celălalt —, deşi încă nu eşti serios.

— în dorinţa asta de seriozitate — murmură Eugene, cu aerul unui om dus pe gînduri — recunosc înrîurirca fericită a lădiţei de făină şi a rîşniţei de cafea. îmbucurător.

— Eugene — reluă Mortimer, fără să-i ia în scamă cuvintele şi punînd o mînă pe umărul lui Eugene, în timp ce Mor- tîmer stătea pe pat în faţa lui — tu îmi ascunzi ceva.

Eugene se uită la el, dar nu spuse nimic.

Toată vara asta trecută mi-ai ascuns ceva. înainte de a începe vacanţa noastră cu barca, erai aşa de ahtiat cum nu te-am mai văzut niciodată, doar cînd am lăcut prima oară canotaj împreună. Dar puţin ţi-a păsat în momentul plecării ; dimpotrivă, ţi se părea o povară, o adevărată pacoste pe capul tău şi tot

timpul erai absent. De şase ori, de douăsprezece ori, de douăzeci ele ori puteai să-mi spui în felul tău ciudat,

caro-mi o familiar şi-mi place aiit de mult, că dispoziţiile tale erau măsuri de precauţie ca nu cumva să ne plictisim împreună ; dar desigur, după scurt timp am început să-mi dau seama că ascundeau ceva. Nu te-ntreb ce este la mijloc, de vreme ce tu singur nu mi-ai vorbit nimic, dar faptul în sine rămîne acosta. Recunoaşte, nu-i aşa ?

— - îţi dau cuvîntul de onoare, Mortimcr — răspunse Eugene după o pauză de cîteva clipe, în care timp fusese serios — că nu ştiu despre ce-i vorba.

— Nu ştii, Eugene ?

— Pe conştiinţa mea că nu ştiu ! Ştiu mai puţin despre mine însumi decît despre cei mai mulţi oameni din lume... dar nu ştiu şi nu ştiu.

— Pui ceva la calc ?

— - Crezi ? Eu «nul nu cred.

Oricum, te preocupă ceva care înainte nu te preocupa ?

— Zău, habar n-am — se împotrivi Eugene, clătinînd din cap cu nevinovăţie, după ce din nou rămase pe gînduri. Uneori credeam că da, alteori nu. Acum mă vedeam înclinat să urmăresc un anumit subiect, acum îmi spuneam că-i absurd, că mă oboseşte şi nu face decît să mâ-ncurce. Absolut, n-am ce să-ţi spun. Cinstit şi deschis, ţi-aş spune dacă aş avea ce.

Răspunzînd astfel, puse şi el o mînă pe umărul prietenului sau, se ridică din pat, de unde stătea, şi adăugă :

— Trebuie să-ţi iei prietenul aşa cum este. Tu mă cunoşti, dragă Mortimcr. Ştii cît de groaznic de susceptibil sînt la plictiseală. Tu ştii că atunci cind am ajuns un bărbat în toată firea ca să-mi dau seama că sînt o enigmă şi oase îmi spărgeam capul să găsesc în mine dezlegarea. Ştii că pînă la urmă am renunţat şi in-am lăsat de-a mai căuta o soluţie. Şi atunci, cum aş putea să-ţi dau ţie un răspuns pe care eu însumi nu l-am descoperit ? Sau după cum spun copiii : Ghici ghicitoarea mea ! Răspunsul meu este : Nu ştiu... îţi jur pe viaţa mea, habar n-am !

Era 111 aceste cuvinte ama adevăr, îneît Mortimcr nu le putea lua drept simple subterfugii ; prea îşi cunoştea bine prietenul din cale-afară de nepăsător. De alt! el, răspunsul acesta ii fusese dat cu o francheţe plină de afecţiune, o adevărată excepţie faţă de atitudinea de nemaipomenită nepăsare a prietenului pe care-l preţuia.

— Haide, dragă băiete ! — spuse Eugene. — Ia să vedem ce efect are ţigarea. Dacă-mi vine vreo idee în această ches-

tiune, îţi voi împărtăşi totul fără rezerve.

Se întoarseră în odaia de unde veniseră şi, văzînd că-i cald înăuntru, deschiseră un geam. După cc-şi aprinseră ţigările, se aplecară în afară, fumînd şi privind curtea de dedesubt, scăldată în clar de lună.

— Nici o idee — reluă Eugene, după un răstimp de tăcere. — îmi cer scuze din inimă, draga Mortirner, dar nu-mi vine nimic în minte.

—• Dacă nu-ţi vine nimic în minte — replică Mortimcr — atunci n-o să iasă nimic. Sper că tovul o să meargă bine şi că n-o să ai neplăceri, Eugene, sau...

Eugene îl întrerupse, aşezînd o mînă pe braţul lui ; luă un bulgăraş de pămînt dintr-un ghiveci uscat de pe prichiciul ferestrei şi-l aruncă îndemînatic spre un punct luminos din faţa lor, apoi, satisfăcut că nimerise, îi spuse :

— ... Sau ?

— Sau că n-o să aibă neplăceri altcineva.

— Cum adică — rosti Eugene, luînd o altă bucată de pămînt şi azvîrlind-o cu mare precizie in acelaşi loc — cum adică să n-aibă neplăceri altcineva ?

— Nu ştiu.

— De fapt — spune Eugene, şi în acelaşi timp aruneînd din nou cu pămînt — cine altcineva ?

— Nu ştiu.

Iarăşi cu o bucată de pămînt în mînă, Eugene se uită la prietenul lui iscoditor şi puţin bănuitor, dar chipul acestuia nu ascundea nici un gînd tăinuit ori rostit cu jumătate de gură.

— Doi rătăcitori întîrziaţi în labirintul judiciar — spuse Eugene, atras de zgomotul de paşi şi privind jos, în timp ce vorbea — umblă de colo-oolo prin curte. Se uită atenţi pe la uşi, la numărul 1, în căutarea unui nume. Negăsindu-1 la numărul 1, se duc la numărul 2. Las bulgăraşul ăsta să cadă pe pălăria călătorului numărul 2, cel scund. Dacă-1 nimeresc cumva în pălărie, am să fumez nestingherit, cufundat în contemplarea firmamentului.

— Amîndoi necunoscuţii înălţară privirile spre fereastră. Mor- rnăind ceva unul către celălalt, îşi văzură îndată mai departe de cercetatul uşilor. Acolo păreau să fi descoperit ce cautau, căci nu se mai vedeau, dispăruseră sub portal.Cînd o să reapară — adăugă Eugene —, să *ve/.i* cura
0 să !e dau la cap.

Ijf* pregăti în acest scop doi bulgăraşi de păniînt. Nu-şî închipuia că aceştia ar fi putut căuta numele lui sau pe cel a! lui Lightwood. Totuşi, trebuie să fi fost vorba de unul dintre ei, căci acum se auzi o bătaie în uşă.

— Seara asta cu sînt de servici — se oferi Mortimer — aşa ră tu stai acolo unde te afli, Eugene.

Nu era nevoie să stăruie : rămase acolo, fumînd mai de- parte, în tihnă, de loc curios să ştie cine bătuse, pînă cînd Mortimer i se adresă, atingîndu-1 pc umăr. Apoi, întoreînd capul, îţi dădu seama că cei doi musafiri erau tînărul Charley Hexam şi profesorul lui ; amîndoi stăteau în faţa sa şi pe am îndoi ii recunoscu de cum se uită la ei.

— îţi aminteşti de tînărul acesta, Eugene ? — îl întrebi Mortimer.

— Dă-mi voie să-l privesc mai bine — replică Wrayburn, cu răceală. — Aaa, da, mi-1 amintesc !

N-avusese de gînd să repete gestul de a-1 lua de bărbie, ca atunci; dar temîndu-se să nu facă asta, băiatul se feri cu amîndouă mîinile şi tresări mînios. Wrayburn se uită rizînd la
1 ightwood, în aşteptarea unei explicaţii despre această vizită ciudată.

— Zice că arc ceva de comunicat.

— Desigur, ţie, Mortimer.

— Asta am crezut şi eu, dar cl spune ca vrea sa stea de vorbă cu tine.

— Da, aşa am spus — interveni băiatul. — Şi^voi şi spune domnului Eugene Wrayburn ceea ce am de gînd să spun !

Trecînd cu privirile peste el, de parcă nimeni n-ar fi fost în locul acela, Eugene se uită la Bradley Headstone. Cu o de- săvîrşită indolenţă, se întoarse spre Mortimer, întrebînd :

— Şi cine este cealaltă persoană ?

— Eu sînt prietenul lui Charles Hexam — spuse Bradley.
— Sînt profesorul lui Charles Hexam.

— Dragă domnule — reluă Eugene — ar trebui să-l învăţaţi

pe elevul dumneavoastră să se poarte mai frumos.

Fumînd liniştit, el se rezemă cu un cot de prichiciul căminului şi se uită la profesor. Avea o expresie crudă, plină de un dispreţ rece, ca faţă de cineva lipsit de orice valoare. Profcsorul sc uită la el, tot cu o expresie crudă, deşi de altă natură, plină de gelozie fcrocc şi cumplită mînie.

Foarte curios, nici Eugene Wrayburn şi nici Bradley Headstone nu se uitau de loc la băiat. în timpul dialogului care urmă, cei doi, indiferent care dintre ei vorbea, sau i se vorbea, se priveau reciproc. între ei sc înfiripase impresia tainică, certă a unei vrăjmăşii reciprocc.

— De multe ori, domnule Eugene Wrayburn, în anumite privinţe majore — spuse Bradley, răspunzîndu-i cu buzele tremurătoare, palide — sentimentele fireşti ale elevilor mei sînt mai viguroase decît învăţătura mea.

— De cele mai multe ori, aş îndrăzni să spun — replică Eugene, savurîndu-şi trabucul — deşi n-are importanţă dacă c vorba de anumite privinţe majore ori minore. Dumneavoastră îmi pronunţaţi numele foarte corcct. Vă rog, carc-i al dumneavoastră ? !

— La ce v-ar folosi să-l ştiţi ? Totuşi...

— E-adcvărat — interveni Eugene, lovind direct şi nelăsîncl să-i scape prilejul de a se folosi de greşeala acestuia — nu mi-ar sluji la nimic să-l ştiu. Vă pot spune, domnule profesor, unul dintre cele mai respectabile titluri. Aveţi dreptate, domnule profesor.

Această înţepătură era cu atît mai dureroasă pentru Bradley ITeadstone cu cît îl găsea într-o stare de nestăvilită mînie. încercă să-şi strîngă buzele ca să nu-i mai tremure, dar ele îi tremurau şi mai tare.

— Domnule Eugene Wrayburn — începu băiatul. — Aş vrea să vă spun o vorbă. Am ţinut atît dc mult la acest lucru, îneît am căutat numele dumneavoastră în cartea de adrese ; am trecut pe la biroul dumneavoastră, şi de acolo am venit aici.

— Aţi avut multă bătaie de cap, domnule profesor — rosti Eugene, suflînd scrumul fin de la trabuc. — Sper să vă fie cu folos.

— Iar cu mă bucur — continuă băiatul — că pot vorbi în prezenţa domnului Lightwood, pentru că prin domnul Lightwood aţi cunoscut-o în definitiv pe sora mea.

O clipă doar, Wrayburn întoarse ochii de la profesor ca să vadă efectul ultimelor cuvinte asupra lui Mortimer, care, stînd în picioare de cealaltă parte a focului, de îndată ce auzi aceste vorbe işi îndrepta faţa spre cămin şi privi în j'os vîlvătaia flăcărilor.

•— Dc asemenea, tot prin domnul Lightwood aţi revăzut-o, căci eraţi cu el în noaptea în carc a fost găsit tata, iar a doua ?i v-am întîlnit la ca. De atunci, aţi văzut-o deseori pe sora mea. Aţi văzut-o din ce în cc mai des. Aş dori să ştiu de ce.

— Ce rost au toate acestea, domnule profesor ? — murmură 3 \ugene, cu aerul unui sfetnic nepărtinitor. — Atîta zbucium pentru nimic ? Ar trebui să ştiţi asta cel mai bine, dar mi se pare că nu ştiţi.

— Nu .ştiu, domnule Wrayburn răspunse Bradley, cu o mînie crescmda — de ce vă adresaţi mie...

-— Nu ştiţi ? - se miră Eugene. — Atunci, nu mai spun nimic.

Rostise aceste cuvinte atît dc zeflemitor în perfecta sa placiditate, că respectabila lui mină dreaptă apucînd şnurul respectabil de la ceasul respectabil ar fi putut să i-1 înfăşoare în jurul gîtului şi să-l sugrume. Eugene nu mai catadicsi să spună altceva, ci stătea în picioare, sprijinindu-şi capul în mînă, fumînd mai departe şi uitîndu-se netulburat la mîniosul Bradley Meadstone cu dreapta lui prinsă de şnur, pînă cînd acesta începu să fiarbă de furie.

— Domnule Wrayburn — continuă băiatul — noi ştim nu numai cele despre carc am pomenit, ci ştim şi mai mult. Sora mea încă nu a aflat ca noi am descoperit lucrurile, dar ăsta este adevărul. Noi, domnul Eleadstone şi cu mine, avem un plan pentru instruirea surorii mele ; educaţia ei trebuie să fie dusă la îndeplinire sub îndrumarea şi controlul domnului Meadstone, care este un om cu mult mai competent... oricît aţi avea dumneavoastră, trăgînd din trabuc, pretenţia să credeţi că aţi fi dacă aţi încerca să faceţi acest lucru. Dar ce-am descoperit noi ? Ce-am descoperit noi, domnule l ightwood ? Păi, am descoperit că sora mea a şi început lecţiile, fără ştirea noastră. Descoperim, cu în calitate de frate, şi domnul Headstone, omul cel mai competent, după cum uşor ar putea reieşi din diplome, că in vreme ce sora mea face urechea toacă la proiectele noagtrc pentru binele ei, acceptă alic propuneri. Da,

şi. pe deasupra se mai şi chinuie, pentru că eu ştiu ce cazne înseamnă. Aşa după cum ştie şi domnul Headstonc ! Ei bine ! Gîndul acesta ne vine în mod firesc în minte : cineva plăteşte... cine anume ? Nc străduim să aflăm, domnule Light- wood, şi ce descoperim : că prietenul dumneavoastră, acest domn Eugene Wrayburn, aici de faţă, este cel care plăteşte. Acum îl întreb : cu ce drept face asta, ce intenţii arc şi cum de şi-a îngăduit această libertate fără încuviinţarea mea, cînd eu mă ridic în societate prin eforturi proprii, ajutat de domnul Headstone ? Nu-i drept ca prin soră-mea să fie aruncată o umbră asupra viitorului meu, ori cine ştie cc reproşuri asupra respectabilităţii mele !

Nesiguranţa de şcolar, la care se adăuga egoismul evident, făcură din acest discurs ceva într-adevăr vrednic de milă. $1 totuşi, Bradley Headstone, obişnuit cu asistenţa rcstrînsă de şcolari, şi nu cu pretenţiile mai mari ale oamenilor, părea intr-un fel îneîntat.

— De aceea, aş dori să-i spun domnului Eugene Wraybum — continuă băiatul, silit să vorbească la persoana a treia, deznădăjduit că folosind persoana întîi nu izbutise să-i atragă atenţia — că mă împotrivesc să mai aibă vreo legătură cu soră-mea şi că îi cer să nu mai treacă niciodată pe la ea. Nu care cumva să-i intre-n cap că mi-ar fi teamă că soră-mea, ţinînd la *el..*

(Băiatul rîse ironic, profesorul rîse şi el ironic, iar Eugene îşi suflă din nou scrumul fin al ţigării de foi.)

— ... ci doar mă opun, şi asta-i de-ajuns. în ochii ei am mai mare importanţă decît îşi închipuie. Ridicîndu-mă eu însumi, intenţionez s-o ridic şi pe ea ; şi ştie asta, dar trebuie să se ţină de mine pentru viitorul ei. Acum înţeleg eu foarte bine totul, la fel ca şi domnul Headstone. Soră-mea e-o fată excelentă, dar e puţin cu capul în nori... nu în privinţa domnului Eugene Wrayburn, ci în legătură cu moartea tatălui meu şi alte asemenea lucruri. Domnul Wrayburn îi ţine isonul ca să-şi dea importanţă. Astfel, ea îşi închipuie că trebuie să-i fie recunoscătoare, şi poate că-i şi face plăcere aşa ceva. Eu n-aş vrea ca ea să-i fie recunoscătoare lui sau altcuiva, în afară de mine şi de domnul Headstone. Şi îl anunţ pe domnul Wrayburn că dacă nu ţine seama de ceea ce-i spun, ea o să aibă de suferit. Să-i intre bine în cap şi să fie ferm convins de asta. Ea o să aibă de suferit !

Urmă o pauză, în care timp profesorul părea foarte stînjenit.

— Domnule profesor — spuse Eugene, luînd de pe buze trabucul, care se micşorase iute, să se uite la el —, nu credeţi că ar fi necesar să plecaţi cu elevul dumneavoastră ?

— Şi, domnule Lightwood — adăugă băiatul, îmbujorat la faţă, iritat că nu primise nici un răspuns şi nu fusese băgat în seamă — sper că veţi lua nota de ceea ce i-am spus prietenului dumneavoastră şi de ceea ce prietenul dumneavoastră m-a auzit spunînd, cuvînt cu cuvînt, oricît ar pretinde el contrariul. Sînteţi obligat să luaţi notă, domnule Lightwood, fiindcă, după cum am mai menţionat, dumneavoastră l-avi adus pentru prima oară pe prietenul dumneavoastră la sora mea, şi dacă nu eraţi dumneavoastră noi nu 1-ain fi văzut niciodată. Dumnezeu ştie că nici unul din noi n-a avut cîndva nevoie de el, tot aşa cum nici unul din noi nu~i va simţi vreodată lipsa. Şi acum, domnule Headstone, deoarece domnul Eugene Wray- burn a fost silit să asculte ceea ce am avut de spus, vrînd-ne- vrînd, şi deoarece nu am spus asta pînă la ultimul cuvînt, noi am făcut tot ce am intenţionat să facem, aşa^că putem pleca.

— Coboară scara şi ajteaptă-mă o clipă. Hexani — îl
$^{ru}S^{*}\text{-}_{u}$. .....

Baia iul se supuse cu un aer indignat şi, făcînd zgomot cît pu:u de mult, o zbughi afară din odaie. Lightwood se duse la fereastră, se sprijini pe prichiciul ei, privind în curte.

— Dumneavoastră nu mă preţuiţi mai mult decît praful de pe strada pe care călcaţi — îi spuse Bradley lui Eugene; vorbea pe un ton măsurat, atent, cîntărind fiecare cuvînt, altfel nici n-ar fi putut rosti o iotă.

— Vă asigur, domnule profesor — răspunse Eugene — că nu mă gîndesc de loc la dumneavoastră.

— Asta nu-i adevărat — replică celălalt — dumneavoastră ştiţi bine.

— Greşit — se răsti Eugene — dar dumneavoastră *nu* ştiţi mai bine.

Acum ştiu cel puţin, domnule Wrayburn, că ar fi zadarnic să mă iau la întrecere cu dumneavoastră în cuvinte urîte şi atitudini trufaşe. Tinărul acesta, care tocmai a ieşit, într-o jumătate de ceas v-ar putea da de ruşine în domenii dintre cele mai diferite ale ştiinţei, de nu ştiu cîtc ori ; dumneavoastră însă îl azvîrliţi cît colo ca pe-un om inferior. Acelaşi lucru îl puteţi face şi cu mine, fără îndoială, ştiu dinainte.

— S-ar putea — rosti Eugen.

— Dar eu sînt mai mult decît un băieţandru — spuse Bradlcy strîngînd pumnul — şi VREAU să mi se dea ascultare, domnule.

— Ca profesor — zise Eugene — vi se dă totdeauna ascultare. Asta ar trebui să vă bucure.

— Dar nu mă bucură — replică celălalt, alb ca varul de furie. — Dumneavoastră credeţi că cineva care se formează pentru îndatoririle pe care le predau eu şi avînd marc grijă şi străduindu-se zi dc zi să le predea cum se cuvine încetează de â mai fi om ?

— Judecînd după cum vă purtaţi — spuse Eugene — cred că sînteţi puţin cam prea violent pentru un profesor.

în timp ce vorbea, aruncă restul rămas din trabuc.

— Violent cu dumneavoastră, domnule, da, recunosc. Şi sînt violent cu dumneavoastră, domnule, din respect faţă de mine. Dar nu mă port rău cu elevii.

— Dar cu profesorii mi se pare că da — rcplică Eugene.

— Domnule Wrayburn.

— Domnule profesor.

— Domnule, numele meu e Bradley Headstone.

— După cum prea bine aţi spus adineauri, dragă domnule, numele dumneavoastră nu mă interesează, mai e ceva ?

— Doar atît... Oh, cît de nefericit sînt — strigă Bradley, întrerupîndu-se ca să-şi şteargă sudoarea de pe faţă ; tremura din tot corpul — că nu mă pot stăpîni ca să fiu un om mai puternic, pe cînd cel care n-a simţit toată viaţa ce am simţit eu într-o singură zi poate să se înfrîncze !

Spuse acestea ca într-o agonie, adăugind o mişcare vagă din mîini ; ar fi fost în stare să se sfîşie.

Eugene Wrayburn se uita tot timpul la el, găsindu-1 parcă amuzant.

— Domnule Wrayburn, aş dori să vă spun ceva ca din

partea mea.

— Haideţi, haideţi, domnule profesor — replică Eugene, oarecum nerăbdător în indolenţa lui, pe cînd Bradlcy din nou se lupta cu sine. — Spuneţi ce aveţi de spus. Dar daţi-mi voie să vă aduc aminte că uşa a rămas descinsă şi tînărul dumneavoastră prieten vă aşteaptă pe scări.

— Cînd l-am însoţit, domnule, pe tînărul acesta aici, am făcut asta în scopul de a adăuga, ca unul care nu v-ar fi îngăduit să-l treceţi cu vederea, în caz că l-aţi fi trecut cu vederea fiind un băieţandru, că pornirile lui sînt corecte şi drepte.

Astfel vorbi Bradley Headstone, cu marc efort şi anevoie.

—• Asta-i tot ? — întrebă Eugene.

— Nu, domnule — spuse celălalt, roşind, mînios. Eu îj susţin cu tărie în împotrivirea faţă de vizitele dumneavoastră la sora lui, faţă de serviciile pe care i le aduceţi... mai rău încă... faţă de ceea ce aveţi de gînd să faccţi pentru ea.

— *Asta-i* tot ? — întrebă din nou Eugene.

— Nu, domnule. Am hotărît să vă spun că atitudinea dumneavoastră n-are nici o justificare şi că este injurioasă pentru sora lui.

— Sînteţi profesorul ei aşa cum sînteţi al lui ?... Sau poate aţi dori numai să-i fiţi ? adăugă Eugene.

Această lovitură îi ridică lui Bradley Headstone tot sîngele în obraz, năvalnic, atît de iute, de parcă ar fi fost dată cu un pumnal.

— Ce vreţi să spuneţi cu asta ? — atît izbuti să mai rostească.

— O ambiţie destul de firească — zise Eugene cu răceală.

— Departe dc mine gîndul să-mi închipui altceva. Sora lui, al cărei nume îl aveţi, poate, prea des pe buze... e aşa deosebită de mediul în care a trăit totdeauna şi de toată lumea aceea măruntă şi obscură din jurul ei, îneît ambiţia aceasta e foarte firească.

— Vreţi cumva, domnule Wrayburn, să-mi aruncaţi în faţă originea mea obscură ?

— Nu prea ar fi cazul, domnule profesor, pentru că nu ştiu nimic în privinţa asta şi nici nu caut să ştiu.

— Dumneavoastră îmi reproşaţi originea mea — reluă

Bradley Headstone — faceţi aluzii la educaţia mea, dar să ştiţi, domnule, eu mi-am croit un drum în viaţă cu toate acestea, în ciuda acestor două lucruri, şi am dreptul să fiu considerat un om mai bun decît dumneavoastră, am mai multe motive să fiu mîndru de mine.

— Cum aş putea să vă reproşez — replică Eugene — ccea ce eu însumi nu ştiu, ori cum aş putea azvîrli cu nişte pietre pe care niciodată nu le-am avut în m'na... iată o problemă demnă de ingeniozitatea unui profesor. *Asta-i* tot ?

— Nu, domnule. Dacă vă închipuiţi că băiatul acesta...

— Care trebuie să fi obosit de a ti ta aşteptare — îl întrerupse politicos Eugene.

— Dacă vă închipuiţi că băiatul acesta n-are prieteni, domnule Wrayburn, vă înşelaţi. Eu îi sînt prieten şi va trebui să descoperiţi singur asta.

— Iar dumneavoastră îl veţi descoperi pe scări — îi întoarse vorba Eugene.

— E posibil, să fi crezut, domnule, că puteţi proceda după bunul-plac în chestiunea asta, avînd de-a face pur şi simplu cu un băiat fără prieteni, fără experienţă şi fără sprijin. Dar vă avertizez că acest calcul meschin e greşit. Mai aveţi de-a face şi cu un om în toată puterea cuvîmului. îl voi sprijini şi, la nevoie, voi cere satisfacţie pentru el. Sînt devotat cu trup şi suflet cauzei lui, îi stau cu totul la dispoziţie.

— Ce coincidenţă... şi uşa vă stă deschisă la dispoziţie — spuse Eugene.

— Dispreţuiesc subterfugiile dumneavoastră viclene şi vă dispreţuiesc — rosti profesorul. Pentru că sînteţi josnic din fire, aruncaţi cu noroi în originea mea modestă. Vă sfidez pentru asta. Dar dacă nu profitaţi de această vizită şi nu procedaţi îr. consecinţă, mă veţi găsi la fel de înverşunat împotriva dumneavoastră ca şi cînd ar fi vorba de o chestiune personală, considerînd că aţi merita să vă acord un gînd răzleţ.

Rostind aceste cuvinte, el părăsi încăperea, conştient de rigiditatea şi lipsa lui de politeţe, pe cîtă vreme Eugene Wrayburn părea calm, cîtuşi de puţin tulburat ; uşa masivă se închise ca porţile unui cuptor peste văpaia roşie şi albă a furiei lui.

— Ciudat monomaniac ! — exclamă Eugene. — Omul ăsta

îşi închipuie, te pomeneşti, că toată lumea trebuie să fi auzit de maică-sa !

Moriimcr Lighuvood se afla încă la fereastră, unde se retrăsese din delicateţe ; Eugene îl strigă şi începu să se plimbe în sus şi-n jos prin încăpere.

— Dragă prietene — spuse Eugene, aprinzîndu-şi un alt trabuc. Mi-c teamă că oaspeţii mei nepoftiţi au fost cam obositori. Dacă, drept despăgubire (scuză-mi cuvîntul juridic, venit din partea unui avocat pledant), ţi-ar plăcea s-o pofteşti pe Tippins la ceai, îţi promit să-i fac curte.

— Eugene, Eugene, Eugene ! — răspunse Mortimcr, tot măsurînd încăperea. — îmi parc rău de cele petrecute. Şi cînd mă gîndesc ce orb am fost!

— Cum orb, băiete dragă ? — întrebă prietenul lui, nepăsător.

/ — Ce voiai să spui în seara aceea, la birtul de pe malul fluviului ? — întrebă Lightvvood, oprindu-se locului. — Ce mă întrebaseşi atunci ? Dacă nu aveam impresia că ar fi o combinaţie între un trădător şi un hoţ de buzunare cînd mă gîndeam la fata aceea ?

— Parcă-mi amintesc expresia... — spuse Eugene.

— Cum *te* simţi cînd te gîndeşti acum la ea ?

Prietenul său nu-i dădu un răspuns direct, ci rosti după ce pufăi de cîteva ori din trabuc :

— Să nu priveşti greşit lucrurile. în toată Londra asta nu există o fată mai bună ca Lizzie liexam, Nimeni din familia mea şi a ta nu valorează mai mult decit ea.

— De acord. Ce urmează ?

— Iată — reluă Eugene, uitîndu-se după el şovăitor, în timp ce ajunsese la celălalt capăt al odăii — iar îmipui în faţă enigma, la care renunţasem să mă mai gîndesc.

-— Eugene, intenţionezi cumva s-o seduci pe fata asta şi-apoi s-o părăseşti ?

— Nu, prietene dragă.

— Vrei să te însori cu ea r

— Nu, dragă prietene.

— Vrei să te ţii de capul ei ?

— Dragul meu prieten, nu vreau nimic. N-am nici un fel de

plan. Nu sînt în stare să fac planuri. Dacă aş ticlui un plan, l-aş abandona numaidecît, istovit de atîta strădanie.

— O, Eugene, Eugene !Dragul meu Mortimer, te implor, lasă tonul ăsta sinistru de dojana. Ce pot face mai mult decît să-ţi spun tot ce ştiu şi să-mi recunosc ignoranţa în legătură cu tot cc nu ştiu ?... Cum sună cîntecul acela scurt din bătrîni, care sub pretext că e vesel mi se parc cel mai lugubru din cîtc- am au7.it etndva ?...

în luturi cu melancolia,
De tristeţe sa n-aitd Şi de-a omului durere;
Dar trăiască veselia.
Numai pe ea o cînt,
Tra-la-la 1

—- ...Să nu cîntăm tra-la-la, dragă Mortimer (care nu prea înseamnă nimic), ci să cîntăm că vom renunţa definitiv de-a mai găsi dezlegarea enigmei.

— Mai eşti în legătură cu fata, Eugene, şi e adevărat ce spun oamenii ăştia ?

— Răspund afirmativ la amîndouă întrebările puse de onorabilul şi învăţatul meu prieten.

— Atunci, ce-o să se-ntîmple ? Ce ai de gînd ? Unde vrei s-ajungi ?

— Dragă Mortimer, s-ar crede că profesorul a lăsat în urma lui microbul dăscălelii. Eşti chinuit de dorinţa de a aprinde o altă ţigară de foi. Ia una de-aici, te rog. Aprinde-o de la a mea, care încă mai arde. Aşa ! Acum fii drept şi recunoaşte că cu fac tot ce-mi stă în putinţă să devin mai bun şi că tu ai aruncat o lumină nouă asupra acelor obiecte de gospodărie, pe care, cînd ai dat cu ochii de ele pentru prima oară şi le vedeai ca printr-un geam întunecat, te-ai grăbit... trebuie să spun, te-ai grăbit... să le nesocoteşti. Ştiindu-mi metehnele, m-am înconjurat de lucruri cu o înrîurirc morală intenţională, avînd scopul precis de a stimula formarea intenţiilor gospodăreşti. Urează-mi să am parte de aceste înrîuriri >i relaţii din ce în cc mai bune cu prietenul meu din copilărie.

— Ah, Eugene ! exclamă Lightwood cu afecţiune, stînd acum lîngă el, aşa îneît amîndoi se aflau într-un nor mic de fum. Aş fi vrut să răspunzi celor trei întrebări puse de mine : Ce-o să se-ntîmp!e ? Ce ai de gînd ? Unde vrei s-ajungi ?

— Şi, dragul meu Monimcr — replică Eugene, făcînd' uşor vînt cu mîna pentru a împraştia fumul ca sa se vadă mai bine francheţca întipărită pe chipul lui şi *în* atitudine_____ crede-mă lc-aş fi dat numaidecît un răspuns dacă puteam. Dar spre a' fi

în stare să fac asta trebuia mai întîi să fi dezlegat enigma de mult abandonată. Aici se află, Eugene Wrayburn... ___ si se lovi pe frunte şi în piept. Ghici ghicitoarea mea... Nu,' pe viata mea, nu pot. Renunţ !

Capitolul VII

IN CARI? SE ÎNCHEIE UN PACT PRIETENESC

înţelegerea dintre domnul Boffin şi literat, domnul Silas Wegg, se schimbase atît de mult o dată cu schimbarea modului de viaţă al domnului Boffin, încît declinul Imperiului Roman avea loc acum dimineaţa şi în reşedinţa familială eminamente aristocratică, şi nu scara, ca odinioară, în Boschetul lui Boffin.

Erau totuşi cazuri cînd domnul Boffin, căutînd să se refugieze din calea amabilităţilor lumii bune, se prezenta la Boschet după căderea întunericului pentru a preîntîmpina venirea de a doua zi a lui Wegg, şi acolo, dc pe bancheta veche, urmărea destinele în declin ale acclor stăpîni ai lumii, storşi de vlagă şi stricaţi, reduşi acum la ultimele lor resurse.

Dacă Wegg ar fi fost mai prost plătit sau mai potrivit pentru treaba pe care o făcea, el ar fi considerat aceste vizite drept ceva măgulitor şi agreabil, dar în situaţia lui de farsor bine remunerat avea aversiune faţă de ele. întocmai cum se întîmplă de obicei: servitorul nepriceput, pe oricare ar sluji, totdeauna e împotriva stăpînului său. Chiar şi potentaţii înnăscuţi, creaturi nobile şi pe drept cuvînt onorabile, care sc dovedesc a fi nişte imbecili fără pereche în posturile lor înalte, niciodată nu pierd din vedere să se arate potrivnici faţă de cei pe care îi slujesc, uneori fie prin bănuieli neîntemeiate, fie alteori printr-o obrăznicie de proastă calitate. Ceea ce-i valabil în cazul stăpînilor şi al slujbaşilor pe tărîm public este valabil deopotrivă pentru stăpînii şi servitorii din lumea întreagă.

De cînd domnul Silas Wegg se instalase în „Casa noastră[1]', cum obişnuia el să numească locuinţa în preajma căreia stă

tuse a Ut a vreme fără adăpost, de cînd în cele din urină o descoperi că era în toaic amănuntele altfel decît şi-o închipuise, ţinînd seama de natura statornică a lucrurilor, omul acesta cu vederi largi şi de o mare influenţă, ca să se asigure pe sine şi în chip de compensaţie, se prefăcu că meditînd asupra trecutului sumbru ajungea să cadă într-o stare de melancolic, de parcă cl şi casa trăiseră împreuna o prăbuşire în viaţă.

— Şi asta, domnule — avea să spună Silas Wegg stăpînului său, dînd cu tristeţe din cap, dus pe gînduri — a fost cînd va casa noastră ! Asta, domle, este clădirea unde am văzut atît de deseori intrînd şi ieşind figurile alea grozave : domşoara Elizabeth, domşoru Georgc, tanti Jane şi nenea Parker — ale căror nume erau toate născocite de el. — Şi acu, uite ce-am ajuns, zău ! Ah, vai de mine şi de mine !

Se jeluia atît de înduioşător, îneît bunului domn Boffin ii părea rău de el, şi aproape avea îndoieli dacă nu cumva prin cumpărarea casei îi pricinuise cine ştie ce rău ireparabil.

Cele două sau trei întîlniri — rezultatul marii amabilităţi a domnului Wegg, tot pretinzînd cu indiferenţă că datorită unui concurs de împrejurări întîmplătoare se ducea la Cler- kenwell — i-au îngăduit lui Silas să încheie tîrgul cu domnul Venus.

— Du-mă înapoi la Boschet, sîmbătă seara — spuse Silas, după ce tîrgul a fost încheiat — şi dacă ţi-ar face plăcere să ciocnim un pahar de grog cu Jamaica veche, nu-s eu omu care să se-mpotrivească.

— Mneavoastră ştiţi, domle — răspunse domnul Venus — că eu îs un om necăjit, da fie cum ziceţi.

Aşadar, vine şi sîmbătă seară şi iată că apare şi domnul Venus, care sună la poarta Boschetului.

Domnul Wegg descuie poarta şi zăreşte sub braţul domnului Venus ceva ca un ghemotoc de hîrtie brună.

— Aa, credeam că ai să vii poate c-o birjă — i se adresează el pe un ton uscat.

— Nu, domle Wegg — răspunde Venus —, n-am luat o birjă, că nu mă deranjează că duc un pachet.

— Aşa ? Haida-de ! — zice Wegg, puţin nemulţumit, şt mormăie fără ca celălalt să-l audă. — Da anumite pachete poate că tc-ar deranja.

— Aici este ce-aţi cumpărat, dornic Wegg — spuse Venus, înmînîndu-i politicos pachetul — şi-s bucuros să-l aduc iarăşi la sursa dc unde a... pornit.

— Mulţumesc, Venus. Acum, că afacerea-i încheiată, aş vrea să-ţi împărtăşesc ceva prieteneşte : eu am unele îndoieli

că dacă m-aş fi adresat unui avocat mneata puteai să păstrezi obiectul ăsta şi să nu mi-1 dai, pur şi simplu. Ţi-am spus asta doar aşa, ca chestie legală.

— Credeţi, domn Wegg ? E o cumpărătură făcută în lege, prin contract.

—- în ţara asta, dornic, nu poţi cumpăra carne şi sînge de om — spune Wegg, clătinînd din cap — cel puţin nu în viaţă, nu se poate asta. Ş-atunci, se pune întrebarea : da oase ?

— J.egal ?

— Da, legal.

— Eu, domn Wegg, nu-s in măsură să vorbesc despre asta — se scuză Venus, roşind şi pe un ton mai tare — da despre fapte mă simt în măsură să vorbesc... şi de-aia îmi daţi voie să spun mai departe ?...

— în locu mneatale, eu n-aş mai zice nimic mai departe

- ii sfătuieşte domnul Wegg, împăciuitor.

—- ... Pînă să vă fi predat pachetu în mină trebuia să încasez mai întîi banii pe el. Eu unu nu vreau să zic că cunosc legile, dar îs sigur de fapte.

Cum domnul Venus e iute la mînie (fără doar şi poate, din pricina dezamăgirii sale în iubire) şi pentru că domnul Wegg nu vrea să mai pună paie pe foc ca să-l scoată din pepeni, el face, molcom, următoarea observaţie :

— Am vorbit aşa, într-o doară ; am spus şi eu ca o he-poteză.

— Atunci, domn Wegg, ar fi mai bine aldată s-o spuneţi ca o plato-tcză — răspunde domnul Venus — că v-o zic de la obraz, mie nu-mi place felu cum mă luaţi.

Ajunşi între timp în salonul domnului Wegg, luminat in seara aceea nu de flacăra lămpii ci de focul din cămin, domnul Venus se mai îmbuna şi-i aduse complimente gazdei pentru locuinţa sa, slujindu-sc de împrejurare să-i atragă atenţia că el, Venus, ia spus că a nimerit-o pe cinste.

Aşa şi-aşa — răspunde Wegg. Da ţine minte, domle Venus: nu există grîu fără neghină... Pregăteştc-ţi singur băutura şi aşază-te în jilţu de lingă foc. Ai vrea să tragi, domle, şi-un fum dintr-o lulea ?

— Eu nu prea fumez, domle — zice celălalt — da vă ţin isonu şi mai trag şi eu un fum, două.

Astfel, domnul Venus aprinde luleaua şi pufăie, iar Wegg aprinde luleaua şi pufăie.

— Există neghină chiar şi-n grîul mneavoastră, domn Wegg, după cum ziceaţi ?

— Mistere — replică Wegg. — Nu-mi place, domn Venus, nu-mi place să mă gîndesc ca vcchii locatari din casa asta au pierit peste noapte, şi nu sc ştie cine le-a făcut de petrecanie.

— Aţi avea unele bănuieli, domn W'egg.

— Nu — rosteşte acesta — ştiu doar cine trage foloasele. Da n-am nici un fel de bănuieli.

Spunînd acestea, domnul Wegg fumează şi priveşte focul cu cea mai hotărîtă expresie de milostenie, ca şi cum ar fi înhăţat de poale virtutea asta de cardinal tocmai dnd voia să-şi ia zborul de la el, şi acum o ţinea cu de-a sila.

— Am şi eu — continuă Wegg — nişte observaţii care le-aş putea da în vileag, despre anumiţi oameni şi unele chestii ; da n-aduc nimănui învinuiri, domn Venus. Aici s-a abătut ca din senin o avere uriaşă peste capu unei persoane pe care nu trebe s-o numim. Şi dincoace o simbrie săptămînală şi cîte-o raţie de cărbuni, care s-a abătut tot ca din senin pe capu meu. Care din noi e mai bun ? Nu persoana care nu trebe s-o numim. Asta-i o observaţie de-a mea, da nu fac din asta capu lu crai. Eu îmi capăt simbrie şi raţia de cărbuni. El capătă averea. Aşa merge lucrurile.

— Ar fi bine pentru mine dac-aş putea vedea şi cu treburile aşa calm ca mneavoastră, domn Wegg.

— Mai departe, fii atent aici — continuă Silas, cu un gest oratoric din pipă şi o smucitură a piciorului de lemn, acesta din urmă avînd nedemna tendinţă de a-1 răsturna înapoi în jilţ. — Uite înc-o observaţie, domn Venus, fără să fac nici din ea capu lu crai. El — ăla care nu trebe să-l numim — se lasă uşor dus de nas. Şi a fost dus de nas. El — ăla care nu trebe să-l numim — mă are pe mine mîna lui dreaptă şi bine- nţeles că cu aştept să fiu ridicat mai sus, şi mneata o să spui pesemne că şi merit să fiu ridicat mai sus...

(Domnul Venus murmură că aşa şi spune.)

— **25** – Prietenul nostru comun, voi. IEl, ăla carc nu trebe să-l numim, ce crezi ? în asemenea împrejurări nici nu ţine seama de mine şi pune peste capu meu pe-un străin, carc l-a dus de nas. Care din noi doi e mai bun ? Carc din noi doi poate să spună pe de rost mai multe poezii ? Care din noi doi, în slujba lu ăl care nu trebe să-l numim, şi-a măsurat puterile cu romanii, atît ţivili cît şi militari, pîn' ce-a răguşit în aşa hal, de parc-ar fi mîncat de la înţărcare numa rumeguş ? Cred că nu străinu care l-a dus de nas. Şi cu toate astea, are toată casa pc mînă, ca şi cînd ar li a lui, şi are odaia lui propie, şi trăieşte pe picior marc, cu vreo mie de lire pe an. Eu îs izgonit la Boschet, unde mă găseşte ori dc cîte ori e nevoie de mine, ca pe-o mobilă. Meritele nu contează. Aşa merge lucrurile. Eu mă uit şi văd, trebe să-l văd, n-am încotro, c-aşa-s eu obişnuit, să nu-mi scape nimic. Da nu că m-aş plîngc. Ai mai fost p-atci vrodată, domn Ve- ivus ?

— N-am trecut niciodată pragu porţii, domn Wegg.

— Atunci, domn Venus, care va sa zică, pîn'a poarta ai fost ?

— Da. domn Wegg. şi din curiozitate, rn-am uitat în curte.

— Ai văzut ceva ?

— Nimic, decît mormane dc gunoi.

Totdeauna nemulţumit şi mereu în căutare, domnul Wegg îşi roteşte privirile jur împrejurul camcrei, apoi îl măsoară pe domnul Venus din cap pînă-n picioare — parcă bănuind că de la el ar putea să afle ceva.

— Şi totuşi, domle — continuă — cunoscîndu-1 pc bătrînu Harmon s-ar fi cuvenit să-i faci o vizită. Mneata eşti un om cuviincios din fire.

Rostise ultimele cuvinte ca pc-un compliment adresat domnului Venus.

— Asta-i adevărat, domle — spuse Venus, clipind din ochii lui obosiţi şi treeîndu-şi degetele prin chica de păr pră fuit — aşa am fost pîn' cc m-am acrit din cauza unor vorbe... ştiţi la ce fac aluzie, domn Wcgg ? Ea un anumit docoment scris, prin carc nu voiau să fiu privit într-o lumină anumită. De-atunci, totu s-a dus, n-a rămas dccît veninu.

— Iii, nu chiar tot — îl îmbunează domnul Wegg, pe un ton compătimitor.

— Ba da, domle — se împotriveşte Venus — tot ! I,urnea s-ar putea să privească asta cu asprime, da eu aş fi în stare sa mă năpustesc asupra celui mai bun pretin de-al meu şi să-l fac

una cu pămîntu. Zău aşa !

Mişcînd fără să vrea piciorul de lemn ca să se apere, cînd domnul Venus sărise de jos in toiul declaraţiei lui antisociale, domnul Wegg se dă de-a berbeleaca pe spate, cu jilţ cu tot; este ridicat apoi de mizantropul inofensiv, tare zdruncinat şi freeîndu-se la cap ca vai de el.

— Păi, v-aţi pierdut echilibru, domn Wʳegg — zice Venus, înmînînîndu-i pipa.

— Nici nu se putea altfel — mormăie Silas — cînd un musafir, fără să spună ceva înainte, sc poartă ca un resort ţîşnit dintr-o cutie afurisită. Să nu mai dai buzna aşa de pe scaun, domn Venus !

— Vă rog să mă iertaţi, domn Wegg. Sînt atît de acrit!

— Da ducă-se naibii... — spune Wegg, pe un ton de dojana — un om stăpîn pc sine poate să se acrească şi stînd jos. Vorba aia : unde dai şi unde crapă... ştii, asta nu prea-mi place — adaugă, freeîndu-se din nou la cap.

— Am să fiu mai atent, domle.

— Dacă sc poate. — Domnul Wegg îşi învinge tonul ironic si iritarea care mocnea în el şi îşi reia pipa. — Vorbeam despre bătrînu domn Iiarmon, care-a fost pretinu mneatale.

— Nu pretind, domn Wegg, eram cunoştinţe, vorbeam cu el uneori, cînd făceam cîte-o mică afacere. Un om foarte iscoditor, domn Wegg, cînd era vorba de cele găsite prin gunoi. Iscoditor şi ascuns.

— Aaa, ţi s-a părut că era ascuns ? — întreabă Wegg, lacom să afle mai mult.

— Totdeauna l-am socotit aşa şi după înfăţişare, şi ca fire.

— Aa ! — din nou rotind privirile. — Acu, ia să vedem, ce găsesc în gunoi ? L-ai auzit vreodată vorbind, dragă pretine, despre cum făcea ca să găsească ? Cînd trăieşti aici în locurile astea pline de taine, nu strică să ştii. De pildă, unde găsea lucrurile ? Sau, de pildă, cum începea treaba ? începea cu vîrfu movilei, sau cu partea de jos ? Ori făcea înţepături ici şi colo in movilă... — pantomima domnului Wegg e plină de iscusinţă şi sugestivă — sau săpa din loc în loc ? Ce zici, dragă dornic Venus, săpa, sau... ca omu... cre/i mai degrabă că făcea înţepături ici şi colo ?

— lui, domn Wegg, eu zic nici una, nici alta.

— Intre noi, domn Venus... mai pregăteşte un pahar... dc ce nici una, nici alta ?

— Pentru că eu cred, domlc, că ce s-a găsit a fostgăsit la ales şi la cernut. Toate movilelc-s cernute şi alese ?

— Ai să le vezi şi-o să-ţi faci o idee. Mai pregăteşte un pahar.

Dc fiecare dată cînd spunea „Mai pregăteşte un pahar", domnul Wegg, cu o săritură pe piciorul lui de lemn, îşi trăgea scaunul ceva mai aproape de domnul Venus, ca şi cum încerca a da dc înţeles că vrea ca el şi domnul Venus să pregătească mai degrabă o băutură dccît să-şi umple iarăşi paharele.

— Trăind, după cum am mai spus, în aceste locuri misterioase — continuă Wcgg, cînd celălalt şi acţionase asupra grogului, la stăruinţa lui ospitalieră — aş dori să ştiu, spunc-mi ca unui frate, dacă el şi ascundea ceva în gunoi tot aşa cum găsea unele lucruri.

— Domle Wegg, în marc aş spune că da.

Domnul Wegg îşi puse ochelarii pe nas şi-l privi admirativ pe domnul Venus, din cap pînă-n picioare.

— Ca muritor deopotrivă, cu mine a cărui mînă o iau astăzi pentru prima oară într-ale melc, după ce am trecut cu vederea într-un chip de neînţeles mărturia asta de încredere nemărginită, care-1 leagă pe un om *de* alt om — adaugă Wegg, ţinînd mîna domnului Venus cu palma în sus, gata să e bată, şi acum o şi bate — şi nu altmintrelea... că eu dau cu picioru la orice legătură inferioară dintre mine şi omu mcrgînd ţanţoş cu fruntea spre cer, pe care, doar pe el îl numesc fratele meu geamăn... numai şi numai în privinţa legăturii ăs- teia trainice... da ia spune-mi, ce crezi că ascundea ?

— Mi-am dat şi cu cu chipuitu, domn Wegg.

— Ca o făptură cu mîna pe conştiinţă — strigă^Wegg, şi exclamaţia nu era mai puţin înduioşătoare, chiar dacă făptura ţinea mîna tocmai atunci pe paharul cu rom şi apă — dă grai presupunerilor mncatale şi csprimă-lc, domn \ cnus !

Era fclu ăla de om bătrîn, domle — răspunde agale anatomistul acesta cu simţ practic, după ce dădu pe gît băuiura — despre care aş puica să cred că ar ii fost în stare să s« slujească dc asemenea ocazii puse la îndemînă de locu acela ca să dosească bani, obiecte de preţ, poate chiar şi docomente.

— Ca unu care todeauna a fost o podoabă pentru viaţa omenească — continuă domnul Wcgg, din nou ţinînd mîna domnului Venus cu palma în sus, dc parcă ar fi vrut să-i ghicească viitorul ca un chiromant, iar pe a sa deasupra, gata s-o bată la momentul cuvenit — ca unu asupra căruia poctu trebuia să aibă ochiu îndreptat ca pe un adevărat stejar britanic... Căci asta eşti mneata... esplică-mi, domn Venus, cuvîntu „docomente" !

— Dacă ne gîndim — răspunde domnul Venus — că bătrînu mereu rupea legăturile cu cîte vreo rudă apropiată, avînd inima împietrită la orice simţămînt firesc, s-ar putea să fi făcut un număr marc de testamente şi codicile.

Palma lui Silas Wegg se abătu cu un plescăit puternic peste palma lui Venus.

— Fraţi gemeni, atît în păreri cît şi-n simţăminte ! — exclamă Wegg însufleţit. — Mai pregăteşte un păhărel !

Deoarece piciorul de lemn, cu scaun cu tot, s-a săltat acum foarte aproape, dinaintea domnului Venus, domnul Wcgg pregăteşte iute băutura pentru amîndoi, dă oaspetelui paharul lui, ciocneşte cu el, duce paharul său la buze, îl pune jos şi, aşezîndu-şi mîinile pe genunchii musafirului, iată ce-i spune :

■— Domle Venus. Nu că m~aş plînge că mi-a luat-o înainte un venetic, las’că veneticii ăsta c-un client mai mult decît dubios. Nu dc dragu banilor, cu toate că banii e todeauna bineveniţi. Nu pentru mine, cu toate că nu-s aşa de trufaş ca să mă dau în lături de la o afacere bună. Nu, de hatîru dreptăţii.

Domnul Venus, clipind pasiv din ochii lui slăbiţi, cu amîndoi deodată, întreabă :

— Cum e treaba, domn W'cgg ?

— învoiala ca-ntrc pretini, domle, pe care vreau s-o propun acum. Pricepi despre cc-nvoială-i vorba ?

— Pînă nu-mi spuneţi, domn Wegg, despre ce-i vorba, habar n-am dacă pricep ori ba.

— Dac-ar fi ceva de găsit pe-aici, hai să găsim împreună. Hai să cădem la învoială pretineşte c-o să căutăm împreună. Hai să cădem la-nvoia!ă pretineşte c-o să-mpărţim egal profiturile între noi. De hatîru dreptăţii.

m

Sil as luă un aer plin de nobleţe.

— Atunci — spune domnul Venus, privind în sus. după ce meditase cu mîinile în păr, ca şi cum nu putea să se concentreze dacă nu-şi proptea capul—, dac-ar fi să dezgropăm ceva din gunoi, rămînc o taină păstrată între mneavoastră şi mine ? Aşa c, dom Wegg ?

— Depinde, domn Venus. Să zicem c-ar fi bani, sau argintărie, sau giuvaeruri, astea pot ajunge toi aşa de bine ale noastre ca şi ale oricui altcineva.

Domnul Venus se frecă nedumerit la sprîncene.

— Nimic mai drept, pentru că altfel obectelc astea s-ar vjnde fără să se ştie, o dată cu movilele de gunoi, iar cumpărătorul ar căpăta ceva ce niciodată nu s-a gîndit să capete şi nici n-a mai cumpărat cîndva. Si asta ce-ar fi, domn Venus, altceva decît o nedreptate ?

— Sa zicem c-am da de nişte docomentc — sugerează domnul Venus.

— După cuprinsu lor — explică Wegg, prompt — le-am oferi părţilor celor mai interesate ca să faca ce vrea cu clc.

— De hatîru dreptăţii, domn Wegg ?

— Todeauna, domn Venus. Dacă părţile le foloseşte în scopuri greşite, treaba lor, domn Venus... Despre mneata cu am o părere care nu-i lesne de esprimat. Din scara cînd tc-am vizitat şi cînd, hai să zic, te-am văzut cum îţi înecai în ceai mintea puternică a mncatale, am simţit, într-un fel, c-ar trebui să fii urnit din loc. Tocmai învoiala asta prctinească o să fie un fel minunat dc-a te urni din loc.

Domnul Wegg continuă să expună pe larg ceea ce îi muncea cel mai mult mintea lui viguroasă : vorbeşte despre aptitudinile domnului Venus pentru asemenea investigaţii ; face o amplă dezbatere despre ot>işnuita răbdare a domnului Venus şi despre iscusinţa delicată a mîinilor lui; despre dibăcia de a îmbina piese mici laolaltă : despre cunoştinţele lui asupra diferitelor materiale şi ţesături ; despre posibilitatea pe care o are de a ajunge să dcscopcre taine mari cu ajutorul unor semne mărunte...

— Cît despre mine — spune Wegg nu-s bun pentru aşa ceva. Fie că-i vorba de împuns ori de scormonit, eu n-aş puica face nici una, nici cealaltă cu delicateţea lui, aşa ca sii nu sc vaJă că s-a umblat prin movile. La *mneata c* cu ioiu altceva, findcă porneşti la treabă (cum *de altfel* o să-ţi faci) mînat de gînduri bune, legat printr-o învoială pretinească, încheiată cu un lraie.

Domnul Wegg atrage apoi atenţia, cu modestie, cît de puţin potrivit este un picior de lemn pentru scări şi alte asemenea eşafodaje aeriene ; de asemenea aminteşte, dai fiind că ar li vorba de mers pe o movilă prăfoasă, despre tendinţa inerentă a acestui membru fictiv de a se înfunda uşor pe unde calcă şi de a-1 pironi locului pc proprietarul său. Apoi, abandonînd această latură a subiectului, menţionează faptul fenomenal că înainte de a se fi instalat la Boschet a aflat din gura domnului Vcnus pentru prima oară povestea cu comoara ascunsă în movilele de gunoi, despre care crede, cu un aer oarecum smerit, că „pînă nu faci foc nu iese fum“. în fine, revenind la o chestiune de ordin moral, legată de dreptate, el face prczicerea sumbră că ar fi posibil sa dezgroape ceva care să-l acuze pe domnul Boffin (despre care el subliniază încă o dată, deschis, că profită fără tăgadă de pe urma unei crime), anticipînd că va fi denunţat de către cei care s-au învoit prieteneşte să slujească justiţia. Şi asta, explică domnul Wegg în mod special, nu de dragul recompensei, Doamne fereşte ! — deşi a nu o accepta ar fi un fel de abdicare de la principii.

Domnul Vcnus, cu chica lui de păr prăfuit, zbîrliiă ca urechile ciulite ale unui cîine din rasa terrier, ascultă toate acestca cu luare-amime.

Cînd domnul Wegg, după ce termină, întinde braţele larg deschise, de parcă ar fi vrut să i arate domnului Venus ce inimă curată are, în crucişindu-le apoi în aşteptarea unui răspuns, domnul Venus îşi pironeşte privirile asupra lui, şi clipeşte din amîndoi ochii puţin înainte de a începe să vorbească.

— Văd, domn Wegg, că aţi încercat şi de unu singur — zice cl în cele clin urmă — şi că aţi dai de greu din propie esperenţă.

— Nu, nu s-ar puica spune că am încercat — răspunde Wegg, uluit întrucîtva de aceasiă observaţie — am umblat şi cu doar la suprafaţă... Doar la suprafaţă.

Şi n-aţi descoperit nimic altceva decîi că-i o treabă grea ? Wegg scutură din cap.

— Nu prea ştiu ce să zic, domn Wegg — rosteşte Venus după cc îşi rumegă gîndurile o vreme.

— Zi da — îl îmbie Wegg cu naturaleţe.

— Dacă n-aş fi aşa de amărît... răspunsu meu ar fi nu. Da cum sînt amărît, domn Wegg, că-mi vine să iau cîmpii dc disperare, cred c-am să zic da.

Bucuros, Wegg ridică din nou cele două pahare, repetă ceremonialul ciocnirii lor şi bea, în sinea lui din toată inima, în sănătatea şi pentru succesul tinerei doamne care l-a adus pe domnul Venus în actuala stare sufletească, atît de propice.

Clauzele învoielii prieteneşti sînt apoi repetate dc mai multe ori şi încuviinţate dc ambele părţi. Ele sînt doar : discreţie, fidelitate şi perseverenţă. Domnul Venus va avea oricînd liberă trecere la Boschet pentru cercetările sale ; se vor lua toate măsurile dc precauţie ca nu cumva să se atragă atenţia vecinilor.

— Se-aude paşi! — exclamă Venus.

— Unde ? — strigă Wegg, tresărind.

— Afară. Ssst!

Ratifică pactul amical dîndu-şi mîna. Se despart tiptil, îşi aprind lulelele, care între timp se stinseseră, şi se reazemă în spătarul jilţului. Se aud paşi, fără îndoială. Cineva se apropie de fereastră, şi o mîna bate uşor în geam.

— Intră ! — strigă Wegg.

Vrea să. spună : „dă ocol şi poftim înăuntru pe uşă“. Dar cineva ridică uşor cerceveaua grea, de modă veche, de la fereastra in ghilotină, şi pe fundalul dc beznă al nopţii se iveşte un cap.

— Vă rog, domnul Silas Wegg este aici ?... Aa, îl văd !

Asociaţii s-ar putea să nu se fi simţit la largul lor nici dacă oaspetele venea înăuntru, ca toată lumea. Dar aşa cum stătea acolo, sprijinit în fereastră — care-i ajungea pînă la piept — şi privind înăuntru din întuneric, oaspetele acesta îi puse în mare încurcătură, mai cu scamă pe domnul Venus, care lasă pipa din gură, întoarce capul îndărăt şi se zgîieşte la cel care se zgîia, dc parcă ar fi fost propriul lui copii hindus care venea să-l ia acasă.

— Bună scara, domnule Wegg. Dacă-mi daţi voie, clanţa de la poartă nu merge, ar trebui să se vadă cc arc.

— Mneavoastră steţi, domn Rokesmith? sc bîlbîie Wcgg.

— Eu sînt, Rokesmith. Nu vă deranjaţi din pricina mea. Nu intru. Trebuie doar să vă transmit cîtcva cuvinte, şi am promis să fac acest lucru în drum spre casă. Bine că am găsit poarta

deschisă ; voiam să sun, neş'tiind dacă n-aveţi cumva vreun cîine pe-aici.

— Tare-aş fi vrut să am ! — marmură Wegg, întors cu spatele cînd se ridică dc jos. — Pst! Vcncticu linguşitor dc care ţi-am spus, domn Venus.

— E cineva pe carc-1 cunosc şi eu ? — întrebă secreta rul, care se uita înăuntru.

— Nu, dornic Rokesmith. Un pretin dc-al meu. îmi mai ţine dc urît scara.

— Aa, îmi cer iertare. Domnul Boffin vă trimite vorbă că nu aşteaptă să staţi neapărat acasă seara, dacă trece din întîmplare. I s-a părut că poate fără să vrea v-a ţinut cumva legat. Pe ^viitor, cînd va veni neanunţat, dacă vă găseşte c bine, dacă nu,^ tot bine. Am făgăduit să vă spun aceasta în drum spre casă. Asta-i tot.

Cu aceste cuvinte şi un „Noapte bună“, secretarul coborî din nou geamul şi sc făcu nevăzut.

Cei doi ciulesc^ urechile ; aud cum paşii sc îndepărtează înapoi către poartă, cum poarta se închide în urma lui.

— Şi uite pentru cine, domn Venus — spuse Wegg cînd nu se mai desluşea zgomot de paşi — am fost eu dat la o parte ! Dă-mi voie să te-ntreb : ce crezi despre el ?

Aparent, domnul Venus nu prea ştie ce să creadă despre el, căci toate eforturile pc care le face nu duc la un răspuns închegat, ci doar la cuvintclc :

— Arată cam ciudat.

— Vrei să zici că arată dublu, domle — sare domnul Wegg, cu amărăciune. — *Aşa* arată. Pentru mine, fie omu ori- cît de ciudat, numai cu două feţe să nu fie. Asta-i un prefăcut, dornic !

— Adicătelea există ccva împotriva lui ? — întrebă Venus.

— Ceva împotriva lui ? — repetă Wegg. — Ceva ? Ce marc mîngîierc ar fi fost pentru mine, ca om, dacă nu eram sclavu adevărului şi nu trebuia acum să răspund : ,,Nu ccva, o sumedenie" !

Vedeţi în ee adăpost din cale-afara de jalnic îşi vira capul nişte struţi fără pene ! Ce satisfacţie morală nespus de mare pentru Wegg la gîndul că domnul Rokesmith e un prefăcut!

— Pe-o asemenea noapte înstelată, domn Venus — i se adresea/ă, în timp ce-şi conduce asociatul prin curte, amîndoi făcuţi rău de băutura pregătită de prea multe ori — pe-o asemenea noapte înstelată te-ntrebi cum de-i rabdă ceru pe nişte venetici linguşitori şi prefăcuţi să se mai întoarcă acasă, ca şi cum ar fi nişte oameni cinstiţi.

— Priveliştea corpurilor ăstora cereşti — răspunde domnul

Venus, uitîndu-sc în sus pînă cînd îi cade pălăria - îmi aduce dureros în minte cuvintele ei chinuitoare că nu vrea nici să privească, nici să fie privită ca...

— Ştiu, ştiu ! Nu trebe să lc mai repeţi — îl întrerupe domnul Wegg, strîngîndu-i mîna. — Dar gîndeşte-te cît trebe să mă îndîrjească pe mine în simţămîntu dreptăţii împotriva celui care nu-i nevoie să-l mai numesc. Nu că i-aş purta pică. Da uite cîte amintiri vechi îţi deşteaptă cu strălucirea lor ! Amintiri vechi despre ce, domle ?

Domnul Venus începe să se jeluiască :

— Despre cuvintele ci, scrise dc chiar mîna ei, ca nu vrea să se privească, nici...

Silas însă îi reteză vorba, cu demnitate :

Da, domle ! Amintiri despre casa noastră, despre jupîn George, despre tanti Jane, despre nenea Parker, care s-a dus cu toţii. Toţi s-a jertfit pentru alesu soartei şi pentru viermele de-un ccas !

Capitolul VIU

undi: ari: i.oc: o răpiri nevinovata

Alesul soartei şi viermele de-un ceas, sau în cuvinte mai puţin tăioase : domnia-sa domnul Nicoclemus Boffin, Gunoierul de aur, într-atît se obişnuise cu reşedinţa lui de familie eminamente aristocratică, de parcă acolo ar fi trăit de cînd lumea. Nu-şi putea ascunde sentimentul că era ca un codru de brînză, de familie eminamente aristocratică, care, fiind mult prea mare faţă de nevoile lui, hrănea o droaie nenumărată de paraziţi ; dar se mulţumea să privească această poprire pe avere drept un fel de taxă perpetuă pentru moştenire. Se resemna cu atît mai mult, cu cît vedea că doamna Boffin se bucura din plin şi că domnişoara Bella părea îneîntată.

Fata aceasta fusese, fără îndoială, o achiziţie pentru Boffini. Lra mult prea drăguţă ca să nu fie seducătoare pretutindeni unde se ducea şi prea iute la minte ca să rămînă cumva mai prejos de noul ci mod de viaţă. Dacă sentimental avusese de cîştigat, asta era o chestiune de gust nelămurită încă ; dar cît priveşte o altă chestiune de gust, îmbunătăţirea felului de a se prezenta şi manierele sale, nu mai exista nici o îndoială.

Şi astfel, curînd, domnişoara Bella începu să se ocupe de doamna Boffin ; mai mult chiar, se simţea prost de parcă ar fi avut vreo răspundere cînd vedea că doamna Boffin calcă în străchini. Nici vorbă ca o asemenea creatură drăgălaşă, cu o natura atît de sănătoasă, să fi călcat prea rău în străchini, chiar şi cînd primea vizita celor mai simandicoase mutre, care

şi aşa recunoşteau că Boffinii sînt de o „fermecătoare vulgaritate" (desigur, ceea ce n-ar fi fost cazul s-o spună ei), iar cînd aluneca şi ca pe gheaţa mondenă pe care toţi copiii podsnapismului, spre mîntuirca sufletelor lor firave, trebuiau să patineze în cerc, sau în şiruri lungi, o trînîeau inevitabil şi

pe domnişoara Bella (aşa cel puţin simţea fata), făcînd-o sa fie tare încurcata sub privirile patinatorilor mai iscusiţi, angajaţi în piruetele acelea pe gheaţă.

La vîrsta domnişoarei Bella nimeni nu s-ar putea aştepta ca ca să examineze îndeaproape sensul şi temeinicia situaţiei sale în casa Boffinilor. Şi cum niciodată nu se dăduse în lături să se plîngă de vechea ei locuinţă, deşi nu cunoscuse alta cu care s-o compare, de aceea, nu era cumva o dovadă de ingratitudine sau de desconsiderare faptul că o prefera foarte mult pe cea nouă ?

— Ce om nepreţuit este Rokesmith ! — spuse domnul Bof- fin după vreo două-trei luni. — Da nu-1 pot înţelege prea bine.

Nici Bella nu putea, aşa că subiectul acesta i se păru destul do interesant.

— El îşi dă mai multă osteneală pentru afacerile mele, dimineaţa, la amiaz, seara — continuă domnul Boffin — decît ar putea sau ar voi alţi cincizeci de oameni luaţi laolaltă... şt cu toate astea, arc felul lui de-a fi : cînd îs gata aproape să pornesc braţ la braţ cu el, taman atunci parc-ar trînti de-a curmezişu drumului o grindă de schelă, că nu mai pot face un pas măcar.

— Cum aşa, domnule, dacă-mi daţi voie să-ntreb ? — se minună Bella.

— Păi, draga mea — zise domnul Bofin — nu vrea să aibă aici de-a face cu nimeni, în afară de mneata. Cînd primim musafiri, aş dori să-şi păstreze locu obişnuit la masă, ca şi noi ; da de unde, el nici nu vrea s-audă.

— Dac-aş şti că se crede mai grozav ca toţi — spuse dom- nişoara Bella, înălţînd capul brusc — l-aş lăsa în apele lui.

— Nu de asta, draga mea... — replică domnul Boffin, dus pe gînduri. — Nu se crede mai grozav ca toţi.

— Poate se crede mai prejos — sugeră Bella. — Dacă-i aşa, el s-ar cuveni să ştie »el mai bine.

— Nu, draga mea, nu-i nici asta. Nu... — repetă domnul Boffin, scuturînd din cap, după ce din nou căzu pe gînduri. — Rokesmith c-un om modest, da nici mai prejos ca alţii nu se crede.

— Atunci, drept cine se ia, domnule ? — întrebă Bella.

Zău dacă ştiu ! — exclamă domnul Boffin. La-nceputmi s-a părut că numai cu Lightwood nu voia să se-ntîlncască. Acum, pare-mi-se, cu nimeni, in afară de rnneata.

„Aha ! — gîndi domnişoara Bella. Chiar aşaaa ! *Asta* este va să zică !“ Domnul Mortimer Lightwood a luat masa dc două sau trei ori la Boffini; apoi s-au mai întîlnit în altă parte şi era sigură că-i atrăsese atenţia. „Se cam întrecuse cu gluma secretarul ăsta... şi unde mai pui, c şi chiriaşul tatei... mă face ţinta geloziei lui !“

Era ciudat ca ca să fie atît de dispreţuitoare faţă dc clii- riaţul tatei ; dar fata asta răzgîiată — de două ori răzgîiată : o dată de sărăcie şi apoi de huzur — făcea lucruri şi mai ciudate. Dar să le lăsăm, totuşi, să se dezvolte singure în cursul acţiunii.

„Prea dc tot. mi se pare... — îşi continuă domnişoara Bella, zeflemitoare, firul gîndurilor ; chiriaşul ăsta al tatei îşi ridică pretenţii asupra mea şi îndepărtează oamenii carc mi-ar conveni ! Prea de tot, zău, atîtca posibilităţi oferite mie de domnul şi doamna Boffin şi dc care să profite un simplu secretar, chiriaşul tatei !“

Şi totuşi, nu trecuse prea multă vreme dc cînd Bella se simţise măgulită descoperind că acelaşi secretar şi chiriaş al tatei dădea semne că ţine la ea. Aa ! Dar pe atunci reşedinţa eminamente aristocratică şi croitoreasa doamnei Boffin nu se iviseră încă la orizont.

Cu toată atitudinea lui aparent rezervată, secretarul ăsta şi chiriaşul tatei era în ochii domnişoarei Bella un om foarte înfigăreţ.

„Totdeauna arc lumina aprinsă în birou cînd ne întoarcem dc la un spcctacol, totdeauna ne întîmpină la portiera trăsurii ca să ne dea o mină dc ajutor. Şi-atunci, chipul doamnei Boffin străluceşte totdeauna nesuferit, la carc el — ce urît! — nu mai poate de bucurie ; şi cum ar fi cu putinţă să ici în serios tot ce-şi pune în gînd un bărbat ?“

— Niciodată nu-mi ceri, domnişoară Wilfcr — spuse secretarul, întîlnind-o din întîmplarc, singură, în salon —, să transmit ceva acasă. Aş fi fericit să pot face ceva pentru dumneata în această direcţic.

— Te rog, nu înţeleg ce vrei să spui, domnule Roke- smith ? — întrebă domnişoara Bella, coborînd languros pleoapele.

— Prin cuvîmuj „acasă" ? Mă gîndesc la casa părintească di Plolloway.

]'a roşi la au/.ul acestei replici — at'ît de iscusit formulată, îru:ît cuvintele păreau a fi simple răspunsuri, date cu o pcr- fectă bună-credinţă — şi spuse, pe un ton mai apăsat, mai tăios :

— Ce anume să transmit acasă ?

— Ştiu eu, doar cîteva cuvinte în semn că nu i-aţi uitat — răspunse secretarul, la fel ca mai înainte — pe care presupun

că şi altminteri le adresaţi celor de acasă. Ar fi o plăcere dacă ai face din mine purtătorul acestor mesaje. După cum ştii, mă duc în fiecare zi acolo.

— Nu-i nevoie, domnule, să-mi aminteşti acest lucru.

Fusese prea iute în ieşirea răsdtă îndreptată împotriva „chiriaşului tatei" şi îşi dădu seama de asta cînd îi întîlni privirea calmă.

— Ei nu prea-mi trimit... care a fost expresia dumitale ?... cuvinte în semn că nu *m-au* uitat — replică Bella, făcînd repede pe ofensata.

— Deseori mă întreabă despre dumneata, şi le spun şi eu puţinul pe care-1 ştiu.

— Sper că exprimă adevărul ! — exclamă Bella.

— Sper că nu poţi să te-ndoieşti, pentru că altfel ar fi foarte in defavoarea dumitale.

— Nu, nu mă-ndoiesc. Reproşul e foarte corect, îl meritam. Te rog să mă scuzi, domnule Rokesmith.

— Ar fi trebuit eu să te rog să nu faci acest lucru, dar asta te prezintă într-o lumină extrem de avantajoasă — răspunse el, cu seriozitate. Iartă-mă, dar n-am avut încotro. Revenind la ceea ce discutam, dă-mi voie să adaug că poate părinţii dumitale îşi închipuie că-ţi reproduc cele spuse de ei, că-ţi transmit salutări şi aşa mai departe. Dar cum niciodată nu m ai întrebat despre ei, n-am vrut să te stînjenesc.

— Mîine vreau să trec pe acolo — zise Bella, ţintindu-1 din priviri ; avea impresia că o mustră.

— Mie te adresezi — întrebă şovăitor sau lor ?

Cui doreşti.

— Amândurora ? Pot sa le transmit ?

Dacă-ţi face plăcere, ilommile Rokesmith. Transmiţi, nu transmiţi, mîine trec pe la ei.

— Atunci, am să le spun asta.

Mai întîme o clipă, ca să-i dea ci prilej să prelungească discuţia clacă ar fi dorit. Văzînd că nu scoate nici o vorbă, plecă.

Rămasă clin nou singură, două lucruri i s-au părut curioase domnişoarei Bella în timpul scurtei lor întrevederi. Primul : că îi lăsase în inima un sentiment puternic de vinovăţie. Al doilea : că ideea, intenţia de a trece pe acasă îi venise în clipa în care l-a anunţat ca despre un proiect dinainte stabilit.

„Ce să cred, sau ce-o fi gîndind el ? — se întreba în sinea ci. N-are nici un drept, nici o putere asupra mea ; cum să fiu atentă cu el, dacă nu ţin la el ?“

Deoarece doamna Boffin stăruise ca expediţia de a doua zi să aiba loc cu trăsura, domnişoara Bella se duse acasă cu marc pompă. Doamne Wilfer şi domnişoara Lavinia făcuseră multe presupuneri asupra probabilităţii sau improbabilităţii ca ea sa

apară în asemenea alai, şi zărind trăsura de la fereastra de unde priveau pc furiş se înţeleseră ca vehiculul să fie ţinut la scară cît mai îndelung posibil, spre necazul şi uimirea vecinilor. Apoi se îndreptară către obişnuitul salonaş al familiei, ca s-o primească pe domnişoara Bella cu o decentă nepăsare, aşa cum se şi cuvenea.

Salonaşul părea foarte neîncăpător şi sărăcăcios, iar scara de acces — foarte îngustă şi extrem de cotită. Căsuţa aceasta cu tot ce avea înăuntru părea în contrast jalnic cu reşedinţa eminamente aristocratică.

„Nici nu-mi vine să cred gîndi Bella că am putut trăi într-un asemenea loc.“

Măreţia sumbră a doamnei Wilfer şi impertinenţa înnăscută a lui Lavvy n-au putut îmbunătăţi situaţia. Bella, fireşte, ar fi avut nevoie de o mînă de ajutor, dar cine să i-o dea ?

— Asta c — o întîmpină doamna Wilfer, oferinclu-i obrazul ca să i-1 sărute, la fel de strălucitor şi ferm ca dosul unei linguri — o adevărată onoare !... Ai să observi probabil, Bella, că sora ta Lavvy a mai crescut !

— Mamă — interveni domnişoara Lavinia — nimeni n-ar spune nimic dacă te-ai supăra, căci Bella merită asta din plin. dar, zău, e caraghios să mai vorbeşti de creşterea mea cîncl am depăşit vîrsta creşterii !

— Eu am mai crescut — declară doamna Wilfer, răspicat — după căsătoric.

— Perfect, mamă — replică I.avvy — dar cred c-ar fi mult mai bine s-o laşi baltă...

Căutătura semeaţă cu care maiestuoasa doamnă primi acest răspuns ar fi pus în încurcătură un adversar mai puţin impertinent, dar asupra Lavinici n-avu nici un efect; lăsînd-o pe maică-sa să fulgere din priviri pe cine-o vrea şi cît o vrea, fata se întoarse spre sora ei, fără să se sinchisească.

— Cred că n-o să te simţi dezonorată dacă te sărut, nu-i aşa, Bella ? Bun ! Ce mai faci, Bclla ? Cum o mai duc Boffinii tăi ?

— Astîmpără-te ! — exclamă doamna Wilfer. — Taci! Isprăveşte odată cu tonul ăsta uşuratic !

— Vai de capul meu ! Atunci, cum o mai duc zboffinii tăi — întrebă Lavvy — dacă mama nu ştiu ce are-eu Boffinii tăi ?

— Impertinentă fată ! Răzgîiato ! — striga doamna Wilfer, grozav de severă.

— Mi-c totuna dacă-s răzgîiată sau zgîriată — îi răspunse T.avinia cu răceală, smucind capul. — Pentru mine înseamnă absolut acelaşi lucru, puţin îmi pasă dacă-s aşa ori altminteri ; dar ştiu una şi bună : după ce mă mărit, nu vreau să mai cresc !

— Tu nu vrei ? *Tu* nu vrei ? — replică doamna Wilfer, solemn.

— Nu, mamă, nu vreau. Nimic n-o să mă poată convinge să

fac asta !

Doamna Wilfer îşi flutură mănuşile şi deveni de un patetism grandios.

— Era şi de aşteptat — se lamcntă ea. — Una din fiicele mele mă părăseşte ca să se arunce în braţele trufiei şi ale prosperităţii, iar cealaltă fiică mă dispreţuieşte. Halal !

— Mamă — sări Bella. — Domnul şi doamna Boffin sînt bogaţi, fără îndoială, dar n-ai nici un drept să spui că sînt şi trufaşi. Dumneata ar trebui să ştii foarte bine că nu sînt.

— Intr-un cuvînt, mamă — zise Lavvy, tăbărînd fără veste asupra duşmanului — dumneata ar trebui să ştii foarte bine, ori dacă nu, cu atît mai rău, să-ţi fie ruşine !... ar trebui să ştii că domnul şi doamna Boffin sînt perfecţiunea întruchipată.înlr-adevăr -— încuviinţa doamna Wilfer, privind curtenitor întoarcerea dezertoarei — s-ar părea că aşa trebuie să gîndim. Iată de ce, Lavinia, mă opun eu să vorbeşti pe un ton uşuratic. Doamna Boffin (despre fizionomia căreia nu pot vorbi niciodată cu calmul pe care aş dori să-l păstrez), doamna Boffin şi mama voastră nu sînt în termeni intimi. Să nu vă treacă prin gîncl că ca şi soţul ci s-ar încumeta să spună apropo de noi „Wilterii“. Nu pot de aceea admite să spuneţi despre ei „Bolfinii“. Nu, căci un asemenea ton... numeşte-1 familiaritate, frivolitate, egalitate, cum vrei... ar presupune un anumit gen de relaţii între noi, care nu există. M-am exprimat limpede ?

Fără a lua cîtuşi de puţin seama la această întrebare, deşi pusă cu o emfază şi 1111 gest oratoric demn de barou, Lavinia îi atrase atenţia sorei ei :

— Ştii, în definitiv, Bella, nu ne-ai spus cum o mai duc nea cutare ai tăi.

— Nu vreau să vorbesc aici despre ei — replică Bella, căutînd să-şi stăpînească indignarea şi bătînd cu piciorul în podea. — Sînt mult prea cumsecade şi mult prea buni ca să-i amestec în astfel de discuţii.

— De ce vorbeşti aşa ? — întrebă doamna Wilfer, în zeflemea. — De ce spui lucrurile pe ocolite ? Apreciez tonul politicos şi îndatoritor ; dar la ce bun ? De ce nu spui deschis că sînt mult prea cumsecade şi prea buni pentru *noi ?* înţelegem aluzia. De ce te ascunzi după deget ?

— Mamă, strigă Bella bătînd din picior — dumneata eşti în stare să faci omul să-şi ia cîmpii, la fel şi Lavinia.

— Sărmana Lavinia ! — exclamă doamna Wilfer, înduioşată. — Toate se sparg în capul ei. Biata copilă !

Dar Lavvy, dezertînd de la datorie cu aceeaşi iuţeală ca şi mai înainte, se năpusti asupra celuilalt vrăjmaş.

— Nu *mă* dădăci, mamă — sări ea, vorbind pe un ton tăios — ştiu să-mi port şi singură de grijă.

— Un lucru mă surprinde — reluă doamna Willer, îndreptîndu-şi observaţia către fiica ei mai mare, care i se părea mai sigură decît cea mică, pe care nu se putea de loc bizui — un lucru mă surprinde, şi anume că ai găsit timp şi cu cale să te rupi de domnul şi doamna Boffin şi să vii să ne vezi. Mă mir că pretenţiile noasire, care se bat cap în cap cu csle ale domnului şi doamnei Iţofiin, .şi aşa mai mari, au avui oarecare greutate. îmi dau seama să ar trebui să fiu recunoscătoare că am obţinut şi atît, în înfruntarea cu domnul şi doamna Boffin.

(Buna doamnă apăsă cu amărăciune pe prima literă a cuvîntului ,,Boffin“, ca şi cum reprezenta principala ci obiecţie la adresa purtătorilor accstui nume, de parcă Doffin, Moffin sau Poffin ar fi fost cu mult mai suportabili.)

— Mamă - reluă Bella, mînioasă — mă sileşti să spun că-mi pare rău într-adcvăr că am venit şi că nu voi mai pune piciorul aici decît cînd o fi dragul, bietul tata acasă. Pentru că tata-i prea mărinimos ca să-i privească pe binevoitorii mei prieteni cu invidie şi răutate ; tata c destul de delicat şi destul de drăguţ ca să-şi aducă aminte cît de mici pretenţii avem faţă de ei. după părerea lor, şi în ce situaţie neobişnuit de grea am fost pusă, fără ca eu să fi mişcat măcar un deget. .Şi totdeauna l-am iubit pe dragul, bietul tata, mai mult decît pe voi toţi luaţi laolaltă... da, şi acum îl iubesc şi totdeauna il voi iubi !

Aici, Bella, negăsind nici o mîngîicre în pălăriuţa ci fermecătoare şi 111 rochia elegantă, izbucni în lacrimi.

— Ah, R. W. — ţipă doamna Wilfer, înălţînd ochii şi apostroiînd văzduhul — ce chin ar fi fost pentru tine, cred. dacă erai de faţă şi auzeai cum e umilită în numele tău soţia ta şi mama copiilor tăi ! Dar hazardul te-a scutit de această încercare, R. W., oricare ar fi soarta ce mă aşteaptă.

Aici. doamna Wilfer izbucni în lacrimi.

— îi urăsc pe Boffini ! — protestă domnişoara Lavinia. Puţin îmi pasă dacă se împotriveşte cineva să le spun Boffini. Am să le spun Boffini. Boffinii, Boffinii! Pacostea de Boffini. aşa-i numesc cu, şi mai spun că ci au ridicat-o pe Bella împotriva mea, şi le spun Boffini în faţă — ceea ce n-ar fi fost neapărat cazul, dar fata se mîniasc — le spun că-s Boffini detestabili. Boffini ordinari, Boffini odioşi, bestiile dc Boffini. Poftim !

Aici, domnişoara I.avinia izbucni în lacrimi.

Poarta grădinii din faţă se auzi zăngănind, şi secretarul urca scările în pas grăbit.

— Daţi-mi voie să-i deschid eu spuse doamna Wilfer. ridieîndu-se, cu un aer de maiestuoasă resemnare, în timp ce clătina din cap şi se ştergea la ochi. — în momentul de faţă
nu mai avem servitoare. N-avem niniic de ascuns. Dacă o să-şi dea scama de urmele emoţiei de pe chipul nostru, creadă ce-o vrea.

Cu aceste cuvinte, părăsi încăperea. După cîtcva clipe apăru clin nou, strigînd pe tonul ei de crainic :

H' — Domnul Rokcsmith aduce un pachet domnişoarei Bella Wilfer.

|ᵣ , _ Domnul Rokesmith se ivi numaidecît după rostirea nume- lui sau şi, fireşte, înţelese ce se petrecea acolo. Dar se prefăcu, discret, că nu înţelege nimic şi i se adresă domnişoarei Bella :

— Domnul Boffin intenţionase să fie pus în trăsură pa- | cheţelul ăsta pentru dumneata, azi-dimineaţă. Voia să ţi-1 dea

ca o mică amintire din partea lui... c numai o pungă, domnişoară Will'er... dar pentru că planul nu i-a izbutit, m-am oferit eu să-l aduc, venind după dumneata.

Bella îl luă şi-i mulţumi.

— Ne-am cam certat puţin, domnule Rokesmith, dar nu mai rău ca de obicei. Dumneata ştii ce frumos ne purtam cînd sîntem între noi. M-ai găsit cînd tocmai mă pregăteam sa plec. La revedere, mamă ! La revedere, I.avvy !

Şi, sărutîndu-le pe rînd, domnişoara Bella se îndreptă spre uşă. Secretarul ar fi însoţit-o, dar doamna Wilfer se apropie şi spuse cu demnitate :

— Scuzaţi ! Permiteţi-mi să mă slujesc de un drept firesc şi s-o conduc pe fiică-roea la trăsura care o aşteaptă.

El îşi ceru iertare şi-i făcu loc să trcacă.

Un spectacol într-adevăr grandios s-o vezi pe doamna Wilfer deschizînd larg uşa casei şi strigînd în gura mare, cu mănuşile întinse :

= — Servitorul doamnei Boffin! — Căruia, cînd acesta se prezentă, îi aduse o înştiinţare scurtă, dar maiestuoasă : fc—-domnişoara Wilfer soseşte numaidecît !

Vorbea ca o guvernatoare de la temniţa din Turnul Londrei care preda un puşcăriaş de stat.

Efectul acestui ceremonial a fost, timp dc vreun sfert de oră după aceea, pur şi simplu paralizant pentru vecini, sporit simţitor dc respectabila doamna, care în vremea asta lua aer, căzută într-un soi de extaz senin, pe ireapia de sus a scării.După cc se aşează în trăsură, Bella desfăcu pacheţelul şi găsi o pungă drăguţă în care era o bancnotă de cincizeci de liic.

„Asta o să fie o surpriză îmbucurătoare pentru dragul, bietul tata — îşi spuse Bella. Am să i-o duc chiar eu.“

Deoarece 1111 ştia exact adresa unde era situat localul de afaceri al lui Clucksey, Vcnecring 8c Stobbles, doar că se afla lingă Mincing Lane, ea ceru să fie condusă pînă la acea stradă întunecoasă. Ajunsă acolo, trimise servitorul domnului Boffin în căutarea firmei Chickscy, Vcnecring *&* Stobbles, cu însărcinarea de a-1 anunţa pe domnul R. Wilfcr să vină afară, pentru că-1 aşteaptă o doamnă bucuroasă să stea de vorbă cu el.

Aceste cuvinte misterioase rostite de un valet stîrniră atîta vîlvă în birou, îneît numaidecît un băiat a fost pus pe urmele lui Rumty, să observe doamna şi să dea raportul. Fierberea nu fuse nicidecum mai mică atunci cînd băiatul veni valvîrtej înapoi cu vestea că doamna e „o fală a-ntîia, într-o trăsură a-ntîia“.

Rumtv însuşi, avînd condeiul după ureche, sub pălăria lui ponositâ, ajunse la portiera trăsurii cu răsuflarea taiată, şi a fost tras frumuşel cu forţa în trăsură de cravată şi îmbrăţişat, gata-gata să se sufoce, pînă să-şi recunoască fiica.

— Fetiţa mea scumpă ! — îngăimă el, gîfîind. — Sfinte Dumnezeule ! Ce femeiuşcă minunată te-ai făcut ! Şi eu, care te socoteam o nerecunoscătoare, care şi-a uitat mama şi sora !

— Chiar acum am fost pe acolo, tată dragă.

— Aa !... şi cum... cum ţi s-a părut mama ? — întrebă R.W., şovăind.

— Foarte urîcioasă, tată, la fel şi Lavvy.

— Da, ştii tu cum sînt ele uneori pornite — rosli răbdătorul heruvim ; —"dar sper că ai închis şi tu ochii, Bella dragă.

— Nu, am fost şi eu urîcioasă, tată ; toate am fost urî- cioase, laolaltă... Dar aş vrea să iei masa cu mine undeva, tată.

— Pai, draga mea, chiar acum m-am ospătat cu o... nu-mi vine să pronunţ un asemenea cuvînt într-o caleaşcă superbă ca asta... cu o halcă de... tobă — răspunse R. Wilfer, şi coborî sfios glasul cînd rosti această vorbă, artincîndu-şi ochii pe pernele de culoarea canarului ale trăsurii.

— Aa ! Nu-i nimic, tată !

— E-adevărat, draga mea, uneori nu-i aşa de mult pe cît ai dori să fie — recunoscu el, trecîndu-şi mîna peste gură. Totuşi, sînt împrejurări cărora nu te poţi împotrivi, îţi pun piedici între tine şi nişte cîrnăciori nemţeşti, nu-ţi rămîne altceva mai bun de făcut decît să te mulţumeşti cu nişte... — iarăşi coborî glasul, din respect

pentru caleaşcă — tobă !

_— Bunul, bietul tata ! Tată ! Te rog din suflet, cere-ţi învoire pentru ziua de azi şi vino s-o petreci cu mine !

— Bine, draga mea. Mă duc să-mi cer învoire.

— Dar înainte de asta — zise Bella, care îl şi luase de bărbie, răsturnîndu-i pălăria cît colo, şi începuse să-l tragă de păr, cum făcea odinioară — spune-mi că ştii sigur că sînt neastîm- părată şi necuviincioasă, dar că niciodată nu te-am mîhnit cu adevărat, tată.

— Draga mea, o spun din toată inima. Şi aş putea adăuga — zise cu delicateţe tatăl ei, privind afară pe fereastră — că o să atrag probabil atenţia, dat fiind că mi s-a făcut frizura în public de către o femeie splendidă, într-o caleaşcă elegantă pe strada Fenchurch !

Bella rîse şi-i aşeză pălăria iarăşi pe cap, dar cînd îl văzu depărtîndu-se, în pas săltat, cu figura lui de băieţandru, puţin şleampăt, cu răbdarea lui înduioşătoare i se umplură ochii de lacrimi.

„îl urăsc pc secretarul ăsta, pentru că şi-a închipuit aşa ceva despre mine — îşi spuse ea —, şi totuşi, pe jumătate parcă-i adevărat!“

Tatăl ei se întoarse, ca un băieţandru, mai mult ca oricînd, scăpat parcă de la şcoală.

— E-n ordine, draga mea. Am fost învoit numaidecît. Zău, totul a fost frumos ticluit !

— Aşa... acum unde putem găsi un loc liniştit, tată, în care să te pot aştepta cîtă vreme dumneata îmi vei face un comision ? Căci am să trimit trăsura înapoi.

Trebuia să chibzuiască.

— Vezi, draga mea — îi explică — ai devenii într-adevăr atît de splendidă, că va trebui să fie un loc foarte liniştit.

— în cele din urmă, propuse : — în dreptul grădinii de lîngă Frinity House de pe Tower Hill.

Au iosi aşadar conduşi pînă acolo, şi Bclla dădu drumul trăsurii, cu un bilet scris în creion, adresat doamnei I’offin, în carc-i spunea că se afla cu tatăl ci.

— Acum, tată, fii atent la ce îţi voi spune şi promite-mi, jură-mi că ai să fii ascultător.

— îţi promit şi-ţi jur, draga mea.

— N-ai voie să pui nici o întrebare. Iei punga asta, te duci ia cel mai apropiat magazin unde se găsesc lucruri de gata, de cea mai bună calitate posibilă ; cumperi şi îmbraci cel mai frumos şi mai frumos costum de haine, cea mai frumoasă pălărie şi cea mai frumoasă pereche de ghete, cu un luciu să-ţi ia ochii (din piele veritabilă, tată, bagă de scamă !). pe care o găseşti de vînzarc şi tc întorci la mine.

— Dar, draga mea Bclla...

— Ai grijă, tată ! — Făcîndu-i semn, veselă, cu degetul arătător. — Ai promis şi ai jurat. îţi calci jurămîntul, vezi !

Ochii heruvimului se umplură de lacrimi ; ea îl sărută ca să i le şteargă (deşi şi ochii ei sc umeziseră) şi din nou se dc- părtă cu pasul lui săltat.

După jumătate de oră reveni atu de strălucit transformat, îneît Bella se văzu nevoită să se învîrtă în jurul lui de douăzeci de ori, uluită de admiraţie, pînă să-l ia de braţ şi să-l strîngă. îneîntată.

— Acum, tată — spuse Bella. trăgîndu-1 lingă ea — condu la masă femciuşca asta minunată.

— Unde să ne ducem, draga mea ?

— La Greenwich ! — zise Bella, curajoasă. — Şi ai grijă să tratezi femeiuşcă asta minunată cu tot ce e mai bun.

•— N-ai fi vrut, draga mea — rosti R. W. timid în timp ce se ducea să ia vaporul — ca şi mama să fi fost aici ?

— Nu, n-aş fi vrut, tată, pentru că mă bucur să tc am tot timpul numai lîngă mine. Totdeauna, acasă, am fost mica du- mitale favorită şi dumneata totdeauna al meu. De cîtc ori n-am fugit împreună pînă acum, nu-i aşa, tată ?

— Da, cum să nu, desigur ! Adesea, duminica... ştii tu cum e mama... uneori pornită — repetă el expresia delicată dc mai înainte, după ce sc opri ca să tuşească.

Da, şi mi-e teamă că rareori am fost. tată, sau niciodată, atît de bună pe cît s-ar fi cuvenit să fiu. Te puneam să mă duci mereu în braţe, cîncl dc fapt dumneata trebuia să mă Ş fi pus si merg pc jos ; de cîie ori nu mă jucam cu dumneata | de-a calul şi mi duceai în cîrcă, dar de fapt ai fi preferat sa stai jos şi să-ţi citeşti ziarul, nu-i aşa ?

' — Cîteodată, cîteodată... Dar, Doamne, ce copil erai î Ce tovarăş bun de joacă !

— Tovarăş ? Ei, exact ce vreau sa fiu şi astăzi, tată !

. — Atunci ai să izbuteşti, scumpa mea. I raţii şi surorile I' tale, toţi, fiecare la rîndul său, mi-au fost tovarăşi, pînă la un anumit punct, clar numai pînă la un anumit punct. Mama,

I de-a lungul vieţii, mi-a fost un tovarăş cum... orice bărbat... j? şi-ar don... şi ar trebui... să-şi întipărească în memorie cuvin- j| telc... ca să... ca să le urmeze... dacă...

r — I J>acă-i plăcea modelul ? — sugeră Bella.

; — Mă rog, da — încuviinţă el, dus pe gînduri, nu prea satisfăcut de această expresie — sau poate, aş spune, dacă sta | în puterea lui. Să presupunem, de pildă, că un bărbat ar fi *]/* vrut să mărşăluiască tot timpul pe drumuri ; atunci, găsea în mama un nepreţuit tovarăş. Dacă însă îi plăcea sa se plimbe liniştit, şi din cînd în cînd ar fi dorit să pornească la trap, |f atunci i-ar fi fost greu să ţină pasul cu maică-ta. Sau să pri- ; vim altfel lucrurile, Bella... — adăugă el după ce se gîndi o clipă. — Să presupunem că un om îşi duce viaţa, să nu zicem li cu un tovarăş, ci să zicem cu o melodie. Foarte bine. Să pre- ■: supunem, că melodia care i-a fost sortită ar fi Marşul funebru din *Saitl* \ în împrejurări speciale, ar putea fi o melodie foarte potrivită... în lipsă de alta mai bună... dar ar fi greu să păs- ?. trezi tactul în toiul treburilor de toate zilele. De pildă, vine ' să ia cina după o zi de trudă în acordurile Marşului funebru , din *Saul...* atunci i s-ar opri mîncarea în gît. Sau dacă are chef să se înveselească puţin cîntînd 1111 cîntec hazliu şi să , joace o învîrtită, şi ar fi obligat s-o facă după acelaşi Marş I" funebru din *Saul,* i-ar pieri toată pofta.

I: „Bietul tata!" — gîndi Bella, agăţîndu-se de braţul lui.

— Acuma, aş vrea să-ţi spun, draga mea — continuă he- ruvimul şi fără să se plîngă — că omul se adaptează. Se adaptează atît de bine !

— Oo, mi-e teamă că eu.m-am purtat îngrozitor de urît, tată. Mă tem că mă miorlăiam tot timpul şi eram tare sucită. Pînă acum rn-am gîndi 1 rar la asta, sau poate niciodată. Dar

' _■ [1] Oratoriu >lo Hainiel.

cum stăteam aici în trăsură chiar acum şi tc vedeam venind pe trotuar mi-am făcut reproşuri.

— Ba de loc, draga mea. Sa nu mai spui asemenea lucruri.

Ziua aceea, în hainele lui noi, tata fusese un om fcricit şi guraliv. în general vorbind, a fost poate cea mai fericită r.i din cîte avusese parte în viaţă, fără să facă excepţie nici ehiar aceea în care partenera eroică îl însoţise spre altar pc melodia Marşului funebru din *Saul.*

Călătoria scurtă pc Tamisa a fost îneîntătoare, iar salonaşul cu vederea spre fluviu, unde li s-a arătat să intre pentru masă, era îneîntător. Totul era îneîntător. Parcul era îneîntă- tor, punciul era îneîntător, mîncărurile de peşte erau îneîntătoare, vinul era îneîntător. Bclla era mai îneîntătoare decît orice la acel mic zaiafet; îl făcuse pe tata să fie cît sejpoate dc vesel, iar ea nu se numea decît femeiuşcă minunata ; îl îndemna să comande tot soiul de bunătăţi, susţinînd că femeiuşcă minunată stăruie să fie tratată cu ele ; pe scurt: făcîndu-1 pc tata să fie de-a dreptul vrăjit la gîndul că el *era* părintele fetei ăsteia fermecătoare.

Şi pc cînd stăteau alături, privind corăbiile cu pînze şi vapoarele duse de curentul apei spre mare, fata îşi imagina tot felul dc călătorii făcute de ea împreună cu tata. El era cînd proprietarul unui vas carbonifer masiv, cu velă pătrată, plutind către Newcastle ca să încarce diamante negre din care să cîştigc o avere ; cînd pleca spre China pe vasul acela frumos cu trei catarge, ca să aducă opiu, cu care să-i poată da gata pentru totdeauna pc Chicksey, Vcnecring şi Stobblcs, şi să care mătăsuri şi şaluri cu nemiluita spre a-şi împodobi fermecătoarea lui fiică. Cînd soarta nefastă a lui John Har- mon devenea cu adevărat vis, se întorceau acasă, iar femciuşca minunată era tocmai cc-i trebuia, iar el — tocmai ce-i lipsea ci, şi plecau într-o excursie cu vasul lor impozant, ca să vadă ce-i cu podgoria lor, panglici zburau peste tot, o orchestră cînta pe punte, şi tata instalat în cabina oficială. Cînd John vîarmon era izgonit iarăşi în mormînt şi un negustor putred de bogat (numele necunoscutc) făcuse curte şi se căsătorise cu minunata femciuşcă, iar el era atît dc imens de bogat, că tor. ce se vedea plutind pe apă — vase cu pînze sau va-
dos poare — lui îi aparţinea; el păstrase o flotă întreagă ele iahturi ele agrement ; şi iahtul acela micuţ şi neobrăzat, ele colo, cu vele mari, albe, se numea BELLA, în onoarea nc- veste-si, şi ţinea pe bord, după placul ei, o întreagă suită, ca o Cleopatră modernă. îndată se îmbarca pe vasul acela pentru transport de trupe cînd ajunse la Gravesend ; un general corpolent (numele necunoscut de asemenea), foarte bogat, care nici nu voia să audă de victorie dacă nu era şi nevastă-sa de faţă, minunata femeiuşcă ; ea fusese

hărăzită să devină idolul tuturor celor îmbrăcaţi în vestoane roşii şi bluze albastre, soldaţi şi marinari, de pe punte şi de sub punte. Şi pe urmă iarăşi: Vezi vasul acela tras de un remorcher ? Bun ! încotro crezi că se îndreaptă ? Se îndreaptă către recifele de corali şi regiunile de cocotieri şi aşa mai departe : este navlosit de un personaj norocos cu numele tatei (el însuşi pe bord şi foarte respcctat de întregul echipaj) ; vasul se duce, pentru profitul şi avantajul său numai, să ia o încărcătură de lemn parfumat, cum nu sc poate mai frumos şi mai rentabil. încărcătura asta reprezintă o avere uriaşă, după cum se şi cuvine. Minunata femeiuşcă a cumpărat şi a amenajat totul anume pentru această călătorie, era căsătorită cu un cutare prinţ indian, drapat de sus pînă jos în caşmir, cu diamante, smaralde seînteind la turban, şi avea o piele frumoasă, cafenie, îi era extrem de devotat, deşi puţin cam prea gelos.

Astfel sporovăia veselă Bella, spre marca îneîntare a tatălui ei, carc era dispus să-şi vîre capul în cada cu apă a sultanului, la fel ca băieţaşii carc cerşeau pc la ferestre, gata să-şi vîre pînă şi capetclc *lor* în noroi.

— Cred, draga mea — spuse tatăl, după masă ■— că o să ajungem la concluzia, acasă, că tc-am pierdut pentru totdeauna !

Bella clătină din cap. Nu ştia. Nu putea spune. Tot ce era în stare să relateze ar fi fost că avea din plin de toate, nu ducea lipsă de nimic şi că ori de cîte ori a încercat să aducă vorba despre plecare, domnul şi doamna Boffin nici n-au vrut să audă.

— _— Şi acum, tată — continuă Bella — am să-ţi fac o mărturisire. Sînt creatura cca mai lacomă după bani din cîte au existai vreodată pe faţa pămîntului.Nici n-aş fi crezut asta despre tine, draga mea replică tata', mai întîi privindu-şi hainele şi apoi uitîndu-se la desert.

— înţeleg ce vrei să spui, tată, dar nu de asta e vorba. Nu ţin la bani ca să-i păstrez, ci ca să-i cheltuiesc !

— Zău, cred că mai toţi facem asta — replică R. W.

— Dar nu în halul ăsta ca mine, tata. Ooo ! — strigă Bella, scoţînd exclamaţia aceasta cu un efort din bărbia ei cu gropiţă. — *Sînt* atît de lacomă după bani !

Neavînd nimic mai bun de spus, R. W. rosti, cu o căutătură galeşă : v

— Cam de cînd ţi-ai dat seama de asta, draga mea ?

— Aici e-aici, tată. Aici e partea îngrozitoare. Cînd eram acasă şi ştiam doar ce înseamnă să fii sărac, mă plîn- geam, dar nu făceam cine ştie ce din asta. Cînd eram acasă, aşteptînd să devin bogată, mă gîndeam vag la toate lucrurile măreţe pe care aş fi vrut să le fac. Dar o dată dezamăgită de averea aceea splendidă... şi o vedeam cum trece zi de zi în alte mîini, avînd dinaintea ochilor ceea ce aş fi putut mtr-adevăr face cu ea... atunci mi s-a deschis pofta de bani.

— Aşa îţi închipui tu, draga mea.

— Nici vorbă de aşa ceva, lată, te asigur ! — exclama Bella, dînd din cap, cu sprîncenele ei drăguţe ridicate cît se poate de sus, părînd hazliu de speriată. Asta-i adevărul. îmi fac mereu tot felul de planuri de cîştig.

— Dumnezeule ! Dar cum ?

— Am să-ţi spun, tată. *Dumitale* nu mă feresc sa-ţi spun, pentru că am ţinut totdeauna unul la aliul şi pentru că dumneata nu eşti ca un tată, ci mai mult ca un frate mai mic, cu obrajii bucălaţi, la care ţin şi pe care îl venerez. Şi apoi

— adăugă Bella. rîzînd şi cu un deget îndreptat în zeflemea spre chipul lui —, pentru că te am la mînă. Asta a fost o escapadă făcută în taină. Dacă pomeneşti ceva de mine, atunci şi eu am să vorbesc despre dumneata. îi spun mamei că ai luat masa cu mine la Greenwich.

— Bine... serios, draga mea — rosti R. W. cu oarecare teamă — ar fi mai bine să nu pomenim nimic.despre asta.

— Aha ! — rîse Bella. — Ştiam eu că n-o să-ţi convină, domnule ! Aşa că păstrează-mi secretul, şi-l voi păstra >i eu pe-al dumitale. Dar dacă o trădezi pe minunata femeiuşcă, vei găsi în ea o viperă. Acum poţi să mă săruţi, tată, iar cu o să trag o raită prin părul dumitale, pentru că în absenţa mea ai fost grozav de neglijent.

R. W. îşi supuse capul operatoarei, care, tot vorbind, îi separa părul. Lua o meşă cînd dintr-o parte, cînd din alt şi, printr-un procedeu curios, i-1 răsucea binişor pe cele două degete arătătoare, pe care şi le retrăgea binişor numaidecît. în şens opus şi lateral. De fiecare dată cînd proceda astfel, pacientul tresărea şi închidea din ochi.

— M-am hotărît, tată, trebuie sa am bani. îmi dau seama că nu-i pot cerc, nici împrumuta sau fura : de aceea am ajurs la concluzia că trebuie să mă mărit cu ei.

R. W. ridică ochii spre ca, atît cit îi îngăduia poziţia in care se afla, şi spuse pe un ton de dojană :

— Dra-ga mea Bel la !

— Am decis, îţi spun, tată : ca să deţin bani trebuie sa ma mărit cu ei. Prin urmare, caut să obţin bani.

— Dra-ga mea Bella !

• ; — Da, tată, aşa stau lucrurile. Dacă a existat vreodată cineva ahtiat după bani, care nu se gîndea la altceva decît să ticluiască planuri în această direcţie meschină... eu sînt CTeatura asta drăgălaşă. Dar nu-mi pasă. L[T]răsc, detest să fiu săracă şi nici nu voi fi dacă mă mărit cu banii... Acum eşti admirabil ciufulit, tată, în stare să-l uimeşti pe chelner şi să achiţi nota de plată.

— Dar... dragă Bella, asta-i destul de alarmant la virsta ta

— Ţi-am spus, tată, dar dumitale nici nu-ţi vine să crezi »— replică Bella, cu o gravitate plăcută dc copil. - Nu-i aşa că-i groaznic ?

— Aşa o să fie, dacă ai şti ce spui, draga mea. sau dacă ţi-ai pune în gînd.

— Uite, tată, pot să-ţi spun că nu mă gîndesc la nimic altceva. Poţi să-mi vorbeşti despre dragoste ! — rosti Bella dispreţuitoare, deşi chipul şi toată făptura ei n-aveau nimic care să facă notă discordantă. — Poţi să-mi vorbeşti despre balauri aprigi din poveşti ! Dar vorbeşte-mi despre sărăcie şi bogăţie, iata intr-adevăr un subiect real.

— Dra-ga mea, devine înspăimîntător... — tatăl ei începuse să vorbească răspicat, cînd Bel la îl întrerupse :

— Spune-mi, tata : dumneata tc-ai însurat cu banii ?

— Ştii bine că nu, draga mea.

Bella fredona Marşul funebru din *Saul* şi zise că la urma urmelor mare lucru nu însemna ! Dar văzîndu-1 că pare grav şi abătut, îl luă de gît şi-l sărută, ca să se înveselească din nou.

— Ultimele cuvinte, tată, nu le-am spus cu seriozitate, am făcut o glumă. Dar acum, ascultă ! Să nu pomeneşti nimic de mine, şi eu n-o să scot o vorbă despre tine. Mai mult decît atît : am

făgăduit să nu păstrez nici o taină faţă de tine, tată, şi poţi fi sigur că oricît de ahtiată aş fi după bani, totdeauna am să-ţi destăinui ce am pe suflet.

Deoarece trebuia să se arate mulţumit cu concesia făcută de minunata femeiuşcă, R. W. sună clopoţelul şi achită nota de plată.

— Acum, tot restul de bani... — spuse Bella, răsturnînd punga, o dată rămaşi singuri, lovi cu pumnul ei micuţ în masă şi îndesă banii într-unul din buzunarele de la jiletca cea nouă

— este pentru dumneata, să cumperi daruri pentru cei de-acasă, să achiţi nota de plată, să-i împărţi cum îţi place şi să cheltuieşti exact cît ţi se parc potrivit. în sfîrşit, tată, află că tot ce ţi-am spus n-a fost rodul cine ştie cărui plan de îmbogăţire. Poate dacă era astfel, fiica ta ahtiată de bani n-ar fi fost aşa mînă spartă.

Apoi îl apucă de haină cu amîndouă mîinile, i-o potrivi, încheindu-i nasturii clin dreptul preţiosului buzunar de la jiletcă ; îşi petrecu şnurul pălăriuţei peste gropiţe, legîndu-1 cu pricepere, şi pe urmă porniră împreună înapoi spre Londra.

Ajunşi la uşa domnului Boffin, Bella îi mai aminti o dată tatălui ei despre înţelegerea lor şi se despărţi de el veselă.

Nu chiar atît de veselă, totuşi, căci ochii i se umplură de lacrimi cînd el porni pe strada întunecată. Nu atît de veselă, căci spuse de mai multe ori : „Ah, bietul şi dragul tata ! Cît se mai zbate în mizerie !“ — înainte de a-şi lua inima-n dinţi să bată la uşă. Nu atît de veselă, căci mobila splendidă parcă

o privea, gata-gata s-o scoată din sărite, ca şi cum stăruia să facă o comparaţie cu lucrurile sărăcăcioase de acasă. Nu atît dc veselă, căci, rămînînd pîna tîrziu în camcra ci, cuprinsă dc deznădejde, plînse în hohote, dorind ca bătrînul defunct John Harmon să nu-i fi lăsat nimic prin testament, iar tînărul John ‘Harmon să fi trăit şi să se fi căsătorit cu ea. „Dorinţe contradictorii — îşi spuse Bella, clar viaţa şi soarta mea sînt atît dc contradictorii, îneît la ce m-aş mai putea aştepta de la mine ?"

Capitolul IX

IN CARI- ORFANUL î$I FACE TESTAMENTUL

A doua zi dimineaţa, pe cind secretarul lucra in Mlaştina hîdă, a fost înştiinţat că un tînar cu numele de Sloppy aşteaptă în vestibul. Valetul care aducea această veste făcu o pauză, cuviincios, înainte de a-i pronunţa numele, vrînd să dea de înţeles că fusese silit, deşi se împotrivise, de tînărul în chestiune şi dacă tînărul avea bunul-simţ şi bunul-gust de a moşteni un alt nume l-ar fi scutit pe el, care-1 transmitea, de o acuzaţie neplăcută.

— Doamna Bolim se va bucura foarte mult — spuse secretarul cît se poate de calm. — Poftcşte-1 înăuntru.

După cc intră, domnul Sloppy rămase foarte aproape de uşă ; ici şi colo, pe îmbrăcăminte apăreau o mulţime de nasturi ciudaţi, surprinzători — unde nu te-ai fi aşteptat de loc.

— îmi pare bine că te văd — îl întîmpină domnul John Rokesmith, pe un ton vesel de bun venit. — Te aşteptam.

Sloppy explică acestuia că avusese de gînd să vină ma" demult, dar orfanul (despre carc pomeni cu un ‚Jonny al nostru") a fost bolnav şi aşteptase pînă să se facă bine.

— Atunci, se simte bine acum ? — întrebă secretarul.

— Nu, nu se simte bine — răspunse Sloppy.

Scuturînd din cap de zor, începu să povestească mai departe că el crede că Johnny „trebe c-a luat boala de la ăilalţi copii'*. Fiind întrebat ce fel de boală, el răspunse :

— Aia care-i iese pe tot corpu şi-n particular pe piept. I se ceruseră explicaţii, şi el continuă : — Petele era aşa de mici cît o băncuţă de şase parale. — întrebat stăruitor să spună cum se numeşte boala, el îşi dădu cu părerea : — este aşa de roşii, cum nu se putea mai roşii... Da atîta timp cît ese afară domle — continuă Sloppy — nu e rele. Acu trebe să-l păzească să nu-i iasă şi pe dinăuntru.

John Rokesmith nadă jeluia ca băiatul a avut îngrijire medicală.

— Aa, da — spuse Sloppv — a fost luatără o dată la doftor.

— Şi cc-a zis doctorul ? — îl întrebă Rokesmith.

După o pauză în care rămase pe gînduri. Sloppv răspunse, | luminîndu-se la faţă :

— A zis ceva... că arc să-l ţină foarte mult petele.

- . Rokesmith îi sugeră să nu fie cumva pojar.

— Ah — se împotrivi Sloppy, încrezător — ceva şi maî mult, domle ! (Domnul Sloppy era mîndru de acest fapt si părea să creadă că astfel boala sărmanului pacient sporea în importanţă.)

— Doamna Boffin se va întrista foarte tare auzind aceasta — spuse Rokesmi th.

f, — Aşa zicea şi coana Higden, domle, dc-aia nu i-a trimis vorbă, tot spera că Johnny al nostru o sa se facă bine.

— Şi sper că se va face — rosti domnul Rokesmith, întorcîndu-se iute către mesager.

— Aşa sper şi eu — răspunse Sloppy. — Totu e să nu-i apară şi-năuntru.

Continuă apoi să spună că nu se ştie clacă Jonnv luase boala de Ia copiii lăsaţi în grijă, sau copiii o luaseră de la el ; copiii fuseseră trimişi acasă şi se îmbolnăviseră. Mai departe, că doamna Higden se ocupa zi şi noapte de Johnny al nostru, pe care nu l-a dat jos din braţe, iar toată treaba la calandru rămăsese asupra lui şi că „nu şi-a văzut capu de muncă“. Vorbind despre această tristă dovadă de cinste, chipul băiatului sc lumină şi roşi fcricit la gîndul că putuse da şi cl o mînă de ajutor.

-— Aseară — reluă Sloppy — pe cînd învîrteam la manivelă, destul de tîrziu, calandru parcă mergea cu răsuflarea lu Jonny al nostru. începuse grozav, ponnă, tot mcrgînd, tremura puţin şi era nesigur, apoi, cînd să sc-ntoarcă din nou, se porni pe un uruit şi clămpănea oleacă, pe urmă iarăşi mergea bine... că abia dacă ştiam care-i calandru şi care Johny al nostru. Nici chiar Johnny nu prea ştia, fincă uneori cînd calandru clămpăneşte, el zice: „Bunico, mănec !“ şi coana Higden îl ridică în braţe şi-mi spune mie „Stai puţin, Sloppy" Şi cu toţii ne oprim împreună. Iar cînd Johnny al nostru îşi

trage din nou răsuflarea, eu o iau de la capăt şi cu toţii o pornim împreuna.

Pe măsură ce înainta în povestire, Sloppy holba ochii, şi gura i se căsca într-un rînjet hăbăuc. Apoi tăcu, izbucnind în plîns, pe jumătate reţinut şi, pretextmd că i s-a făcut cald, se şterge la ochi cu partea de jos a mînecii, cu o mişcare curios de stingace, trudită şi greoaie.

— Mare păcat! — exclamă Rokesmith. — Trebuie sa-i dau de veste doamnei Boffin. Dumneata rămîi aici, Sloppy.

Sloppy rămase acolo, uitîndu-se la modelul tapetului de hîrtie de pe pereţi, cînd secretarul reveni, însoţit ele doamna Boffin şi de o doamnă tînără (pc nume Bella Wilfer), care, după cum i se părea lui Sloppy, merita să te tot uiţi la ea mai degrabă decît la cel mai frumos tapet de pe perete.

— Ah ! Scumpu şi micuţu meu John Harmon ! — exclamă doamna Boffin.

— Da, coană — spuse duiosul Sloppy.

— Nu-i aşa că nu crezi că-i într-o situaţie foarte, foarte rea ? — întrebă agreabila făptură, cu o bunăvoinţă neprefa- cută.

Vrîad să fie de bună-credinţă şi socotind sinceritatea lui în opoziţie cu răspunsul pc care ar fi dorit să-l dea, Sloppy îşi răsturnă capul pe spate şi scoase un vaiet molcom, terminat într-un smiorcăit.

— Chiar aşa de rău ! — strigă doamna Boffin. Şi Betty I Ii "den să nu-mi spună mai din vreme !

— Cred că i-a fost teamă — răspunse Sloppy, şovăielnic.

— De ce, pentru numele lui Dumnezeu ?

— Cred că i-a fost teamă, coană — repetă Sloppy, supus — ca nu cumva să-i facă pocinogu lu Johnny al nostru. E-atîta bătaie de cap la boală şi-atîta cheltuială ! Cîţi oameni n-a văzut ca părăsiţi din cauză de boală !...

— Dar cum de şi-a putut închipui o clipă măcar — reluă doamna Boffin — ca aş fi putut refuza ceva bietului copil ?

— Nu, coană, dar poate că şi-a închipuit (cum e obiceiu) că-i face lui Johnny pocinogu, şi atunci a-ncercat s-o scoată singură la capăt, pe nebăgate în_ seamă.

- Sloppy ştia ce spune. Instinctul doamnei Higden o îndemna, la fel ca animalele inferioare, să se ascundă la boală, să se lîrască într-un ungher şi să moară, ferită de văzul celor lalţi. Sentimentul dragostei materne, al fidelităţii şi datoriei *o*făcea să cuprindă în braţe copilul bolnav pe care-1 iubea, ■■ să-l ascundă ca pc-un criminal şi să-l ţină la o parte de orice 1' ajutor, în afară de ce-i putea oferi, răbdătoare, prin afecţiunea ci ignorantă.

Povestirile ruşinoase pe care le citim în fiecare săptămînă î" **a** anului creştinesc, lorzi, gentlemeni şi onoraţi ministeriabili, 1 rapoartele revoltătoare de lipsă de umanitate din partea oficia- | lităţilor nu trec neobservate de oameni, cum se întîmplă în fe, cazul nostru. De aici, acele prejudecăţi ilogice, oarbe şi îndă- s rătnice, ce par atît de uluitoare, în măreţia noastră, care nu au ‘ mai multă raţiune în ele... — Dumnezeu s-o aibă pe regină în paza lui şi praful să se-aleagă de politica lor — nu, nu, cum nu arc fumul că se iscă după ce faci foc !

— Bietu copil nu poate rămîne acolo — zise doamna Bof- fin. — Spunc-ne, dragă domnule Rokesmith, ce e de făcut ?

Se şi gîndise ce era de făcut, şi consfătuirea a fost scurtă. El va pregăti totul într-o jumătate de oră şi apoi vor pleca spre Brentford.

R>. — Vă rog, luaţi-mă şi pe mine — spuse Bella.

De aceea, se comandă o trăsură încăpătoare, unde să poată intra cu toţii, iar între timp Sloppy se ospăta de unul singur în biroul secretarului, văzîndu-şi visul cu ochii — carne, bere, legume şi budincă. Ca urmare, nasturii deveniră şi mai inoportuni ca înainte în ochii lumii, cu excepţia a doi sau trei din regiunea brîului, care se retrăseseră sfioşi într-o cută.

Punctual, la ora stabilită îşi făcură apariţia secretarul şi tră- sura. El stătea pe capră, iar domnul Sloppy onoră scaunul dindărătul vehiculului.

Ajunseră la Cele trei coţofene ca odinioară : doamnei Boffin şi domnişoarei Bella li se dădu o mînă de ajutor să coboare, iar de acolo merseră cu toţii pe jos pînă la locuinţa doamnei Higden.

în drum s-au oprit la o prăvălie de jucării şi au cumpărat calul acela nobil, a cărui descriere splendidă, ultima oară, îi cîştigase inima ambiţiosului orfan ; de asemenea, o arcă a lui Noe şi o păsărică galbenă, cu un soi de ciripit artilicial, precum şi o păpuşă în uniformă militară de gardă, atît de frumos îmbrăcată, că de-ar fi fost de mărime naturală nu s-ar fi putut deosebi de confraţii ei ofiţeri. încărcaţi cu aceste daruri, ei intrară în odaia doamne» Bctty Higden şi o văzură în ungherul

ȷSiiV'»* _ TV—S _ ȷcel mai îndepărtat şi mai întunecos cu bietul johnny în

braţe.

— Şi cum sc simte băieţelul meu, Betty ? — întrebă doamna Boffin, luînd loc lîngă ea.

— îi c rău ! îi e rău ! — exclamă Betty. — începe să-mi fie teamă că n-o să mai fie nici al mneavoastră, nici al meu. Toţi ăilalţi ai lui s-au dus în împărăţia Cerului şi am în gînd că-1 trag la ci... o să ni-1 ia.

— Nu, 1111, nu ! — sări doamna Boffin.

— Altfel, nu ştiu dc cc strînge mînuţa de parc-ar ţine de- getu cuiva pe care nu-1 văd. Ia uitaţi-vă — stărui Betty dînd la o parte cuvertura sub care zăcea copilaşul chinuit dc febră, şi le arătă mînuţa lui dreaptă făcută pumn, pe piept. — To- deauna stă aşa. Nici nu mă bagă-n seamă.

— O fi dormind ?

— Nu, nu cred. Nu-i aşa că nu dormi, Johnny ?

— Nu — spuse Johnny — cu un aer senin, de milă, faţă de sine şi fără sa deschidă ochii.

— Uite-o pe cucoana, Johnny... Şi calu !

Johnny putea trece complet cu vederea pe cucoană, dar nu calul. Deschizînd ochii greoi, schiţă încetişor un zîmbet cînd zări jucăria aceea fenomenală şi dădu s-o ia în braţe. Cum era mult prea mare, cineva o aşează pe un scaun unde putea apuca coama calului şi-l putea privi în voie ; dar curînd uită să facă şi acest lucru.

Johnny urmărind ceva cu ochii închişi şi doamna Boffin neştiind ce anume, bătrîna Betty îşi plecă urechea să prindă anevoie ce spune. Ea îl rugă să repete, şi băieţaşul mai îngăimă de două sau dc trei ori, dc unde desluşiră că văzuse mai mult decît bănuiau cînd se uitase la cal, căci murmurul a fost :

— Cine c fata momoasă ?

Ei bine, fata momoasă, adică frumoasă, era Bella ; ea era cu atît mai înduioşată, cu cît întrebarea pusă de bietul copilaş îi aducea aminte de jocul cu sărmanul şi dragul ci tată despre minunata femeiuşcă. Astfel, Bella se purta cu multă afecţiune şi naturaleţe cînd îngcnunche pe pardoseala de cărămidă să îmbrăţişeze copilul şi cînd copilul o mîngîie cu admiraţia aceea naivă pentru ceea cc c frumos şi tînăr.

— Buna şi draga mea Betty — spuse doamna Boffin nădăjduind că situaţia e favorabilă şi punînd o mînă, stăruitoare, pe braţul ei — am venit să-I luăm pe Johnny din căsuţa asta undeva unde să aibă parte de mai multă îngrijire.

îndată şi înainte ca cineva să li avut vreme sa mai rostească vreun cuvînt, bătrîna sări în picioare cu nişte ochi care ardeau

vîlvătăi şi se năpusti la uşă, cu copilul în braţe.

— în lături din faţa mea, voi toţi! — ţipă ea ca ieşită din minţi. — Acum văd ce vreţi. Lăsaţi-mă cu toţii să-mi urmez drumu meu. Mai bine-mi omor odoru şi mă omor şi pe mine.

— Stai, stai ! — spuse Rokesmith, căutînd s-o domolească. — N-ai înţeles cum trebuie.

— Am înţeles prea bine. Ştiu prea bine cum merge lucrurile, domle. De-un amar de ani am tot fugit de asta. Nu ! Niciodată, nici pentru mine, nici pentru copilaş, atîta vreme cft există destulă apă în Anglia ca să ne-nghită pe-amîndoi !

Spaima, ruşinea, oroarea şi dezgustul care mistuiau chipul acesta chinuit, dîndu-i o expresie de furie oarbă, ar fi fost în sine ccva groaznic la vedere dacă era vorba numai de bătrîna aceasta. Totuşi, lorzi, gentlemeni şi onoraţi ministeriabili, simţămintele acestea se întîlnesc destul de des şi la alţi semeni !

' — Toată viaţa m-au urmărit, dar 11-0 să mă prindă nici odată vie, nici pe mine, nici pe ai mei ! —’ strigă bătrîna Betty. — Am terminat cu voi. Mai bine ferecam uşile şi ferestrele şi muream de foame decît să vă fi lăsat să intraţi aici, dacă ştiam de ce-aţi venit !

Dar cînd dădu cu ochii de faţa binevoitoare a doamnei Boffin se mai domoli. Ghemuindu-se lîngă uşă, se aplecă peste copil ca să-l facă să tacă, şi spuse cu umilinţă :

— Poate că teama m-a făcut să greşesc. Dacă-i aşa, spuneţi-mi, şi Dumnezeu să mă ierte ! Ştiu, mă sperii repede, şi capu mi-e împovărat de-atîta oboseală şi veghe.

— Da, da, da ! — rosti doamna Boffin. — Bine, bine ! Să nu mai vorbim despre asta, Betty. A fost o greşeală, o greşeala. Oricine în locul mneatale ar fi făcut-o, şi s-ar fi simţit ezact aşa cum te simţi şi mneata.

— Domnu să vă binecuvînteze ! spuse bătrîna, învin- zînd mîna.

Uite, Betty — continuă fiinţa aceasta cumsecade şi duioasă, strîngînd cu bunăvoinţă mîna bătrînei — ce am vrut eu cu adevărat şi ce aveam de gînd să-ţi spun, dacă eram doar puţin mai înţeleaptă ori mai îndemînatică : vrem să-l luăm pe Johnny într-un loc unde nu sînt decît copii ; un loc făcut anume pentru copii bolnavi, unde doctori buni şi infirmiere îşi

duc viaţa alături, de copii, nu stau de vorbă cu altcineva decît cu copiii, nu sînt în contact decît cu copiii, nu au grijă şi nu însănătoşesc decît copiii.

— Există cu adevărat un asemenea loc ? — întrebă bătrîna, mirată.

— Da, Betty, pe cinstea mea, şi ai să-l vezi. Dacă locuinţa mea ar fi fost mai potrivită pentru scumpu de băiat, îl duceam acolo, da, zău, nu este.

— Să-l luaţi... — rcplică Betty, sărutînd cu ardoare mîna pc care o mîngîia — ... unde doriţi, draga şi buna mea. Nu sînt aut de aspră ca să n-am încrederc în faţa şi glasu mnea- voastră şi o să am încredere cît timp oi trăi şi-oi fi.

Victoria aceasta o dată cîştigată, Rokesmith se grăbi să profite, căci îşi dădea scama ce îngrozitor de mult timp se pierduse. îl expedie pe Sloppy să aducă trăsura la uşă, avu £rijă să fie bine înfăşurat copilul, îi spuse bătrînei Betty să-şi pună pălăria, adună jucăriile, explică băieţelului că minunăţiile astea trebuie transportate cu el şi făcu pregătirile necesare ca să aibă toate lucrurile la îndemînă, cînd apăru trăsura ; un minut mai apoi, porniră la drum. Sloppy rămase singur acasă şi-şi mai uşură piatra de pc inimă dînd vîrtos la manivelă.

Nobilul bidiviu, arca lui Noe, pasărea galbenă şi ofiţerul corpului de gardă au fost la fel de bine primiţi la spitalul dc copii ca şi proprietarul lor.

însă doctorul îi spune, deoparte, lui Rokesmith :

— Trebuia adus cu cîteva zile în urmă. Acum e prea tîrziu !

Au fost totuşi conduşi cu toţii sus, într-o încăpere curată şi aerisită, unde Johnny îşi reveni dintr-un somn sau din leşin ori din cine ştie ce altceva, şi se pomeni întins pe un pătuţ tihnit, prevăzut cu o tăblie în dreptul pieptului, unde erau rîn- duite, ca să-i ţină de urît şi să-l înveselească, arca lui Noe, nobilul bidiviu, păsărică galbenă, totul supravegheat de ofiţerul din corpul ele gardă, spre satisfacţia atît a patriei, cît şi pentru paradă.

La capul patului se afla o frumoasă pictură în culori, rc-prezentînd parcă un alt Johnny aşezat pe genunchii unui înger, care desigur iubea copiii. Johnny devenise deodată, ca prin minune, membru în mica familie. Precum el, toţi ceilalţi sc aflau în pătuţuri tihnite (în afară dc doi dintre ci, care jucau domino în nişte fotolii mici, la o masă scundă din dreptul căminului). Pe fiecare din pătuţuri erau tăblii micuţe cu case de păpuşi, cîini de lînă prevăzuţi cu lătrat mecanic, nu prea deosebit de ciripitul artificial venind din pîn tecul păsărelei galbene, armate de soldaţi din plumb, măscărici tuciurii la chip, servicii de ceai din lemn — intr-un cuvînt: erau toate comorile din lume.

Cînd Johnny murmură ceva, dintr-un soi de admiraţie placidă, infirmiera de la căpătîiul patului îl întrebă ce spune. Copilul voia parcă să ştie dacă toţi ceilalţi sînt fraţii şi surorile lui. I se răspunse că da. Apoi, dacă Dumnezeu e cel care îi strînsese acolo pe toţi laolaltă. Din nou i se răspunse că da. în sfîrşit, dacă vor scăpa cu toţii de dureri. Şi la această întrebare i se răspunse afirmativ, făcîndu-l astfel să înţeleagă că în rîn- dul lor intră şi el.

Johnny nu fusese prea iscusit la vorbă nici cînd era sănătos, darmite acum, bolnav — acum se exprima aproape monosilabic.

Dar trebuia spălat şi vegheat, trebuia să ia leacuri, şi deşi toate aceste îngrijiri, date cu mult mai multă pricepcre şi deli-cateţe decît tot ce se făcuse pînă atunci în viaţa lui —• atît de scurtă şi vitregă — i-ar fi făcut rău, l-ar fi obosit totuşi dacă nu se întîmplă ceva minunat care i-a absorbit atenţia. Şi .anume : nici mai mult, nici mai puţin decît apariţia, pe pro- pria-i tăblie micuţă, a tuturor animalelor de pe pămînt, care păşeau, două cîtc două, spre arca lui Noe, proprietatea lui : cu elefantul în frunte, iar musca, modestă din pricina micimii ei, venind politicoasă la urmă. Un prichindel de frăţior care zăcea cu un picior rupt, în patul vecin, era aşa de îneîntat de acest spectacol, îneît desfătarea îi spori un interes înrobitor ; urmarea — linişte şi acum.

— Văd că nu ţi-e teamă, Betty, să laşi aici odoru ă'sta de copil — rosti doamna Bofl'in în şoaptă.

— Nu, cucoană. O fac de bunăvoie, cu toată recunoştinţa, din toată inima, din tot sufletu.

Aşadar, îl sărutară şi-l lăsară acolo, bătrîna Betty trebuind să. revină a doua zi dis-de-dimineaţă. Nimeni în afară de Ro- kesmith nu ştia ce spusese exact doctorul : „Trebuia adus cu cueva zile în urmă. Acum e prea tîrziu !“

Rokesmith, ştiind aceasta şi mai ştiind că un demers ar fi pe

placul bunei femei, care fusese singura rază de lumină în copilăria nefericitului John Harmon, hotărî să se întoarcă seara tîrziu, cînd se duse la patul micuţului bolnav ca să vadă cum se mai simic.

Membrii micii familii pe care Dumnezeu îi adunase nu dormeau cu toţii, dar erau liniştiţi. Pasul uşor şi chipul plăcut al unei femei trecea dc la un pat la altul în întunericul nopţii. în lumina blîndă, cîtc-un căpşor se ridica ici şi colo ca să fie sărutat cînd chipul trecea — căci aceşti pacienţi mititei sînt foarte gingaşi — şi apoi sc lăsau din nou pradă odihnei. Copilaşul cu piciorul rupt era neliniştit şi gemea ; după o vreme însă, sc întoarse cu faţa spre patul lui Johnny ca să prindă puteri noi privind încă o dată arca şi adormi. Rămase pe tăblii aşa cum fuseseră grupate dc copii în clipa cînd i-a cuprins somnul, jucăriile, în dezordinea lor nevinovată şi grotcscă, păreau să întruchipeze visele micilor pacienţi.

Veni şi doctorul să vadă cum îi merge lui Johnny ; îl găsise pe Rokcsmith acolo şi împreună se uitau la copilaş plini dc compasiune.

— Cc este, Johnny ? — îl întrebă Rokcsmith şi îşi petrecu un braţ pc după copil, pentru că bietul băieţaş se frămînta.

— El !... spuse copilaşul. — Aia !

Doctorul îi înţelegea repede pe copii şi luînd calul, arca, pasărea galbenă şi ofiţerul din corpul dc gardă, din patul lui Johnny, aşează uşor jucăriile pc tăblia vecinului dc pat, băiatul cu piciorul rupt.

Johnny surise obosit, dar totuşi vesel ; cu o mişcare de parcă şi-ar fi întins trupşorul să sc odihncască, băieţaşul se ridică pe braţul carc-1 susţinea şi căutînd cu buzele obrazul lui Rokcsmith spuse :

— (Jn sărut pentru fata momoasă.

Cu aceste cuvinte şi dispunînd astfel de tot ce-i aparţinea pe lumea asta, Johnny o părăsi.

Capitolul X

UN SUCCESOR

Unii pastori, confraţi de-ai slinţiei-sale Frank Milvey, se simţeau tare stînjeniţi din pricina slujbei triste pe care erau ' siliţi s-o oficieze la îngropăciune. Dar reverendul Frank Milvey era împăcat, înclina să creadă că exista două sau trei cazuri (din, să zicem, treizeci şi nouă) de natură să le tulbure ? * cugetul, şi asta cu atît mai abitir cu cît se gîndeau mai mult. Reverendul Frank Milvey era într-adevăr un om indulgent, care observase multe

fărădelegi şi pacoste întristătoare : în grădina Domnului unde lucra, şi nu propovăduia că prin toate cele văzute devenise cumva din cale-afară de înţelept. *: El învăţase doar că pe măsură ce ştia el însuşi mai mult — cu posibilităţile lui omeneşti limitate — cu atît mai bine izbutea să-şi imagineze de la depărtare ceea ce Atotştiutorul putea cunoaşte.

H De aceea, dacă reverendul Frank trebuia să dea citire unor cuvinte care tulburaseră o parte din confraţii lui, înduioşînd profund nenumărate inimi, în cazuri mai triste decît cel al lui Johnnv ar ii iăcut acelaşi lucru dintr-un sentiment de milă şi umilinţa. Oficiind slujba funebră la catafalcul micuţului Johnny, el se gîndise la cei şase copii ai săi, nu la sărăcia acestuia, şi avea ochii scăldaţi în lacrimi. Iar el şi fermecă-toarea lui soţie, care-1 ascultase, se uitară cu jale în mormîntui micuţ şi se întoarseră acasă braţ la braţ.

în reşedinţa aristocratică domnea întristarea, dar la Boschet domnea veselia. Dacă se simţea nevoia unui orfan, susţinea domnul Wegg, nu era el oare destul de orfan, mai putea dori cineva un altul mai bun ? Şi atunci, de ce să umbli prin tot soiul de coclauri la Brentford după orfani părăsiţi, care n-aveau nici un drept asupra dumitale, care nu făcuseră nicio jertfă pentru dumneata, cînd aici se afla un orfan la înde- mînă, care de hatîrul dumitale renunţase la domnişoara Eli- zabeth, la domnişorul George, la mătuşa Jane şi la unchiul Parker ?

Prin urmare, domnul W'egg rîse pe sub mustăţi cînd auzî vestea. Dar nu numai atît ; s-a afirmat mai apoi de către un martor al cărui nume va rămîne deocamdată tăinuit că în izolarea Boschetului a ridicat piciorul de lemn, ca un dansator pe scenă, şi a executat pe piciorul sănătos care-i mai rămăsese o piruetă triumfătoare, ori în chip de zeflemea.

In vremea asta, John Rokesmith se purta cu doamna Bof- fin mai mult ca un tînăr cu mama lui decît ca un secretar faţă de soţia celui la care era angajat.Totdeauna avusese pentru ca o atitudine plină de respect afectuos şi supunere, de care dă- duse dovadă parc-sc chiar din prima zi cînd fusese angajat. Oricît de ciudat s-ar fi îmbrăcat ori se purta ea, lui nu i se părea niciodată ridicolă. Uneori, în prezenţa ei, chipul lui căpăta o expresie uşor amuzată, dar se părea, totuşi, că satisfacţia pe care-o încerca în apropierea acestei fiinţe cu suflet bun şi veselă din fire putea fi deopotrivă exprimată prin- tr-o lacrimă ori printr-un zîmbet. Salutase cu simpatie ideea ei de a avea un micuţ John Harmon pe care să-l ocrotească şi să-l educe, simpatie dovedită în orice act sau vorbă, iar acum, cînd fusese dezamăgită în acest vis mărinimos, el se purta cu o delicateţe bărbătească şi un respect pentru care ea cu greu i-ar fi putut mulţumi îndeajuns.

— îţi sînt foarte recunoscătoare, domnule Rokesmith — spuse doamna Boffin — şi îţi mulţumesc din suflet. Dumneata iubeşti copiii.

— Toată lumea îi iubeşte, sper.

— Aşa ar trebui — adăugă doamna Boffin — dar oare facem noi toţi ce-ar trebui ?

— Unii dintre noi — răspunse domnul Rokesmith — repară cusururile celorlalţi. Dumneavoastră iubiţi mult copiii, mi-a spus domnul Boffin.

— Nu mai mult ca el... dar ăsta-i obiceiul lui : tot ce-î bun pune pe socoteala mea. Da văd că te-ai întristat, domlc

Rokesmith.

— Daa ?

— Aşa mi se pare. Aţi fost mai mulţi copii ?

— El clătină din cap. JSingur la părinţi ?

— Nu, a mai fost un altul. Mort de mult.

— Tata şi mama trăiesc ?

— Au murit.

— Şi celelalte rude ?...

— Moarte şi ele... dacă am avut vreuna, deşi eu nu prea am auzit să fi existat.

Tocmai atunci, Bella intră cu pas sprinten. Ea rămase o clipă în uşă, neştiind cc să facă : să intre, sau să se retragă, mirată că nu e luată în seamă.

— Nu da importanţă vorbelor unei bătrîne — rosti doamna Boffin — da eşti sigur, domle Rokesmith, că n-ai fost niciodată dezamăgit în dragoste ?

— Absolut sigur. De cc mă întrebaţi ? „

— Păi, pentru că uneori ai un fel de-a fi retras, care nu merge cu vîrsta mneatale. N-ai încă treizeci de ani ?

— încă n-am treizeci de ani.

Socotind că sosise timpul să-şi anunţe prezenţa neapărat, Bella tuşi ca să atragă atenţia, îşi ceru scuze şi spuse că va pleca, ele teamă ca nu cumva să fi întrerupt o discuţie importantă.

— Nu^ nu pleca — o îmbie doamna Boffin — căci abia acum o să-ncepcm să discutăm lucruri importante, iar pe mneata, dragă Bella, te interesează în aceeaşi măsură ca şi pe mine. Dar aş avea nevoie de Noddy să ne sfătuim cu el. Vrea cineva să fie aşa de bun să-l cheme la mine ?

Rokesmith plecă spre a-i îndeplini dorinţa şi se întoarse îndată însoţit de domnul Boffin cu tropăitul lui mărunt. Bella era puţin îngrijorată cu privire la subiectul acestei întîlniri, cînd doamna Boffin aduse lămuriri.

Aşază-te lîngă mine, draga mea — spuse acea femeie minunată, luînd loc pe un divan încăpător din centrul odăii şi petreeîndu-şi braţul pe după al Bellei — iar tu, Noddy, stai acolo, şi domn Rokesmith dincolo. Aşa ! Uite despre ce vreau să discut. Domnu şi doamna Milvey şi-au trimis cea mai preti- noasă scrisoare posibilă, pe care domn Rokesmith chiar acu mi-a citit-o cu glas tare, că eu nu prea pricep scrisu de mînă... şi-n scrisoarea asta ci se oferă să-mi găsească un alt copilaş ca să-i dau numele, să-l cresc mare şi învăţat. Ei, şi asta nw pus pc gînduri...(— Femeia asta, zău, cînd se porneşte e-o adevărată fabrică de idei... — murmură în paranteză domnul Boffin, plin de admiraţie. Cînd se jporneşte... E greu pînă începe ; dac-a pornit, merge ca o fabrică.)

— ...Asta m-a pus pe gînduri, zic — repetă doamna Boffin, radioasă pînă-n adîncul inimii de complimentul adus de soţul ei — şi două lucruri mi-a venit în minte. Mai întîi şi-ntîi, că mi-e oarecum să mai reînviu numele lu John Har- mon. E-un nume cu ghinion, şi cred că aş avea remuşcări dacă l-aş mai da vreunui copil, ca nu cumva să iasă iar prost.

— Mde... să nu fie asta ceea ce se cheamă o superstiţie rosti grav domnul Boffin, propunînd cazul opiniei secretarului său.

— La doamna Boffin e o chestiune sentimentală — spuse Rokesmith, politicos. — Numele acesta a fost totdeauna cu ghinion, şi acum se mai adaugă şi amintirea asta nouă, neferi- cită. Şi de Ce-ar mai fi reînviat ? Pot s-o întreb pe domnişoara Wilfcr ce părere are ?

— Mie nu mi-a adus noroc numele ăsta — zise Bella îm- bujorîndu-se la faţă — sau, oricum, pînă în clipa cînd am ajuns aici... dar nu neapărat la asta ma gîndesc. Cum noi am dat numele acesta unui biet copil şi cum acest copil începuse să ţină aşa de mult la mine, cred că mi-ar părea tare rău dacă s-ar da acelaşi nume altui copil... m-aş simţi ca şi cum nu s-ar cădea să folosesc numele ăsta care-mi devenise aşa drag.

— Ce părere ai ? — întrebă domnul Boffin, adresîndu-se secretarului, pe care nu-1 slăbise din ochi.

■— larăşi spun că e o chestiune sentimentală replică se- cretarul. — Apreciez simţămintele domnişoarei Wilfer ca fiind pline de gingăşie feminină.

— Şi, acum s-auzim şi părerea ta, Noddy - spuse doamna Boffin.

Părerea mea, cucoană rosti Gunoierul de aur este părerea ta.

Atunci glăsui doamna Boffin — ne-am înţeles, nu mai reînviem numele lui John Ilarnion, să odihnească mai departe în mormînt. Asta este, după cum spune domn Rokesmith, o chestie sentimentală... da, Doamne sfinte, *ce* de mai chestii sentimentale ! Bun. Aşa că ajung la al doilea punct la care m-am gîndit. Trebe să ştii, Bella, draga mea, şi mneata, domn Rokesmith, că atunci cînd am vorbit prima oară cu bărbat-miu despre dorinţa mea de a adopta un băieţel orfan, în amintirea lui John Harmon, mai încolo i-am spus lu bărbat- miu ce mare mîngîiere aş avea la gîndu ca bietu băiat ar fi să profite de banii lui John, pus la adăpost tocmai finea el a fost dat uitării.

— Bravo, bravo ! — strigă domnul Boffin. — Aşa e ; poţi s-o mai spui o data !

— Nu, n-o mai spun, Noddy, dragu meu — rosti doamna Boffin — finea mai am şi altceva de zis. Aşa gîndeam atunci, aşa gîndesc şi-acu, sînt sigură ca moartea copilaşului ăstuia m-a făcut sa-mi pun întrebarea, cît se poate de serios, dacă nu cumva prea voiam sa-mi fie pe plăcu meu. Altfel, de ce-aş fi umblat atîta după un copil drăgălaş, un copil cum îmi place mie ? Vrînd să fac un bine, de ce să nu-1 fac de dragu de-a face bine, şi să las deoparte gustu meu sau ce-mi place mie ?

— S-ar putea — spuse Bella, şi era posibil să fi fost în vorbele ci oarecare susceptibilitate ivită din pricina acelor legături vechi şi stranii dintre ea şi cel ucis — s-ar putea să nu fi vrut să daţi numele, o dată reînviat, unui copil mai puţin interesant ca cel care-l purtase mai întîi. Vă era foarte apropiat.

— Ei da, draga mea — replică doamna Boffin strîngînd-o de mînă — e drăguţ din partea mncatale ca ai găsit motivu ăsta ; aşa sper să fi lost, şi pînă la un punct chiar cred că aşa a şi fost, da mă tem că nu în întregime, 1111 mai încape vorbă de asta acum, cu numele am terminat.

— Va rămîne ca o amintire — interveni Bella, dusă pe gînduri.

— Mult mai bine spus, draga mea ; va rămîne ca o amintire. Bun. Aşa că m-am gîndit că dacă iau un orfan oarecare asupra căruia sa veghez, să nu fie un razgîiat şi o jucărie pentru mine, ci o fiinţă care sa fie ajutată fincă are nevoie.

;■ — Să nu fie drăguţ ? — întrebă Bella.

— Nu —replică doamna Bol lin, categoric.

i *t* — Atunci, nici simpatic ? — mai spuse Bella.

— Ah ! — se împotrivi iarăşi doamna Boffin. — Nu neapărat. Sa fie cum o li. De mi-ar ieşi în cale un băiat înzestrat, poate

chiar lipsit de anumite daruri de a propăşi în viaţă, dar cinstit şi harnic, care să aiba nevoie de o mînă de ajutor şi s-o merite. Dacă mă gîndesc bine la tot şi sînt ferm hotă- rtta să nu fiu egoistă, atunci daţi-mi voie de *el* să mă ocup.

Aici, valetul, care prima oară fusese rănit în sentimentele sale, apăru şi, apropiindu-se de Rokcsmith, îl anunţă, de parcă îşi cerca scuze, pe inoportunul Sloppy.

Cei patru membri ai consiliului se uitau unul la altul, şi după o pauză :

— Să fie adus aici, doamnă ? — întrebă Rokesmith.

— Da — încuviinţă doamna Boffin.

Valetul se făcu nevăzut şi apăru din nou, în prezenţa lui Sloppy, apoi se retrase, dezgustat.

Din mărinimia doamnei Boffin, domnul Sloppy era îmbrăcat acum într-un costum negru, la confecţionarea căruia croitorul primise dispoziţii din partea domnului Rokesmith, personal, de a folosi cea mai mare iscusinţă artistică pentru ca nasturii de închidere şi susţinere să nu se vadă. Dar puterea obişnuinţei în acest trup şubred părea a fi cu mult mai viguroasă decît toate resursele ştiinţei croitoriceşti, căci acum stătea în picioare dinaintea consiliului, un adevărat Argus în privinţa nasturilor : privitorul era orbit de cei o sută de ochi din metal lucios care-1 fulgerau seînteind, clipind, scăpărînd, licărind. Gustul artistic al cine ştie cărui palărier necunoscut îl împopoţonasc cu o uriaşă panglică de doliu, ce cădea în falduri la spate, din vîrful pălăriei pînă la gardini, terminîn- du-se îmr-o fundă neagră, în faţa căreia fantezia derutată dădea bir cu fugiţii, iar logica se revolta. Anumite aptitudini cu care îi erau înzestrate picioarele făceau burlan pantalonii lu- cioşi la genunchi, iar la glezne să se salte ; alte însuşiri asemănătoare ale braţelor ridicau mînecile hainei de la încheieturi şi le strîngeau la coate. Astfel, prin adaosul podoabei unei codiţe la frac şi prin prăpastia căscată la centură, Sloppy îşi dezvăluia identitatea.

— Şi cum se simte lktty, tinere dragă ? — îl întrebă doamna Boffin.

— Mulţumesc, coană —- răspunse Sloppy — o duce binişor şi vă transmite salutari şi multe mulţumiri pentru ceai şi pentru toate darurile şi vrea să ştie cum o mai duceţi cu sănătatea.

— Chiar acu ai venit, Sloppy ?

— Da, coană.

— Atunci, încă n-ai luat masa ?

— Nu, coană. Da m-am gîndit la asta. Că n-am uitat porunca

mneavoastră pe cinste cum că să nu plec niciodată de- aici pînă nu înfulec zdravăn ccva carne, bere şi budincă... stai, nu... era patru de toate, că le-am numărat mîncîndu-le : carnea unu, bere face două, legume face trei, şi patru care-a mai fost ?... Păi, budincă, *dlnsa* e patru !

Aici, Sloppy smuci capul spre spate, deschise gura larg şi se porni pe un rîs de mama focului.

— Dar cei doi copilaşi cum o mai duce ? — întrebă doamna Boffin.

— Grozav de bine, coană, şi se reface văzînd cu ochii.

Doamna Boffin se uită la ceilalţi trei membri ai consiliului, şi apoi spuse, făcîncl semn cu arătătorul :

— Sloppy.

— Da, coană.

— Vino-ncoa, Sloppy. Ji-ar plăcea sa ici masa aici în fiecare zi ?

— Cu toate alea patru în fiecare zi, coană ? Vai, coană !...

De atîta emoţie, Sloppy se văzu silit să-şi mototolească pălăria ; i se tăiaseră picioarele de la genunchi.

— Da. Şi ai vrea să fii îngrijit aici, atîta timp cît eşti silitor şi meriţi asta ?

— Oo, coană !... Da mai e şi coana Higden. — Stăvilia- du-şi bucuria şi dîndu-se înapoi, scutură din cap cu o atitudine cît se poate de serioasă. — Mai c şi coana Higden mai întîi de toate. N-o să mai am eu cît oi trăi pretin mai bun ca coana Higden. Trebe să dau la manivelă pentru coana Higden. Ce se face coana Higden dacă nu mai dau eu la manivelă ?

Doar la gîndul că s-ar putea abate o asemenea năpastă pe capul doamnei Higden, chipul domnului Sloppy se făcu alb ca varul, bîntuit de cele mai cumplite emoţii.

— Ai dreptate, Sloppy, ai cît se poate de mare dreptate — spuse doamna Boffin — departe de mine gîndu să te con-trazic. Vom vedea. Dacă se va găsi cineva să dea mai departe la manivelă, mneata ai să vii aici şi toată viaţa vei fi îngrijit şi o să-i poţi fi de folos şi în alt fel decît învîrtind la calandru.

Cît despre asta chiar, coană... — răspunse Sloppy, în culmea fericirii — treaba cu calandru se poate face şi noaptea, nu-i aşa ? Aş putea fi aici ziua, iar noaptea la calandru. N-am nevoie de somn, *n-am* nevoie. Sau chiar dacă vreau şi eu să mai închid un ochi cînd şi cînd — adăugă Sloppy după ce se mai gîndi puţin, cerîndu-şi parcă scuze — aş putea face asta dînd la manivelă. De cîte ori n-am făcut-o. şi ce bine mai era !îmboldit de a vi mul recunoştinţei sale din acel moment, domnul Sloppy sărută mîna doamnei Boffin, şi apoi, depăr- tîndu-se puţin de această făptură plină de suflet ca să-şi dea frîu liber emoţiei, smuci capul spre spate, deschise gura larg şi scoase un chiot înspăimîntător. Asta-i făcea mare cinste, deşi se putea crede că în anumite împrejurări ar fi fost întrucîtva un vecin incomod. De fapt, în clipa aceea, valetul băgă capul pe uşă şi îşi ceru scuze vazînd că nu fusese chemat:

... da crezusem că era nişte mîţe...

Capitolul XI

CHESTIUNI SENTIMENTALI-:

Din mica sa locuinţa oficială, cu ferestre mici ca urechile acului şi uşi cît scoarţele manualelor şcolare, micuţa domnişoară Peecher nu-1 pierdea din ochi ge alesul inimii ei potolite. Iubirea, deşi se spune că ar fi oarba, c un paznic cu ochii în patru, iar domnişoara Peecher faţă de domnul Bradley Heads- tone lucra în două schimburi. Şi asta nu fiindcă avea ea cumva înclinaţii speciale pentru a spiona, nu fiindcă ar fi fost ascunsă, necinstita, că i-ar fi plăcut să umble cu uneltiri, ci pur şi simplu pentru că îl iubea pe inaccesibilul Bradley cu toată dragostea, neştirbită, care niciodată nu fusese pusă la încercare sau verificată de cineva. Dacă tăbliţa ci de ardezie ar fi avut însuşiri latente de hîrtie simpatică, iar condeiul — de cerneală invizibilă, în timpul orelor aride de şcoală ar fi apărut o sumedenie de tratate micuţe, întocmite ca să te uluiască pe eleve, sub învinuirea stimulatoare a inimii care batea în pieptul domnişoarei Peecher. Căci adesea cînd nu avea şcoală şi cînd se retrăgea în căsuţa ci tihnită, în ceasurile de răgaz, domnişoara Peecher destăinuia tăbliţei ei credincioase descrierea unui tablou imaginar, cum ca într-o scară înmiresmată, la căderea întunericului, puteau fi zărite două siluete omeneşti plimbîndu-se în grădina de legume din vecinătate ; una dintre ele, o statură de bărbat, se înclină către cealaltă, o statură feminină, scundă şi plinuţă, şi-i şopti la ureche cuvintele : „Emma Peecher, vrei să fii a mea ?“ apoi, femeia îşi lăsă capul pe umărul bărbatului, iar privighetorile cîntau !

Deşi cu totul pe neobservate pentru elevi, Bradley Ileads- tone era peste tot la lecţii. Era oră de geografie ? Apărea

triumfător, zburînd din Vezuviu şi Etna înaintea lavei, fierbea nevătămat în izvoarele clocotite ale Islandei şi plutea maiestuos la vale ps apele Gangelui şi ale Nilului. La istorie se povestea cumva despre un rege de pe pămînt ? Ia uitaţi-1, în pantaloni pepit, cu lanţul ceasului petrecut pe după gît! Era oră de caligrafie ? Majusculele B şi H la majoritatea elevelor din clasa domnişoarei Peecher erau deprinse jumătate de an înaintea oricărei alte litere din alfabet. Aritmetica predata de către domnişoara Peecher consta adesea în a-i furniza lui Bradley Lleadstone o garderobă de proporţii fabuloase : optzeci şi patru cravate de doi şilingi nouă pence, două ceasuri de argint masiv de patru lire, cincisprezece şilingi şase pence, şaptezeci şi patru pălării negre de optsprezece şilingi, şi multe alte lucruri mărunte.

Paznicul, cu ochii în patru, slujindu-se zilnic de toate mijloacele spre a-şi îndrepta privirile în direcţia lui Bradley, o înştiinţa curînd pe domnişoara Peecher că acesta părea mai preocupat ca de obicei şi că rătăcea încoace şi încolo, abătut şi dus pe gînduri, rumegînd în minte ceva anevoios care nu era cuprins în programul şcolar. Punînd laolaltă „aceasta" şi „aceea" — înţelegînd prin „aceasta" apariţiile frecvente ale lui Charles Hexani şi intimitatea sa cu Bradley Lleadstone, iar prin „aceea" înţelegînd vizita la sora lui — paznicul comunică domnişoarei bănuiala fermă cum că fata în chestiune alcătuia fondul problemei.

— Mă întreb — spuse domnişoara Peecher în timp ce-şi făcea raportul săptămînal, într-o după-amiază liberă — cum s-o fi numind sora lui Hexani.

Mary Anne, care îşi vedea de lucrul ci de mînă cu trup şi suflet, înălţă un braţ.

— Ei, Mary Anne ?

— Se numeşte Lizzie, domşoară.

— Nu prea cred, Mary Anne, să se numească Lizzie — replică domnişoara Peecher, cu un glas profesional, sonor — Lizzie e nume de botez, Mary Anne ?

Mary Anne lăsă lucrul, se ridică în picioare, îşi prinse braţele la spate ca şi cum ar fi fost la un examen şi răspunse :

— Nu, e un diminutiv, domşoară Peecher.

Cine i-a dat numele ăsta ? — continuă . domnişoara Pcecher, care vorbea în puterea obişnuinţei, dar se opri ; vă- zînd că Mary Anne dădea semne, dintr-un soi de zel teologic, să-i răspundă „de la naşi", adăugă : — Vreau să spun, diminutivul cărui nume

— ?Klizabeih sau Lliza, domnişoara Peeeher.

— Foarte bine, Mary Anne. Că la începuturile creştinismului ar fi existat vreo Lizzie, acosta e un fapt foarte îndoielnic. (Domnişoara Peeeher era grozav de înţeleaptă.) Atunci, la drept vorbind, sorei lui Hexam i se spune Lizzie nu pentru că aşa s-ar numi. Ce zici, Mary Anne ?

— Aşa este, domşoară Peeeher.

— Şi unde — continuă domnişoara Peeeher, care se complăcea să prelungească acest mic examen fictiv, semioficial în binele lui Mary Anne, nu într-al său — unde locuieşte această tînără căreia i se spune doar Lizzie, fără însă a se numi astfel ? Gîndeşte-te înainte de a răspunde.

— Pe strada Church, Smith Square, lîngă Mill Bank, domşoară.

— Pe strada Church, Smith Square, lîngă Mill liank

— repetă domnişoara Peeeher, de parcă ar fi avut sub ochi cartea în care se afla adresa. — întocmai. Şi ce ocupaţic are această tînără persoană, Mary Anne ?... Nu te grăbi.

— Are un post de răspundere la un magazin de galanterie bărbătească, domşoară, din centrul oraşului.

— Aa ! — exclamă domnişoara Peeeher, gînditoare. Dar adăugă molcom, pe un ton de confirmare : La un magazin de galanterie bărbătească din centrul oraşului... Daaa ?

— Iar Charley... — vru să continue Mary Anne, dar domnişoara Peeeher holbă ochii la ea — adică Hexam, domşoară Peeeher...

— Sper, Mary Anne. Mă bucur că ţi-ai dat seama. Şi Hexam... ?

— Spune — reluă Mary Anne — că nu-i mulţumit de sora lui, şi că sora lui nu vrea să urmeze sfaturile şi stăruie să le urmeze pe-ale altcuiva şi că...

— Domnul Headstonc trece prin grădină şi vine încoace !

— exclamă domnişoara Peeeher, roşind şi uitîndu-se în oglindă. — Ai răspuns foarte bine, Mary Anne. Ai începui să-ţi formezi un obicei excelent în felul de a-ţi rîndui gîndu- rile cu limpezime. Faci progrese.

Mary Anne se cufundă din nou 111 jilţ cu discreţie şi in tăcere, şi cosea, cosea de zor and umbra profesorului intră înaintea lui, vestindu-le că într-o clipă va fi şi el înăuntru.

— Bună seara, domnişoară Peeeher — spuse, urmînd umbra şi luîndu-i locul.

— Bună scara, domnule Headstone... Mary Annc, un scaun.

— Mulţumesc — /isc Bradlcy, aşez.îndu-se în felul lui rigid. — Asta-i o vizită făcută în fugă. Am venit în treacăt, şi vă rog să-mi faceţi un serviciu ca între vecini.

— Aţi spus în treacăt, domnule Headstone ? — întrebă domnişoara Peechcr.

— Da, eram în drum spre... acolo unde aveam de mers.

„Pe strada Church, Smith Square, lingă Mi] 1 Bank" — repeta domnişoara Peechcr în gînd.

— Charley Hexam a plecat să-şi ia o carte sau două de care arc nevoie şi se va întoarce înaintea mea, probabil. De-oarece nu mai rămîne nimeni acasă, mi-am îngăduit să-i spun că o să las cheia aici. îmi daţi voie să fac acest lucru ?

— Fireşte, domnule FIcadstone. Va duceţi să faceţi o plimbare de seară, domnule ?

— în parte să mă plimb, şi în parte... pentru treburi.

„Treburi în strada Church, Smith Square, lîngă Mill Bank" — işi repetă în sine domnişoara Peechcr.

— Aşadar —- rosti Bradlcy, punînd cheia de la uşă pe masă.

— Trebuie sa plec. N-avcţi nevoie de nimic, domnişoară Peecher ?

— Mulţumesc, domnule FIcadstone, dar în ce direcţie mergeţi ?

înspre Westminster.

„Mill Bank" — repeta iarăşi domnişoara Peechcr în gînd.

— Nu, mulţumesc, domnule Headstone, nu vreau să vă supăr.

Dumneavoastră nu mă puteţi supăra - rosti profesorul.

„Ah — exclamă domnişoara Peecher, deşi nu cu glas tare — dar dumneavoastră *mă* puteţi supăra !“

Dar cu tot calmul ei, cu tot zîmbetul ei liniştit, era foarte tulburată de plecarea lui.

I Domnişoara Peechcr avusese dreptate în privinţa ţintei lui. Se îndrepta cătrc locuinţa croitoresei de păpuşi, în linie dreaptă, atît cît înţelepciunea strămoşilor săi manifestată în construirea străzilor pe care avea să meargă îi putea permite : mergea cu capul plecat, frămîntat dc o idee fixă. Ideea asta nu-1 mai părăsise din clipa cînd o văzuse prima oară pe Lizzie.sc părea că tot ce putea suprima în el suprimase, că toi ce putea întrun în el îttfrînase şi că sc trezise — subit, într-o clipă — că puterea de stăpînire îl lăsase.

Iubirea de la prima vedere a ajuns o expresie banală, discutată şi răsdiscutată ; în aşa măsură încît la unele firi care se mistuie în taină cum era cazul cu acesta, pasiunea să izbucnească vîlvătaie, luîndu-1 pe sus ca focul înteţit de vînt, în vreme ce alte pasiuni sînt dominate şi ţinute în frîu. Aşa cum o sumedenie de temperamente slabe, mistuitoare, totdeauna gata să se aprindă la cea dintîi idee greşită emisă — în ziua de azi, de obicei ridicarea în slăvi a cuiva pentru ceva care niciodată n-a fost făcut sau a fost făcut dc un altul — toi aşa şi firile acestea mai rar întîlnite pot izbucni în flăcări, după ani de mocnire, cît ai bate din palme.

Profesorul îşi vedea dc drum cufundat toi timpul în gînduri, şi simţămîntul că ieşise învins dintr-o luptă se putea citi pe chipul lui chinuit. într-adevăr, în inima lui stăruia fără voie Sentimentul dc ruşine văzîndu-se covîrşit de pasiunea asta pentru sora lui Gharley Hexam, deşi chiar în aceleaşi clipe îl fră- mînta gîndul de a călăuzi această pasiune pe făgaşul cel bun.

Apăru în faţa croitoresei de păpuşi, pe care o găsi singura, la lucru.

„Oho ! — gîndi fetiţa, plină de agerime. Va sa zică, dumneata crai... îţi cunosc *cu,* prietene, trucurile şi obiceiurile dumitale.“

— Sora lui Hexam — spuse Bradley Headstone - încă n-a venit acasă ?

— Toate Ie observi dumneata ! ii întoarse vorba domnişoara Wren.

— Am s-o aştept, daca IUI IC superi, pentru că vreau sa-i vorbesc.

— Daa ? - făcu domnişoara Wren. — la loc. Sper sa fie reciprocă dorinţa asta.

Bradley aruncă o privire bănuitoare pe chipul ci viclean, din nou pleeîndu-se peste lucru, şi spuse, căutînd să-şi înfrîngă

îndoiala şi ezitarea :

— Cred că IUI vrei să spui cumva că vizita mea ar putea ■>ă-i displacă sorei lui Hexam.

— — Aş ! N-o mai numi aşa. Nu pot să sufăr să-i spui astf<*l — replică domnişoara Wren, cu o adevărata salvă de pocnituri neliniştite din degete —, pentru că nu-mi place Hesam.Serios ?

— Nu, nu-mi place — rosti domnişoara Wren, încreţind nasul ca să exprime dezgustul. — E egoist. Numai Ia el i-e gîndul. Aşa sînteţi toţi.

— Aşa sînteţi toţi !... Atunci, nici *eu* nu-ţi sînt pe plac ?

— Aşa şi-aşa — răspunse domnişoara Wren, dînd din umeri şi pufnind în rîs. — Mare lucru nu ştiu despre dumneata.

— Nu ştiam că sîntem chiar toţi astfel — zise Bradley, puţin supărat de această învinuire. — N-ar fi mai bine să spui „unii dintre noi“ ?

— Eu înţeleg — răspunse micuţa făptură — toţi, cu excepţia dumitale. Ila ! Ia priveşte-o pe coconiţa asta în faţă. E madam Adevăr. Onorabile. în rochie de seară.

Bradley privea păpuşa pe care ea o ţinu în sus ca s-o vadă mai bine — fusese întinsă cu faţa-n jos pc băncuţa ei, cît timp îi întărise rochia la spate, cu un ac şi aţă — apoi se uită la fată.

— Pe onorabila doamnă A. o aşez pc banca mea, în colţul ăsta lîngă perete, de unde ochii ei albaştri să poată luci spre dumneata — reluă domnişoara Wren făcînd două mici împunsături spre el cu acul în aer, de parcă ar fi vrut pe el să-l înţepe în lumina ochilor — şi îţi cer să-mi spui, avînd-o pe madam A. ca martor, ce vînt te-aduce pe aici.

— S-o văd pc sora lui Hexam.

— Nu mai spune ! — se răsti domnişoara Wren, smucind bărbia în sus. — Şi-n interesul cui ?

— într-al ei.

— Oh, coană A. ! — exclamă domnişoara Wren. — L-ai auzit ?

— Şi să stau de vorbă cu ea — adăugă Bradley făcînd puţin haz de cea cu care se afla în prezent şi fiind puţin supărat că cealaltă nu era de faţă — în interesul ci.

— Oh, coană A. ! — exclamă croitoreasa.

— în propriul ei interes — repetă Bradley, încălzindu-se — şi în interesul fratelui ei, ca un om absolut dezinteresat.

— Zău, coană A. — mai spuse croitoreasa. — în cazul ăsta, trebuie neapărat să te întoarccm cu faţa la perete. «— Abia dacă puse în practică hotărîrea, cînd Lizzie Hexam sosi şi păru

surprinsă dind cu ochii de Bradley Headstone acolo, de Jenny agitîndu-şi pumnişorul în dreptul ochilor, în vreme ce onorabila doamnă A. era cu faţa la perete.

— Aici se află un om absolut dezinteresat, Li/zic dragă — o întîmpină şireata domnişoară Wren — care a venit să stea de vorbă cu tine, în propriu-ţi interes şi al fratelui tău. Gîndeşte-tc numai. Desigur, se cuvine să nu mai fie de faţă o a treia persoană la o convorbire atît de binevoitoare şi de serioasă, de aceea, dacă o s-o ajuţi, draga mea, pe cea de-a treia persoană să urce scara, atunci ea se va retrage.

Lizzie prinse mîna pe care croitoreasa pentru păpuşi o întinsese după sprijin, dar se uită la ca cu un zîmbet de nedumerire, doar atît, şi nu mai făcu nici o mişcare.

— Ştiţi, a treia persoană şchioapătă îngrozitor dacă e lăsată singură — zise domnişoara Wren — spatele ei fiind aşa de bolnav şi picioarele atît de betege ; de aceea, dacă nu-i dai o mîna de ajutor, Lizzie, nu se mai poate retrage graţioasă.

— N-are decît să rămînă unde se găseşte — replică Lizzie, dînd drumul mîinii şi mîngîind-o pe domnişoara Jenny pe părul buclat. Apoi, către Bradley: — Veniţi din partea lui Charley, domnule ?

Şovăitor şi furişînd o căutătură stânjenită spre ea, Bradley se ridică de jos şi aşează un scaun dinaintea fetei, pe urmă se întoarse la al său.

— La drept vorbind — spuse — vin de la Charley, pentru că m-am despărţit de el nu de mult; dar nu sînt trimis de Charley, ci vin de la mine putere, cu totul spontan.

Cu coatele pe banca ei de lucru şi cu bărbia în mîini, domnişoara Jenny Wren se uita la el cu atenţie, puţin pieziş. Lizzie, în felul ei deosebit, avea de asemenea ochii aţintiţi asupra lui.

— De fapt — începu Bradley, cu gura atît de uscată îneît abia articula cuvintele, şi dîndu-şi seama deveni şi mai stîngaci şi mai nehotărît — adevărul este că Charley, neavînd taine faţă de mine (după cum ştiu), mi-a încredinţat întreaga chestiune.

Se opri, şi Lizzie întrebă :

— Ce chestiune, domnule ?

— Ma gîndeam — răspunse profesorul, furişînd o altă privire spre Lizzie şi încercînd s-o menţină, dar în zadar, căci o cobori cînd ajunse la ochii ei — că n-ar avea rost şi că poate ar fi chiar o impertinenţă din partea mea vrînd >3 definesc lucrurile. Făceam aluzie la chestiunea legată de faptul că aţi renunţat la proiectele fratelui dumneavoastră în ceea ce vă

priveşte, în favoarea cclor ale domnului... cred că numele său este Eugene Wrayburn.

Voia să dea impresia ca nu-i ştia bine numele, şi din nou aruncă priviri stînjenite spre ea, pe care le coborî ca şi adineauri.

Cum din cealaltă parte nu veni nici o replică, trebui să vorbească iarăşi, iarăşi încurcat.

— Proiectele fratelui dumneavoastră mi-au fost comunicate chiar în clipa cînd i-au venit în minte. De fapt, mi-a vorbit despre ele cînd am fost aici data trecută... cînd ne am întors împreună şi cînd eu... cînd impresia lăsată la întîlnirea cu sora lui îmi era proaspătă în minte.

Poate că aceste cuvinte n-aveau nici o însemnătate, dar micuţa croitoreasă îşi desprinse una din mîini de sub bărbie şi, dusă pe gînduri, o întoarse încetişor pe onorabila doamnă A. cu faţa spre ei. După aceea îşi reluă atitudinea de mai înainte.

— Am fost de acord cu proiectele lui — spuse Bradley, plimbîndu-şi privirile stînjenite către păpuşă ; stărui fără să-şi dea seama mai îndelung decît asupra lui Lizzie — arit pentru că fratele dumneavoastră se cuvine să fie, desigur, iniţiatorul unui asemenea plan, cît şi pentru că am nădăjduit ca voi putea să-l sprijin în aplicarea lui. Mi-ar fi făcut nespusă plăcere, m-ar fi interesat nespus de mult să-l pot ajuta. De aceea, trebuie sa vă înştiinţez că atunci cînd fratele dumneavoastră a fost dezamăgit, şi *eu* am fost dezamăgit. Vreau să înlătur orice rezerve sau ascunzişuri, aşa că spun lucrurilor pe nume.

Faptul că mersese atît de departe îi dăduse curaj, s-ar părea Oricum, el îşi continuă firul gîndurilor cu mult mai multă fermitate şi forţă de expresie, deşi cu o ciudata tendinţă de-a scrîşni din dinţi şi cu o mişcare convulsivă a mîinii drepte de a-şi presa stingă strînsă pumn, ca unul care, lovit fiziceşte, se căznea sa nu scoată un ţipat.

Eu sînt un om cu sentimente puternice şi am trăit profund această dezamăgire. Şi acum o mai resimt. Nu dezvălui însă ceea ce simt. Unii dintre noi sînt de obicei siliţi să-şi înăbuşe emoţiile. Da, să le înăbuşe. Dar să revin la tratele dumneavoastră. FI a pus chestiunea atît de mult la inimă, îneît s-a ciocnii (în prezenţa mea) cu domnul Fugene Wray- bum, dacă-i reţin bine numele. Dar Iară nici un succes. Ori- cine-1 cunoaşte pe domnul... pe domnul Eugene Wrayburn îşi dă seama numaidecît.

Din nou se uită la Lizzie, stăruitor. Chipul lui trecu de la roju-aprins la alb, şi de la alb iarăşi la roşu-aprins şi aşa mai departe, pînă cînd, în cele din urmă, se făcu alb ca varul.

— în fine, am hotărît să vin singur aici şi să apelez la dumneavoastră. Am hotărît să vin singur aici şi vă implor să părăsiţi calea pe care aţi ales-o, în loc să vă încredeţi într-un străin, pur şi simplu... un om care s-a purtat atît de insolent cu fratele dumneavoastră şi faţă de alţii... şi să-l preferaţi pe fratele dumneavoastră şi pe prietenul fratelui dumneavoastră.

Cînd Bradley făcea feţe-feţe, Lizzie Hexani se schimbase şi ea la chip, acum se vedea că e întrucîtva iritată, mai mult dezgustată şi chiar îi era puţin teamă. îi răspunse însă pe un ton categoric :

— Nu mă îndoiesc, domnule Headstone, că vizita dumneavoastră n-ar fi bine intenţionată. Sînteţi atît de bun prieten cu Charley, că n-am nici un drept să mă mai îndoiesc. N-am altceva să-i spun lui Charley decît că acceptasem sprijinul, care a întâmpinat atîtea obiecţiuni din partea lui, încă înainte ca el să fi avut unele proiecte în privinţa mea... ori, desigur, înainte ca eu să fi aflat ceva. Propunerea mi-a fost făcută cu extremă delicateţe şi au existat atîtea motive ce au cîntărit în balanţă şi care ar trebui să-i fie deopotrivă de dragi lui Charley ca şi mic. Asta-i tot ce am să-i spun în asemenea chestiune.

Bradley rămase cu gura căscata ; buzele îi tremurau văzîndu-se astfel înlăturat, iar cuvintele limitate doar la adresa fratelui ei.

— I-aş fi spus lui Charley, daca venea la mine — reluă ea, ca şi cum gîndul acesta i-ar fi venit pe urmă în minte — că Jenny şi cu mine o socotim pe profesoara noastră foarte capabilă şi foarte răbdătoare şi că-şi bate mult capul cu noi. Atît de mult, îneît am asigurat-o că după foarte puţină vreme nădăjduim să ne descurcăm şi singure. Charley se pricepe la profesori şi i-aş li spus, de asemenea, spre bucuria lui, că a

noastră provine dintr-o instituţie unde în mod obişnuit sînt pregătiţi profesori.

— Aş vrea să vă-ntreb — spuse Bradley Headstone, măcinînd încet cuvintele, ieşite parcă dintr-o moară ruginită —, aş vrea să vă-ntreb, dacă nu vă supăraţi, de cumva aţi avut ceva împotrivă... nu, mai degrabă aş dori să spun, dacă nu vă supăraţi, că aş fi vrut să fi avut ocazia de a veni aici cu fratele dumneavoastră şi de a-mi oferi modestele melc însuşiri şi experienţa mea spre a vă fi de folos.

— Mulţumesc, domnule Headstone.

— Dar mă tem — continuă el după o pauză, trăgînd cu o mînă de scaun, pe ascuns, de parcă ar fi vrut să-l facă bucăţele şi uitîndu-se la Lizzie cu un aer îndurerat, în timp ce ea ţinea ochii în pămînt — mă tem că serviciile melc umile n-ar fi fost primite de dumneavoastră cu prea multă bunăvoinţă.

Ea nu-i dădu nici un răspuns, şi bietul om torturat se lupta cu sine, în toiul unei pasiuni chinuitoare. După un timp, el scoase batista şi-şi şterse fruntea şi mîinile.

— Ar mai fi un singur lucru despre care aş vrea să vorbesc, şi cel mai important. Există un motiv împotriva acestei chestiuni, un motiv personal pe care n-aş putea să-l explic acum şi care ar putea... nu spun ar trebui... să vă determine să gîndiţi altfel. în situaţia de faţă n-aş putea continua, nici vorbă. Dar vă rog să fiţi de acord să mai aibă loc o întîlnirc în acest sens !

— Cu Charley, domnule Headstone ?

— Cu... da... —- răspunse el poticnindu-se — da ! Să zicem, şi cu el. Vreţi să fiţi de acord că trebuie să mai aibă loc o întîlnirc în împrejurări mai favorabile, înainte dc a pune clin nou chestiunea în discuţie ?

— Nu înţeleg ce vreţi să spuneţi, domnule Headstone :— rosti Lizzie, clătinînd din cap.

— Să ne oprim aici deocamdată — reluă el —, vom relua întreaga chestiune cu ocazia unei alte întîlniri.

— Care chestiune, domnule Headstone ? Mai avem ceva de discutat ?

— Veţi... veţi fi informată cu prilejul celeilalte întîlniri. — Apoi adăugă, în culmea deznădejdii parcă : — Să... să lăsăm totul baltă !... Cred că sînt sub puterea unei vrăji. — Şi apoi mai zise, aproape ca şi cum ar fi cerut îndurare : — Noapte bună !

El întinse mina ; cînd ea, evident şovăind, ca să nu spunem cu îndărătnicie, i-o atinse, un fior îi trecu prin tot corpul, iar

faţa, cumplit de albă, se crispa, parcă sub influenţa unei dureri puternice. Apoi plecă.

Croitoreasa do păpuşi stătea nemişcată, cu ochii spre uşă, pe unde ieşise el ; Lizzie împinse băncuţa la o parte şi se aşeză lingă ea. Apoi, uitîndu-se la Lizzie aşa cum se uitase mai înainte la Bradley şi la uşă, domnişoara Wren clămpăni deodată din fălci, după cum avea obiceiul să facă uneori, se lăsă pe spate în scaun, cu braţele încrucişate, şi spuse :

— Uf, draga mea... dacă aşa o să fie el... mă gîndesc desigur la cel care o să mă curteze, cînd o veni vremea... în genul
' *ăsta,* mai bine să nu se mai ostenească. Să nu-şi mai poarte paşii pe aici ca să se facă folositor. I-aş da foc şi ar sări în aer.

— Şi astfel ai scăpa de el — spuse Lizzie, ţinîndu-i isonul.

— Nu-i aşa uşor — replică domnişoara Wren. — N-ar suri în aer singur. M-ar lua în sus şi pe mine. Cunosc *eu* trucurile şi apucăturile lui.

— Crezi c-a vrut să te răpească ? — întrebă Lizzie.

— Nu neapărat, draga mea — răspunse domnişoara Wren
— dar un morman de praf de puşcă şi nişte chibrituri aprinse -111 odaia vecină ar fi cam acelaşi lucru.

— E un om foarte straniu — spuse Lizzie, gînditoare.

— Decît un om atît de straniu, preferam să fi fost străin dc-a binelea — răspunse fetiţa tăios.

Deoarece ocupaţia de fiecare seară a lui Lizzie cînd se aflau singure era să perie şi să pieptene părul lung şi blond al croitoresei pentru păpuşi, ca se duse şi-i desfăcu o panglică prinsă anume să i-1 ţină strîns la spate, în timp ce micuţa creatură îşi vedea de treabă. Părul îi cădea acum frumos în valuri peste sărmanii ei umeri, care aveau atîta nevoie de o asemenea podoabă.

—• Nu acuma, Lizzie dragă — spuse Jenny —, hai să stăm de vorbă la gura focului.

Rostind aceste cuvinte, desfăcu la rîndu-i părul negru al prietenei sale, care se revărsă, cu greutatea lui, în două cosiţe bogate, peste piept. Dînd impresia că vrea să compare culoarea şi să admire contrastul, Jenny nu făcu decît să treacă o dată sau de două ori cu mîinile ci agere şi-şi lipi obrazul pe una din şuviţele brunete, iar buclele-i dese, blonde îi veneau în ochi, răsfirîndu-se pînă înspre *foc,-* în timp ce Lizzie, cu faţa ei frumoasă şi fruntea înaltă, stătea scăldată în lumina molcomă

a focului.

Hai să vorbim — zise Jenny — despre Eugene Wray- burn.în parul blond care se odihnea peste părul brun scînteie Ceva, şi nn era o stea — de unde şi pînă unde ? Era un ochi, şi dacă era un ochi, atunci nu putea fi dccît ochiul domnişoarei Wren, sclipitor şi vigilent, ca ochiul păsărelei al cărei nume îl luase ca.

— De ce tocmai despre Wrayburn ? — întrebă I.izzie.

— Nu pentru alt motiv decît acela că am eu chef... Mă întreb dac-o fi bogat.

— Nu, nu-i bogat.

— E sărac ?

— Aşa cred, pentru un gentleman.

— Aa ! Aşa este ! Da, e un gentleman. Nu-i ca noi, ce zici ?

Scutură o dală capul, il scutură dusă pe gînduri, >i roşii încet :

— Aa, nu ; aa, nu !

Jenny ţinea un braţ pe după mijlocul prietenei sale. Cînd şi-l retrase, se sluji de acest prilej cu abilitate şi îşi sufla parul, care îi căzu peste faţă. Ochii, mai puţin umbriţi acum, îi scăpărau şi mai viu şi mai atenţi.

— Cel care o să se prezinte pentru mine sa nu fie gentleman. Altfel, îi dau repede papucii. Oricum, nu-i domnul Wrayburn ; *tiu* l-am cucerit. Mă-ntreb dacă cineva a făcut-o, f.izzie !

— Se prea poate.

— Se prea poate ? Mă-ntreb : cine ?

— O doamnă din lumea bună, tot ce se poate, o li ţinînd la el, şi el, cine ştie, o fi iubind-o din inimă.

— Poate, habar n-am. Ce părere ai avea despre el, Lizzie, dacă ai fi o doamnă din lumea bună ?

— Eu, şi doamnă din lumea bună ! — repetă, rîzînd. — Ce idee !

— Da... la spune-mi, aşa, ca idee... de exemplu.

— Eu, şi doamnă din lumea bună ! Eu, o fată sărmană, care vîsleam la barca tatei pe fluviu ! Eu, care în noaptea aceea chiar, cînd l-am văzut pentru prima oară, îi dusesem şi-l adusesem pe tata cu barca ! Eu, care m-am simţit aşa de intimidată cfnd s-a uitat la mine, încît m-am ridicat şi am ieşit afară !

(„S-a uitat la tine, chiar in seara aceea, deşi nu erai o doamna din lumea bună !“ — gîndi domnişoara Wren.)

Eu, şi doamna din lumea bună ! continuă Lizzie pe un ton scăzut, cu ochii la foc. — Eu, cu mormîntul tatei încă necurăţat dc năluca învinuirilor nedrepte şi a ruşinii, şi el, care încearcă să facă acest lucru în locul meu ! Eu, şi doamnă din lumea

bună !

— Numai aşa, ca idee... de exemplu — stărui domnişoara Wren.

— Prea de tot, Jcnny dragă, prea de tot ! f antezia mea nu poate ajunge atît dc departe.

Cînd focul molcom aruncă văpaia pe chipul ci, o arătă zîmbind, tristă şi dusă pe gînduri.

— Dar aşa am cu chef, şi trebuie să-mi faci cheful, Lizzie, pentru că la urma urmelor sînt o biată fiinţă şi am avut o zi proastă cu copilul meu cel rău. Uită-te în foc, căci îmi place să te-aud spunînd cum aveai obiceiul să faci cînd erai în casa aceea bătrînească, înspăimântătoare, care pe vremuri fusese o moara dc vînt. Uită-te în... cum spuneai că se numeşte locul unde priveai, ghicind viitorul fratelui tău, care *nu-mi* place mic ?

; — Scorbura de lîngă jar ?

— Aa, ăsta-i numele ! Acolo o să vezi o doamna din lumea bună, *ştiu.*

C — Mai curînd aşa, Jcnny, decît să se plămădească din mine una în halul în care sînt.

f Ochii seînteietori erau îndreptaţi tot timpul în sus, iar chipul meditativ privea, dus pe gînduri, în jos.

— Ei — făcu Jcnny — am dat de doamna din lumea bună ?

Lizzie încuviinţă din cap şi întrebă :

— O fi bogată ?

— N-ar strica, pentru că e săracă.

— E putred de bogată. O fi frumoasă ?

— E foarte frumoasă.

/ — Ce spune de el ? — întrebă domnişoara Wren încetişor, cu ochii la pîndă, în liniştea care se aşternuse între timp, pironiţi pe chipul îndreptat spre loc.

— Se bucură, se bucură că-i bogată, ca el să poată avea bani. Se bucură că-i frumoasă, ca el să fie mîndru dc ca. Biata ci inimă...

— Ei ? Cc-i cu biata ei inimă ? — întrebă domnişoaraInima... i-a dăruit-o lui, cu toată dragostea şi sinceritatea. Ar muri bucuroasă o dată cu el, sau, mai mult chiar : ar muri pentru el. Ştie că are metehne, dar ea crede că se datorează izolării lui, faptului că n-are în cine să se încreadă, de cine să aibă grijă, la cine să ţină. Doamna asta bogată şi frumoasă, de care niciodată n-o să mă pot apropia, mai spune : „Aşază-mă în locul ăsta liber numai, punc-mă numai la încercare, să vezi cît de puţin mă gîndesc la mine, lasă-mă să dovedesc ce sumedenie dc lucruri aş putea face şi îndura pentru tine, şi sper că ai putea să ajungi mult mai bine dccît eşti acum, prin mine, care-ţi sînt cu mult mai prejos, aproape că nici nu merită să te gîndeşti, în comparaţie cu tine“.

Pe cînd chipul care privea focul pradă uitării dc sine prindea viaţă la auzul acestor cuvinte, micuţa creatură îşi dădu la o parte părul blond cu mîna rămasă liberă, iar privirea aţintită asupra prietenei sale deveni mai gravă şi oarecum alarmată. Acum, cînd cealaltă încetă să mai vorbească, micuţa creatură lăsă iarăşi capul în jos cu un geamăt:

— Vai dc mine şi de mine !

— Te doare ceva, dragă Jenny ? — întrebă Lizzie, trezindu-se parcă.

— Da, dar nu simt vechile mele dureri. Du-mă la culcare, aşază-mă-n pat. Nu pleca de lîngă mine noaptea asta. încuie uşa şi stai aici. — Apoi, întoreînd faţa, îşi spuse în şoaptă : „Draga mea Lizzie, biata mea Lizzie ! Pogorîţi iarăşi în şiraguri lungi, seînteietoare, o, binecuvîntaţii mei copii, veniţi pentru ea, nu pentru mine. Ea are mai mare nevoie decît mine, binecuvîntaţii mei copii !“

înălţă manile însoţind acest gest de priviri pline de puritate care zburau mai sus; întoarse apoi din nou capul şi îşi petrecu braţele pe după gîtul lui Lizzie, legănîndu-se ca un copil.

Capitolul XJl

ALTI: PĂSĂRI Di: PRADA

Rogue Ridcrhood locuia tocmai în fundul întunecoasei Gropi Limehouse, printre meseriaşi care confecţionau echipament pentru vase, catarge, vîsle, scripeţi, printre constructori de vapoare, magazii de vele, ca într-un soi de cală a unei corăbii ticsită de riverani — unii de loc mai buni ca el, unii mult mai buni, dar nici unul mai rău. Cît despre cinstea de a cultiva legături cu Riderhood, Groapa Limehouse, deşi în general nu prea pretenţioasă în alegerea relaţiilor, nu se dădea cîtuşi de

puţin în vînt — mai adesea i se întorcea spatele cu răceală decît să i se fi întins o mină caldă, şi rareori sau niciodată nu se bea cu el decît pe cheltuiala lui. De fapi, o parte a Gropii mai păstra destul spirit civic şi virtuţi individuale, dar nici chiar această puternică pîrghie n-ar fi putut îndemna mahalaua să întreţină relaţii bune cu un defăimător spurcat, însă latura proastă a acestei atitudini de superioară moralitate o constituia faptul că cei care o profesau se uitau deopotrivă de ostil şi de scîrbiţi atît la martoriicinstiţi în faţa justiţiei, cît şi la martorii strîmbi.

Dacă n-ar fi fost fiica lui, despre care adesea pomenea, domnul Ridcrhood ar fi considerat Groapa în privinţa cîşti- gării mijloacelor de trai pur şi simplu un mormînt. Domnişoara Pleasant Riderhood însă avea o slujbă neînsemnată şi unele relaţii în Groapa Limehouse. Ţinea, fără brevet, şi pe scară extrem de rcstrînsă, o prăvălie de amanetat, un Munte de pietate cum se numeşte de obicei, unde lumea căpăta sume neînsemnate în schimbul unor obiecte neînsemnat* lăsate în gaj. La douăzeci şi patru de ani ai săi,Pleasant făcea de cinci ani genul ăsta de negustorie. Răposatamaică-sapusese bazele prăvăliei, şi la moartea ei, un capital de şaisprezece şilingi sirius în lainâ i-a îngăduit să ducă mai departe afacerile. Exis- tenţa acestei sume de bani, dosită înir-o pernă, au fost ultimele cuvinte pe care defuncta i le comunicase înainte de a-şi da sufletul din pricina hidropiziei, efect al exceselor de gin şi de tutun, incompatibile cu judecata limpede şi viaţa înde- lungată.

De ce îşi botezase fiica Pleasantrăposata doamnă Ri- derhood ar fi putut eventual să dea cîndva explicaţii, ori poate nu. Ea însă n-a ştiut niciodată nimic despre asta. Aşa apucase şi nu mai avea încotro. Nu fusese consultată în această chestiune, după cum nu fusese consultată nici în privinţa venirii ei pe pămînt ca să aibă nevoie de un nume. Mai apucase, de asemenea, să fie, după cum se spune în termeni colocviali, zbanghie de un ochi (moştenire de la taică-su), ponos de care pesemne s-ar fi lipsit dacă se ţinea seama de părerea ei în această direcţie. Altminteri, nu era chiar aşa slută, deşi spe- rioasă, slăbănoagă, pămîntie la faţă şi arăiînd vtrsta pe care-o avea în realitate.

Aşa cum se întîmplă cu unii cîini, care, fie din pricina rasei, fie prin dresaj, nărţuie pînă la un punct anumite fiinţe, tot astfel — fără ca asemănarea să pară cumva jignitoare — Pleasant Riderhood avea în sînge sau căpătase prin educaţie un mod de

a-i privi pe marinari, pîna la anumite limite, drept o pradă de-a sa. Era de-ajuns sa se arate un bărbat în jacheta albastra, că, vorbind la *figurat*, şi tăbăra numaidecît asupra lui. Cu toate acestea însă, nu era haină la suflet şi nici arţăgoasă. Căci cîte lucruri nu trebuiau luate în considerare în raport cu experienţa ei nefericită ! Dacă Pleasant Riderhood întîlnea o nuntă pe stradă, ea nu vedea altceva decît două persoane care îşi scoseseră o autorizaţie legală de a se certa >i de a se încăiera la bătaie. Pentru ea, un botez era un micuţ ipochimen păgîn căruia avea să i se dea un nume cu totul inutil, căci şi aşa nimeni nu i se va adresa decît folosind o poreclă mai mult sau mai puţin injurioasă, un micuţ ipochimen pe care nimeni nu-1 dorise de fel şi pe care toţi îl vor lovi şi-i vor da brînci din cale, pînă ce va creşte destul de mare ca sa lovească şi să dea şi el brînci. Arătaţi-i o în- mormîntare, şi ca va vedea o ceremonie neproductivă, un bal mascat în negru, conferind participanţilor o nobleţe vremel-

l ' *Ple.iuiii* plăcut.nica, extrem de costisitoare — singura serbare dată cîndva de răposat cu invitaţii. într-un lată în carne şi oase nu vedea : decît copia fidelă a tatălui său, care de cum venise pe lume j făcea crize de îndeplinire a îndatoririlor faţă de ea, şi acestc îndatoriri se materializau sub forma pumnilor şi a curelei de piele, a căror îndeplinire îi produccau dureri. De aceea, în ciuda tuturor acestor lucruri, Pleasant Riderhood nu era chiar-chiar aşa de rea. Avea pînă şi o nuanţă de romantism în ea — atîta romantism cît era posibil să se strecoare în Groapa E Limehouse — şi poate uneori, în serile de vară, cînd stătea jiCu braţele încrucişate în uşa prăvăliei, privind strada împu- Iţită şi cerul unde soarele cobora la asfinţit, e posibil să fi avut cine ştie ce năzăriri vaporoase despre nişte insule îndepărtate de pe mările sudice sau din alta parte (nefiind prea tare la geografie), pe unde, alături de un om cu aceleaşi vederi, i-ar fi plăcui să cutreiere crîngurile cu arbori de pîine, să aştepte vapoare care veneau din porturi civilizate. Căci marinarii pe care să-i tragă pe sfoară nu trebuiau să lipsească din paradisul domnişoarei Pleasant.

Nu într-o seară de vară s-a dus fata la uşa prăvăliei cînd a intrat în vorbă cu ca un bărbat stînd rezemat de casa de peste drum. Era seara tîrziu, după căderea întunericului ; se făcuse frig şi bătea un vînt aprig. La fel ca majoritatea doamnelor din Groapa Limehouse, Pleasant oferea particularitatea că părul ei se strîngea într-un conci zbîrlit, mereu des- făcîndu-se la spate, şi că nu se putea apuca de nimic fără ca mai întîi să şi-l răsucească la loc. Deci tocmai cînd se afla în pragul uşii ca să se uite afara, îşi împletea părul la spate, folosind ca de obicei amîndouă mîinile. Atît de obişnuit era gestul acesta, că atunci cînd avea loc vreo încăierare sau alt incident în Groapa Limehouse, doamnele puteau fi văzute zbughind-o de prin toate cotloanele şi împletindu-şi, fără excepţie, părul la spate în timp ce treceau pe acolo, grăbite, cu pieptenele în gură.

i Trebuia să cobori trei trepte intrînd în prăvălioara asta păcătoasă, ceva mai bună ca un beci sau o pivniţă, cu tavanul pe care oricine stînd în picioare îl putea atinge cu mîna, în fereastra prost luminată, lîngă nişte batiste colorate viu — o tunică de marinar ori ceva asemănător, cîtcva ceasornice lipsite de valoare şi busole, un vas cu tutun şi două lulele puse una peste alta în crucc, o sticla cu ulei de nucă şi nişte acadele prăpădite (toate aceste orori slujeau drept paravan pentru

negoţul principal al prăvăliei de zaraf) — răsărea firma „PENSIUNE PENTRU MARINARI".

Văzînd-o pe Pleasant Riderhood în uşă, bărbatul trecu atît de repede drumul, că fata încă îşi mai împletea părul cînd acesta şi ajunse lîngă ca.

— E acasă tatăl dumitale ? — întrebă.

— Cred că da — răspunse Pleasant, lăsînd mîinile în jos — poftim.

Era un răspuns ademenitor, căci omul avea o înfăţişare de marinar. Taică-su nu era acasă, şi Pleasant ştia asta.

— Aşază-te pe un scaun lîngă foc — îl îmbie fata, acesta odată înăuntru — oameni de meseria dumitale sînt totdeauna bineveniţi aici.

— Mulţumesc.

Avea gesturi de marinar, şi mîinile îi erau de marinar, doar că nu păreau aşa de aspre. Pleasant nu-i scăpa niciodată din ochi pe marinari, de aceea observă culoarca neobişnuită şi pielea mîinilor lui, deşi arse de soare, la fel de bine cum observă şi supleţea şi felul degajat, fără cusur, în care le mişca luînd loc, cu braţul stîng aşezat nepăsător peste piciorul stîng, iar braţul drept aşezat la fel de nepăsător pe suportul jilţului de lemn, cu mîna curbată din încheietură, palma pe jumătate desfăcută, de parcă atunci lăsase să-i scape un otgon.

— Cauţi cumva o pensiune ? — întrebă Pleasant, luînd în primire postul de observator dintr-o parte a căminului.

— Nici eu nu ştiu încă ce planuri am — replică omul.

•— Oi fi căutînd o prăvălie de amanetat lucruri ?

— Nu — spuse omul.

— Nu, fiindcă eşti prea bine îmbrăcat pentru aşa ceva. Dacă ai nevoie de vreunul din aceste două lucruri, aici le găseşti pe amîndouă.

— Da, da ! — încuviinţa omul, rotindu-şi privirile. — Ştiu, am mai fost pe-aici.

— Ai lăsat ceva amanet cînd ai mai fost pe-aici ? — întrebă Pleasant, cu gîndul la afaceri.

— Nu.

Străinul clătină din cap.

— *Ce-ai* făcut aici cînd ai fost data trecută ? — întrebă Pleasant. — Pentru că nu-mi mai aduc aminte de dumneata. Nici n-ai cum. Am stat la uşă într-o scară... pe treapta aia de sus... în vreme ce un camarad de pe vas intrase să schimbe cîteva cuvinte cu tatăl dumitale. îmi amintesc bine locul.

Privi foarte curios în juru-i.

— Să fie mult de-atunci ?

— Păi destul de mult. Cînd ne-am întors din ultima călătorie.

— Atunci, n-ai mai fost pe mare în ultimul timp.

— Nu. Am stat în carantină de-atunci, şi-am lucrat în port.

— Aşa, asta se vede după mîinile dumitale...

Dar străinul o întrerupse, privind-o pătrunzător, zîmbind iute şi schimbîndu-şi atitudinea.

— Eşti o bună observatoare. Da... Asta se vede după mîinile melc.

Pleasant era puţin neliniştită din pricina căutăturii îui şi se uită la el bănuitoare.

Deşi foarte pe neaşteptate, schimbarea în atitudinea îui nu fusese făcută cu prea mult sînge rece, iar atitudinea de mai înainte, pe care şi-o reluă, trăda o anumită încredere ascunsă şi un sentiment al forţei în sine, oarecum ameninţătoare.

— Mai întîrzie mult tatăl dumitale ? — întrebă el.

— Nu ştiu... N-aş putea spune.

— Dacă ai crezut că-i acasă, înseamnă c-a plecat chiar acum. Nu-i aşa ?

■ — Am crezut c-a venit acasă — explică Pleasant.

— Aa ! Ai crezut c-a venit acasă ? Atunci, înseamnă că fusese plecat un timp ? Sau cum ?

— Nu vreau să te amăgesc. Tata e cu barca pe fluviu.

' ■— Cu vechea lui îndeletnicire? — întrebă acesta.

— Nu ştiu ce vrei să spui ! — exclamă Pleasant, făcînd un pas înapoi. Ce naiba tot vrei ?

— Nu vreau să-i fac nici un rău tatălui dumitale. Nu vreau să spun nici că i-aş putea face, chiar dac-aş dori. Vreau să stau de vorbă cu el. Nu-i marc lucru, nu-i aşa ? Nu-i nici un secret — poţi rămîne de faţă. Şi mai cu seamă, domnişoară Riderhood, nu vei avea nici un profit, nu vei scoate nimic de Pe urma mea. Nu caut nici prăvălie de amanetat, nici pen- suine ; pentru dumneata nu fac nici doua parale. Renunţă la ideea asta şi-o să

ne-nţelegem mai bine.

— Dar fiu eşti marinar ? — strigă Pleasant, ca şi cum ăsta era un argument îndeajuns de puternic pentru ca el să fi fost bun de ceva.

— Da şl nu. Am fost şi poate-am să mai fiu. Dar nu pentru dumneata. Vrei sa mă crezi pe cuvînt ?

Convorbirea ajunsese la un impas care justifica despletirea părului dc către domnişoara Pleasant. Prin urinare, îşi desfăcuse parul, apoi şi-l strînse iar, privindu-1 pe străin de sub fruntea aplecata.

Făcînd inventarul hainelor lui marinăreşti, bucată cu bucată, ponosite din pricina vremii rele şi ajustate după cel care le purta, ca băgă dc seama că are la brîu uil cuţit uriaş, vîrît într-o teacă foarte la îndemînă. Prins pe după gît, îi atîrna un fluier, iar dintr-un buzunar al tunicii sau hainei descheiate se zgîia un toroipan scurt, plumbuit la capăt. El se uita liniştit la fată, dar cu acest arsenal în parte vizibil şi cu tufa de păr dc pe cap şi din barba zbîrlită — de culoarea cîlţilor — avea o înfăţişare cumplită.

— Vrei să mă crezi pe cuvînt ? — întrebă din nou.

Pleasant răspunse încuviinţind scurt din cap, pe muteşte. Dădu şi el din cap, scurt, fără să scoată o vorbă. Apoi se ridică, ţinînd braţele încrucişate, şi se propti dinaintea focului, privind în jos vatra, în timp ce ea, cu braţele încrucişate, stătea în picioare sprijinită de cămin, lateral.

— Ca să mai treacă vremea pînă vine tatăl dumitale — rosti el — spune-mi, te rog, se-ntîmplă multe furturi şi crime printre marinari, pe-aici ?

— Nu — răspunse Pleasant.

— De fel ? . ’ .

— S-au mai făcut plîngeri de soiul ăsta pe la Ratcliffer şi Wapping, prin părţile alea. Dar cine mai ştie cîtc-or fi adevărate ?

—■ Chiar. De altfel, nici nu pare să fie nevoie.

— Asta zic şi eu — adăugă Pleasant. — Şi de ce-ar face-o ? Marinarii... Dumnezeu să le-ajute... şi fără asta nu pot păstra ce le aparţine.

— Ai dreptate. Poţi pune mîna nuniaidecît pe banii lor şi fără violenţă ■ mai spuse necunoscutul.

— Bineînţeles că poţi — întări Pleasant — şi pc urmă sembarcă din nou şi cîştigă mai mulţi. Asta-i cel mai bine pentru

ei, se-mbarcă iarăşi cît se poate dc repede. Nicăieri nu se simt mai în largul lor ca atunci cînd plutesc pe mare.

— Am să-ţi spun de ce-am întrebat — continuă oaspetele, şi îşi desprinse ochii dc la foc şi privi în sus. — Am fost şi eu o dată atacat aşa, şi lăsat aproape mort.

— Nu se poate ! — făcu Pleasant. — Şi unde s-a-ntîm- plat asta ?

— S-a-ntîmplat... — răspunse omul, chibzuind în timp ce-şi trccu mîna dreapta peste bărbie, iar pe cealaltă şi-o cufunda în buzunarul hainei din stofă aspră — s-a-ntîmplat undeva pc-aici, după socotelile mele. Nu cred să fie nici o milă depărtare dc aici.

— Erai beat ? —■ întrebă Pleasant.

— Ameţit, dar nu c-o băutură curată. Nu băusem, pricepi ? Am luat numai o gură.

Pleasant scutură capul, cu o expresie gravă — vrind sa spună că pricepe foarte bine, dar că dezaprobă procedeul.

— Comerţul cinstit e una... zic cu... şi asta e alta. Nimeni n-are dreptul să se poarte *aşa* cu un marinar.

— Părerea asta te onorează — replică oaspetele cu un rîn- jet. Apoi adăugă murmurat: Cu atît mai mult cu cît, după cum îmi închipui, nu-i şi-a tatălui dumitale... Da, o băgasem pe mînecă atunci. Am pierdut tot, şi m-am luptat din răsputeri să nu-mi pierd şi viaţa, slăbit cum eram.

— Au fost pedepsiţi făptaşii ? — întrebă Pleasant.

— A urmat o pedeapsă înspăimîmătoare — spuse acesta, mai serios —, dar nu din pricina mea.

— Dar din a cui ?

Străinul făcu semn în sus cu degetul arătător şi, coborînd încet mîna, îşi propti din nou bărbia în ea, privind focul.

Pleasant Riderhood ţinti asupra lui ochiul moştenit beteag şi se simţea clin ce în ce mai neplăcut; atitudinea lui era atît de misterioasă, de severa, dezvăluia atîta siguranţă de sine.

Oricum — reluă fata — mă bucur că-ntr-un fel sau altul a urmat pedeapsa. Comerţul cinstit cu marinarii capătă un nume rău prin astfel de fapte viclene. Sînt împotriva faptelor de violenţă contra marinarilor la fel ca şi marinarii înşişi. Sînt de aceeaşi părere cu mama, cînd trăia. Comerţ cinstit, obişnuia să spună mama, fără hoţie şi fără încăierări.

în materie de comerţ, domnişoara Plcasant ar fi luat — şi fntr-adevăr şi lua de cîte ori se ivea prilejul — treizeci şilingi pe săptămînă pentru o pensiune care nu merita nici cinci şi după aceleaşi principii cchitabilc conducea şi afacerea cu amanetatul. Dar de îndată ce pe tărîm comercial limitele erau depăşite, ea se transforma într-o apărătoare a marinarilor, atît datorită conştiinţei sale delicate, cît şi sentimentelor ei umanitariste, chiar şi împotriva tatălui său, căruia altminteri rareori t se opunea. Aici însă a fost întreruptă ele vocea lui Ridcrhood.

— Ilei, papagalule, ascultă ! —- strigă el furios, şi-i aruncă pălăria drept în faţa.

Obişnuită cu asemenea manifestări ocazionale de simţ a! îndatoririlor părinteşti, Plcasant nu făcea altceva decît să se şteargă pe faţă cu părul (care, fireşte, se despletise) înainte de a-1 strînge în sus. Şi ăsta era un obicei al doamnelor din Groapa Limehouse cînd se aprindeau din pricina unei injurii verbale sau contondente.

— Naiba să mă ia dacă ştiu cine te-o fi învăţat să trăncăneşti atîta ! — mormăi domnul Ridcrhood, aplecîndu-se ca să-şi ia pălăria de jos şi făcînd spre ea un atac simulat din cap şi din cotul drept: căci subiectul delicat al prădării marinarilor îl scotea din sările şi pe deasupra mai era şi prost dispus. — Despre ce tot turui acum ? N-ai altceva de făcut decît să stai cu braţele încrucişate şi să turui intr-una ca un papagal toată seara ?

— Dă-i pace — spuse străinul. — Stăiea de vorbă cu mine, asta-i tot.

— Dă-i pace mneata mai întîi î — sări domnul Ridcrhood tnăsurîndu-1 de sus pîna jos. — Mneata ştii că-i fică-mca ?

— Da.

— Şi nu ştiai că nu-mi place s-o văd pe fică-mea turuind de zor ? Nu, nici pe alţii să nu-i aud că turuie. Da cinc-oi fi *mneata,* şi ce doreşti *mneata ?*

— Cum să-ţi spun pînă nu taci din gură ? — replică celălalt, furios.

ţn

— Păi... — făcu domnul Riderhood, dînd puţin înapoi — o să tac din gură numai ca să tc-ascult. Da nu mă bîrîi la cap.

— Ţi-c sete ? — întrebă străinul, pe acelaşi ton scurt şi aspru, după ce-i răspunse la privire.

— Fi, cum să nu ? — rosti Riderhood. — Auzi, parcă nu mi-ar li todcauna sete ! (Indignat dc absurditatea întrebării.)

— Ce-ai vrea să bei ? •— căută să afle străinul.

— Vin de Xeres —- răspunse domnul Riderhood tăios — dacă-ţi dă mîna.

Străinul se căută în buzunar, scoase o monedă şi o dădu domnişoarei Pleasant, rugind-o să aibă bunătatea de a-i aduce . o sticlă.

— Dar să fie înfundată — spuse, accentuînd cuvintele şi cu ochii la tatăl ei.

— Eu-s gata să jur — bolborosi domnul Riderhood puţin mai destins şi zîmbind sumbru — îs gata să jur că urmăreşti ceva. Parcă *le-aş* cunoaşte... Ba nu, n-n-nu te cunosc.

— Nu, nu mă cunoşti — zise şi străinul.

Astfel se uitară unul la altul, destul de morocănoşi, pînă ce reveni Pleasant.

— E nişte păhărele pe raft — spuse Riderhood fiică- si. — Mie dă-mi-1 pe cel fără picior. Eu-mi cîştig faima cu sudoarea frunţii, şi asta-i de-ajuns pentru *mine.*

Acesta părea la prima vedere un act de modestie, dar se dovedi că, deoarece paharul nu putea sta pe masă dacă n-avea ceva înăuntru şi o dată plin trebuia numaidecît golit, domnul Riderhood se iolosi dc prilej ca să bea în proporţie de trei la unu.

l Cu paharul ăsta norocos în mînă, domnul Riderhood se alla^ aşezat la masă dinaintea focului, iar străinul — de cea-laltă parte ; Pleasant stătea pe un taburet între oaspete şi cămin. Fundalul tabloului era alcătuit din batiste, haine, cămăşi, pălării şi alte boarfe vechi lăsate amanet, care semănau vag cu fiinţe omeneşti — mai cu seama în cazul unui costum negru strălucitor din sud şi al unei pălării caro spînzura acolo, amintind foarte mult de un marinar butucănos, cu spatele la cei prezenţi, atît dc curios să audă ce se vorbeşte, că se oprise pentru asta din îmbrăcat, cu haina pe jumătate trasă şi umerii fa urechi, într-o atitudine nedusă pînă la capăt.

Oaspetele ţinu sticla mai întîi în dreptul luminării, apei examina partea de sus a dopului. Convins că nu umblase nimeni la ea, scoase pe îndelete un briceag ruginit din buzunarul de la piept şi, cu tirbuşonul în mînă, destupă vinul. Apoi cercetă dopul, îl răsuci afară din tirbuşon, le aşeză pe fiecare în parte pe masă şi, cu capătul cravaici lui marinăreşti, şierse gîtul sticlei pe dinăuntru. Totul făcut foarte pe îndelete.

La început, Riderhood ţinuse paharul fără picior cu mîna întinsă ca sa-i fie umplut, în vreme ce străinul, grozav de calm, părea absorbit de pregătirile sale. Dar treptat-treptat îşi retrase braţul, iar paharul veni tot mai aproape, pînă cîud îl aşeză pe masa cu gura în jos. în tot acest timp nu-şi luase ochii de la briceag. Şi acum, cînd străinul ridică sticla să umple paharele, Riderhood sări în picioare şi se aplecă peste masă ca să vadă briceagul mai bine, după care înălţă ochii la străin.

— Ce s-a-ntîmplat ? — întrebă acesta.

_ păi... eu cunosc briceagu ăsta ! — zise Riderhood.

— Da, tot ce se poate.

îi făcu semn să ridice paharul şi i-1 umplu. Riderhood îl goli pînă la ultima picătură şi iar începu :

— Briceagu ăsta...

— Stai — zise străinul, liniştit — vreau să beau în sănătatea fiicei dumitale. Să trăieşti, domnişoară Riderhood !

— Briceagu ăsta era a unui marinar pe nume George Radfoot.

— Aşa c.

— Pe omu ăsta, eu l-am cunoscut bine.

— E adevărat.

— Cum a ajuns la m nea ta ?

— A murit... a murit într-un chip îngrozitor. După aceea ■ — adăugă străinul — arăta cumplit.

— După ce ? — întrebă Riderhood, încruntîndu-se.

— După ce-a fost ucis.

— Ucis ? Da cine l-a ucis ?

Drept răspuns, acesta ridică din umeri, aiîta tot, şi îi umplu paharul, Riderhood îl goli, uitîndu-se buimăcit cînd la fată, cînd la musafir.

— Nu cumva vrei să spui unui om cinstit... — începu el din nou, cu paharul gol în mînă, cînd ochii îi rămaseră la haina străinului. Se aplecă peste masă ca să se uite mai îndeaproape, pipăi mîncca, întoarse pe dos manşeta ca să-i vadă căptuşeala (acesta, perfect calm, nu Se împotrivi cîtuşi de puţin) şi

cxclamă : — Am credinţa că şi haina asta e-a lui George Radfoot !

Ai dreptate. O avea pe el ultima oară cînd l-ai văzut şi-l vei mai vedea cîndva... pe lumea asta.|fc — Credinţa mea e ca vrei sa-mi spui de Ia obraz cum ca .mneata i-ai făcut dc pctrccanie ! — exclamă Riderhood ; dar cu toate astea, întinse paharul să i-1 umple iarăşi.

' Străinul ridică încă o dală din umeri drept răspuns, fără să dea vreun semn dc tulburare.

— Să mor dacă ştiu ce-i cu orau ăsta ! — mai spuse Riderhood, după ce se holbă la el, şi dădu pe gît şi acest din urmă pahar. — Hai sa vedem ce-i cu mneata. Spune ceva cu noimă.

— Am să-ţi spun... — replică străinul, aplecîndu-se peste Kmasă şi vorbind încet şi răspicat. —• Mare mincinos mai eşti! | Riderhood se ridică în picioare şi parcă ar fi vrut să arunce cu paharul în obrazul străinului ; acesta însă nici nu se sinchi-sea,^ doar atît: agită degetul arătător, în semn de ameninţare şi că ştie mai mult decît destăinuie, la care preacinstitul martor sc răzgîndi şi luă din nou loc pe scaun, punînd şi paharul pe masă.

— ... Şi cînd te-ai dus la avocatul acela din Temple, cu o poveste scornită de dumneata — reluă străinul, pe un ton confidenţial, dc un calm care-ţi călca pe nervi ai dat toată vina, tot ce se poate, pe un prieten de-al dumitale, ştii... Da, da, aşa a fost, ştii...

— Am dat cu vina ? Pe ce pretin ?

— Ia mai spune-mi o dată : al cui a fost briceagul ăsta? întrebă străinul.

!> — Era al lui... lui îi aparţinea... ăla de care ţi-am pome nit — răspunse Riderhood, ocolind de fapt prosteşte să amin-tească numele.

— Ia mai spune-mi o dată : a cui a fost haina asta ?

— Şi obiectul ăsta de îmbrăcăminte tot a lui era, şi-l avea pe el... a lu ăla de care ţi-am pomenit... — aceeaşi atitudine , stupidă de puşcăriaş care sc dă după deget.

— Mi se pare că dumneata i-ai încredinţat săvîrşirea acestei fapte şi de a se ascunde cu dibăcie. Dar dibăcia nu era *cum* să se ascundă, ci ar fi fost cum să iasă la lumina soarelui măcar o clipă.

— Bine mai merge lucrurile pe lume... — mormăi dom-/nul Riderhood, şi sc ridică în picioare, simţind că se sufocă

în colţul unde se afla — dacă ticăloşii care poartă ţoalele morţilor şi arc la ci bricege dc la morţi ajunge să dea buzna în casa unui om cinstit de-a lu Dumnezeu, care-şi cîştigă bucăţica dc pîinc cu sudoarea frunţii, şi nctam-nesam îţi pune aşa ccva în spinare ? Păi dc ce l-aş fi bănuii cu ?

— Pentru că-1 cunoştcai — răspunse străinul. — Pentru că i-ai fost tovarăş şi ştiai cîte parale face dincolo de pojghiţa de cinste după carc sc ascundea firea lui adevărată ; pentru că-n noaptea despre carc ai avut apoi motive să crezi că a fost chiar noaptea crimei a venit aici la un ceas după ce-şi părăsise vasul în rada portului şi te-a întrebat unde poate găsi adăpost. Nu mai era şi un nccunoscut cu el ?

— Sa crăp aici, jur pă Alfrcd David că n-ai fost mneata cu eî ! — răspunse Riderhood. — Mă ici repede, zău, da mi se parc mic că şi mneata ai băgat-o al naibii dc tot pe mînecă / îmi pui în spinare vina că Gcorge Radfoot a fost văzut aici şi pă urmă nu s-a mai ştiut neam de el. Ei, şi cc-i cu asta pentr-un marinar ? Păi, eu pot să-ţi înşir cincizeci de-alde ăştia carc li s-a perdut urma şi nimeni n-a mai pomenit de ei, şi mai şi ca el, de zece ori... cine-i mai ştie cu numele lor schimbatc cînd sc îmbarcă din nou de azi pă mîine şi cîte şi mai cîte... şi-ntr-o bună zi, hop că apare iar p-aici, cînd nici cu gîndul nu gîndeşti. întreab-o pe fi-mea. Ai putut să turui cu ca cit ai vrut în lipsa mea. Acu turuie oleacă şi pă chestia asta. Mneata, cu bănuielile mncatalc cum că eu-l bănuiam pc cl. Da ce bănuicsc cu despre mneata nu mă-n- trebi ? Mi-ai zis că lu Gcorge Radfoot i s-a făcut dc pctrccanie. Da te-ntreb cu : cine i-a făcut-o, şi cum dc ştii mneata de asta ? Ai în buzunar briceagu lui şi-i porţi haina. Şi cu te-ntreb : cum de-au ajuns la mneata ? Ia dă-ncoa sticla aia !

— Aici. domnul Riderhood părea framîntat de amăgirea virtuoasă că era proprietatea lui. Iar tu — adăugă, întoreîndu-se către fiică-sa în timp cc-şi umplea paharul fără picior — dacă n-ar fi păcat să stric vinu ăsta pe tine, ţi l-aş azvîrli în cap că finc-ai trăncănit cu de-aldc unu ca ăsta. Din trăncăneli de-astea, unu ca el îşi trage bănuielile, pă cîtă vreme eu mi îe-ntemeiez pe fapte, că eu-s cinstit din fire şi-mi cîştig pîinea cu sudoarea frunţii, aşa cum se cade să facă un om cinstit.

Din nou îşi umplu paharul fără picior şi amestecă de zor conţinutul pînă cam la jumătate ; la ccalaltă jumătate rămasă,

se uita legănînd uşor vinul în recipient, în timp ce Pleasant, al cărei conci se despletise de îndată ce a fost luată la trei păzeşte, îşi strînsc iarăşi părul şi-l aranja ca o coada de cal scos la vînzare.

— Ei, ai isprăvit ? —- întrebă străinul,

— Nu — răspunse Riderhood —, n-am isprăvit. Nici vorbă. Acu aş vrea sa ştiu cum de-a murit George Radfoot şî cum se face că mneata-i porţi ţoalele.

— Dacă pînă azi n-ai aflat, n-ai sa afli nici acum,

— Şi pormă aş mai vrea sa ştiu — continuă Riderhood — daca mncata vezi că ar fi la mijloc un omor cu,,, zi-i pa nume,.,

— .Crima Elarmon, tată — se amestecă Pleasant,

— Nu mai trăncăni î — zbieră acesta, —- Ţine,ţ>" fleanca !... Vreau sa ştiu de la mneata, domle, dacă crezi că ar fi la mijloc un omor cu George Radfoot.

— Dacă pînă azi n-ai aflat, n-ai să afli nici acum.

— Poate c-ai savîrşit chiar mncata fapta — rosti Riderhood, ameninţător.

— Numai eu cunosc — replică străinul, scuturînd cu severitate capul — tainele crimei ăslcia. Numai cu ştiu că povestea scornită de dumneata n-ar putea fi adevărata. Numai eu ştiu că trebuie să fie de la un capat la altul mincinoasa, şi. dumneata trebuie sa ştii că-i mincinoasa de la un capăt la altul. De aceea am venit eu aici în seara asta, ca să-ţi spun ce ştiu, şi nimic mai mult.

Domnul Riderhood ramase pe gînduri cîteva clipe, cu ochii saşii pe chipul musafirului ; apoi îşi umplu paharul din. nou şi dădu pe gît conţinutul din trei înghiţituri.

— închide uşa de la prăvălie ! — strigă el către fiică-sa, punînd jos deodată paharul. încuie şi râmii acolo ! Dacă ştii toate astea, domnule — adaugă, ajungînd. în timp ce vorbea, între musafir şi uşă — de ce nu te-ai dus la arvocatu Lightwood ?

— Şi asta o ştiu numai cu — a fost răspunsul rostit cu sînge rece,

— Nu ştii că dacă n-ai săvîrşit mneata fapta, tot ce-ai avea de spus face de ia cinci la zece mii de lire sterline ? — întrebă Riderhood.

— Ştiu asta foarte bine, şi cînd o să-i capăt îi împart cu dumneata.

— Preacinstitul se opri şi veni mai aproape de oaspete şi puţin mai încolo de uşa.Şiiu asta — repetă străinul, calm - la fel de bine cum ştiu că dumneata şi George Radfoot aţi fost mînă-n mină în mai multe afaceri dubioase, tot aşa cum ştiu că dumneata, Roger Riderhood, ai uneltit pentru bani, împotriva unui om nevinovat, aşa după cum ştiu că aş putea să te dau în gît pentru amîndouă cazurile, depunînd mărturie împotriva dumitale — şi-ţi jur c-am s-o fac — eu în persoană, dacă mă provoci !

— Tată ! — ţipă Pleasant de lîngă uşă. — Nir-1 provoca ! Nu-1 întărită ! Nu te mai vîrî şi-n alt bucluc, tata !

— Vrei să isprăveşti cu trăncăneala ? Te mai întreb o dată ! — strigă domnul Riderhood, cît pe-aci să-şi iasă din răbdări, aflat între cei doi. Apoi, pe un tot mieros, umil :

— Domle ! Mneata nu mi-ai spus ce vrei de la mine. Păi, e drept, se cade oare să spui că te provoc înainte să-mi spui ce vrei de la mine ?

— Nu vreau mare lucru — zise străinul. — învinuirea asta a dumitale nu trebuie să rămînă pe jumătate făcuta şi pe jumătate ncfăcută. Trebuie să retragi de la un capăt la altul ce-ai spus de dragul banilor.

— Păi... da, camarade...

Nu-mi spune camarade — se împotrivi străinul.

— Atunci, domn şef — stărui domnul Riderhood. — Aide, n-o să te-mpotriveşti dacă-ţi zic domn şef. E-un titlu onorabil şi care ţi se potriveşte întru totu. Domn şef! Da n-a murit omu cu pricina ? Uite, te-ntreb cinstit : n-a murit Gaffer ?

— Păi — răspunse celălalt pripit — da, a murit. Şi ce-i cu asta ?

— Mai poate să facă vorbele vreun rău unui mort, domn şef ? Te-ntreb cinstit.

— Vorbele pot faoe rău unui mort şi pot face rău copiilor lui, care sînt în viaţă. Cîţi copii avea omul ăsta ?

— Te gîndeşti la Gaffer, domn şef ?

— Dar de cine altul vorbim noi ? — se răsti celălalt, cu o mişcare a piciorului, de parcă Roger Riderhood ar fi început[1] să se tîrască dinaintea lui, cu trupul şi sufletul, iar el l-ar fi strivit. — Am auzit de o fiică şi-un fiu. Vreau să ştiu. O întreb pe fiica *dumitale...* prefer să stau de vorbă cu ea. Cîţi copii a lăsat Hexani ?

Pleasant uitîndu-se la taica-su ca să-i îngăduie să ras-

punda, accsta strigă plin de amărăciune :

— De ce naiba nu-i răspunzi lu domn şef ? l'urui ca un papagal pînă nu mai poţi cind nu-i nevoie, afurisită caţă !

Astfel încurajată, Pleasant spuse că sînt numai Lizzie, fiica în chestiune, şi băiatul. Amîndoi foarte respectabili, adăugă.

— Ar fi îngrozitor ca ruşinea asta să cadă asupra lor — rosti oaspetele, pe care accst gînd îl neliniştea în aşa măsură îneît se ridică şt începu să măsoare încăperea în lung şi-n lat, murmurînd : — Groaznic ! Cu totul neprevăzut! Cum puteai să prevezi aşa ceva ? — Apoi se opri şi întrebă tare :

— Şi unde locuiesc ?

Pleasant explică mai departe că numai fata se afla cu tatăl ci în momentul morţii neaşteptate şi că îndată după aceea a părăsit cartierul.

— Asta ştiu — spuse străinul — pentru că am trecut pc la casa unde au locuit în timpul cercetărilor. Ai putea aria pentru mine, fără multă zarvă, unde stă ea acum ?

Plcasant nu se îndoia că va putea face acest lucru.în cît timp ? într-o zi. Străinul spuse că e bine aşa şi că se va întoarce pentru informaţii, pe care le va obţine, desigur. Ri-derhood asistase în tăcere la acest dialog ; apoi se adresă domnului şef, slugarnic : —

— Domn şef ! Cu toate c-am spus cuvintele alea nefericite despre Gaffer, nu trebe să uităm că el a fost todeauna un mare ticălos, şi hoţ de meserie. De-aia cînd m-am dus la mnealor, la domn I.ightwood şi la ălălant domn şef, cu di- claraţia mea, poate c-am fost puţin prea inimos ca să slujesc justiţiei, sau, ca s-o luăm altminteri, puţin prea ispitit de gîn- durile care se trezeşte în om cînd e-n joc o grămadă de bani, să vîri mîna în grămada de bani spre binele familiei. Pe lîngă asta, cred că vinu care mi l-a dat mnealor... nu că zic că era amestecat, da se urca rău la cap. Şi mai e ceva, domn şef, de care să nu uităm. Cînd Gaffer nu mai era, nu le-am zis eu mereu sus şi tare mnealor : „Domlor, m-adresez la amîndoi, ce-am diclarat e bun diclarat, rămîn la ce-am spus" ? Nu. O spun verde-n faţă... nu umblu cu şoalda, să ştii, domn şef !... Poate să fi greşit, m-am gîndit şi la asta, poate că nu s-a scris corect pe hîrtic în cutare sau cutare punct, n-aş putea să jur că nu s-a strecurat vro greşeală, mai degrabă m-aş lăsa păgubit dc buna mneavoastră părere dccît să fac asia. Eh, şi după cum ştiu —

rosti în încheiere domnul Riderhood, drept dovadă a caracterului său — *am fost* judecat greşit, la urma urmelor, de multe persoane... chiar şi de mneata, domn şef, dacă pricep vorbele ca lumea... da mai bine-aşa dccît să jur strfmb. Uite-aşa... şi dacă asta-i uneltire, atunci numeşte-mă unchilor.

— Trebuie să semnezi — rosti străinul, fără să ţină prea mult scama de vorbăria lui — o declaraţie că tot ce-ai spus a fost absolut fals, şi aceasta să ajungă în posesia bietei fete. Cînd am să revin, îţi aduc declaraţia s-o semnezi.

— Pe cînd să te-aştept, domn şef ? — întrebă Riderhcod, din nou postîndu-se bănuitor între el şi uşă.

— Destul de repede pentru dumneata, nu-ţi fie teamă, n-o să te dezamăgesc.

— N-ai vrea să-ţi laşi numele, domn şef ?

— Nu, nici vorbă. N-am astfel de intenţii.

— „Trebuie" e-un cuvînt greu, domn şef — stărui Riderhood, încă străduindu-se oarecum să se posteze între el şi uşă, pe cînd străinul înainta. Cînd spui, domn şef, că cineva „trebuie" să semneze cutare sau cutare lucru, îi porunceşti de sus să facă asta. Nu crezi şi mneata că-i cam aşa ?

Străinul se opri locului şi-l fixă furios din priviri.

— Tată, tată ! — se rugă Pleasant din uşă, ducînd la buze
o mînă, care-i tremura de teamă. Nu... nu te mai vîrî în bucluc !

— Ascultă-mă, domn şef, ascultă-mă ! Iot ce voiam să mai zic, domn şef, înainte de-a pleca — spuse umil domnul Riderhood, dîndu-se la o parte din calea acestuia — era în legătură cu vorbele-alea frumoase despre ricompensă.

—- Cînd am s-o capăt — preciză străinul, pe un ton din care se subînţelegeau foarte clar şi cuvintele „cîine ce eşti" — vei avea partea dumitale.

Uitîndu-se cu fermitate la Riderhood, din nou spuse pe un ton scăzut, de astă dată cu un fel de admiraţie sumbră faţă de acesta, un exemplar perfect de hidoşenie :

— Ce marc mincinos mai eşti !...

Şi, dînd din cap de două sau trei ori după acest compliment, ieşi din prăvălie. Lui Pleasant îi ură însă noapte bună, binevoitor.Preacinstitul Riderhood, care-şi cîştiga pîinea cu sudoarea frunţii, rămase într-o stare vecină cu năucirca cînd îi veniră în minte paharul fără picior şi sticla negolită încă ; de aici şi pînă a da pe gît vinul pînă la ultimul strop a fost cale de cîteva clipe. După aceea, i se năzări că totul se întîmplase numai din pricina turuitului de papagal. Astfel, ca să nu-şi neglijeze îndatoririle *de* tată, azvîrîi cu o pereche de cizme marinăreşti în Pleasant ; biata fată se lăsă în jos ca să se ferească, apoi se porni pc plîns, folosind părul drept batistă.

Capitolul XIII

UN SOLO ŞI UN DUET

Cind străinul ieşi din prăvălie în întunericul şi promiscuitatea Gropii Limehouse, atît de năprasnic bătea vîntul îneît aproape că-1 luă pc sus, suflîndu-1 iarăşi înăuntru. Uşile se trînteau cu violenţă, lampadarele pîlpîiau ori erau stinse, firmele se zgîlţîiau din ţîţîni, apa din rigole împroşcată de vînt zbura peste tot, în stropi de ploaie. Fără să-i pese de vreme, ba chiar o prefera timpului frumos, pentru că străzile erau pustii, străinul se uita cu băgare de seamă în juru-i.

„Partea asta o recunosc bine — murmură el —, n-am mai fost pe-aici din noaptea aceea şi niciodată nu fusesem pînă atunci, dar partea asta o recunosc bine. Mă-ntreb pe unde am luat-o cînd am ieşit din prăvălia aceea. Ne-am dus în dreapta cum am mers şi eu, clar mai mult nu-mi amintesc. Oare o apucasem pe drumeagul asta ? Sau pe potecuţa aceea *t*[1]'

Le încercă pe amîndouă, dar se rătăci şi într-un caz, şi în celalalt ; se întoarse în acelaşi punct. „Mi-aduc aminte de nişte prăjini care ieşeau de la ferestrele superioare, unde erau puse lucruri şi îmbrăcăminte la uscat... Îmi mai amintesc şi de o cîrciumioară, iar dintr-un loc îngust de trecere revărsîn- du-se frînturi de sunete de scripcă şi tîrşîit de paşi. Dar toate astea sînt şi aici pe potecuţă, şi colo, pc drumeag. Altceva nu mai am în memorie decît un zid, o intrare întunecoasă, o scară şi o odaie."

Dădu s-o apuce intr-o nouă direcţie, dar tot nimic — peste tot numai ziduri, intrări întunecoase, scări şi odăi. .Şi, cum se întîmplă de obicei cînd te rătăceşti, se învîrtea în jurul aceluiaşi punct şi se trezea mereu la locul de unde pornise. „Asta-i la fel cum citeam în povestiri despre evadările din temniţă — îşi spuse el —•, cînd cărăruia pe care trec fugarii noaptea pare

totdeauna să ia forma marelui glob pămîntesc,
0 fi vreo lege tainică a naturii."

Ajuns aici, el încetă să mai fie bărbatul cu păr şi favoriţi cîlţoşi pe carc-i avusese dinaintea ochilor domnişoara Pleasant Riderhood şi, abstracţie făcînd de haina marinărească de pe el, deveni atît de asemănător cu domnul Julius Hand- ford, dispărut şi căutat pretutindeni, cum altul pe lumea asta nu mai exista.

Strecură numaidecn peruca zbîrlită şi favoriţii în buzunarul de la piept al hainei de îndată ce, însoţit de vînt, nimeri intr-o străduţa singuratică, unde nu se afla nici ţipenie de om. în aceeaşi clipă era şi secretar, secretarul domnului Boffin. Claci şi John Rokesmith era atît de asemănător cu domnul Julius Handford, dispărut şi căutat pretutindeni, cum altul pe lumea asta nu mai exista.

„N-am nici o idee despre locul morţii mele — îşi spuse el. Prea mare importanţă n-ar avea, dar pentru că aventu- rîndumă pînă aici m-am expus oricum să fiu descoperit, aş
1 i fost bucuros să nimeresc drumul.“

Rostind în gînd aceste cuvinte ciudate, el renunţă să mai caute, părăsi Groapa Limehouse şi porni pe strada care are trecerea pe la biserica Limehouse. Se opri la porţile masive ale cimitirului din curtea bisericii şi se uită înăuntru. îşi înălţă privirea către turla semeaţă, care ţinea piept vîntului ca un strigoi ; se uită în jur la pietrele albe tombale, aidoma cadavrelor în linţolii, şi numără cele cîteva bătăi ale orologiului din turn.

„Este o senzaţie pe care n-au încercat-o mulţi muritori — îşi spuse — să te uiţi îrur-un cimitir pe o noapte vijelioasă şi să simţi că nu ocupi mai mult loc printre vii decît ocupă morţii ăştia — şi să ştii chiar că zaci îngropat undeva aiurea aţa cum sînt ei aici. N-o să mă pot obişnui. Uii suflet carc odinioară a fost un om ar reveni pe pămînt şi pe care nimeni nu l-ar recunoaşte nu s-ar simţi mai străin, mai singur aici decît mă simt eu printre oameni.

Dar asta-i latura fantastică a chestiunii. Mai are şi o parte reală, atît de anevoioasă, îneît deşi mă preocupă zilnic, tot nu izbutesc s-o scot la capăt. Ei, hai să încerc să limpezesc acum lucrurile cît mă aflu în drum spre casă. Ştiu, mă dau după deget ca mulţi alţii • poate ca majoritatea oamenilor - care ocolesc să caute o ieşire cînd sînt îa cea mai mare ananghie. Am să încerc să iau boul de coarne. Nu da bir cu fugiţii, John Harmon ; nu da

bir cu fugiţii — caută o ieşire ![a]

„Cînd m-am întors din Anglia, atras de ţara despre care nu aveam decît amintiri cît se poate de triste, legate de moş-tenitea frumoasă obţinută în timp ce mă aflam în străinătate, mă întorceam cu un -sentiment de repulsie pentru banii tatălui meu, faţă de memoria tatălui meu, revoltat ca eram silit să mă însor cu o fată avidă după bani, revoltat de intenţia latei de a mă vîrî într-o asemenea căsătorie, revoltat pentru că şi începusem să devin avar ; mi-era teamă că o să mă port ca un ingrat cu cei doi dragi prieteni, cu suflet nobil şi cinstiţi, singura rază de soare în viaţa mea de copil şi a sărmanei mele surori. M-am întors sfios, hărţuit de sentimente contradictorii, speriat de mine însumi >i de toţi cei de aici, fără să ştiu altceva decît că averea tatălui meu adusese numai nenorocire. Acum stai locului şi gîndeşte-te bine, John Marin o n : e chiar aşa cum spui ? lixact aşa.

La bord exista un anume George Radfoot, care îndeplinea funcţia de contramaistru. Nu ştiam nimic despre acest om. Numele i l-am aflat abia o saptămînă înaintea plecării noastre, cînd am fost acostat de unul dintre funcţionarii agenţiei maritime care mă luase drept «domnul Radfoot». Asta se întîmpla într-o zi cînd mă găseam pe vas, urmărind pregătirile de drum. Funcţionarul veni în spatele meu şi, în timp ce eu eram pe punte, ma bătu pe umăr, spunîndu-mi : «Domnule Radfoot, uitaţi-vă» (se referea la nişte hîrtii pe care le avea în mină). Numele meu i-a fost pentru prima oară cunoscut lui Radfoot, peste o zi sau două, pe cînd vasul era încă în port, printr-un alt funcţionar, care veni dindă- rătul lui, îl bătu pe umăr şi-i zise : «îmi cer scuze, domnule Harmon»... Cred ca ne asemanam la chip şi statură, dar altminteri nu, deşi chiar şi aşa nu semănăm prea grozav cînd eram împreună şi puteam fi comparaţi.

Am intrat totuşi în vorbă despre greşeala asta, şi aşa n-a fost greu să facem cunoştinţă ; era zăpuşeală mare şi m-a condus într-o cabina răcoroasă de pe covertă, lîngă a sa. Făcuse, ca şi mine, primii ani de şcoală la Bruxelles şi învăţase franceza ca şi mine. Mi-a istorisit, pe scurt, povestea vieţii lui — dar numai Dumnezeu ştie pîna unde mergea ade

vărul şi de unde începea lâncezi a —- care avea puncte comune cu viaţa mea.

Şi eu am fost marinar. Aşa că ne-am apropiat mai mult şi mai uşor, deoarece el, ca şi toţi ceilalţi de pe vas, aflase zvonul care circula pretutindeni despre motivul călătoriei mele în Anglia. Treptat-treptat, află şi despre neliniştea care mă frămînta, şi despre hotărîrea luată pe atunci de a-mi vedea soţia atribuită mie, ca să-mi pot face o părere fără ca ea să mă fi cunoscut; voiam totodată s-o pun la încercare pe doamna Boffin şi să-i fac o surpriză plăcută. Aşadar, ne-am înţeles (deoarece el putea să mă îndrume prin Londra) să facem rost de haine marinăreşti şi să ne instalăm în vecinătatea domnişoarei Wilfer, să-i tăiem mereu calea, să încercăm totul pentru a vedea ce şanse avem. Dacă nu ieşea nimic, situaţia n-ar fi fost mai proastă, însemna doar să amîn pentru scurt timp vizita mea Ia avocatul Liglmvood. Am prezentat bine lucrurile ? Da. fotul este absolut corect.

Avantajul acestui plan în cazul lui era că pentru un timp cu aş li lost de negăsit; o zi sau poate două, dar trebuia să mi se piardă urma chiar de Ia debarcare, altfel, lumea mă recunoştea, ar li mirosit despre ce e vorba, şi atunci tot planul se ducea de rîpa. De aceea, am coborît de pe vas cu valiza în mină — după cum Potterson chelnerul şi domnul Jacob Kibble, călători ca şi mine, aveau apoi să-şi amintească
— şi l-am aşteptat pe întuneric, chiar lînga biserica Limehouse, care acum se află îndărătul meu.

Dat fiind că totdeauna am fugit de portul Londrei, nu cunoşteam biserica decît doar după turla zveltă pe care el mi-a arătat-o de pe bordul vasului. Poate o să-mi amintesc drumul — ar merita să încerc oare ? — pe care l-am străbătut singur pînă acolo, de la fluviu ; cum am mers împreună din port pînă la prăvălia lui Riderhood nu mai ştiu, aşa cum nu-mi aduc aminte pe unde am luat-o, ce colţuri am făcut, încotro am apucat-o după aceea. Drumul a fost cu tot felul de ocolişuri, anume, fireşte, ca nu cumva să fiu recunoscut.

Dar să continui firul faptelor, tară a complica lucrurile cu speculaţiile mele. Ce importanţă mai are acum dată el

m-a condus pe un drum drept, sau pe ocolite ? Să fim serioşi, John iîarmon !Cînd ne-am dus la Riderhood, şi cl l-a întrebat pc ticălosul ăsta unde am putea trage, am avut eu oare vreo bănuială, oricît de mică, asupra lui ? Nici una. Nici una, cu certitudine, pînă mai tîrziu, cînd am aflat totul. Cred că dc la Riderhood căpătase praful, într-o hîrtie, sau cine ştie cum altfel, care m-a ameţit apoi, dar nu sînt de loc sigur. Singura învinuire pc care i-o aduc şi de carc nu mă îndoiam în seara asta este vechea lor colaborare la ticăloşii. Intimitatea nedisimulată dintre ei şi caracterul lui Riderhood, pe carc acum îl cunosc, n-au influenţat cu nimic situaţia. Dar nu sînt prea sigur asupra hapului. Judecind împrejurările pe care se sprijină bănuiala mea, acestea sînt: numai două. întîi : Mi-aduc aminte că după ce am ieşit a schimbat dintr-un buzunar în- tr-altul o hîrtiuţă împăturită, de care nu se atinsese mai înainte. Al doilea : Acum ştiu, Riderhood a stat la închisoare pentru că a prădat un marinar căruia îi fusese administrată o asemenea otravă.

Convingerea mea este că nu făcusem o milă de la prăvălia accea pînă să fi ajuns la zidul cu pricina, la intrarea întunecoasă, la scară şi la încăpere. Noaptea era deosebit de neagră şi ploua tare. Cînd mă gîndese în urmă, la împrejurările acelea, parcă aud şi acum ploaia plescăind pe dalele din gangul care nu era acoperit. Odaia dădea înspre Tamisa, către nişte docuri sau spre un golfuleţ, iar apele erau în reflux. Fiind obsedat de timp, ştiu după ceas că apa trebuie să fi fost în scădere, şi aşteptînd cafeaua am dat perdeaua la o parte (dc culoare brun-închis) şi privind afară, m-am dumerit că cele cîteva lumini din preajmă se oglindeau în mîlul rămas după retragerea apelor.

Purta sub braţ o boccea din pînză, conţinînd unul dintre costumele lui de haine. "Eu n-aveam alte haine de schimb, pentru că voiam să-mi cumpăr un costum de marinar. Parcă-1 aud spunînd : «Eşti ud pînă la piele, domnule Harmon... iar eu sînt complet uscat sub impermeabilul ăsta bun. Pune pe dumneata hainele astea ale melc. O să vezi, dacă le încerci, c-o să-ţi vină la fel dc bine ca cele de marinar, pe care ai de gînd să le cumperi mîine... ori poate chiar mai bine. Pînă te schimbi, mă duc să văd ce-i cu cafeaua şi să cer să mi se aducă mai repede şi fierbinte.» Cînd se întoarse, cu îmi pusesem hainele ; venise cu un negru carc avea pe cl o jachetă de pînză, aşa cum poartă chelnerii ; acesta aşează tava pc masă, cu vasul de

calea de unde ieşeau aburi, şi nu se uita de loc la mine. Pînă aici este totul întocmai, din fir în păr ? întocmai, din fir în păr, sînt sigur.

Acum trec la nişte impresii pîcloase, încîkitc ; sînt aut de puternice, încît mă pot sprijini pe ele, dar există unele goluri între ele despre care nu ştiu nimic, desprinse de orice ; noţiune de timp.

Băusem puţină cafea, cînd deodată George Radfoot începu să ia proporţii uriaşe şi ceva mă îmboldea să tabăr asupra lui. Ne-am încăierat în dreptul uşii. I-a fost uşor să-mi vină de Hac, pentru că eu loveam la întîmplare, iar camera se învîrtea cu mine şi între noi şerpuiau limbi de foc. M-am prăvălit. Aşa cum zăceam neajutorat la pămînt, am fost întors de cineva cu piciorul, apoi tîrît de beregată într-un ungher. Auzeam glasuri de oameni vorbind împreună. Altcineva mă întoarse din nou cu piciorul. Am văzut o figură de om care semăna cu mine, zăcînd, îmbrăcat în hainele mele, într-un pat. O linişte, care pentru mine putea fi de zile, săptămîni, luni, ani, a fost destrămată de o luptă violentă dintre nişte bărbaţi, răvăşind toată încăperea. Cel care semăna cu mine şi care avea bocceaua mea în mînă a fost luat cu asalt. Mă călcau în picioare şi se împiedicau de mine. Auzeam zgomot de lovituri, parcă un tăietor de lemne abătea un copac la pămînt. Nici nu ştiam cum mă cheamă, nu eram în stare să judec — habar n-aveam de nimic —, dar auzind loviturile m-am gîndit la tăietorul de lemne şi la toporişca lui şi mi s-a părut, vag, că zăceam într-o pădure.

| Şi asta e adevărat ? Da, e adevărat, cu deosebire că nu puteam repeta lucrurile în sinea mea fără să mă fi slujit de cuvîntul «eu». Dar nu era nici un cu. în conştiinţa mea nu exista noţiunea de cu.

p Abia după ce am alunecat în jos, pe ceva care semăna cu un burlan, mi-am revenit în simţire, trezit de un zgomot puternic, nişte trosnituri şi pîrîituri ca de vreascuri în foc. «Asta-i John Harmon, care se îneacă ! John Harmon, luptă-te să trăieşti! John Harmon, invocă cerul şi caută să te salvezi î» Cred că în agonia asta am zbierat tare şi apoi am scăpat de ceva groaznic, inexplicabil, apăsător, şi deodată cu eram cel care mă zbăteam singur în apă.

Mă simţeam vlăguit, ajuns la capătul puterilor, copleşit de o cumplită amorţeală, purtat iute de curentul mareei. Pri- vinci peste apa neagră, vedeam luminile gonind de lîngă mine de-a lungul celor două maluri ale fluviului, de parcă abia aşteptau să plece şi să mă lase, muribund, pradă întunericului. Apele scădeau vertiginos, dar pe atunci nu ştiam o iotă despre flux şi reflux. Cînd, cu ajutorul Gerului, purtat de puhoiul tumultuos al apei, în sfirşit m-am agăţat de un vas — din- tr-un şir de alte vase ancorate în dreptul unui dig — am fost absorbit de curent şi am ieşit la suprafaţă de cealaltă parte, cu chiu şi vai, mai mult mort dccît viu.

Stătusem oare îndelung în apă ? Destul de mult ca să fi îngheţat pînă-n măduva oaselor, dar cît de îndelung, n-aş putea spune. Frigul mi-a ajutat totuşi, căci acrul rece al nopţii şi ploaia m-au trezit din leşin ; în timp ce zăceam pe lîngă dig, lumea de-acolo credea, bineînţeles, că, beat fiind, căzusem în apă ; căci nu ştiam unde mă aflu şi nici nu puteam lega două vorbe — din pricina otrăvii care mă zăpăcise, pa- ralizîndu-mi graiul — şi mă credeam cu o noapte în urmă, pentru că ploua ca atunci, şi întunericul era la fel de des. Pierdusem însă de fapt douăzeci şi patru de ore.

Trebuie că am rămas două nopţi în circiuma aceea pînă să-mi revin, după cum mi-am făcut deseori socoteala mai apoi. Ia să văd... Da. Sînt sigur că pe cînd zăceam acolo la pat, mi-a venit idcca să mă folosesc de primejdia prin carc trecusem şi pentru un timp să mă dau dispărut în chip misterios, spre a o pune la încercare pe Bella. Teama de o căsătorie impusă cu forţa amîndurora şi ca nu cumva să perpetuez soarta nefastă de carc avusese parte averea tatălui meu — aceea de a nu aduce decît ghinion — avea o puternică în- rîurire asupra timidităţii melc, cu rădăcini adînci în copilăria trăită alături de sărmana mea soră.

Deoarece pînă în ceasul de faţă nu pot înţelege cum dc m-am pomenit pe celălalt mal, şi nu pe cel unde fusesem atras în cursă, n-o să-mi dau scama vreodată nici dc acum încolo. Ghiar şi în clipa asta, cînd părăsesc fluviul — lăsîndu-I dinapoia mea — în drum spre casă, nu-mi intră în cap că se află între mine şi locul acela ori că marea este acolo unde este. Dar asta nu înseamnă că despic firul în patru, ci că fac un salt în prezent.

N-aş fi putut duce pînă la capăt planul dacă n-aveam banii ţinuţi în brîul impermeabil. Nu era cine ştie ce sumă, patruzeci şi ceva de lire» 1 aţă de moştenirea în valoare de o sută şi ceva de mii ! Oricum însă, suficient de mulţi. Fără banii ăştia, m-aş fi dat în vileag. Fără ei nu m-aş fi putut duce nicidecum la Cafeneaua Bursei şi nici nu puteam intra cu chirie la doamna Wilfer.

Stăteam de vreo douăsprezece zile la biroul acela, cînd am văzut cadavrul lui Radl'oot la postul de poliţie. Spaima de nedescris care mă chinuia, unul din efectele otrăvii, făcea ca intervalul de timp să pară mult mai lung, dar eu ştiu că nu se putea să fi fost mai lung. Această suferinţă se irosise încetul cu încetul, doar cînd şi cînd mă mai cuprindea, şi acum sper că m-am lecuit definitiv, dar chiar şi astăzi uneori trebuie să chibzuiesc, să mă străduiesc, să fac o pauză înainte de a vorbi, altminteri nu sînt în stare să articulez cuvintele pe care vreau să le spun.

ţ lar am luat-o razna, în loc să urmăresc firul gîndurilor pînă la capăt. Nu mai e aşa mult pînă la capăt, îneît nu văd de cc-aş ti ispitit să mă întrerup în mijlocul unei fraze. Şi acum, drept înainte !

Căutam zilnic în ziare ştiri, ca nu cumva să pierd ceva, dar nu era nimic. Pornind la plimbare scara aceea (căci stăteam ascuns pe lumină), am dat de lume strînsă în jurul unui afiş lipit pe zidurile ^de la Whitehall Conţinea descrierea mea, John Harmon, găsit mort în fluviu şi mutilat, în împrejurări cît se poate de suspicioase *;* se făcea descrierea îmbrăcămintei mele, a hîrtiilor găsite prin buzunare, menţiomn- du-se unde fusesem expus pentru identificare. M-am dus grăbit într-acolo, nesăbuit la culme, şi acolo — aveam în faţa ochilor moartea oribilă de care scăpasem, în forma ei cea mai înspăimîntătoare, adăugată la oroarea de neconceput ce mă chinuia pe atunci cînd otrava atingea în mine punctul maxim al efectului — mi-am dat seama că Radfoot fusese ucis de cine ştie ce mîini necunoscute, pentru nişte bani, motiv pentru care m-ar fi ucis şi pe mine, şi că pesemne amîndoi fusesem aruncaţi în Tamisa, din acelaşi loc sumbru în acelaşi curent sumbru, cînd apa se învolbura adîncă şi tumultuoasă.

în seara aceea, cît pe-aci să-mi dau în vileag taina, deşi nu bănuiam pe nimeni, nu puteam oferi nici o informaţie, nu Ştiam absolut nimic în afară de faptul că cel asasinat nu tu-

[1] *Whitehall,* stradă în Londra, unde se află birourile guvernului britanic.sesem cu, ci Radfoot. Ziua următoare şi cea următoare acesteia, în timp ce tot şovăiam, mi sc parca ca şi cum toată ţară era hotărîtă să mă vadă mort. Rezultatul identificării a fost ca eram mort, guvernul m-a declarat mort; cînd stăteam şi cu cinci minute la gura focului, ascultînd zgomotele de afară, nu se putea să nu aud, cu urechile mele, că sînt mort.

Astfel murise John Harmon, şi Julius Handford dispăruse, iar John Rokesmith se năştea. Intenţia din scara aceea a lui John Rokesmith era să repare un rău pe care nu şi l-ar fi putut închipui vreodată, ajuns la urechile sale din relatările lui Lightwood, şi că în orice caz trebuia să se însănătoşească. John Rokesmith va stărui în această intenţie, după cum era şi dator.

Ei, şi acum s-a spus tot ce era de spus ? Tot ce se întîmplase pînă atunci ?. N-a fost trecut nimic cu vederea ? Nu, nimic. Dar după aceea ? Ca să chibzuieşti în viitor e o treabă mai grea, deşi de mai scurtă durată decît să ie duci cu gîndul în trecut. John Harmon c mort. Trebuie oare să fie readus la viaţă ?

Dacă da, de ce ? Dacă nu, de ce ?

Să vedem, mai întîi, în caz că da. Pentru a pune în lumină justiţia umană asupra nedreptăţii faţă de unul căruia i s-a refuzat această justiţie şi care poate lăsa în urma lui o mamă în viaţă. Pentru a pune în lumină justiţia umană cu licărul dintr-un pasaj de piatră, o scară, o perdea cafenie şi un servitor negru. Pentru a intra în posesia hainelor tatălui meu, cu care să cumperi, ca un netrebnic, o făptură frumoasă pe care o iubesc — nu pot schimba nimic, raţiunea n-are ce căuta aici ; o iubesc mai presus de raţiune — dar care o să mă iubească la fel cum îl iubeşte pe cerşetorul din colţul străzii, ca să-mi facă hatîrul. Ce demnă folosinţă dată banilor, faţă de întrebuinţarea greşită de odinioară !

Acum, să vedem în caz că nu. Motivul pentru care John Harmon nu trebuia să fie readus la viaţă. Deoarece a îngăduit, fără să mişte un deget, acestor vechi prieteni dragi şi credincioşi să intre în posesia averii; deoarece îi vede fericiţi astfel, o foloseşte cum sc cuvine, curăţind banii de rugină şi impurităţi. Pentru că virtual au adoptat-o pe Bella şi vor avea grija de ea în viitor. Pentru că e o fire destul de afectuoasă, are destulă căldură în sufletul ei ca să sc dezvolte, pusă în condiţii favorabile, în ceva bun şi durabil. Căci locul pc care l-a ocupat în testamentul tatălui meu i-a accentuat defectele, dar acum a

şi început să fie mai bună. Deoarece căsătoria cu John Harmon, din cele auzite chiar din gura ei, ar fi o adevărată mascaradă, de care atît ea, cît şi cu trebuie să fim mereu conştienţi, degradînd-o pe ea în ochii ei, pe mine într-ai ci şi fiecare dintre noi în ochii celuilalt. Căci dacă John Harmon reapare în viaţă şi n-o ia de soţie, atunci averea încape în aceleaşi mîini în care se află şi acum.

Cu ce m-aş fi ales cu ? Ca unul care a murit, mi-am găsit prietenii adevăraţi din timpul vieţii tot aşa de cinstiţi, de afectuoşi şi de fideli ca atunci cînd aş li fost viu, făcînd din memoria mea un mobil pentru acţiuni generoase, înfăptuite în numele meu. Ca unul care a murit, ci puteau, nesocotindu-mi amintirea, să fi trecut avizi peste mormîntul meu pentru a pune mîna pe avere, dar i-am găsit tălălăind pe drum ca nişte copii stingheri şi mi-am adus aminte de dragostea pe care o avuseseră faţă de mine cînd eram un biet copil sperios. Ca unul care a murit, am auzit de la cea care dacă trăiam avea să-nii
i ie soţie adevărul revoltător că ar fi trebuit s-o cumpăr aşa cum sultanul îşi cumpără sclavele, fiindcă nu ţinea de loc la mine.

1 Cu ce m-aş fi ales eu ? Dacă morţii ar fi ştiut sau ar şti cum se poartă cei vii cu ei, cine printre oştile de morţi a avut parte pe pămînt de o mai mare fidelitate ca mine ? Asta nu-i oare de ajuns pentru mine ? Dacă veneam înapoi, aceste nobile creaturi mă întîmpinau cu bun sosit, ar fi plîns de bucurie, mi-ar fi dăruit totul cu dragă inimă. Dar nu m-am întors, şi atunci au trecut nestingheriţi în locul meu. Să stea acolo în pace, iar Bella să stea la locul ei.

Atunci, ce-mi rămîne de lăcut ? Să duc aceeaşi viaţă lihnită de secretar, ferindu-mă cu grijă ca nu cumva să fiu recunoscut, pînă cînd se vor obişnui cu noua lor situaţie şi pînă ce şleahta mare de pungaşi sub tot soiul de nume îşi va fi găsit o pradă mai proaspătă. Intre timp, metoda pc care am stabilit-o pentru toate afacerile lor, şi cu care mă căznesc zi de zi să-i familiarizez, va fi, sper, o maşină pusă atît de bine în funcţiune, îneît s-o poată ţine ei mai departe pe roate. Ştiu că nu-mi rămîne altceva decît să apelez la mărinimia lor. Cînd va veni vremea, n-am să cer decît să fiu repus în vechiul meu mod de viaţă, spre satisfacţia lui John Rokesmnh. John Harmon nu va mai apărea însă niciodată.

Ca nu cumva, într-un viitor îndepărtat, să mai am cît de cît

îndoieli că Bclla poate totuşi m-ar fi luat în căsătorie pentru ceea ce sînt eu în sine dacă i-aş fi ccrut mîna în mod deschis, i-o voi cere acum în mod deschis, impunîndu-mă, fără doar şi poate, la o probă al cărci răspuns îl cunosc prea bine dinainte.

Şi acum, după ce am chibzuit totul, de la înccput pînă la sfîrşit, mă simt cu inima uşurată."

Aut de cufundat în gînduri fusese cel care trecea drept mort, îneît nu luase seama nici la vînt, căruia îi rezistase, nici de drumul pe unde umbla, străbătut instinctiv. Ajungînd acum în centrul oraşului, la o staţie de birji, nu ştia ce să facă : să se ducă acasă, ori să se oprească întîi la locuinţa domnului Boffin ? Hotărî să treacă pe la domnul Boflin, spunîndu-şi că pardesiul, pe carc-1 purta pe braţ, va atrage mai puţin atenţia dacă-l lasă acolo decît dacă-1 ia cu el în Holloway — doamna Wilfcr şi domnişoara Lavinia fiind amîndouă nespus dc curioase în legătură cu orice articol vestimentar aflat în posesia chiriaşului.

Domnul şi doamna Boffin nu erau acasă cînd ajunse e! acolo, dar domnişoara Wilfcr se afla în salon. Rămăsese acasă pentru că nu se simţea prea bine ; seara a întrebat clacă domnul Rokesmith se află în camera lui.

— Prezintă complimente clin partea mea domnişoarei Wilfcr şi spune-i că sînt aici.

Domnişoara Wilfcr îi transmise complimente la rîndu-i, şi clacă deranjul nu c prea mare, domnul Rokesmith ar fi aşa de amabil să urce pînă la ea înainte de plecare ?

Nu e prea mare deranj, şi domnul Rokesmith urcă.

Oo, arăta aşa dc bine, arata foarte, foarte drăguţă ! Dacă tatăl „răposatului^ John Harmon ar fi lăsat banii necondiţionat fiului său şi dacă fiul ar fi descopcrit-o din întîmplarc pe fata asta adorabilă şi ar fi avut fericirea s-o facă să se îndrăgostească pe cît era de adorabilă !

— Vai de mine ! Eşti bolnav, domnule Rokesmith r

— Ba nu, cîtuşi dc puţin. Mi-a părut rău auzind, cînd am venit, că *dumneata* nu te simţi prea bine.

<■—■ Aa, o nimica toată. O simplă durere de cap... acum m-a lăsat... nu eram prea dispusă să intru într-un tcam supraîncălzit, aşa că am rămas acasă. Te-am întrebat dacă eşti cumva bolnav, pentru că arăţi atît de palid la faţă !

— Da ? Am fost foarte ocupat toată seara.

Stătea întinsă pe o canapea joasă dinaintea focului, lîngă

ea cu o bijuterie splendidă dc măsuţă, pe care se afla o carte şi lucrul de mînă. Ah ! Ce viaţă ar mai fi dus „răposatul" John Flarmon dacă avea prilejul fericit să ia loc pe canapeaua aceca, să-şi petreacă braţul pe după mijlocul ci şi să spună : „Sper ca ţi s-a părut lung timpul fără mine ! Parc-ai fi o zeiţă a căminului, scumpa mea *!“*

Dar actualul John Rokesmith, foarte departe faţă de răposatul John Harmon, rămase în picioare la oarecare distanţă. O mică distanţă în raport cu spaţiul, dar imensă în privinţa obstacolului carc-i separa.

— Domnule Rokesmith — rosti Bella, luînd lucrul şi examinîndu-1 atentă jur împrejur, pe la colţuri —, am ţinut să-ţi spun ceva, dc îndată ce mi s-ar fi oferit prilejul, ca un fel de explicaţie pentru ce m-am purtat urît cu dumneata mai deunăzi. Nu trebuie să ai gînduri rele faţă dc mine, domnule.

Felul în care îi aruncă o privire scurtă şi tăioasă, în parte vădit ofensată, în parte mofturoasă, ar fi fost foarte admirat de răposatul John Flarmon.

— Nici nu ştii ce gînduri bune am pentru dumneata, domnişoară W ilfcr.

— Zău, grozavă părere trebuie să ai despre mine, domnule Rokesmith, dacă-ţi închipui că atunci cînd dau de bine uit casa părintească.

— Mi-am închipuit cu una ca asta ?

— Da, în orice caz — replică Bella.

— Mi-am îngăduit libertatea să-ţi atrag atenţia asupra unei mici scăpări din vedere a dumitale... la care ajunseseşi din nebăgare de seamă, fireşte. Asta-i tot.

-— îmi permiţi să tc întreb, domnule Rokesmith — spuse Bella — cum dc ţi-ai îngăduit aşa ceva ?... Sper că nu-i nimic jignitor în aceste cuvinte, mai cu scamă pentru că îţi aparţin, nu uita.

— Fiindcă, domnişoară Bella, mă interesează sincer, profund, temeinic. Fiindcă aş vrea să ştiu că-ţi merge totdeauna foarte bine. Fiindcă eu... pot să continui ?Nu, domnule — se împotrivi Bella, cu obrajii îmbujoraţi — ai spus inai mult decît suficient. Te rog să *im* coţi- tinui. Dacă eşti generos, dacă ai onoare, n-o să adaugi nimic.

Dacă răposatul John Harmon s-ar fi uitat la figura aceasta semeaţă, cu ochii lăsaţi în pămînt, cu răsuflarea grăbită, stîrnin- du-i părul castaniu-deschis care-i cădea peste gîtul delicat, pro- babil că ar fi păstrat tăcerea.

— Vreau să-ţi vorbesc, domnule, o dată pentru totdeauna

zise Bella — şi nu ştiu cum să încep. Am stat aici toată scara
cu dorinţa să-ţi vorbesc, hotărîtă să-ţi vorbesc, simţind că trebuie s-o fac. Te rog să-mi acorzi cîtcva clipe.

El păstră tăcerea, fata rămase cu capul întors, făcînd uneori o mişcare abia schiţată, de parcă ar fi vrut să i se adreseze. Pînă la urmă, îşi luă inima-n dinţi.

— Dumneata ştii care e situaţia mea aici şi ştii situaţia mea de acasă. Trebuie să-ţi vorbesc cu însămi, căci n-am pe nimeni în jurul meu căruia să-i cer să facă acest lucru. Nu-i generos, nu-i cinstit din partea dumuale să te porţi cu mine aşa cum tc pot ţi.

— E cumva o dovadă de lipsă de generozitate sau necinste faptul de a li devotat dumitalc, de a li vrăjit de dumneata ?

— Fleacuri ! — exclamă Bella.

Răposatul John Harmon ar fi considerat exclamaţia ci mai degrabă un fel dispreţuitor, trufaş, de a-1 respinge.

— Acum mă simt obligat sa continui — adăugă secretarul — deşi numai pentru a aduce explicaţii şi ca sa mă apăr. Sper, domnişoară Wilfcr, că nu este de neiertat... chiar şi din partea mea... dacă lac o declaraţie cinstită a unui devotament faţă de dumneata.

— O declaraţie cinstită ! — repetă Bella, răspicat.

— E altfel cumva ?

— Trebuie să-mi exprim rugămintea, domnule — spuse Bella, găsind refugiu într-o atitudine de uşor resentiment -- să nu mi se pună întrebări. Trebuie să mă scuzi dacă nu mă las interogată.

Oh, domnişoară Wiîfer, ăsta i un lucru puţin generos. Nu întreb nimic, mă mulţumesc cu ceea ce vei sublinia singură. Renunţ totuşi şi la această întrebare. Dar rămîn la cc-am declarat. Nu-mi pot retrage mărturisirea ataşamentului meu pentru dumneata, a ataşamentului meu serios ţi profund, ţ.i nici n-o fac.

— Eu o resping, domnule — rosti Bella.

— Trebuia să fiu orb şi surd ca să nu mă fi aşteptat la acest răspuns, fartă-mi jignirea, căci poartă cu sine şi pedeapsa.

—• Ce pedeapsă ? — întrebă Bella.

— Suferinţa mea de acum nu-i o pedeapsă ? Dar, scuză-mă, n-am vrut să tc supun din nou unui interogatoriu.

—• Te foloseşti de o vorbă pripită de-a mea — zise Bella, eu unuşor accent de reproş adresat sieşi — ca să mă faci să par o... mai ştiu eu ce. Mi-a scăpat fără săvreau atunci cînd am folosit-o. Dacă am greşit, îmi pare rău ; dar dumneata ai repetat-o cu bună-ştiinţă, şi asta în ochii mei nu pare cu nimic mai lăudabil. Pentru rest, domnule Rokesmith, te rog să rămînetn înţeleşi o dată pentru totdeauna că nu mai avem ce discuta.

—- O dată pentru totdeauna — repetă el.

—• Da, domnule, fac apel la dumneata — continuă Bella, din ce în ce mai aprinsă — să nu mă urmăreşti pas cu pas. Fac apel la dumneata să nu profiţi de poziţia dumitale în casa asta pentru a mă pune pe nune într-o poziţie delicată şi dezagreabilă. Fac apel la dumneata să renunţi la obiceiul de a atrage privirile doamnei Boffin şi mic asupra atenţiilor dumitale deplasate.

— Am procedat eu astfel ?

— Cred şi cu că da — răspunse Bella. — în orice caz, nu-i vina dumitale, domnule Rokesmith, dacă n-ai izbutit.

— Sper să fie falsă impresia asta a dumitale. Mi-ar părea foarte rău dacăînsă c justificată. Pe viitor, nu-ţi fie teamă. Nu se va mai întîmpla aşa ceva.

— Mă simt uşurată auzind acest lucru — spuse Bella. — Am cu totul alte năzuinţe în viaţă, şi de ce ar trebui să ţi le spulber pe-ale dumitale ?

— Ale melc ! — se miră secretarul. — Viaţa mea !

Tonul acesta curios o făcu pe Bella să se uite la zîmbctul curios cu care spunea aceste cuvinte. Cînd se uită încă o dată, dispăruse.

— Scuză-mă, domnişoară Willer — reluă el cînd privirile lor se întîlni'ră — dumneata ai folosit cîţiva termeni tari, în sprijinul cărora, nu mă îndoiesc, ai o justificare în minte, pentru mine de neînţeles. Lipsit de generozitate >i nconorabil în cc privinţă ?

—• Aş prefera să nu fiu întrebată — spuse Bella plină de trufie, cu ochii în jos.

— Şi eu aş prefera sa nu întreb, dar sînt silit s-o fac. Te rog să-mi explici, dacă nu din amabilitate, din spirit de justeţe.

— Oh, domnule ! — exclamă Bella, ridicînd ochii spre ai lui, după o mi'că luptă de a se stăpîni. —- Este oare cavalereşte şi onorabil să foloseşti împotriva mea puterea pe care o ai aici graţie domnului şi doamnei Boffin şi abilităţii dumitale în afaceri ?

— împotriva dumitale ?

— Este oare cavalereşte şi onorabil să ie slujeşti, treptat, de influenţa lor în sprijinul unor proiecte despre care ţi-am arătat că nu-mi sînt pe plac şi de care pur şi simplu, îţi spun, nici nu vreau s-aud ?

Răposatul John Harmon era destul de răbdător, dar să-! suspecteze de aşa ceva ar fi 1 ost ca şi cum îi împlînta un cutii în inimă.

— Este oare cavalereşte şi onorabil să iei un asemenea post... dacă ai făcut asta, pentru că nu ştiu exact, sper să nu fie aşa... anticipînd, sau fiind informat dinainte, că o sa viu aici, şi punînd la cale să acţionezi în defavoarea mea ?

—• Mizerabil complot ! — spuse secrctarul.

— Da — încuviinţă Bella.

Secretarul păstră tăcere cîteva clipe ; apoi spuse, cu simplitate :

— Greşeşti profund, domnişoară Wilfer ; este de necrezut cum poţi greşi. N-aş putea spune totuşi că e vina dumitale. Nu-ţi dai seama că merit mai mult de la dumneata.

— Cel puţin, domnule — replică Bella, cu vechea ei indignare, sporită acuni — dumneata cunoşti povestea venirii mele aici, în orice caz. L-am auzit pe domnul Boffin spunînd că

eşti la curent cu fiecare rind şi cuvînt din testamentul ăsta, aşa cum eşti la curent cu toate afacerile lui. Nu-i de-ajuns că am fost ciută prin testament, ca un cal, un cîine sau o pasăre, acum ai început să dispui de mine în sinea dumitale şi să faci speculaţii pe seama mea, de cum am încetat să mai fiu subiect de discuţie, batjocura oraşului ? Sînt cu oare veşnic hărăzită să fiu la chcremul unor venetici ?

— Crede-mă — replică secretarul — greşeşti nespus de mult.

— Mi-ar părea bine să fie aşa — zise Bella.

— Mă-ndoicsc că o să se întîmplc asta. Noapte bună. Fireşte, voi avea grijă să nu pomenesc nimic despre accastă convorbire faţă de domnul şi doamna Boffin atîta timp cît mai rămîn aici. Te rog să ai încredcre ca despre tot ce tc-ai plins nu se va afla niciodată.

— Atunci, mă bucur, domnule Rokcsmith, că am vorbit. Mi-a fost chinuitor de greu, dar s-a făcut. Dacă tc-am jignit cumva, sper că mă vei ierta. Sînt fără experienţă şi impulsivă şi am fost cam răsfăţată. Dar zău, nu-s aşa de rea după cum, îndrăznesc să spun, fac impresia, sau după cum mă socoteşti dumneata.

El părăsi încăperea cînd Bella termină de vorbit, în felul ei capricios şi inconsistent. Rămasă singură, se trînti pe canapea şi spuse :

„N-am ştiut că minunata femeiuşcă e aşa de afurisită ! “

Apoi se ridică şi se privi în oglindă, adrcsîndu-se chipului ci :

„Uite în ce hal arăţi, proastă ce eşti ! “

Pe urmă se plimbă neliniştită de la un capăt la altul al odăii şi rosti :

„A.ş fi vrut ca tata să fie aici, să stăm de vorbă despre o căsătorie de interes ; dar mai bine că nu-i de faţă, bietul, l-aş fi tras de păr dacă *era* aici“[c].

După aceea aruncă lucrul de mînă cît colo, şi în urma lui cartea. Se aşeză şi începu să fredoneze o melodie, dar o fredona fals şi se supără din pricina asta.

Iar John Rokesmith ce făcea ?

El coborîse în camera lui şi-l înmormîntă pe John I lar- mon la şi mai mare adîncime în pămînt. îşi luă pălăria şi ieşi pe uşă, şi mergînd spre I Iollov. ay ori altundc — habar n-avea încotro îngrămădi movile de pămînt peste movile pe mormăitul lui John Ilarmon. Nu sc întoarse «acasă pînă la ivirea /orilor. Şi atît fusese de ocupat să tot pună mormane de pămînt după mormane peste rnormîmul lui John ITarmon, în- c-ît acesta zăcea sub un adevărat lanţ alpin ; groparul Rokc- smith aduna de zor munţi întregi peste el, înlesnindu-şi treaba cu un cîntec dc îngropăciune : „Acoperă-1, striveştc-1 sa nu se mai iridice".

Capitolul XIV

HOTĂRIRE NESTRĂMUTATĂ

Treaba tic gropar de a îngrămădi pămint toată noaptea peste John Harmon nu i-a adus lui Rokcsmith un somn adînc; spre dimineaţă, totuşi, a dormit la răstimpuri şi s-a sculat mai hotărît în intenţiile lui. Acum, totul trecuse. Nici o nălucă nu va mai tulbura pacea domnului şi doamnei Boffin ; nevăzută .şi fără glas, năluca o să vegheze încă puţîn asupra unei existenţe pe care o părăsise, şi apoi va înceta pentru totdeauna să mai bîntuie prin locuri pe unde nu avea ce căuta.

El depănă încă o dată totul în minte. Picase în situaţia în care se afla, ca mulţi alţii în diferite situaţii deopotrivă, fără să observe forţele acumulative ale împrejurărilor luate separat. Stăpînit de neîncredere, rodul unei copilării nenorocite şi al înrîuririlor nefaste — căci bune 1111 cunoscuse încă pînă atunci — din partea tatălui şi a averii tatălui său, el ajunse la ideea primei lui dezamăgiri, menită să fie inofensivă, sa dureze doar cîtcva ceasuri sau zile, să sc răsfrîngă numai asupra unei fete căreia îi era impus clintr-un capriciu, totul ticluit onest, spre binele ei. Dcoarece dacă i s-ar fi părut că era nefericită faţă de perspectiva acestei căsătorii (fie din pricină că ţinea la un alt bărbat, sau din cine ştie ce alte cauzc), el ar fi spus cu toată seriozitatea : „Iată încă unul din efectele nefaste, vechi de cîncl lumea, datorate banilor aducători de nenorocire. O să-i las în posesia singurilor protectori şi prieteni ai mei şi ai sorei mcle.“ Cînd capcana îi: care căzuse l-a îndepărtat într-atît de intenţia lui iniţială Î11- cît s-a văzut afişat de autorităţile poliţieneşti pe zidurile Londrei ca fiind mort, el acceptă buimăcit sprijinul care i sc oferea, fără a-şi da scama cît de mult autoriza trecerea averii

în mîinile Boi'finilor. Cînd i-a văzut şi i-a cunoscut mai bine şi cînd şi din postul lui avantajos de observaţie nu putea desluşi nici un cusur !a ci, sc întrebă : „Şi atunci să mă reîntorc oare la viaţă ca să deposedez asemenea oameni ?“ O astfel de grea încercare pentru ei n-ar fi dus la nimic bun. Auzise chiar din gura Bellei, în seara cînd stătea la uşă şi batea ca să închirieze locuinţa, că această căsătorie ar fi fost din partea ei pur şi simplu o chestiune de interes. O pusese la încercare de atunci, ca fiind necunoscut şi în pretinsa lui poziţie, iar ea nu numai că i-a respins avansurile, dar se socotea şi ofensată. Lui îi revenea ruşinea să o cumpere, sau josnicia de a o pedepsi ? Dacă totuşi revenea la viaţă, îndeplinind condiţiiilc puse în testament, trebuia să facă prima faptă, sau revenind la viaţă nu le îndeplinea, dar trebuia s-o lacă pe cealaltă.

O altă consecinţă la care niciodată nu se gîndise era implicarea unui om nevinovat în presupusa crimă. Avea să obţină retractarea completă din partea acuzatorului şi să repare răul care niciodată n-ar fi avut loc, firește, dacă n-ar fi fost la mijloc înşelătoria la care recursese. Apoi, oricît îi era de greu, oricît ar fi avut de suferit de pe urma acestei înşelăciuni, trebuia să accepte totul bărbăteşte ca pe-o răscumpărare şi să nu se plîngă.

Astfel gîndca John Rokesmith în dimineaţa aceea, îngropîndu-1 pe John Harmon încă şi mai adînc decît o făcuse în timpul nopţii.

Ieşind mai devreme ca tic obicei, îl întâlni pe heruvim la uşă. Drumul acestuia era o anumită bucată acelaşi cu al lui, aşa că merseră împreună.

Era cu neputinţă să nu fi observat schimbarea exterioară a heruvimului, şi părea foarte conştient ele asta, de aceea rosti cu modestie :

— E un dar de la fiică-mea, Bella, domnule Rokesmtih.

Cuvintele astea îi făcură plăcere secretarului, pentru că îşi aduse aminte de cele cincizeci de lire, şi o iubea încă pe faşă. Era fără îndoială o dovadă de mare slăbiciune — aşa *este* totdeauna, după cum afirmă unele autorităţi în materie -- dar el o iubea pe fată.

— Nu ştiu dacă, întîmplător, domnule Rokesmith, ai citit multe cărţi de călătorie prin Africa? — întreba R. W.

— Am citit cîieva.

— î:i, atunci ai aflat ca există de obicci un rege Gecige, ori

un rege Boy, ori un rege Sambo, un rege Bill, sau Bull, ori Rum, sau Junk, ori mai ştiu cu ce alt nume dat dc marinari.

— Unde ? — întrebă Rokcsmith.

— Peste tot. Adică, peste tot in Africa. Aş putea spune ram pretutindeni, căci regii negri sînt ceva comun... şi, cred, dezagreabili — adăugă R. W., dc parca îşi cerea scuze.

— Sînt aproape întru totul de părerea dumitale, domnule Wilfer. Vrei să spui că....

— Vreau să spun că în general regele poartă pălărie londoneză doar, sau o pereche de bretele din Manchcster, ori un epoîet, sau o tunică dc uniformă în mînecile căreia îşi vî.ra picioarele ori ceva asemănător.

— întocmai — spuse secretarul.

— între noi tîe zis, domnule Rokesmiih - observă heruvimul, vesel — ie asigur că atunci cînd mai toţi din familia mea erau acasă şi trebuia să am grijă de ci, mă gîndeam grozav dc mult la astfel de regi. N-ai idee, fiind singur, ce greu mi-cra ştiind că am în acelaşi moment mai mult decît un cos-
y turn bun de haine.

— îmi dau seama destul de bine, domnule Wilfer.

— Pomenesc despre asta — spuse R. W. cu înflăcărare — numai ca să arăt cit de drăguţă, de delicată, de atentă şi. afectuoasă este fiica mea. Chiar dacă a fost puţin răsfăţată, nu mă mir în asemenea împrejurări. Dar de fapt nici n-a fost, nu, cîtuşi de puţin. Şi e atît de drăguţă ! Sper că eşti de acord, cu mine, domnule Rokcsmith, şi o socoţi foarte drăguţă.

— Fireşte că da. Aşa şi trebuie socotită de oricine.

— Nădăjduiesc... — rosti heruvimul. într-adevăr, nici nu ma pot îndoi. Asta-i pentru ea un mare avantaj în viaţa, domnule Rokcsmith. îi deschide mari perspective !

— Domnişoara Wilfer nici nu putea avea prieteni maî buni ca domnul şi doamna Boffin.

— Cu neputinţă ! — exclamă fericitul heruvim. — Zău, încep să cred că lucrurile merg strună aşa cum merg. Dacă trăia domnul John Ilarmon...

— Mai bine că a murit — zise secretarul.

— Nu, eu unul n-aş merge atît de departe îneît sa spun aşa ceva — se grăbi să declare heruvimul, luînd poziţie ••«- potriva tonului acestuia, hotărît şi nemilos — însă poate că nu se potrivea cu Bella, ori s-ar putea ca Bella să nu fi Iost potrivită pentru el, ori clin pricina altor cincizeci de motive, iar acum sper

că va putea să aleagă singură.

— Nu cumva... dat fiind că mi-aţi arătat atîta încredere îneît să discutaţi cu mine acest subiect... o să mă scuzaţi dacă vă întreb... nu cumva... poate... a şi făcut alegerea ? - îngăimă secretarul.

- A.a, vai de mine, nu ! — sări R. W.

— Fetele uneori — insinuă Rokesmith aleg fără să mai spună ceva taţilor lor.

111 cazul ăsta, nu, domnule Rokesmith. între fiica mea şi mine există o legătură, o adevărată convenţie bazată pe încredere. \ fosi pecetluită deunăzi tocmai. Pecetluirea datează de la acestea... adăugă heruvimul, lovindu-se uşor peste pulpanele hainei şi peste buzunarele pantalonilor. —• Aa, nu, n-a făcut alegerea. La drept vorbind, tînărul Gcorge Sampson, pe vremea cînd John Harmon...

- ('are mai bine nu s-ar fi născut! — zise secretarul încruntîndu-se aprig.

R. W . se uită la el mirat, gîndindu-se că-i căşunase inexplicabil împotriva bietului răposat, şi continuă :

— Pe vremea cînd John Ilarmon era căutat de zor. ti nărui (îeorge Sampson, bineînţeles, îi făcea curte Bcllei, şi Bella se lăsa curtată. Dar nu era nimic serios, iar acum mai puţin ca orieînd. Pentru că Bella e ambiţioasă, domnule Rokesmith, şi. aş putea să-ţi prezic, o sa se mărite cu un om bogat. De astă dată, vezi dumneata, ea va avea în faţa persoana laolaltă cu averea şi va putea alege cu ochii deschişi... Eu o apuc pe aici. îmi pare rau că trebuie sa ne despărţim atît de repecle. La revedere, domnule !

Secretarul îşi continuă drumul, nu prea mulţumit de această conversaţie, şi ajungînd la reşedinţa familiei Boflin dădu de Betty 1 ligden, care-1 aştepta.

— \ -aş fi foarte recunoscătoare, domle — zise Betty dacă mi-aţi da voie să vă adresez un cuvînt, două.

Putea să-i adreseze cîte cuvinte dorea, îi răspunse el ; o luă în camera lui şi-i spuse să se aşeze.

— E în legătură cu Sloppy, domle — adăugă Betty

Dc-aia am venit chiar eu în persoană, l incă n-am vrut sa >iic ce-o să vă spun, a trebuit s.t plec mai devreme, aşa c-am venit încoace.

— Ai o nemaipomenită energie rosti Rokesmitli.

— Eşii la fel de vînără ca mine.

Betty Higden clătină grav din cap.

— Sînt energică la vîrsta mea, domle, însă tînără nu, slavă Domnului !

— Te bucuri că nu eşti tînară ?

— Da, domle. Dacă eram tînară trebuia să iau totu de la ; capăt, şi drumu-i lung şi obositor, înţelegeţi ?... Insa nu despre mine-i vorba, ci de Sloppy.

— Şi ce e cu el, Betty ?

— Uite ce e, domle. Nu pot să-i scot nicicum din cap ca ■ n-o sa fie-n stare să răspundă la bunăvoinţa cocoanei şi lu dom nu şi să facă şi treabă pentru mine, amîndouă împreună. | Nu, n-are să poată. Ca să fie-n măsură să-şi cîştige viaţa ca lumea, trebe sa mă lase pe mine. Ei, el nici nu vrea s-audă. *U* — Pentru asta îl stimez — spuse Rokesmitli.

— *'Zău,* domle ? Eu una nici nu ştiu ce să fac. Şi cu toate astea, nu-i drept să fie lăsat de capu lui. Aşa că clacă el nu mă părăseşte, atunci o să-l părăsesc cu.

— Cum, Betty ?

— O să-mi iau tălpăşiţa de-acasă.

— Să-ţi iei tălpăşiţa dc-acasă ? —- repetă secretarul, privind mirat chipul bătrînei, cu ochii ei luminoşi, care exprimau ^ îndîrjire.

Ii. — Da, domle — rosti Betty, încuviinţînd din cap.

Prin această încuviinţare şi din felul cum strînse buzele *[cu* fermitate îşi dădea în vileag o hotărîre nestrămutată.

— Bine, bine — zise secretarul. — Trebuie să mai vorbim | despre asta. Să ne mai gîndim pe îndelete, căutînd să vedem - lucrurile în lumina lor adevărată şi aşa cum o să se desfăşoare, | pas cu pas.

— Acuma, uite ce e, drăguţă — replică batrîna Bettj îţi cer iertare că-s aşa de familiară, da-s la o vîrstă cînd aş putea să-ţi fiu de două ori bunică. Uite ce e. îmi cîştig ane- i voie o pîine amară din munca pc care-o lac acu,^ şi fără Sloppy nu ştiu dac-aş fi putut s-o duc aşa de multă vreme. Da ne-ajunge la amîndoi. Da acu, i'ă-s singura... după . e- s-a prăpădit pînă şi Johnny... mi-ar fi mult mai la-ndcniînă sa

■

trudesc pe picioarele mele dc dimineaţă pînă seara dccît să tot împăturesc rufe la gura focului. Şi să-ţi spun de ce. Cîtcodată mă apucă o ameţeală care-mi vine din cauza felului ăsta de viaţă, şi nu-mi place. Cînd mi se parc că-1 ţin pe Johnny în braţe... cînd pe maică-sa... cînd pc bunică-sa... cînd mă văd pe mine copil, stînd din nou în braţele mamei... apoi înţepenesc cu totu şi la minte, şi la simţire, pînă ce mă smulg din scaun, de teamă să nu păţcsc ca bieţii bătrîni care-s închişi între zidurile atelierelor de lucru, să-i vezi uneori cînd îi lasă afară din cei patru pereţi ca să-şi mai încălzească mădularele la soare, cum îşi tîrîie paşii pe străzi, speriaţi. Am fost o fată fîşncaţă la vremea mea şi totdeauna mi-a plăcut să trebăluiesc, după cum i-am spus şi lu cocoana unde lucraţi cînd i-am văzut prima oară faţa ci bună. Şi azi mai pot merge pe jos douăzeci dc mile, la nevoie. Mai degrabă merg pc jos decît să amorţesc şi să-mi fie frică. Ştiu să croşetez şi aş putea face o sumedenie de lucruşoare ca să le vînd. Dacă mi-ar împrumuta cocoana şi domnu mneatalc douăzeci de şilingi cu care să-mi aranjez un coş, asta ar însemna pentru mine o avere. Aş umbla pc la ţară şi m-aş obosi bine ca să nu mai amorţesc şi mi-aş cîştiga şi bucăţica dc pîinc din truda mea. Ce mi-aş mai putea dori ?

— Şi asta înseamnă la dumneata — spuse secretarul — să-ţi iei tălpăşiţa ?

— Arată-mi dac-aş putea face ccva mai bun ! Arată-mi, drăguţă, ccva mai bun ! Ah, ştiu foarte bine — continuă bă- trîna Betty Higden — şi mneata ştii tot aşa de bine că cocoana şi domnu mncatalc m-ar ţine ca pc-o regină pîn' la sfîrşitti vieţii dacă am ajunge noi la înţelegerea că aşa ar fi drept. Da noi n-am ajunge la înţelegerea asta că ar fi drept. Pîn-acu n-am primit înca nimic de pomană niciodată, şi nimeni dintre ai mei. Că asta, zău, ar însemna să mă lepăd dc mine şi de copiii care-au murit şi s-au dus, să mă lepăd de copiii lor care-au murit şi s-au dus, daca acu mi-aş da în petec la sfîrşit.

— S-ar putea ca la sfîrşit să vină o vreme cînd ajutorul să aibă o justificare şi să fie absolut necesar — insinuă delicat secretarul, stăruind oarccum asupra cuvîntului „sfîrşit".

— Sper să n-ajung aşa niciodată ! N-aş, vrea să supăr pc nimeni în vreun fel prin mîndria mea— spuse bătrîna cu simplitate — dă aş dori să mă ţin pe picioare şi să-mi fiu singură dc folos, chiar pînă-n ceasu morţii.Si, iară îndoiala - adăuga secretarul, în semn de mîn- gîiere — Sloppy se va sluji din plin de acest prilej şi o să
i ic pentru dumneata ceea ce ai fost dumneata pentru el.

De asta poţi fi sigur, domle — spuse Betty, veselă. Cu toate c-o sa trebe să se grăbească puţin, căci cu îmbătrînesc mereu. Da-s >i eu tare, drumu şi vremea rea niciodată n-au iost o piedică pentru mine ! Acuma, fii aşa de bun vi vorbeşte pentru mine cu cocoana şi domnu, spune-le ce aştept eu din partea bunăvoinţei lor să mă lase să lac, şi de ce anume.

Secretarul *sa* gîndi că nu se putea împotrivi celor spuse Je această bătrînă curajoasă ; se duse numaidecît la doamna Boffin şi o îndemnă să-i dea voie lui Betty Higden să facă ce vrea, măcar pentru un timp.

— Ştiu, ar fi cu mult mai satisfăcător pentru inima Jum- | ueavoastră bună — spuse el — să aveţi grijă de ea. dar poate că sîntem datori să respectăm acest spirit independent.

Doamna Boffin era de acord cu această idee. l-'a şi soţul ei munciseră cot la cot, şi îşi înjghebaseră încrederea şi onoarea din măturat. Şi desigur, nu tocmai ei aveau să se dea ni lături de la această îndatorire faţă de Betty Iligden.

—- Dar, Betty — spuse doamna Boffin, care îl însoţise pe domnul John Rokesmith înapoi în birou) său, adrcsîndu-i bătrînei un zîmbet ce-i lumina chipul radios — cu toate astea, eu una cred că n-aş fugi.

— Are să-i vină mai uşor lui Sloppy — adăugă bătrîna, clătinînd din cap — are să-mi vină şi mie mai uşor. Da cum vreţi mneavoastră.

— Cînd ai de gînd să pleci ?

— Chiar acu — a fost răspunsul deschis şi direct. — Astăzi, drăguţa mea, mîine. Doamne, m-am obişnuit cu asta. Cunosc bine o mulţime de locuri din cartier. Cînd nu găseam altceva de făcut, lucram de multe ori în grădini de legume şi pe cîmpuri de hamei.

— Dacă am să te las să pleci, Betty... domnul Rokesmith gîndeşte că aşa şi trebe...

Betty îi mulţumi, plină de recunoştinţă, cu o plecăciune.

— ... Vom ţine mai departe legătura. Nu trebuie să dispari cu totu. Va trebui să ştim mereu cum îţi merge.

Da, dragă madam Boffin, da nu prin scrisori, fincă scrisu la mine... zău, scrisu pe vremea tinereţii mele nu prea era la modă la oameni de teapa mea. Da o să trec pe-aici cînd şi cînd. Nici o teama, 11-0 sa pierd niciodată prileju ca să vă văd chipu mneavoastră îmbietor. Şi apoi — adaugă Betty, cu statornica ci conştiinciozitate — o să am de plătit o datorie, puţin cîie puţin, şi fireşte că asta, dacă nu altceva,
o să mă facă să vin din nou.

— *Trebuie* neapărat? îl întrebă doamna Boffin, încă rezervată, pe secretar.

— Cred că trebuie.

După oarecare discuţie s-a ajuns la înţelegerea că aşa se va întîmpla cum spusese bătrîna ; doamna Boffin o chemă pe Bella să treacă pe hîrtic micile cumpărături de care avea nevoie Betty pentru negoţul cl.

— Sa nu-ţi fie teamă, drăguţa mea — rosti bătrîna de bună-credinţă, privind-o pe Bclla în faţă — cînd o să mă instalez frumuşel, cu sîrguinţă şi-o să vîncl lucruri noi într-o piaţă de la ţara, am să cîştig cîve şase pcncc cum te văd şi cum mă vezi, ca orice nevasta de fermier de prin partea locului.

Secretarul profită de ocazie ca sa pună unele întrebări de ordin practic asupra aptitudinilor domnului Sloppy.

Ar fi ajuns un minunat tîmplar de mobilă fina — spuse doamna Iligdcn dacă aveam banii trebuitori ca să fie dat la meserie.

11 văzuse mînuind unelte, pe care le împrumuta ca să repare calandrul, sau să pună pe picioare vreo mobilă, într-un chip surprinzător. Zilnic înjgheba, din nimic, jucării pentru copilaşii lăsaţi în grijă. Iar o dată se adunaseră în stradă nici mai mult, nici mai puţin decît o duzină de oameni, ca să se uite cu cc dibăcie meşterea piesă cu piesă la caterinca adusă în spinare de un străin.

Asta-i bine zise secretarul. Nu va fi greu să-i găsim de lucru.

Dar fiind că John Harmon zăcea acum îngropat sub nişte adevăraţi munţi, chiar în aceeaşi zi secretarul porni să ducă puia la capăt treburile, să isprăvească odată definitiv cu c!. întocmi pe larg o declaraţie urmînd să fie semnată dc Roguc Iliderhood (ştia că o să poată căpăta această semnătură în urma unei alte vizite de scară, cu mult mai scurtă), apoi se gîndi cui să dea documentul. J iului, sau fiicei lui Hexam ? Se hotărî repede pentru fiică. Dar era mai prudent să evite de a da ochi cu fata, deoarece fratele ei îl văzuse pe Julius liand-

1 ord, şi trebuia si i:e din calo-afară de atent — cine ştie cum se întîmpla sa aiba loc un schimb de păreri între frate şi soră, care ar ii puiuţ stîrni bănuieli ascunse, nu fără să ducă la unele consecinţe.

„S-ar putea ajunge pinii acolo chibzuia el — încît să iiu învinuit ca aş avea vreun amestec în propria mea ucidere!'*

De aceea, cel mai bun lucru era să trimită hîrtia fetei, prin poştă. Pleasant Ridcrhood se obligase să afle unde locuieşte şi au era nevoie să facă acest lucru nici măcar cu un singur cuvînt de explicaţie. Deocamdată, treaba mergea strună.

lot ce ştia însă despre fată aflase din relatările doamnei Boffin auzite de la domnul Lightwood, care parc-se era vestit pentru lelul cum se pricepea să istorisească o poveste, servind-o ca pe ceva absolut personal. îl interesa şi pe el si ar fi dorit să poată alia mai mult — de pilda, că fata primise documentul prin care taică-su era dezvinovăţit şi că se simţea satisfăcută — pe o cale cu totul independentă de Lightwood, care deopotrivă îl văzuse pe Julius Llandford, anunţase în presă căutarea lui, şi dintre toţi oamenii, de el trebuia sa se ferească secretarul cel mai mult.

„întîmplarea însă poate să mă aducă faţă-n faţă cu el într-o clipă, în orice zi din săptămînă, în orice ceas al zilei", j? Iată acum cîteva mijloace probabile pentru a deschide o asemenea cale. fînărul Hexam se pregătea cu un profesor pentru a ocupa o catedră. Secretarul ştia acest lucru, căci rolul surorii lui în cariera băiatului pare să fi fost partea cea mai bună din povestirea lui Lightwood asupra familiei.

Băiatul ăsta, Sloppy, avea mare' nevoie de ceva carte. Dacă el, secretarul, l-ar fi angajat pe acest profesor să-l instruiască, calea cu pricina se putea deschide. Pe de altă parte, doamna Boffin ştia oare numele profesorului ? Nu, ştia însă unde se găseşte şcoala. Asta era de-ajuns. Secretarul scrise numaidecît profesorului şcolii, şi chiar în seara aceea Bradley Ueadstone, drept răspuns, se înfiinţa în persoană.

Secretarul explică profesorului cum domnul şi doamna Bof-iin vor să ajute un tînăr ca să ocupe un loc în viaţă şi să se facă util societăţii prin muncă harnică — astfel ajunsese să apeleze la el pentru a-i da lecţii băiatului de cîteva ori pe săptămînă, seara. Profesorul era de acord să se ocupe de acest elev. Sccretarul întrebă în ce condiţii. Profesorul veni cu precizări. S-au înţeles, şi chestiunea fusese pusă la punct.

— Acum a;; putea şti - zise BracJey i Icadstonc — cine arc

aşa bună părere despre mine îneît să mă fi rcctma.dat dumneavoastră ?

— Trebuie să vă spun că nu eu sînt stăpîn aici. Eu sînt secretarul domnului Boffin. Domnul Boffin este cel care a moş-tenit o avere despre carc probabil aţi auzit pomenindu-sc : dvcrca Ilarmon.

— Domnul Ilarmon — spuse Bradley, carc ar fi rămas uluit dacă ştia cu cine stătea de vorbă — a fost ucis şi găsit în fluviu.

— A fost ucis şi găsit în fluviu.

— Nu cumva ci...

— Nu — îl întrerupse secretarul, zîmbind —, nu el a fost cel carc v-a recomandat. Domnul Boffin a aflat despre dum-neavoastră printr-un anume domn Lightwood. Presupun că4 cunoaşteţi pe domnul Lightwood, sau măcar ştiţi de el.

— Ştiu exact cît aş fi dorit să ştiu despre el, domnule. Nu-l cunosc personal pe domnul Lightwood, şi nici nu ţin. N-am nimic împotriva domnului Ligftwood... dar sînt foarte mult împotriva unor prieteni dc-ai domnului Lightwood... pe scurt : împotriva unuia dintre ci, a celui mai bun.

Abia putea rosti cuvintele, chiar şi la răstimpuri, atît era de furios (deşi se stăpînca cu infinite cazne), venindu-i în minte imaginea atitudinii nepăsătoare şi flegmatice a lui Eugene Wrayburn.

Secretarul îşi aminti dc el. Vedea ca prin ceaţă, în noaptea şi ar fi vrut să schimbe vorba, dar Bradley se crampona de acest subiect în felul lui stîngaci.

— Nu văd nici un motiv să nu pomenesc numele prietenului — spuse el cu îndărătnicie. — Cel de carc mă plîng eu este domnul Eugene Wrayburn.

Secretarul îşi aminti de el. Vedea ca prin ceaţă, în noaptea aceea cînd se lupta cu efectul băuturii otrăvite, imaginea ştearsă a figurii lui Eugene. îşi amintea numele, felul lui de a vorbi, cum se dusese să cerceteze cadavrul, unde stătea şi ce spunea.

— Dar sora tînărului Hexani — întrebă din nou căutînd sa schimbe vorba —cum se numeşte, domnule Hcadstone r

— Lizzie o cheamă — zise profesorul, şi faţa i se Schi-monosi.

Este o fată cu un caracter remarcabil, nu-i aşa ?j— Suficient de remarcabilă ca să fie cu mult mai presus faţa de domnul Wrayburn... deşi ar putea li considerată o fiinţa obişnuită — adăugă profesorul — şi sper că nu mă veţi socoti prea îndrăzneţ, domnule, dacă vă întreb de ce aţi pus aceste doua nume unul lîngă altul.

— Dintr-o simplă întîmplare — replică secretarul. Dîn- du-mi seama că domnul Eugene Wrayburn era un subiect dezagreabil pentru dumneavoastră, am încercat să schimb vorba, deşi, s-ar părea, nu cu mult succes.

— îl cunoaşteţi, domnule, pe domnul Wrayburn?'

— Nu.

— Atunci, nu s-ar putea ca numele acestea să fi fost puse unul lîngă altul datorită vreunei observaţii de-a lui ?

— Cu certitudine, nu.

— Mi-am îngăduit să întreb — rosti Bradley, după ce lăsă privirile în jos — pentru că e în stare să facă cine .ştie ce observaţie în neobrăzarea lui de lăudăros şi uşuratic. Eu... eu sper că n-o să mă înţelegeţi greşit, domnule. Pe... pe mine mă preocupa foarte mult aceşti fraţi, iar subicctul îmi deşteaptă sentimente foarte puternice. Sentimente foarte, foarte puternice.

Bradley scoase batista din buzunar, cu o mină care îi tremura, şi se şterse pe frunte.

Secretarul se gîndea, uitîndu-se la faţa profesorului, că acestea deschideau într-adevăr o cale, ce-i drept neaşteptat de sumbră, de adîncă şi de spinoasă, anevoie de străbătut.

Deodată, în toiul unor emoţii turbulente, Bradley nu mai făcu nici o mişcare, înfruntîndu-i privirile acestuia, ca şi cum l-ar fi întrebat „Ce vezi la mine ?“

Fratele ci, tînărul Flexam, a fost cel care v-a recomandat preciza sccretarul, revenind binişor la chestiune. — Domnul şi doamna Boffin au aflat întîmplător, prin domnul Lightwood, că v-a fost elev. Întrebările pe care le pun despre cei doi fraţi, sau despre fiecare în parte, sînt puse din proprie iniţiativă, pentru că mă interesează chestiunea, ele n-au un caracter oficial şi nici nu sc leagă de domnul Boffin. Cum se face că mă interesează, nu mai este nevoie să explic. Ştii amestecul tatălui lor în descoperirea cadavrului lui Harmon r

Domnule — replică Bradley, neliniştit la culme — cunosc acest caz în amănunţime.—■ Spuneţi -mi, va rog, domnule lleadstone — glăsui secretarul — fata are de suferit, este cumva stigmatizată din pricina acelei acuzaţii imposibile... neîntemeiate ar fi un cu- vînt mai potrivit... făcute împotriva tatălui, care în cea mai mare parte a fost retrasă între timp ?

— Nu, domnule — replică Bradley — aproape furios.

— Mă bucur de asta.

— Sora lui Hexani — rosti Bradley, separînd exagerat de grijuliu cuvînt de cuvînt şi vorbind ca şi cum ar fi citit dintr-o carte — n-a avut de suferit nici o învinuire ce ar putea împiedica un om cu un caracter impecabil, care a făcut numai prin sine fiecare pas în viaţă, de a împărţi cu ea poziţia pe care o ocupă în societate. Nu vreau să spun să o ridice pînă la înălţimea poziţiei lui, ci spun să o împartă cu ca. Asupra fetei nu planează nici o învinuire, doar dacă din păcate şi-o fi fă- cînd ea singură vreunul. Cînd un astfel de om nu se dă în lături s-o considere pe picior de egalitate cu el şi cînd s-a convins singur că c fără nici un cusur, cred că faptul ar trebui luat ca fiind deosebit de grăitor.

— Şi există un asemenea om ? — se miră secretarul.

Bradley încruntă sprîncenele, strînse din fălci şi îşi pironi ochii în pamînt, cu un aer hotărît, care părea inutil în această împrejurare.

— Şi există un asemenea om ! — răspunse el.

Secretarul nu avea nici un motiv sau scuză de a se mai în- tinde la vorba, aşa că discuţia luă sfîrşit. Trei ore mai tîrziu, vedenia cu păr cîlţos din nou se pierdea în prăvălia de ama- netat, iar în aceeaşi seară, retractarea lui Rogue Riderhood se afla într-un plic, depusă la oficiul poştal pe numele lui Lizzie Hexam, cu adresa exactă.

Toate aceste treburi îl absorbiră într-aut pe John Rokes- mith, îneît abia în ziua următoare avu răgazul s-o revadă pe domnişoara Bella. Părea că între ei se statornicise înţelegerea tacită de a se ţine netulburaţi cît mai la distanţă unul de altul, fără să atragă atenţia domnului şi doamnei Boffin asupra vre- unei schimbări vizibile în atitudinea lor. Pregătirile pentru ple- carea lui Betty Higden le-au venit într-ajutor, deoarece Bella era ocupată, în mare fierbere, acaparînd atenţia tuturor.

Cred — spuse Rokesmith, pe cînd stăteau cu toţii prin preajma ci în timp ce-şi punea la punct coşul dichisit, în al ară de Bella, îngenuncheată lingă scaunul pe care se afla panerul,dîndu-i o mină du ajutor sa-i împacheteze - crcd că ar trebui să ai în buzunar, doamnă Higden, o scrisoare măcar, întocmită dc mine pentru dumneata, din partea domnului şi a doamnei Boffin, din care să reiasă că sini prietenii dumitale... n-am să spun patroni, căci nu le-ar place.

— Nu, nu, nu - se împotrivi doamna Higden -- nici un fel dc patroni ! Să ne ferim de aşa ceva, orice s-ar întîmpla.

— Sînt şi-aşa destui, chiar şi fără noi... ce zici, Noddy / — rosti doamna Boffin.

— Cred şi eu. madam ! - replică Gunoierul dc aur. Mult prea mulţi, zău î

— Dar oamenilor le place uneori să aibă patroni, nti-i aşa, domnule ? — întrebă I'clla privind 111 sus.

— *Mie* unu nu-mi place. Şi dacă le place *lor,* draga mea, ar fi căzu să se mai deştepte, rosti domnul Boffin. — Patronii şi patroanele, şi vicepatronii şi viccpatroanele, şi patronii răposaţi şi patroanele răposate şi fost vicepatronii şi foste vicc-patroanele... ce-nscamnă toate astea ? Dacă domn Tom Noakes îşi dă cei cinci şilingi ai lui, nu-i cl oare patron, şi dacă madam Jack Styles îşi dă cei cinci şilingi ai ei, nu-i ca oare patroană ? Ce naiba-s toate astea ? Dacă nu-s culmea ncobrăzării, atunci cum să le mai numeşti ?

— Nu te-ncălzi, Noddy — îl îndemnă doamna Boffin.

— Sa 1111 mă-ncalzcsc ! — strigă domnul Boffin. — Pai cu astea poate omu să se-aprindă şi să ardă vîlvătaie, nu altceva.
. Nu pot face doi paşi fără să am un patron. Eu nu vreau să am patron. Dacă-mi cumpăr un bilet pentru o espoziţie de flori, sau pentru 1111 spectacol muzical, ori mai ştiu cu pentru ce, şi plătesc bani grei pe cl, de ce să am, mă rog, un patron sau o patroană, ca şi cum patronii şi patroanele şi-ar bate capu să mă distreze ? Dacă c să faci un bine, apăi nu poţi să-l faci pentru propriile lui merite ? Dacă e să faci un rău, pot oare patronii şi patroanele să-l schimbe în ceva drept ? Şi-ncă un lucru : cînd se înfiinţează o instituţie nouă, mi se pare mic că mortaru şi cărămizile nu-s nici pe jumătate aşa de importante ca patronii şi patroanele... nu, şi nici chiar scopu. Aş vrea să-mi spună cineva dacă-n alte ţări tot aşa te trezeşti cu cîte-un patron în halu ăsta ca aici ! Ei, şi cît despre patroni şi patroane în persoană, mă mir că nu le e ruşine de ci. Nu-s nici buline, nici ulei dc păr, nici

leacuri de înviorat nervii, ca sa sc facă atîia tam-tam pe scama lor !

După cc se răcori rostind aceste observaţii, domnul Bofiin se întoarse, cu tropăitul lui obişnuit, la punctul de unde pornise.

— Acum, cu scrisoarea accea, Rokcsmith — spuse domnul Bofiin — ai toată dreptatea. Da-i scrisoarea, fă-o sa ia scrisoarea, punc-i-o în buzunar cu forţa. Dacă se-mbolnăveşte... Păi ştii, s-ar putea să cazi la pat bolnavă — adaugă domnul Bofiin. — Nu tăgădui, madam Higden, cu îndărătnicia mneatale... ştii foarte bine că se prea poate.

Bătrîna Bctty se porni pe ris şi spuse că o să ia scrisoarea şi că va fi recunoscătoare.

— Foarte bine ! — exclamă domnul Boffin. — Haide ! Aşa se şi cuvine. Şi să nu ne fii nouă recunoscătoare (căci nici nu ne-am gîndit la asta), ci lu domn Rokcsmith.

Scrisoarea a fost întocmită, i-o citi şi i-o dădu.

— Ei, şi cum te simţi acum ? — întrebă domnul Boffin. îţi place ?

— Scrisoarca, domle ? — spuse Bctty. — Vai, ce frumoasă e !

— Nu, nu, nu, nu scrisoarea — zise domnul Boffin. Ideea. Eşti sigură că ai destulă tărie să duci ideca asta pîn' la capăt ?

— O să fiu mai tare, domlc, şi-n felu asia o să-mi alung mai bine amorţeala decît altminteri.

— Nu spune şi-n felu ăsta, ştii... — interveni doamna Boffin —, fincă ezistă nenumărate alte feluri ; de pildă, dincolo, la Boschet, ar fi mare nevoie dc-o menaieră. N-ai vrea să vezi Boschetu şi să faci cunoştinţă c-un literat ieşit la pensie, pc nume Wegg, care locuicşte acolo... *cu* un picior de lemn ?

Bătrîna Betty se împotrivi chiar şi acestei propuneri ispititoare şi se apucă să-şi potrivească pălăria neagră şi şalul.

— La urma urmelor — mai spuse domnul Boffin — nu te-aş lăsa să pleci dacă n-aş spera că-n cel mai scurt timp cu putinţă o să iasă din Sloppy un meseriaş şi un om şi jumătate... Da... cc ai acolo, Betty ? Nu cumva o păpuşă ?

Era ofiţerul de gardă care îşi făcuse datoria la patul lui Johnny. Bătrîna rămasă singură pc lume îi arătă ce era şi ascunse păpuşa în rochie. Apoi, plină de recunoştinţă, îşi luă bun rămas de la doamna Boffin şi de la domnul Boffin, de la Rokcsmith şi pc urmă îşi petrecu braţele uscate pe după gîtul tinăr ca un lujer al Bellei şi spuse, repetînd cuvintele lui Johnny :

— Un p Lipit pentru fetiţa momoasă.

Secretarul se uita din pragul uşii la fetiţa momoasă astfel îmbrăţişată, şi încă o mai privea cum stătea singură acolo, în vreme ce bătrîna, neclintită în hotărîrea ei, cu ochi aprigi» luminoşi, o şi pornise la drum, tîrîndu-şi paşii pe străzi şi fugind de înţepeneală şi cerşetorie.

Capitolul XV

ÎNTREAGA TĂRĂŞENIE

Bradley Headstone ţinea foarte mult s-o revadă pe Lizzic Hexam. Cerîndu-i sa se întîlnească din nou, el era îndemnat de un simţămînt vecin cu deznădejdea, simţămînt care nu-i dădea pace de loc. Curînd, după ce stătu de vorbă cu secretarul, împreună cu Charley Hexam, puseră la calc —• într-o seară leşioasă, neobservaţi de domnişoara Peecher — această întîlnire disperată.

— Croitoreasa de păpuşi — spuse Bradley — nu e nici de partea mea, nici de a ta, Hexani.

— O fetişcană obraznică şi infirmă, domnule Headstone ! Ştiam cu că o să ne stea în caie şi desigur că avea să se amestecc în vorbă cu vreo impertinenţă, ori de cîte ori i se oferea prilejul. De aceea am propus cu să ne ducem în oraş deseară, mai tîrziu, să o întîlnim pe Lizzic.

— Mi-am închipuit eu — rosti Bradley, punîndu-şi mănuşile, nervos, în mers. — Mi-am închipuit cu...

— Nimeni decît soră-mca — continuă Charley — nu şi-ar fi putut găsi o asemenea prietenă nemaipomenita. A făcut acest lucru dintr-un capriciu caraghios de devotament pentru altcineva. Ea mi-a spus asta, în seara cînd am foşt pe-acolo.

— De ce s-ar fi jertfit unei croitorese pentru păpuşi ? — întrebă Bradley.

— Oh ! — făcu băiatul', roşind. — Una din^ ideile ci romantice! Am încercat să-i explic, dar n-am izbutit s-o conving. Oricum, totul e să reuşim astă-seară, domnule Headstone, şi restul urmează de la sine.

— încă mai speri, Hexam.

— Sigur că da, domnule. Păi, totul e de partea noastră.

„Iu afară, poate, de sora ta“ — jţtndi Bradlev. Dar era numai un gînd sumbru ; nu spuse însă nimic.

— Totul c de partea noastră — repetă băiatul, cu o încredere juvenilă. — Onorabilitate, o poziţie cxcclent de favorabilă

pentru mine, bun-simţ, totul !

— De fapt, sora ta totdeauna ţi-a fost devotată — zise Bradlev, _ vrînd să se agaţe măcar de accastă slabă nădejde.

— Fireşte, domnule Hcadstonc, am o mare influenţă asupra ci. Şi acum, după cc mi-aţi făcut cinstca să vă destăinuiţi mic, vorbindu-mi mie mai întîi, repet : totul e de partea noastră.

„în afară dc sora ta", îşi spune Braclley iarăşi în gînd.

0 seară sură şi lîncedă în centrul Londrei nu arc un aspcct prea optimist. Prăvăliile şi birourile închise par cuprinse de amorţeală, iar teama naţională de colorit învăluie totul într-un zăbranic. Bisericile înghesuite între sumedenia dc case, cu turlele şi clopotniţele sumbre, înnegrite de fum ca şi cerul care parcă pogoară asupră-le, abia dacă se desluşesc în cenuşiul dc pretutindeni. Lut cadran solar dc pe zidul unei biscrici, în umbra neagră, inutilă, parcă ar fi dat faliment în afaceri şi ar fi întrerupt orice plaţi, de-a pururi. Mutre melancolice de servitori şi portari mătură în şanţuri resturile mclancolicc dc hîrtie, bolduri, iar alte mutre, şi mai melancolice, umblă prin şanţuri, scotocesc după vreun chilipir pentru vînzarc. Valul de oameni şiroind dinspre centre se aseamănă cu o ceată dc puşcăriaşi plecaţi din temniţă, şi sinistra Newgate [26] parcă ar fi o fortăreaţa durată anume pentru teribilul lord primar ca sa-i slujească drept reşedinţă oficială.

într-o astfel de scară, cînd colbul nisipos al oraşului îţi intră în păr, în ochi, în piele şi cînd frunzele căzute din cîţiva amar îţi de copaci din centrul metropolei sînt biciuite spre colţuri de vîltoarea viatului, profesorul şi elevul ajunşi în preajma străzii Lcandenhall stau la pînda cu ochii aţintiţi spre răsărit, după Lizzic. Sosiţi ceva prea devreme, aşteptau într-un colţ, nerăbdători, doar-doar o apărea. Cel mai cumsecade dintre noi nu s-ar simţi în apele lui tot pîndind după cineva la un colţ de stradă, ţi Bradley pînă la urmă stătea ca pe jăratcc.

— Iat-o că vine, domnule Ilcadstone ! Haideţi să-i ieşim în întîmpinare.

Dupa cîţiva păţi, ca ii văzu venind şi părea cam tulburată.

---

26 *Newgate* veche închisoare londoneză clătind din veacul al XII-lea. Marele incendiu din 1666 îi pricinuieşte pagube ; în 1780 este din nou arsă, de răzvrătiţii conduşi de lorul George Cordon (acţiune descrisă pe larg de Dickens în romanul său istoric *Barnaby KuJgc).* John Howard şi EHzabc-tb Fry au făcut din Newgate scena reformelor pentru îmbunătăţirea condiţiilor de detenţie în Anglia. După 1877, închisoarea Newgate nu s-a mai folosit ca atare, iar in 1902 a fost dărîinată.

Răspunse ia salutul fratelui ci cu căldură, ca totdeauna, şi atinse mina pc care i-o întinse Bradley.

— Ei, dar unde vă duceţi, Charley dragă ? — îl întrebă apoi.

— Nicăieri. Am venit anume ca să te întîlnim.

— Pe mine, Charley ?

— Da. Vrem să facem o plimbare pe jos cu tine. Dar să n-o apucăm pe arterele principale, pc unde se plimbă toată lumea, şi să nu putem nici măcar auzi cînd vorbim. Haideţi să pornim spre străzile lăturalnice mai liniştite. Iată, aici, îînoă biserica aceasta, este o curte părăsita, şi unde mai pui, şi fără pic de zgomot. Haideţi să ne ducem într-acolo.

— Dar nu-i în drumul nostru, Charley.

— Ba da — spuse băiatul cu vioiciune. — E în drumul meu, şi drumul meu c şi-ai dumneavoastră.

Lizzie, care îl ţinuse tot timpul de mînă, se uită ia el parcă a rugă. Charley ii ocoli privirile şi, ca pretext, se adresă profesorului :

— Pe aici, domnule Headstone.

Bradley mergea lîngă el, nu lîngă ea, iar fratele şi sora înaintau ţmîndu-se de mînă.

Străbătînd curtea, ajunseră într-un cimitir -*• un ioc pietruit de formă pătrată, în centru cu o palmă de pămînt înălţată cam pînă-n dreptul pieptului, împrejmuită cu grilaj de fier. Aici, instalaţi comod şi sănătos deasupra celor vii, se aflau morţii şi pietrele tombale, unele dintre ele povîrnite mult de ia perpendiculară de parcă ie-ar fi fost ruşine de minciunile pe care ie consemnau.

Dădură o data ocolul acestui loc, stînjeniţi, se vedea că nu erau la largul lor ; băiatul se opri şi zise :

Ei/zic, domnul Headstone arc să-ţi spună ceva. N-aş vrea sa va stingheresc nici pe dumnealui, nici pe tine, de accea am să hoinăresc puţin prin preajmă, şi pc urmă mă întorc. în general ştiu despre ce intenţionează să-ţi vorbească domnu

lHeadstone, şi cu sînt întru totul dc acord, cum sper... şi nu mă îndoiesc că aşa va fi... şi tu vei fi la fel. Nu e nevoie să-ţi mai spun, Lizzie, că-i sînt foarte îndatorat domnului Head- stonc şi că abia aştept ca domnul Headstone să ducă la bun sfîrşit tot ce şi-a pus în gînd să facă, după cum sper... şi nu mă îndoiesc cîtuşi de puţin... şi tu va trebui să aştepţi cu aceeaşi nerăbdare.

— Charley — replică fata, reţinîndu-1 cînd el dădu să-şi retragă nuna — cred c-ar fi mai bine să stai. Poate ar fi mai bine ca domnul Headstone să nu spună ce are de gînd să spună.

— Păi, dc unde ştii despre ce e vorba ? — întrebă tînărul.

— S-ar putea să nu ştiu, dar...

— S-ar putea să nu ştii ? Nu, Lizzie, în orice caz, nu ştii. Dacă ştiai, ai fi dat un cu totul alt răspuns. Aşa... dă-mi voie să plec ; fii cuminte. Mă întreb cum poţi să uiţi că domnul Headstone e de faţă.

Ea îi îngădui să plece, după ce băiatul mai spuse :

— Acum, Lizzie, fii înţelegătoare, poarta-te ca o adevărată soră.

Fata ramase singură cu Bradley Headstone, care începu six vorbească numai după ce ea înalţă ochii.

— Spuneam — începu el — cînd te-am văzut ultima oară că rămăsese ceva nelămurit, care poate ar avea o înrîurire asupra dumitale. Am venit în seara asta tocmai pentru a aduce lămuriri. Sper că n-o să mă judeci după felul meu şovăielnic de a vorbi. Mă găseşti în cea mai neplăcută situaţie. Mare păcat pentru mine că vreau să mă vezi într-o lumină cît se poate de prielnică, şi cînd colo ştiu că dumneata mă vezi în cea mai puţin favorabilă.

Lizzie făcu încetişor cîţiva paşi cînd el tăcu, şi Bradley veni domol lîngă ca.

— Pare egoist să încep vorbind aşa de mult despre mine
— reluă el — dar orice ţi-aş spune pare, chiar şi în propriile mele urechi, mai prejos decît ceea ce vreau să spun şi altceva dccît ceea ce vreau să spun. N-am ce face. Aşa este... Dum- neata mă distrugi.

Ea tresări la auzul ultimelor cuvinte rostite pătimaş şi de mişcarea pătimaşă a mîinilor dc care erau însoţite.

— Da ! Dumneata mă distrugi... mă distrugi... mă distrugi. Nu mai găsesc nici un sprijin în mine, nu mai am nici pic c!c încredere în mine, îmi pierd capul cînd eşti lingă mine, cînd te am în gînd. .Şi acum te port tot timpul în gînd. Niciodată nu m- ai părăsit dc cînd te-am văzut întîia oară. Ah, ce zi nefericită pentru mine ! Ce zi ncfcricită şi jalnică !

Simţi un amestec dc milă şi dezgust pentru el şi spuse :

— Domnule Headstone, sînt dezolată de a-ţi fi pricinuit pînă şi ccl mai mic rău, dar să ştii că niciodată n-am avut intenţia asta.

— Poftim ! — strigă el, deznădăjduit. Acum s-ar părea că ţi-am adus un reproş în loc să-ţi fi dezvăluit starea mea sufletească ! Fii indulgentă cu mine. Totdeauna greşesc atunci cînd eşti dumneata în joc. Asta mi-c soarta !

în luptă cu sine şi din cînd în cînd înălţînd privirile la ferestrele pustii ale caselor, ca şi cum acolo, pe ochiurile dc geam soioase, ar fi stat scris ceva carc-i putea veni într-ajutor, făcu ocolul acelui loc pavat alături de ea, pînă să vorbească din nou.

— Trebuie să caut să-ţi destăinui tot ce am pe inimă, trebuie sa-ţi spun. Deşi mă vezi atît dc tulburat., deşi mă loveşti atît de crîncen... îţi ccr sa mă crezi că există mulţi care au o părere bună despre mine, că sînt unii oameni care au o stimă profundă faţă de mine ; că am ajuns să cîştig o situaţie demnă dc invidie.

— Desigur, domnule Headstone, cred. Bineînţeles, am ştiut toate astea dc la Charley.

— Te rog să crezi că dacă ar fi să-mi ofer casa aşa cum este, situaţia aşa cum este, sentimentele mele aşa cum sînt, uneia din fetele considerate a fi dintre cele mai bune, mai bine pregătite, mai distinse, dc aceeaşi profesiune ca şi mine... totul ar fi acccptat probabil. Şi încă numaidccît chiar.

— Nu mă-ndoiesc de asta — spuse Lizzie, cu ochii în pămînt.

— M-am gîndit uneori să fac această propunere şi să mă statornicesc, aşa cum procedează mulţi oameni de categoria mea : cu într-o parte a şcolii, soţia mea în cealaltă, amîndoi interesaţi în aceeaşi muncă.

•— Dc ce n-ai procedat aşa ? - întrebă Lizzie Hexam. - De ce nu procedczi aşa ?

Cu atît mai bine că n-am facut-o ! Singurul grăunte de mîngîiere pe care l-am avut dc-a lungul accstor numeroase săptămîni — spuse el, vorbind mereu cu patimă, şi. în clipele cînd atingea culmea repetînd gestul dinainte al mîinilor, de parcă şi-ar fi risipit sîngele din inimă, strop cu strop, la picioarele ci, pe pietrele pavajului — singurul grăunte de mîngîiere pe care l-am avut de-a lungul acestor numeroase săptămîni a fost că n-am făcut-o. Căci dac-o făceam şi aş fi căzut în mrejele aceleiaşi vrăji care mă distruge, ştiu că des- tramam legătura asta ca pe-un fir de aţă.

Ea îl privi speriată şi se retrase puţin. Bradley continuă să vorbească, de parcă răspundea celor spUse de fată.

— Nu ! N-aş fi făcut-o de bunăvoie, la fel cum nu de bunăvoie aş fi venit acum aici. Dumneata mă atragi. Dacă mă aflam ferecat într-o temniţă, m-ai fi atras afara din ea. Aş trece şi prin zid ca să vinja dumneata. Dacă aş zace bolnav în pat, atras de dumneata m-aş ridica poticnindu-mă şi aş cădea la picioarele dumitale.

Energia sălbatică a acestui om, acum deznădăjduită, era pur şi simplu teribilă. Se opri şi puse mîna pe creasta zidului împrejmuitor al locului de veci, de parcă voia să dizloce pietrele.

— Pînă cînd nu vine momentul, nimeni n-o să ştie ce profunzimi se află în om. Pentru unii, acest moment nu vine niciodată ; să-i lăsăm în pace şi să fim recunoscători! în cazul meu, dumneata l-ai stîrnit, înăuntrul meu dumneata 1-at provocat, iar adîncimile acestei mări dezlănţuite — lovindu-se în piept — au tot sporit de-atunci.

— Domnule Ileadstone, mi-ajunge cît am auzit. Dă-mi voie să te întrerup aici. Ar fi mai bine pentru dumneata, mai bine şi pentru mine. Să-l căutăm pe frate-meu.

— Nu încă. Trebuie să-ţi vorbesc. De data trecută, de cînd am ocolit să-ţi spun, nu mai am linişte. Eşti alarmată. O altă nenorocire a mea este că nu-ţi pot vorbi sau nu pot vorbi despre dumneata fără să mă împiedic la fiecare silabă, altminteri îmi vine să renunţ la orice barieră şi să-mi iau cîmpii. Uite cineva care aprinde felinarele. O să plece numaidecît. Te implor, hai să mai facem o dată ocolul. N-ai nici un motiv să fii alarmată ; mă pot stăpîni şi vreau să mă stăpînesc !

Ea cedă rugăminţilor lui — cum putea face altfel ? — şî păşeau în tăccre peste lespezile de piatră.

Luminile răsăreau una cîte una, alungînd turla rece, cenuşie a bisericii şi mai departe. Iarăşi rămaseră singuri. El nu spuse nimic pînă nu reveniră la punctul de plecare ; ajunşi acolo, el tot

nu scoase un cuvînt şi din nou se prinse de zid. Cît timp vorbi apoi, nu se uită de loc la ea ; privea zidul, de care trăgea într-una.

— Ştii ce vreau să-ţi spun. Te iubesc. Ce înţeleg alţii cînd folosesc această expresie, nu-mi dau seama ; ce înţeleg *eu* este că sînt sub înrîurirca unei teribile atracţii căreia în zadar i-am rezistat şi care mă subjugă. M-ai putea împinge să intru în foc, în apă, m-ai putea împinge la spînzurătoare, m-ai putea împinge spre orice soi de moarte, m-ai putea împinge să săvîrşcsc orice faptă de care m-am ferit cel mai mult, m-ai putea împinge către oprobriu şi ruşine. Acesta şi vălmăşagul gîndurilor mele, ajungînd astfel un om de nimic, iată ce înţeleg eu cînd spun că mă distrugi. Dar dacă răspunsul dumitale ar fi favorabil cererii mele în căsătorie, atunci m-ai putea îndemna spre bine... numai spre bine... cu aceeaşi forţă. Am suficiente venituri şi nu vei duce lipsa dc nimic. Reputaţia mea este excelentă şi-ţi va fi o pavăză. îmi voi îndeplini misiunea cît pot dc bine şi văzînd că sînt capabil şi stimat vei fi poate într-un fel chiar nuntiră dc mine... mă voi strădui din răsputeri pentru asta. Orice consideraţii la care m-aş fi gîndit împotriva acestei cereri în căsătorie, le-am învins, şi acum o fac din toată inima. Fratele dumitale este de partea mea cu trup şi suflet şi probabil vom locui şi vom lucra împreună ; oricum, este sigur că se va bucura de toată influenţa şi sprijinul meu. Nu ştiu ce-aş mai putea spune, chiar clacă aş căuta. Adaugîncl ceva, n-aş putea face dccît să slăbesc ceea ce am spus pînă acum, şi aşa destul de prost. Aş mai adăuga doar că dacă în ochii dumitale seriozitatea cîntăreşte cîtuşi de puţin, atunci sa ştii că cu sînt de o seriozitate extremă — de o în gri joră toa re seriozi ta te.

Molozul de sub piatra dc care tot trăgea cl scrîşnca pe ios, ca o confirmare a vorbelor lui.

— Domnule Headstone...

— Oprcşte-te ! Te implor, înainte dc a-mi răspunde, să mai facem o clată ocolul. îţi va da încă un minut degîndire, iar mie un minut ca. să-mi ^ adun forţele. ,

Din nou ca cedă la rugămintea lui ; din nou reveniră în acelaşi loc, şi din nou cl se agăţă ele zid.

— Şi acum — rosti cl şi mai atent la ceaveaca să răs pundă — spune : da, sau nu ?

— Domnule Headstone, îţi mulţumesc sinccr, îţi mujţumesc plina de recunoştinţă, şi sper să-ţi găseşti curînd o soţie iama şi să fii cit se poate de fericit. Dar, nu !

— N-ar fi nevoie să ai un răgaz de gândire, cîtcva săptămâni sau măcar zile ? întrebă el cu respiraţia aproape tăiată.

— Nu, de loc.

— Eşti absolut hotărâtă, nu mai există nici o şansă pentru mine de a te schimba în favoarea mea ?

— Sînt absolut hotărâtă, domnule Headstone, şi am datoria să-ţi spun că nu există nici una.

— Atunci — zise ci, schimbînd deodată tonul şi înioron- duse spre ca lovi cu pumnul strâns în piatră îneît se zdreli la degete si începu să-i curgă sângele — atunci sper să nu-1 mai ucid !

Privirea întunecată de ură şi răzbunare care însoţea cuvintele ivite pe buzele lui livide, aţintită asupra mâinii mânjite dc sânge unde parcă ţinea o armă cu care tocmai atunci dăduse o lovitură mortală, o făcu să se sperie într-atît dc el, încât fata se întoarse ca s-o ia la fuga. El însă o prinse de braţ.

— Dă-mi drumul, domnule Headstone. trebuie să strig după ajutor !

— Eu sînt cel care ar trebui să strige după ajutor — îise el — încă nu-ţi dai seama ce mare nevoie am de acest ajutor.

Contorsiunile feţei lui cînd fata se îndepărtă de el, uitîn- duse în jur după fratele ei şi neştiind încotro s-o apuce, au făcut-o poate, în clipa următoare, să scoată un ţipăt; dar numaidecît el îşi netezi forţat trăsăturile chipului, fixîndu-le, de parcă moartea însăşi ar fi intervenit.

— Poftim ! Vezi, mi-am revenit. Ascultă-mă.

Cu toată demnitatea curajului, gîndindu-se la viaţa ci independentă şi la dreptul dc a fi liberă dc orice răspundere faţă de omul acesta, îşi degajă braţul din strînsoare şi îl înfruntă privindu-1 în faţă. Niciodată nu i se păruse atît de frumoasă. Cînd răspunse la această privire, el îşi simţi ochii umbriţi, ca şi cum toată lumina lor ar fi fost atrasă spre ca.

— Cel puţin de astă dată vreau să spun totul... — continuă ci, încrucişîndu-şi braţele la piept, ca nu cumva, se înţelegea de la sine, să facă vreun gest nesăbuit — măcar de data asta nu voi mai fi chinuit de remuşcarea că am pierdut o ocazie. Domnule Eugene Wrayburn.

— Despre cc vorbeai în accesul dumitale dezlănţuit de mînîc ^i violenţă ? — întrebă Lizzie Hcxam cu vioiciune.

El îţi muşcă buza ; se uită la ea fără să rostească nici un cuvînt.

— Pe domnul Wrayburn îl ameninţai ?

El îşi muşcă din nou buza ; se uită la ca fără să rostească nici un cuvînt.

— Mi-ai cerut să te ascult pînă la capăt, şi acum nu 'orbeşti ! Dă-mi voie să-l caut pe fratc-meu.

— Stai! N-am ameninţat pe nimeni.

O clipă, ochii fetei se îndreptară spre mîna lui care sîn- gera. El o duse la gură, se şterse pe mînecă de sînge şi iarăşi îşi încrucişă braţele la piept.

— Domnule Eugene Wrayburn — repetă el.

— De ce tot pomeneşti numele ăsta, domnule Eleadstone ?

— Pentru că este subiectul puţinului pe care-1 mai am de spus. Fii atentă ! Nu-i nici o ameninţare aici. Dacă rostesc vreo ameninţare, întrerupe-mă, şi arunc-o asupra mea. Domnule Eugene Wrayburn.

Cu greu ar fi putut să exprime o ameninţare mai aprigă decît felul în care pronunţase numele.

— Te vizitează asiduu. Primeşti binefaceri din partea lui. Eşti mereu dispusă *să-l* asculţi. Ştiu asta la fel de bine ca şi el.

— Domnul Wrayburn a fost atent şi bun cu mine, domnule — spuse Lizzie, mîndră — cînd a fost vorba de moartea şi memoria sărmanului meu tată.

— Fără îndoială. Este desigur un om foarte atent şi bun domnul Eugene Wrayburn.

— Pentru dumneata nu înseamnă nimic — spuse Lizzie. cu o indignare pc care nu şi-o putea stăpîni.

— Ba da, înseamnă. Aici greşeşti. înseamnă chiar foarte mult.

— Ce poate însemna el pentru dumneata ?

— Printre altele, îmi poate fi rival — spuse Bradley.

— Domnule Fleadstone — replică Lizzie, aprinsă în obraji

este o laşitate din partea dumitale să-mi vorbeşti în felul ăsta. Am însă prilejul să-ţi spun că nu-mi placi şi că de la înccput niciodată nu mi-ai plăcut şi că nimeni altcineva n-are nimic de-a face cu efectul pe care mi l-ai produs dumneata însuţi.FI apleca o clipă capul, parcă împovărat, apoi din nou sc uită în sus, umezindu-şi buzele.

— Să continui puţinul care mi-a mai rămas de spus. Ştiam toate astea despre domnul Eugene Wraybum, tot timpul cît mă atrăgcai spre dumneata. Am luptat împotriva faptului că ştiam, dar absolut degeaba. Pentru mine nu era nici o deosebire. Cu domnul Wraybum în minte am continuat să te iubesc. Cu domnul Wraybum în minte ţi-am vorbit chiar în clipa asta. Cu domnul Wraybum în minte am fost dat la o parte, alungat.

— Ce vină am eu, domnule Headstone, dacă dumneata numeşti astfel mulţumirile şi refuzul meu la propunerea dumitale ? — rosti Lizzie, cu un sentiment de milă pentru strădania lui îndîrjită pe care n-o putea ascunde deopotrivă cu cel dc repulsie şi alarmare stîrnit de aceeaşi strădanie.

— Eu nu mă plîng — replică el — eu arăt doar cum stau lucrurile. A trebuit să lupt cu amorul meu propriu cînd m am lăsat să fiu atras de dumneata, în pofida domnului Wrayburn. îţi poţi închipui cît de mult m-am compromis în amorul meu propriu...

Fata era furioasă şi jignită ; dar se stăpînea, din consideraţie pentru suferinţa lui şi pentru că era prietenul fratelui ei.

— Şi se află la picioarele lui — continuă Bradley, desprin&îndu-şi braţele de la piept, deşi n-ar fi vrut, şi scormonind îngrozitor cu amîndouă manile în piatra zidului. — Nu uitai Amorul meu propriu zace sub picioarele sale, îl calcă şi triumfă asupra lui.

— Nu-i adevărat! se împotrivi Lizzie.

— Ba da ! exclamă Bradley. — Am stat dinaintea lui, faţă-n faţă, şi rn-a zvîrlit în noroiul dispreţului, şi a călcat peste mine. De ce ? Pentru că triumfa ştiind ce o să mi se în- tîmple astă-seară.

— Oh, domnule Headstone, vorbeşti absolut nesăbuit.

— Absolut logic. Eu ştiu prea bine ce vorbesc. Acum ani spus tot. Nu uita, n-am ameninţat pe nimeni; tot ce-am făcut a fost să-ţi arăt cum stau lucrurile... cum stau lucrurile deocamdată.

în clipa aceea, fratele ei apăru în preajmă. Faţa se dus? iute la el şi-l prinse de mînă. Bradley veni în urma ci şi îşi aşează mîna lui greoaie pe celălalt umăr al băiatului.

— Charles Hexam, mă duc acasă. Trebuie să mă duc singur acasă în scara asta. sa mă încui în odaia mea fără să mi se mai vorbească. Dă-mi o jumătate de oră răgaz şi lasă-mă singur, pînă dimineaţă, cînd mă vei vedea la lucru. Mîinc dimineaţă, îmi voi vedea de treabă ca dc obicei.

îricleştîndu-şi mîinile, el scoase un strigăt scurt, înăbuşit, straniu, şi plccă. Cei doi fraţi rămaseră uitîndu-se unul la celălalt, lîngă un felinar din cimitirul singuratic, un nor trecu pc chipul întunecat al băiatului cînd i se adresă pe un ton aspru :

— Ce înseamnă toate astea ? Ce i-ai făcut celui mai bun prieten al meu ? Ilai, spune adevărul !

— Charley ! — zise fata. Vorbeşte puţin mai frumos !

— Nu-mi arde mie acum să vorbesc frumos şi nici să mă ţin de cine ştie ce fleacuri — răspunse băiatul. — Ce ai făcut ? De ce-a plecat domnul Headstone în felul ăsta dc la noi ?

— Mi-a cerut... tu ştiai asta... să-i fiu soţie, Charley.

— Ei, şi ? — spuse băiatul, nerăbdător.

^— Şi cu am fost nevoită să-i spun că nu pot să-i fiu soţie.

— Ai fost nevoită să-i spui ! — rosti băiatul printre dinţi, supărat, şi o împinse cu asprime într-o parte. —‘ Ai fost nevoită să-i spui ! Tu ştii că cl valorează cit cincizeci ca tine ?

— Asta nici nu-i greu, Charley, dar cu nu mă pot mărita cu el.

— Vrei să spui, presupun, că-ţi dai seama că nu eşti în stare sa-1 apreciezi îndeajuns şi că de aceea nu-1 meriţi ?

— Vreau sa spun că nu-mi place, Charley, şi că nu mă voi mărita niciodată cu cl.

—• Zău, halal soră, n-ara ce zice! — exclamă băiatul. — Zău, adevărată pildă dc dezinteresare ! Aşadar, toate străda-niile mele de a încheia cu trecutul şi să mă afirm în societate şi în acclaşi timp să te ridic şi pc tine sînt reduse la zero de toanele *tale* mărunte, nu-i aşa ?

— Nu vreau să-ţi aduc nici un reproş, Charley.

Auzi la ca ! — exclamă băiatul, privind întunericul din jur. j— Nu vrea să-mi aducă nici un reproş! Face tot posibilul să-mi distrugă fericirea, şi pe-a ci, şi tot ea nu vrea să-mi aducă nici un reproş ! Păi, după asta o să spui că nu vrei să-i reproşezi nici domnului Headstone că a coborît din sferele unde lumea se mîndreşte cu el, ca sa se aşeze la picioarele *talc,* patru ca *tu* să-l respingi !

— Nu, Charley, n-am să-ţi spun decît ce i-am spus şi lui: cu-i mulţumesc pentru ceea ce a făcut, ca-mi pare rău că a făcut ce-a făcut şi că sper că pe viitor va face o alegere mas bună şi va fi fericit.

Un fior de remuşcarc trecu prin inima înăsprită a băiatului cînd se uită la ea : micuţa carc-1 îngrijise răbdătoare în copilărie, prietenă devotată de la care căpătase totdeauna un sfat bun, care-1 ajutase în adolescenţă, sora plină de abnegaţie care făcuse oricc pentru el. Glasul i se domoli şi îşi petrecu braţul pe după al ci.

— Haide, Li/, să nu ne certăm, hai să fim rezonabili ş? să discutăm lucrurile ca între frate şi soră. Vrei să mă asculţi î

— Oh, Charley ! — răspunse ea, cu ochii scăldaţi în lacrimi — fac cu altceva decît să tc-ascult şi să aud atîtea lucruri neplăcute ?

— îmi pare rău atunci ! Da, Liz, îmi pare într-adevăf rău. Numai că tu mă îndepărtezi astfel. Acum, uite : domnul Headstone îţi este absolut devotat. Mi-a spus în termeni cît se poate de răspicaţi că din clipa cînd l-am adus jîrima oară la tine n-a mai fost ccl de altădată. Domnişoara Peecher, profesoară la noi... drăguţă, tînără şi aşa mai departe... toţi ştiu că ţine foarte mult la el, iar el nici nu vrea să dea ochi cu ea, sa n-audă de ca. Prin urmare, afecţiunea pe care o are pentru tine trebuie să fie dezinteresată, nu-i aşa ? Daca s-ar căsători cu domnişoara Peekcr ar fi privit cu mult mai bine în societate decît dacă s-ar căsători cu tine. Ş-atunci, n-ar avea nimic de cîştigat, nu-i aşa ?

— Nimic... Dumnezeu ştie!

— Foarte bine — continuă băiatul — asta pledează în favoarea lui şi încă vîrsta. Şi acum vine rîndul *meu.* Domnul Headstone m-a sprijinit totdeauna şi arc o mare influenţa ; bineînţeles, dacă era cumnatul meu nu m-ar fi ajutat mai puţin, ci dimpotrivă — şi mai mult. Domnul Headstone vine şi mi se destăinuie, într-un chip foarte delicat, şi spune : „Spe* că însurătoarea mea cu sora ta, Hexam, îţi face plăcere şi-ţi va fi de folos.“ Eu îi răspund : „Nu cxistă: pe lume ceva, domnule Fleadstonc, care să-mi facă mai mare plăcere". Domnul Fleadstone continuă : „Atunci, mă pot bizui, Hexam, pe faptul

ca mă cunoşti îndeaproape şi că vei pune o vorbă buna pe lîngă sora la ?“ „Fireşte, domnule Headstone -- ii spun cu —, bineînţeles, am mare influenţă asupra ei.“ Nu-i aţa, Liz?

— Da, Charley.

— Foarte, bine ! Vezi, începem să nc înţelegem de îndată ce discutăm cu temeinicie lucrurile, ca între frate ţi soră. Bun. Acum e riadul *tău.* Ca nevastă a domnului Headstone vei ajunge într-o situaţie cum nu se poate mai respectabilă, vei ocupa un loc infinit mai bun în societate, vei părăsi malul fluviului şi toate neplăcerile din trecut legate de asta, vei scăpa pentru totdeauna de croitoreseie pentru păpuşi ţi de taţii lor beţivi şi aşa mai departe. Nu vreau s-o ponegresc-pe domnişoara Jenny Wren ; aş spune chiar că o scoate destul de bine la capăt, în felul ei de a fi. Dar felul ei de a fi nu-i şi al tău, ca soţie a domnului Headstone. Acum vezi, Liz, în toate privinţele... în privinţa domnului Headstone, într-a mea, a ta... nimic n-ar putea aranja lucrurile mai bine, mai conform dorinţei noastre.

Mergeau încetişor, în vreme ce băiatul vorbea ; deodată, el se opri să vadă efectul cuvintelor lui. Lizzie avea ochii aţintiţi asupră-i, dar cum nu trădau intenţia de a ccda şi deoarece rămăsese tăcută, porni din nou alături de ea. Cînd reîncepu discuţia, glasul ei era întrucîtva descumpănit, deşi căuîa să ascundă acest neajuns.

— Datfiind că am atîta influenţă asupra ta, Liz, poate că era mai bine dacă mai înîîi stăteam eu de vorbă cu tine, înainte ca domnul Headstone să fi spus ceva. Dar pur şi simplu totul părea să pledeze în favoarea lui, în chip atît de deplin, de fără tăgadă, iar cu ştiam că totdeauna te-ai purtat cu cap şi cu bun-simţ, îneît am socotit inutil să mai intervin. S-ar putea să fi fost o greşeală din partea mea. Oricum, lucrurile se vor aranja curînd. Şi pentru asta nu-i nevoie de altceva decît să-mi spui să mă duc numaidecît acasă şi să-l înştiinţez pe domnul Headstone că cele petrecute nu sînt definitive, că treptat-treptat totul va fi în ordine.

El se opri din nou. Fata îi privea speriată şi plină de afecţiune, palida la chip ; ea clătină din cap.

— Ţi-ai pierdut glasul ? — rosti băiatul, tăios.

— Aş prefera să nu mai v orbesc nimic, Charley ; dar dacă trebuie... Nu te pot autoriza să spui aşa ceva domnului Headstone. Nu-ţi pot da voie să spui aşa ceva domnului Headstone. Nu mai ramme nimic de transmis din partea mea, după toate cele spuse de mine astă-scară, o data pentru totdeauna.

— Şi fata asta strigă Charley, împiixgînd-o dispreţuitor într-

o parte — pretinde că mi-e soră !

^ — Charlev dragă, este pentru a doua oară cînd aproape mă loveşti. Nu te supăra de cuvintele mele, nu vreau să cred... Doamne fereşte... că o faci intenţionat; dar nu-ţi dai de loc seama cu ce smucitură bruscă te-ai desprins de mine ?

— în orice caz — rosti băiatul, fără să-i pese de această dojana, şi continuîndu-şi dezamăgirea rănită — ştiu ce înseamnă asta, şi să nu-mi iei în nume de rău.

— înseamnă ceea ce ţi-am spus cu, Charley, şi nimic mai mult.

— Nu-i adevărat strigă băiatul, pe un ton violent — ştii foarte bine. înseamnă podoaba de domnul Wrayburn al tău ; asta înseamnă.

— Charley ! Dacă-ţi mai aminteşti de zilele de odinioară cînd eram împreună, treci cu vederea !

— Dar nu vreau să fiu dezonorat de tine — continuă el cu neîndupleeare — sînt hotărît, după ce m-am ridicat din mocirla, nu vreau să mai fiu tras înapoi de tine. Tu nu mă poţi dezonora decît dacă eu mai am de-a face cu tine, şi pe viitor *nu vreau* să mai ştiu nimic de tine.

— Charley, cîte nopţi, ca acum, şi nopţi mai grele, n-am stat pe pietrele caldarîmului, legănîndu-te în braţe ! Retra- ge-ţi vorbele astea şi sa nu mai spui nici măcar că-ţi parc rău că le-ai spus; braţele melc îmi sînt deschise pentru tine, la fel ca inima.

— N-am să retrag nici o vorbă. Am să le repet. Eşti o fată rea pînă-n măduva oaselor şi o soră talsă, şi am terminat cu tine. Am terminat cu tine pentru totdeauna !

Ridică mîinile lui ingrate şi urîcioase ca şi cum ar fi vrut să pună o stavilă între ei, se răsuci pc călcîie şi o părăsi. Ea rămase pironită în acelaşi loc, fără să spună o vorbă, în nemişcare, pînă cînd tresari la bătăile orologiului din turla bisericii, şi apoi se întoarse şi dădu să plece. Dar cînd se smulse din nemişcare, abia atunci o podidi plînsul, lacrimi care de egoismul rece al fratelui ci îi stăteau ca un nod în gît.

Ah, mai bine-aş rămînc aici cu morţii ! Ah, Charley, Charley, ăsta-i sfîrşitul vedeniilor noastre din foc !Acestca au fost singurele cuvinte pe carc le-a spus, ascun- KÎndu-şi faţa în mîini, asupra lespezilor de piatră ale zidului.

Gineva trecu pe acolo, o dată şi încă o dată ; se opri şi se uită în jur cătrc ea. Era un om bătrin, încovoiat, cu o pălărie cu calotă joasă şi gardini largi şi cu o redingotă pe el. După o clipă de şovăială, omul acesta se întoarse şi, înaintînd cu un aer plin de delicateţe şi compasiune, i sc adresă :

— Scuză-mă, tînără doamnă, că îndrăznesc să-ţi vorbesc, dar e ceva care te întristează. Nu pot trece pe lîngă dumneata văzîndu-te că piîngi ca şi cum n-aş fi văzut şi n-aş fi auzit nimic. Pot să te-ajut ? Ce-aş putea face ca sa-ţi aduc puţină mîngîiere ?

Ea înalţă capul la auzul acestor vorbe binevoitoare -i răspunse veselă :

— Ob, dumneata eşti, domnule Riali ?

-— Fata mea ! — exclamă bătrînul. — Eram nedumerit! Mi se părea că vorbesc unei străine. la-mă la braţ, ia-mă la braţ. Ce te mîhneşte ? Cine tc-a supărat ? Biata fată... biata fată !

— Fratele meu s-a certat cu mine — spuse Lizzie, plîn- gînd în hohote — şi nu vrea să mai ştie nimic de mine.

— Ce om nerecunoscător ! — exclamă evreul, mînios. Lasă-1 să plece. Scutură-ţi_ colbul de pe picioare şi lasă-1 să plece. Vino, fata mea ! Vino acasă la mine... e doar peste drum... să mai întîrzii puţin ca să-ţi recapeţi liniştea şi să-ţi speli ochii, şi apoi tc conduc eu pînă la dumneata. Căci e trecut de ora dumitale obişnuită şi curînd se face tîrziu, şi drumuri lung, iar în seara asta e multă lume pe stradă.

Ea primi sprijinul pe care i-1 oferea şi ieşiră amîndoi din curtea bisericii. Tocmai dădeau într-o arteră principală, cînd un alt ins, hoinărind abătut şi privind strada în sus şi-n jos, peste tot, exclamă surprins:

— Lizzie ! De unde vii ?... Dar ce s-a întîmplat ?

In timp ce Eugene Wrayburn îi punea această întrebare, ea se trase şi mai mult lîngă bătrîn şi lăsă capul în jos. Evreul, după ce aruncă o privire pătrunzătoare asupra lui Eugene, puse ochii în pămînt şi rămase ca mut.

— Lizzie, ce s-a întîmplat?

-— Domnule Wrayburn, nu-ţi pot spune acum. Nu-ţi pot spune în seara asta, dacă vreodată ar Ti să-ţi spun... Te rog, jasa-ina.

— Dar» Lizzie, am venit anume ca sa te întîlrcsc. Am venit să te conduc acasă, pentru ca am luat masa la o cafenea din vecinătate şi ştiam la ce oră ieşi. M-am tot învirtit pc aici —

adaugă Eugene — ca un portărel, sau — uitîndu-se la Riah — ca un negustor de haine vechi.

Evreu! înălţă ochii din nou şi se mai uită o dată la Eugene.

— Domnule Wrayburn, te rog, te rog lasă-mă cu protectorul meu... Şi încă ceva... Tc rog, te rog, fii cu ochii-n patru.

— Misterele din Udolpho ! — zise Eugene, mirat. îmi îngădui să întreb, în prezenţa acestui domn mai în vîrstă. dac este amabilul protector ?

— L[T]n prieten de încredere —• spuse Lizzie.

— Aş vrea să-l scutesc ele încrederea lui — replică I'.u-gerc. — Dar trebuie să-mi spui, I.izzic, ce s-a întîmplat ?

_— Este vorba de fratele ci — interveni bătrînul, din nou ridicînd ochii,

— De fratele nostru e vorba ? — se miră Eugene cu un dispreţ suprem. — Eratele nostru nu merită să tc gîndeşu la el, darmite -să plîngi. Ce-a făcut fratele nostru ?

Bătrînul ridică iarăşi privirile, cu o căutătură gravă spre Wrayburn, cu o căutătură gravă spre Lizzie, în timp ce ca stătea cu privirile în jos. Şi într-un caz, şi într-altul, căutătura iui era plină de subînţeles, îneît Eugene îşi stăvili expresia uşuratică pe care o avea pc limbă şi căzu pe gînduri, în- locuind-o printr-un „Hm !“.

Cu un aer perfect docil, bătrînul, fără să scoată o A'orbă, ţinea ochii în pămînt. Stătea, reţinînd braţul lui Lizzie, ca şi cum, obişnuit cu rezistenţa pasivă, i-ar fi fost totuna dacă trebuia să rămînă acolo proţăpit o noapte întreagă.

— Dacă . domnul Aaron este atît de bun îneît să lase în grija mea sarcina asta — spuse Eugene, pe care, curînd, po-vestea începuse să-l cam plictisească — ar fi absolut liber să-şi'vada de treburile lui la sinagogă. Ar vrea domnul Aaron să fie aşa de amabil ?

Bătrînul rămase însă pironit locului.

— —- Bună seara,, domnule Aaron — mai spuse Eugene, poiitico's — nu vreau să',.vă mai reţin. — Apoi, întoreîndu-se spre Lizzie : — Oare prietenul nostru, domnul Aaron, e puţin tare de urechi ? ■ *Eu aud foarte bine, creştine — răspunse bătrînul, cald — dar astă-seară nu ascult dccît de un singur glas, care-mi spune să n-o părăsesc pe domnişoara decît după ce o conduc acasă. Dacă dînsa îmi cerc asta, atunci o fac. Altminteri, nu.

— îmi daţi voie să vă-ntreb, domnule Aaron, de ce ? — rosti Eugene, absolut netulburat în calmul lui.

— Scuzaţi-mă. Dacă dînsa mă întreabă, am să-i spun ei — răspunse bătrînul. — Nimănui altcuiva.

— Eu nu întreb — spuse Lizzie — şi te rog să mă ici acasă. Domnule Wrayburn, astă-seară am trecut printr-o amară încercare şi sper că n-o să mă socoteşti ingrată, sau ascunsă, ori schimbătoare. Nu sînt astfel, sînt doar o fiinţă nenorocită. Te rog, nu uita ce ţi-am spus. Te rog, te rog, fii cu ochii-n patru.

— Draga mea Lizzie — răspunse Eugene cu glas scăzut, aplecîndu-se spre ea, de cealaltă parte — de ce ? l’aţă de cine ?

— Dc cineva pe care nu de mult l-ai văzut şi s-a mîniat.

El pocni din degete şi rîse.

— Hai — zise — dacă altfel nu se poate, domnul Aaron şi cu mine vom împărţi această încredere şi împreună te vom conduce acasă. Domnul Aaron de partea aceea, cu aici. Dacă domnul Aaron este de pcrfect acord, am putea porni chiar acum.

Eugene cunoştea puterea pe care o avea asupra ei. Ştia că n-o să insiste ca el să plece. Ştia că, fiindu-i teamă în ce-1 privea, va li neliniştită dacă-1 va pierde din ochi. în ciuda felului uşor în care lua el lucrurile şi a nepăsării lui aparente, ştia tot ce voia să ştie despre ce gîndea şi ce simţea Lizzie.

Şi aşa cum mergea lînga ea atît dc vesel, atît de nepăsător la tot ce se spusese împotriva lui ; atît de superior ca spirit şi stăpînirc de sine faţă de crisparea sumbră a celuilalt pretendent, faţă de violenţa fratelui ei ; atît de credincios ei, după cum se părea, faţă de ingratitudinea celui de acelaşi sînge cu ea — ce imens avantaj, ce influenţă covîrşitoare avea el în seara aceea ! Adăugînd la toate astea că biata fată auzise cum îl ponegrea din pricina lui, iar ea suferise pentru el, atunci nimeni nu se ,va mai mira de ce tonul lui serios şi plin dc interes în aceasta ocazie (dînd impresia că nepăsarea fui fusese adoptată numai ca s-o liniştească pe ea), ca atingerea"cea mai delicată a lui, privirea lui cea mai fugară, însăţi prezenţa lui

lîngă ca pe strada aceea întfunccoasă şi banală păreau nişte frînturi dintr-o lume dc basm, unde gelozia, răutatea şi josniciile de tot felul n-aveau ce căuta şi nu puteau suporta splendoarea, atacînd-o aşa cum fac sufletele josnice.

Deoarece nu s-a mai pomenit nimic despre o eventuală oprire la Riah, porniră direct spre locuinţa lui l.i'/.zie. Cu puţin înainte de a* ajunge acasă, ea se despărţi dc ci şi intră singură înăuntru.

— Domnule Aaron — spuse Eugene cînd rămaseră împreună pe stradă — nu-mi rămîne să vă spun decît, mulţumindu-vă pentru tovărăşie, spre părerea mea dc rău : Adio.

— Domnule — replică bătrînul — vă spun noapte buna . şi vă doresc să nu mai fiţi atît de nepăsător.

— Domnule Aaron — răspunse Eugene — vă spun noapte bună şi vă doresc (pentru că sînteţi puţin plicticos) să nu vă mai pese aşa dc mult de alţii.

Acum, de îndată ce termină de jucat rolul lui din scara aceca, întoreînd spatele bă-trînului şi ieşind din scenă, îl şi năpădiră gîndurilc.

— Cum sunau întrebările lui Lightwood *t* — murmură el, oprindu-se să-şi aprindă o ţigară. Ce-o să se întîmple ? Ce ai dc gîncl să faci ? încotro o apuci ? Vom afla curînd. Ah ! —■ oftă el din adîncuri.

O oră mai tîrziu, oftatul lui din adîncuri a fost repetat ca un ecou, cînd Riah, care se aşezase pe o scară întunecată, peste drum dc casa cu pricina, se ridică şi plecă agale, furi- şîndu-se pc străzi în veşmintele lui străvechi, ca strigoiul unor timpuri apuse.

Capitolul XVI

LA O ANIVERSARE

Onorabilul Twemlow, întorcîndu-se în locuinţa lui dc deasupra grajdurilor din Duke Street, Saint James's, aude caii faeîndu-şi toaleta de dimineaţă ţi sc consideră în general într-o poziţie dezavantajată în comparaţie cu nobilele animale întreţinute. Căci nu numai că, pe de o parte, nu are un valet care să-i tragă o palmă răsunătoare, cerîndu-i pe un ton morocănos să se scoale, să vină încoace, dar pe de altă parte nu are absolut nici un fel de servitor ; şi fiindcă articulaţiile degetelor şi alte articulaţii ale domnului cumsecade scîrţîie dimineaţa dc ruginite ce sînt, i s-ar părea agreabil chiar şt dacă l-ar lega zdravăn cu capul de uşa camerei lui, numai tă se vadă cu îndcmînare spălat, frecat, pomădat, ferchezuit, îmbrăcat, iar el, în aceste manifestări sîcîitoare, să aibă doar un rol pasiv.

Cît despre felul cum procedează seducătoarea Tippins cînd se găteşte ca să-i ademenească pe bărbaţi, asta ştiu doar Graţiile şi camerista ei; dar poate că pînă şi această făptură cuceritoare, deşi fără a fi nevoită, ca Twemlow, să se servească singură, ar putea să se dispenseze substanţial de necazul cu restaurarea zilnică a farmecului ei, deoarece, cît despre obraz şi gît, această divă adorabilă este, pare-se, an fel <!e langustă care îşi aruncă un rînd dc piele în fiecare dimineaţă, fiind nevoită de aceea să rămînă într-un locşor retjras pînă se întăreşte noua crustă.

Twemlow, totuşi, şi-a pus în sfîrşit gulerul, cravata şi manşetele, acestea din urmă ajungîndu-i pînă la degete, şi ia gustarea dc dimineaţă în oraş. Dar cu cine să ia gustarea de dimineaţă dacă nu cu vecinii lui apropiaţi : soţii Lammle, din strada Sackville, care l-au înştiinţat că se va îmîlnicu ruda lui îndepărtată, domnul Fledgeby ? Impunătorul Snigs- worth ar putea să-l pună la index pe Fledgeby, interzicin- du-i să vină, dar paşnicul Twemlow cugetă :

„Dacă *el* mi-c rudă, ce vină am cu ? Şi ca să tc-ntîlneşti cu cineva nu înseamnă să-l şi cunoşti."

Se sărbătoreşte un an de la căsătoria fericită a domnului şi doamnei Lammle, şi sărbătorirea are loc sub forma unui mic dejun, pentru că un dineu la proporţiile cuvenite de fast nu s-ar putea da într-un cadru mai puţin somptuos decît palatul imaginar după care atîţia oameni tînjesc înnebuniţi.

Aşadar, Twcmlow traversează Piccadilly destul de ţeapăn, conştient că odinioară era mai drept la trup şi mai puţin în primejdie să fie călcat de vehiculele iuţi. Asta de fapt sc petrecea pe vremea cînd spera să obţină de la teribilul Snigsworth permisiunea de a face ceva sau de a fi ceva în viaţă şi înainte ca acest başbnzuc magnific să fi emis ucazul : „Nefiind în stare să se afirme, trebuie să rămînă un pensionar sărac de-al meu, şi prin aceasta se va considera pensionat".

Ah, dragă Twcmlow ! Spune tu, fiinţă măruntă, slabă şi cenuşie, ce gînduri te mai frămîntă Astăzi despre extravaganţa — dacă mai poate fi numită astfel — care ţi-a zdrobit inima pe cînd era încă verde, iar părul castaniu, spune ; oare e mai bine sau mai rău, mai chinuitor sau mai puţin chinuitor să crezi pînă-n clipa de faţă în această extravaganţă, ori s-o_ cunoşti _aşa cum este, un crocodil lacom, nu o platoşă, nu mai puţin incapabilă de a-şi închipui gingăşia punctului sensibil şi tandru care bate sub jiletcă, decît de a ajunge drept acolo cu o

andrea ? Spune, de asemenea, dragă Twemlow, oare c o soartă mai fericită să fii ruda săracă a unui om mare, sau să stai în plină iarnă în zloată şi să adapi caii dintr-un jgheab teşit, la staţia de poştalion, unde ţi-ai pus piciorul tău nesigur cît pe-aci să aluneci ?

Twemlow nu spune nimic şi îşi vede de drum. Cînd ajunge aproape de uşa soţilor Lammle, vine şi o trăsură micuţă, cu un cal, unde se află divina Tippins. Tippins lasă geamul în jos şi laudă cu mult haz vigilenţa cavalerului ci, care o aşteaptă s-o ajute să coboare. Twemlow îi dă mîna şi o ajută să coboare, cu o politeţe nu mai puţin gravă ca atunci cînd

 ar fi fost vorba de ceva real, şi pornesc pe trepte în sus ; Tip- pins nu prea c stăpînă pe picioare, dar caută să dea impresia că acele membre nesigure tresaltă numai din pricina vioiciunii lor.

Şt dragă doamnă Lammle în sus, dragă domnule Lammle în jos, ce mai faceţi şi cînd mai treceţi pe la 7.i-i pe nume... Guy, conte de Warwick... cum se numeşte... Dun Cow... să vă procuraţi jambonul ? Uite şi pe Mortimer, al cărui nume e şters pentru totdeauna dc pe lista iubiţilor mei, mai întîi din pricină că-i nestatornic şi apoi din cauză de părăsire josnică... Ce mai *faci,* mizerabile ? Şi domnul Wrayburn... dumneata aici! De ce-oi mai fi venit şi *dumneata,* căci sîn- tem cu toţii siguri dinainte că n-ai să vorbeşti! Şi Venecring, M.P. cum mai merg treburile pe la Cameră, şi cînd o să daţi afară pentru noi toţi oamenii aceia groaznici ? A a, iat-o şi pe doamna Venecring... draga mea, e posibil să fie adevărat că te duci seară de seară în locul acela înăbuşitor ca să auzi oamenii ăia pălăvrăgind ? Apropo, Venecring, fiindcă veni vorba, dc ce nu pălăvrăgeşti şi *dumneata ?* încă nici n-ai deschis gura acolo, şi murim de nerăbdare să auzim cc-ai să ne spui ! Domnişoară Podsnap, sînt îneîntată că te văd î Tata e aici ? Nu ! Nici mama ? Aa ! Domnul Boots ! Ce bucurie [27] Domnul Brcwer î s-a strins tot grupul. Şi astfej, Tippins nu-i scapă din ochi pe Fledgeby şi pe ceilalţi oaspeţi fără însemnătate printr-o lornietă de aur, murmurînd, foindu-se încoace şi-nco!o, în felul ei inocent şi neastîmpărat : „Nu mai cunosc pe nimeni ? Nu. Cred că nu. Acolo nimeni. *Dincolo* nimeni. Nimeni, nicăieri!“

Domnul Lammle, în toată splendoarea lui, îşi aduce prietenul Fledgeby, care moare dacă nu-i face onoarea dc a fi prezentat doamnei Tippins. Fledgeby, o dată prezentat, pare că vrea să spună ceva, pare că nu vrea să spună nimic, face impresia succesiv, că meditează, că e resemnat şi deznădăjduit. Se întoarce la Brewer, trece pe la Boots şi dispare în fundul încăperii, îşi pipăie favoriţii, ca şi cum ar fi putut să-i crească în ultimele cinci minute.

Dar Lammle îl înhaţă din nou, înainte ca acesta să se fi convins pe deplin de pustiul terenului. Fledgeby nu prea pare în apele lui, căci Lammîe iarăşi îl ia drept muribund. De astă dată moare dacă nu-i c prezentat lui Twemlow.

Twemlow îi întinde mîna. Se bucură de cunoştinţă.

— Mama dumitale, domnule, a fost rudă cu mine.

— Cred, domnule — încuviinţează Fledgeby.

27 Iniţiale pentru „membru al Parlamentului".

Dar mama şi familia ei erau două lucruri diferite.

— Locuieşti acum în acest oraş, domnule ? — îl întreaJaa Twemlow.

— Aici stau de cînd mă ştiu — răspunde Fledgeby.

— Iţi place oraşul ? — spune Twemlow.

Dar a nimerit-o prost, căci Fledgeby înţelege greşit întrebarea şi-i răspunde înţepat. Nu, nu-i place oraşul.

Lammle încearcă să dreagă lucrurile făcînd observaţia că **nu toţi oamenii stau cu plăcere la oraş.**

Deoarece Fledgeby **îi** întoarce vorba susţinînd că în viaţa, **lui n-a auzit de un asemenea caz, în afara** de al **lui,** Twem**low iarăşi calcă în strâchini.**

— **S-ar părea că nu-i** nimic nou în dimineaţa asta **—** mai **spune Twemlow,** ridieîndu-se cu mult curaj.

Fredgeby habar n-are.

— **Nu,** nimic **nou** — **rosteşte** Lammle.

— **Nici o picătură — adaugă** Boots,

— **Nici un atom — întăreşte Brewer.**

Execuţia acestei mici piese de concert pare întrudtva să trezească spiritele **în** general, ca **şi** cum ar fi fost vorba de îndeplinirea unei datorii, **şi** petrecerea se înteţeşte. Fiecare dă impresia că e mai împăcat ca înainte faţă de calamitatea în carc sc află, de a suporta societatea altcuiva. Chiar şi Eugene, stînd la fereastră şi clătinînd ciucurele de la un transperant, **îi** dă acum un vînt puternic, de parcă ar fi mai bine dispus.

Se anunţă micul dejun. Totul pe masă e atrăgător şi festiv, dar decoraţiile dezvăluie un aer de vremelnicie, ceva nomad, vrînd să pretindă că ar fi fost cu mult mai atrăgătoare şi mai festive în palatul multdorit. Servitorul personal al domnului Lammle dinapoia scaunului său, şi chimistul analitic dinapoia scaunului lui Veneering constituie pilde că slugile se împart în două categorii : una — care dispreţuieşte cunoştinţele stăpînului, iar cealaltă — carc-1 dispreţuiesc pe stăpîn. Servitorul domnului l ammle face parte din grupul al doilea. Pare foarte surprins şi abătut din pricină că poliţia întîrzie aşa de mult cînd c vorba să-l înşface pc stăpînul lui, pentru cine şdc cc învinuire capitală.

Veneering, M. P., în dreapta doamnei Lammle ; Lwemlow în stingă ci ; doamna Veneering, N.M.P. (nevasta membrului în Parlament), şi lady Tippins sînt în dreapta şi în stînga domnului Lammle. Dar, bineînţeles, micuţa Georgiana stă în raza de fascinaţie a surîsului şi ochilor domnului Lammle. Şi, bineînţeles, în imediata apropiere a micuţei Georgiana, sub inspecţia aceluiaşi domn cu favoriţi roşcovani, stă Flcdgcby.

In cursul micului dejun, o dată sau de două ori, ba chiar şi mai des, domnul Twcmlow se întoarce brusc spre doamna Lammle şi apoi îi spune :

— îmi cer scuze !

Aceasta nu intră în tabieturile lui Twcmlow, şi atunci, astăzi de ce-o face ? Păi, adevărul este că Twcmlow tot are impresia că doamna Lammle ar vrea să-i vorbească, şi întor- cîndu-sc vede că nu-i aşa, şi mai cu seamă că ochii ei sînt îndreptaţi asupra lui Veneering. Oricît de ciudat ar părea, impresia asta a lui Twemlow persistă şi după cc se scuză, şi totuşi aşa este.

După cc lacly Tippins se înfruptă zdravăn din fructele pămîntului (printre care şi zeama de struguri), ca devine mai vioaie şi se apucă să scoată seîntei din Mortimer Lightwood. Este de la sine înţeles printre cei iniţiaţi că Mortimer, iubitul infidel, trebuie să fie proţăpit la masă în faţa doamnei Tippins, cu care va aprinde apoi focul conversaţiei. între două dumicaturi, lady Tippins, cu ochii la Mortimer, îi aminteşte că tot aici, la dragii de Veneering, şi în prezenţa aceloraşi oaspeţi ca şi acum, el le-a vorbit despre istoria cu omul de cine ştie unde, ajunsă de atunci atît de teribil de captivantă şi îndeobşte cunoscută.

— Da, lady Tippins —- încuviinţează Mortimer — chiar aşa a fost, ca pc scenă, cum se spune !

— Atunci — rosteşte îneîntătoarea doamnă — aşteptăm săţi susţii faima şi să ne povesteşti altceva.

— Lady Tippins, în ziua aceea m-am epuizat pentru tot restul vieţii, şi nu mai am ce da din mine.

Mortimer se pune astfel la adăpost, pentru că simte că de obicei Eugene, şi 1111 el este cel care întreţine conversaţia şi că în cercurile unde Eugene totuşi se încăpăţînează să tacă, el,Mortimer, nu-i altceva decît o copie după imaginea prietenului sau.

— Eu sînt ho tari u — stăruie fascinanta Tippins — să mai scot ceva din dumneata. Trădătorulc ! Cc-am auzit, o nouă dispariţie ?

— Pentru că dumneata ai auzit — îi da replica Liglu- wood —, poate ne spui şi nouă.

_— Monstrule, pici din ochii mei ! — strigă lady Tippins. Chiar Gunoierul dumitale de aur mi-a vorbit.

Domnul Lammle intervine şi-i povesteşte cu glas tare că povestea cu omul de cine ştie unde are o urmare. După această veste se aşterne tăcerea.

— Te asigur — zice Lightwood, dînd ocol mesei din priviri — n-am nimic de spus.

Dar Eugene îl îndeamnă, cu voce joasă :

— I lai, povesteşte, povesteşte !

Se corectează şi adaugă :

— Nimic care să merite a fi menţionat.

Boots şi Brcwcr descoperă numaidecît că e vorba de ceva imens de important şi devin zgomotoşi în rugăminţile lor pline de politeţe. Veneering descoperă acelaşi lucru, cu rezultate similare. Dar s-ar părea că atenţia îi e acum desuil de tocită şi reţine greu, acesta fiind tonul Camerei Comunelor.

— Vă rog, nu vă daţi osteneala să vă instalaţi ca auditori — spune Mortimer Lightwood — pentru că cu voi fi terminat cu mult înainte ca dumneavoastră să adoptaţi atitudini confortabile. Este ca şi...

— Este ca şi... — îl întrerupe Eugene nerăbdător — e;>te ca şi istoria pentru copii :

O *să vă spun o poveste Cum alta nu mai este*,
Şi-acum a-nceput povestea;
Dar să vă spun o alta C-un cavaler de Malta,
Şi-acum s-a sfîrşit povestea.
...Grabeşte-te, du-o pînă la capăt!

Eugene rosteşte aceasta pe un ton vexat; el sc lasă pe spate în jilţ şi se uită cu răutate la lady Tippins, care dă din cap spre fi, „ursul ci drag“, şi adaugă în gluma că ea (cum <&? puica ii altfel ?) întruchipează „Frumuseţea", iar el „Bestia",

— Aluzia — continuă Mortimer — făcută de preaonorata şi frumoasa cuceritoare din faţa mea se referă, presupun, la următoarele. De foarte puţină vreme, tînăra Lizzie Hexam, fiica defunctului Jesse Hexam, alias Gaffer... care, după cum ne amintim, a găsit trupul omului de nu se ştie unde... a primit în chip tainic, habar n-are de la cine, o hîrtie de retractare legală a învinuirilor aduse tatălui ei de către un alt ins locuind în preajma fluviului, pe nume Riderhood. Nimeni nu crezuse aşa ccva pe atunci, căci Rogue Riderhood... sînt ispitit să mă abat puţin, amintind de lupul din poveste, care ar fi adus un mare serviciu societăţii dacă îi devora pc părinţii lui Riderhood încă din faşă... a umblat la început cu cioara vopsită în privinţa acuzaţiilor, pe care, de fapt, le-a lăsat baltă. Totuşi, hîrtia de retractare despre care am pomenit a ajuns în mîinile lui Lizzie Hexam, cu fantezia de rigoare cum că fusese transmisă printr-un mesager anonim, într-o pelerină de culoare închisă, cu pălăria trasă pe ochi, şi a fost apoi înaintată de ca, pentru dezvinovăţirea tatălui său, domnului Boffin, clientul meu. Vă rog să-mi scuzaţi expresia folosită la prăvălie, dar cum nu mai avusesem alt client, şi după toate probabilităţile nici nu voi mai avea vreodată, sînt destul de mîndru de el ca de o curiozitate, pesemne unică, a naturii.

Deşi aparent spontan ca de obicei în sinea lui, Lightwood nu-i chiar la fel de spontan ca de obicei. Vrînd să dea impresia că puţin îi pasă de Eugene, el simte totuşi că în privinţa acestuia nu prea miroase a bine.

— Ciudăţenia naturală care reprezintă singura podoabă a muzeului meu profesional — continuă el — îşi rugă secretarul... un individ de tipul crabului-pustnic, sau ca un soi de stridie, şi al cărui nume este, crcd, Rokesmith... dar n-are cîtuşi de puţin importanţă... săi zicem Artichoke... să intre în legătură cu Lizzie Hexam. Artichoke este gata să facă asta, încearcă să facă acest lucru, dar dă greş.

— De ce dă greş ? — întrebă Boots.

— Cum dă greş ? — întrebă Brewer.

— Iertaţi-mă — rosti Lightwood — trebuie să amîn o clipă răspunsul, altminteri povestea îşi pierde orice interes. Deoarece Artichoke eşuează definitiv, clientul meu îmi atribuie .cazul: scopul lui fiind să duc mai departe mersul cercetărilor, în cazul

respectiv. Iau masuri să intru în legătură cu ca ; întâmplător, deţin chiar şi unele mijloace speciale — aruneînd o privire spre Eugene — de a intra în legătură cu ca, dar şi eu dau greş, pentru că fata a dispărut.

— A dispărut ! — se aude ca un ecou general.

— S-a făcut nevăzută — zise Mortimer. — Nimeni nu ştie cum, nimeni nu ştie cînd, nimeni nu ştie unde. Şi astfel, ia sfîrşit povestea la care s-a referit preaonoraut şi frumoasa mea cuceritoare din faţă.

Tippins, cu un ţipăt scurt, fermecător, este de părere că pînă îa urmă „vom ajunge cu toţii să fim ucişi în paturile noastre".

Eugene se uită la ea, ca şi cum numai o parte din noi i-ar fi de-ajuns.

Doamna Veneering, N.M.P., face observaţia că din pricina acestor mistere sociale nu-ţi vine să-l mai laşi singur pc bebeluş.

Veneering, M. P., doreşte să fie informat (cu aerul lui obişnuit de a-1 vedea pc preaonoratul preopinent în fruntea Ministerului de Interne în locul lui) dacă se presupune cumva că persoana în chestiune a dispărut prin răpire şi dacă este cumva rănită.

Cel care dă răspunsul este Eugene, şi nu Lightv.ood, un răspuns grăbit şi supărat:

— Nu, nu, nu ; nu asta se presupune, ci că a dispărut de bunăvoie, dar definitiv, fără nici o urmă.

Totuşi, nu se cuvine, Doamne fereşte, ca subiectul principal, fericirea domnului şi a doamnei Lammle. să dispară o dată cu celelalte dispariţii —- o dată cu dispariţia ucigaşului, a lui Julius Handford, a fetei, I.izzie Hexam — şi dc accea Veneering se grăbeşte să cheme la tîrlă oile rătăcite. Cine mai bine ca el ar putea vorbi despre fericirea domnului şi a doamnei Lammle, cei mai scumpi şi mai vechi prieteni de-ai lui de pc lume ? Ce oaspeţi ar putea să-i inspire mai multă încredere decît cei prezenţi, întrunindu-i laolaltă pe cci mai vechi şi mai scumpi prieteni de-ai lui de pe lume ? Aşa că Veneering, fără formalitatea de a se mai ridica în picioare, se lansează într-un discurs de familie, împotmolindu-se trep- tat-treptat într-o peltea parlamentară, cînd vede la acea masă pc bunul lui prieten Twemlow, care în aceeaşi zi, cu un JLI'I in urmă, i-a acordat bunului său prieten Lammle frumoasa mînă a bunei lui prietene Soplironia ; mai vede la acea masă pe bunii lui prieteni Boots şi Brewer, care au strîns rîndurilc în jurul lui într-o perioadă în care şi buna lui prietenă lady Tippins a strîns

rîndurilc în jurul lui — da, şi încă în rîn- durile cele mai din faţă — fapt pe care niciodată nu-1 va uita, au'ta timp cît va avea mintea clară.

Dar nu poate să nu mărturisească ce mult simte lipsa de ia acea masă a bunului şi vechiului prieten Podsnap, cu toate că este temeinic reprezentat de scumpa lui prietenă, tînăra Georgiana. Mai vede apoi la aceea masă (aceasta o anunţă cu mare pompă, ca şi cum s-ar fi datorat puterii unui nemai-pomenit tclcscop) pc prietenul său, domnul Fledgeby, dacă-i dă voie să-l numească astfel. Pentru toate aceste motive şi pentru multe altele care, cl ştie prea bine, n-ar fi scăpat unor persoane cu o agerime excepţională ca a dumneavoastră tuturor, trebuie să atragă atenţia că a venit clipa cînd, cu inimile în pahare, cu lacrimi în ochi, cu binecuvântarea pe buze şi în general cu belşug de şuncă şi spanac în cămările noastre emoţionale, să închinăm cu mic şi mare în sănătatea dragilor noştri prieteni, soţii Lammle, urîndu-le mulţi, mulţi ani fericiţi, ca cel care s-a scurs, şi mulţi, mulţi prieteni la fel de uniţi sufleteşte cum sînt ei. Şi doar atît vrea să mai adauge : <.ă Anastatia Venecring (care în clipa aceea e auzită cum plînge) este formată după acelaşi model ca şi vechea şi distinsa ci prietenă, Sophronia Lammle, că este devotată bărbatului care i-a cerut mîna şi i s-a acordat, îndeplinindu-şi cu noblețe îndatoririle de soţie.

Deoarece nu vede altă ieşire, Venecring îşi struneşte extrem de scurt Pegasul lui oratoric şi cade greoi, dîndu-se de-a berbeleacul peste cap, cu :

— Lammle, Dumnezeu să te binecuvînteze !

Urmează Lammle. Prea s-a vorbit mult despre el în toate privinţele; prea mult nas, grosolan ca formă şi strîmb — pe chip, în suflet şi în maniere — prea mult zîmbet ca să fie sincer; priviri prea încruntate ca să fie false ; prea mulţi dinţi mari la tot pasul, laolaltă, ca să nu sugereze muşcătura. Iii vă mulţumeşte, dragi prieteni, pentru urările voastre binevoitoare şi speră să vă primească — poate chiar la următoarea ocazie îneîntătoare de acest soi — într-o locuinţa mai potrivită exigenţelor voastre în materie de ospitalitate. Iii n-o să uite niciodată că la Veneering l-a văzut ea pentru prima oară. Au şi vorbit despre asta îndată după căsătorie şi s-au înţeles să nu uite niciodată. De fapt, lui Veneering datorează unirea lor. Iii speră într-o bună zi să-i poată demonstra recunoştinţa lor („Nu, nu, nu" — se împotriveşte Veneering), ba da, da, şi o vor face, desigur, de îndată ce vor putea ! însurătoarea lui cu Sophronia n-a fost din interes, de amîndouă părţile : ca avea micuţa ci avere, el avea micuţa lui avere. Acum au pus împreună micile lor averi... a fost o căsătorie din pură înclinaţie şi potrivire de caracter. Mulţumesc ! So- phroniei şi lui le place societatea oamenilor tineri ; dar nu-i sigur că locuinţa lor ar fi nimerită pentru tineri care-şi propun să rămînă burlaci, căci luînd contact cu fericirea care domneşte în această gospodărie s-ar putea să se răzgîndească. El nu face aluzie la nimeni din cei prezenţi ; în orice caz, nu la micuţa şi scumpa lor Georgiana. Din nou mulţumesc ! Apropo, şi nici la prietenul lui, Fledgeby, nu face aluzie, li mulţumeşte lui Veneering pentru felul afcctuos în care a vorbit despre prietenul lor comun, Fledgeby, căci arc pentru acest domn stima cea mai profundă. Mulţumesc ! De fapt (revenind pe neaşteptate la Fledgeby), cu cît îl cunoşti mai bine, cu atît descoperi în el ceea ce aşteptai să cunoşti. Din nou mulţumesc! în numele scumpei lui Sophronia şi într-al său, mulţumesc !

Doamna Lammle stătea absolut nemişcată, cu ochii la faţa de masă. Cînd domnul Lammle pune punct cuvîntării, Twcm- low se mai întoarce o dată Spre ea, involuntaf, mereu sub impresia că doamna Lammle ar fi vrut să-i vorbească. De astă dată însă, intr-adevăr vrea să i se adreseze. Veneering discută cu vecinul din cealaltă parte ; ea vorbeşte cu glas scăzut:

— Domnule TVemknv.

El răspunde :

— îmi cer iertare. Da ?

încă şovăielnic, pentru că nu se uită la el.

— Dumneata ai suflet de gentleman şi ştiu căjiot avea în- credere în dumneata. Vrei să-mi oferi prilejul să-ţi spun cî- teva

cuvinte cînd te vei duce sus ?

— Desigur. Aş fi onorat.

— Să nu dai nimic dc bănuit, te rog ; nu te miri dacă gesturile melc vor fi mai nepăsătoarc *dccî*t vorbele. S-ar putea să fiu urmărită.

Uimit la culme, Twemlow duce mîna la frunte şi se lasă pc sgatc în jilţ, cufundat în gîsiduri. Doamna Lammle se ridica. Toţi se ridică. Doamnele urcă scara. Domnii le urmează curînd. între timp, Fledgeby s-a uitat cu luare-aminte la favoriţii lui Boots, la favoriţii lui Brewer şi ta favoriţii lui Lammle, chibzuind care model dc favoriţi ar prefera să se iveascâ şi la el, prin frecarc, numai dacă geniul bărbii ar voi să răspundă la frecăturile lui.

în salon se formează grupuri, ca de obicei. Lightwood, Boots şi Brewer bat din aripi ca niş-te fluturi de noapte în jurul luminării ăsteia galbene de ceară — care, aşa cum picură, are ceva de giulgiu : lady Tippins. Cîţiva oaspeţi mai puţin importanţi îi cultivă pe Veneering, M.P., şi pe doamna Veneering M.M.P. Lammle stă cu braţele încrucişate, mefistofelic, într-un ungher, cu Georgiana şi Fledgeby. Doamna Lammle, pc o canapea de lîngă masă, îl pofteşte pe domnul Twemlow să se uite într-un album cu imagini pe carc îl are în mînă.

Domnul Twemlow ia loc pe un taburet din faţa ei, şi doamna Lammle îi atrage atenţia asupra unui portret.

— Ai motive, nimic de zis, să fii surprins — îi spune ea încetişor — dar n-ar trebui să se citcască asta pe chipul dumiiale.

Tulburat, Twemlow face eforturi să nu pară astfel, şi cînd colo e şi mai fîstîcit.

— Domnule Twemlow, cred ca pînă astăzi nu-ţi mai văzuseşi niciodată rudele îndepărtate.

— Nu, niciodată.

— Acum, că l-ai văzut, îţi dai seama şi cîte parale face. Nu prea eşti mîndru dc el ?

— La drept vorbind, doamnă Lammle, nu.

— Dacă l-ai cunoaşte mai bine, ai fi şi mai puţin înclinat să-l aprobi. Iată încă un portret. Ce părere ai despre acesta ?

Twemlow arc tocmai atunci prezenţa dc spirit să spună tare :

— Foarte mult seamănă ! Seamănă nemaipomenit de mult!

— Poate că ai observat pe cine copleşeşte cu atenţii ? Ai băgat de scamă unde este acum şi ce facc ?

— Da. Dar domnul Lammle...

Ea aruncă o privire pe care el n-o poate înţelege şi îi arau un alt portret.

— Foarte bun ; nu-i aşa ?

— Minunat ! — răspunde Twemlow.

— Seamănă aşa mult de parc-ar fi aproape o copie fidelă, nu ?... Domnule Twemlow, mi-e cu neputinţă să-ţi spun cit m-am frămîntat pînă să iau hotărîrea de a-ţi vorbi cum vorbesc acum. Am făcut-o numai din convingerea că niciodată n-o să mă trădezi, că pot să continui. Te rog să-mi făgăduieşti că niciodată nu-mi vei trăda încrederea... că o s-o respecţi chiar dacă vei înceta să mă respecţi pc mine... Asta îmi va fi de-a- juns, ca şi cum mi-ai fi jurat.

— Doamnă, pe onoarea unui biet gentleman...

— Mulţumesc. Mai mult nici nu doresc. Domnule Twemlow, te implor, salvează acest copil.

— Copil ?

— Pe Georgiana. Are să fie jertfită. O vor ademeni şi va trebui să se mărite cu ruda aceea a dumitale. Este o chestiune de tovărăşie de afaceri, o speculaţie bănească. Ea nu are puterea de voinţă sau forţa de caracter să-şi vină singură în ajutor ; este pe punctul să fie vîndută şi să aibă o soartă nenoro-
' cită, pentru tot restul vieţii.

— Uimitor ! Dar cc-aş putea facc *eu* ca să împiedic acest lucru ? — întrebă Twemlow, zguduit şi indignat pînă-n ultimul grad.

— Iată un alt portret. Nu prea e reuşit, nu-i aşa ?

Uluit de graţia nepăsătoare cu care lăsa capul pe spate pentru a-1 privi cu un ochi critic, Twemlow îşi da seama că trebuie să recurgă şi el la acest procedeu — ceea ce şi facc, cu toate că nu-1 mai poate desluşi de la o atît de mare depărtare.

— Hotărît lucru, nu-i reuşit — spuse doamna Lammle. — Rigid şi exagerat!

— Şi ex... — Dar în halul în care se află Twemlow, nu mai poate lega cuvintele şi îngaimă un : — Exact aşa.

— Cuvintele dumitale, domnule Twemlow, vor avea greutate în ochii tatălui ei, oricît de orb şi de înfumurat ar fi. Şui ce mult caz face de familia dumitale. Nu pierde nici o secundă. Avertizează-1.

— Dar împotriva cui să-l avertizez ?

—■ împotriva mea.

In acest moment critic, Twemlow capătă cEn fcricirc, un stimulent. Şi acest stimulent este vocea lui Lammle.

— Sophronia, draga mea, ale cui sînt portretele pe care i le arăţi domnului Twemlow ?

— Ale unor oficialităţi, Alfred.

— Arată-i ultimul meu portret.

— Bine, Alfred.

Ea pune jos albumul, ia un altul, dă foile şi-i prezintă lui Twemlow portretul.

—- Asta-i ultimul făcut de domnul Lammle. Ţi se pare bun ?... Avertizează-1 pe tatăl ci împotriva mea. Aşa-mi trebuie, căci am luat de la început parte la complot. Soţul meu l-a pus la cale, ruda dumitale şi cu mine. îţi spun asta numai ca să-ţi demonstrez ce nevoie arc să fie salvată biata copilă, prostuţa asta plină de afecţiune. N-o să-i repeţi cuvintele accs- tea tatălui ci. Astfel o să ne pui pc mine şi pe soţul meu la adăpost. Căci, deşi aniversarea de astăzi nu-i decît un moft, el e totuşi soţul meu şi trebuie să trăim... Crezi că seamănă ?

Twemlow, în zăpăccala lui, se prcface că compară portretul din mînă cu originalul, în timp ce acesta, din ungherul lui, •îl priveşte mefistofelic.

— într-adevăr, foarte bun ! — sînt cuvintele pe care pînă la urmă Twemlow şi le smulge sieşi cu chiu cu vai.

— îmi pare bine că-1 consideri astfel. în general, şi eu îl socot ccl mai izbutit. Celelalte sînt aşa de întunecate ! Aici, da exemplu, c un alt portret de-al domnului Lammle...

— Dar nu-nţeleg ; nu văd cum să fac — sc bilbîie Twcm-low, aplecîndu-se peste album cu lornieta la ochi... — Cum să-l previn pe tatăl ci fără să-i spun despre cc-i vorba ? Pînă unde pot să-i spun ? Cît de puţin pot să-i spun ? Nu... nu... Nu-mi dau seama.

— Spune-i că sînt o codoaşă ; spunc-i că sînt o femeie vi-cleană şi intrigantă ; spunc-i că eşti sigur că-i mai bine ca fi- icăsa să nu mai intre în casa mea, să nu mai fie în preajma mea. Spune-i orice vrei de genul ăsta... totu-i adevărat. Ştii ce umflat în pene este şi ce uşor poţi să-i pui orgoliul pe jăratec. Spune-i atît cît să-l pui pe jăratic şi să-l faci să fie grijuliu cu ca ; în rest, las'pe mine. Domnule Twemlow, simt degradarea mea subită în propriii mei ochi, simt schimbarea care trebuie să sc fi produs în legătură cu mine în ai dumitale... în aceste ultime cîteva clipc. Dar mă bizui pe buna dumitale credinţă faţă dc mine, acum ca şi atunci cînd am început să-ţi vorbcsc. Dacă ai şti în cîte rînduri am încercat astăzi să intru în vorbă cu dumneata, aproape că te-ar prinde mila dc mine. în ce mă priveşte, nu mai am nevoie de nici o promisiune din partea dumitale, căci îmi ajunge cea pc care mi-ai făcut-o. Nu mă pot încumeta să spun nimic, căci văd că sînt urmărită. Dacă ai vrea să mă linişteşti, asigurîndu-mă că ai să intervii pc lîngă tată ca să-i salvezi fata nevinovată, închide albumul ăsta înainte de a mi-1 înapoia .şi voi şti ce tîlc să dau şi îţi voi mulţumi din toată inima... Alfred, domnul

Twemlow considera ultimul portret cel mai bun şi este întru totul de acord cu tine şi cu mine.

Alfred sc apropie. Cei din grupuri porncsc care-ncotro. .Lady Tippins sc ridică să plece, şi doamna Vcnecring îi urmează pilda. Deocamdată, doamna Lammle nu se îndreaptă spre ci, ci rămîne locului, uitîndu-se la Twemlow, care sc uită prin lornietă la portretul lui Alfred. O clipă mai apoi, Twemlow da drumul să cadă lornictei prinse în şnur, se ridică, închide albumul cu atîta energic, înelt o face pe Tippins să tresară ; această plăsmuire fragilă, ivita din bagheta zânelor.

Pe urmă — la revedere şi la revedere... încântătoare petre-ccrc, ai zice din epoca dc aur... — cîte ccva încă despre jam-bonul de porc şi altele deopotrivă.

Twemlow traversează cu un pas nesigur Piccadillv, ţinînd mîna la frunte, e aproape răsturnat de un cărucior rapid cu scrisori — pînă la urmă ajunge teafăr şi sc trînteştc într-un fotoliu, cu mîna încă la frunte şi gândurile învălmăşite... Ce om nevinovat şi cumsecade !

*Sjîrţitt/I cârtii a doua*cur;; INS

Cuvînt înainte..... &
Personajele..... 37

CARTEA INTII. INTRE CEAŞCA SI BUZE

I Ia pîndă..... **
II Un om venit de cine ştie unde . 46
III Un nou personaj.....60
IV Familia R. Wilfer.....76
V Boschetul lui Boffin 89
VI La voia întîmplirii.....108
VII Domnul Wcgg c grijuliu cu sine 126
VIII Domnul Boffin se consultă.....136
IX Domnul şi doamna Boffin se consultă . . . 152
X Un contract matrimonial..... 169
XI Podsnapism.....* 185
XII Sudoarea de pe fruntea unui om cinstit . , . 204
XIII Pe urmele păşirii de pradi 223
XIV Pasărea de pradă şi-a venit de hac £34
XV Doi proaspeţi slujitori.....213
XVI Despre copii lisaţi în griji şi grija de copii . . 200
XVII O mlaştină hîdă.....279

CARTEA A DOUA. TOŢI O APA ŞI-UN PAMÎNT

i De-ale educaţiei . , ... -87
(I Tot despre educaţie 308
II Halal treabă !..... 321
j(V Şoapte dulci Ia urechea lui CupiJon , . . 331

V Şoapte la urechea lui Mercur .....349Vi O enigmă fără dezlegare 366
VII în caxe se încheie un pact prietenesc . . . 382
VIII Unde are loc o răpire nevinovată 395
IX In care orfanul îşi face testamentul , 414
X Un succesor.....423
XI Chestiuni sentimentale.....43t
XII Alte păsări de pradă..... 445
XIII Un solo şi un duet.....462
XIV Hotărîre nestrămutată.....479
XV întreaga tărăşenie..... 494
XVI La o aniversare * « * • 612

ApS.rut 1973. Hîrtlc fie 63 g/m*. Coli *editoriale 31,74.* Coli de tipar 33.
Tiraj 00 670 + 4 500 ex. • C.Z. pentru bibliotecile mici 82—31-R.

Tiparul executat sub comanda nr. 20 602 la Combinatul Poligrafic „Casa Soînteil", Piaţa Scînteil 1, Bucureşti, Republica socialistă Români
a

VOL. I-II Lei 36

[1] Thackeray, în *Half a croun's worlh of ckeap knowledge* (1858). considera că numai Boz a oferit tabloul fidel .îl locuitorilor din părţile iele mai mizere ale londrei.

[1] Spre deosebire de Thackeray sau de Theodoie Hook, Dickens a folosit rareori vorbirea dialectală în sens ironic. Nu avea obiceiul să rîdă de cineva pentru felul său de a vorbi. Ei voia să arate, de pildă, că deşi Gargery şi Boffin nu se exprimau ca nişte persoane distinse, erau distinşi, şi cu toate că tînărul Pip şi Charley Hexani puteau vorbi ca nişte gentlemeni, mai aveau mult de învăţat şi de suferit pînă să fie consideraţi ca atare.

[1] G. K. Chesterton consideră acest titlu „defectuos" : „Oricine îşi dă seama că *Prietenul nostru comun* înseamnă «prietenul nostru reciproc», iar aceasta nu înseamnă nimic.

[1] *Amos ileadstone, Amos Deudstofte, Bradley Deadstonc, Bradley Head- stoti?; Ticklepocket ? Twitcbpocket ? Pocket Breecbes; Young Pledgeby, Cont ersation Fledgeby, Fascination.*

* 'liste vorba-je lidward Gibbon (17 37 1794) şi de cartea *Decline an.l fall of the Roman Empire (Declinul ţi căderea imperiului roman),* apărută în 1776 (vot. I) şi 1781 (voi .11. 111).

3 — Prietenul nostru comun, voi. I

01

[1] înalt magistrat pe lîngă tribunalul civil sau ecleziastic.

[1] Sau *Asincouft,* localitate în Frânt* unde. la 25 octombrie l il5, armaţii francc/ă a fost înfrîntâ dc englezi.

[s] La *CrCcy-cu-Vonthieii,* în 1346, l'ilip VI al Franţei a fost învins dc E'iluard III al Angliei.

[1] *Punch,* prescurtare de la *PunchiaeUo.* personaj comic, ghebos, guraliv şi arţăgos, din teatrul dc marionete reprezentat pe stradă (în Anglia), din cuplul „Punch şi Judy". Sc deosebeşte dc *Puhinclhi* italian, dc unde îşi trage numcie : acesta, îmbrăcat în alb, nu c-ste diform.

[1] Corect: *Est-ce qne* — oare (în franceză în original).

[1] Declaraţie scrisă sub jurămînt.